

ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΛΕΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Η ΠΡΟΣ ΛΑΥΣΟΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ ΒΙΟΥΣ ΟΣΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ.

Gentiano Herveto interprete.

DUCÆUS, *Supplementum Biblioth. Patrum* ed. Paris. 1624, fol. t. II, p. 893.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ ἀναγράφεται ἐναρετος ἀσκήσις, καὶ θαυμαστὴ βίου διαγωγή, τῶν μακαρίων καὶ ἁγίων Πατέρων μοναχῶν, καὶ ἀναχωρητῶν τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, πρὸς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν τῆν οὐρανίων πολιτείαν ἐθελόντων κατορθοῦν, καὶ τὴν εἰς βασιλείαν οὐρανῶν ἀγούσαν βουλομένων ὁδεύειν ὁδόν· καὶ γυναικῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀοιδίμων θεοπνεύστων μητέρων μνήμαι, τῶν ἀνδρείων καὶ τελείων φρονήματι τοῦς τῆς ἐναρέτου ἀσκήσεως ἄθλους ἐξανυσσῶν, πρὸς ὑπογραμμὸν καὶ ἔρωτα θεῖον, τῶν ἐθελουστῶν τὸν τῆς ἐγκρατείας καὶ ἀγνείας ἀναδύσασθαι στέφανον· διὰ τὸ ὑπὸ ἀνδρός τινος παγκρατίστου, καὶ τῇ γνώμῃ πολυμαθοῦς, καὶ τῷ ἦθει εἰρηνικοῦ, καὶ τῇ καρδίᾳ εὐσεβοῦς, καὶ τῇ διανοίᾳ θεοφιλοῦς, καὶ τοῦ πρὸς θεομένους τῶν χρειῶν κοινωνικοῦ, καὶ αὐτῇ κορυφῇ τῶν ἀξιωμάτων διὰ χρηστότητα τρόπων πολλῶν λογίων ἀνδρῶν προτετιμημένου, καὶ τὸ ὅλον τῇ δυνάμει τοῦ θεοῦ Πνεύματος φρουρουμένου, ἐπιτάξαντος ἡμῖν, μᾶλλον δὲ, εἰ χρὴ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, πρὸς τὴν τῆς τῶν κρείττωνων θεωρίας τὸν νωθρὸν ἡμῶν νοῦν διεγείραντος πρὸς μίμησιν καὶ ἀμιλλαν τῶν ἀρετῶν τῆς ἀσκήσεως τῶν ὁσίων καὶ ἀθανάτων πνευματικῶν ἡμῶν Πατέρων, τῶν ἐν ἀρεσκείᾳ Θεοῦ, ἐν σκληραγωγίᾳ πολλῇ τοῦ σώματος βεδέωκότων· ὡς ἀναγραψάμενους ἡμᾶς τοῦς τῶν ἀνικητῶν ἀθλητῶν βίους διαπέμψασθαι τούτῳ, ἀνακηρύττοντας ἐνὸς ἐκάστου τῶν μεγάλων τὰς ἐνεργεῖς ἀρετάς. Ἔστι δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ τούτου καὶ πνευματικοῦ πόθου ἐρχστής ὁ ἄριστος τῶν ἀνδρῶν Λαύτος ὁ μετὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ῥοπὴν φύλαξ τεταγμένος τῆς ἐνθέου καὶ εὐσεβοῦς βασιλείας.

Ἐγὼ τοίνυν ὁ καὶ τῇ γλώττῃ ἀπαίδευτος, καὶ πνευματικῆς γνώσεως ἀκροθιγῶς πῶς γευσάμενος, καὶ τοῦ καταλόγου τῶν ἁγίων Πατέρων πνευματικοῦ βίου ἀνάξις, δεδουκῶς τὸ ὑπὲρ ἐμὲ ἄμετρον τῆς ἐπιταγῆς μέγεθος, δυσανησχέτου ἐγχειρῆσαι τούτῳ τῷ ἐπιτάγματι πολλῆς θεομένῳ καὶ σοφίᾳ τῆς ἐξωθεν, καὶ πνευματικῆς συνέσεως. Ὅμως καταιθεσθεῖς πρῶτον τὸ σπουδαῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ εἰς ταύτην τὴν σπουδὴν ἡμᾶς διεγείραντος, ἀναλογισάμενος δὲ καὶ τῶν ἐντυγχανόντων τὴν ὠφέλειαν, δεδιῶς δὲ καὶ τὸν ἐπὶ τῇ εὐλόγῳ παρακοῇ κίνδυνον, Θεοῦ προνοίᾳ πρῶτον ἀναθετικῶς τὸ γενναῖον ἐπίταγμα, καὶ πολλῇ προσεχείᾳ χρησάμενος τῇ τῶν ἁγίων Πατέρων πρεσβείᾳ, περνούμενος ἀνέδην εἰς τοῦς ἀγῶνας τοῦ σκήματος, καὶ ὡς ἐν ἐπιτομῇ τῶν γενναίων ἀθλητῶν καὶ μεγάλων ἀνδρῶν τὰ ἔπακρα μόνον καὶ σημεῖα ἀναγραψάμενος.

Ὁὐ μόνον ἀνδρῶν ἀοιδίμων κατορθωκότων πολιτείαν ἀρίστην, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν μακαρίων καὶ εὐσημῶν ἄκραν πολιτείαν ἐξασκησασῶν. Καὶ τῶν μὲν τὰ ἱεροπρεπῆ πρόσωπα αὐτοπροσώπῳ θεῖα ἰδεῖν κατηξιώθη· τῶν δὲ ἡδὲ τελειωθέντων ἐν τῷ σκήματι τῆς εὐσεβείας παρὰ θεοφόρων ἀθλητῶν τοῦ Χριστοῦ τὴν οὐράνιον τούτων ζωὴν ἐκμεμάθηκα. Πολλὰς δὲ πόλεις, καὶ πλείστας κώμας, σπήλαιά τε ἅμα καὶ πάσας σκηνάς τῆς ἐρήμου τῶν μοναχῶν πολλῇ τῇ πορείᾳ περινοστήσας θεοσεβείας σκοπῷ, μετὰ πάσης ἀκριθείας, ἃ μὲν αὐτὸς ἱστορήσας ἀνεγραψάμην, ἃ δὲ παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀκήκοα, ἄθλους μεγάλων ἀνδρῶν καὶ ἀνδρειοτέρων τῆς φύσεως γυναικῶν διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα, ἐνσημῆνας ἐν τῷ βιβλίῳ ἀπέσταλκα τῇ τῶν θεῶν λογίων φίλῃ ἀκοῇ σου, ἀνδρῶν ἀρίστων καὶ θεοφιλῶν ἐγκαλλώπισμα, καὶ τῆς πιστοτάτης καὶ θεοφιλοῦς βασιλείας ἀγλαΐσμα, γνήσιε καὶ φιλόχριστε δούλε Θεοῦ Λαύτε, ἐγχαράξας κατὰ τὴν προσοῦσαν ἐμοὶ βραχύτητα ἐκάστου τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῶν ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν τὸ ἀοιδίμον ὄνομα· ἐξηγησάμενος τε ἀπὸ πολλῶν καὶ πάνυ μεγάλων ἄθλων ἐκάστου ὀλίγους καὶ σφόδρα βραχεῖς, προσθετικῶς τῶν πλείστων καὶ τὸ γένος, καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν τρόπον τῆς μονῆς.

Ἐμνημονεύσαμεν δὲ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν κατωρθωκότων μὲν εἰς ἄκραν τὴν ἀρετὴν, διὰ δὲ τὴν μητέρα τῆς ὑπερηφανίας, τὴν καλουμένην κενοδοξίαν, εἰς ἔσχατον βήραθρον καὶ πυθμένα ἄδου κατενεχθέντων, καὶ τὰ ἐκ μακρῶν χρόνων καὶ πολλῶν κόπων κτηθέντα αὐτοῖς ἐπέρχστα καὶ περιμάχητα τῆς ἀσκήσεως κατορθώματα, ἐν μιᾷ χειρὸς ῥοπαῖ ὑπὸ τοῦ τύφου καὶ τῆς οἰήσεως διαρρύνετα· χάριτι δὲ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ προνοίᾳ τῶν ἁγίων Πατέρων, καὶ συμπαθείᾳ σπλάγγνων πνευματικῶν, ἐξαρπασθέντων τῶν τοῦ διαβόλου δικτύων, καὶ εὐχαῖς τῶν ἁγίων τῶν πρότερον ἀνακτησαμένων ἐνάρετον βίον.

PALLADII EPISCOPI HELENOPOLEOS

HISTORIA AD LAUSUM

CONTINENS VITAS SANCTORUM PATRUM.

PROOEMIUM.

In hoc libro scripta est, qua in virtute utebantur, exercitatio et admirabilis vitæ agendæ ratio beatorum et sanctorum Patrum qui degebant in solitudine; ut eos æmulentur ac imitentur qui cœlestem volunt vitam agere, et quæ ad regnum cœlorum deducit, viam ingredi; anuumque mulierum memoria, et inclytarum matrum a Deo inspiratarum, quæ magno et forti animo virtutis exercitationis peregere certamina, ut exemplar proponatur, et amor excitetur iis quæ continentiae ac castitatis volunt corona redimiri, ex sententia et voluntate viri, qui est varia ac multiplici doctrina præditus, moribus pacificus, et corde pius, menteque religiosus, et in iis quæ sunt opus egentibus communicandis liberalis, et propter morum bonitatem multis viris eximiis est in summis honoribus præpositus, et omnino custoditur virtute divini Spiritus. Qui quidem nobis jussit, vel, si verum potius dicere oporteat, ad eorum quæ sunt meliora contemplationem hebes nostrum et obtusum excitavit ingenium, ut ad proponendam ad imitandum virtutum exercitationis decertationem sanctorum et immortalium et spiritalium patrum nostrorum, qui, ut Deo placerent, in dura et aspera tractatione corporis vitam egerunt, præclarorum athletarum vitam a nobis descriptam ad eum mitteremus, uniuscujusque ex magnis strenuas prædicando virtutes. Divini autem hujus et spiritalis desiderii amator est Lausus, cui post divinum auxilium mandata est custodia divinitus afflati et religiosi imperii.

Ego igitur qui et lingua sum ineruditus, et spiritalem cognitionem summis quodammodo labris attingi, et indignus sum qui recenseam catalogum spiritalem vitam agentium sanctorum Patrum, et si reformidem præcepti magnitudinem quod meas vires superat, et jussum ægre feram, quod et magnam externam sapientiam, et spiritalem requirit intelligentiam; reveritus tamen primum et ejus qui ad hoc exsequendum nos excitavit virtutem, et reputans eorum qui hæc legent utilitatem, et extimescens periculum quod essem aditurus, et si jure parere recusarem, cum egregium primum jussum divinæ ascripsissem Providentiæ, magnaue usus essem diligentia, sanctorum Patrum intercessione erectus, ad ea sum aggressus, veluti quodam compendio præclarorum athletarum et magnorum virorum summa solum certamina et signa describens.

Nec solummodo clarorum virorum, qui optimam ac præstantissimam ex virtute vitam egere, sed etiam beatarum mulierum quæ in excellentissimæ vitæ genere se honeste exercuere. Et aliquorum quidem ex iis sacros vultus ut ipse coram viderem sum dignatus, qui jam ante sunt consummati in certamine pietatis; aliquorum autem cœlestem vitæ institutionem didici a divinis athleticis. Multas autem urbes, et multos vicos, et speluncas, et omnia tabernacula deserti monachorum pedestri itinere obiens, diligentissime consideravi eorum pietatem ac religionem. Atque cum quæ partim quidem ipse vidi scripsissem, partim autem quæ a sanctis Patribus audivi, magno virorum certamina, et mulierum, quæ propter spem in Christum erant fortiores quam earum ferebat natura, hujus libri scriptis mandassem, nisi ad tuas aures amicas divinatorum eloquiorum, optimorum virorum et religiosorum decus, fidelissimique et religiosi imperii splendor, germane et Christi amice serve Dei Lause, pro ea quæ mihi inest exiguitate, uniuscujusque ex Christi athleticis tam masculis quam feminis insigne nomen, exprimens, et ex multis et magnis uniuscujusque certaminibus pauca breviter exponens; plurimorum quoque genus etiam adjiciens, et urbem, et locum mansionis.

Meminimus autem virorum et mulierum, qui ex virtute quidem vitam perfecte instituerunt, propter arrogantiam autem matrem inanem quæ vocatur gloriam, in infimum inferorum barathrum, et fundum præcipitati fuerant, et quæ longo tempore et plurimo labore sibi pepererant, amplectenda, et acerrimo studio comparanda exercitatio beneficiæ, uno temporis momento arrogantia et vana de se persuasione amiserant. Gratia autem nostri Servatoris, et sanctorum Patrum providentiæ, et viscerum miseratione, erepti sunt a spiritalibus diaboli laqueis, et sanctorum precibus recuperaverunt priorem vitam quam agebant ex virtute.

EXEMPLAR EPISTOLÆ SCRIPTÆ AD LAUSUM PRÆPOSITUM,

AB HERACLIDE EPISCOPO * CAPPADOCIÆ.

Laudo magnopere tuum institutum. Par est enim ut incipiat epistola a laudatione: quod cum omnes vanis rebus inbient, et lapides ædificent, ex quibus nullam capient utilitatem, libros ædifices, et velis doceri. Solum enim est universorum Deus qui nequit doceri, quandoquidem et ipse per se est, et ante se non habet alium. Alia autem omnia doceri possunt, quoniam sunt et facta et creata. Atque primi quidem ordines magistram habent summam Trinitatem, secundi autem discunt a primis, tertii autem a secundis; et sic deinceps, et per ordinem, usque ad extremos. Qui enim sunt præstantiores honore et virtute, docent eos qui sunt inferiores cognitione. Qui ergo existimant se non egere magistris, aut non parent iis qui docent in charitate, laborant morbo ignorantis, quæ est mater arrogantis. Inter quos primas partes tenent ad interitum, qui eodem vitio exciderunt a cœlesti habitatione in aere volantes dæmones, ut qui aufugerint ab iis qui erant in cœlo magistris. Non enim dictiones aut syllabæ, sunt doctrinæ quas nonnunquam habent etiam qui sunt pessimi; sed mores recte compositi, et molestiæ et terroris, metus et iræ vacuitas, et in rebus omnibus fiducia ac dicendi libertas, et quæ sermones non secus gignit quam ignis flammam, mansuetudo. Nam si ita non esset, non diceret magnus magister suis discipulis: Discite a me, quoniam mitis sum et humilis corde (*Matth. xi*), non verborum ornatu instituens et dirigens apostolos, sed morum bonitate neminem molestia afficiens, præter eos qui verbum habent odio, et oderunt magistros. Oportet enim animam, quæ Christo convenienter exercetur, vel fideliter discere ea quæ non novit, vel aperte docere ea quæ scit. Si enim alterutrum horum nolit, laborat insania. Defectionis enim principium est doctrinæ satietas, et verbi fastidium, quod semper esurit anima ejus qui Deum diligit. Vale ergo, et sis sanus et fortis, et (quod magnum est) tibi Deus concedat cognitionem Christi.

EXEMPLAR EPISTOLÆ SCRIPTÆ AD LAUSUM PRÆPOSITUM,

A PALLADIO EPISCOPO CAPPADOCIÆ.

Cum multi multa et varia diversis temporibus scripta huic sæculo reliquerint, quorum alia quidem, ex Dei supernæ gratiæ inspiratione, sunt ad ædificationem et securitatem eorum qui fideli proposito sequuntur dogmata Servatoris; alia autem, ex corrupto et quod hominibus placere cupit proposito, luxuriant ad eorum consolationem qui inanis gloriæ morbo laborant; alia autem, ex importuna quadam insania, et dæmonis, qui quæ sunt honesta habet odio, impulsione, ad levium hominum perniciem, et intemeratæ catholicæ Ecclesiæ labem, ira et arrogantis irruerunt in mentes stultorum, ut vitam honestam et puram obscurarent; visum et mihi quoque humili propter spem in Christum, et magnificentis tuæ jussu reverenti, vir studiosissime primum omnium narrare ea omnia quæ ad pertinent, et ætatem et mentis meæ ad virtutem in Deum profectum, incipiendo a juvenili ætate.

Cum trigesimum quidem et tertium annum agerem in conversatione cum fratribus et vita solitaria, vigesimum autem episcopatus, totius autem vitæ meæ quin quagesimum tertium, necessarium existimavi, spiritualis utilitatis gratia, tibi cupienti in scriptis narrare quæ a sanctis Patribus recte et ex virtute gesta sunt, tam masculis quam feminis, quos et ipse vidi, et de quibus audiavi ab animis fidelissimis, cum quibus versatus sum in Ægypti solitudine, et in Libya, et Thebaide, et Syene, sub qua sunt etiam qui dicuntur Tabennesiotæ; deinde in Mesopotamia, Palæstina, et Syria, et in partibus Occidentis, et Romæ, et in Campania, et in iis quæ sunt circa eas partibus; ut tibi ab initio accuratissime in hoc libro exponam instar narrationis; ut cum habeas honestum et animæ utile monumentum, perpetuum et non intermittendum pietatis et religionis medicamentum, omnem quidem oblivionis dormitationem, quæ ex cupiditate rationis experte in anima ingeneratur, omnem autem in fide dubitationem, omnesque in rerum usu sordes et parvitatem, omnemque dubitationem pusillique et abjecti animi vitium, et nimiam ad iram propensionem, perturbationemque, et ægritudinem rationis expertem, et intempestivum timorem per id expellas; et ne a corrupti mundi vana spe pendeas, effugias; perpetuo autem desiderio in spe ad Deum proficias, et in proposito pietatis; sis et in via dux tuus, et eorum qui tecum sunt, et eorum qui tibi subjiciuntur, et maxime piorum imperatorum. Per quæ quidem bene facta omnes qui Christum diligunt, Deo uniri properant, expectantes scilicet quotidie resolutionem animæ a corpore, prout scriptum est: Coaretor, cupiens dissolvi et esse cum Christo; est enim multo melius (*Philip. i*). Et illud: Para in exitum opera tua, et præpara te in agrum (*Prov. xxiv*). Qui enim semper mortis meminit, quæ necessario omnino veniet, et non tardabit, in magnis non offendet, sicut scriptum est: In omnibus operibus tuis memento novissima, et in æternum non peccabis (*Eccles. vii*). Neque vero præter alia omnia hæc te fallat brevis admonitio narrationum; neque respuas rudem et inornatam dictionem. Non est enim divinæ doctrinæ, ornata et ad ostendendam sapientiam composita uti oratione, sed menti persuadere per intelligentiam veritatis, ut scriptum est: Aperi os tuum verbo Dei, et judica omnia sane (*Prov. xxxi*). Et rursus: Ne declines a narratione senum; ipsi enim didicerunt a patribus eorum (*Eccles. viii*).

* Græce est, παρὰ Παλλαδίου ἐπισκόπου, a Palladio episcopo.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΓΡΑΦΕΙΣΗΣ ΛΑΥΣΩ ΠΡΑΙΠΟΣΙΤΩ ΠΑΡΑ ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ.

Μακαρίζω σου τὴν προαίρεσιν· ἄξιός γάρ ἀπὸ μακαρισμοῦ ἄρξασθαι τῆς ἐπιστολῆς· ὅτι πάντων εἰς τὰ μάτια κεχηνότων, ἐξ ὧν οὐκ ὠφελήθησονται, αὐτὸς λόγους οἰκοδομεῖς, καὶ διδάσκεσθαι θέλεις. Ἄδιδάκτος γὰρ μόνος ἐστὶν ὁ τῶν ὅλων Θεός· ἐπειδὴ καὶ αὐτοφυής, καὶ πρὸ αὐτοῦ ἄλλον οὐκ ἔχων· τὰ δ' ἄλλα πάντα ἐστὶν διδακτά· ἐπειδὴ ποιητὰ καὶ κτιστά· καὶ τὰ μὲν πρῶτα τάγματα διδάτκαλον ἔχει τὴν ἀνωτάτω Τριάδα· τὰ δὲ δεύτερα, παρὰ τῶν πρώτων μανθάνει· τὰ δὲ τρίτα, παρὰ τῶν δευτέρων· καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς κατὰ τάξιν, μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων. Οἱ γὰρ κρείττους ἐν γνώμῃ καὶ ἀρετῇ τοὺς ἡλαττωμένους ἐν γνώσει διδάσκουσιν. Οἱ τοίνυν οἰόμενοι διδασκάλων μὴ χρῆζειν, ἄγνοιαν νοσοῦσιν, τὴν μητέρα τῆς ὑπερηφανείας, οἱ μὴ ρειθόμενοι τοῖς ἐν ἀγάπῃ διδάσκουσιν. Ὡν πρωτεύουσιν εἰς ἀπώλειν, οἱ τῷ αὐτῷ πάθει τῆς οὐρανόθεν διαγωγῆς ἐκπεσόντες, οἱ ἐν ἀέρι πετόμενοι δαίμονες, τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀποδράσαντες διδασκάλων. Οὐ γὰρ αἱ λέξεις ἢ αἱ συλλαβαὶ εἰσιν διδασκαλίαι, ἃς ἔχουσιν ἐνίοτε καὶ οἱ ἐπὶ πλεῖστον φαῦλοι· ἀλλὰ τοῦ ἥθους τὰ κατορθώματα, ἢ τε ἀλυπία, καὶ ἀπτοησία, καὶ ἡ ἀδειλία, καὶ τὸ ἀόργητον, καὶ ἡ ἐπὶ πάντων παρρησία, καὶ τοὺς λόγους ὡς πυρὸς φλόγα γεννώσα. Εἰ γὰρ μὴ ἦν τοῦτο, οὐκ ἂν ἔλεγεν ὁ μέγας διδάσκαλος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραῖός εἰμι καὶ ταπεινός τῇ καρδίᾳ· οὐ τῇ εὐλεξίᾳ ρυθμίζων τοὺς ἀποστόλους, ἀλλὰ τῇ εὐσεβείᾳ τοῦ ἥθους, μηδένα λυπῶν πλὴν τῶν μισολόγων καὶ διδασκάλων μισούντων. Δεῖ τοίνυν τὴν κατὰ Χριστὸν ἀσκουμένην ψυχὴν, ἢ μανθάνειν πιστως ἃ οὐκ οἶδεν, ἢ διδάσκειν σαφῶς ἃ ἐπέγνω. Εἰ γὰρ ὀπότερον μὴ βούληται, μανίαν νοσεῖ. Ἀρχὴ γὰρ ἀποστασίας, διδασκαλίας κόρος καὶ ἀνορεξία λόγου, ὃν αἰεὶ πεινᾷ ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοθέου. Ἰσχυε οὖν, καὶ ὑγίαινε, καὶ το μέγα χαρίσεται σοι ὁ Θεός, τὴν γνῶσιν τοῦ Χριστοῦ.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ.

Πολλῶν πολλὰ καὶ ποικίλα κατὰ διαφόρους καιροὺς συγγράμματα τῷ βίῳ καταλελοιπότων, τῶν μὲν ἐξ ἐπινοίας τῆς ἀνωθεν καὶ χάριτος θεοδότης εἰς οἰκοδομὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πιστῆ προθέσει ἐπομένων τοῖς δόγμασι τοῦ Σωτῆρος· τῶν δὲ ἐξ ἀνθρωπαρέσκου καὶ διεφθαρμένης προθέσεως ὀλομανησάντων εἰς παραμυθίαν τῶν κενοδοξίαν κισσώντων· ἐτέρων δὲ ἕκ τινος μανίας ἀκαίρου καὶ ἐνεργείας τοῦ μισοκάλου δαίμονος τύφῳ καὶ μῆνιδι ἐπὶ λύμῃ τῶν εὐεξαπατήτων ἀνθρώπων, καὶ σπύλῳ τῆς ἀχράντου καὶ κατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπισφρησάντων ταῖς διανοαῖς τῶν ἀνονήτων ἐπὶ ἐγκότῳ τῆς σεμνῆς καὶ καθαρᾶς πολιτείας· ἔδοξε κόμοι τῷ ταπεινῷ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα αἰδεσθέντα με τὴν ἐπιταγὴν τῆς σῆς μεγαλονοίας, φιλομυθέστατε τῶν ἀνδρῶν, πρῶτον πάντα τὰ κατ' ἐμαυτὸν διηγήσασθαι· τὰ τε τῆς ἡλικίας, καὶ τὰ ἐπὶ τῇ προκοπῇ τῆς διανοίας τῆς εἰς Θεὸν ἀρετῆς ἐκ νεκρᾶς ἡλικίας ἀρξάμενον.

Τριακοστὸν καὶ τρίτον ἔτος ἄγοντί μοι ἐν τῇ ἀδελφῶν πολιτείᾳ δῆθεν καὶ τῷ μονῆρει βίῳ· εἴκοσι δὲ τῆς ἐπισκοπῆς, πενήτηκοντα δὲ καὶ τρία τῆς πάσης ζωῆς μου, ἀναγκαῖον ἡγησάμην ποθεῦντί σοι τὰ τῶν ἁγίων Πατέρων κατορθώματα ὠφελείας χάριν πνευματικῆς ἐν γραφῇ διηγήσασθαι σοι ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν, ὧν τε αὐτὸς ἐώμακα, καὶ περὶ ὧν ἀκήκοα παρὰ πιστοτάτων ψυχῶν, οἷς τε συνανεστράφην ἐν τῇ κατ' Αἴγυπτον ἐρήμῳ, καὶ Λιβύῃ, καὶ Θηβαίῳ, καὶ Συήνῃ, ὅφ' ἦν καὶ οἱ λεγόμενοι Ταβεννησιῶται· ἔπειτα Μεσοποταμίᾳ, Παλαιστίνῃ τε καὶ Συρίᾳ, καὶ τοῖς πέρεσι τῆς Δύσεως, Ῥώμῃ τε καὶ Καμπανίᾳ, καὶ τοῖς περὶ ταῦτα μέρεσιν, ἀκριθέστατα ἀπ' ἀρχῆς ἐκθέσθαι σοι ἐν διηγήματι εἶδει ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ὅπως σεμνὸν καὶ ψυχωφελὲς ὑπομνηστικὸν ἔχων ἀδιάλειπτον φάρμακον ἀληθείας, πάντα μὲν νυσταγμὸν λήθης τὸν ἐξ ἀλόγου ἐπιθυμίας ἐγγινόμενον τῇ ψυχῇ, πᾶσαν δὲ διψυχίαν τὴν ἐν πίστει, καὶ κιμβικίαν τὴν ἐν ταῖς χρείαις, πάντα τε ὄκνον καὶ μικροψυχίαν τὴν ἐν τῷ ἦθει, ὄξυθυμίαν τε καὶ τάραχον ἄλογον, καὶ φόβον ἄκκιρον διὰ τούτου ἀποσκευαζόμενος, καὶ τὸν μάταιον μστεωρισμὸν τοῦ διεφθαρμένου κόσμου ἀποφεύγων, ἀδιαλείπτῳ πόφῳ προκόπτῳ ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδι, τῇ προθέσει τῆς εὐσεβείας ὁδηγὸς καὶ σαυτοῦ καὶ τῶν μετὰ σοῦ, καὶ τῶν ὑπὸ σέ, καὶ τῶν εὐσεβεστάτων γινόμενος βασιλέων. Δι' ὧν κατορθωμάτων πάντες οἱ φιλόχριστοι ἐνωθῆναι Θεῷ ἐπείγονται, συνεχδεχόμενοι καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, δηλονότι τὸ καθ' ἡμέραν, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Συνέχομαι ἀγαθὴν ἐπιθυμίαν ἔχων τοῦ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῶν μᾶλλον κρεῖσσον. Καὶ τὸ, Ἐτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα, καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν. Ὁ γὰρ μνημονεύων αἰεὶ τοῦ θανάτου ὡς ἐξ ἀνάγκης ἤξει πάντως, καὶ οὐ μελλήσει, οὐ πταίσει μεγάλα· κατὰ τὸ γεγραμμένον· Ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμνήσκου τὰ ἐσχάτα, καὶ ἐς τὸν αἰῶνα οὐχ ἁμαρτήσεις. Καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις πᾶσι, μὴ παραλογιζόμενος ἡμῖν τὴν βραχεῖαν ταύτην ὑπόθεσιν τῶν ἐξηγήσεων, μήτε διαπτύων τὴν ἰδιωτείαν καὶ τὸ ἀκαλλῆς τῶν λέξεων. Οὐ γὰρ τοῦτ' ἔργον ἐστὶ θεϊκῆς διδασκαλίας κὸ σεσοφισμένως φράζειν, ἀλλὰ πείθειν τὴν γνώμην νοήμασιν ἀληθείας κατὰ τὸ εἰρημένον· Ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ Θεοῦ, καὶ κρίνε πάντα ὑγιῶς. Καὶ πάλιν· Μὴ ἀστόχει διηγήματος γερόντων. Καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν.

Ἐγὼ τοίνυν, φιλομαθέστατε Θεοῦ ἄνθρωπε, ἐκ μέρους ἐμόμενος ταύτῃ τῇ ῥήσει: πολλοὺς τῶν ἁγίων συντα-
 τύχηκα, οὐ παρέργῳ χρησάμενος λογισμῶ, ἀλλὰ καὶ τριάκοντα ἡμερῶν ὁδὸν καὶ δις τυσοῦτων ὁδὸν ἐξανύσας,
 ὡς ἐπὶ Θεοῦ πεζῇ τῇ πορείᾳ πατήσας πᾶσαν τὴν γῆν Ῥωμαίων, ἡσμένισα τὴν κακουχίαν τῆς ὁδοπορίας
 ἐπὶ συντυχίᾳ ἀνδρὸς φιλοθεοῦ, ἵνα τι κερδήσω ὅπερ οὐκ εἶχον. Εἰ γὰρ ὁ πολλῶ κρείττων ἐμοῦ, τάχα δὲ καὶ
 πάντος κόσμου, ὁ πολλοὺς ὑπερβεβηκώς πολιτείας γνώσει καὶ συνέσει πνευματικῇ καὶ πίστει, τῇ εἰς Χρι-
 στὸν, ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος, τὴν ἀπὸ Ταρσοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐστείλατο ἀποδημίαν ἐπὶ συντυχίᾳ
 Πέτρου καὶ Ἰωάννου καὶ Ἰακώβου, διὸ καὶ εἶδει καυχήματος αὐτὸ διηγείται, στιλιτεύων αὐτοῦ τοὺς πόνους
 εἰς παροξυσμὸν τῶν ὀκνη καὶ ἀργίᾳ ἀρετῆς βίᾳ συζώντων, ἐν τῷ εἰπεῖν· Ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστο-
 ρῆσαι Πέτρον, οὐκ ἀρχούμενος τῆ φήμῃ μόνον τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου, ἀλλ' ἐπιποθῶν καὶ αὐτὴν τοῦ προσ-
 ῶπου αὐτοῦ τὴν συντυχίαν· πύσῃ δὲ πλέον ἐγὼ ὁ τῶν μυρίων ταλάντων χρωφειλέτης ὤφειλον τοῦτο
 ποιῆσαι, οὐκ ἐκείνους τοὺς ἁγίους εὐεργετῶν, ἀλλ' ἐμυτὸν τὸν ἁμαρτωλὸν ὤφελων. Καὶ γὰρ καὶ οἱ τοὺς
 Πατέρων ἀναγραφάμενοι βίους, Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, Μωσέως τε καὶ Ἡλίου, καὶ τῶν καθεξῆς,
 οὐχ ἵνα ἐκείνους δοξάζωσιν, ἐξηγήσαντο, ἀλλ' ἵνα τοὺς ἐντυχάνοντας ὠφελήσωσιν.

Τοῦτο οὖν εἰδὼς, πιστότατε καὶ σεμνότατε δοῦλε τοῦ Χριστοῦ Λαῦτε, τὰ πολλὰ στυτὸν νοθετῶν, ἀνά-
 σχου καὶ τῆς φλυαρίας ἡμετέρως ἐπὶ φυλακῇ τῆς εὐτεδοῦς σου γνώμης, ἥτις διαφοροὺς κακίαις ὄραταῖς
 τε καὶ τῆς ἀοράτοις κυμαίνεσθαι πέφυκεν, ἡμῶν δὲ ἡ συνεχῆς προσηχὴ καὶ ἰδιοπραγμοσύνη δύναται ἡρεμεῖν.
 Πολλοὶ γὰρ τῶν εὐλαβεστέρων ἀδελφῶν, καὶ πόνους ἀσκήσεως καὶ ἐλεημοσύναις κομώντων καὶ ἐπὶ ἀγαμίᾳ
 καὶ παντελεῖ παρθενίᾳ μεγαλαυχούντας, καὶ μελέτη θεῶν λογίω ἐκυτοῦς κκαταείοντες, καὶ σπουδασμάτων
 μαθήσαι θαρρόυντες, ἡστόχησαν ἀπικθείας, ἀδιακρίτῳ γνώμῃ δουλεύοντες, προσχήματι δῆθεν εὐσεβείας
 τινὸς φιλοπραγμοσύνην νοσήσαντες, ἐξ ὧν τίκτονται καὶ φιλοπραγμοσύναι, τὴν μητέρα τῆς ἰδιοπραγμοσύνης
 ἐκριζοῦσι.

Ἀνδρίζου τοίνυν ἐν πάσῃ συνέσει, παρακαλῶ, μὴ πιαίνων τὸν πλοῦτον· ὁ δὲ καὶ πεποιθήκας αὐτάρκως αὐ-
 τὸν σμικρύνας τῇ διαδόσει τῶν χρεῖαν ἐχόντων. Διὸ τὴν ἐκ τούτου ὑπηρεσίαν εἰς ἀρετῆς ἔργον γινομένην
 μήτε ὄρημνιν καὶ προλήψει ἀλόγῳ γίνεσθαι, ἢ προσχήματι ἀνθρωπαρεσκείας τινὸς κρίσεως, ὅρκῳ πεδήσας
 τὴν προαίρεσιν, καθὼς πεπόνθασι πολλοὶ, οἵτινες φιλονείκῳ κενοδοξίᾳ τὸ μὴ πιεῖν ἢ φαγεῖν δουλώσαντες
 τὸ αὐτεξούσιον τῇ ἀνάγκῃ τοῦ ὅρκου, καὶ τούτῳ πάλιν ὑποπεσόντες οἰκτρῶς ἢ φιλοζωίᾳ καὶ ἀκηδία, ἢ ἀσθε-
 νείᾳ σώματος, καὶ ἐπιθυμίᾳ ἡδονῆς τινος τὴν ἐπιτορίαν ὠδίναντες. Λόγῳ τοίνυν μεταλαμβάνων καὶ λόγῳ
 ἀπεχόμενος, οὐχ ἁμαρτήσεως ποτέ. Θεὸς γὰρ ὁ λόγος τῶν ἐν ἡμῖν κινήμάτων ἐξορίζων τὰ βλαβερά, προσ-
 λαμβανόμενος δὲ τὰ ἐπωφελῆ. Δικαίῳ γὰρ νόμος, φησὶν, οὐ καίται. Ἄμεινον γὰρ ἢ μετὰ λόγου οἰνοποσία
 τῆς μετὰ τύφου ὑδροποσίας. Καὶ βλέπε μοι τοὺς μετὰ λόγου θεοσεβείας τὸν οἶνον πίνοντας ἄνδρας ἁγίους
 ὑπάρχοντας, καὶ τοὺς ἀλογίστους μετὰ ἀπνοίας ὑδροποτήσαντας ἀνθρώπους, βεβήλους καὶ διεφθορμένους.
 Μηκέτι ψέξης ἢ ἐπαινήσης τὴν ὕλην τῶν βρωμάτων, ἀλλὰ μακαρίτης ἢ ταλανίτης τὴν γνώμην τῶν κακῶς
 ἢ καλῶς χρωμένων τῇ ὕλῃ. Ἐπιέν ποτε Ἰωσήφ παρ' Αἰγυπτίοις οἶνον, ἀλλ' οὐκ ἐδλάθη τὴν φρένα· ἡσφά-
 λιστο γὰρ τὴν γνώμην. Ὑδροπότισεν δὲ Πυθαγόρας, καὶ Διογένης, καὶ Πλάτων· ἐν οἷς καὶ Μανιχαῖοι, καὶ τὸ
 λοιπὸν σύστημα τῶν ἑθελοφιλοσόφων· καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἤλασαν κουφοδοξίαν ἀκολασίᾳ, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν
 Θεὸν τὸν τῶν ἀπάντων ποιητὴν ἀγνοῆσαι, καὶ προσκυνῆσαι ἀψύχοις εἰδώλοις. Ἠψαντο δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν
 μακάριον ἀπόστολον Πέτρον τῆς χρήσεως τοῦ οἴνου, ὡς καὶ αὐτὸν ὄνειδίζεσθαι τὸν Κύριον καὶ διδάτκαλον
 τούτων, Σωτῆρα δὲ τῶν ἀπάντων, ἐπὶ μεταλήψει ἐγκαλοῦντων Ἰουδαίων, Διὰ τί οἱ μαθηταί σου οὐ νηστεύ-
 οῦσιν, ὡς καὶ Ἰωάννου; καὶ πάλιν τοῖς μαθηταῖς ἐπέβαινον, καὶ ὄνειδίζοντες ἔλεγον οἱ ἀπειθεῖς· Ὁ διδά-
 σκαλος ὑμῶν μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει. Οὐκ ἂν δὲ ἐπὶ ἄρτου καὶ ὕδατος ἐπελαμβάνοντο,
 εἰ μὴ ἐπὶ ὕψου καὶ οἴνου δαγλονότι. Ἐν οἷς τοῖς παντάπασιν ἀλόγως ψέγουσι μὲν οἰνοποσίαν, θαυμάζουσι δὲ
 ὑδροποσίαν, ἀποκρίνεται ὁ Σωτήρ, Ἠλθεν ὁ Ἰωάννης ἐν ὁδοῦ δεικνυσύνης, μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων· δηλαδὴ
 κρέα καὶ οἶνον. Ἄνευ γὰρ τῶν ἄλλων ζῆν οὐκ ἠδύνατο· καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. Ἠλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-
 θρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ λέγουσι· Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος, καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτω-
 λων, διὰ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν. Τί οὖν ἡμεῖς ποιήσομεν; Μήτε τοῖς ψέγουσι, μήτε τοῖς ἐπαινοῦσιν ἀκολουθή-
 σωμεν· ἀλλ' ἢ μετὰ Ἰωάννου λόγῳ νηστεύσωμεν, κἂν εἴπωσιν ἡμῖν, Δαιμόνιον ἔχετε· ἢ μετ' Ἰησοῦ σοφίᾳ
 οἰνοποτήσωμεν, εἰ χρήσοι τὸ σῶμα, κἂν εἴπωσιν ἡμῖν, Ἰδοὺ ἄνθρωποι φάγοι καὶ οἰνοπόται. Οὔτε γὰρ ἡ
 βρωσίς ἐστὶ τι κατὰ ἀλήθειαν, οὔτε ἡ ἀποχή, ἀλλ' ἡ πίστις δι' ἀγάπης τοῖς ἔργοις παρεκτεινομένη. Ὅταν
 γὰρ πάσῃ πράξει ἀκολουθήσῃ ἡ πίστις, ἀκατάκριτός ἐστιν ὁ ἐσθίων καὶ πίνων, διὰ τὴν πίστιν. Πᾶν γὰρ, ὁ
 οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν. Ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶς τις τῶν φιληδόνων, ἢ ὀτιῶν πλημμυλούντων, ἐρεῖ, ὅτι
 Πίστει μεταλαμβάνω, ἢ ὁ ἕτερός τι πράττων ἀλόγῳ ἐπιθυμίᾳ, ἢ διεφθορμένῳ τῷ συνειδῶτι, τῇ πίστει ἐπερι-
 δόμενος, ἔσφαλται. Ὁ γὰρ Σωτήρ διεστείλατο λέγων· Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπ-γνώστεθε αὐτούς. Ὅτι
 δὲ ὁ καρπὸς τῶν θεῶν λόγῳ πολιτευομένων καὶ πνευματικῇ συνέσει, κατὰ τὸν θεῶν Ἀπόστολον, ἀγάπη ἐστὶ,
 καὶ χαρὰ, καὶ εἰρήνη, καὶ μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια, ἀγνεία, ὠμολό-
 γηται. Αὐτὸς γὰρ ἔλεγεν ὁ μακάριος Παῦλος· Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστι ταῦτα καὶ ταῦτα. Ὅτι δὲ ὁ
 σπουδάζων τοιοῦτους ἔχειν καρποὺς, ἀλόγως, ἢ ἀκαίρως, ἢ ἀσκόπως, οὐ βρώσεται κρέα, οὐδὲ πίεται οἶνον,

Ego itaque, vir cognitionis Dei studiosissime, aliqua ex parte sequens hoc dictum, multos conveni sanctos. Neque vero ea cogitatio mihi aliud agenti in mentem venit, sed cum triginta atque adeo bis totidem dierum viam confecissem, et Dei gratia pedestri itinere, omnem Romanorum regionem pervasissem, viæ molestiam nihili feci si convenire possem virum pium ac Dei amicum, ut lucrifacerem quod non habebam. Si enim qui me est longe præstantior, atque adeo forte etiam universo mundo, multosque superavit et vitæ agendæ ratione, cognitione, et spiritali intelligentia, et fide in Christum, beatus apostolus Paulus, Tarso in Judæam profectus est, ut conveniret Petrum et Joannem et Jacobum; et ideo veluti glorians id narrat, referens suos labores, ad eos incitandos qui in socordia et otio vitam transigunt, dicendo: Ascendi Jerusalem ut viderem Cepham, non contentus sola fama illius virtutis, sed desiderans ejus quoque intueri faciem (*Gal. 11*); quanto magis ego qui sum innumerabilium talentorum debitor, debui hoc facere, non illos sanctos beneficio afficiens, sed mihi peccatori utilitatem afferens. Nam ii quoque qui Patrum Vitas conscripserunt, Abraham, et Isaac, et Jacob, et Moysis, et Eliæ, et Joannis, et eorum qui deinceps consequuntur, non narrarunt ut eorum illustraretur gloria, sed ut prodessent iis qui eas legerent.

Hæc ergo cum scias, fidelissime et imprimis venerande Christi serve Lause, te ipsum sæpe admonens, feras patienter nostras ineptias, ut piam tuam mentem custodias, cui natura est insitum ut diversis vitiis, quæ sub aspectum cadunt et quæ non cadunt, tanquam uudis agitetur, potest autem sedari sola perpetua oratione et propria tui ipsius cura. Multi enim etiam ex fratribus paulo religiosioribus, qui et de exercitationis et elemosynæ laboribus sibi placebant, et de cœlibatu perfecta que et absoluta virginitate se jactabant, et in divinorum eloquiorum meditatione animum vehementer intendebant, et rerum bonarum disciplina freti erant, aberrarunt ab impatibilitate (*Culte lege*), temerariæ suæ sententiæ servientes; ut qui alicujus scilicet pietatis prætextu negotii gerendi cupiditate laborarent, ex qua oriuntur et gerendi negotii nimie sollicitudines, et ad mala negotia animi applicationes, quas consequuntur curæ alienorum negotiorum quæ honestorum negotiorum curam evellunt radicitus, quæ est mater propriæ sui ipsius curæ.

Esto ergo, rogo te, fortis in omni intelligentia, non pingues et nitidas efficiens divitias, quod quidem certe fecisti, eas satis minuens, impertiendo iis qui indigent: æque ad exercendam virtutem tibi fuere ministerio, cum nec impetu aliquo, nec ulla quæ ratione careret anticipatione, neque ullo prætextu quo placeres hominibus. jurejurando obligasses tuam liberam eligendi voluntatem, sicut multis evenit hominibus, qui cum non comedenti vel bibendi contentiosæ vanæ gloriæ servire fecissent liberum arbitrium, necessitate jurisjurandi, ei rursus miserabiliter succubuerunt, vel vitæ amore et ignavia, vel imbecillitate corporis, vel cupiditate alicujus voluptatis perjurium patientes. Si ergo et ratione participes, et ratione abstineas, nunquam peccabis. Divina est enim in nobis ratio, quæ ab iis quæ sunt in nobis monitionibus exterminat quidem ea quæ sunt noxia, assumit autem ea quæ sunt utilia. Justo enim, inquit, lex non est posita (*I Tim. 1*). Melius est ergo vinum bibere cum ratione, quam aquam cum fastu et superbia. Atque mihi quidem aspice, eos qui cum ratione pietatis ac religionis vinum bibunt esse viros sanctos; eos autem qui inconsiderate et citra rationem cum arrogantia aquam biberunt, esse homines profanos et corruptos. Et nec amplius vituperes aut laudes materiam cibi aut potus, sed beatam vel miseram judices mentem eorum qui recte vel male utuntur materia. Bibit aliquando Joseph vinum apud Ægyptios, sed non fuit mente læsus; erat enim animo munitus. Aquam autem biberunt Pythagoras et Diogenes et Plato, inter quos etiam Manichæi et reliquus cœtus theologorum philosophorum, et eo vanæ eos perduxit opinionis intemperantia, ut ipsum Deum universorum effectorem ignorarent, et inanima simulacra adorarent. Usus vini tetigerunt ii quoque, qui cum beato Petro apostolo erant discipuli, adeo ut ipsi Domino et eorum magistro, omnium autem Servatori id probro daretur (*Matth. xi*), ob participationem increpantibus Judæis, et dicentibus: Quare discipuli tui non jejunt, sicut Joannis discipuli (*Marc. 12*)? Et rursus insultabant discipulis, et exprobrantes dicebant increduli: Magister vester cum publicanis et peccatoribus comedit et bibit (*Lucæ v*). De pane autem et aqua non reprehendissent, nisi de obsonio et vino scilicet, ii qui vini quidem potionem vituperant, aquæ vero laudant et admirantur. Respondet autem Servator pulchre, dicens: Venit Joannes in via justitiæ, neque comedens, nec bibens, carnem scilicet et vinum, nam absque aliis non potuisset vivere, et dicunt: Dæmonium habet. Venit Filius hominis comedens et bibens, et dicunt: Ecce homo vorax et vini potor, amicus publicanorum et peccatorum (*Matth. xi*), propterea quod comedat et bibat. Quid nos ergo faciemus? Nec eos qui vituperant sequamur, nec eas qui laudant. Sed vel cum Joanne ratione jejunemus, etiam si nobis dicant Judæi: Dæmonium habetis, vel cum Jesu sapienter vinum bibamus, si corpus indigeat, etiam si nobis dixerint: Ecce homines voraces et vini potores. Neque enim revera esca est aliquid, nec potus, sed fides quæ per charitatem extenditur operibus. Cum enim omnem actionem fides fuerit consecuta, condemnari non potest qui comedit et bibit, propter fidem. Quidquid enim non est ex fide, peccatum est (*Rom. xvi*). Sed quando aliquis ex voluptuariis, vel ex iis qui quodlibet aliud peccant, dicit: Fide participo, vel aliquid aliud ago, a ratione aliena cupiditate, vel corrupta conscientia innitens fidei, labitur. Servator enim distinxit, dicens: A fructibus ipsorum cognoscetis eos (*Matth. vii*). Quod autem fructus eorum qui divina ratione vitam instituunt et spiritali intelligentia, sit, ex divini Apostoli sententia, charitas, et gaudium, et pax, et longanimitas.

tas, benignitas, bonitas, fides, mansuetudo, continentia, castitas (*Gal. v*), est extra controversiam. Ipse enim dixit beatus Paulus: Fructus autem Spiritus est hoc et hoc. Quod autem qui studet tales habere fructus, citra rationem aut inconsiderate, aut intempestive non comedet carnes, nec bibit vinum, neque cum ulla mala cohabitabit conscientia. Rursus dixit idem beatus Paulus: Omnis qui certat ab omnibus abstinet (*I Cor. ix*). Cum sana quidem est caro, obstinens ab iis quæ pinguefaciunt; quod si sit ægra vel mœrore confecta, vel aliquo casu afflicta, tunc utetur quidem vel cibo vel potione tanquam medicamento, ad ea curanda quæ molestiam afferunt. Abstinebit autem ab iis quæ sunt animæ noxia, ira et invidia, vana gloria, tristitia et detractione, superbia et elatione, Deo agens gratias.

Cum de his itaque satis disseruerim, tuæ rursus docilitati aliam affero ahortationem. Fuge pro viribus eorum virorum congressiones qui nullam habent utilitatem, et pellem exornant aliter quam conveniat etiamsi sint orthodoxi, non solum hæretici, et lædunt hypocrisi, etiamsi cano capite et corrugata fronte præ se ferant longitudinem temporis. Nam ut propter mores generosos ab eis nihil lædaris, id certe quod videtur esse minimum te sauciabit. Insolens enim redditus, animo effereris, eos irridens. Quod quidem tibi detrimentum afferet, ut qui in superbiam incideris. Super lucidam autem fenestram perseguere et virorum et mulierum sanctas congressiones, ut per eorum veluti subtiliter scriptum librum possis tuum cor aperte videre, et per collationem probare socordiam tuam vel diligentiam. Multa enim sunt quæ probitati ferunt testimonium: color vultus qui in ea vita quæ degitur efflorescit, et vestium ornatus, et mores compositi, et modestia orationis, et verba non exquisita et affectata, elegans sententia, cogitata sensaque sapientia. Dominus autem vires dabit tuæ mansuetudini, et omnibus qui sequuntur scopum pietatis, etiamsi vel desidia vel casu aliquid acciderit. Amictus enim, et gressus pedis, et risus dentium annuntiabit de ipso, ut ait Proverbium (*Eccles. x*).

Incipiens itaque tibi narrare vitam sanctorum Patrum, neque eos qui sunt in urbibus, vel vicis, vel speluncis, vel solitudinibus tibi ignoti, prætermittam oratione; adjiciens eos etiam qui sunt in cœnobiis. Neque enim locus quæritur in quo se recte et ex virtute gesserunt, sed modus rectæ eorum institutionis, per quam Christi auxilio vitam egerunt angelicam.

CAPUT PRIMUM.

Vita Isidori (1) presbyteri et xenodochi.

Cum ergo primum venissem in Alexandrinam civitatem, secundo consulatu Theodosii magni imperatoris, qui propter suam rectam in Christum fidem nunc est cum angelis, in ipsa civitate incidi in quemdam virum admirandum, et omni ex parte ornatum, sermone moribus, et scientia, nempe Isidorum, qui erat et presbyter et xenodochus Alexandrinæ ecclesiæ. Is dicebatur prima quidem juventute versans in solitudine, peregrisse certamina exercitationis. Cujus etiam cellam vidi ego in monte Nitriæ: offendi autem eum senem septuaginta annos natum; qui cum vixisset alios quindecim annos, in pace obiit. Hic sanctus usque ad horam obitus nihil lineum gestavit extra vittam (2), non balneo est usus, non tetigit carnes, nuquam a mensa recessit repletus ad satietatem. Erat autem corpore a Dei gratia tam bene comtemplato, ut omnes qui ignorabant ejus victus rationem, persuasum haberent eum laute vivere et opipare. Hujus virtutes animæ si velim sigillatim narrare, narrantem me tempus deficiet. Qui erat adeo mitis, benignus, et pacificus, ut etiam infideles ejus inimici, propter rectam in Christum fidem, vel ejus umbram revererentur, ob insignem viri bonitatem. Tantam autem habuit spiritalem gratiam et cognitionem sanctarum Scripturarum, et comprehensionem divinarum dog-

matum, ut etiam in ipso convivio hora solita refectio- nis fratrum sancti hujus fieret mentis excessus, mulus- que evaderet ipse et obstupesceret; et cum rogaretur ut quæ in excessu evenerant narraret, diceret: Mentem sum peregrinatus ab aliqua raptus contemplatione. Scio ego eum sæpe in mensa fuisse lacrymatum; et cum rogaretur causam cur esset lacrymatum, audivi eum dicentem: Pudet me vesci cibo a ratione alieno, cum sim ratione præditus, et versari deberem in paradiso deliciarum, replendus ambrosiæ nutrimento, propter eam quæ nobis a Domino data est potestatem. Is erat Romæ notus cuncto senatui et procerum uxoribus, quo tempore cum beato Athanasio episcopo prius recesserat, deinde cum sancto Demetrio episcopo. Is cum abundaret opibus, et iis quæ sunt ad usum necessaria, non scripsit testamentum decedens, non pecuniam reliquit, non rem ullam suis sororibus quæ erant virgines, sed eas Christo commendavit, dicens: Deus qui vos creavit, vobis quoque victum providebit sicut est mihi. Erat autem conventus virginum quæ erant cum sororibus ejus, septuaginta. Is, cum ad eum venissem adolescens, et rogarem ut ad vitam cooptarer monasticam, mea adhuc ætate lasciviente, et non opus habente sermonibus, sed laboribus qui carnem subigerent, duraque et aspera vivendi ratione quæ corpus compesceret: is, inquam, tanquam bonus dormitor pullorum, duxit me extra civitatem ad eas quæ dicuntur

οὐδὲ συνοικήσει τινὶ πονηρῷ συνειδῶτι, πάλιν ἔλεγεν ὁ αὐτὸς μακάριος ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι Πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ὑγιαίνουσας μὲν τῆς σαρκὸς, ἀπεχόμενος τῶν παικινόντων. Ἀβρωστουσίας δὲ, ἢ ὀδυνωμένης, ἢ καὶ λύπαις, ἢ περιστάσει κοινωνούσης, χρήσεται μὲν τότε ἢ βρώμασιν, ἢ πόμασιν, ὡς φαρμάκοις ἀλεξιτηρίοις εἰς ἴασιν αὐτῶν, ἀφέξεται δὲ τῶν κατὰ τὴν φυγὴν βλαβερῶν, ὀργῆς, καὶ φθόνου, κενοδοξίας, καὶ ἀκηδίας, καὶ καταλαλιᾶς, καὶ ὑπονοίας ἀλόγου, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ.

Αὐτάρκως τοίνυν ὑπὲρ τούτων διαλαθῶν πάλιν ἄλλην παράκλησιν προσάγω σου τῇ φιλομαθείᾳ. Φεῦγε, ὅση σοι δύναιμι, συντυχίας ἀνδρῶν οὐδὲν ὄφελος ἔχόντων, καὶ κοσμοφύτων μὲν τὸ δέρμα ἀκαταλλήτως, καὶ ὀρθόδοξοι εἶεν, μὴ τι γε δὴ αἰρετικοὶ, βλαπτοντες τῇ ὑποκρίσει, καὶ δόξωσι πολιτικῆς κεφαλῆς, ἢ ῥυτίσι προσώπου ἐπισύρεσθαι μήκος χρόνου. Καὶ γὰρ μηδὲν βλαθῆς παρ' αὐτῶν δι' εὐγένειαν τρόπων, τὸ γοῦν ἐλάχιστον δοκοῦν [τα] τρώσει σε. Καὶ χαυνωθείς κατ' αὐτῶν τὴν διάνοιν ἐπαρθήσῃ καταγεληῶν τούτων, ὅπερ ἐστὶ σοι βλάβη εἰς ὑπερηφανίαν ἐμπεπτωκότι. Ὑπὲρ δὲ θυρίδα φωτεινὴν μεταδίωκε ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ὀσίας συντυχίας, ἵνα διὰ τούτων καθάπερ λεπτόγραφον βιβλίον δυνηθῆ ἰδεῖν σαφῶς καὶ τὴν σὴν καρδίαν, διὰ τῆς ἀντιπραθέσεως, τὴν βραθυμίαν, ἢ ἐμμέλειαν δυνάμενος τὴν σὴν δοκιμάζειν. Πολλὰ γὰρ ἐστὶ τὰ τῇ χρηστότητι μαρτυροῦντα· ἢ τε χροῖα τῶν προσώπων ἢ ἐκπνοῦσα τῇ πολιτείᾳ, καὶ ὁ στολισμὸς τῆς ἐσθῆτος, καὶ τὸ ἀπέρπερον ἦθος, καὶ ἡ ἀτυφία τῶν λόγων, καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν τρόπων, καὶ τὸ ἀπερίεργον τῶν λέξεων, καὶ τὸ χαρίεν τῆς γνώμης, καὶ τὸ συνατόν τῶν νοημάτων. Ἐνδυναμώσαι καὶ τὴν σὴν κοσμιότητα ὁ Κύριος, καὶ πάντας τοὺς ἐπομένους τῷ τῆς θεοσεβείας σκοπῷ· καὶ ἐν ἀκηδίᾳ ἢ ἐτέρᾳ τινὶ περιστάσει τυγχάνοιτε. Στολισμὸς γὰρ, φησὶν, ἀνδρὸς, καὶ βῆμα ποδὸς, καὶ γέλωσ ὀδόντων ἀναγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ, καθὼς ἡ Παροιμία λέγει.

Ἀρξάμενος τοίνυν ἐγὼ σοι τῶν ἐξηγήσεων τοῦ βίου τῶν ἁγίων Πατέρων, οὔτε τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ κώμαις ἢ σπηλαίοις ἢ ἐρημίαις ἀγνώστους σοι καταλείψω τῷ λόγῳ, προσθεῖς καὶ τοὺς ἐν ταῖς κρινοβίοις. Οὐ γὰρ ὁ τόπος ἐστὶν ὁ ζητούμενος, ἔνθα κατοικοῦντες οὗτοι κατώρθωσαν τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς ὀρθῆς προκίρσεως, δι' ἧς τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν τῇ ταῦ Χριστοῦ συμμαχίᾳ ἐξήτησαν.

ΧΕΦΑΛΑΙΟΝ ΗΡΩΤΩΝ.

Περὶ Ἰσιδώρου ξηνοδόχου.

Πρῶτον τοίνυν πατήσας ἐγὼ τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν, ἐν τῇ δευτέρᾳ ὑπατίᾳ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὃς νῦν ἐν ἀγγέλοις ὑπάρχει διὰ τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ πίστιν τὴν εἰς Χριστὸν, περιέτυχον ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἀνδρὶ θαυμασίῳ, τὸν τρόπον πανταχόθεν κεκοσμημένῳ, ἐν τε λόγῳ, καὶ ἔθει, καὶ γνώσει. Ἰσιδώρῳ πρεσβυτέρῳ ὄντι ξηνοδόχῳ τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας. Ὅς τὰ μὲν πρῶτα τῆς νεότητος ἐλέγετο ἐν τῇ ἐρήμῳ διατρέψας ἡνωκέναι τὰ τῆς ἀσκήσεως ἄθλα, οὐ καὶ τὴν κέλλην ἐθεασάμην ἐγὼ ἐν τῷ ὄρει τῆς Νιτρίας. Κατέλαθον δὲ τοῦτον ἐγὼ ἐτῶν ἑβδομήκοντα γέροντα, ὃς ἐπιζήσας πεντεκαίδεκα ἄλλα ἔτη τελευτᾶ ἐν εἰρήνῃ. Οὗτος ὁ ἅγιος μέχρις αὐτῆς τῆς τελευτῆς οὐκ ὀθόνην ἐφορησεν ἐκτὸς φακιάλιου, οὐ λουτρῷ ἐχρόσατο, οὐ κρεῶν ἔψατο, οὐ τραπέζης ποτὲ πρὸς κόρον ἐνεφορήθη· ὃς τοιοῦτον εἶχεν τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ συγκροτούμενον, ὡς πεπληροφορηθῆσαι πάντας τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτοῦ τὴν δίαίταν, ὅτι ἐν μεγάλῃ τρυφῇ διάγει. Τούτου τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς ἐὰν θέλω διηγήσασθαι κατὰ μέρος, ἐπιλείψει με διηγούμενον ὁ χρόνος. Ὅς τοσοῦτον ἦν πρᾶος, καὶ φιλόανθρωπος, καὶ εἰρηνικός, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀπίστους ἐχθροὺς αὐτοῦ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὀρθὴν αὐτοῦ πίστιν ἀδείσθαι καὶ τὴν σκιάν δι' ὑπερβολὴν τῆς τοῦ ἀνδρὸς χρηστότητος. Τοσαύτην δὲ εἶσεν χάριν πνευματικὴν, καὶ γνώσιν τῶν ἁγίων Γραφῶν, καὶ τῶν θείων δογμάτων κατάληψιν, ὡς καὶ

Α παρ' αὐτὰ τὰ συμπόσια τῆς εἰωθυίας ὥρας τῆς μεταλήψεως τῶν ἀδελφῶν ἐξίστασθαι τὴν διάνοιν τοῦ ἁγίου, καὶ ἐνεάζειν αὐτὸν, καὶ παρακαλούμενον διηγείσθαι τὰ τῆς ἐκστάσεως, καὶ λέγειν, ὅτι Ἀπεδήμησα τῇ διανοίᾳ ἀρπαγῆς ὑπὸ θεωρίας τινός. Ἐγνων καὶ γὰρ τοῦτον πολλάκις δακρῦσεντα ἐπὶ τῆς τραπέζης· καὶ τῶν δακρῶν τὴν αἰτίαν πυθόμενος, ἤκουσά αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι Αἰδοῦμαι ἀλόγου μεταλαμβάνων τροφῆς λογικὸς ὑπάρχων, καὶ ὀφείλων ἐν παραδείσῳ τρυφῆς ὑπάρχειν, καὶ ἐμπορεῖσθαι ἀμβροσίας τροφῆς, διὰ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν παρὰ Χριστοῦ ἐξουσίαν. Οὗτος γνώριμος ἦν πάσῃ τῇ κατὰ Ῥώμην συγκλήτῳ, ταῖς γε γυναιξὶ τῶν μεγιστάνων, ὀπηνίκα σὺν τῷ μακαρίῳ Ἀθανασίῳ ἀπεληλύθει τὸ πρότερον, ἔπειτα σὺν τῷ ἁγίῳ Δημητρίῳ τῷ ἐπισκόπῳ. Οὗτος περιτετῶν πλούτῳ καὶ ἀφθονίᾳ χρειαῶν, οὐ διαθήκην ἔγραψε τελευτῶν, οὐ νόμισμα καταλέλοιπεν, οὐ πρᾶγμα ταῖς ἐκυτοῦ ἀδελφαῖς παρθένοις οὕτως· ἀλλὰ πρέθετο αὐτὰς τῷ Χριστῷ, λέγων, Ὁ κτίσας ὑμᾶς Θεὸς αὐτὸς οἰκονομήσει ὑμῖν καὶ τὰ πρὸς τὴν ζωὴν, ὡς καὶ μοί [Μ. μέ]. Ἦν δὲ σὺν ταῖς ἀδελφαῖς αὐτοῦ σύστημα παρθένων ἑβδομήκοντα.

Οὗτος φοιτήσαντί μοι νέῳ ὄντι πρὸς αὐτὸν, καὶ παρακαλοῦντι στοιχειωθῆναι ἐν τῷ μονῆρει βίῳ, σφριγώσῃ μοι ἔτι τῆς ἡλικίας, καὶ λόγων μὴ δεομένης, ἀλλὰ πόνων τῶν κατὰ σάρκα, καὶ σκληραγωγίας τῆς κατὰ σῶμα· οὗτος, ὡς καλὸς πωλοδάμνης, ἐξάγει με ἔξω τῆς πόλεως εἰς τὰ λεγόμενα ἐρημικὰ ἀπὸ πέντε σημείων.

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

Περὶ Δωροθέου.

Καὶ παραδίδωσί με Δωροθέῳ τινὶ ἀσκητῇ Θηβαίῳ ἐξηκοστὸν ἄγοντι ἔτος ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ κελεύει με πληρῶσαι παρ' αὐτοῦ τρία ἔτη πρὸς δαμασμόν τῶν παθῶν· ἠπίστατο γὰρ τὸν γέροντα μεγάλη σκληροαγωγία συζῶντα. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαί με τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, πάλιν πρὸς αὐτὸν ἐπανακάμπτειν με ἐντειλάμενος, λοιπῆς διδασκαλίας ἕνεκεν πνευματικῆς. Καὶ μὴ δυνήθεις τῶν τριῶν ἐτῶν τὸν ἀριθμὸν παρ' αὐτῷ ἐκπληρῶσαι, διὰ τὸ κραταιῶν ἀβρωστία περιπεσεῖν με, οὕτως ἤρθην ἀπ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ χρόνου τῆς προθεσμίας. Ἦν γὰρ αὐτοῦ ἡ διαίτη πάνυ σκληροτάτη, αὐχμώδης λίαν, καὶ ξηροτάτη. Διὰ πάσης μὲν γὰρ τῆς ἡμέρας, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καύματι τῆς μεσημβρίας, ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ κατὰ θάλασσαν συνῆγεν λίθους· καὶ τούτους αἰεὶ οἰκοδομῶν, καὶ κέλλας ποιῶν, παρεχώρει τοῖς μὴ δυναμένοις οἰκοδομῆσαι, κατ' ἔτος κέλλαν τελίσκων. Ἐμοῦ δὲ ποτε τῷ ἁγίῳ τούτῳ εἰρηκότος. Τί ποιεῖς, Πάτερ, ἐν γῆρει τοιοῦτῳ ἀποκτείνων σου τὸ σωματίον ἐν τῷ καύματι τοῖς χαλεποῖς; ἀπεκρίνατό μοι, λέγων· Ἐκεῖνο ἀποκτείνει με, ἀποκτενῶ αὐτὸ κἀγώ. Ἦσθιεν μὲν γὰρ οὐγκίας ἐξ ἄρτου κατ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ λεπτολαχάνων δέμα· ἐπινεν δὲ ὕδατος τὸ ὄσον. Ἐπὶ Θεοῦ μάρτυρος, οὐκ ἔγνων τοῦτον ἀπλώσαντα πόδας οὐ καθευδῆσαντα ἐξεπίτηδες ἢ ἐπὶ ψιαθίου ἢ ἐπὶ κλίνης· ἀλλὰ διὰ πάσης νυκτὸς καθήμενος ἐπλεκειν σείραν τὴν ἐκ θαλλῶν φοινίκων εἰς λόγον τροφῆς. Ὑπονοήσας δὲ ὅτι ἐπὶ ἐμοῦ μόνου τοσαύτη ἀκρότητι ἀσκήσεως κέχρηται, ἐφιλοπεύστησα παρὰ πλειόνων αὐτοῦ μαθητῶν ἀκριβῶς, εἰ ταύτην ἔχοι διὰ παντὸς τοῦ βίου τὴν ἀσκησιν· οἵτινες λοιπὸν ἔμεινον κατ' ἰδίαν, καὶ αὐτοὶ τὴν ἀρετὴν λοιπὸν κατορθοῦντες· αὐτοὶ μοι ἔλεγον, ὅτι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ταύτην ἔσχεν τὴν πολιτείαν, μηδέ ποτε κοιμηθεὶς ἐξεπίτηδες, εἰ μὴ τι ἐν τῷ ἐργάζεσθαι ἢ ἐσθίειν ἐκάμυσεν πού τὸν ὀφθαλμὸν κατενεχθεὶς, ὥστε πολλάκις καὶ τὸν ψωμὸν ἐκπίπτειν τοῦ στόματος αὐτοῦ, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ φαγεῖν, ὑπερβολῇ νυσταγμοῦ, Ἄνυχάζοντος δὲ μοῦ ποτε τοῦτον τὸν ἅγιον μικρὸν ἐπὶ τῆς ψιαθου πεσεῖν, ὑπολυπούμενος οὕτως ἔλεγέν μοι· Ἐὰν πείσης τοὺς ἀγγέλους κοιμηθῆναί ποτε, πείσεις ἐν τούτῳ καὶ τὸν σπουδαῖον.

Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν ἀπέστειλὲν με ἐν τῷ φρέατι αὐτοῦ περὶ ὥραν ἐνάτην πληρῶσαι τὸν κάδον εἰς λόγον τῆς μεταλήψεως, ἐνστάσης τῆς τοῦ φαγεῖν ὥρας. Ἐτυχεν δὲ με ἀπελθόντα, ἀσπίδα θεάσασθαι ἐν τῷ φρέατι κάτω, καὶ μηκέτι φόβῳ ἀντλήσαι τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ ἀπελθόντα δρομαῖον ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ, ὅτι Ἀπεθάνομεν, ἀδδᾶ. Ἀσπίδα γὰρ εἶδον ἐν τῷ φρέατι κάτω. Ὑπομειδιάσας δὲ ἐκεῖνος σεμνὸν, ἐπὶ πολὺ μοι προσέχων, καὶ σείων κεφαλὴν ἔλεγεν· Ἐὰν δόξῃ τῷ διαβόλῳ κατὰ πᾶν φρέαρ ἀσπίδας ἐμβαλεῖν, ἢ ὄφεις ἢ ἕτερα ἰοδόλα θηρία εἰς πάσας τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, σὺ μένεις μηδέποτε πίνων; καὶ ἐξελθὼν τῆς κέλλης αὐτοῦ, καὶ δι' ἑαυτοῦ γεμίσας τὸν κάδον, νῆστις πρῶτος αὐτὸς τοῦ ὕδατος

Α ἀπερρόφησεν, ἐπισφραγίσας τὸ ὕδωρ, εἰπὼν, Ὅπου σταυρὸς ἐπιφοιτᾷ, οὐκ ἰσχύει κακία τοῦ Σατανᾶ.

ΚΕΦΑΛ. Γ΄.

Περὶ Ποταμιαίνης.

Ὁ μακάριος Ἰσιδωρος ὁ ξενοδόχος συντετυχητικῶς Ἄντωνίῳ τῷ ἁγίῳ καὶ μεκαρίῳ, γραφῆς ἄξιον διηγήσατο πρᾶγμα ἀκηκοῦς παρ' αὐτοῦ.

Ὅτι Ποταμιαῖνα τις ὠραιότατη κύρη (12) κατὰ τὸν καιρὸν Μαξιμίνου τοῦ διώκτου, παιδίσκη τινὸς ἀκολάστου ὑπῆρχεν. Ἦν πολλὰ λιπαρήσας ὁ ταύτης δεσπότης ὑποσχέσει διαφόροις, ἀπατήσαι ταύτην οὐκ ἴσχυσεν. Ἐν οἷς τὸ τελευταῖον μανεῖς παραδίδωσι ταύτην τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐπάργῳ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἔκδοτον αὐτὴν δεδωκῶς ὡς Χριστιανὴν, καὶ βλασφημοῦσαν καὶ τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς ἐπὶ τοῖς διωγμοῖς, ὑποσχόμενος αὐτῷ χρήματα ἱκανὰ ἐπὶ τῇ ταύτης συμφορᾷ, Ἐὰν πείσης ταύτην, φήσας, συνθέσθαι μοι τῷ σκοπῷ, φύλαξον αὐτὴν ἀτιμώρητον. Ἐὰν δὲ ἐμμείνη τῇ ἐξ ἀρχῆς αὐτῆς αὐστηρία, παρεκάλεσεν τιμωρουμένην αὐτὴν ἀποθανεῖν· Ἴνα μὴ ζῶσα, λέγων, καταγέλασθαι μου τῆς ἀσωτίας. Προαχθεῖσα δὲ πρὸ τοῦ βήματος ἢ ἀνδρείας, διαφόροις ὀργάνοις τιμωρητικοῖς τὸ σῶμα ἐδασανίζετο. Καὶ πρὸς πολλοὺς λογισμοὺς καὶ διαφόρους ἐπυργομάχει τῇ γνώμῃ, ἐν οἷς ὀργάνοις τῶν τιμωριῶν ὠμότερός τις κολαστηρίων βάσανος παρὰ τοῦ τότε δικάζοντος εὔρηται. Κελεύει λέβητα μέγαν πίσση πλησθέντα ὑποκαίεσθαι τοῦτον λαμπροτάτῳ πυρὶ. Βραζούσης οὖν τῆς πίσσης, καὶ σφόδρα ἐκκαιομένης, προέτεινεν ὁ ἀνήμερος ἄρχων τῇ μακρῷ ἐκεῖνη, λέγων, ὅτι Ἦ ἀπελθε, ὑποτάγηθι τοῖς θελήμασι δεσπότη σου· ἢ, ἵνα εἰδέναι ἔχοις, ἐν τῷ λέβητι σε καταγγισθῆναι κελεύω. Ἦ δὲ ἀπεκρίνατο λέγουσα· Μὴ γένοιτο τοιοῦτος πώποτε ἄδικος δικαστής, ὁ κελεύων ὑποτάττεσθαι με ἀσωτία. Ἀπομανεῖς οὖν ἐκεῖνος, κελεύει αὐτὴν ἐκδυθεῖσαν ἐμβληθῆναι τῷ λέβητι. Ἦ δὲ ἀφίησι φωνὴν, εἰπούσα. Τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως σου, ὃν σὺ φοβῆ, εἰ κέκριταί σοι τὸ οὕτως με τιμωρήσασθαι, μὴ κελεύσης με ἐκδυθῆναι, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον με πρόσταξον ἐν τῇ βραζούσῃ πίσση καταχαλᾶσθαι, ἵνα ἴδῃς πόσῃν ὑπομονῇ μοι ἐχαρίσατο ὁ Χριστὸς ὃν σὺ ἀγνοεῖς. Καὶ χαλασθεῖσα κατὰ μικρὸν, ὡς ἐπὶ παρτάσει ὥρων τριῶν, οὕτως ἐξέψυξεν φθασάσης τῆς πίσσης περὶ τὸν τράχηλον.

ΚΕΦΑΛ. Δ΄.

Περὶ Διδύμου.

Πλείστον μὲν οὖν σύστημα χοροῦ ἁγίου ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐτελειώθησαν τότε ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίᾳ, ἄξιοι εὐρεθέντες τῆς γῆς τῶν πραέων. Ἐν οἷς τελειοῦται καὶ ὁ μακάριος Δίδυμος ὁ συγγραφεὺς ὁ ἀπὸ ὀμμάτων γενόμενος, οὗ καὶ συντυχίας ἔσχηκα τέσσαρας, ἐκ δικλειμμάτων ἀπερχόμενος πρὸς αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη. Τελειοῦται δὲ οὗτος, ἐτῶν ὀγδοήκοντα πέντε. Οὗτος ἀπ' ὀμμάτων ὑπῆρχεν, ὡς αὐτὸς μοι διηγήσατο, τετραέτης τὰς ὄψεις ἀποβαλὼν, μήτε γραμμάτων μεμαθηκῶς, μήτε παρὰ διδασκάλους φοιτήσας· εἶχε γὰρ τὸν κατὰ

Cellæ eremiticæ, circiter quinto ab urbe lapide. **A** tu manebis nunquam bibens? Ipse autem e cella

CAPUT II.

Dorotheus (3) Thebanus.

Et me tradit enim Dorotheo exercitatori Thebano sexagesimum annum agenti in spelunca, et jubet me implere apud ipsum tres annos ad domandas animi perturbationes (sciebat enim senem agere vitam admodum duram et asperam), et postquam annorum numerum implem, rursus ad eum reverterer, mandavit ob reliquam doctrinam spiritalem. Cum autem non potuissem apud eum implere numerum trium annorum, eo quod in morbum incidissem vehementem, ab eo recessi ante tempus præstitutum. Erat enim ejus vitæ ratio longe asperrima, squalida et plane arida. Toto enim die, atque adeo in ipso æstu meridiei, in solitudine quæ est propter mare, colligebat lapides, et ex eis semper ædificans, et cellas faciens, eos cedebat iis qui non poterant ædificare, singulis annis cellam faciens. Cum autem ego aliquando huic sancto dixissem: Quid agis, Pater, in tanta senectute corpusculum tuum occidens caloribus intolerabilibus? Respondit mihi, dicens: Illud me occidit, ego quoque ipsum occidam. Comedebat autem singulis diebus sex uncias panis, et minorum olerum fasciculum (4); aquæ autem bibebat modicum quid. Deum autem testor me nunquam eum cognovisse pedes extendisse, non dedita opera dormisse in toro, aut super lectum; sed per totam noctem sedens contexebat funem ex ramis (5) palmarum, ut ex eo sibi victum pararet. Cum autem suspicarer eum, cum adessem solummodo, tam extrema **C** usum esse exercitatione, sciscitatus sum ut scirem a compluribus ejus discipulis, aut perpetuo uteretur tam accurata exactaque exercitatione: qui quidem manebant ipsi quoque deinceps seorsum, se recte et ex virtute gerentes. Hi mihi dixerunt quod a juventute vitam suam ita instituit, nunquam dedita opera dormiens nisi quod inter operandum vel comedendum aliquando convivebat oculis dejectis; adeo ut sæpe panis quoque (6) ex ejus ore excideret esus tempore propter nimiam dormitationem. Cum autem ego aliquando cogere hunc sanctum paululum jacere super stercem, ægre ferens mihi dixit: Si quando persuaseris angelis ut dormiant tum virtutis studioso quoque persuaseris.

Quodam autem die ad puteum suum me misit circa **D** horam nonam, ut implerem cadum, quo eo in refectione uteretur cum instaret hora cibi capiendi. Accidit autem ut cum accessissem, infra in puteo viderem aspidem, et præ metu aquam minime haurirem, sed currendo reversus ei nuntia- rem, dicens: Perimus, abba, vidi enim aspidem inferius in puteo. Ille autem honeste subridens, quoniam mei magnam habebat rationem, et caput quatens, dixit: Si visum fuerit diabolo in omnem puteum injicere serpentes, et aspides, vel testudines, aut alia venenata animalia, in omnes fontes aquarum,

¹ Hic Didymus initio sanctitate et doctrina clarus, ad extremum, Origenista.

egressus, cum per se hausisset, bibit jejunos, cum prius signaculo crucis muniisset, et dixisset: Ubi crux adest (7), illic viribus caret diaboli improbitas.

CAPUT III.

Acta et temperantia Potamiænæ (8).

Beatus ergo Isidorus xenodochus, qui beatum Antonium convenerat, narravit mihi, se ab eo audivisse rem dignam quæ mandetur litteris.

Potamiæna quædam puella formosissima, tempore Maximini persecutoris fuit ancilla cujusdam intemperantis et libidinosi. Quam cum multum rogasset, et ei varia promisisset ejus dominus, eam non potuit decipere. Quo factum est ut is tandem furore percitus, eam traderet præfecto Alexandrino (9), qui erat eo tempore, tanquam Christianam, et quæ tempora et imperatores insectaretur maledictis propter persecutiones; pollicitus se ei magnam pecuniæ vim daturum ob ejus calamitatem, dicens: Si ei persuaseris ut meo desiderio assentiatur, eam custodi nullo affectam supplicio. Quod si mansisset in ea quam ab initio ostenderat austeritate, rogavit ut ea supplicio affecta moreretur, ne, dicens, viva meam irrideat intemperantiam. Producta autem ante tribunal virgo fortis, diversis ad pœnas sumendas comparatis instrumentis, corpore fuit excruciatâ, et adversus multas ac varias rationes mente tanquam turris firma ac stabilis resistebat. Inter instrumenta autem suppliciorum, crudelius quoddam cæteris tormentum ab eo qui tunc erat iudex inventum est. Jubeat enim magnum lebetem pice repletum vehementissimo igne accendi. Cum bulliret ergo pice et valde arderet, conversus ad illam beatam sævus præses, dixit: Abi, pare voluntati domini tui; alioqui, ut intelligas, jubeo te devolvi in lebetem. Illa vero respondit, dicens: Absit ut sit iudex adeo iniquus qui me jubeat parere libidini et intemperantiæ. Ille itaque furore percitus, jubet eam exui, et in lebetem injici. Illa vero vocem emittit, dicens: Per caput imperatoris (10) quem tu times, si statuisti sic me supplicio afficere, ne jusseris me exui; sed jube me paulatim in picem ferventem demitti, ut videas quantam mihi largitus est patientiam Christus quem tu ignoras. Quæ sic paulatim demissa spatio trium horarum, emisit spiritum cum pice pervenisset ad ejus collum.

CAPUT IV.

Vita ¹ Didymi (11) orbi.

Plurimus ergo cœtus sanctorum virorum et mulierum tunc fuit consummatus in ecclesia Alexandrina, qui sunt inventi digni terra mitium. Inter quos consummatur etiam beatus scriptor Didymus qui fuit orbus (12). Cum quo fuit mihi quater congressio, cum decem annorum interjecto intervallo ad eum proficiscerer. Is autem consummatur natus annos octoginta quinque. Fuit autem is orbus, ut qui cum esset quatuor annos natus, oculos amiserit, ut ipse mihi narravit; et neque litteras didicit, neque ventitavit ad præceptores. Habebat enim secundum naturam

magistram firmam ac validam, propriam conscientiam. Tanta autem spiritalis cognitionis fuit exornatus gratia, ut revera impleretur in eo quod scriptum est: Dominus illuminat (13) cæcos (*Psal. cxlv*). Vetus enim et novum Testamentum interpretabatur ad verbum: dogmata autem subtiliter et tam strenue exponebat, ut omnes veteres scientia superarit.

Is cum aliquando me cogeret in cella facere orationem, ego autem nollem, mihi dixit narrans: Ter in hanc cellam ingressus est beatus Antonius, ut me videret; qui a me rogatus ut faceret orationem, statim genu flexit in hac cella, neque commisit ut quod dixeram iterum repeterem, re ipsa quidem docens in obedientia. Quare si tu quoque ejus vitæ vestigia sequeris, ut qui sis monachus et hospes ob virtutem, omnem depone contentionem.

Hic ispe hoc quoque mihi narravit: Cum quodam die, aiebat, de vita miseri Juliani imperatoris, utpote persecutoris, essem sollicitus, et omino augerer, accidit ut propter hanc sollicitudinem ad vesperam usque seram nihil comederem; et cum in sedili sederem, me somnus opprimeret, et viderem in extasi equos albos cum insessoribus percurrentes, et annuntiantes: Dicite Didymo, hodie hora septima mortuus est Julianus; surge ergo et comede; et quod tu scis, domum mitte ad episcopum Athanasium, ut ille quoque hoc sciat. Notavi autem, inquit, et horam, et diem, et hebdomadem, et mensem, et sic inveni.

CAPUT V.

Alexandræ Vita.

Narravit autem mihi quoque hic beatus de quadam ancilla, nomine Alexandra, quæ relicta civitate in monumento se inclusit, per foramen accipiens quæ erant necessaria, neque in virorum neque in mulierum conspectum veniens spatio decem annorum. Decimo autem anno aiunt beatam, cum dormisset, seipsam composuisse, adeo ut quæ solita erat ad eam venire, cum illi non respondisset, nobis renuntiaverit. Cum nos ergo accessissemus, et monumenti ostium amovissemus, ingressi sumus et invenimus eam obdormisse.

De ea autem dicebat etiam beatissima Melania Romana, cujus vitam narrabo tempore et loco convenienti (*Infra, hic, cap. 117*). Hujus, inquit, beatæ faciem non potui intueri: stans autem ergo circa foramen, eam rogavi ut mihi diceret causam propter quam secessit quidem a civitate, seipsam autem inclusit monumento. Illa autem, inquit, per foramen me est allocuta, dicens: Quidam, inquit, insano mei amore tenebatur, et ne eum viderer molestia afficere, vel in invidiam vocare, malui me vivam in hoc monumentum inferre, quam offendere animam quæ facta est ad Dei imaginem. Cum autem ego ei dixissem: Quomodo ferre potes, serva Christi Dei, cum nullo omnino colloqui, sed sola pugnare cum desidia et cogitationibus? mihi respondit, dicens: A mane usque ad horam nonam oro, per horam

mens linum; reliquis autem horis mente revolve vitam sanctorum Patrum, et patriarcharum, et certamina beatorum apostolorum, et prophetarum, et martyrum. Postquam autem adventarit vespera, cum Dominum meum glorificavero, cibum panis capio, plurimas horas noctis perseverans in oratione, et finem exspectans, quando hinc dissolvam cum spe bona, et apparebo ante faciem Christi Dei.

Non prætermittam autem in narratione eos quoque qui ita vixerunt, ut speciem quidem præ se ferrent pietatis ac religionis; sed eam contemnerent, ad laudem quidem eorum qui recte et ex virtute se gerunt, et ut cauli sint et attentii qui legunt.

CAPUT VI.

De quadam Virgine quæ laborabat amore divitiarum.

Erat quædam Alexandriæ virgo solum nomine, habitu quidem humilis, animi autem instituto parca, superba et insolens, et laborans avaritia, auri potius quam Christi amans: ex rebus suis nulli unquam exhibens, non hospiti, non pauperi aut afflicto, non monacho, non virgini, non ecclesiæ vel obolum unum. Ea multis sanctorum Patrum admonitionibus incitata, non repelebat grave pondus divitiarum. Erat autem ei quoque genus, eo quo sororis suæ filiam in filiam adoptaverat. Cui noctu et diu sua pollicebatur, cum ipsa excidisset ab opibus cœlestibus. Nam hæc quoque est una species fraudis diaboli, qui prætextu amoris in cognatos, efficit ut nascatur avaritia. Nam quod ei nulla sit cura generis, hinc patet. Ipse enim docuit et fratrem, et matrem, et patrem occidere. Idque est ex Scripturis extra controversiam. Sed etsi videatur nonnullis curam cognatorum inserere (*Deut. xii*), non hoc facit quod illis bene velit, sed ut eorum qui ei parent animam aperte exerceat ad injustitiam, cum ipse sciat latam sententiam, quæ dicit: Injusti regnum Dei non possidebunt (*I Cor. vi*). Potest autem aliquis, et spiritali motus intelligentia, et divino desiderio, neque suam negligere animam, et cognatis opem ferre, si quid eis defuerit. Quando autem quis ita totam suam instituit animam, ut ea despiciatur et obruatur præ cura cognatorum (14), is incidit in legem, ut qui suam pro vano æstimet animam. Canit autem David quoque sacer psalmographus de iis qui animæ curam gerunt, in timore Dei dicens: Quis ascendet in montem Domini? pro eo quod est, rarus. Aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus, et mundo corde, qui non accepit in vano animam suam (*Psal. xxiii*). Illi enim animam suam in vano accipiunt, qui existimant eam dissolvi una cum hac caruncula, qui virtutes spirituales negligunt.

Huic virgini, quæ solo nomine sibi paraverat appellationem, moribus autem erat aliena ab exercitatione, cum venam, ut dicitur, vellet incidere ad levandam avaritiam, sanctissimus Macarius (15) presbyter et præfectus ptochotrophii eorum qui sunt corpore mutilati, talem actum cogitat. Erat enim is a juventute lapidarius (16). Ad eam autem accedens, dicit: In me inciderunt pulchræ gemmæ,

φύσιν διδάσκαλον ἐβρώμενον τὸ ἴδιον συνειδός · ὅς τ' ὡς τὸσαύτη χάριτι ἐκεκόσμητο γνώσεως πνευματικῆς, ὡς καθ' ἱστορίαν πληροῦσθαι τὸ γεγραμμένον, Κύριος σοφοῦ τυφλοῦς. Παλαιὰν μὲν γὰρ καὶ Καινὴν Γραφὴν ἠρμήνευσε κατὰ λέξιν · τῶν δὲ δογμάτων οὕτως ἐπεμελήθη, λεπτῶς καὶ πάνυ ἰσχυρῶς ἐκθέμενος τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, ὡς πάντα ὑπερβεβηκέναι τοὺς ἀρχαίους ἐν γνώσει.

Τούτου ποτὲ ἀναγκάζοντός με ποιῆσαι εὐχὴν ἐν τῷ ἀΐκι αὐτοῦ, καὶ μὴ βουλομένου μου, ἐλεγέν μοι διηρούμενος, ὅτι Εἰς τὴν κέλλαν ταύτην τρίτον εἰσῆλθεν ὁ μακάριος Ἀντώνιος ἐπισκεψόμενός με, καὶ παρακληθεὶς παρ' ἐμοῦ ποιῆσαι εὐχὴν, εὐθὺς ἐκλινεν γόνυ ἐν τούτῳ τῷ κελλίῳ, καὶ οὐ παρεκεί-
ασέ με δευτερώσαι τὸν λόγον, ἔργῳ με παιδεύ-
σας ἐν τῇ ὑπακοῇ. Ὡστε οὖν εἰ κατ' ἔχνος βαίνεις καὶ σὺ τῆς ἐκείνου πολιτείας, ὅσα τε μονάζων, καὶ δι' ἀρετὴν ξενιτεύων, ἀπόθου πᾶσαν φιλονεικίαν. Ὁ αὐτὸς διηγήσατό μοι καὶ τοῦτο, ὅτι Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν φροντίζοντός μου περὶ τῆς ζωῆς Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀθλίου βασιλέως, ὡς διώκτου, καὶ ἀδημονούν-
τός μου, ἔτυχέ ποτε ἄχρις ἑσπέρας βαθείας μηδεὸς γεύσασθαι με ἕνεκεν ταύτης τῆς φροντίδος, καὶ καθεζομένου μου ἐν τῷ θρόνῳ κατενεχθῆναι ὑπὸν, καὶ ἰδεῖν ἐν ἑκοτάσει ἵππους λευκοὺς διατρέχοντας μετὰ τῶν ἐπιδατῶν, καὶ κηρύττοντας, Εἴπατε δι-
δύμῳ, σήμερον ἐβδόμην ὥραν ἐτελεύτησεν Ἰουλιανός, Ἀναστάς οὖν φάγε σὺ, καὶ γνῶσιν ἀπῄστατον τῷ ἐπισκόπῳ Ἀθανασίῳ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἵνα κάκεινος γνῶ περὶ τούτου. Καὶ ἐσημειωσάμην, φησί, καὶ τὴν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν ἐβδομάδα, καὶ τὸν μῆνα · καὶ εὐρηται οὕτως.

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

Περὶ Ἀλεξάνδρου.

Διηγήσατο μοι Δίδυμος ὁ συγγραφεὺς περὶ παι-
δίσκης τινὸς ὀνόματι Ἀλεξάνδρου · ἥτις καταλεί-
ψασα τὴν πόλιν, ἐν μνήματι ἑαυτὴν ἐγκαθεῖρξεν, δι-
ὅπῃς λαμβάνουσα τὰ τῆς χρείας, μήτε ἀνδράσι μήτε γυναῖξί κατ' ὄψιν συντυγχάνουσα ποτε ἐπὶ ἔτη δέκα. Τῷ δὲ δεκάτῳ ἔτει κοιμηθεῖσα, φατίν, ἐσχημάτισεν ἑαυτὴν ἢ μακαρίτις · ὡς τὴν ἐν συν-
ηθείᾳ ἀπελοῦσεν, καὶ μὴ τυχοῦσαν ἀποκρίσεως, ἀναγγεῖλαι ἡμῖν. Ἀπελθόντες τοίνυν ἡμεῖς, καὶ ἀπο-
κρούσαντες τὴν θύραν τοῦ μνήματος, καὶ εἰσελθόν-
τες, εὗρομεν αὐτὴν κοιμηθεῖσαν.

Ἐλεγεν δὲ περὶ ταύτης καὶ ἡ τρισμκαρία Μελάνη ἢ Ῥωμαία (περὶ ἧς εἰς τὸν καθήκοντα κειρὸν καὶ τόπον τὰ περὶ αὐτῆς διηγήσομαι), ὅτι Κατ' ὄψιν μὲν, φασί, τὴν μακαρίαν ταύτην οὐκ ἠδυνήθην θεάσασθαι, περὶ δὲ τὴν ὀπὴν σᾶσα ἐγὼ παρεκάλεσα αὐτὴν εἰπεῖν μοι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἀνεχώρησεν μὲν τῆς πόλεως, ἐγκητέκλεισεν δ' ἑαυτὴν ἐν τῷ μνήματι. Ἢ δὲ διὰ τῆς ὀπῆς μοι ἐφθέγγετο λέγουσα, ὅτι Ἐβλόβη τις τὸδ νοῦν εἰς ἐμὲ, καὶ ἵνα μὴ δόξω λυπεῖν αὐτόν, ἢ διαβάλλειν, ἤρησάμην ζῶσιν ἑμαυτὴν εἰς τὸ μνήμα τοῦτο εἰσαλαγεῖν, ἢ σκανδαλίσαι ψυχὴν κατ' εἰκόνα Θεοῦ ποιηθεῖσαν. Ἐμοῦ δὲ εἰρηκυίας ἀνῆλθον, Πῶς διακαρτερεῖς, δούλη Χριστοῦ, τὸ παράπαν μηδεὶ συντυγχάνουσα, ἀλλὰ μόνῃ πυκτεύουσα τῇ ἀκροῖᾳ καὶ τοῖς λογισμοῖς; ἢ δὲ ἀπεκρίνατο · Ἀπὸ πρώτ' ἕως ὥρας ἐνάτης εὐχομαι, καθ' ὥραν νήθουσα λίνον · τὰς δ' ὑπολοιπούς ὥρας περιέρχομαι τῷ νῦν

τὴν πίστιν τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ πατριαρχῶν, καὶ τοὺς ἄθλους τῶν μακαρίων ἀποστόλων, καὶ προση-
τῶν, καὶ μαρτύρων. Τῆς δὲ ἑσπέρας καταλαβούσης, δυσολογήσατά μοῦ τὸν Δεσπότην, ἔσθλιώ μου τὸν ψωμὸν, τὰς πάσας ὥρας τῆς νυκτὸς προσκαρτε-
ροῦσά μοι τῇ δεήσει, καὶ τὸ τέλος ἐκδεχομένη μου, πότε ἀναλύσω ἐντεῦθεν μετ' ἐλπίδων χρηστῶν, καὶ ὀρθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ.

Οὐ παραλείψω δὲ ἐν τῷ διηγήματι καὶ τοὺς ἐν προσχήματι θεοσεβείας ἐν καταφρονήσει βεβιωκότας, εἰς ἑπαινον τῶν κατωρθοκότων τὴν ἀρετὴν, ἀσφάλειαν δὲ καὶ παραφυλακὴν τῶν ἐντυγχανόντων.

ΚΕΦΑΛ. Σ'.

Περὶ τῆς φιλαργύρου παρθένου.

Παρθένος τις γέγονεν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, ὀνό-
ματι μόνον, τῷ μὲν σχήματι δῆθεν ταπεινῇ, τῇ δὲ προαίρεσει φειδωλῆς, σοβαρῆ, καὶ φιλόπλουτος εἰς ἄγαν ἐν χρήμασιν · φιλόχρυσος μᾶλλον ἢ φιλόχριστος. μηδέποτε προῖεμένη τῶν ἑαυτῆς τι, μὴ ξένῳ, μὴ πενομένῳ, μὴ ἀγχομένῳ, μὴ μοναχῷ, μὴ παρθένῳ, μὴ Ἐκκλησίᾳ ὄυλον ἕνα. Αὕτη πολλὰς νουθεσίας τῶν ἁγίων Πατέρων οὐκ ἀπεσκευάζετο τὴν ὕλην τοῦ πλούτου. Ὑπῆρχε δὲ ταύτη καὶ γένος, ἐν οἷς τε-
κνοποιεῖται θυγατέρα ἀδελφῆς ἰδίας · ἢ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπηγγέλλετο τὰ ἑαυτῆς, τοῦ οὐρανοῦ πόθου αὐτῇ ἐκπετοῦσα. Εἶδος γὰρ ἐστὶ καὶ τοῦτο ἐν τῆς πλάνης τοῦ διαβόλου, ἐν προσχήματι φιλο-
συγγενείας τὴν πλεονεξίαν ὠδίνειν παρασκευάζοντος. Ὅτι γὰρ αὐτῷ οὐ μέλει γένους, δῆλον ἐντεῦθεν. Ἀδελφοκτονεῖν γὰρ καὶ μητροκτονεῖν καὶ πατρο-
κτονεῖν αὐτὸς ἐξεδίδαξεν. Καὶ τοῦτο ταῖς θεαῖς Γρα-
φαῖς ὠμολόγηται. Ἀλλὰ καὶ δόξη συγγενῶν κηδε-
μονίαν ἐντιθέναί τισιν, οὐκ εἰς εὐνοίαν ἐκείνων τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ τὴν ψυχὴν ἀδικὸν ἐξασκή-
σαι τινων, σαφῶς αὐτὸς εἰδὼς τὴν ἀπόφασιν, ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Δύναται δὲ τις συνέσει πνευματικῇ καὶ θεῖῳ πόθῳ κινούμε-
νος, μήτε τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ἀμελεῖν, καὶ τοῖς συγ-
γενέσιν ἐπικουρεῖν, εἰ ἄρα λίποιντο, καὶ διαφόρους παρέχειν παραμυθίας. Ὅταν δὲ τις ὄλην τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ καταπατήσῃ κηδεμονίᾳ συγγενῶν, ὑποπίπτει νόμῳ, ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λογιζόμενος. Ἄδει δὲ καὶ ὁ ἱεροψάλτης Δαβὶδ περὶ τῶν τῆς ψυχῆς φροντιζόντων ἐν φόβῳ Θεοῦ · λέγων, ὅτι Τίς ἀναθήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου; ἀντὶ τοῦ, σπανίως ἢ τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; Ἀθῶος χερσὶ, καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὅς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ μα-
ταίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἐκεῖνοι γὰρ ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν ἑαυτῶν λαμβάνουσιν, οἱ νομίζοντες αὐτὴν τῷ σαρκίῳ τούτῳ συνδιαλύεσθαι, οἱ τῶν πνευματικῶν ἀρετῶν ἀμελοῦντες.

Ταύτην τὴν παρθένον τὴν τῷ ὀνόματι μόνῳ τὴν ἐπωνυμίαν κερτημένην, τοῖς δὲ τρόποις τῆς ἀσκή-
σεως ἀπεξενωμένην, τὸ δὲ λεγόμενον, θελήσας φλε-
βοτομήσαι εἰς κουφισμόν τῆς πλεονεξίας ὁ ἁγιώτα-
τος Μακάριος ὁ πρεσβύτερος, καὶ ἀφηγούμενος τοῦ πτωχείου τῶν λελωθημένων, σοφίζεται δρᾶμα τοιοῦ-
νον. Ἦν γὰρ ἐν νεότητι αὐτοῦ λιθουργός, ὃν λέγουσι καβιδάριον. Καὶ ἀπελθὼν λέγει αὐτῇ · Λίθοι ἀναγκαῖοι σμάρραδοι καὶ ὑάκινθοι ἐμπεπτῶκασί μοι · καὶ εἴτε κλεψίμαχοι ἢ ἐμπορικοὶ εἰπεῖν οὐκ ἔχω. Τιμῇ οὐχ ὑποβάλλονται, ὑπὲρ διατίμησιν ὄντες. Πιπρά-
σκει δὲ αὐτὸς πεντακοσίων νομισμάτων ὁ ἔχων

Ἐάν οὖν δόξη τοι αὐτοὺς λαθεῖν, δὸς τὰ πεντακόσια νομίσματα · τοῖς δὲ λοιποῖς χρήσασθαι εἰς κατασκευὴν κόσμου ποικίλην τῆς ἀδελφιδῆς σου. Ἐκκρεμαμένη δὲ ἡ λεγομένη παρθένος πάση ψήφῳ τῆ κόρη, δελεάζεται τῇ φιλοκοσμίᾳ ταύτης, καὶ πίπτει αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, καὶ λέγει αὐτῷ · Δέομαί σου, μή τις αὐτοὺς λάβῃ. Προτρέπεται οὖν ταύτην ὁ ἅγιος, λέγων, ὅτι Παραγενοῦ ἕως τῆς οἰκίας μου, καὶ βλέπε αὐτούς. Ἡ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ προσρίπτει αὐτῷ τὰ πεντακόσια νομίσματα, λέγουσα, Δέομαί σου, ὡς θέλεις, λάβε αὐτούς. Ἐγὼ γὰρ οὐ θέλω ἰδεῖν τὸν ἄνθρωπον τὸν πιπράσκοντα αὐτούς. Λαθῶν οὖν τὰ πεντακόσια νομίσματα παρ' αὐτῆς ὁ ἅγιος Μακάριος, δίδωσι ταῦτα εἰς τὰς χρεῖας τοῦ πτωχείου. Χρόνου δὲ παρελθόντος, ἐπειδὴ μεγάλην ὑπόληψιν εἶχεν ὁ ἄνθρωπος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, εἰς ἄκρον φιλόθεος ὢν καὶ ἐλεήμων πρεσβύτης (ἤκμασεν γὰρ μέχρι τῶν ἑκατὸν ἐτῶν, ᾧ συνεχρονίσασμεν καὶ ἡμεῖς), τύλαθειτο αὐτὸν ὑπομνησαι. Τέλος εὐρεῖσα αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λέγει αὐτῷ, Δέομαί σου, τί λέγεις περὶ τῶν λίθων ἐκείνων. ὧν δεδώκαμεν τὰ πεντακόσια νομίσματα; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, λέγων αὐτῇ · Ἀφ' ἧς ἡμέρας δέδωκάς μοι τὸν χρυσόν, κατέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν τιμὴν τῶν λίθων. Καὶ εἰ βούλει ἰδεῖν αὐτούς, ἔλθε ἐν τῷ ὀσπιτίῳ μου · ἐκεῖ γὰρ κεῖνται οἱ λίθοι, καὶ βλέπε ἂν σοι ἀρέσωσιν, ἐπεὶ ἀΐρης σου τὸν χρυσόν. Ἦλθεν δὲ ἐκείνη ἀσμενεστάτη. Ἦν δὲ τὸ πτωχεῖον, εἰς μὲν τὰ ἀνάγκια ἔχον τὰς γυναῖκας, εἰς δὲ τὰ κατάγια, τοὺς ἄνδρας. Παραγενομένης δὲ αὐτῆς, εἰσάγει αὐτὴν εἰς τὸν πυλῶνα, καὶ λέγει αὐτῇ ὁ ἅγιος · Τί θέλεις πρῶτον ἰδεῖν; τοὺς ὑακίνθους, ἢ τοὺς σμαράγδους; Λέγει αὐτῷ, Ὁ δοκεῖ σοι. Ὡς δὲ ἀνάγει αὐτὴν εἰς τὰ ἀνάγια, καὶ δείκνυσιν αὐτῇ ἡκρωτηριασμένας γυναῖκας, λελωθμένας ὄψεις ἔχούσας · καὶ λέγει αὐτῇ, Ἴδου οἱ ὑακίνθοι · εἶτα κατάγει αὐτὴν εἰς τὰ κατάγια, καὶ δείκνυσιν αὐτῇ τοὺς ἄνδρας, εἰπὼν · Ἴδου οἱ σμαράγδοι · καὶ νομίζω τούτων τιμιωτέρους μὴ εὐρεθῆναι. Ἐάν σοὺ ἀρέσκωσιν, ἐπεὶ λάβε σου τὸν χρυσόν. Τούτων τοίνυν οὕτως γεγονότων διατραπέισα ἡ παρθένος ἐξῆλθεν, καὶ ἀπελθοῦσα ἐν τῇ οἰκίᾳ ἑαυτῆς ἀπὸ πολλῆς λύπης ἐνόσησεν, ὅτι οὐ κατὰ Θεὸν τοῦτο ἐποίησεν τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἀναγκαστῶς. Εἰς ὑπερον δὲ τῷ χαρίστησεν τῷ πρεσβυτέρῳ, τῆς κόρης ἧς ἐφρόντιζεν μετὰ γάμον ἀτέκνου τελευτησάσης, καὶ λοιπὸν ταύτης εἰς δέον καταχρησαμένης τῷ βίῳ.

ΚΕΦΑΛ. Ζ΄.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Νιτρίᾳ.

Τυντετυχηκῶς οὖν πολλοῖς τῶν ἁγίων ἐγὼ, καὶ ἐνδιατρίψας τοῖς περὶ τὴν Ἀλεξανδρείαν μοναστηρίοις ἐπὶ ἕτη τρία, καὶ συνδιατρίψας κελλίοτοις καὶ σπουδαιοτάτοις μεγάλοις ἀνδράσιν ὡς δισχιλίοις, πάσῃ ἀρετῇ κεκοσμημένοις, ἀναχωρήσας ἐκαῖθεν ἦλθον ἐπὶ τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Μεταξὺ δὲ τοῦ ὄρους τούτου καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας λίμηνη κεῖται, ἡ καλουμένη Μαρία. Κατέχει δὲ αὕτη ἐπὶ μίλια ἑβδομήκοντα. Ἦν διαπλεύσας, διὰ μιᾶς καὶ ἡμισείας ἡμέρας ἦλθον εἰς τὸ ὄρος ἐπὶ τὸ μέρος τῆς μεσημβρίας.

Ἐν ᾧ ὄρει παράκειται ἡ πανέρημος παρατείνουσα ἕως Αἰθιοπίας καὶ τῶν Μαζικῶν καὶ τῆς Μαυριτανίας. Ἐν ᾧ ὄρει οἰκοῦσιν ἄνδρες ὡς πεντακισχίλιοι, οἵτινες διαφοροῦς ἔχουσι πολιτείας, ἕκαστος ὡς δύναται καὶ ὡς βούλεται · ὡς ἐξεῖναι καὶ μόνον μένειν, καὶ δεύτερον, καὶ πολλοστόν. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει ἀρτοκοπεῖά ἐστίν ἑπτὰ, ὑπηρετούμενα κἀκείνοις, καὶ τοῖς εἰς τὴν πανέρημον ἀναχωρηταῖς, ἀνδράσιν οὖσιν ἑξακοσίοις. Παροιχίας οὖν ἐγὼ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ ἐνιαυτὸν ὅλον, καὶ πολλὰ ὠφελήθεις ἀπὸ τῶν μακαρίων καὶ ὁσίων Πατέρων, Ἀρσισίου τοῦ μεγάλου, καὶ Πουτουδαστοῦ, καὶ Ἀγίωνος, καὶ Χρονίου, καὶ Σεραπίωνος, καὶ πολλοῖς διηγῆμασιν ἀρχαιοτέρων πνευματικῶν Πατέρων παρ' αὐτῶν κεντρωθεὶς, ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐνδοτάτω. Ἐν τῷ ὄρει τούτῳ τῆς Νιτρίας ἐκκλησία μία ἐστὶ μέγιστη. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ τρεῖς φοίνικες ἐστᾶσιν, ἕκαστος ἔχων μάστιγα ἐφ' ἑαυτοῦ κρεμαμένην. Καὶ ὁ μὲν ἐστὶν εἰς ἐπιστροφὴν τῶν μοναχῶν τῶν πταιόντων · ὁ δὲ, εἰς τιμωρίαν ληστῶν, ἐάν γε ἐμπέσωσί ποτε · ὁ δὲ, εἰς διάρθρωσιν τῶν περιτυγχάνοντων καὶ ἐκπεπτωκότων οἰοισδῆποτε σφάλμασιν · ὡς πάντας τοὺς πταιόντας, καὶ διελεγχομένους, καὶ ὑπευθύνους πληγῶν καθ' ἐστῶτας, περιλαμβάνειν τὸν φοίνικα, καὶ λαμβάνοντα κατὰ νότου ῥητὰς οὕτως ἀπολύεσθαι. Πρόσκειται δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ξενοδοχεῖον εἰς ὃ τὸν ἀπελθόντα ξένον δεξιούονται πάντα τὸν χρόνον, κἂν ἐπὶ διετίαν ἢ τριετίαν μῆναι θελήσῃ, μέχρις οὗ αὐθαίρετος ἀναχωρήσῃ θελήσῃ, συγχωρήσαντες αὐτῷ ἐπὶ ἑβδομάδα μίαν ἐν ἀργίᾳ διάξει · τὰς λοιπὰς ἡμέρας περισπῶσιν αὐτὸν λοιπὸν ἐν ἔργοις, ἢ ἐν κήπῳ, ἐν ἀρτοκοπείᾳ, ἢ ἐν μαγειρείῳ. Εἰ δὲ ἀξιόλογός τις εἴη, δίδόσιν αὐτῷ βιβλίον ἀναγινώσκειν, μὴ συγχωρήσαντες αὐτῷ ἕως ἕκτης ὥρας μηδενὶ συντυχεῖν. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει καὶ ἱατροὶ διάγουσι, καὶ πλακουντάριοι. Κέχρηται δὲ καὶ οἴνῳ, καὶ πιπράσκειται οἶνος. Πάντες δὲ οὗτοι ὀθόνην ἐργάζονται ταῖς χερσὶν ἑαυτῶν, ὡς εἶναι τοὺς πάντας ἀνευθεῖς. Καὶ τῆς ἐσπέρας καταλαβούσης ἐστὶν ἐστᾶναι καὶ ἀκούειν ἀφ' ἐκάστης μονῆς ὕμνους καὶ ψαλμοὺς τῷ Χριστῷ ἀδομένους, καὶ προσευχὰς εἰς οὐρανοὺς ἀναπεμπομένας, ὡς νομίσαι τινὰ μετάρσιον ἐν τῷ τῆς τρυφῆς παραδείσῳ μετοικισθῆναι. Τὴν δὲ ἐκκλησίαν Σαδδάτω καὶ Κυριακῇ καταλαμβάνουσι μόνον. Ὀκτῶ δὲ εἰσιν πρεσβύτεροι ἀφηγούμενοι ταύτης τῆς ἐκκλησίας · ἐν ἧ, μέχρις οὗ ζῆ ὁ πρῶτος πρεσβύτερος, οὐδὲ εἰς τῶν ἄλλων οὐ προσφέρει, οὐ δικάζει, οὐχ ὀμιλεῖ, ἀλλ' ἐν ἡσυχίᾳ αὐτῷ συγκαθέζονται μόνον.

Περὶ Ἀρσισίου. Οὗτος ὁ μέγας Ἀρσισιος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ γέροντες τῶν ἁγίων, οἱ σὺν αὐτῷ, οὓς ἡμεῖς ἑωρακαμεν, σύγχρονοι ἦσαν τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου. Ἐν οἷς διηγείτο οὗτος αὐτὸς ὁ μέγας Ἀρσισιος καὶ τὸν Ἀμοῦν εἰδέναι τὸν Νιτριώτην, οὗ τὴν ψυχὴν εἶδεν ἀναλαμβάνομένην ὑπὸ ἀγγέλων ὁ μέγας Ἀντώνιος, καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναγομένην. Ἔλεγεν δὲ οὗτος καὶ Παχώμιον εἰδέναι τὸν Ταβεννησιώτην, ἄνδρα προφητικὸν χάρισμα ἐσχληκότα, ἀρχιμανδρίτην γεγονότα ἀνδρῶν τρισχιλίων, περὶ οὗ εἰς ὑπερον τὰς ἀρετὰς διηγῆσομαι.

smaragdi et hyacinthi, nec scio an sint furtivi, an alicujus mercatoris. Non constituitur enim eis pretium, cum æstimationem superent; qui habet autem, vendit eas quingentis solidis. Si ergo tibi visum fuerit eas accipere, da quingentos solidos, potes ex una gemma accipere quingentos, reliquis autem uti ad variandum mundum filiæ tuæ sororis. Cum autem quæ dicebatur virgo tota penderet a puella, inescatur ejus ornandæ cupiditate; et procidit ad ejus pedes, et dixit: Rogo te ne quis alius eas accipiat. Eam ergo adhortatur sanctus, dicens: Veni usque ad domum meam, et eas aspice. Illa autem noluit; sed ei præbet quingentos solidos, dicens: Rogo te, ipse eas ut vis cape; nolo enim videre hominem qui eas vendit. Cum autem quingentos solidos ab ea accepisset sanctus Macarius, dateos ad usum ptochotrophii. Cum autem multum tempus præterisset, quoniam magna erat existimatione apud Alexandrinos vir ille, utpote summe pius ac misericors (vixit autem ad centum usque annos, cujus tempore nos quoque fuimus), verebatur eum admonere. Tandem cum eum invenisset in ecclesia, dicit ei: Rogo te, quid jubes de lapidibus, pro quibus dedimus solidos quingentos? Ille ei respondit, dicens: A quo die mihi dedisti aurum, eos impendi in pretium gemmarum, et si velis eas videre, veni in hospitium meum. Illic enim sitæ sunt gemmæ, et vide; quod si tibi non placeant, tolle aurum tuum. Venit autem illa lubentissime. Habebat autem ptochotrophium in superiori quidem parte mulieres, in inferiori autem viros. Cum ea autem accessisset, introducit eam in vestibulum, et dicit ei sanctus Macarius: Quid vis primum videre, hyacinthos, an smaragdos? Ea vero illi dicit: Quod tibi videtur. Ille vero eam ducit in partem superiorem, et ostendit ei conscissis feminas membris, et vultibus totis varia morbositate laceratis, et dicit ei: Ecce hyacinthi. Deinde deducit eam in partem inferiorem, et ostendit ei viros, dicens: Ecce smaragdi; et existimo non inveniri his pretiosiores; quod si tibi non placeant, accipe aurum tuum. His ergo sic gestis, pudore affecta virgo exiit, et domum reversa magnum accepit dolorem, quod hanc rem ex Deo non fecisset, sed adducta necessitate. Postea autem gratias egit presbytero, cum puella cujus curam gerebat, post nuptias mortua esset sine liberis, ipsaque deinceps facultates suas in rectos usus expendit.

CAPUT VII.

Vita abbatis Arsisii (17) et eorum qui cum eo erant in monte Nitriæ.

Cum ego cum multis sanctis essem congressus, et versatus tres annos in monasteriis quæ sunt circa Alexandriam, et mansissem cum magnis studiosissimisque et optimis viris circiter bis mille, omni virtute ornatis, illinc recedens veni in montem Nitriæ. Inter hunc montem autem et Alexandriam positus est lacus, qui dicitur Maria: is autem continet ad millia septuaginta. Quem cum transmissem, per

A diem unum et dimidium veni in montem ad partem meridionalem. In quo monte sita est ingens solitudo, quæ pertinet usque ad Æthiopiam, et Mazicos, et Mauritaniam. In eo autem habitant ad quinque millia virorum (18), qui utuntur vario vitæ genere, unusquisque ut potest et vult, adeo ut liceat et solum manere, et cum duobus, et tribus, et cum quo velit numero. In hoc monte sunt septem pistrinæ, quæ et illis serviunt, et anachoretis qui sunt in vasta solitudine, viris perfectis, numero sexcentis. Cum ergo toto anno in monte habitassem apud beatos et sanctos Patres, magnum Arsisium et Putuphastum, et Hagionem (19), et Cronium, et Serapionem, et multis antiquiorum Patrum spiritalibus narrationibus, ab ipsis essem stimulatus, veni in intimam solitudinem. In hoc monte Nitriæ una est maxima ecclesia, et in ipsa ecclesia sunt tres palmæ, ex quibus unaquæque habet flagellum (20) suspensum. Et est unum quidem ad castigandos monachos qui delinquant; alterum vero ad puniendos latrones, si quando inciderint; tertium vero ad corrigendos eos qui forte veniunt, et in aliqua delicta incidunt; adeo ut quicumque delinquant, et convincuntur meruisse ut dent pœnas, palmam amplectantur, et tergo plagas præfinitas accipiant, et sic dimittantur. Prope ecclesiam autem positum est xenodochium, in quo venientem hospitem toto tempore accipiunt, etiam si biennium aut triennium voluerit manere, donec velit sua sponte recedere, permittentes ei una hebdomada manere in otio. Aliis autem diebus deinceps occupant eum in operibus, aut in horto, aut in pistrino, aut in coquina. Quod si fuerit quispiam cujus sit habenda ratio, dant ei libram legendum, non permittentes ei ut cum ullo colloquatur usque ad horam sextam. In hoc monte degunt etiam medici et placentarii. Utuntur etiam vino, et vinum illic venditur. Hi autem omnes suis manibus faciunt vestem lineam, adeo ut sint omnes nimis egentes. Circa horam autem nonam licet stare, et audire in unoquoque monasterio hymnos et psalmos Christo canentes, et preces ad hymnos emittentes, adeo ut existimet quispiam se sublime elatum transmigrasse in paradysum deliciarum; veniunt autem ad ecclesiam Sabbato solum et Dominico. Sunt autem octo presbyteri qui præsent huic ecclesiæ in qua quandiu vivit primus presbyter hujus ecclesiæ, nullus alius offert, nec judicat, nec D habet sermonem, sed tacite solum cum eo sedent.

Hic magnus Arsisius, et alii multi cum eo senes, quos nos vidimus, fuerunt æquales tempore magno Antonio. Atque mihi quidem narravit hic magnus Arsisius se Amœn quoque vidisse Nitriotem, cujus animam vidit assumi Antonius ab angelis, et in cœlum deduci (*Vita Antonii, c. 32; Ruff., l. II, c. 30*). Is dicebat se etiam Pachomium vidisse Tabennesiotem, virum prophetica gratia clarum, ter mille virorum archimandritam; cujus narrabo postea virtutes (*Infra, c. 38*).

CAPUT VIII.

De sancto Amon (21) et ejus conjugē.

Dicebat autem Amon hoc modo vixisse. Cum esset, inquit, parentibus orbatus adolescens circiter viginti duos annos natus, vi a suo patruo mulieri junctus est matrimonio; et cum non posset resistere necessitati quam ei afferebat patruus, visum est ei, et corona redimiri (22), et sedere in thalamo, et omnia sustinere quæ sunt in matrimonio. Postquam autem omnes essent egressi, qui in thalamo et lecto dormituros collocaverant, surgit beatus Amon, et claudit fores; et sedens vocat beatam et germanam suam conjugem, et ei dicit: Ades dum, domina et soror (23), deinde rem tibi narrabo. Hoc quo conjuncti sumus matrimonium, nihil habet eximium. Recte ergo faciemus, si abhinc unusquisque nostrum seorsum dormierit, ut Christo placeamus, intactam nostram reddentes virginitatem. Et cum e sinu suo parvum libellum protulisset, tanquam ex persona Apostoli et Servatoris, legebat puellæ, quæ erat ignara litterarum, plurimam lectionis partem, adjiciens ex sua divinitus inspirata doctrina, et in vita, in virginitate et castitate degenda eam instituens. Quo factum est ut illa Christi gratia repleta, diceret: Ego quoque, domine mi, persuasum habeo fore ut castam vitam libenter agam; et si quid jubes, hoc deinceps faciam. Ille vero, Ego, inquit, jubeo et rogo ut unusquisque nostrum seorsum maneat. Ea vero hoc non tulit, dicens: Maneamus in eadem domo, sed in diversis lectis. Vivens ergo cum ea decem et octo annos in iisdem ædibus, toto die vacabat horto et balsameto. Operabatur enim balsamum; quæ balsamus instar vitis plantatur, ut in qua colenda et putanda multum laboris ponatur. Vespere ergo domum ingrediens, et faciens orationes, cum ea comedebat. Et rursus nocturnas preces fundens, et synaxim peragens, cum mane ibat in hortum. Cum hæc sic fierent, et pervenisset uterque ad impatientiam (*Cauta lege*), vim et efficaciam habuere preces Amonis. Postremo autem ei dicit illa beata: Est aliquid quod tibi dicam, domine mi, ut si me audieris, mihi plane constabit quod vere ex Deo me diligas. Is vero ei dicit: Dic quod velis. Ea vero dicit illi: Æquum est ut tu qui es vir pius et religiosus, et exerces justitiam, et similiter ego qui eandem viam instituti sum secuta, seorsum maneamus, et multi ex eo capiant utilitatem. Non par est enim ut propter me tanta et talis occultetur tua virtus philosophiæ, qui mecum propter Christum cohabitans in castitate. Is vero cum ei gratias egisset, et gloriam Deo dedisset, ei dicit: Recte tibi visum est, domina et soror; et si hoc tibi placet, tu habeto hanc domum; ego vero abibo, et aliam mihi domum faciam. Qui cum ab ea esset egressus, ingressus est in interiora montis Nitriæ; nondum enim tunc illic erant frequentia monasteria, et sibi fecit duos cellarum tholos. Et cum vixisset alios viginti duos annos, et recte summam exercita-

¹ Hic Or fuit Origenista.

tionis virtutem exercuisset, in vita obiit monastica, vel potius translatus est sanctus Amon, natus sexaginta duos annos, bis in anno videns beatam vitæ suæ consortem.

Cum is ergo solus esset in Nitriis, ferunt ad eum puerum rabie exagitatum, vinculam cateois. Canis enim rabiosus mordendo illi rabiem dederat. Seipsum ergo totum laniabat, ut qui intolerabilem morbum ferre non posset. Postquam ergo vidit ejus parentes, ad supplicandum procedentes: Quid mihi, inquit, labores exhibetis, o homines, ea petentes quæ mea merita superant, cum in vestris manibus præsto sit auxilium? Reddite enim viduæ bovem quem elanculum occidistis, et sanus reddetur vobis puer. Illi vero cum convicti essent, læti fecerunt quæ jussa fuerant, et eo orante puer sanus evasit.

Accesserunt autem alii ejus visendi gratia. Ad quos dixit vir sanctus, tentandi eorum animi gratia: Afferte ad me dolium unum, ut habeam satis aquæ ad eos qui veniunt excepiendos. Ille autem promiserunt se ipsos allaturos. Cum autem alterum pœnituisset, ubi in vicum venisset, dicit alteri: Nolo occidere camelum, neque ei dolium imponere, ne moriatur. His auditis, alius suis junctis asinis magno labore dolium sursum portavit. Præveniens autem Amon ei dixit: Quid? quod socii tui camelus est mortuus interim dum huc venisti? Is autem reversus invenit eum a lupis devoratum. Multa quoque alia hic vir fecit.

Hoc autem miraculum narravit beatus Athanasius Alexandriae episcopus, scribens in Vita Antonii, quod cum aliquando monachi ad ipsum missi essent ab Antonio (erat enim in interiore solitudine Antonius), cum ad ipsum venissent, surrexit senex, et ambulabat cum eis. Et cum esset transiturus Lycum fluvium cum ejus discipulo Theodoro, verebatur exui, ne se ipsum videret aliquando nudum: et interea dum de ea re dissereret, inventus est trans fluvium, ut qui absque cymba in extasi trajecisset, translatus ab angelo: fratres autem natatu transuiserunt. Postquam autem accessit ad Antonium, primus ei dixit Antonius: Cum Deus mihi multa de te revelasset, et tuam translationem mihi significasset, te ad me accersivi necessario, ut cum nobis invicem frui licuisset, pro nobis invicem intercederemus. Cum autem eum collocasset in quodam loco longe separato, hortatus est ne recederet ante translationem. Cum autem ipse seorsum fuisset consummatus, vidit Antonius ejus animam in cælum assumptam ab angelis. Hic est ergo Amon, qui sic vixit, et sic obiit. Hunc Lycum fluvium ego cum metu pontone aliquando transmisi; est enim fossa et derivatio magni Nili.

CAPUT XI.

Vita abbatis ¹ Or (24).

In hoc monte Nitriæ fuit vir admirabilis abbas, Or nomine, habens monasteria mille fratrum, habitu angelico præditus (*Ruff.*, l. II, c. 2); ut qui cum esset nonaginta annos natus, nihil amisisset de corpore,

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Βίος τοῦ ἁγίου Ἀμοῦν καὶ τῆς ταύτου συζύγου.

Οὗτος ἔλεγεν καὶ τὸν Ἀμοῦν τοιοῦτω τρόπῳ βεβιωκέναι· Ὀρφανός, φησὶν, ὑπάρχων νεανίσκος ὡς ἑτῶν εἴκοσι δύο, βίᾳ παρὰ τοῦ ἰδίου θεοῦ γοναικί συνεζεύχθη. Καὶ μὴ δυνάμενος ἀντιστῆναι τῇ τοῦ θεοῦ ἀνάγκῃ, ἔδοξεν καὶ στεφανοῦσθαι, καὶ ἐν παστῶ καθέζεσθαι, καὶ πάντα μεμενηκέναι κατὰ τὸν γάμον. Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν πάντας κοιμήσαντας αὐτοὺς ἐν τῶ παστῶ καὶ τῇ κλίνῃ, ἀναστάς ὁ μακάριος Ἀμοῦν ἀποκλείει τὴν θύραν, καὶ καθίσας προσκαλεῖται τὴν μακαρίαν αὐτοῦ καὶ γνησίαν σύζυγον, καὶ λέγει αὐτῇ. Δεῦρο δὴ, κυρία καὶ ἀδελφῆ, λοιπὸν διηγήσομαι σοὶ τὸ πρᾶγμα· ὁ γάμος ὃν ἐγαμήσαμεν οὗτός ἐστιν περισσὸν ἔχων οὐδέν· Καλῶς οὖν ποιήσομεν ἡμεῖς. ἔάν ἀπὸ τοῦ νῦν ἕκαστος ἡμῶν κατ' ἰδίαν καθευδῆσθαι, ἵνα καὶ τῷ Χριστῷ λοιπὸν ἀρέσωμεν, ἐκτελέσαντες ἄθικτον ἡμῶν τὴν παρθενίαν. Καὶ ἐξενεγκῶν ἐκ τοῦ κόλπου βιβλίον γεγραμμένον, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ ἀποστόλου καὶ τοῦ Σωτῆρος ἀνεγίνωσκεν τῇ κόρῃ ἀπίρῳ οὔσῃ Γραφῶν· τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀναγνώσεως προστιθεὶς ἀπὸ τῆς ἰδίας θεοπνεύστου διανοίας, τὸν περὶ παρθενίας καὶ ἀγνείας εἰσηγούμενος αὐτῇ βίον· ὡς τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ πληροφορηθεῖσαν ἐκείνην εἶπεῖν· Κάγῳ πέπεισμαι, κύριέ μου, τὸν ὄγνον βίον ἡδέως βιοῦσα, καὶ εἴ τι κελεύεις, τοῦτο ποιήσω λοιπὸν. Ὁ δὲ, Τοῦτο κελεύω, φησὶ, καὶ παρακαλῶ, ἵνα ἕκαστος ἡμῶν ἀπὸ τοῦ νῦν κατ' ἰδίαν μένη. Ἡ δὲ οὐκ ἠνέσχετο εἰποῦσα· Ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ μένωμεν, ἐν διαφόροις δὲ κλίναις· Ζήσας οὖν μετ' αὐτῆς ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ ἔτη δέκα ὀκτώ, διὰ πάσης ἡμέρας ἐσχόλαζεν ἐν τῷ κήπῳ καὶ τῷ βαλσαμῶνι· βαλσαμουργός γάρ ἦν· ἦτις βάλσαμος ἀμπέλου δίκην φυτεύεται, γεωργουμένη καὶ κλαδευομένη, πολλὸν ἔχουσα πόνον. Ἐσπέρας οὖν εἰσερχόμενος εἰς τὸν οἶκον, καὶ ποιῶν εὐχὰς, ἤσθιεν μετ' αὐτῆς, καὶ πάλιν νυκτερινὰς ποιῶν εὐχὰς καὶ συνάξεις, ὑπὸ βαθῶν ὄρθρον ἀπείει εἰς τὸν κήπον. Τοῦτων οὕτως ἐπιτελουμένων, καὶ ἀμφοτέρων εἰς ἀπάθειαν ἐληλακώτων, ἐνήργησαν αἱ εὐχαὶ τοῦ ἁγίου Ἀμοῦν, καὶ λέγει αὐτῷ τὰ τελευταῖα ἡ μακαρίτις ἐκείνη· Ἔχω σοὶ τι εἶπεῖν, κύριέ μου· ἵνα, ἂν μου ἀκούσης, πληροφορηθῶ ὅτι ὄντως κατὰ θεὸν ἀγαπᾷς με· Αἶγει αὐτῇ· Εἶπε ὁ βούλει· λέγει αὐτῷ· Δίκαιόν ἐστι πρᾶγμα ἄνδρα σε ὄντα θεοσεβῆ καὶ δικαιοσύνην ἀσκούντα, ὁμοίως δὲ καὶ ἐμὲ ἐζηλωκυῖαν τὴν αὐτὴν σοὶ ὁδὸν κατ' ἰδίαν μένειν, καὶ πολλοὺς ὠφελῆσθαι. Ἄτροπον γάρ ἐστι δι' ἐμὲ κρύπτεσθαι σοὶ τὴν τοσαύτην καὶ τοιαύτην ἀρετὴν τῆς φιλοσοφίας, συνοικούντά μοι διὰ τὸν Κύριον ἐν ἀγνείᾳ. Ὁ δὲ εὐχαριστήσας αὐτῇ, καὶ δεδωκώς δόξαν τῷ Θεῷ, λέγει αὐτῇ· Καλῶς σοὶ ἔδοξεν, κυρία καὶ ἀδελφῆ. Καὶ εἰ τοῦτό σοι ἀρέσκει, ἔχε σὺ τοῦτον τὸν οἶκον, ἐγὼ δὲ ἀπελθὼν ποιήσω μοι ἕτερον οἶκον. Καὶ ἐξελθὼν ἀπ' αὐτῆς εἰσῆλθεν ἐνδότερον τοῦ τῆς Νιτρίας ὄρους· Οὕτω γὰρ ἦν ἐκεῖ τότε συνεχῆ μοναστήρια· Οἰκοδομεῖ ἑαυτῷ δύο θόλους κελλίων, καὶ βιώσας ἄλλα εἴκοσι καὶ δύο ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κατορθώσας εἰς ἄκρον τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετὴν, ἐν τῷ μονήρει βίῳ ἐτελεύτησε· μᾶλλον δὲ ἐκοιμήθη ὁ ἅγιος Ἀμοῦν, ἐτῶν ἐξήκοντα δύο, δις οὗτ' ἔτους ὄρων τὴν μακαρίαν σύμβιον αὐτοῦ.

Πατριεὶς Γε. XXXIV

A Μόνου οὖν αὐτοῦ ἐν ταῖς Νιτρίας ὑπάρχοντος, φέρουσιν παῖδα λυσσῶντα πρὸς αὐτὸν, ἀλύσει δεδεμένον· λυσσῶν γὰρ δόξας κύων, ἐκείνῳ τὴν λύσσαν μετέδωκεν· Ἐσπάρασεν οὖν ἑαυτὸν ὄλον, ἀφορήτως ἔχων τὸ πάθος· Ὡς γοῦν ἴδεν αὐτοῦ τοὺς φρονεῖς πρὸς τὴν ἱεσίαν χωροῦντας, Τί μοι κόπους παρέχετε, φησὶν, ὦ ἄνθρωποι, τὰ ὑπὲρ τὴν ἐμὴν ἀξίαν ἐπιζητοῦντες, ἔχοντες οὖν ἐν χερσὶ τὸ βοήθημα; ἀπόθετε γὰρ τὴν χεῖρα τὸν βουὸν ὃν λαθραίως ἀπεκτείνετε, καὶ ὕγιής ὁμῖν ὁ παῖς ἀποδοθήσεται. Οἱ δὲ ὡς ἠλέγχθησαν, χαίροντες ἐποίουν τὰ προσταχθέντα, τοῦ παιδὸς ὕγιάναντος εὐξαμένου αὐτοῦ.

B Ἄλλοι δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν ἐπισκέψεως ἕνεκα· πρὸς οὓς δοκιμάζων τὴν γνώμην αὐτῶν ὁ ἀνὴρ ἔλεγεν· Πίθον μοι ἕνα κομίσασθε, ἵνα ἔχω ὕδωρ ἱκανὸν πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐρχομένων. Οἱ δὲ ὑπέσχοντο δι' αὐτῶν ἐνεγκεῖν. Μεταμεληθεὶς δὲ ὁ ἕτερος παραγινόμενος εἰς τὴν κώμην, λέγει τῷ ἑτέρῳ· Οὐκ ἀποκτενῶ μου τὴν κήμηλον, οὐδὲ ἐπιτίθημι τὸν πίθον ἐπ' αὐτήν, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ· Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἄλλος, τὰς οἰκείας ὑποζεύξας ὄνους, πολλῶν καμάτων τὸν πίθον ἀπήνεγκεν. Προλαβὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἀμοῦν εἶπεν· Τί ὅτι ἡ κήμηλος τοῦ ἑτέρου σου τέθνηκεν, ἕως ἔτου σὺ ἐνταῦθα παραγέγονας; Ὁ δὲ ὑποστρέψας, εἶρεν αὐτὴν ἀπὸ λύκων βεβρωμένην. Πολλὰ τε καὶ ἄλλα ὁ ἀνὴρ διεπράξατο.

C Τοῦτου θαῦμα διηγήσατο ὁ μακάριος Ἀθανάσιος ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, γράψας εἰς τὸν περὶ Ἀντωνίου βίον, ὅτι πέρ ποτε μοναχῶν ἀποσταλέντων παρὰ Ἀντωνίου πρὸς αὐτὸν, καὶ φωνοῦντες αὐτόν· Ἦν γὰρ ἐν τῇ ἐσωτέρῃ ἐρήμῳ ὁ Ἀντώνιος. Ὡς δὲ ἀπίσαν πρὸς αὐτόν, ἀναστάς ὁ γέροντος συνεπαρεύετο αὐτοῖς· ὅτι παρέρχεσθαι ποτε μέλλον τὸν Λύκον ποταμὸν ἄμα Θεοδώρῳ μαθητῇ αὐτοῦ, εὐλαβεῖτο ἀποδύσασθαι, ἵνα μὴ γυμνὸν ἑαυτὸν ἴδῃ ποτέ. Καὶ ἐν τῷ διαπορεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν εὐρέθη τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἐν ἐκστάσει περάσας δίχα πορθμοῦ ὑπὸ ἀγγέλων μετενεχθεὶς. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ κολύμβῳ διεπόρθμυσαν. Ὡς δὲ παρεγένετο πρὸς Ἀντώνιον, πρῶτος ὁ Ἀντώνιος εἶπεν πρὸς αὐτόν· Τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυψάντός μοι πολλὰ περὶ σοῦ, καὶ τὴν μετάθεσίν σου δηλώσαντός μοι, ἀναγκαίως σε πρὸς ἑμαυτὸν προσεκαλεσάμην, ἵνα ἀλλήλων ἀπολαύσαντες, ὑπὲρ ἀλλήλων πρεσβεύσωμεν. Τάξας δ' αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ κενωρισμένῳ μακρὰν, μὴ ἀναχωρεῖν ἐκεῖθεν μέχρι τῆς μεταθέσεως προστρέψατο. Τελειωθέντος δὲ αὐτοῦ κατὰ μόνας, ἴδεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ὁ Ἀντώνιος ἀναλαμβάνομένην εἰς τὸν οὐρανὸν ὑπὸ ἀγγέλων· Οὗτός ἐστιν ὁ Ἀμοῦν, ὁ οὕτως βιώσας, καὶ οὕτως τελευτήσας, ὡς τὸν μακάριον Ἀντώνιον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἰδεῖν ὑπὸ ἀγγέλων ἀναρομένην εἰς τὸν οὐρανόν. Τοῦτον τὸν Λύκον ποταμὸν μετὰ δειλίας ἐγὼ πορθμῷ παρήλθον ποτέ. Διώρυξ γὰρ ἐστὶ τοῦ μεγάλου Νείλου.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Βίος τοῦ ἀδδᾶ Ὡρ.

Ἐν τῷ ὄρει τοῦτῳ τῆς Νιτρίας γέγονεν ἀνὴρ τις θυμιάσις, ἀδδᾶ Ὡρ ὄνομα (30) αὐτῷ, Πατὴρ μονᾶς ἔχων ἀδελφῶν χιλίων, σχῆμα ἔχοντας ἀγγελικόν, ἐγενήκοντα ἔτη πρὸς ὑπάρχων, οὐκ ἀπεβάλετο ἐκ τοῦ πλῆθους τοῦ σώματος, λαμπρὸς ἄγαν καὶ φαειρὸς

33

τῷ προσώπῳ, ὡς καὶ ὁρῶμενον μόνον, δυσωπήσιμον εἶναι τὸν ἄνδρα. Οὗτος πολλὰ πρότερον καθ' ἑαυτὸν ἀσκήσας ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ πορρωτέρᾳ, ὑπερον ἐν τῇ πλησίον ἐρήμῳ τὰ μοναστήρια συνεκρότησεν, ἔλος φοτεύσας χερσὶν οἰκείαις, ξύλων οὐκ ὄντων ἐν τῷ τόπῳ, ὡς ὕλην εἶναι τινὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ πυκνήν. Ἐλεγον γὰρ ἡμῖν οἱ περὶ αὐτὸν Πατέρες, ὅτι οὐδὲ βλαστός ἦν ὠδὲ ποτε, ὅτε πρὶν ὁ ἀνὴρ ἐκ τῆς ἐρήμου παρεγένετο· ἐφύτευσεν δὲ αὐτὸ, ἵνα μὴ διὰ τινὰ χρεῖαν οἱ συνερχόμενοι πρὸς αὐτὸν ἀδελφοὶ ἀναγκασθῶσιν περιάγειν· ἀλλὰ πᾶσιν πρόνοιαν αὐτῶν ἐποιεῖτο, εὐχόμενος τῷ Θεῷ, καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἀγωνιζόμενος, ἵνα ἐν μηδενὶ λείπωνται τῶν ἀνάγκαιων, καὶ μὴ πρόφασις αὐτοῖς ῥαθυμίας γένηται τις. Οὗτος ἐν τῇ ἐρήμῳ πρῶτον διάγων, ἤσθισεν μὲν βοτάνας καὶ ῥίζας γλυκείας, ἔπινεν δὲ καὶ ὕδωρ ὅτε ἠύρισκεν, ἐν εὐχαῖς καὶ ὕμνοις διατελῶν πάντα τὸν χρόνον. Ὡς δὲ λοιπὸν τὴν τελείαν τοῦ γήρως ἔφθασεν ἡλικίαν, ἄγγελος αὐτῷ φαίνεται καθ' ὄναρ ἐν τῇ ἐρήμῳ, λέγων, ἦτι· Ἐστὴ εἰς ἔθνος μέγα, καὶ πολὺν λαὸν πιστευθήσῃ, ἔσονται δὲ οἱ σωζόμενοι διὰ σοῦ χιλιάδες δέκα· οὐσπερ ἐὰν ἐνταῦθα κερδήσῃς, τοσοῦτων ἀρέξης ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι. Καὶ μηδὲν διστάσεις, φησὶν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν. Οὐδέποτε γὰρ σοι λείψει τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν, ἄχρι τῆς τελευτῆς σου, ὁσόκις ἂν ἐπικαλέσῃ τὸν Θεόν. Ταῦτα ἀκούσας, ἐπὶ τὴν πλησίον ἔρημον ὤρμησεν, καταμόνας πρῶτον διάγων· καλύθειον γὰρ μικρὸν τε ἑαυτῷ κατασκευάσας, λαχάνοις συνθέτοις μόνον ἀρκοῦμενος, πολλάκις δὲ καὶ δι' ἑβδομάδος μόνης μεταλαμβάνων, ἀγράμματος μὲν ὦν τὸ πρῶτον, ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν οἰκουμένην ἤρχετο, χάρις αὐτῷ θεόθεν δίδεται, καὶ τὰς Γραφὰς ἔξωθεν ἀπεστῆθιζεν. Ἐπιδοθέντος γὰρ αὐτῷ βιβλίου παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἔμπειρος τῶν γραμμάτων, οὕτως λοιπὸν ἀνεγίνωσκεν. Εἰλήφει δὲ καὶ ἑτέραν χάριν, τὴν κατὰ δαίμόνων ἔλκισιαν· ὡς πολλοὺς τῶν πασχόντων καὶ μὴ βουλομένους αὐτοὺς παιστῶν βοῶντας αὐτοῦ τὴν πολιτείαν· ἴασαις τε τὰς ἄλλας ἐπιτελῶν οὐκ ἐπαύετο, ὡς συναχθῆναι πρὸς αὐτὸν μοναχοὺς τρεῖς χιλιάδας. Ἰδὼν δ' ἡμᾶς ὁ ἀνὴρ, καὶ περιχαρῆς γενόμενος, ἠσπάζετο καὶ περιεπτύξατο. Νίψας δὲ τοὺς πόδας ἡμῶν χερσὶν οἰκείαις, πρὸς διδασκάλιον ἐτρέπετο. Ἐμπειρος γὰρ ἦν λίαν τῶν Γραφῶν, θεόθεν τὴν χάριν ταύτην δεξάμενος. Πολλὰ δὲ τῶν Γραφῶν λύσας ἡμῖν κεφάλαια, καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν παραδούς, ἐπὶ τὰς εὐχὰς προετρέπετο. Ἔθος γὰρ τοῖς μεγάλοις, μὴ προΐεσθαι τι τῆς σαρκὸς, πρὶν τὴν πνευματικὴν τροφήν τῇ ψυχῇ παραδοῦναι· αὕτη δὲ ἐστὶν τοῦ Χριστοῦ κοινωνία. Μεταλαβόντες οὖν ταύτης καὶ εὐχαριστήσαντες, ἐπὶ τὴν τράπεζαν προετρέπετο αὐθις ἡμᾶς, αὐτὸς ἀεὶ τῶν σπουδαίων ὑπομιμνήσκων, καθήμενος καὶ λέγων ἡμῖν τὰ πρὸς σωτηρίαν. Ἦν γοῦν τοιοῦτος ὁ ἀνὴρ ἐπίδοξος ἐν πολλοῖς Πατράσιν· ὡς πολλῶν μοναχῶν πρὸς αὐτὸν ἐρχομένων, πάντας τοὺς παρόντας ἀδελφοὺς συγκαλούμενον, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὰ κελλία αὐτοῖς ποιεῖν, τοῦ μὲν πηλὸν ἐπιδιδόντος, τοῦ δὲ πλίνθον, ἄλλου δὲ ὕδωρ ἀντλοῦντος, ἄλλου δὲ ξύλα κόπτοντος. Καὶ ἀποτελεσθέντων αὐτοῖς τῶν κελλίων, αὐτὸς τὰς χρεῖας ἐπήρχει τοῖς ἐρχομένοις. Οὗτος ψευδάδελφὸν ποτε ἐλθόντα πρὸς

αὐτόν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἀποκρυψάμενον, ἐλέγξας αὐτόν ἐπὶ πάντων, εἰς μέσον τὰ εἶδη προσήνεγκεν· ὥστε μηκέτι τολμᾶν τινὰ ἐπὶ αὐτοῦ ψεύδεσθαι, τοσαύτην χάριν ἀρετῆς ἔχοντος, ἣν διὰ τῆς πολλῆς καὶ καλῆς πολιτείας αὐτῷ συνελέξατο. Ἦν δὲ ἰδεῖν τὸ πλῆθος τῶν σὺν αὐτῷ μοναχῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἀγγέλων χοροὺς ὁμνούντων τὸν Θεόν.

Ἐπὶ πολλὴν προσεμαρτύρει ἀρετὴν πᾶσα μὲν ἡ ἀδελφότης, ἐξαιρέτως δὲ ἡ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Μελάνη, πρὸ ἐμοῦ εἰσελθοῦσα εἰς τοῦτο τὸ ὄρος. Ἐγὼ γὰρ αὐτὸν οὐ κατέληφα ζῶντα. Ταῦτα δὲ ἔλεγεν ἐν τοῖς διηγήμασιν ἀνδραγαθήματα τοῦ ἀνδρός, ὅτι οὔτε ἐφύεσθαι ποτε, οὔτε ὠμοσεν, οὔτε κατηράσατό τινα, οὔτε ἐκτὸς χρεῖας ἐλάλησέν τι ποτε.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Περὶ Παμβῶ.

Τούτου τοῦ ὄρους ἐγένετο πάροικος ὁ μακάριος Παμβῶ, διδάσκαλος Διοσκόρου τοῦ ἐπισκόπου, καὶ Ἀμμωνίου, καὶ Εὐσεβίου, καὶ Εὐθυμίου τῶν ἀδελφῶν, καὶ Ὀριγένους τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Δρακοντίου ἀνδρός ἐνδόξου καὶ θαυμαστοῦ. Οὗτος ὁ Παμβῶ πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα εἶχεν ἀνδραγαθήματα καὶ προτερήματα πλεῖστα καὶ διάφορα· ἐν οἷς καὶ τοῦτο αὐτοῦ ἦν πλεονέκτημα ἐν τοῖς μεγάλοις αὐτοῦ κατορθώμασιν. τοσοῦτον ἦν ὑπερόπτης χρυσίου καὶ ἀργυρίου, ὅσον ἀπῆται ὁ Δεσποτικὸς λόγος. Ἐν οἷς διηγεῖτό μοι ἡ μακαρία Μελάνη, ὅτι Ἐν ἀρχαῖς παραγινόμενη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ τῆς Ῥώμης, καὶ ἀκούσασα περὶ τῆς τούτου ἀρετῆς, τοῦ μακαρίου Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου καὶ ξενοδόχου περὶ αὐτοῦ μοι διηγησάμενου, καὶ ὁδηγήσαντος πρὸς αὐτόν εἰς τὴν ἔρημον, ὅτι προσήνεγκα αὐτῷ ἀργενταρίαν τριακοσίων λιτρῶν ἀργύρου, παρκαλέσασα αὐτὸν ἐκ τῶν πραγμάτων μου μετασχεῖν. Ὁ δὲ, φησὶ, καθεζόμενος, καὶ πλέκων θαλλοὺς, ἠυλόγησέν με φωνῇ μονῆ εἰπών. Ὁ Θεὸς δώσει σοι τὸν μισθόν. Καὶ λέγει τῷ οἰκονόμῳ αὐτοῦ Ὀριγένει· Δέξαι καὶ οἰκονόμητον αὐτὰ πᾶσι τοῖς κατὰ Λιθύην, καὶ τοῖς ἐν ταῖς νήσοις ἀδελφοῖς· ταῦτα γὰρ τὰ μοναστήρια πένεται πλέον παρὰ τὰ ἄλλα· παραγγείλας αὐτῷ μηδενὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ δοῦναι ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρήματος, διὰ τὸ εὐπορωτέραν εἶναι τὴν χώραν. Ἐγὼ δὲ, φησὶν, ἐστῶτα ἐξεδεχόμενη παρ' αὐτοῦ εὐλογίαις τιμηθῆναι, ἢ κἂν λόγῳ δοξασθῆναι ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ δόσει. Καὶ μηδὲν ἄλλως παρ' αὐτοῦ ἀκούσασα, εἶπον αὐτῷ, ὅτι Κύριε, ἵνα ἴδῃς πόσον ἐστὶν, τριακόσια λίτρα ἀργύρου εἰσὶν. Ὁ δὲ πάλιν καὶ ἐπὶ τούτῳ μὴδ' ἄλλως ἀνανεύσας, ἢ κἂν προσεχῶν τῷ σκαυεῖ τῆς θήκης, ἀπεκρίνατό μοι. Ἐπὶ ἐνήνοχας αὐτὸ, τέκνον, παρὰ σοῦ μαθεῖν τὴν ποσότητα τοῦ σταθμοῦ χρεῖαν οὐκ ἔχει. Ὁ γὰρ τὰ ὄρη σταθμίσας, καὶ τὰς νάπας στήσας ζυγῷ, πολλῷ πλέον ἐπίσταται τὴν ποσότητα τοῦ ἀργύρου. Εἰ μὲν γὰρ ἐμοὶ αὐτὸν ἐδίδως, καλῶς ἂν μοι καὶ τὸν σταθμὸν ἔλεγες· εἰ δὲ τῷ Θεῷ αὐτὰ προσήνεγκας, τῷ καὶ τοῖς δύο ὀδολοῦς μὴ παριδόντι, ἀλλὰ πλέον πάντων τούτους τιμήσαντι, σιώπη, ἡσύχαζε. Οὕτως οὖν ὠκονομησεν, φησὶν, ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἐν τῷ εἰσελθεῖν με εἰς τὸ ὄρος. Μετ' ὀλίγου χρόνον κεκοίμηται ὁ ἄνθρωπος Θεοῦ μὴ νοσήσας, μὴ ἀλγήσας τι τῶν τοῦ σώματος μελῶν, ἀλλὰ τὴν σφυρίδα καταράπτων μετεστείλατό με, καὶ

erat enim vultu nitido et alacri, adeo ut cum vel solum videretur, vir esset reverendus. Is cum longe ante se in ulteriore exercuisset solitudine, postea in propiori solitudine congregavit monasteria, palude propriis plantata manibus, cum ligna non essent in eo loco, adeo ut esset densa silva in solitudine. Dixerunt enim nobis qui cum eo erant Patres, quod ne germen quidem illic erat, quando vir ille venit ex solitudine. Ipsam autem plantavit, ne propter res necessarias, qui ad ipsum conveniebant fratres, cogentur circuire; sed eorum omnem gerebat curam, Deum orans, et pro eorum salute decertans, ut nihil eis deesset necessarium, nec esset eis ullus socordiae prætextus. Is primum quidem degens in solitudine, vescabatur herbis et dulcibus radicibus: aquam quoque bibebat quando inveniebat, in precibus et hymnis toto tempore perseverans. Postquam autem pervenit ad perfectam ætatem senectutis, angelus ei apparuit in somnis, dicens in solitudine: Eris in gentem magnam, et magnus tuæ fidei credetur populus. Qui per te autem salvi fient, erunt decies mille: quos si hic lucrificeris, totidem tibi parebunt in futuro sæculo. Neque quidquam dubitaveris, ait ei Angelus: nihil enim tibi deficiet eorum quæ sunt ad usum necessaria, usque ad mortem tuam, quoties Deum invocaveris. Hæc cum audisset, venit ad propinquam solitudinem, seorsum primum degens, sibi quodam parvo constructo tuguriolo, solum compositis contentus oleribus; sæpe etiam semel solum vescens in hebdomada. Atque erat quidem primum illitteratus; postquam autem venit ex solitudine in terram habitatam, ei gratia fuit data divinitus, et Scripturas expromebat memoriter. Ei enim libro dato a fratribus, ita deinceps legebat tanquam peritus litterarum. Aliam quoque acceperat gratiam, nempe dæmonum expellendorum, adeo ut multi ex iis qui laborabant, etiam eo nolente, clamantes ejus vitam ostenderent. Alias quoque curationes non cessabat peragere. Quo factum est ut ad eum convenirent tria millia monachorum. Cum eos autem vir ille vidisset, lætitia affectus eos salutavit, et complexus est. Cum pedes eorum propriis lavasset manibus, conversus est ad doctrinam; erat enim valde peritus litterarum, ut qui hanc gratiam accepisset divinitus. Cum autem Scripturarum multa solvisset capita, et fidem tradidisset orthodoxam, adhortatus est ad preces. Viris enim magnis mos est, nihil carnis admittere, priusquam spiritale alimentum animæ tradiderint; hæc autem est Christi communio. Cum ejus ergo fuissent participes, et egissent gratias, hortatus est ad mensam, ipse semper inter sedendum eos admonens eorum quæ sunt bona et honesta, et dicens eis ea quæ pertinent ad salutem. Fuit ergo hic vir clarus inter multos Patres, adeo ut cum multi ad eum venirent monachi, omnes præsentis fratres convocans, in uno die eis cellas faceret: uno quidem subministrante lutum, altero vero laterem, alio autem hauriente aquam. Perfectis autem cellis, ipse præbebat venientibus quæ erant necessaria. Is falsum fratrem, qui ad

A eum aliquando venerat, et vestes suas occultaverat, cum coram omnibus arguisset, in medium produxit. Quo factum est ut nemo auderet deinceps apud eum mentiri, cum tantam haberet gratiam, quam per honestam suam vitam sibi collegerat. Licebat autem videre multitudinem eorum qui cum ipso erant monachorum in ecclesia, tanquam angelorum choros Deum laudantium.

Magnam huic sancto, suo testimonio tribuit virtutem universa fraternitas: præcipue autem ancilla Dei Melania, quæ hunc montem ante me est ingressa. Ego enim eum non offendi vivum. Hæc autem præclara de hoc viro narrabat, quod nec unquam sit mentitus, neque juraverit, neque ulli male sit precatus, neque locutus sit nisi opus esset.

CAPUT X.

Vita abbatis Pambo (28).

Hujus montis accola fuit etiam abbas Pambo, qui fuit magister Dioscuri episcopi Ammonii et Eusebii et Euthymii fratrum, et Origenis filii (26) fratris Dracontii viri illustris et admirabilis. Ille Pambo multa quidem habebat et varia privilegia: inter cætera autem quæ recte et ex virtute ab eo gerebantur, hoc habebat quo erat reliquis superior, quod scilicet aurum et argentum despiciebat, quantum postulat ratio dominica. Unde mihi narravit beata Melania quod cum ab initio Roma venisset Alexandriam, et de ejus virtute audiisset a beato Isidoro presbytero et xenodocho, qui de eo mihi narravit, et ad ipsum deduxit in solitudinem. Ad eum, aiebat, attuli vasa argentea trecentarum librarum argenti, rogans eum ut rerum mearum esset particeps. Ille autem, inquit, operans, et ramos texens mihi benedixit, voce magna dicens: Deus det tibi mercedem. Et dixit suo œconomo Origeni [*Al.*, Theodoro]: Accipe, et ea dispensa universæ fraternitati quæ est in Libya et in insulis. Hæc enim monasteria magis indigent: ei præcipiens ut ex eo nihil daret iis qui erant in Ægypto, propterea quod sit regio ditior et abundantior. Ego autem, inquit, stans expectabam ut vel benedictionibus ab eo honorarer, vel verbo saltem laudarer ob tantum donum. Cum vero nihil omnino ab eo audissem, ei dixi: Domine, ut scias quantum sit, sunt trecentæ libræ argenti. Is autem rursus cum ad hoc ne omnino quidem annuisset, et nec ad vasis quidem thecam attendisset, respondit: Is cui hæc attulisti, o filia, non opus habet ut a te discat quantitatem ponderis. Qui enim montes appendit et saltus statera (*Isa.* xl, 12), multo magis scit quantitatem tui argenti. Si enim hæc mihi dares, recte mihi pondus dixisses; sed si Deo ea obtulisti, qui ne duos quidem obolos (27) despexit, sed eos plus quam omnia æstimavit (*Marci*, xii, 42). tace. Sic ergo, inquit, dispensavit gratia Domini, dum ingressa sum in hunc montem. Brevi autem post tempore dormiit homo Dei, nec ægrotans, nec in ulla parte corporis dolorem sentiens, sed sportam contexens me accersiit, et cum adesset jam extrê-

mus stimulus, dicit mihi: Gape hanc sportam a meis manibus, ut mei memineris. Nihil enim habeo aliud quod tibi relinquam. Et cum hoc dixisset, excedit sine febre, cum esset annorum septuaginta, Domino commendans spiritum. Quem cum ego curassem (28), et linteis sancti corpus involvissem et deposuissem, recessi a solitudine, usque ad diem mortis mecum habens illam sportam. Hic Pambon cum esset moriturus, in ipsa hora excessus, eum circumstantibus Origene presbytero ac œconomus (29), et Ammonio viris inclytis, et reliquis fratribus, dicitur hoc dixisse: Ex quo veni in hunc locum solitudinis, et meam œdificavi cellam, et hic habitavi, nullus fuit dies quo non aliquid operis fecerim meis manibus: nec memini me ab aliquo panem gratis datum comedisse; nec me in hanc horam pœnitet

716 alicujus sermonis, quem dixerim; et sic ad Deum recedo, ut qui nec pius quidem ac religiosus esse cœperim. Hoc quoque de eo ferebant testimonium Christi servi Origenes et Ammonius, quod nunquam de re aliqua interrogatus, quæ vel ad Scripturam, vel ad actionem negotiumve aliquod pertineret, statim responderit, sed dixerit: Nondum inveni quod respondeam; sæpe autem præterierant tres menses, et non dabat responsum, dicens: Nondum comprehendi. Tam considerate quidem ex Deo dabat responsa, ut a Deo cum omni metu omnes acciperent. Dicebatur enim hanc virtutem etiam supra magnum Antonium, et super omnes sanctos exercuisse, nempe ut esset in loquendo accuratus et perfectus.

CAPUT XI.

Vita abbatis Pior (30).

Fertur autem præter alia hæc quoque actio sancti Pambon, quod Pior, qui se in vita exercebat monastica, ad ejus cellam aliquando accedens, proprium panem detulit. Cum eum autem Pambon reprehendisset, dicens: Cor hoc fecisti? respondit Pior: Ne te gravarem. Itaque tacitus eum dimisit. Post aliquantum autem temporis accedens magnus Pambon ad cellam Pior, panem suum secum madefactum attulit. Ab eo autem rogatus, quam de causa panem attulisset madefactum, respondit Pambon: Ideo madefeci, ne ego quoque te gravarem.

CAPUT XII.

Vita abbatis Ammonii (31) et fratrum simul cum sororibus.

Ammonius, qui fuit magni Pambo discipulus, simul cum tribus fratribus et duabus sororibus, cum pervenissent ad summum pietatis ac religionis, venerunt in solitudinem, et seorsum fecerunt utrumque monasterium, virorum scilicet et mulierum, ita ut satis magnum intercederet spatium. Quoniam autem insigniter doctus erat virorum optimus Ammonius, quædam civitas desideravit eum habere episcopum. Qui cum accessissent ad beatum Timotheum episcopum, rogarunt eum ut eis episcopum ordinaret Ammonium. Ille autem dicit: Adducite eum ad me, et ego eum vobis ordinabo. Cum ergo cum magno auxilio ivissent ad eum comprehendendum, is conversus est in fugam. Cum vidisset autem se jam esse comprehensum, stans eos rogabat. Cum ii autem non parerent, juravit senex se rem non suscipere, neque

A posse egredi e solitudine. Ubi autem non cedebant, ipsis videntibus, arrepto forfice sinistram aurem sibi abscidit ad imum usque, eis dicens: Nunc intelligite fieri non posse ut ego fiam quod me cogitis, cum lex prohibeat ne ad sacerdotium provehatur is cui sunt aures amputatæ. Cum sic ergo eum dimisissent, recesserunt, et ad episcopum venientes hæc ei renuntiarent. Is autem eis dicit: Hæc lex in usu sit apud Judæos. Mihi autem si vel truncatum naribus adduxeritis qui sit bonis moribus, ego eum ordinabo. Euntes ergo eum rursus rogabant. Cum ipse autem non pareret, aggressi sunt eum vel vi adducere. Is autem eis juravit, dicens: Si me coegeritis, etiam linguam meam excindam. Eo itaque post hæc dimisso, recesserunt. Hujus Ammonii fertur hoc miraculum. Nunquam, inquiunt, si quando turpis voluptatis carunculæ insurrectio ejus corpus invasit, corpori suo pepercit; sed ferrum candens suis membris admovebat, adeo ut esset totus ulceratus. Ejus autem mensa talis fuit a juventute usque ad mortem, quod crudis scilicet vesceretur; nihil enim unquam comedebat quod igni fuisset admotum, præter panem. Vetus autem et Novum Testamentum dicebat memoriter (32); et in doctorum virorum Origenis et Didymi, et Pierii et Stephani scriptis ita erat versatus, ut sexagies centena millia versuum percurreret, ut de eo ferunt testimonium magni quoque Patres in solitudine. Hujus autem feruntur etiam prophetiæ. Tantum autem valebat in consolandis fratribus qui erant in solitudine, quantum nullus alius.

C Hoc ei suo suffragio tribuebat Evagrius, qui erat vir discernendi vi præditus, se nullum hominem vidisse qui esset magis impatibilis (33), et alienus ab omnibus animi perturbationibus (*Caute lege*).

[Hic idem sanctissimus cum a Ruffino temporis illius præfecto prætorii multiplicitate supplicatione rogatus fuisset, ut magno illo Ammonio Constantiopolim ob necessarias eremi actiones adveniente, ipse quoque dignaretur venire, vehementer id precantibus sanctis diversarum provinciarum episcopis, allisque quam pluribus eremitis (qui ad dedicationem basilicæ, quam ipse condiderat, convenerant), memoratum Ruffinum propriis manibus suscepit sacro fonte mundatum. Quem suæ conversationis merito plurimum veneratus est, sancto Ammonio cupiens in omnibus obedire: qui paulo post dormivit in Domino, sepultusque est in basilica quæ appellatur Ruffiniana; in cujus sepulcro curari feruntur cuncti diversis febribus laborantes. *Ex Heraclide, cap. 2.*]

CAPUT XIII.

Vita abbatis Benjamin (31).

In hoc monte Nitriæ fuit vir admirabilis, qui vocabatur Benjamin, qui recte et ex virtute vitam egit annis octoginta. Qui cum summe virtutem exercisset, dignatus fuit gratia curationum, adeo ut cuicunque manus imposuisset, aut quod benedixerat oleum dedisset, qui laborabat liberaretur ab omni ægritudine. Ille qui tanta gratia dignus fuerat habitus, octo mensibus ante obitum fuit hydropicus, et ejus corpus usque adeo intumuit, ut propter dolores inveniretur alius Job nostri temporis. Cum nos autem assumpsisset Dioscorus episcopus, qui tunc erat pres-

τοῦ τελευταίου κεντήματος πρὸς ἀπαρτισμὸν ὄντος, λέγει μοι, Δέξαι ταύτην τὴν σπυρίδα ἐκ τῶν ἐμῶν χειρῶν, ἵνα μέμνησαί μου. Ἄλλο γάρ σοι οὐκ ἔχω τί καταλείψω. Ἐκλιμπάνει ἀπύρετος ἐτῶν ἑβδομηκοντα, παραθέμενος τῷ Κυρίῳ τὸ πνεῦμα ὃν ἐνταφιάσασα ἐγὼ, καὶ ὀθόναις τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου ἐλίξασα, καὶ ἀποθεμένη, οὕτως ἀνεχώρησα τῆς ἐρήμου, ἕως ἡμέρας θανάτου τὴν σπυρίδα ἐκείνην μεθ' ἐαυτῆς ἔχουσα. Οὗτος ὁ Παμβῶ τελευταῖον μέλλων, κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ ἐκλιμπάνειν αὐτὸν, παρεστῶσιν Ὁριγένει τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ οἰκονόμῳ, καὶ Ἀμμωνίῳ, ἀνδράσι περιβοήτοις, τοῦτο λέγεται εἰρηκέναι, ὅτι Ἄφ' οὗ ἦλθον εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς ἐρήμου, καὶ ὑποδομήσά μου τὴν κέλλαν, καὶ ὑψήσα ἐνθάδε, οὐκ ἐκτὸς ἔργου τῶν ἐμῶν χειρῶν πεποίηκα ἡμέραν μίαν ὁὐδὲ μέμνημαι ὄρεάν ἄρτον φαγῶν ἀπὸ τινος ὁ μεταμέλομαι ἕως τῆς ἄρτι ὥρας ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ ἐλάλησα. Καὶ οὕτως ἀπέρχομαι πρὸς τὸν Θεόν, ὡς μηδὲ ἀρξάμενος τοῦ θεοσεβεῖν. Προσεμαρτύρουν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ Ὁριγένης καὶ Ἀμμώνιος ἀφηγούμενοι ἡμῖν, ὅτι οὐδέποτε ἐρωτηθεὶς λόγον παρὰ τινος ἢ Γραφικὸν ἢ ἄλλον τινὰ πραγματικόν, εὐθὺς ἢ παραυτὰ ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἔλεγεν μηδέπω τὴν ἀπόκρισιν εὐρηκέναι. Πολλάκις δὲ παρήλθε καὶ τρίμηνον, καὶ οὐκ ἐδίδου ἀπόκρισιν, λέγων μήπω κατειληφέναι. Οὕτω μέντοι τὰς ἀποφάσεις ἐδίδου περιεσκεμμένως κατὰ Θεόν, ὡς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ μετὰ παντός φόβου τοὺς πάντας δέχεσθαι ταύτας. Ταύτην γὰρ τὴν ἀρετὴν ἐλέγετο καὶ ὑπὲρ τὸν μέγαν Ἀντώνιον, καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἁγίους ἐσχηκέναι τὴν εἰς τοὺς λόγους ἀκρίθειαν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

Περὶ Πίωρ.

Φέρεται δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αὕτη ἡ πράξις τοῦ ἁγίου Παμβῶ ὅτι ὁ μακάριος Πίωρ ὁ ἀσκητὴς παραβλῶν αὐτοῦ τῇ κάλῃ ποτὲ, ἴδιον βαστάσας ἀπήνεγκεν ἄρτον. Ἐγκληθεὶς δὲ παρ' αὐτοῦ, Τίνος ἔνεκεν τοῦτο πεποίηκας; ἀπεκρίνατο ὁ Πίωρ, Ἴνα μὴ σε βαρῆσω, ὃν σιωπήσας οὕτως ἀπέλυσεν. Μετὰ τινα χρόνον παραβάλλει ὁ μέγας Παμβῶ τῇ κέλλῃ τοῦ Πίωρ καὶ βρέξας τὸν ἄρτον αὐτοῦ, οὕτως ἀπήνεγκεν. Ἐρωτηθεὶς δὲ παρ' αὐτοῦ δι' ἣν αἰτίαν βεβρεγμένον ἀπήνεγκεν, ἀπεκρίνετο ὁ Παμβῶ Ἴνα μὴ κἀγὼ σε βαρῆσω, ἔβρεξα.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

Περὶ Ἀμμωνίου.

Ὁ Ἀμμώνιος οὗτος μαθητὴς γεγονὼς τοῦ μεγάλου Παμβῶ ἅμα τρισὶν ἀδελφοῖς ἑτέροις, καὶ δυσὶν ἀδελφαῖς, εἰς ἄκρον φιλοθείας ἐλάσαντες, κατειλήφασιν τὴν ἐρημον, καὶ ἀμφοτέρας τὰς μονὰς κατ' ἰδίαν ποιήσαντες τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, ὡς ἱκανὸν ἀπέχειν ἀπ' ἀλλήλων διάστημα. Ἐπεὶ δὲ καθ' ὑπερβολὴν φιλόλογος ἦν ὁ ἄριστος τῶν ἀνδρῶν Ἀμμώνιος, πόλις τις τούτου ἠπάσθη εἰς λόγον ἐπισκοπῆς. Καὶ προσελθόντες Τιμοθέῳ τῷ μακαρίῳ ἐπισκόπῳ, παρεκάλουν αὐτὸν χειροτονῆσαι αὐτοῖς ἐπίσκοπον τὸν Ἀμμώνιον. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Φέρετέ μοι αὐτὸν καὶ χειροτονῶ ὑμῖν τοῦτον. Ἀπελθόντων οὖν αὐτῶν μετὰ βοήθειας πολλῆς εἰς τὸ συλλαβέσθαι αὐτὸν, εἰς φυγὴν οὗτος ἐτρέπη. Ἰδὼν δὲ ὅτι λοιπὸν κατελήφθη, στάς παρεκάλει αὐτούς. Μὴ πειθομένων δὲ αὐτῶν, καὶ διώμνυτο μὴ καταδέχεσθαι τῷ πράγματι, μηδὲ δύνασθαι ἐξελθεῖν τῆς ἐρήμου.

Ὡς δὲ οὐ συνεχώρουν αὐτῷ, βλεπόντων πάντων ἀφαρπάσας ψαλίδα, τὸ ἀριστερὸν οὖς ἑαυτοῦ ἕως τοῦ πυθμένου ἐψάλισεν, λέγων αὐτοῖς. Κἂν ἀπὸ τοῦ νῦν πεπληροφόρησθε, ὅτι ἀδύνανον με γενέσθαι λοιπὸν ὅπερ αὐτοὶ ἀναγκάζετε, τοῦ νόμου ἀπαγορεύοντος, ὠτότμητον εἰς ἱερωσύνην μὴ προάγεσθαι. Οὕτως οὖν ἀφέντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν, καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν ταῦτα τῷ ἐπισκόπῳ. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Οὗτος ὁ νόμος παρὰ Ἰουδαίους πολιτευέσθω ἑμοὶ δὲ καὶ ῥινότμητον, ἐὰν ἐνέγκητε μόνον ἄξιον τοῖς τρόποις ὄντα, χειροτονῶ. Ἀπελθόντες οὖν πάλιν παρεκάλουν αὐτόν. Μὴ πειθομένου δὲ τοῦ ὁσίου ἀνδρός, ἐπεχείρουν καὶ βίαν προτάγειν αὐτῷ. Ὁ δὲ διωμόσατο αὐτοῖς εἰπὼν, ὅτι Ἐὰν ἀναγκάστητέ με, καὶ τὴν γλῶσσάν μου ἀποτέμνω. Ἐπὶ τούτοις ἀφέντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν. Τούτου τοῦ ἁγίου Ἀμμωνίου φέρεται τοῦτο τὸ θαῦμα. Οὐδέποτε, φησὶ, τῷ σωματίῳ αὐτοῦ ἡδονῆς ἐπαναστάτης ἀτόπου γεγούσιας, τοῦ σαρκίου αὐτοῦ ἐφείσατο, ἀλλὰ σίδηρον ἐκपुरακτώσας προσετίθει τοῖς μέλεσιν ἑαυτοῦ, ὡς πάντοτε αὐτὸν ἠλκωμένον εἶναι. Ἡ μέντοι τράπεζα αὐτοῦ τοιαύτη γέγονεν ἐκ νεότητος ἕως θανάτου ὠμοφαγία. Οὐδὲν γὰρ ὁ διὰ πυρὸς διίει ἔφαγόν ποτε ἐκτὸς ἄρτου. Πηλαιὰν δὲ καὶ Καινὴν Γραφὴν ἀπεστήθισεν καὶ ἐν συγγράμμασιν ἀνδρῶν λογάδων Ὁριγένους τε καὶ Διδύμου, καὶ Πιερίου, καὶ Στεφάνου διήλθεν μυριάδας ἑξακοσίας. Ταῦτα δὲ μαρτυροῦσιν αὐτῷ καὶ οἱ μεγάλοι τῆς ἐρήμου Πατέρες. Τούτου καὶ προφητεῖαι φέρονται. Παρακλητικὸς δὲ ἦν τοσοῦτον τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀδελφοῖς, εἰ καὶ τις ἄλλος.

Τούτῳ ψήφους ἐδίδου ὁ μακάριος Εὐάγριος ἀνὴρ πνευματοφόρος καὶ διακριτικός, λέγων, ὅτι Οὐδέποτε αὐτοῦ ἀπαθέστερον ἑώρακα ἀνθρώπων. Οὗτος ὁ μακάριος πολλαῖς ἱεσείαις καταδυσωπηθεὶς παρὰ Ρουφίνου τοῦ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων, εἰς τοὺς καιροὺς ἐκείνους ἐλθόντος τοῦ μεγάλου Ἀμμωνίου ἐν Κωνσταντίνου πόλει διὰ χρείας τῶν τῆς ἐρήμου πολιτῶν, ἱκανῶς παρακληθεὶς, καὶ παρὰ τῶν ἁγίων ἐπισκόπων, τῶν ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐρήμου συνεληλυθότων, εἰς τὰ καταθέσια τῶν ἁγίων οὐπερ αὐτὸς ἔκτισεν μαρτυρίου (43), ἐν αὐτοῖς τοῖς καταθεσίαις ἀποδέχεται τὸν Ρουφίνον ὁ ἅγιος ἀπὸ τοῦ ἀχράντου βαπτίσματος παρὰ τῶν ἐπισκόπων, ὃν ἐσεβάσθη ἀξίως τῆς αὐτοῦ πολιτείας, εἰς πάντα ὑπακούσας τῷ ὁσίῳ ἀνδρὶ Ἀμμωνίῳ. Ὅς μετ' ὀλίγον χρόνον κοιμᾶται, καὶ θάπτεται ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῷ λεγομένῳ Ρουφινιαναῖς (44). Οὗ τὸ μνημα λέγεται θεραπεύειν πάντας τοὺς ῥιγιαζομένους.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Περὶ Βενιαμείν.

Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει τῆς Νιτρίας γέγονεν ἀνὴρ τις θαυμαστός, ὀνόματι Βενιαμείν καλούμενος, ζῶν βιώσας ἐνάρετον ἔτεσιν, ὀγδοήκοντα. Καὶ εἰς ἄκρον ἀσκήσας τὴν ἀρετὴν κατηξίωθη χαρίσματος ἰαμάτων, ὡς παντὶ ᾧ ἦν χεῖρας ἐπιτίθει, ἢ ἔλαιον εὐλογήσας ἐδίδου, πάσης ἀπηλλάττετο ἀρρώστιας ὁ ἐνοχλούμενος. Οὗτος ὁ τοῦ τηλικούτου χαρίσματος καταξίωθεὶς πρὸ ὀκτῶ μηνῶν τῆς κοιμήσεως ὑδρωπίσεν. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὥσκειν τὸ σῶμα αὐτοῦ τῇ οἰδῆσει, ὡς ἄλλον ἰὼβ ταῖς ἀγληδύσιν εὐρεθῆναι ἐν τοῖς ἡμετέροις καιροῖς. Παραλαβὼν οὖν ἡμᾶς Διόσκορος ὁ ἐπίσκοπος, τότε δὲ πρεσβύτερος ὢν τοῦ

ἄρους τῆς Νιτρίας, ἐμέ τε καὶ τὸν μακάριον Εὐά-
 γριον, λέγει ἡμῖν· Δεῦτε, βλέπετε νέον Ἰωβ, ἐν
 τοιοῦτῳ ὄγκῳ σώματος, πάθει ἀνιάτῳ, ἀμετρον
 κεκτημένον εὐχαρίστησιν. Ἀπελθόντες οὖν ἐθεασά-
 μεθα τοσοῦτον ὄγκον τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὡς μὴ
 δύνασθαι τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς χειρὸς αὐτοῦ
 περιλαμβάνειν ταῖς δύο χερσὶ τῶν διακτύλων. Μὴ
 δυνάμενοι δὲ ἡμεῖς ἐνατενίζειν τῇ τοῦ πάθους δεινό-
 τητι, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἀπ' αὐτῶν ἀπεστρέφο-
 μεν. Τότε λέγει ἡμῖν ὁ μακάριος ἐκεῖνος Βενιαμῖν·
 Εὐξασθε, τέκνα, ἵνα μὴ μου ὁ ἔσωθεν ἄνθρωπος ὑδρω-
 πιάσῃ. Τοῦτο γὰρ τὸ σῶμα οὔτε με εὐπαθοῦντα
 ὤνησεν, οὔτε δυσπαθοῦντα παρέδραψεν. Τοὺς ὀκτώ
 οὖν μῆνας ἐκείνους δίφρος αὐτῷ πλατύτατος γέγο-
 νεν, ἐν ᾧ ἀδιαλείπτως ἐκαθέζετο, μηκέτι ἐν κλίνῃ
 ἀναπνεύειν δυνάμενος, διὰ τὰς λοιπὰς χρεῖας τοῦ
 σώματος. Καὶ ἐν τούτῳ ὦν τῷ ἀνιάτῳ πάθει ἄλλους
 ἴατο τοὺς ἐν οἰοισδῆποτε οὖν νοσήματι κατεχομένους.
 Ἀναγκαῖον τοίνυν ἡγησάμην ἐξηγήσασθαι τούτου τοῦ
 ἀγίου τὸ πάθος, ἵνα μὴ ξενιζώμεθα ὅταν τι περιστα-
 τικὸν δικαίως ἀνδράσι συμβαίη. Τελευτήσαντος δὲ
 τοῦ γενναίου ἐκείνου, τὰ φλία τῆς θύρας ἐπήρθη καὶ
 αἱ παραστάδες, ἵνα δυνηθῇ τὸ σῶμα ἐξενεχθῆναι τῆς
 κέλλης. Τοσοῦτος ἦν ὁ ὄγκος τοῦ σώματος τοῦ μακα-
 ρίου καὶ ἀοιδίου Πατέρος Βενιαμῖν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'.

Περὶ Ἀπολλωνίου.

Ἀπολλωνίος τις ὀνόματι ἀπὸ πραγματευτῶν, ἀπο-
 ταξάμενος καὶ οἰκησάς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, μήτε
 τέχνην τὸ λοιπὸν μαθεῖν δυνάμενος, μήτε ἐπὶ ἀσκη-
 σιν γραφικῆν, τῷ παραθεσθῆναι τὴν ἡλικίαν,
 ζήσας ἐν τῷ ὄρει εἴκοσι ἔτη, ταύτην ἔσχεν τὴν
 ἀσκησιν. Ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ τῶν οἰκείων
 πόνων παντοῖα ἰατρικὰ καὶ κελλαρικὰ ἀγοράζων ἐν
 τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, πάσῃ τῇ ἀδελφότητι εἰς τὰς νόσους
 ἐπήρκει. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὸν ὄρθριον μέχρι τῆς
 ἑνάτης ὥρας κυκλεύοντα τὰ ἀσκητήρια, καὶ μον-
 αστήρια, καὶ πάσας σκηνὰς τὰς ἐκεῖ, κατὰ θύραν
 εἰσερχόμενον καὶ ἐπισκοποῦντα, μὴ τις ἀνάκειται.
 Ἐβάσταζεν δὲ σταφίδας, ῥόας, ὠὰ, σιλίγνια, ὧν
 ἐπιδέονται οἱ ἀβρωστουῦντες, ταύτην ἐαυτῷ λυσιτε-
 λοῦσαν εὐρῶν πολιτείαν εἰς τὸ γῆρας τοῦ Χριστοῦ
 δούλος· ὅστις τελευτᾷ μελλῶν, ὁμοίῳ ἑαυτοῦ κατα-
 λιμπάνει τὰ γρυτάρια, παρκακλέτας αὐτὸν ταύτην
 ἐκτελεῖν τὴν διακονίαν Πεντακισχιλίων γὰρ οἰκούντων
 μοναζόντων τὸ ὄρος ἐκεῖνο, χρεῖα καὶ τῆς τοιαύτης
 ἐπισκέψεως, διὰ τὸ ἔρημον εἶναι τὸν τόπον.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ', ΙΣ'.

Περὶ Παησίου καὶ Ἡσαίου.

Ἐτερός τις Παησίου καὶ Ἡσαίου οὕτω καλούμε-
 νοι ἀδελφοὶ ὑπῆρχον πατρὸς ἐμπόρου Σπανοδρόμου.
 Οἵτινες τοῦ πατρὸς αὐτῶν τελευτήσαντος ἐμερίσαντο
 τὰ ὑπάρχοντα ἐν κινήτοισι, ἃ ἔσχον ἐν μὲν νομίσματι
 πεντακισχιλίους, ἐν ἱματίοις δὲ καὶ οἰκέταις τὰ εὐ-
 ρεθέντα. Οὗτοι μετ' ἀλλήλων ἐσκέψαντο, καὶ συμβου-
 λεύοντες ἑαυτοῖς ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους. Ἐπὶ ποῖαν
 μέθοδον ἔλθωμεν βίου, ἀδελφεῖ; ἔάν ἔλθωμεν ἐπὶ
 τὴν ἐμπορίαν, ἣν μετέβλεπεν ὁ πατήρ ἡμῶν, καὶ
 ἡμεῖς ἑτέροις ἔχομεν καταλείψαι τοὺς πόνους
 ἡμῶν. Ἴσως δὲ καὶ κινδύνοις περιπεσοῦμεθα πάντως
 ἢ ληστρικοῖς ἢ θαλαττοῖς. Δεῦρο οὖν, ἀδελφεῖ,
 ἐπὶ τὸν μοναχὸν βίου ἔλθωμεν ἡμεῖς καὶ τὰ πατρὸς

πρὸς ἡμῶν κερδήσωμεν, καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν μὴ
 ἀπολέσωμεν. Ἦρσεν οὖν ἀμφοτέροις ὁ σκοπὸς τοῦ
 μονήρους βίου. Εὐρέθησαν οὖν ἄλλος κατ' ἄλλο δια-
 φωνοῦντες. Μερισάμενοι δὲ τὰ χρήματα, καὶ τὰ
 λοιπὰ πάντα, τοῦ μὲν σκοποῦ εἶχοντο ἕκαστος τοῦ
 ἀρέσαι Θεῷ, ἐνηλλαγμένη δὲ τῇ πολιτείᾳ. Ὁ μὲν
 γὰρ πάντα διασκορπίσας ἔδωκεν ἀσκητηρίοις, καὶ
 ἐκκλησίαις, καὶ φυλακαῖς· καὶ τεχνίδριον ἔμαθεν
 ὄθεν τὸν ἄρτον πορίσεται, καὶ τῇ ἀσκήσει προσέσχεν,
 καὶ τῇ προσευχῇ. Ὁ δὲ ἕτερος τούτου μηδὲν δια-
 σκορπίσας, ἀλλὰ ποιήσας ἑαυτῷ μοναστήριον, καὶ
 προσλαβόμενος ἀδελφοὺς ὀλίγους, πάντα ξένον ἐδε-
 ξιοῦντο, πάντα ἀβρωστον ἐθεράπευεν, πάντα γέροντα
 περιεκράτει, παντὶ πένητι παρεῖχεν κατὰ Σάδοκτον
 καὶ Κυριακὴν τρεῖς ἢ τέσσαρας τραπέζας ἰστών·
 τοὺς λειπομένους ἐδεξιοῦτο. Τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν
 ἐαυτοῦ βίον κατηνάλωσεν. Τούτων οὖν ἀμφοτέρων
 τελευτησάντων, διάφοροι μακχρισμοὶ ἑκατέρων ἐγέν-
 οντο παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἀμφοτέρων τελείων
 ἐν ἀρετῇ εὐρεθέντων. Καὶ τοῖς μὲν ἤρσεν ὁ τοῦ
 ἀπαξ ἀποταξάμενου βίος, τοῖς δὲ ὁ κοινωνικὸς πρὸς
 πάντας τοὺς δεομένους. Φιλονεικίας οὖν ἐμπεσοῦσης
 ἐπὶ τῇ διαφόρῳ πολιτείᾳ τούτων τῶν μακαρίων τῇ
 ἀδελφότητι, μάλιστα ἐπὶ τοῖς διαφόροις ἐπίνοις,
 ἀπέρχονται πρὸς τὸν μακάριον καὶ ἅγιον Παμδίῳ,
 καὶ ἀνατίθενται αὐτῷ τὴν περὶ τούτων ἐπίκρισιν,
 ἀξιοῦντες μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τὴν ἀμείνω πολιτείαν.
 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἀμφοτέροι τέλειοί εἰσι πρὸς τὸν
 Κύριον. Ὁ μὲν γὰρ Ἀβραμιάϊον ἐξετέλεσεν ἔργον
 δεξιούμενος πάντας· ὁ δὲ τοῦ προφήτου Ἡλίου τὸ ἀ-
 κμπεὶς τοῦ ζήλου τῆς πρὸς Θεὸν εὐαρεστησεως ἐνεδέ-
 ξατο. Καὶ τῶν μὲν λεγόντων, Τῶν ποδῶν σου ἀπτό-
 μεθα, πῶς δυνατόν εἶναι τούτους ἴσους, προτιμώντων
 τινῶν τὸν ἀσκητῆν, καὶ λεγόντων, ὅτι Οὗτος τὸ εὐαγ-
 γελικὸν πεπλήρωκεν πρόσταγμα, τὰ πάντα πωλή-
 σας, καὶ διαδεδωκὼς πτωχοῖς, καὶ προσκαρτερῶν
 ταῖς εὐχαῖς, κατὰ πάνταν ἡμέραν καὶ ὥραν καὶ νύκτα
 τὸν στυρὸν βραστάζων, καὶ ἀκολουθῶν τῷ Σωτῆρι,
 τῶν δὲ περὶ τοῦ ἑτέρου ἀντιφιλονεικούντων, ὅτι Καὶ
 οὗτος, δεόμεθα σου, τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα σπλάγγνα
 ἐπεδείξατο εἰς πάντας τοὺς δεομένους, ὡς καὶ εἰς
 αὐτὰς τὰς λεωφόρους ἐξερχόμενον καθῆσθαι, καὶ
 τοὺς ὀλιβομένους συνάγειν καὶ ἐπαρκεῖν· καὶ οὐ
 μόνον τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀνέπαυεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων
 πολλῶν, νοσοκομῶν, καὶ ἐτικουρῶν· λέγει αὐτοῖς ὁ
 μακάριος Παμδίῳ· Πάλιν ὑμῖν ἔρω· ἀμφοτέροι εἰσιν
 ἴσοι πρὸς τὸν Κύριον· ἕκαστον δὲ ὑμῶν πληροφο-
 ρήτω περὶ αὐτῶν. Οὗτος εἰ μὴ ἤσκει τοσαύτη ἀκρό-
 τητι, οὐκ ἂν ἐγένετο ἄξιός τῃ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν
 ἀγαθότητι συγκριθῆναι. Ἐκεῖνος πάλιν ἀναπαύων
 τοὺς ξένους, καὶ τοῖς δεομένοις διακονῶν, ἰσόρροπος,
 κατὰ δύναμιν, τοῦ Κυρίου ἀναδέδεικται. Αὐτὸς γὰρ
 λέγει· Ἐγὼ οὐκ ἤλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆ-
 σαι. Διάκονος ὦν καὶ οὗτος, εἰ καὶ δοκεῖ τὸ ἐκ τοῦ
 κόπου ἔχειν φορτίον, ἀλλὰ καὶ τὴν παρ' αὐτὰ εἶχεν
 ἀνάπαυσιν. Ἐκδέξασθε δὲ μικρὸν, ἵνα καὶ παρὰ τοῦ
 Θεοῦ δεξώμην τὴν περὶ αὐτῶν ἀποκάλυψιν· καὶ
 μετὰ ταῦτα ἐλθόντες μαθήσεσθε. Διαλιπόντες οὖν
 ὀλίγας ἡμέρας, ἤλθον πάλιν περὶ τούτων τὸν μέγαν
 παρκαλοῦντες. Ὁ δὲ μακάριος ἀπεκρίνατο, λέγων
 αὐτοῖς, ὡς Ἐπὶ Θεοῦ ἀμφοτέρους εἶδον ἅμα ἐστῶ-
 τας ἐν τῷ παραδείσῳ.

byter montis Nitriæ, me inquam et beatum Evagrium, dicit nobis : Adeste, videte novum Job qui in tanto corporis morbo et tanto tumore immensam habet patientiam cum gratiarum actione. Accedentes ergo vidimus tantam molem ejus corporis, ut parvum ejus digitum non possemus complecti digitis duarum manuum. Cum autem morbi gravitatem non possemus fixis oculis intueri, nostros oculos avertēbamus. Tunc dicit nobis beatus ille Benjamin : Orate, filii, ne meus internus homo sit hydropicus. Hoc enim corpus neque cum bene se haberet, mihi quidquam profuit, neque cum male, me læsit. Illi^s ergo octo mensibus facta est illi sella latissima (35), in qua sedebat assidue, ut qui non posset in lecto accumbere, propter ea quæ sunt corpori necessaria. Cum autem laboraret hoc morbo immedicabili, medebatur aliis qui tenebantur quibusvis ægri tudinibus. Necessarium itaque duxia, morbum hujus sancti exponere, ne nobis alienum videatur, si viris justis aliquis casus accidat. Egregio ergo illo viro mortuo, sublatum est limen ostii et postes, ut posset corpus efferri ex cella. Tanta erat moles corporis beati et inclyti patris Benjamin.

CAPUT XIV.

Vita Apollonii (36) qui cognominabatur ἀπὸ πραγματοποιῶν, id est a negotiatoribus.

Quidam Apollonius nomine ἀπὸ πραγματοποιῶν, id est, a negotiatoribus, cum mundo renuntiasset, et montem Nitriæ habitasset, et nec artem discere posset, nec litteras, quod ætate esset proventus, viginti annis quibus vixit in monte, hanc habuit exercitationem. Suis pecuniis et suis laboribus emens Alexandria vasa medica omne genus (37), universæ fraternitati ea suppeditabat ad morbos : et licebat cum videre a prima luce usque ad horam nonam discurrentem obeundo monasteria, et ostium ingredientem, et visentem num quis decumberet. Portabat autem uvam passam, mala punica, ova, panem sili-gineum, et ea quibus opus habent ægroti. Hanc sibi conferentem invenit vitæ rationem usque ad senium Christi servus. Qui cum esset moriturus, alteri sibi simili sua reliquit frivola, rogans eum ut idem obiret ministerium. Nam cum quinque millia monachorum illum montem habitent, tali quoque opus est curatione, quod sit locus desertus.

CAPUT XV ET XVI.

Vita Pæsii et Isaiæ (38).

Alii Pæsiius et Isaias nomine fuerunt fratres, patre mercatore Hispanico (39), qui quidem cum pater eorum esset mortuus, diviserunt facultates quas habebant in mobilibus : in nummis quidem quinque millia, in vestibus autem et servis quæ inventa fuerant. Il inter se deliberarunt, et sibi consulentes, dicebant : Quodnam vitæ iter ingrediemur, o frater ? Si exerceamus mercaturam quam pater noster exercuit, nos relinquemus aliis nostros labores, et forte incidemus in pericula vel latronum vel maris. Age

ergo, frater, vitam, aggrediamur monasticam, ut et patris nostri lucremur facultates, et nostras animas non perdamus. Placuit ergo utrisque scopus vitæ solitariae, sed inventi sunt alius in alio discrepantes. Cum itaque pecunias divisissent, et reliqua omnia, hunc quidem sibi scopum proposuerunt, ut Deo placerent, sed diverso vitæ instituto. Unus enim omnia dispergens, dedit monasteriis, et ecclesiis, et custodiis, et cum artem didicisset, ex qua sibi panem pararet, exercitationi operam dabat et orationi. Alter autem ejus nihil dispersit, sed facta sibi monasterio, et paucis assumptis fratribus, quemlibet excipiebat hospitem, quemlibet curabat ægrotum, quemvis senem retinebat, cuius pauperi dabat ; Sabbato et Dominica, tres aut quatuor mensas statuens, eos qui erant egeni excipiebat. Hoc modo vitam suam consumpsit. Ambolus autem mortuis, diversæ beatitudines utrisque dabantur a fratribus, utpote quod essent inventi ambo virtute perfecti : et aliis quidem placebat vita ejus, qui renuntiaverat ; aliis vero ea quæ communicabat omnibus egentibus. Cum ergo inter fratres incidisset contentio, propter horum beatorum diversum vitæ institutum, et maxime propter laudes diversas, vadunt ad beatum Pambo, et ad eum referunt, ut de hac re respondeat, volentes scire utramque sit melior vitæ ratio. Is autem eis dicit : Utrique sunt perfecti apud Deum. Alter quidem functus est munere Abrahamæ, qui omnes excipiebat ; alter vero suseepit firmissimum et constantissimum zelum Eliæ prophetæ, ut Deo placeret. Et cum alii quidem ei dicerent : Quomodo fieri potest, dic, quæsumus, nobis pedes tuos attingentibus (40), ut hi sint æquales. Cumque alii exercitorem præferrent et dicerent : Præceptum implevit evangelicum, ut qui omnia vendiderit et dedit pauperibus, noctu et diu perseverans in orationibus, crucem ferens, et sequens Servatorem ; contra autem alii de altero contenderent, dicentes : Hic, obsecramus te, tot et talia viscera ostendit in omnes egentes, ut exiret et sederet in viis regiis, et qui erant afflictii colligeret, et opem ferret ; neque solum suam recreavit animam, sed etiam aliorum, ægrotos curans, et eis dans auxilium. Et dicit beatus Pambo : Rursus vobis dicam : ambo sunt pares apud Dominum, unicuique autem vestrum de iis satisfaciam. Hic si non usque adeo se exercuisset, non fuisset dignus ut illum bonitati illius compararem. Ille rursus qui recreabat ac reficiebat hospites, et egenis ministrabat, ostensus est Domino pro viribus æqualis. Ipse enim dixit : Ego non veni ministrari, sed ministrare (*Matth. xx*). Hic ergo minister etsi videbatur habere onus ex labore, attamen ex ipso quoque habuit recreationem. Expectate autem paululum, ut a Deo quoque de his habeam revelationem, et postea scietis cum veneritis. Intermissis ergo aliquot dietis redierunt, de his Magnum illum rogantes Senex autem respondit illis, dicens : Ante Deum (41) vobis loquor ; vidi utrosque simul stantes in paradiso.

CAPUT XVII.

Vita Macarii junioris (42).

Quidam ætate junior, nomine Macarius, decem et octo annos natus, cum luderet cum suis æqualibus ad lacum qui dicitur Maria, pascens pecora cædem fecit involuntariam. Is cum nemini hoc dixisset, venit in solitudinem, et eo processit metu et Dei et hominum, ut non senserit se tribus annis mansisse sine tecto in solitudine. Est autem illa terra arida, idque sciunt omnes, tam qui auditione acceperunt, quam qui ex ipsa norunt experientia. Hic ipse Macarius sibi postea ædificavit cellulam; et cum in ea vixisset alios viginti et quinque annos, tanta gratia dignus est habitus, ut solitudine (43) delectatus despiceret dæmones. Ego cum eo versatus longo tempore, ab eo didici quomodo effecta esset ejus ratio ob peccatum cædis. Dicebat autem, tantum abesse ut doleret, ut etiam gratias ageret de crimine cædis. Fuit enim cædes involuntaria mihi causa salutis. Dicebat autem, ex Scripturis afferens testimonium cædis, quæ a magno Dei servo Moyse facta fuit in Ægypto, quod nisi propter cædem, et metum Pharaonis, non dignus habitus fuisset Moyses visione Domini, et tanto dono, et conscriptione sanctorum eloquiorum Spiritus. Nam cum effugisset ex Ægypto, parvenit in montem Sina. Hæc autem dico non muniens viam ad cædem aliquam; sed potius ostendens esse etiam virtutes quæ oriuntur ex casu, quando non vult quis sua sponte ad bonum accedere. Ex virtutibus enim aliæ quidem sunt quæ ex voluntate et ex nostro animi instituto proficiscuntur; aliæ vero quæ ex casu nascuntur.

CAPUT XVIII.

Vita abbatis Nathanael.

Ex veteribus sanctis fuit quidam alius, optimus Christi athleta, nomine Nathanael. Eum ego non offendi in carne; dormierat enim quindecim annis ante meum adventum in montem. Cui autem in eos incidissem qui cum hoc sancto se exercuerant, et fuerant ei tempore æquales, de viri virtute lubenter sum eos sciscitatus. Mihi autem ejus quoque cellam ostenderunt, in qua nullus adhuc habitat, quod sit terræ habitata propinquior. Ille enim beatus tunc eam condidit quando rari fuerant anachoretæ. Narravit autem mihi egregiam ejus exercitationem; nempe quod tantam habuerit in cella tolerantiam, ut nunquam dimotus sit a proposito. Cum ab initio fuisset illusus a dæmone, qui omnes illudit, qui eum labi fecerat in recordiam et animi mœrorem, et eum e cella exegerat (visus est enim esse tristis et animo angi in prima cella), illuc itaque recedens, ædificavit aliam propinquiorem pago. Postquam ergo perfecit cellam, et in ea habitavit tres vel quatuor menses, accedit noctu dæmon tauream tenens sicut lictores, præ se ferens speciem militis pannis induti, et taurea (44) edens strepitus. Cui succensus, dixit beatus Nathanael: Quis tu es qui hæc facis in meo hospicio? Dæmon autem respondit: Ego sum qui te ex tua prima cella

A exegi, et nunc veni ut te ex hac quoque fugem. Cum ergo cognovisset beatus Nathanael se fuisse illum, reversus est ad primam cellam; et spatio triginta septem annorum non est egressus extra fores, contendens cum dæmone, qui tot et tanta ei fecerat ut eum cogeret ex cella egredi, ut ne ea narrare quidem liceat. Atque inter cætera quidem hoc machinatus est bonorum inimicus, nempe ut eum probro ac dedecore afficeret, ad ejus abrumpendum institutum.

Cum septem sancti episcopi sanctum invisissent, aut ex Dei providentia, aut ex suggestionis illius tentationis, eum propemodum deturbavit a proposito. Cum enim episcopi postquam eum invisissent, orassent, et post orationem exirent, ne gressum quidem unus pedis eos comitatus est vir egregius, ne daret locum inimico bonorum. Ei ergo dicunt diaconi episcoporum: Superbe te geris, o abbas, qui non deducis episcopos. Is vero dicit eis: Ego et dominos meos episcopos colo, et omnem clerum honoro; sumque ego peccator omnium hominum peripsema: his autem omnibus et toti vitæ, quod in me est, proposito sum mortuus. Ego enim habeo scopum occultum, quem scit Dominus qui novit occulta mei cordis, cur eos non sum comitatus.

Cum ergo hic quoque actus non successisset dæmoni, rursus talem suscipit figuram. Novem mensibus ante dormitionem athletæ transformatus est in puerum duodecim annos natum, tanquam agentem asinum panem in sporta ferentem. Qui puer cum sero vespere esset prope cellam, simulabat cecidisse asinum, et se clamare: Abba Nathanael, miserere mei, et porrige mihi manum. Ille autem audivit utique vocem pueri; et aperto ostio cellæ, stans intus ei dicebat: Quis es, et quid vis tibi faciam? Respondet dæmon: Ego sum hujus monachi minister, et fero panes, quoniam est agape tui noti fratris; et cras illucescente Sabbato opus est oblationibus. Rogo ergo te ne me despicias, ne devorer ab hyænis. Sunt enim hyænæ in his locis. Stans ergo mutus beatus Nathanael, præ ingenti ejus misericordia caligabat conturbatus visceribus, et reputabat apud se quid faceret, dicens: Aut futurum est ut transgrediar mandatum, aut a proposito exeam. Postea pia apud se reputans cognitione, dixit: Melius est ne labefactem tot annorum propositum ad ignominia afficiendum et vincendum diabolium. Cum itaque Dominum rogasset, dicit puero qui cum eo loquebatur: Audi, puer, aut quicumque sis. Credo in Deum quem colo, qui dominatur cuivis spiritui, quod si auxilio revera egeas, Deus tibi mittet auxilium; et neque hyænæ, neque aliquid aliud tibi male faciet; sin autem es tentatio, hoc quoque Deus mihi exhinc jam revelabit, et clauso cellæ ostio est ingressus. Pudore autem affectus dæmon quod sic quoque esset victus, resolutus est in turbinem, onagrisque exsultantibus ac fugientibus et strepitum edentibus assimilatus, sic evanuit.

Hoc fuit certamen beati Nathanael, et hæc sunt virtutes ejus exercitationis, et pugna invicta adversus adversarium; et hic ejus celebris vitæ finis.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'.

Περὶ Μακαρίου τοῦ ἀκούσιον φόνον ποιήσαντος.

Νεώτερός τις τῆ ἡλικία ὀνόματι Μακάριος, ὡς ἑτῶν δεκαοκτώ, ἐν τῷ παίζειν αὐτὸν μετὰ τῶν συνηλικίων παρὰ τὴν λίμνην τὴν λεγομένην Μαρίαν, τετράποδα νέμων, ἀκούσιον ἐργάσατο φόνον. Οὗτος μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς καταλαμβάνει τὴν ἔρημον, καὶ εἰς τοσοῦτον ἤλασεν φόβον θεῖόν τε καὶ ἀνθρώπινον, ὡς ἀναισθητῆσαι αὐτὸν τριετίαν ἄστεγον μέιναντα ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἄβροχος δὲ ἡ γῆ ἐκείνη ὑπάρχει· καὶ τοῦτο ἴσχει πάντες, καὶ οἱ διὰ λόγων γενόμενοι, καὶ οἱ διὰ τῆς πείρας αὐτῆς. Ὁ αὐτὸς οὗτος Μακάριος ὑστερον ψυχοδόμησεν ἑαυτῷ κελλίον· καὶ ζήσας ἐν αὐτῷ ἄλλα εἰκοσιπέντε ἔτη, τοιοῦτου χαρίσματος ἠξιώθη, ὡς καταπτύειν δαιμόνων, ἐντροφῶν τῇ μονότητι. Τούτῳ πολλὰ συγχρονίσας ἐγὼ ἐμάνθανον παρ' αὐτοῦ πῶς αὐτοῦ ὁ διαλογισμὸς διάκεισαι ἐπὶ τῇ τοῦ φόνου ἀμαρτία. Ὁς τοσοῦτον ἔλεγεν ἀπέχειν λύπης, ὡς καὶ προσευχαριστεῖν τῇ τοῦ φόνου αἰκία. Γεγένηται γὰρ μοι, φησὶν, ὑπόθεσις σωτηρίας ὁ ἀκούσιος φόνος. Ἐλεγεν δὲ ἀπὸ Γραφῶν φέρων τὴν μαρτυρίαν τοῦ κατὰ τὸν μέγαν θεράποντα τοῦ Θεοῦ Μωϋσέως τοῦ κατὰ τὴν Αἴγυπτον φόνου, ὅτι εἰ μὴ διὰ τὸν φόβον τοῦ φόνου, οὐκ ἂν Μωϋσῆς ἠξιώθη τῆς Δεσποτικῆς θεοπτίας, καὶ τῆς τοσαύτης δωρεᾶς, καὶ τῆς συγγραφῆς τῶν ἁγίων λόγων τοῦ Πνεύματος, εἰ μὴ τῷ δέει τοῦ Φραῶ· δι' ὃ ἔδρασεν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ κατείληφεν τὸ ὄρος Τινᾶ. Ταῦτα δὲ λέγω ἐγὼ οὐχ ὁδοποιῶν εἰς φόνον τινὰ, ἀλλὰ μᾶλλον ὑποδεικνύων, ὅτι εἰσὶ καὶ περιστατικά· ἀρεταί, ὅταν μὴ ἐκουσίᾳ γνώμῃ τῷ ἀγαθῷ τις προσελθεῖν βουληθῆ. Τῶν γὰρ ἀρετῶν αἱ μὲν εἰσι προαιρετικά, αἱ δὲ περιστατικά.

ΚΕΦΑΛ. ΙΗ'.

Περὶ Ναθαναήλ.

Ἐτερός τις τῶν ἁγίων γέγονεν τῶν παλαιῶν ἀριστος ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ, ὀνόματι Ναθαναήλ. Τοῦτον ἐγὼ ἐν σαρκὶ οὐ κατείληφα· κεκοίμητο γὰρ πρὸ τῆς ἑμῆς εἰσόδου ἐν τῷ ὄρει πρὸ ἑτῶν δεκαπέντε. Τοῖς δὲ συνασκήσασι τῷ ἁγίῳ τούτῳ καὶ συγχρονίσασι περιτυχῶν, φιλοφρόνως ἠρώτων περὶ τῆς τοῦ ἀνδρός ἀρετῆς. Ἐδειξαν δὲ μοι αὐτοὶ καὶ τὴν κέλλαν, εἰς ἣν ὄκει μὲν οὐκέτι οὐδεὶς διὰ τὸ ἐγγυτέρω εἶναι τῆς οἰκουμένης. Ἐκεῖνος γὰρ ὁ μακάριος τότε αὐτὴν ἐκτίσεν ὅτε σπάνιοι ἦσαν οἱ ἀναχωρηταί. Διηγοῦντο δὲ μοι τοῦτο περὶ αὐτοῦ ἐξαίρετον τῆς ἀσκήσεως· ὅτι τοσαύτην ἔσχεν ὑπομονὴν ἐν τῷ κελλίῳ, ὡς μὴ σαλευθῆναι ποτε τοῦτον ἀπὸ τῆς προθέσεως· ἐν οἷς ἐμπαιχθεὶς κατ' ἀρχὰς παρὰ τοῦ πᾶσιν ἐμπιζοντος καὶ ἀπατῶντος δαίμονος, τοῦ καὶ τοῦτον τῇ ἀκηδία περιβαλόντος, καὶ τῆς κέλλης αὐτὸν ἐξελάσαντος. Ἐδοξεν γὰρ ἀκηδιᾶν εἰς τὴν πρώτην κέλλαν. Ἀναχρωσάσας ἐκείνης ἀπελθὼν ἄλλην ἐκτίσεν πλησιώτερον κώμης. Μετὰ οὖν τὸ τελέσαι τὴν κέλλαν, καὶ ἐν αὐρῇ οἰκῆσαι, μετὰ τρεῖς μῆνας ἢ τέσσαρας, παραγίνεται ὁ δαίμων ἐν νυκτὶ ταυρέαν κατέχων ὡσπερ οἱ δῆμιοι, σχῆμα, ἔχων στρατιώτου ῥακοδυτοῦντος, ψόφους ἐργαζόμενος τῇ ταυρέᾳ. Πρὸς ὃν ἀχθόμενος ἔλεγεν ὁ μακάριος Ναθαναήλ, λέγων αὐτῷ· Τίς εἶ σὺ, ὅτι ταῦτα δράς ἐν τῇ ἐμῇ ξενίᾳ; Ὁ δὲ δαίμων ἀπεκρίνετο· Ἐγὼ εἰμι ὁ καὶ ἐκ τῆς πρώτης κέλλης ἐλάσας σε, καὶ νῦν ἦλθον καὶ ἐκ ταύτης φυγαδεῦσαι σε. Ἐγνωκῶς οὖν ὁ μακάριος Ναθαναήλ, ὅτι

Ἄνεπαίχθη, ὑποστρέφει αὐθις εἰς τὴν πρώτην σκέπην. Καὶ πληρώσας τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη, οὐχ ὑπερέδη τὸν οὐδὸν, φιλονικήσας τῷ δαίμονι· ὅς τοσαῦτα αὐτῷ ἐνεδείξατο, ἵνα αὐτὸν ἀναγκάσῃ ἐξελεῖν ἐκ τῆς κέλλης, ὅσα οὔτε ἔστι διηγήσασθαι. Ἐν οἷς καὶ τοῦτο· Ἐπιτηρήσας ὁ μισοκάλος ἐπηρεάζεται τοῦτον ἐσπούδασεν εἰς ἐγκοπὴν τῆς προθέσεως. Ἐπτὰ ἐπισκόπων ἁγίων ἐπισκεψαμένων τὸν ἅγιον, ἢ ἐκ Θεοῦ προνοίας, ἢ ἐξ ὑποθέσεως τοῦ πειρασμοῦ, ἐξ ἐκείνου παρ' ὀλίγον αὐτὸν ἐξώκειλεν τῆς προθέσεως. Τῶν γὰρ ἐπισκόπων μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν εὐξαμένων, καὶ μεσθ' τὴν εὐχὴν ἐξιόντων, οὐ προέπεμψεν αὐτοὺς ὁ γενναῖος οὐδὲ βῆμα ποδός, ἵνα μὴ δῶν χώραν τῷ μισοκάλῳ. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ διάκονοι τῶν ἐπισκόπων, Ἵπερήφανον πρᾶγμα ἐργάζῃ, ἄβδᾶ, μὴ προπέμψων τοὺς ἐπισκόπους. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς·

Ἐγὼ καὶ τοὺς κυρίους μου τοὺς ἐπισκόπους σέβω, καὶ πάντα τὸν κληρὸν τιμῶ, καὶ πάντων ἀνθρώπων ἐγὼ ὁ ἀμικτωλὸς ηὐρίψημα. Πᾶσι δὲ τούτοις καὶ ὄλῳ τῷ βίῳ ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ τῇ προθέσει ἀπέθανον. Ἐχω γὰρ κεκρυμμένον σκοπὸν, ὃν οἶδεν ὁ Κύριος, ὁ καὶ τὰ κρυπτὰ τῆς ἐμῆς καρδίας εἰδώς, διὰ τί οὐ προέπεμψα. Ἄστοχῆσας δὲ ὁ δαίμων καὶ ἐν τούτῳ τῷ δράματι, σχῆμα πάλιν τοιοῦτον ὑπέρχεται· Πρὸ ἐννέα μηνῶν τῆς κοιμήσεως τοῦ ἀθλητοῦ μεταμορφοῦται εἰς παιδάριον δεκαετῆς, ὡς ἐλαῦνον ὄνον ἄρτους ἐν σαργάνῃ βαστάζοντα. Καὶ γενόμενος ἐσπέρας βαθείας πλησίον τῆς τούτου κέλλης, ἐσχηματίσατο ὡς πεπτωκέναι τὸν ὄνον, καὶ κράζον τὸ παιδίον, Ἄβδᾶ Ναθαναήλ, ἐλέησόν με, καὶ δός μοι χεῖρα. Ἦκουσεν δὲ ἐκεῖνος τῆς φωνῆς τοῦ παιδίου δῆθεν, καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν τῆς κέλλης, ἔσω ἔστῶς ἐλάλει αὐτῷ· Τίς εἶ, καὶ τί θέλεις ποιήσω σοι; Ἀποκρίνεται ὁ δαίμων· Ἐγὼ δὲ εἰμι τοῦδε τοῦ μοναχοῦ τὸ μελλάκιον, καὶ ἄρτους ἀποφέρω. Ἐπειδὴ ἀγάπη ἐστὶν τοῦ σοῦ γνωρίμου τοῦδε τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ αὐριον Σαββάτου διαφύοντος χρεῖα τῶν προσφορῶν. Δέομαι οὖν σου μὴ με παρῖδης, μὴ ποτε καὶ ὑπὸ ὑαινῶν βρωθῶ. Πολλοὶ γὰρ ὑαίναί εἰσιν ἐν τοῖς τόποις. Ἐνεὸς οὖν ἐστηκῶς ὁ μακάριος Ναθαναήλ, ὑπὸ πολλῆς συμπαιθείας σφόδρα ἰλιγγία, ταραττόμενος τοῖς σπλάγγχναις, καὶ ἐλογίζετο τί ποιήσει, λέγων, Ἡ τῆς ἐντολῆς ἔχω ἐκπεσεῖν, ἢ τῆς προθέσεως ἐξολισθησάμην. Ἵστερον ἐπιλογισάμενος τῷ εὐσεβεῖ λογισμῷ, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Ἄμεινόν ἐστι τὸ μὴ σαλευσάμην τοσοῦτων ἑτῶν πρόθεσιν, εἰς αἰσχύνην καὶ ἤτταν τοῦ διαβόλου. Προσευξάμενος τοίνυν τῷ Κυρίῳ, λέγει πρὸς τῷ λαλοῦντι δῆθεν παιδίῳ· Ἄκουσον, παιδίον ἢ ὅστις δῆ ποτε εἶ, πιστεύω εἰς τὸν ἐν ᾧ λατρεύω τῷ δεσπόζοντι πάσης πνοῆς· ὅτι εἰ χρήζεις ὄντως βοήθειας, πέμπει σοι ὁ Θεός μου βοήθειαν, καὶ οὔτε σε ὑαίναί, οὔτε τι ἄλλο ἀδικήσει. Εἰ δὲ πειρασμός τις εἶ, καὶ τοῦτο ὁ Θεός μου ἐντεῦθεν ἤδη τὸ δράμα ἀποκαλύψει μοι· καὶ κλείσας τὴν θύραν τῆς κέλλης ἐνδοτέρῳ ἀπῆλθεν. Αἰσχυνθεὶς δὲ ὁ δαίμων καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἤττᾳ αὐτοῦ, εἰς λαίλαπα ἀνελύθη, καὶ εἰς ὀνάγρους σκιρτῶντας καὶ φεύγοντας, καὶ ψόφους ἀφ' ἑαυτῶν ἀπολύονας ἐξομωθεὶς, οὕτως ἀφαντὸς ἐγένετο.

Τοῦτο τὸ ἄθλον τοῦ μακαρίου Ναθαναήλ, καὶ αὐταὶ αὐτοῦ αἱ ἀρεταὶ τῆς ἀσκήσεως, καὶ ἡ ἀήττητος μάχη πρὸς τὸν ἀντίπαλόν, καὶ αὐτὴ αὐτοῦ ἡ διαγωγή, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἀοιδίμου βίου τέλος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΘ', Κ'.

Περὶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου.

Τὰ κατὰ τοὺς ἁγίους καὶ ἀθανάτους Πατέρας Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον, καὶ Μακάριον τὸν Ἀλεξανδρέα, τοὺς γενναίους ἄνδρας καὶ ἀκαταγωνίστους ἀθλητὰς, τοῦ ἐναρέτου βίου ἄθλα πολλὰ ὄντα καὶ μεγάλα, καὶ μικροῦ δεῖν δὺσπιστα τοῖς ἀπίστοις, ὀκνῶ διηγήσασθαι, καὶ γραφῇ παραδοῦναι, μὴ ποτε καὶ ψεύστου δόξαν ἀπενέγκωμαι. Ὅτι δὲ ἀπολλύει Κύριος πάντα τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος, σαφῶς ἔστιν ἰδεῖν ἀποφηνάμενον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἐμοῦ τοίνυν μὴ ψευδομένου διὰ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, πιστότατε τῶν ἀνδρῶν Λαῦσε, καὶ αὐτὸς μὴ ἀπίσται τοῖς τῶν ἁγίων Πατέρων ἄθλοις, ἀλλὰ μᾶλλον ἐγκαλλωπίζου τούτων τῶν ἀοιδίμων, καὶ ὄντως μακαρίων, τῶν κατ' ἀξίαν τῶν ὁσίων ἄθλων αὐτῶν τῆς ἀσκήσεως καὶ τὰ ὀνόματα κεκτημένων.

Ὁ μὲν πρῶτος ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ, Μακάριος ἀνόματι, Αἰγύπτιος τῷ γένει ὑπῆρχεν· ὁ δὲ δευτέρος τῇ ἡλικίᾳ, πρῶτος δὲ τοῖς προτερήμασι τῶν μοναχῶν, καὶ αὐτὸς Μακάριος καλούμενοι τῷ ὀνόματι, Ἀλεξανδρέων πολίτης γέγονεν, τραγῆματα πιπράσκων.

Καὶ τὰ μὲν πρῶτα διηγήσομαι τοῦ Αἰγυπτίου Μακαρίου τὰς ἀρετὰς, ὅς ἐζησεν τὰ σύμπαντα ἔτη ἐνενηκόντα. Ἀπὸ τούτων ἐν τῇ ἐρήμῳ πεποίηκεν ἐξήκοντα ἔτη. Τριακονταετῆς ἀνελθὼν νεώτερος τῇ ἡλικίᾳ σφριγῶν, τσαυτῇ οὗτος ἐχρήσαστο καρτερίᾳ πόνων ἀτκτητικῶν ἐν ὄλοις δέκα ἔτεσιν, ὡς πολλῆς καὶ μεγάλης τοῦτον ἀξιωθῆναι διακρίσεως· ὥττε κλειῖσθαι αὐτὸν παιδαριογέροντα, ἐπειδὴ θάττον τῆς ἡλικίας προέκοψεν ταῖς ἀρεταῖς. Τεσσαρακονταετῆς γὰρ γενόμενος κατὰ πνευμάτων ἔλαβεν ἐξουσιαστικὴν δύναμιν, καὶ χάρισμα ἰαμάτων, καὶ πνεῦμα προῤῥήσεων. Κατηξιώθη δὲ καὶ τῆς ἐντίμου ἱερωσύνης, τούτῳ συνῆσαν δύο μαθηταὶ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐγδοτάτω, τὴν καλουμένην Σκῆτιν· ὧν ὁ μὲν εἰς αὐτῶν ἦν αὐτῷ ὑπηρέτης, πλησίον αὐτοῦ διὰ παντὸς εὐρισκόμενος διὰ τὸ τοὺς εἰσερχομένους θεραπεύεσθαι· ὁ δὲ εἰς ἀνεχώρει κατ' ἰδίαν εἰς κέλλαν.

Χρόνου δὲ προκόψαντος διορατικῷ ὄμματι προβλέψας ὁ ἅγιος λέγει τῷ ὑπηρετοῦντι αὐτῷ ὀνόματι Ἰωάννη, εἰς ὕστερον δὲ γενομένῳ πρεσβυτέρῳ εἰς τὸν τόπον τοῦ ἁγίου Μακαρίου (πρεσβυτερίου γὰρ ἠξιώθη ὁ μέγας Μακάριος), ὅτι Ἄκουσόν μου, ἀδελφεῖ Ἰωάννη, καὶ ἀνάσχου μου τῆς νοθεσίας, καὶ συνενέγκαί σοι ἔχει. Πειράζῃ γὰρ, φησὶ, καὶ πειράζει σε τὸ πνεῦμα τῆς φιλαργυρίας. Οὕτω γὰρ ἐγὼ ἐώρακα. Καὶ οἶδα, ὅτι ἐάν μου ἀνάσχῃς τῆς παρακλήσεως, τελειωθήσῃ ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ δοξασθήσῃ, καὶ μᾶστιξ οὐκ ἐγγιεῖ τῷ σκηνώματί σου. Ἐάν δέ μου παρακούσης, τοῦ Γιεζῆ ἤξει ἐπὶ σὲ τὰ τέλη, οὐ καὶ τὴν νόσον νοσεῖς. Συνέβη δὲ αὐτὸν τοῦ μὲν ἁγίου τούτου παρακοῦσαι μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀθανάτου Μακαρίου, ὑπακοῦσαι δὲ αὐτὸν τῷ τὸν Ἰούδαν τῇ φιλαργυρίᾳ τῇ ἀγχόνῃ πρυσάψαντι· καὶ μετὰ ἄλλα δεκαπέντε ἔτη, ἤγουν εἴκοσι, οὕτως αὐτὸν ἐλεφαντιάσαι νοσφισάμενον τὰ τῶν πτωχῶν, ὡς μὴ εὐρεθῆναι ἐν τῷ σώματι ἀκέραιον τόπον ἐν ᾧ τις δάκτυλον πήξοι. Καὶ αὕτη τοίνυν ἔστιν ἡ προφητεία τοῦ ἁγίου Μακαρίου.

Περὶ μὲν οὖν βρώσεως καὶ πόσεως περιττόν ἐστι καὶ τὸ διηγήσασθαι περὶ τούτων, ὁπότε οὐδὲ παρὰ τοῖς ῥαθυμοτέροις τῶν ἔξω μοναχῶν ἔστιν εὐρεθῆ-

Α ναι ἀδηφαγίαν, ἢ παρὰ τοῖς οὔσιν ἐν τοῖς τόποις ἐκεῖνοις, καὶ διὰ τὴν σπάνιν τῶν χρεῖων, καὶ διὰ τὸν κατὰ Θεὸν ζῆλον τῶν κατοικούντων ἐκεῖ, αἰεὶ πρὸς ἀλλήλους ἐκάστων φιλονεικούντων ὑπερβαίνειν τὸν πλησίον ταῖς διαφόροις πολιτεῖαις.

Περὶ δὲ τῆς ἄλλης ἀσκήσεως τούτου τοῦ οὐρανίου ἀνδρὸς, Μακαρίου λέγω, ἐλέγετο οὗτος ὁ ἅγιος ἀδιαλείπτως, ἐξίστασθαι, καὶ μᾶλλον τῷ πλείονι χρόνῳ προσδιατρίβειν Θεῷ, ἢ τοῖς ὑπ' οὐρανὸν πράγμασιν. Οὐ καὶ διάφορα φέρονται θαύματα.

Ἄνθρωπος Αἰγύπτιος ἄσωτος ἐρασθεὶς γυναικὸς ἐλευθέρας ὑπάνδρου, καὶ μὴ δυνάμενος αὐτὴν δελεᾶσαι, διὰ τὴν σωφροσύνην ταύτης πρὸς τὸν παρθενικὸν αὐτῆς ἄνδρα, προσωμίλησεν γόητι ὁ κακόσχυλος, λέγων αὐτῷ, Ἡ ἔλον ταύτην εἰς τὸ ἀγαπήσαι με, ἢ ἔργασαί τι τῇ τέχνῃ σου, ἵνα ῥίψῃ αὐτὴν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Λαβὼν οὖν ὁ γόης τὸ ἱκανὸν παρ' αὐτοῦ, ἐχρήσαστο ταῖς ἑαυτοῦ γοητείαις καὶ μαγγανείαις. Καὶ μὴ δυνηθεὶς αὐτῆς ἐκστῆσαι τὸν νοῦν εἰς τὸ τούτῳ συνθέσθαι, παρασκευάζει αὐτὴν ὡς φοράδα φανῆναι τοῖς αὐτὴν θεωμένοις. Ἐξῶθεν τοίνυν ἐλθὼν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐν σχήματι φοράδος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐβλεπεν· καὶ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κοίτης κατακλιθεὶς, ἐξενίζετο ὅτι εἰς τὸν κράβατον αὐτοῦ φορὰς ἀνέκειτο. Κλαίει οὖν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ὀδύρεται, μὴ εὐρίσκων τὸ πρᾶγμα· καὶ ὡς νομίζων ζῶψ προσομιλεῖν, ἀποκρίσεως οὐκ ἐτύγχανεν, ὀργιζομένης τῆς γυναικὸς. Ἐπιὶ τούτοις παρακαλέσας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς κώμης, εἰς τὸν οἶκον εἰσάγει, καὶ δείκνυσι ταύτην αὐτοῖς. Οἱ δὲ οὐδ' αὐτοὶ συνῆκαν τὴν συμφορὰν τὴν καταλαβοῦσαν αὐτούς. Ἐπὶ τρεῖς τοίνυν ἡμέρας οὔτε χόρτου μεταλάμβανεν ὡς φορὰς, οὔτε ἄρτου ὡς ἄνθρωπος, ἀμφοτέρων ἐστερημένη τῶν τροφῶν. Τέλος, ἵνα δοξασθῇ ὁ Θεός, καὶ φανῇ ἡ ἀρετὴ τοῦ ἁγίου Μακαρίου, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀγαγεῖν αὐτὴν εἰς τὴν ἔρημον πρὸς τὸν ὄσιον ἄνδρα· καὶ φορτιάσας αὐτὴν ὡς ἵππον, οὕτως αὐτὴν ἤγαγεν εἰς τὴν ἔρημον ἔνθα ὤκει ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος. Ἐν δὲ τῷ ἐγγίσει αὐτοῦ, εἰστήκεισαν οἱ ἀδελφοὶ πλησίον τῆς κέλλης τοῦ ἁγίου Μακαρίου, ἀπομαχόμενοι τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, καὶ λέγοντες, Τί ἤγαγες ὧδε τὴν φοράδα ταύτην; Ἀποκρίνεται λέγων αὐτοῖς ἐκεῖνος, Ἴνα ἐλεηθῇ τῇ προσευχῇ τοῦ δικαίου. Οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· Τί γὰρ ἔχει κακόν; Λέγει αὐτοῖς ἐκεῖνος, Ἦν ὀρᾶτε φοράδα ταύτην, γυνή μου ἦν ἀθλία, καὶ οὐκ οἶδα πῶς μετεδλήθη εἰς ἵππον· καὶ σήμερον ἔχει τρεῖς ἡμέρας μηδενὸς γευσάμενη.

D Οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα ἀναφέρουσι τῷ θεράποντι τοῦ Χριστοῦ Μακαρίῳ, περὶ αὐτῆς ἔνδον προσευχομένῳ· ἀπεκαλύφθη γὰρ αὐτῷ ἀπὸ Θεοῦ, ἀπερχομένων αὐτῶν πρὸς αὐτόν. Καὶ διὰ τοῦτο προσηύχετο φανερωθῆναι αὐτῷ τὴν αἰτίαν δι' ἣν τοῦτο ἐγένετο, ἅπερ καὶ ἤκουσεν ἐν τῇ προσευχῇ πάντα ὡς καὶ ἐγένετο. Ἀπεκρίνατο δὲ ὁ ἅγιος Μακάριος τοῖς ἀπαγγεῖλασιν αὐτῷ ἀδελφοῖς, ὅτι φοράδα τίς ποτε ἐνταῦθα ἤγαγεν, λέγων αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἵπποι ἐστέ οἱ τῶν ἵππων ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς· ἐκεῖνη δὲ γυνή ἐστίν, ὡς καὶ ἐκτίσθη, μὴ μετασχηματισθεῖσα, ἀλλὰ μόνον τοῦτο φαινομένη τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἠπατημένων. Καὶ προσαχθείσης αὐτῷ ταύτης, εὐλογήσας ὕδωρ, καὶ ἀπὸ κορυφῆς ἐκχέας αὐτῇ γυμνῇ, ἐπηύξατο τῇ ταύτης κεφαλῇ. Καὶ παραχρῆμα ἐποίησεν αὐτὴν πᾶσι τοῖς ὀρῶσι γυναῖκα φανῆναι.

CAPITA XIX ET XX

Vita abbatis Macarii Ægyptii, et Macarii Alexandrini (45).

Sanctorum et immortalium Patrum, Macarii Ægyptii et Macarii Alexandrini (*Ruff.*, l. II, c. 28, 29), egregiorum et invictorum athletarum, honestæ vitæ certamina, quæ sunt multa et magna, et incredulis prope incredibilia, et narrare vereor et scriptis mandare, ne forte mei tanquam mendacis fiat mentio. Quod autem Deus perdat omnes qui loquuntur mendacium (*Psal.* v), licet aperte videre sancto Spiritu pronuntiante.

Cum ego ergo per Dei gratiam non mentiar, hominum fidelissime Lause, ne sis quoque ipse incredulus de Patrum certaminibus; sed gloriare potius in æmulatione exercitationis eorum qui vere sunt Macarii, hoc est beati.

Atque primus quidem Christi athleta, nomine Macarius, erat genere Ægyptius; secundus autem ætate, sed in iis quæ sunt monachorum præcipua, primas partes obtinens, qui ipse quoque vocabatur Macarius, erat Alexandrinus, qui vendebat bellaria.

Et primum quidem narrabo virtutes Macarii Ægyptii, qui vixit nonaginta annos integros. Ex his in solitudine annos sexaginta. Cum triginta annos natus ascendisset, essetque ætate junior, tam toleranter tulit labores exercitationis totum decennium, ut magna quadam et insigni dignus haberetur discretione, adeo ut vocaretur *παίδριωγέρων*, id est, in puerili ætate senex, quoniam citius quam pro ætate profecerat virtutibus. Cum enim esset quadraginta annos natus, et potestatem accepit contra spiritus, et gratiam curationum, et spiritum futurorum prædictionis; dignus quoque est habitus honorando sacerdotio. Cum eo habitaverunt duo discipuli in intima solitudine, quæ vocatur Scete: ex quibus unus quidem erat ei minister, qui semper prope ipsum inveniebatur, propter eos qui veniebant ut curarentur; alter autem seorsum sedebat in cella.

Procedente autem tempore, cum sanctus perspicaci oculo prævidisset, dicit suo ministro, Joanni nomine, qui postea factus est presbyter in loco sancti Macarii (presbyteratu enim dignus fuerat habitus magnus Macarius): Audi me, frater Joannes, et fer æquo animo meam admonitionem, eaque tibi proderit. Tentaris enim, inquit, et te tentat spiritus avaritiæ. Sic enim vidi: et scio quod si meam æquo animo tuleris adhortationem, in Dei timore consummaberis et in ejus opere, et in isto loco, et laudaberis, et ad tuum tabernaculum non appropinquabit flagellum. Quod si non audieris, in te veniet finis Giezi (*IV Reg.* v), cujus vitio laboras. Contigit autem ut sancto quidem non obedierit post ejus mortem, sed obedierit ei qui Judæ alligavit laqueum propter avaritiam. Et post alios quindecim aut viginti annos, cum bona pauperum sibi usurpasset, ita laboravit elephantia, ut non inveniretur integer locus in ejus corpore, in quo quis

A posset figere digitum. Hæc est prophetia sancti Macarii.

Ac de cibo quidem et potione supervacaneum est dicere, cum nec apud eos socordiores monachos qui sunt extra inveniri possit ingluvies, aut ulla citra delectum et discrimen vivendi ratio alia ab iis qui sunt in illis locis, cum propter inopiam rerum necessariorum, tum etiam propter zelum qui est in Deum, unoquoque contendente vincere proximum diversis vitæ institutis.

De alia autem exercitatione cœlestis hujus viri, Macarii inquam, dicebatur hic sanctus esse assidue in exstasi, et majori tempore cum Deo versari quam hujus mundi rebus occupari (46); cujus etiam feruntur diversa miracula.

B Ægyptius quidam libidinosus (*Ruff.* l. II, c. 28), captus amore cujusdam mulieris ingenuæ, quæ viro nupserat, cum non posset eam inescare propter pudicitiam et castitatem erga conjugem virginitatis (47), convenit improbus præstigiatorum, dicens: Aut eam incita ut me amet, aut arte tua effice ut ejus maritus eam dimittat. Cum ergo præstigiator satis ab eo accepisset, usus est suis præstigiis et incantationibus; et cum non posset ejus animum movere ut ei assentiretur, efficit ut videretur equa iis qui eam intuebantur. Cum ergo foris venisset ejus maritus, aspexit uxorem suam in formæ equæ; cumque in suo lecto cubuisset, alienum ei videbatur quod in suo cubili equa jaceret. Flet ergo ejus maritus, et lamentatur quod rem non inveniat; et quod existimans se alloqui bestiam, responsum non assequatur, præterquam quod solummodo eam videbat irasci. Unde magis angebatur animo, cum intelligeret eam esse suam uxorem, curiosis autem hominum artibus esse mutatam in equam. His de causis accersit vicini presbyteros, et domum adducit, et eis eam ostendit; sed nec ii cognoverunt calamitatem quæ ei acciderat. Tribus ergo diebus neque fenum comedit ut equa, neque panem ut homo, utroque alimento privata. Tandem ut Deus glorificaretur, et videretur virtus sancti Macarii, ascendit in cor mariti ejus ducere eam in solitudinem ad sanctum virum; et cum eam capistro ligasset ut equam, duxit in solitudinem. Dum autem appropinquassent, steterunt fratres prope cellam sancti Macarii cum ejus marito contententes, et dicentes: Cur huc adduxisti hanc equam? Is autem dicit: Ut misericordiam consequatur sancti oratione. Illi vero dicunt ad eum: Quid mali habet? Ille eis dicit: Quam videtis equam, ea misera erat uxor mea; neque scio quemadmodum mutata sit in equam, et jam sunt tres dies ex quo nihil comedit. Ille autem cum hæc audissent, referunt ad servum Dei Macarium eo jam intus pro illa orante; et enim Deus revelaverat, ipsis ad eum venientibus; et ideo orabat ut sibi declararetur causa propter quam hoc evenerat. Respondit autem sanctus Macarius fratribus qui ei renuntiaverunt quemdam illuc equum adduxisse, dicens: Equi vos estis, qui habetis equorum oculos; illa enim est femina ita ut est creata, non transformata, sed sic so-

lum apparens oculis eorum qui sunt decepti. Quæ cum esset adducta, aquamque benedixisset, et in ejus nudæ caput infudisset, super ejus caput est precatus; statimque effecit ut omnibus videntibus videretur femina. Cum autem jussisset ei cibum afferri, fecit ut comederet, et eam sic curatam dimisit cum suo marito, Deo agentes gratias. Eam autem admonuit vir Dei, sic dicens: Nunquam ecclesiam deseras, nunquam abstineas a communione Christi sacramentorum. Hæc enim tibi acciderunt, quod jam quinque hebdomadis non accessisti ad intemerata nostri Servatoris sacramenta.

Alia est actio magnæ ejus exercitationis. Magno vitæ suæ tempore a cella sua in dimidium usque stadium fodiens cuniculum, summam effecit speluncam; et si quando complures ei essent molesti, occulte e sua cella egrediens, ibat in speluncam, neque quisquam eum inveniebat. Narravit autem nobis quidam ex studiosis ejus discipulis, quod recedens usque ad speluncam per cuniculum, dicebat viginti quatuor orationes; et rediens, totidem.

De eo exiit fama, quod mortuum suscitavit (*Ruff.*, l. II, c. 28); ut persuaderet hæretico qui non confitebatur esse resurrectionem corporum. Et fuit constans hæc fama in solitudine.

Ad hunc sanctum adductus est aliquando a matre propria lamentante adolescens qui vexabatur a dæmone, a duobus adolescentibus ex utraque parte constrictus. Hunc autem ita vexabat dæmon. Trium modiorum panes postquam comedisset, et amphoræ unius Cilicensis (48) aquam bibisset, utraque eructans, cibos resolvebat in vaporem. Ab eo enim, non secus ac igne consumebantur quæ comederat et biberat. Est enim ordo quoque dæmonum qui dicitur igneus. Sunt enim dæmonum quoque sicut hominum differentiæ, non mutata essentia, verum voluntate distincta. Hic ergo adolescens cum ei mater non supeditaret, sæpe sua comedebat excrementa, et lotium bibebat. Flente ergo ejus matre, et alienam sui filii mœrente calamitatem, et sanctum valde obtestante et rogante, illum accipiens invictus Christi athleta Macarius, supplex pro eo Deum oravit. Post unum autem aut alterum diem, remisit dæmon vexationem. Tunc ergo dicit matri adolescentis sanctus Macarius: Quantum vis ut filius tuus comedat? Illa autem respondit, dicens: Rogo te, jube eum solum comedere decem libras panis. Eam autem increpans, ut quæ nimium dixerat, dixit: O mulier, cur hoc dixisti? Cumque septem dies orasset cum jejuniis, expulso ab eo pernicioso dæmone ingluviei, constituit ei vescendi rationem ad tres usque libras panis, quas deberet ipse comedere si opereratur. Cum hoc modo Dei gratia puerum emundasset, eum matri reddidit.

Has res admirabiles et præter opinionem fecit Deus per sanctum Macarium, cujus immortalis anima nunc est cum angelis. Eum ego non conveni, ubierat enim anno antequam ego ingrederer in solitudinem. Conveni autem eum qui erat ejus socius in fidei operibus, et idem venerabile nomen quod ipse habebat.

A Dico autem sanctum Macarium Alexandrinum, qui erat presbyter earum quæ dicuntur Cellarum. In quibus Cellis ergo novem annos habitans, ex quibus tres annos mecum vixit ille Macarius, in quiete sedens, ejus quidem optimæ vivendi rationis alia quidem vidi opera et signa, alia vero didici ab iis qui cum eo vixerunt.

Is cum apud magnum virum et Patrem Antonium electos palmæ ramos vidisset, quos ipse laboraverat, petiit ab eo unum manipulum ramorum palmæ. Dixit autem ei Antonius: Scriptum est: Non concupisces res proximi tui (*Deut.* vii). Et cum id solum dixisset, rami omnes statim tanquam ab igne torrefacti sunt. Quod quidem cum vidisset Antonius, dixit Macario: Ecce Spiritus sanctus requievit super te, erisque mihi deinceps hæres mearum virtutum.

B Hinc rursus eum invenit diabolus in solitudine, corpore valde defatigato, et dicit ad eum: Ecce accepisti gratiam Antonii; cur non uteris auctoritate, et a Deo petis cibum et vires ad iter ingrediendum? Is autem dicit ad eum: Virtus mea et laus mea Dominus, tu autem ne tentaveris servum Dei. Facit ergo diabolus ut ei phantasma appareat, camelus onera bajulans et errans per solitudinem, habens omnia ad usum necessaria. Qui cum vidisset Macarium, prope eum assedit. Is autem suspicatus esse phantasma, sicut erat, constitit ad orandum; is vero protinus a terra fuit absorptus.

C Aliquando rursus venit hic Macarius Alexandrinus ad magnum Macarium qui erat in Scete. Et cum ambo essent Nilum transmissuri, accidit ut ipsi maximum pontonem ingrederentur; in quem ingressi sunt duo tribuni cum magno fastu et apparatu, ut qui intus haberent rhedam totam æneam, et equos frenis aureis, et quosdam eos stipantes milites, satellites, et pueros torquibus et aureis zonis ornatos. Postquam ergo tribuni viderunt ipsos veteribus pannis indutos, et sedentes in angulo, humilem illam et tenuem vivendi rationem beatam judicabant; unus autem ex ipsis tribunis dixit ad ipsos: Beati estis vos qui mundum illuditis. Respondens autem Macarius, qui erat urbanus, dixit eis: Nos quidem mundum illusimus, vos autem illusit mundus. Scias autem te non tua sponte hoc dixisse, sed propheticè: ambo enim vocamur Macarii, hoc est, beati. Is autem ejus sermone compunctus, cum domum venisset, vestes exuens, delegit vitam agere solitariam, multas faciens elemosynas.

D Rursus cum aliquando cupiisset vesci uvis recentibus perbellisque ad se missis, ostendens continentiam, eas misit ad alium fratrem laborantem, qui ipse quoque uvas desiderabat. Qui cum eas accepisset, et magna affectus esset lætitia, suam celare volens continentiam, eas misit ad alium fratrem laborantem, qui ipse quoque eum cibum appeteret. Cum ille quoque accepisset, rursus hoc ipsum fecit, etsi ipse valde vesci cuperet. Postquam autem ad multos fratres deinde venerunt uvæ, cum nullus ei vesci voluisset, postremus qui eas acceperat, eas rursus

Κελεύσας δὲ αὐτῇ προσενεχθῆναι τροφῆς, ἐποίησεν αὐτὴν φαγεῖν· καὶ οὕτως ἰασάμενος αὐτὴν ἀπέλυσεν μετὰ τοῦ ἰδίου ἀνδρός, εὐχαριστοῦντας τῷ Θεῷ. Ὑπέθετο δὲ αὐτῇ ὁ τοῦ Χριστοῦ ἄνθρωπος, εἰπὼν αὐτῇ· Μηδέποτε ἀπολειφθῆς τῆς Ἐκκλησίας, μηδέποτε ἀπόσχῃς τῆς κοινωνίας τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ· Ταῦτα γὰρ τοι συνέβη, τὸ ἐπὶ πέντε ἑβδομάδας μὴ προσεληλυθέναι σε τοῖς ἀχράντοις μυστηρίοις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Ἄλλη πάλιν πράξις τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀσκήσεως· Ἐν τῷ μακρῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ ὑπὸ τὴν γῆν ποιήσας σύριγγα ὀρύγματος ἀπὸ τῆς κέλλης ἑαυτοῦ μέχρις ἡμισταδίου εἰς τὸ ἄκρον σπήλαιον ἀπετέλεσεν. Καὶ εἴ ποτε πλείονες αὐτῷ ὄχλων, κρυπτῶς ἐκ τῆς κέλλης αὐτοῦ ἐξιὼν ἀπίει εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἤβρισκεν. Διηγεῖτο οὖν ἡμῖν τις τῶν σπουδαίων αὐτοῦ μαθητῶν λέγων, ὅτι Ἀπῶν ἕως τοῦ σπηλαίου διὰ τῆς σύριγγος εἰκοσιτέσσαρας ἐποίει προσευχὰς, καὶ ἐρχόμενος πάλιν τὰς αὐτάς.

Περὶ τούτου ἐξῆλθεν φήμη, ὅτι καὶ νεκρὸν ἤγειρεν, ἵνα αἰρετικὸν πείσῃ τὸν μὴ ὁμολογοῦντα ἀνάστασιν εἶναι σωμάτων. Καὶ αὕτη ἡ φήμη ἐκράτει περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Τούτῳ τῷ ἁγίῳ ἀνδρὶ προσηνέχθη τίς ποτε νεανίσκος δαιμονίων, παρὰ τῆς ἰδίας μητρὸς ὀλοφυρομένης περὶ αὐτὸν, δυσὶ νεανίσκοις συνδεδεμένος ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν. Ὅς ταύτην τὴν ἐνέργειαν εἶχεν ὁ δαίμων, μετὰ τὸ φαγεῖν τριῶν μοδίων ἄρτους, καὶ πιεῖν ἀμφορέα Κιλικίσιον ὕδατος, ἄπερ ἐρευγόμενος εἰς ἀτμὸν ἀνέλυεν τὰ βρώματα. Οὕτως γὰρ ἀνηλίσκοντο τὰ βρωθέντα παρ' αὐτοῦ καὶ ποθέντα, ὡς ὑπὸ πυρός. Ἔστι γὰρ καὶ τάγμα δαιμονίων τὸ λεγόμενον πύρινον. Διαφοραὶ γὰρ εἰσι τῶν δαιμονίων, ὡσπερ καὶ τῶν ἀνθρώπων, οὐκ οὐσίας ἀλλασσομένης, ἀλλὰ τῆς γνώμης ἀλλοιουμένης. Οὗτος τοίνυν ὁ νεανίσκος μὴ ἐπαρκούμενος παρὰ τῆς ἰδίας μητρὸς, πολλάκις τὴν ἰδίαν ἤσθειεν κόπρον, καὶ τὸν ἑαυτοῦ ἐπινεν οὖρον. Κλαιούσης οὖν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ σφόδρα ἀνιωμένης ἐπὶ τῇ συμφορᾷ ἀποβόρῃ τῷ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ πολλὰ παράκαλούς τὸν ἅγιον, καὶ δεομένης, λαβὼν ἐκεῖνον ὁ ἀήττητος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Μακάριος, ἐπηύξατο αὐτῷ τὸν Θεὸν ἰκετεύων. Καὶ μετὰ μίαν καὶ δευτέραν ἡμέραν ὑπελώφησεν τοῦ δεινοῦ πάθους ὁ δαίμων. Λέγει οὖν τότε τῇ τοῦ νεανίσκου μητέρι ὁ ἅγιος Μακάριος, Πόσον ἐθέλεις ἐσθίειν σου τὸν υἱόν; Π δὲ ἀπεκρίνατο λέγουσα· Δέομαί σου, δεχάλιτρον κέλευτον ἄρτου. Ἐπιτιμήσας δὲ αὐτῇ σφοδρῶς ὡς πολὺ εἰρηκίας, εἶπεν· Ὁ γύναι, τί τοῦτο ἐλάλησας; Καὶ ἐπευξάμενος τῷ νεανίσκῳ ἑπτὰ ἡμέραις μετὰ νηστείας, καὶ ἐξελάσας ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἀλάστορα δαίμονα τῆς πολυφαγίας, ἔστησεν αὐτῷ τὴν διαίταν τῆς τροφῆς εἰς τρίλιτρον ἄρτου, ὡς ὀφείλειεν αὐτὸν ἐργαζόμενον τοῦτο ἐσθίειν. Καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι καὶ τῇ θεοφορήτῳ αὐτοῦ πολιτείᾳ ἀποθεραπεύσας τὸν παῖδα, ἀπέδωκεν τῇ μητέρι ὁ πάσης δαιμονικῆς ἐνεργείας ἀνανταγώνιστος τοῦ Χριστοῦ ἀθλητὴς Μακάριος. Ταῦτα τὰ παράδοξα θαύματα πεποίηκεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἑαυτοῦ γνησίου φίλου Μακαρίου, οὗ ἡ ἀθάνατος ψυχὴ νῦν μετ' ἀγγέλων ἐστί, τῷ ἁγίῳ τούτῳ ἐγὼ οὐ συντετύχηκα· πρὸ ἑνιαυτοῦ γὰρ τῆς εἰς ἔρημον εἰσοδοῦ ἐμῆς οὗτος ὁ πολέμιστής τῶν ἀλόγων παθῶν ἐκεκοίμητο.

Τῷ δὲ ὁμοζύγῳ τούτου τοῖς ἔργοις τῆς πίστεως, καὶ τῷ ὁμωνύμῳ τοῦ σεβασμίου ὀνόματος, λέγω δὴ τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ τῷ Ἀλεξανδρεῖ, συντετύχηκα πρεσβυτέρῳ ὄντι τῶν λεγομένων κελλίων· εἰς ἃ κελλία περὶ ἧσα ἐγὼ ἐνναετίαν· ἐν οἷς τρία ἔτη μοι ἐπέζησεν ὁ μακάριος οὗτος καθεζόμενος ἐν ἡσυχίᾳ. Καὶ τὰ μὲν εἶδον ἐγὼ παρ' αὐτοῦ τῆς ἀρίστης αὐτοῦ πολιτείας ἔργα καὶ σημεῖα, τὰ δὲ παρὰ τῶν τούτῳ συμβιωσάντων μεμύθηκα, τὰ δὲ καὶ παρ' ἐτέρων πλειόνων ἀκήκασα.

Οὗτος θεασάμενός ποτε παρὰ τῷ μεγάλῳ Πατρὶ Ἀντωνίῳ βατὰ ἐκλεκτὰ, αὐτὸν ἐργαζόμενον ἦτησε παρ' αὐτοῦ μίαν δέσμην τῶν βατίων. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος· Γέγραπται, Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὰ τοῦ πλησίον σου· καὶ μόνον εἰπόντος, εὐθέως τὰ βατὰ πάντα, ὡς ὑπὸ πυρός ἐφρύγη. Ὅπερ ἰδὼν ὁ Ἀντώνιος, ἔφη τῷ Μακαρίῳ, Ἴδου ἀναπέπαυται τὸ Πνεῦμα ἐπὶ σέ, καὶ ἔστι μοι λοιπὸν τῶν ἐμῶν ἀρετῶν κληρονόμος.

Ἐκεῖθεν πάλιν αὐτὸν ὁ διάβολος εὔρεν ἐν τῇ ἐρήμῳ λίαν κεκημηκότα τῷ σώματι, καὶ φησι πρὸς αὐτόν· Ἴδου τὴν χάριν εἴληφας Ἀντωνίου. Τί δὴτα μὴ κέχρησαι τῷ ἀξιώματι; καὶ αἰτεῖς παρὰ Θεοῦ βρώματα καὶ ἰσχὺν πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν; Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτόν· Ἴσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου ὁ Κύριός ἐστιν· σὺ δὲ οὐκ ἐκπειράσεις τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ. Ποιεῖ οὖν φαντασίᾳ ὁ διάβολος κάμηλον ἀχθοφόρον διὰ τῆς ἐρήμου πλαζομένην, ἔχουσαν πάντα τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ἐπιτήδεια· ἦτις ἰδοῦσα τὸν Μακάριον ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐκάθισεν. Ὁ δὲ ὑπολαβὼν αὐτὸ φάντασμα εἶναι, ὅπερ καὶ ἦν, ἔστη εἰς προσευχὴν· ἡ δὲ εὐθὺς εἰς τὴν γῆν κατεπόθη.

Οὗτος ἀνὴρ Μακάριος πολιτικὸς ὑπάρχων συνήφθη ποτὲ τῷ μεγάλῳ Μακαρίῳ, καὶ ὡς ἔμελλον διαπορθμεύειν τὸν Νεῖλον, συνέβη εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς πορθμεῖον μέγιστον, ἐν ᾧ τριβοῦνοί τινες μετὰ πολλοῦ κόμπου εἰσεληλύθησαν, βέδιον ἔχοντες ὀλόχαλκον, καὶ χρυσοχαλίνους ἵππους, καὶ δορυφόρους τινὰς στρατιώτας, καὶ κλισοφόρους παῖδας χρυσοζώνους τινὰς. Ὡς οὖν ἴδον τοὺς μοναχοὺς οἱ τριβοῦνοι βράχη παλαιὰ ἐνδεδυμένους, καὶ καθημένους εἰς τὴν γωνίαν, ἐμακάριζον αὐτῶν τὴν εὐτέλειαν. Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν τριβοῦνων ἔφη πρὸς αὐτοὺς, Μακάριοί ἐστε ὑμεῖς οἱ τῷ κόσμῳ ἐμπαίξαντες. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πολιτικὸς Μακάριος, εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἡμεῖς μὲν τῷ κόσμῳ ἐνεπαίξαμεν, ὑμῖν δὲ ὁ κόσμος ἐνεπαίξεν. Γίνωσκε δὲ ὅτι οὐχ ἐκὼν, ἀλλὰ προφητεύων τοῦτο εἶρηκας· Ἀμφοτέροι γὰρ μακάριοι καλούμεθα. Ὁ δὲ κατανοηθεὶς ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπελθὼν οἴκοι ἀπεδύσαστο τὰ ἱμάτια, καὶ μονάζειν ἤρῃσατο, ποιήσας πολλὰς ἐλεημοσύνας.

Ἄλλοτε δὲ σταφυλῆς πεμφθείσης αὐτῷ νεαρὰς ἐπιθυμήσαντι μεταλαβεῖς, ἐνδεικνύμενος τὴν ἐγκράτειαν, ἀπέστειλεν αὐτὴν πρὸς ἀδελφόν τινα κάμνοντα, καὶ αὐτὸν σταφυλῆ ἐπιθυμοῦντα· ὅς δεξάμενος καὶ λίαν περιχαρὴς γενόμενος, κρύπτειν ἑαυτοῦ τὴν ἐγκράτειαν βουλόμενος, πρὸς ἄλλον αὐτὴν ἀδελφὸν ἐξαπέστειλεν, ὡς αὐτὸς ἀνορέκτως ἔχων περὶ τὸ βρῶμα. Δεξάμενος δὲ πάλιν κακεῖνος τὸ αὐτὸ πεποίηκε, λίαν ποθὼν καὶ αὐτὸς μεταλαβεῖν. Ὡς δὲ λοιπὸν εἰς πολλοὺς ἀδελφοὺς ἦλθον αἱ σταφυλαὶ μηδενοῦς βουληθέντος αὐτῶν μεταλαβεῖν, ὁ τελευταῖος

λαβῶν, πρὸς Μακάριον πάλιν ἀπέστειλεν, ὡς μέγα ἄδῶρον αὐτῷ χαριζόμενος. Ἐπιγνοῦς δὲ αὐτὰς ὁ Μακάριος καὶ πολυπραγμονήσας, ἐθαύμασεν εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐτῶν ἐγκρατείᾳ, καὶ οὐδὲ αὐτὸς αὐτῶν τέως μετέληφεν.

Ἡ μὲν οὖν ἀσκησις τοῦ μεγάλου Μακαρίου, ἦν ἐγὼ καὶ πολλοὶ παρ' αὐτῷ ἠκριβώσαμεν, ἦν αὕτη. Εἴ τι ἀκίχοεν πώποτε τινα πεποιτηκότα ἔργον ἀσκήσεως, διαπύρως πάντως τοῦτο κατώρθωσεν.

Ἀκούσας οὖν παρά τινων ὅτι οἱ Ταβεννησιῶται διὰ πάσης τῆς Τεσσαρακοστῆς ἐσθίουσιν ἄπυρον, ἔκρινεν οὗτος ὁ ἅγιος ἐπὶ ἑπταετίαν διὰ πυρὸς διερχόμενον μὴ φαγεῖν· πλὴν λαχάνων ὠμῶν, εἴ ποτε δὲ καὶ παρεῦρεν, ἢ ὀσπριδίων βρεκτῶν, μηδενὸς ἄλλου γευσάμενος ἐν ἐκείνοις τοῖς ἑπτὰ ἔτεσιν· Κατορθώσας οὖν τοῦτο κατέπτυσεν ταύτης τῆς πολιτείας. Ἦκουσεν δὲ περὶ τινος ἄλλου οὗτος ὁ ἄριστος τῶν μοναχῶν ὅτι ἄρτου λίτραν ἐσθίει, καὶ τοῦτον ζηλώσας, κλάσας τὸ βουκελλάτον, ὃ εἶχεν, κατήγαγεν εἰς κεράμια, κρίνας τοσοῦτον μόνον ἐσθίειν ὅσον ἂν ἡ χεὶρ ἀνενέγκῃ. Μεγάλη δὲ καὶ αὕτη σώματος σκληραγωγία. Διηγεῖτο γὰρ ἡμῖν χαριεντιζόμενος, ὅτι Περιεδρασσόμενη μὲν πλειόνων κλασμάτων, οὐ συνεχωρούμην δὲ ἐξενεγκεῖν ὑπὸ τοῦ στενοῦ τῆς ὀπῆς. Ὁ τελώνης γὰρ μου οὐ συνεχώρει, φησὶν, τὸ παντελῶς με ἐσθίειν. Ἐπὶ ὄλα οὖν τρία ἔτη ταύτην ἠσκησεν τὴν ἐγκράτειαν, τέσσαρας ἢ πέντε οὐγκίας ἐσθίων, καὶ τὸ ἀντίβροπον τούτων πίνων ὕδωρ. Ξέστην δὲ ἐλαίου εἰς τὸν ἐνιαυτὸν ἀνήλω εἰς τροφήν.

Ἄλλη ἀσκησις τοῦ ἀθλητοῦ. Ἐκρινεν οὗτος ὁ ἀδάμας ὕπνον περιγενέσθαι. Καὶ τοῦτο διηγήσατο, ὅτι Οὐκ εἰσῆλθον ὑπὸ στέγην ἐν ὅλοις εἴκοσι νυχθημέροισι, ἵνα νικήσω ὕπνον· τοῖς μὲν καύμασι φλεγόμενος τὴν ἡμέραν, τῇ δὲ νοκτερινῇ στυφόμενος ψυχρότητι. Καὶ ἔλεγεν οὗτος, ὅτι Εἴ μὴ τάχιον ὑπὸ στέγην εἰσῆλθον, καὶ ἐχρησάμην ὕπνῳ, οὕτως ἐξηράνθη μου ὁ ἐγκέφαλος, ὡς εἰς ἔκοτασίν με ἐλάσαι λοιπόν. Καὶ τὸ ὅσον ἐν ἐμοί, φησὶν, ἐνίκων τὸν ὕπνον· το δὲ ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει τῇ χρεῖαν ἐχούσῃ τοῦ ὕπνου, παρεχώρησα ταύτη.

Τοῦ ἁγίου τούτου καθεζομένου ὑπὸ πρωτῆ ἐν τῷ κελλίῳ, κώνωψιστὰς ἐπὶ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ ἐκέντησεν. Ἀλγήσας δὲ κατέχξεν τοῦτον τῇ χειρὶ μετὰ τὸ κορρεσθῆναι τοῦ αἵματος· Κατεγνωκῶς οὖν ὕστερον ἑαυτοῦ ὡς ἑαυτὸν ἐκδικήσαντος, καταδικάζει ἑαυτὸν, ὥστε εἰς τὸ ἔλος τῆς Σκήτεως, ὃ ἐστὶν ἐν τῇ πανερήμῳ, καθεσθῆναι γυμνὸν ἐπὶ μῆνας ἕξ. Ἐνθα οἱ κώνωπες δόνανται καὶ συάγρων δέρματα τιτράν, ὡς σφῆκες ὄντες μεγάλοι. Οὕτως ὄλος ὑπ' αὐτῶν κατετρύθη, ὡς καὶ σπονδύλους ἐξενεγκεῖν δι' ὄλου τοῦ σώματος, ὡς καὶ τινες νομίσαι ὅτι ἐλεφαντία ἐστίν. Ἐπανελθὼν οὖν εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ μετὰ τοὺς ἕξ μῆνας ἀπὸ τῆς φωνῆς ἐγνωρίζετο μόνον ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ κύριος Μακάριος.

Ἐπεθύμησέν ποτε οὗτος ὁ αὐτὸς, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο, εἰς τὸ κηποτάφιον εἰσελθεῖν τοῦ Ἰαννοῦ καὶ Ἰαμβροῦ τῶν μάγων τῶν ἐπὶ τοῦ Φαραῶ, χάριν ἱστορίας ἢ καὶ συντυχίας τῶν ἐκεῖσε δαιμόνων. Ἐλέγετο γὰρ παμπόλλους καὶ χαλεπούς ἀποκεκληρῶσθαι παρ' αὐτῶν ἐκείνων τῷ τόπῳ ἐκείνῳ δαίμονας δι'

ὑπερβολὴν τῆς ἀτίμου τέχνης αὐτῶν. Τοῦτο δὲ τὸ κηποτάφιον γέγονεν παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἰαννοῦ καὶ Ἰαμβροῦ τῶν ἀδελφῶν, δι' ὑπερβολὴν τῆς μαγικῆς τέχνης τὰ πρῶτα ἐχόντων κατ' ἐκεῖνο καιροῦ παρὰ τῷ Φαραῶ. Ὡς οὖν πολλὴν κεκτημένοι τὴν δυναστείαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνῳ, ἐκ τετραπέδων λίθων ἔκτισαν τὸ ἔργον ἐκεῖνο, ἐν αὐτῷ μνῆμα πεποιηκότες, καὶ χρυσὸν πολὺν ἀποθέμενοι. Ἐφώτευσαν δὲ καὶ δένδρα παντοῖα, καὶ φρέαρ ὕδατος μέγιστον ὠρυξαν· ὕπικμος γὰρ ἐστὶν ὁ τόπος. Ταῦτα δὲ πάντα ἐποίησαν, ἐλπίζοντες μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἐκεῖσε ἀφίξιν ἐν τούτῳ τῷ παραδείσῳ τρυφᾶν. Τέλος οὖν ἀγνοῶν τὴν ὁδὸν ἄγουσαν ἐπὶ τοῦτον τὸν τόπον ὁ τοῦ Χριστοῦ δούλος Μακάριος, στοχασμῶ μόνον ἐχολούθει τοῖς ἀστροῖς· καθάπερ οἱ ναυτικοὶ διακρίνοντες τὰ πελάγη. Οὕτως οὗτος ὁ ἅγιος τὴν ἔρημον πᾶσαν διώδευσεν, καὶ λαβῶν δέρα καλάμων, ἕνα κατὰ μίλιον ἴστα χάριν σημείου, ἵνα εὕρῃ δι' αὐτῆς ὑποστρέψαι. Διοδεύσας οὖν ἐκείνην τὴν ἔρημον πᾶσαν ἐντὸς ἡμερῶν ἐννέα, καὶ γενόμενος πλησίον τοῦ κήπου ἐκείνου, ἐπικαταλαβούσης τῆς νυκτὸς μικρὸν ἐκαθεύδησεν· Ὁ οὖν ἄγριος δαίμων, ὃ αἰεὶ τοῖς ἀθληταῖς τοῦ Χριστοῦ ἀντιπράττων, συναγαγὼν ὄλους τοὺς καλάμους ἐκείνους τοῦ Μακαρίου καθεύδοντος ὡς ἀπὸ σημείου ἐνός τοῦ κηποταφίου πρὸς τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ θετικῶς ἀπηλλάγη. Ἀναστὰς οὖν εὗρεν τοὺς καλάμους συνδεδεμένους, οὓς αὐτὸς χάριν σημείου κατέπηξεν. Τάχα δὲ καὶ τοῦτο τοῦ Θεοῦ συγχωρήσαντος εἰς μέζονα τούτου γυμνασίαν, ἵνα μὴ καλάμοις ἐπελπίζη ὀδηγοῦσι τοῦτον, ἀλλὰ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τοῦ διὰ στύλου νεφέλης ὀδηγήσαντος τὸν Ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ φοβερᾷ ἐρήμῳ ἐκείνῃ. Ἐλεγεν δὲ ὁ ἅγιος, ὅτι Ἐγγίσαντός μου μόνον τῷ κηποταφίῳ, ἀπ' αὐτοῦ ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν μου ἐβδομήκοντα δαίμονες παντοῖα τῷ σχήματι, οἱ μὲν βοῶντες, οἱ δὲ πηδῶντες, οἱ δὲ μετὰ μεγάλου βρυγμοῦ τρίζοντες κατ' ἐμοῦ τοὺς ὁδόντας. Ἄλλοι δὲ ὡς κόρακες πτερουσόμενοι ἐτόλμων κατὰ τῆς ὀψείως μου, λέγοντες· Τί θέλεις, Μακάριε, πειρασμῆ τῶν μοναχῶν; τί πρὸς ἡμᾶς παρεγένου; μὴ καὶ ἡμεῖς εἰς τινὰς τῶν μοναχῶν ἐνεργήσαμεν; Τὰ ἡμέτερα ἔχεις ἐκεῖ μετὰ τῶν σοι ὁμοίων, τὴν ἔρημον· κακεῖθεν τοὺς συγγενεῖς ἡμῶν ἐξεδιώξατε. Οὐδὲν κοινὸν ἡμεῖς ἔχομεν μετὰ σοῦ. Τί ἐπιβαίνεις ἡμῶν τοῖς τόποις; ὡς ἀναχωρητῆς ἀρκέσθητι τῇ ἐρήμῳ. Ἡμῖν τοῦτον τὸν τόπον οἱ κτίσαντες ἀπεκλήρωσαν. Οὐ δύνασαι αὐτὸς μεῖναι ἐνθάδε. Τί ζητεῖς εἰσελθεῖν εἰς τοῦτο τὸ κτήμα, εἰς ὃ οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων τῶν ζώντων εἰσῆλθεν ἀφ' οὔπερ οἱ τοῦτο κτίσαντες ἀδελφοί ὑφ' ἡμῶν ἐνθάδε κατεκληδέυθησαν; καὶ ἔτι πολλὰ ταραττομένων τῶν δαιμόνων καὶ ὀλοφυρομένων, εἶπον αὐτοῖς, φησὶν ὁ Μακάριος, ὅτι Εἰσελθὼ μόνον, καὶ ἱστορήσω, καὶ ἀπέρχομαι ἐντεῦθεν. Οἱ δὲ δαίμονες· Τοῦτο ἡμῖν ὁμολόγησον ἐπὶ τῆς σῆς συνειδήσεώς σου. Ὁ δὲ τοῦ Χριστοῦ δούλος· Τοῦτο ποιήσω. Οἱ δὲ δαίμονες ἄφανται γέγονασι. * * * Εἰσελθὼν οὖν, φησὶν, ἔθεκσάμην τὰ πάντα, ἐν οἷς εὔρον καὶ κάδον χαλκοῦν ἀλύσει σιδηρᾷ κρεμάμενον κατὰ τοῦ φρέατος λοιπὸν τῷ χρόνῳ ἀναλωθέντα· καὶ

misit ad Macarium, tanquam magnum ei donum largiens. Qui cum rem curiose inquisisset, admiratus, et Deo actis gratiis ob tantam eorum continentiam, ne ipse quidem ex iis tandem comedit.

Atque hæc quidem est magni Macarii exercitatio, quam ego et multi accurate apud ipsum didicimus. Si quod opus exercitationis aliquem unquam fecisse audiit, omnino id ardentem effecit.

Cum ab aliquibus audisset, Tabennesiotas per totam quadragesimam nulla re vesci quæ igni esset admota, statuit hic sanctus septem annis nihil comedere quod per ignem transisset, et toto illo septennio nihil gustavit præter cruda olera vel si quæ forte invenisset legumina humectata. Cum hoc ergo recte vixisset, aspernatus est hanc vivendi rationem. Audiit autem ab aliquo alio hic monachorum optimus, quod quidam monachus comedebat libram panis. Quem æmulatus, fregit quod habebat buccellatum, et immisit in lagenam, statuens solummodo tantum comedere, quantum manus ejus sursum ferret. Magna est autem hæc in tractando corpore asperitas. Festive enim nobis narrabat: Plura quidem frustra apprehendebam; sed non sinebat efferre ob angustiam foraminis. Publicanus enim meus mihi non permittebat omnino vesci. Totos ergo tres annos hanc exercuit continentiam, quatuor vel quinque uncias comedens, et aquam quæ eis responderet; olei autem sextarium toto anno consumebat in alimentum.

Alia athletæ exercitatio. Statuit indomitus hic vir summum superare. Etenim utilitatis gratia hoc ipse narravit: Totis viginti diebus et noctibus non sum lectum ingressus, ut somnum vincerem, cum interdum quidem æstu arderem, noctu vero algore rigerem. Quod nisi, inquiebat, tectum essem ingressus, et somno usus essem, illa mihi erat arefactum cerebrum, ut deinceps ageret in exstasim; et quod ad me quidem attinet, vici somnum; quod autem ad naturam opus habentem, ei cessi¹.

Ei aliquando molestiam exhibuit spiritus fornicationis (49); et tunc condemnavit seipsum sedere nudum sex menses in palude Sceles, quæ est in vasta solitudine, in qua possunt culices vel sauciare pelles aprorum, ut qui sint æque magni ut vespæ, adeo ut in toto ejus corpore infixerint aculeos; ut nonnulli existimaverint eum esse leprosum. Reversus ergo in suam cellulam post sex menses, ex voce cognitum est eum esse dominum Macarium.

Is cupiit aliquando, ut ipse nobis narravit, quod in hortis erat, ingredi monumentum, quod dicitur *κηποιόριον* Janne et Mambre, magorum qui erant tempore Pharaonis, ut id videret, vel etiam ut conveniret eos qui illic sunt dæmones. Dicebatur enim plurimos, eosque ferocissimos, in eo loco ab illis collocatos esse dæmones per infamis artis eorum excellentiam. Hoc autem monumentum factum est a Janne et Mambre fratribus, qui propter magicæ artis excellentiam primas partes habebant illo tempore

A apud Pharaonem. Ut qui ergo illo vitæ suæ tempore maximam in Ægypto haberent potestatem, construxerunt illud opus ex lapidibus quadratis (50), et suum illic fecerunt monumentum; et cum multis illic auri deposuissent, et omne genus arbores plantassent, maximum quoque puteum aquæ foderunt; est enim locus humidus (51). Hæc autem omnia fecerunt, sperantes post suum hinc discessum frui deliciis in illo paradiso. Tandem ergo quoniam nesciebat viam quæ ad eum ducit hortum, Dei servus Macarius, conjectura quadam sequebatur astra, et sicut nautæ qui transmittunt maria, totam pervasit sanctus solitudinem; et cum aliquot etiam accepisset arundines, unam statuit in unoquoque milliari, ut per ea signa remearet. Cum ergo intra novem dies totam illam pervasisset solitudinem, et esse prope illum hortum, succedente nocte parum dormiit. Immanis vero dæmon qui semper adversatur Christi athleticis, cum collegisset omnes illas arundines, dormiente Macario, et eireiter ad unum lapidem a monumento ad ejus caput posuisset, recessit; postquam ergo surrexit, invenit colligatas arundines quas ipse fixerat signi causa. Fortasse autem hoc quoque fuit Dei permissio ad majorem ejus exercitationem, ut non speraret in arundinibus, sed in Dei gratia, quæ per columnam nubis deduxit Israel quadraginta annis in terribili illa solitudine. Dicebat autem Macarius: Cum propius accessi ad illud monumentum, ex eo egressi mihi occurrerunt ad septuaginta dæmones variis formis præditi; alii quidem clamantes, alii vero exsistentes, alii vero cum magno fremitu in me stridentes dentibus, alii vero tanquam corvi volantes, audebant meo vultui insultare, dicentes: Quid vis, Macari, tentatio monachorum? quid ad nos accessisti? an non nos quoque aliquem ex monachis vexavimus? Quæ nostra sunt, tu cum tuis similibus illic habes, nempe solitudinem, et illinc nostros cognatos fugavistis. Nihil est nobis tecum commune. Quid loca nostra invadis? Tanquam anachoreta, contentus esto solitudine. Qui hunc locum ædificaverunt, eum nobis assignarunt; non potes hic manere. Quid quæris ingredi in hanc possessionem, in quam nullus ex vivis hominibus est ingressus, ex quo fratribus qui hoc condiderunt sunt a nobis hic factæ exsequiæ. Et cum multa adhuc turbarent et insultarent dæmones, dixit eis sanctus Macarius: Ingrediar tantum, et videbo, et hinc recedam. Dixerunt autem dæmones: Hoc nobis promitte in tua conscientia. Dicit autem Christi servus, Hoc faciam. Dæmones autem evanuerunt. Ingrediente autem eo in paradisum, ei occurrit diabolus cum stricta rhomphæa, ei minitans. Ad quem hanc vocem respondit sanctus Macarius: Tu venis ad me in stricta rhomphæa: et ego contra te ingrediar in nomine Domini sabaoth, in acie Dei Israel. Ingressus autem, contemplatus sum omnia, in quibus inveni etiam cadum æneum catena ferrea pendentem ex puteo, jam tempore consumptum, et fructum malorum punicearum quæ nihil intus habe-

¹ Hic paragraphus variat in Græco. Est ut in Heraclide, cap. 6.

bant, fuerant enim arefacta a sole, et plurima aurea donaria. Cum sanctus ergo illinc recessisset absque tumultu et citra ullam perturbationem, reversus est per viginti dies in suam cellam.

Cum autem defecissent panes et aqua quam portabat, in magna erat afflictione. Viginti enim diebus ingrediens per solitudinem, ut existimo, nihil omnino gustavit, ut etiam res ostendit. Fortasse autem tantabatur quoque intolerantia. Et cum jam parum abesset quin collaberetur, visa est ei quædam puellæ speciem præ se ferens, ut ipse narrabat, munda linea veste induta et tenens urnam aqua stillantem: quam dicebat Macarius abfuisse ab eo circiter unum stadium. Qui tres dies ingressus est eam videns cum urna tanquam stantem, et eum provocantem, non valentem eam assequi: spe autem bibendi, trium dierum laborem fortiter sustinuit. Postquam apparuit multitudo bubalarum, ex quibus una stetit ex adverso ejus habens vitulum; sunt enim multæ in illis locis. Et ut dicebat nobis Macarius, uber ejus lacte fluebat, et desuper sonuit vox ei dicens: Macari, accede ad bubalam, et lactare. Cum ergo, inquit, ad eam accessissem et lactatus essem, mihi suffecit. Ut autem majorem gratiam ostenderet Dominus, docens meam parvitatem, jubet bubalam me sequi usque ad cellam. Illa vero parens jussui secuta est, me quidem lactans, suum autem non admittens vitulum.

Aliquando rursus cum puteum foderet hic vir virtute præditus, ad recreandos monachos (is autem erat prope folia et sarmenta illie posita) morsus est ab aspide (est autem venenatum et exitiosum animal), ambas fauces aspidis apprehendens sanctus ambabus manibus, eam discerpit, dicens: Cum te non misisset Dominus meus, quomodo ad me ausus accedere?

Cum ipse rursus magnus audiisset Macarius quod haberent præclarum vitæ institutum Tabennesiotæ, veste mutata, et assumpto mundano habitu operarii, spatio quindecim dierum pervenit Thebaidem, ingressus per solitudinem. Et cum venisset in monasterium Tabennesiotarum, quæsiit eorum archimandritam, nomine Pachomium, virum probatissimum, qui et gratiam habebat propheticam (*De eo infra, cap. 38*), cui quidem sancto tunc revelatus non fuerat magnus Macarius. Cum ergo eum convenisset, dicit ei Macarius: Oro te, suscipe me, quæso, in tuum monasterium, ut sim monachus. Dicit ei magnus Pachomius: Non potes deinceps fieri monachus quis tam proventus ætate, non potes te exercere: sunt fratres qui se exercent a juventute, et laborem tolerant. Tu autem in hac ætate non potes ferre tentationes exercitationis. Offenderis, et exhibis, et nobis maledices. Neque eum accepit nec primo die, nec secundo usque ad septem dies. Ille vero fuit constans, manens jejunos. Postea autem dicit ei senex Macarius: Suscipe me, abba, et nisi jejunavero et fecero ea quæ ipsi opera, jube me ejici ex monasterio. Persuadet fratribus magnus Pachomius ut eum admittant. Est autem unius monasterii conventus, mille

quadringenti viri usque in hodiernum diem. Ingressus est ergo. Cum autem præterisset aliquantum temporis, advenit quadragesima; et vidit senex Macarius unumquemque suscepisse diversas vivendi rationes: alium quidem comedere vespere, alium vero post duos dies, alium post quinque; alium stare per totam noctem, interdium vero sedere ad opus. Ipse autem cum aliquot palmæ ramos sibi madefecisset, stetit in uno angulo, et donec quadraginta dies impleti essent, et advenisset Pascha, non sumpsit panem, non aquam, non genu flexit, non sedit, non accubuit, nihil aliud gustavit præter pauca cruda crambes folia, quæ sumebat die Dominico, ut videretur comedere, et non incideret in arrogantem de se persuasionem; et si quando egrediebatur ad aliquid necessarium, cito rursus ingrediens, stabat ad opus, os non aperiens, sed stans silentio, nihil aliud faciens præterquam silentium in corde exercens, et faciens orationem, et ramos palmæ operans quos habebat in manibus. Cum autem hæc vidissent omnes exercitatores illius monasterii, seditionem excitarunt adversus suum præfectum: Undenam nobis adduxisti hunc hominem sine carne ad nostri condemnationem? Aut eum hinc ejice, aut, ut scias, nos omnes hinc recedimus. Cum hæc autem a fratribus audisset magnus Pachomius, de eo est sciscitatus. Et cum didicisset ejus vitæ agendæ rationem, Deum rogavit ut ei revelaretur quisnam sit. Revelatum est autem ei eum esse Macarium monachum. Tunc ejus manum apprehendit magnus Pachomius, et eum foras educit; et cum deduxisset in domum oratorii ubi est ara, et esset amplexus, ei dicit: Ades dum, venerande senex. Tu es Macarius, et me id celasti. Multis abhinc annis cupii te videre cum de te audirem. Ago tibi gratias, quod filios meos subegeris, ne se jactent et magnifice circumspiciant propter suam exercitationem. Rogo ergo te, recede in locum tuum, nos enim satis ædificasti, et ora pro nobis. Tunc ab ipso rogatus, et eum omnibus fratribus orantibus, sic recessit.

Aliquando rursus narravit nobis hic vir impatibilis: Quando recte gessissem omnem vitæ monasticæ agendæ rationem, tunc veni ad aliud spiritale desiderium. Statui enim quinque dies solum mentem meam ita componere, ut a Deo avelli non posset, et nihil aliud omnino cogitaret. Et cum id apud me statuissem, clausi meam cellam et aulam extrinsecus, ut nulli darem responsum. Et steti incipiens a secunda, et menti meæ præcipiens, et ei dicens: Vide ne descendas de cælis. Habes angelos, archangelos, omnes supernas potestates, cherubim et seraphim, Deum horum omnium effectorem. Illic versare, ne sub cælos descenderis, ne incideris in mundanas cogitationes. Cum duos autem, inquit, dies et duas noctes perseverassem, ita irritavi dæmonem, ut ipse fieret flamma ignis, et combureret omnia quæ habebam in cella, adeo ut etiam storea, supra quam stabam, igne arderet, et sic me quoque existimarem totum conflagrare. Tandem timore affectus tertio die destiti ab hoc proposito, cum non possem am-

καρπὸν ῥοῶν οὐκ ἔχουσιν ἔνδον οὐδὲν· ἐξήραντο γὰρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἀτράχως οὖν ἐκείθεν ἀναχωρήσας ὁ ἅγιος διὰ εἴκοσι ἡμερῶν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ κέλλαν.

Ἐκλελοιπότων δὲ τῶν ἄρτων καὶ τοῦ ὕδατος οὐ ἐπεφέρετο, ἐν πολλῇ περιστάσει ἐγένετο. Ἐν γὰρ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὀδεύων τὴν ἔρημον, σχεδὸν οὐδ' ὄλως ἐγεύσατο. Ὡς δὲ τὸ πρᾶγμα ἐδείξεν, τάχα καὶ εἰς ὑπομονὴν ἐπειράζετο. Καὶ ὡς ἐγγὺς ἐγένετο τοῦ ὀκλάσαι, ὤφθη αὐτῷ τις ἐν σχήματι κόρης, ὡς αὐτὸς διηγήσατο, καθαρὴν ὀδόντην φέρουσα, καὶ κατέχουσα καυκάλιον ὕδατος στάζον. Ἦν ἔλεγεν ὁ Μακάριος μακρόθεν αὐτοῦ εἶναι, ὡς ἀπὸ σταδίου· καὶ ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς ὠδεύεν βλέπων αὐτὴν μετὰ τοῦ καυκαλίου ὡς ἐστῶταν, καὶ τοῦτον προσκαλουμένην· καταλαβεῖν δὲ τοῦτον ταύτην μὴ δυνάμενον· Ὡς ἐπὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν μυστηρίων ἔστιν ἰδεῖν· τῇ δὲ ἐλπίδι τοῦ πιεῖν τὸν κάματον τῶν τριῶν ἡμερῶν ὑπομείναντος τῇ εὐτονίᾳ. Μεθ' ἣν ἀνεφάνη πλῆθος βουβάλων· ἐξ ὧν μία ἔχουσα μόσχον ἔστη κατέναντι τοῦ μοναχοῦ (εἰσὶ γὰρ πολλαὶ ἐν τοῖς τόποις ἐκεῖνοις). Καὶ ὡς ἔλεγεν ὁ Μακάριος, ὅτι ἔβρει αὐτῆς τὸ οὖθαυ τοῦ γάλακτος. *** Ὑπεισελθὼν οὖν ἐγὼ, φησὶν, καὶ θηλάσας, ἠρκέσθην. Ἴνα δὲ ἐπὶ πλεῖον δεῖξῃ τὴν ἑαυτοῦ χάριν ὁ Κύριος, παιδεύων τὴν ἐμὴν ὀλιγότητα, κελεύει τὴν βουβάλον ἕως τῆς κέλλης ἀκολουθήσαι μοι. Ἡ δὲ τῷ προστάγματι πειθαρχήσασα ἠκολούθει ἐμὲ μὲν θηλάζουσα, τὸν δὲ μόσχον αὐτῆς μὴ δεχομένη.

Ἄλλοτε πάλιν ὀρύσσων φρέαρ ὁ ἐνάρετος οὗτος εἰς ἀνάπαυσιν μοναχῶν (τοῦτο δὲ ἦν πλησίον θρύων καὶ φρυγάνων ἐκεῖ κειμένων), ὑπὸ ἀσπίδος ἐδήχθη. Ἀναιρετικὸν δὲ ἔχει ἰὸν τοῦτο τὸ ζῶον. Δραξάμενος οὖν τῆς ἀσπίδος ὁ ἅγιος ταῖς ἀμφοτέραις χερσὶν ἀπὸ τῶν δύο αὐτῆς χελονίων ταύτην διέβρῆξεν, εἰπὼν πρὸς αὐτὴν· Μὴ ἀποστείλαντός σε τοῦ Κυρίου μου, πῶς ἐτόλμισας ἔλθειν πρὸς ἐμέ;

Αὐτος οὗτος ἀκούσας ὁ μέγας Μακάριος ὅτι μεγάλην ἔχουσι πολιτεῖν οἱ Ταβεννησιῶται, μεταμφιεσάμενος καὶ ἀναβαλῶν κοσμικὸν σχῆμα ἐργάτου, δι' ἡμερῶν δεκαπέντε ἀνῆλθεν εἰς τὴν Θηβαίδα διὰ τῆς ἐρήμου ὀδεύσας. Καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ ἀσκητηρίῳ τῶν Ταβεννησιωτῶν, ἐπεζήτησεν τὸν ἀρχιμανδρίτην τούτων Παχώμιον, ὀνόματι ἀνδρα δοκιμώτατον, καὶ χάρισμα ἔχοντα προφητικόν· ὃν ἀπεκρύβη τότε τῷ ἁγίῳ ἐκείνῳ τὰ κατὰ τὸν μέγαν Μακάριον. Περιτυχὼν οὖν αὐτῷ ὁ Μακάριος εἶπεν· Δέομαί σου, κύριε, δέξαι με εἰς τὴν μονὴν σου, ἵνα γένωμαι μοναχός. Λέγει αὐτῷ ὁ μέγας Παχώμιος· Λοιπὸν εἰς γῆρας ἤλασας, ἀσκεῖν σὺ πῶς δύνασαι; Ἀδελφοί εἰσιν ἀπὸ νεότητος ἀσκήσαντες, καὶ τοῖς πόνοις συντραφέντες φέρουσι τὸν κάματον· σὺ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ οὐ δύνασαι ἐνεγκεῖν τοὺς τῆς ἀσκήσεως πειρασμούς, καὶ σκανδαλίξῃ, καὶ ἐξέρχῃ, καὶ κακολογεῖς ἡμᾶς. Καὶ οὐκ ἐδέξατο αὐτόν, οὔτε τὴν δευτέραν, μέχρις ἡμερῶν ἑπτὰ. Ὁ δὲ ἠτύνησεν παραμείνας νῆστις. Ὑστερον δὲ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον Μακάριος· Δέξαι με, ἀδελῶ, καὶ ἐάν μὴ νηστεύσω κατ' αὐτούς, καὶ ἐργάζωμαι ἃ ἐργάζονται, τότε κέλευσόν με ἐκριφῆναι τῆς μονῆς. Πείθει τοὺς ἀδελφοὺς ὁ μέγας Παχώμιος εἰσδέξασθαι αὐτόν. Ἔστι δὲ τὸ σύστημα τῆς μιᾶς μονῆς ἐκείνης χίλιοι τετρακόσιοι ἄνδρες μέχρι τῆς σήμερον. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς ταύτην ὁ μέγας Μακάριος. Περελθόντος δὲ χρόνου ὀλί-

γοῦ ἐπέστη ἡ Τεσσαρακοστή. Καὶ ἶδεν ὁ γέρον Μακάριος ἕκαστον διαφόρους πολιτείας ἀναλαβόντα, τὸν μὲν ἐσθίοντα ἐν ἐσπέρα, τὸν δὲ διὰ πέντε. Ἄλλον πάλιν ἐστῶτα διὰ πάσης νυκτός· τὴν δὲ ἡμέραν καθεζόμενον εἰς ἔργον. Οὗτος βρέξας θαλλοὺς τοὺς ἐκ φοινίκων εἰς πλῆθος, ἔστη ἐν γωνίᾳ μιᾶ καὶ μέχρις οὐ αἱ τεσσαράκοντα ἡμέραι ἐπληρώθησαν, καὶ τὸ Πάσχα παραγέγονεν, οὐκ ἄρτου ἔλαβεν, οὔτε ὕδατος ἔψατο, οὐ γόνυ ἔκαμψεν, οὐκ ἐκαθέσθη, οὐκ ἀνέπεσεν, οὐδενὸς ἄλλου ἐγεύσατο, παρεκτός φύλλων κράμβης ὀλίγω ὠμῶν, ὧν ἐλάμβανεν κατὰ Κυριακὴν, ἵνα δόξῃ ἐσθίειν, καὶ μὴ εἰς οἴησιν ἐμπέσῃ. Καὶ εἴ ποτε ἐξέβαινεν εἰς τὴν χρεῖαν ἑαυτοῦ, θάπτον εἰσιῶν ἴστατο εἰς ἔργον, μὴ ἀνοίγων στόμα, μὴ λαλήσας μὴ μικρὸν μὴ μέγα, ἀλλ' ἐστῶς ἐπιώπα, μηδὲν ἄλλο ποιῶν παρεκτός τῆς ἐν καρδίᾳ προσευχῆς, καὶ τῶν θαλλῶν ὧν εἶχεν ἐν ταῖς χερσίν. Θεατάμενοι δὲ τοῦτον πάντες οἱ ἀσκηταὶ τῆς μονῆς ἐκείνης, ἐστασίασαν κατὰ τοῦ ἡγουμένου αὐτῶν, λέγοντες· Πόθεν ἡμῖν ἡγάγας τοῦτον τὸν ἄσκαρον ἄνθρωπον εἰς ἡμετέραν κατάκρισιν; ἢ ἔκβαλε τοῦτον ἐντεῦθεν, ἢ ἵνα εἰδέναι ἔχοις, ὅτι πάντες ἡμεῖς ἀναχωροῦμέν σου σήμερον. Ἀκούσας δὲ ταῦτα παρὰ τῶν ἀδελφῶν ὁ μέγας Παχώμιος, ἠρώτησεν τὰ κατ' αὐτόν· καὶ μαθὼν τὰ περὶ τῆς αὐτοῦ πολιτείας, προσήξατο τῷ Θεῷ ἵνα αὐτῷ ἀποκαλύψῃ τὸ τίς ἐστίν οὗτος. Ἀπεκαλύφθη δὲ αὐτῷ ὅτι οὗτός ἐστι Μακάριος ὁ μοναχός. Τότε κρατεῖ αὐτοῦ τὴν χεῖρα ὁ κύριος Παχώμιος, καὶ ἐξάγει αὐτόν ἐξω. Καὶ εἰσαγαγὼν αὐτόν εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον, ἐνθα ἀνέκειτο αὐτῶν τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν, λέγει αὐτῷ· Δεῦρο, καλόγηρε· σὺ εἶ Μακάριος, καὶ ἀπέκρυψας ἀπ' ἐμοῦ. Ἐκ πολλῶν σε ἐτῶν ἐπεπόθουν ἰδεῖν, ἀκούων τὰ περὶ σοῦ. Χάριν σοι ἔχω ὅτι ἐκονδύλισας τὰ παιδίᾳ μου, ἵνα μὴ μέγα φρονῶσιν ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν ἀσκήσει. Παρακαλῶ σε, ἀπέλθε εἰς τὸν τόπον σου. Αὐτάρκως γὰρ φκοδόμησας ἡμᾶς, καὶ εὐχου ὑπὲρ ἡμῶν. Τότε ἀξιωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, δεηθέντων αὐτοῦ πάντων τῶν ἀδελφῶν, ἀνεχώρησεν οὕτως.

Ἄλλοτε πάλιν διηγεῖτο ἡμῖν οὗτος ὁ ἀπαθής· Ὅτε πᾶσαν πολιτεῖαν ἀσκητικὴν ἣν ἐπεθύμησα κατωρθώσας, τότε εἰς ἄλλην ἦλθον ἐπιθυμίαν πνευματικὴν. Ἐν οἷς ἔκρινά ποτε εἰς ταύτην τῶν ἔργων ἐπιθυμίαν ἔλθειν. Καὶ ἠθέλησα, φησὶ, πέντε ἡμερῶν μόνον τὸν νοῦν μου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπερίσπαστον ποιῆσαι, καὶ μηδὲν ὄλως ἐννοῆσαι, ἀλλὰ ἐκείνῳ μόνῳ προσαναπχεῖν. Καὶ τοῦτο κρίνας ἐν ἑμαυτῷ, ἀπέκλεισά μου τὴν κέλλαν καὶ ἔξωθεν τὴν αὐλήν, ὥστε μὴ δοῦναι ἀνθρώπῳ ἐλθόντι ἀπόκρισιν. Καὶ ἔστην ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς δευτέρας, παραγγείλας μου τῷ νῷ, εἰπὼν αὐτῷ, Βλέπε μὴ κατέλθῃς ἐκ τῶν οὐρανῶν. Ἔχεις ἐκεῖ ἀγγέλους ἀρχαγγέλους, τὰς ἄνω πάσας δυνάμεις, τὰ Χερουβιμ, τὰ Σεραφίμ, τὸν Θεὸν τῶν πάντων ποιητὴν· ἐκεῖ διάτριψον· μὴ κατέλθῃς ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ· μὴ ἐμπέσῃς εἰς λογισμοὺς ψυχικούς. Καὶ διαρκέσας, φησὶν, ἡμέρας δύο καὶ δύο νύκτας οὕτως παρώξυνα τὸν δαίμονα, ὡς φλόγα πυρὸς γενέσθαι τοῦτον, καὶ κατακαῦσαι μου πάντα τὰ ἐν τῷ κελλίῳ, ὡς καὶ τὸν ψίχθον ἔφ' ὃν εἰστήκειν πυρὶ καταφλεγῆναι. Καὶ οὕτως νομίσει με ὅτι ἐγὼ ὄλος ἐμπίπραμαι. Τέλος, πληγείς ἐγὼ φόβῳ ἀπέστην τῆς προθέσεως ταύτης τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, μὴ δυναθεὶς λοιπὸν ἀπερίσπαστόν μου ποιῆσαι τὸν νοῦν, ἀλλὰ κατέλθον εἰς θεωρίαν τοῦ κόσμου

τούτου, ἵνα μὴ εἶη μοι τοῦτο λογισθῆναι εἰς τύπον.

Τούτῳ τῷ πνευματικῷ λοιπὸν μοναχῷ τῷ μεγάλῳ Μακαρίῳ παρέδωκεν ἐγὼ, καὶ εὖρον ἔξω τῆς κέλλης αὐτοῦ κρεσβύτερον κώμησιν τινὰ κατακείμενον, οὗ ἡ κεφαλὴ πᾶσα ἐβέβρωτο ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ λεγομένου καρκίνου, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄστον ἀπὸ τῆς κορυφῆς φαίνεται ἅπαν. Οὗτος παρεγένετο πρὸς αὐτὸν ἰαθῆναι, καὶ οὐκ ἐδέχετο τοῦτον ἐν συντυχίᾳ. Παρακαλέσας τοίνυν αὐτὸν, λέγω· Δέομαί σου, κατοίκετον τοῦτον τὸν ἄθλιον, καὶ δὸς αὐτῷ κἄν ἀπόκρισιν. Καὶ αὐτὸς ἀποκρίνεται, λέγων μοι, ὅτι· Ἀνάξιός ἐστι τοῦ ἰαθῆναι. Παιδεία γὰρ Κυρίου αὐτῷ αὕτη ἀποστάλη. Εἰ δὲ θέλεις αὐτὸν ἰαθῆναι, πείσον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν ἀποστῆναι τῆς λειτουργίας τῶν μυστηρίων. Ἐγὼ δὲ λέγω αὐτῷ· Διὰ τί; δέομαί σου. Λέγει μοι· Πορνεύων ἐλειτούργει, καὶ διὰ τοῦτο παιδεύεται νῦν. Ἐὰν οὖν ἀποστῇ φόβῳ ὧν καταφρονῶν κατετόλμησεν, ὁ Θεὸς αὐτὸν ἰᾶται. Εἶπον οὖν ἐγὼ ταῦτα τῷ κακουμένῳ. Ὁ δὲ συνέθετο ὁμόσας ἐπὶ Θεοῦ μηκέτι ἱερατεῦσαι, καὶ τότε τοῦτον ἐδέξατο. Καὶ λέγει αὐτῷ· Πιστεύεις ὅτι ἔστιν Θεὸς ὃν οὐδὲν λανθάνει; Ἀποκρίνεται ἐκεῖνος· Ναὶ, δέομαί σου. Εἶτα λέγει αὐτῷ ὁ Μακάριος· Μὴ ἡδυνήθης διαπκίξαι τὸν Θεόν; Λέγει ἐκεῖνος· Οὐκ ἡδυνήθην, κύριέ μου. Λέγει αὐτῷ ὁ μέγας Μακάριος· Ἐγνωρίζεις σὺ τὴν ἁμαρτίαν σου, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ παιδείαν, δι' ἣν ταῦθ' ὑπέστης, διόρθωσαι εἰς τὸ ἔξῃς. Καὶ ἐξομολογήσατο τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἔδωκε λόγον τοῦ μηκέτι ἁμαρτῆσαι, μήτε λειτουργῆσαι τῷ θυσιαστηρίῳ, ἀλλὰ τὸν λαϊκὸν ἀσπᾶσθαι κληρὸν. Εἴθ' οὕτως ἐπέθηκεν αὐτῷ χεῖρας ὁ ἅγιος. Καὶ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ταῖς ἰαθῆναι καὶ ἐτρίχωσεν, καὶ ἀπῆλθεν ὑγιῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξαζῶν τὸν Θεόν, εὐχαριστῶν δὲ καὶ τῷ μεγάλῳ.

Οὗτος εἶχεν διαφορὰς κέλλας ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν αἷς τοὺς ἄθλους τῆς ἀρετῆς ἐξεργάζετο· μίαν ἐν τῇ Σκῆττι· ἐν τῇ πανερήμῳ τῇ ἐνδοτέρᾳ· μίαν εἰς Λιθύην εἰς τὰ λεγόμενα Κελλία· μίαν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Καὶ αἱ μὲν εἰσιν ἀθυρίδωτοι, εἰς ἃς ἐλέγετο ὁ Μακάριος καθέζεσθαι ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ ἐν σκοτίᾳ· ἡ δὲ ἄλλη κέλλα στενωτάτη πάνυ ὑπῆρχεν εἰς ἣν ἐκτεῖναι πόδας οὐκ ἦν· ἡ δὲ τρίτη κέλλα ἦν πλατυτέρα, ἐν ἣ καὶ συνετόγγαχε τοῖς πρὸς αὐτὸν φοιτῶσιν.

Ὁ φιλόθεος οὗτος τοσοῦτον πλῆθος ἐθεράπευσε δαιμονιζομένων, ὡς μὴ ῥαδίως ἀριθμῶ ὑποβάλλεσθαι τούτους. Παρόντων δὲ ἡμῶν πρὸς τοῦτον τὸν ὄσιον ἄνδρα παρθένους τις φοράδην ἐκομίσθη ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἐνορίας τῆς Ἀχαΐας, εὐγενῆς τῷ γένει, πλουσία ἐν βίᾳ, πολυετίαν ἔχουσα ἐν παραλύσει. Καὶ τούτῳ προσενεχθεῖσα ἐρρήφη πλησίον τῆς αὐτοῦ κέλλης. Εἰς ἣν σπλαγχνισθεὶς καὶ ἐπευξάμενος, ἐλαίῳ τε ἀγίῳ ἀλείφων αὐτὴν ταῖς ἑαυτοῦ χερσίν, καὶ συνεχῶς μᾶλλον δὲ νουνεχῶς ὑπὲρ αὐτῆς προσευχόμενος ἐν εἴκοσι ὄραις ἡμέραις, ταύτην ὑγιῆ εἰς τὴν ἑαυτῆς ἐξαπέστειλεν πόλιν. Ἦτις τοῖς ἰδίοις ποσὶν ἀπελθοῦσα πολλὴν καρποφορίαν ἀπέστειλεν τοῖς ἁγίοις.

Ἦπ' ὄψιν πάλιν ἑμαῖς προσηνήχθη τῷ πνευματικῷ πάντων τῶν ἀλόγων παθῶν ἰατρῷ τῷ ἀγίῳ Μακαρίῳ παιδαρίσκῳ ἐνεργούμενος ὑπὸ πνεύματος χαλεποῦ. Ἐπιθεὶς δὲ αὐτῷ τὴν δεξιάν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν εὐώνυμον ἐπὶ τὴν καρδίαν, ἐπὶ τοσοῦτον ὁ ἅγιος τούτῳ ἐπηύξατο, ἕως οὗ αὐτὸν ἐπὶ ἀέρος ἐποίησεν κρεμασθῆναι. Οἰδῆσας οὖν ὁ παῖς ὡς ἄσχος ὄλω τῷ σώματι τοσοῦτον ἐφλέγμαίνεν, ὡς γενέσθαι πολυτάλαντον τῷ σηκώματι. Καὶ αἰφνίδιον ἀνακράξας διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων ὕδωρ ἤνεγκεν· καὶ λωφήσας, γέγονεν εἰς τὸ μέτρον ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς. Παραδίδωσιν οὖν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἀλείψας αὐτὸν ἐλαίῳ ἀγίῳ, ἐπιχέων αὐτῷ ὕδωρ ἠύλογημένον,

ἄ παραγγείλας τοῖς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ μὴ κρέως αὐτὸν ἄψασθαι, μὴ οἴνου ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. Καὶ οὕτως αὐτὸν ἀπέλυσε ἰασάμενος.

Ὁ γλησάν ποτε τούτῳ τῷ μεγάλῳ Μακαρίῳ λογισμοὶ κενοδοξίας, πειρώμενοι τοῦτον ἐκκαλεῖν τῆς κέλλης. Καὶ ὑποτιθέμενοι οἰκονομίας χάριν καταλαμβάνειν τὴν Ῥώμην, ὡς ἐπὶ προφάσει δῆθεν εὐεργεσίας τῶν ἐκεῖ ἀρρώστούντων. Ἄκρω γὰρ κατὰ τῶν πνευμάτων εἰς αὐτὸν ἐνήργει ἡ χάρις τοῦ Κυρίου. Καὶ ὡς ἐπὶ πολὺ ὄχλοῦντες οὐχ ὑπήκουοντο, σφοδρότερος δὲ αὐτῷ προσπαλαίσαντες, τοῦτον ἐξήλανον. Πιστῶν οὖν ἐπὶ τῆς φλιαῆς τῆς ἑαυτοῦ κέλλης ὁ ἅγιος τοὺς πόδας ἐκτεῖνας ἀφῆκεν ἐπὶ τὰ ἔξω, λέγων τοῖς τῆς κενοδοξίας δαίμοσιν, Ἐλκετέ με σύροντες, δαίμονες, ἐὰν δύνασθε. Ἐγὼ γὰρ τοῖς ἐμοῖς ποσὶν ἀλλαγῶ οὐκ ἀπέρχομαι. Εἰ οὖν δύνασθέ με οὕτως ἀπενεγκεῖν, ὅπου λέγετε ἀπελεύσομαι· διομνύμενος αὐτοῖς καὶ λέγων, ὅτι Οὕτως ἔσομαι κείμενος ἕως ἑσπέρας, ἐὰν μὴ σκλεύσητέ με, οὐ μὴ ὑμῶν ὑπακούσω. Ἐπὶ πολὺ οὖν πεσῶν, καὶ μέγας ἀσάλευτος, ἀνέστη λοιπὸν ἑσπέρας οὐσῆς βαθείας. Ἐπιγενομένης δὲ τῆς νυκτός, πάλιν τούτῳ διὰ πυρὸς ἐνόησεν. Ἀναστὰς οὖν ὁ ἅγιος λαθῶν σπυρίδα ὡς δύο μοδίῳ ψάμμου ταύτην ἐπλήρωσεν, καὶ τεθεικῶς αὐτὴν ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ ὠμων διεκίνει ἀνά τὴν ἔρημον οὕτως. Τούτῳ συνήνησεν Θεοσέβιος ὁ κοσμητῶρ, Ἀντιοχεὺς τῷ γένει, καὶ λέγει αὐτῷ· Τί βαττάξεις, ἀββά; παρχώρησον ἐμοὶ τὸ φορτίον, καὶ μὴ σκύλλου αὐτός. Ὁ δὲ λέγει· Σκύλλω τὸν σκύλλοντά με. Ἄνετος γὰρ ὧν ἀποδημίας μοι ὑποβάλλει. Καὶ ἐπὶ πολὺ διακινήσας οὕτως εἰς τὴν κέλλαν ἐστῆθεν συντριψας τὸ σῶμα.

Διηγεῖτο δὲ ἡμῖν καὶ ὁ δοῦλος τοῦ Χριστοῦ Παφνούτιος, ὁ τοῦ γενναίου τούτου τοῦ ἀθλητοῦ παθητῆς, ὅτι μιᾶ τῶν ἡμερῶν καθεζομένου τοῦ μακαρίου καὶ ἀθανάτου Μακαρίου ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ τῷ Θεῷ προσομιλοῦντος, ἕαινα λαβοῦσα αὐτῆς τὸν σκύμνον τυφλὸν ὄντα ἤνεγκεν· καὶ τῇ κεφαλῇ κρούσασα τὸ θυρίδιον τῆς αὐλῆς, εἰσῆλθεν εἰς αὐτοῦ ἐκεῖ καθεζομένου· καὶ ῥίπτει αὐτὸν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Τοῦτον τὸν σκύμνον λαθῶν ὁ ἅγιος Μακάριος, καὶ ἐπιπτύσας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐπηύξατο· καὶ παρχώρημα ἀνέβλεψεν. Καὶ θεράσασα αὐτὸν λαβοῦσα ἡ μήτηρ οὕτως ἀπῆλθεν. Καὶ τῇ ἔξῃς ἡμέρᾳ κώδιον μεγάλου προβάτου ἤνεγκεν τῷ ἀγίῳ Μακαρίῳ, καὶ θεατάμενος ὁ ἅγιος τὸ κώδιον, ταῦτα ἔλεγεν τῇ ὑαίνῃ· Πόθεν σοι τοῦτο, εἰ μὴ βεδρώκεις προβάτον τινος; Τὸ οὖν ἐξ ἀδικίας ὄν, ἐγὼ οὐδέχομαι παρὰ σοῦ. Ἡ δὲ ἕαινα κλίνας τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ἔδαφος, ἐγονυπέτει πρὸς τοῖς ποσὶν τοῦ ἀγίου, καὶ ἐτίθει τὸ κώδιον. Αὐτὸς δὲ ἔλεγεν αὐτῇ· Εἴρηκά σοι ὅτι οὐ λαμβάνω, ἐὰν μὴ μοι ὁμοσεῖς μηκέτι λυπεῖν πένητας κατεσθίουσα αὐτῶν τὰ πρόβατα. Ἡ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦτο διένευσεν τῇ κεφαλῇ αὐτῆς, ὡς συντιθεμένη τῷ ἀγίῳ Μακαρίῳ. Τότε ἐδέξατο τὸ κώδιον παρὰ τῆς ὑαίνης. Ὅπερ κώδιον οὗτος ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος καταλέλοιπεν τῷ ἀγίῳ καὶ μακαρίῳ Ἀθανασίῳ τῷ μεγάλῳ. Ὡς δὲ καὶ ἡ μακαρία δούλη τοῦ Χριστοῦ Μελένη μοι εἶπεν· ὅτι Παρὰ τοῦ ἀγίου καὶ θαυμασίου ἀνδρὸς Μακαρίου ἐγὼ ἔλαθον τὸ κώδιον ἐκεῖνο, ξένιον τῆς ὑαίνης ἐπιλεγόμενον. Καὶ τί τοῦτο θαυμαστὸν παρὰ ἀνδράσι τῷ κόσμῳ ἐσταυρωμένοις ἕαιναν εὐεργετηθεῖσαν, εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τιμὴν τῶν δούλων αὐτοῦ εὐαισθητήσασαν ξένια τούτοις κομίσει; Ὁ γὰρ τοὺς λέοντας ἐπὶ τοῦ προφήτου Δανιὴλ ἡμερώσας, καὶ ταύτη τῇ ὑαίνῃ σόνεσιν ἐχχρίσατο.

Ἐλέγετο δὲ περὶ τούτου τοῦ ἀγίου Μακαρίου, ὅτι ἄφ' οὗ ἐδραπέσθη, οὐκ ἔπτυσεν χαμαί· ἐξηκοστὸν

plius mentem meam tenere indivulsam, sed descendi ad hujus mundi contemplationem; Deo fortasse permittente, ne hoc mihi reputaretur in superbiam.

Ego ad eum accessi aliquando, et inveni extra ejus cellam jacentem quemdam cujusdam vici presbyterum, cujus caput ita erat exesum a morbo qui dicitur cancer, ut etiam ipsum os totum appareret in vertice. Is accessit ad ipsum ut curaretur, nec eum admittebat ad colloquium. Rogavi autem eum, dicens: Miserere hujus miseri, et saltem da ei responsum. Is vero mihi respondit, dicens: Est indignus qui curetur, missa est enim ad eum hæc a Domino disciplina. Quod si velis eum curari, persuade ei ut deinceps abstineat a ministerio sanctorum sacramentorum. Ego autem ei dico: Quamobrem, quæso? Is vero dicit: Fornicans sacrum peregit ministerium, et ideo castigatur. Nunc ergo si metu desistat ab eo quod ausus est facere per contemptum, Deus ipsum curabit. Postquam ergo dixi ei qui affigebatur, jurjurando est pollicitus se non amplius sacerdotis partes obiturum. Tunc eum accepit, et dixit ei: Credisne esse Deum quem nihil latet? Respondet ille: Maxime, rogo te. Deinde ei dicit Macarius: Non potuisti Deo illudere? Dicit ille: Non potui, domine mi. Dicit ei Macarius: Si agnoscis tuum peccatum, et Dei disciplinam propter quam hæc subiisti, corrigitor in posterum. Qui confessus est peccatum, et spondit se non amplius peccaturum, neque altari ministraturum, sed sortem laicam amplexurum. Deinde sic sanctus ei manus imposuit, et paucis diebus fuit curatus, capillique ei creverunt et sanus domum rediit Deum glorificans; egit autem magno quoque Macario gratias.

Hic sanctus habebat diversas cellas; unam quidem in Scete, quæ est interior in solitudine, et unam in Libya, et unam in Cellis, et unam in monte Nitriæ. Et aliæ quidem carebant ostio, in quibus dicebatur sedere in quadragesima in tenebris, alia autem erat angustior, in qua non poterat pedem extendere; alia autem latior, in qua conveniebat eos qui ad ipsum ventitabant.

Hic curavit tantam multitudinem eorum qui vexabantur a dæmonibus, ut ea non cadat in numerum. Cum nos autem illic essemus, virgo nobilis et dives deducta est ad eum a Thessalonica in finibus Achaiæ, quæ multis annis laborarat paralyti. Hanc ante cellam suam projectam, misericordia commotus, viginti diebus unguens oleo sancto suis manibus, et orans, sanam remisit in suam civitatem. Quæ cum pedibus suis recessisset, ad sanctos copiosam misit oblationem.

Me autem præsentem adductus est ad eum puer qui vexabatur a spiritu. Ei autem manum imponens in capite, et sinistram supra cor, tandiu oravit donec fecisset ipsum pendere in aere. Tanquam uter ergo puer inflatus, adeo intumuit, ut esset maximi ponderis. Et cum repente exclamasset, per omnes sensus aquam emisit; et cum rursus desiisset, rediit ad eam in qua prius erat mensuram. Et tradidit eum patri,

¹ Heraclides hæc de Marco.

A cum unxisset oleo sancto et cum aquam infudisset præcepit ne quadraginta diebus carnes gustaret, nec vinum; et sic eum curavit.

Eum aliquando subierunt cogitationes vanæ gloriæ, quæ eum e cella ejiciebant, et suggerebant ut honesto consilio et justa de causa Romam pergeret, pro beneficio eorum qui ægrotabant; valde enim in eum operabatur gratia adversus spiritus. Postquam autem longo tempore non obediit, valde agitabatur. Cadens vero in limine cellæ, foras pedes emisit, et dicit: Trahite et vellite, o dæmones, si potestis. Ego enim non abeo meis pedibus, jurans fore ut jaceat usque ad vesperam, ei nisi eum exculiant non esse auditurum. Cum autem diu procubisset, surrexit; cum nox autem adventasset, ei rursus exhibuere negotium. Et cum duorum modiorum sportam impleisset arena, et imposuisset humeris, pervadebat totam solitudinem. Huic occurrit Theosebius Cosmetor, genere Antiochenus, et ei dicit: Quid portas, abba? Cede mihi onus, et ne vexeris. Ille autem dixit: Vexo eum qui me vexat; nam cum sim remissus et ignavus, suggerit mihi peregrinationes. Cum autem diu promovisset, ingressus est cellam contrito corpore.

¹ Narravit autem nobis (52) Dei quoque servus Paphautius, præclari hujus sancti discipulus, quod cum quodam die sederet in aula sanctus Macarius, et Deum alloqueretur, hyæna acceptum suum catulum, qui erat cæcus, attulit ad sanctum Macarium; et cum capite pulsasset ostium aulæ, ingressa est, eo adhuc sedente, et projecit catulum ad ejus pedes. Cum autem accepisset catulum sanctus Macarius, et spuisset in ejus oculos, oravit, et statim vidit. Et cum mater eum laclasset et accepisset, ita exiit. Die autem sequenti pellem magnæ ovis attulit ad sanctum Macarium; et cum sanctus vidisset pellem, hæc dixit hyænæ: Undenam hanc habuisses, nisi ovem alicujus devorasses? Quod ergo proficiscitur ab injuria, ego a te non accipio. Hyæna, autem humi inclinato capite, genu flectebat ad pedes sancti, et ponebat pellem. Ipse autem ei dicebat: Dixi me non accepturum, nisi juraveris te non amplius offensuram pauperes, comedendo eorum oves. Illa vero ad hoc quoque capite suo annuit, ut quæ sancto assentiretur Macario. Tunc accepit pellem ab hyæna. Beata autem Christi ancilla Melania dixit mihi, se illam pellem accepisse a Macario illo, quod appellabatur munus hyænæ. Quid vero mirum est apud viros mundo crucifixos, si hyæna beneficio affecta, ad Dei gloriam, et honorem servorum ejus, id sentiens ad eum munera attulerit? nam qui in Daniele propheta mansuefecit leones, huic quoque hyænæ largitus est intelligentiam.

De eo autem dictum est quod ex quo fuit baptizatus, humi non spuerit, cum essent sexaginta anni ex quo fuerat baptizatus. Annos enim natus quadraginta baptismum susceperat.

Forma autem ejus erat hujusmodi: oportet enim me quoque tibi hoc significare. Christi serve, ut qui

hoc sciam optime, cum mea parvitas ei fuerit tempore æqualis. Erat autem ejus forma satis minuta ac mutila et rara, pilos solum habens in labro. Quinetiam in suprema parte habebat paucos. Nam propter ingentes labores exercitationis, ne pili quidem menti barbæ ei enati sunt.

Ad hunc sanctum Macarium cum quodam die venissem, ut essem animo valde anxius, dico illi: Abba Macari, quid faciam, quoniam me affligunt cogitationes, mihi dicentes: Nihil facis, recede hinc. Respondet mihi dicens sanctus Pater Macarius: Dic tuis cogitationibus: Propter Christum custodio parietes.

Hæc, o studiose et amantissime Christi serve, ex multis et magnis signis et certaminibus inclyti et virtute præditi Macarii significavi.

Hic Macarius nobis narravit (erat enim presbyter) se observasse tempore communionis Christi sacramentorum, se Marco exercitatori nunquam dedisse oblationem, sed ei angelum dedisse ex ara; solum autem se vidisse digitum manus ejus qui dabat.

CAPUT XXI.

Vita abbatis Marci (53).

Cum esset autem hic Marcus junior, dicebat memoriter Vetuset Novum Testamentum, eratque insigniter mitis et summe temperans. Quodam ergo die cum satis otii haberem in cella mea. in extrema jam ejus senectute ad eum venio, et ostio ejus cellæ assideo. Quem ego, utpote qui essem adhuc rudis, existimabam esse supra hominem, sicut erat; et auscultabam quidnam diceret vel faceret. Is autem intus solus, cum jam centum annos transegisset, et dentes amisisset, secum pugnabat et cum diabolo, et dicebat: Quid vis deinceps, κακόγῆρς, id est, male senex? Ecce jam et vinum bibisti, et oleum tetigisti. Quid vis deinceps πολίφαγος, id est, vorax in canitie, et κοιλιόδουλε, id est, ventri serviens, probro et contumelia te ipsum afficiens? Et diabolo dicens: Recede a me, diabole, consenuisti mecum in dissensionibus, injecisti mihi imbecillitatem corporis, fecisti me bibere vinum, et sumere oleum, me reddens voluptarium. Adhucne tibi aliquid debeo? Apud me nihil invenis quod velis diripere. Recede a me deinceps, inimice hominum. Ac veluti se provocans et irritans, secum loquebatur, dicendo: Abesdum, o nugator, in canitie vorator, et helluo in senectute. Quandiu ero tecum?

CAPUT XXII.

Vita abbatis Moysis (34), qui fuit ex latronibus.

Fuit quidam Moyses nomine, Æthiops genere, niger, servus cujusdam qui gerebat rempublicam; quem propter morum improbitatem et latrocinii crimen projecit ejus dominus. Dicebatur enim etiam usque ad cædes, progredi; cogor enim dicere facta ejus improbitatis, ut postea ostendam virtutem ejus pœnitentiæ. Narrarunt ergo aliqui eum fuisse præfectum magnæ catervæ latronum. Cujus inter cætera atrocitandi opera hoc quoque fertur, quod inf-

sto et vindictæ cupido animo erat in pastorem, qui ad rem aliquam patranda eunti sibi fuerat cum cauibus suis impedimento. Quem cum vellet occidere, obibat locum in quo ejus oves habebant stationem, ei autem significatum est ipsum esse trans Nilum. Et cum fluvius illo tempore inundaret, et ad mille passus pateret latitudine, ense tenens mordicus, et tunicam qua erat indutus imponens suo capiti, natando sic transmisit fluvium. Dum autem transnataret, potuit pastor se abscondere alicubi infodiens. Cum ergo Moysi cœptum non successisset, occisis quatuor egregiis arietibus, et fune colligatis, Nilum rursus tranavit; et cum in parvam quamdam villam venisset, excoriavit arietes; et cum quæ erant carnis optima comedisset, et pelles pro vino vendidisset, cum saltem Italicorum circiter octodecim (55) ebibisset, illinc ad quinquaginta milliaria est profectus, ubi habebat collegium.

Hic princeps latronum sero tandem casu aliquo qui ei acciderat compunctus, tradidit se ipsum monasterio; et ad tantam processit pœnitentiam, quantum res ipsæ indicarunt. Inter cætera autem dicitur, quod cum quatuor latrones in eum in cella sedentem irruissent, ignorantes eum esse Moysem, beatus Moyses eos tanquam saccum paleæ ligatos, et humeris imposuit, et ad fratrum portavit ecclesiam, dicens: Quoniam non licet mihi alicui facere injuriam, inveni autem eos me aggressus, quid de iis jubetis fieri? Hoc modo autem comprehensi a sancto Moyse, Deo confessi sunt. Et cum cognovissent eum esse Moysem qui fuit aliquando insignis princeps latronum, Christum eo nomine glorificantes, illi quoque mundo renuntiarunt propter ejus pœnitentiam, et evaserunt monachi probatissimi, sic cogitantes: Si hic qui tantum valebat virtibus latrocinia parvi faciens, sic Deum timet; quid nos adhuc nostram salutem differimus?

Beatum autem Moysem (sic enim oportet eum vocare) deinceps adorti sunt dæmones, ad fornicatoriæ intemperantiæ impellentes eum consuetudinem; qui usque adeo ab ipsis fuit tentatus, sicut ipse narravit, ut parum abfuerit quin eum ab instituto dimoverent. Cum autem accessisset ad magnum Isidorum, qui sedebat in Scete, tertio ad eum retulit de bello fornicationis. Cui respondit sanctus: Ne conturberis, o frater; sunt principia, et ideo te vehementius invaserunt, priorem requirentes consuetudinem. Sicut enim canis cum assueverit in macello pernas rodere, non recedit a consuetudine; sed si fuerit clausum macellum, et nemo ei dederit, fame enectus non amplius accedit; sic tu quoque, si permanseris in tuæ continentiae exercitatione, mortificans membra tua quæ sunt supra terram (Coloss. iii), et excludens ab ingressu ingluviem quæ patri intemperantiam, ægre ferens dæmon, ut qui cibos non habeat qui accendant, a te recedet. Cum ergo secessisset Christi servus Moyses, et ab illa hora seipsum inclusisset in cella, maxima in omnibus exercebatur tolerantia, maxime autem in abstinentia a cibis,

ἔτος ἔχων ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη. Τεσσαράκοντα γὰρ ἐτῶν ἐτύγγανεν, ὅτε ἐβαπτίσθη ὁ γνήσιος τοῦ Χριστοῦ δοῦλος, καὶ ἀθάνατος Μακάριος.

Ἦν δὲ τὸ εἶδος ἀττήτου ἀθλητοῦ τοῦ Χριστοῦ Μακαρίου τοιοῦτον τῆς ἡλικίας. Δεῖ με γάρ καὶ περὶ τοῦτου σημεῖναί σοι, δοῦλε τοῦ Χριστοῦ, ἀκριβῶς ἐμοῦ τοῦτον γινώσκοντος, ὡς ἄτε καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν ἐμὴν βραχύτητα συγχρονίσασαν. Ἦν οὖν τὸ εἶδος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὑποκολοδόν, σπανόν, ἐπὶ τοῦ χεῖλους μόνον ἔχον τρίχας· καὶ εἰς τὴν ἄκρον δὲ τοῦ γενείου εἶχεν ὀλίγας. Ὑπερβολῇ γὰρ πόνων ἀσκήσεως οὐδὲ αἱ τρίχας τῆς γενειᾶδος αὐτοῦ ἐξέφυσαν.

Τούτῳ τῷ ἁγίῳ ἐγὼ προσήλθον μιᾷ τῶν ἡμερῶν, λέγων αὐτῷ, ἐν ἀκηδία μου σφοδρὰ διάγοντος· Ἄββα Μακάριε, τί ποιήσω, ὅτι θλίβουσί με οἱ λογισμοὶ λέγοντές μοι, ὅτι Οὐδὲν ποιεῖς, ἀπελθε ἐντεῦθεν; Ἀποκρίνεται μοι λέγων ὁ ἅγιος Πατὴρ Μακάριος· Εἰπόν σου τοῖς λογισμοῖς, ὅτι Διὰ τὸν Χριστὸν τοὺς τοίχους τηρῶ.

Ταῦτά σοι, φιλόχριστε καὶ φιλομαθῆς δοῦλε Θεοῦ, ἐκ πολλῶν καὶ μεγάλων σημείων καὶ ἄθλων τοῦ αἰδίου καὶ ἐναρέτου ἀνδρὸς Μακαρίου ἐσήμανα.

Τοῦτο τὸ παράδοξον ὁ θαυμασιος οὗτος ἀνὴρ Μακάριος ἡμῖν διηγήσατο (ἦν γὰρ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἐπισκόπων πρεσβύτερος), λέγων· Ἐπεσημνήμαην ἐγὼ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς διαδόσεως τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ὅτι Μακαρίῳ τῷ ἀττήτῃ οὐδέποτε ἔδοξα ἐγὼ προσφορὰν, ἀλλ' ἄγγελος αὐτῷ ἐπεδίδου ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου λαμβάνων. Μόνον δὲ τὸν ἀστράγαλον τῆς χειρὸς ἐθεώρουν τοῦ ἐπιδιδόντος τούτῳ τὴν κοινωνίαν.

ΚΒΦΑΛ. ΚΑ'.

Περὶ Μάρκου.

Μάρκος δὲ οὗτος νεώτερος ὢν Παλαιᾶν καὶ Καινῶν Γραφῆν ἀπεστήθισεν· πρᾶος ὢν καθ' ὑπερβολὴν, σώφρων εἰ καὶ τις ἄλλος. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν εὐκαιρούμενος ἐγὼ εἰς τὸ ἔσχατον αὐτοῦ γῆρας λοιπὸν ἀπερχομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ παρκαθέζομαι τῇ θύρᾳ τῆς κέλλης αὐτοῦ, ὡς ἄτε ἐγὼ ὁ ἀρχάριος ὢν νομίζων αὐτὸν ὑπὲρ ἀνθρώπων, ὡσπερ καὶ ἦν. Καὶ ἠκροώμενη, τί ἄρα λαλεῖ, ἢ τί διαπράττεται. Καὶ μονώτατος ὢν ἐνδον περὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη ἐλάσας ἦδη, καὶ τοὺς ὀδόντας ἀπολέσας, ἑαυτῷ διεμάχετο καὶ τῷ διαβόλῳ, καὶ ἔλεγεν· Τί θέλεις λοιπὸν κακώγηρε; Ἴδου καὶ οἶνος ἔλαβες, καὶ ἐλαίου ἤψω. Λοιπὸν τί θέλεις ποιήσω σοι; πολιοφάγε, κοιλιόδουλε, ἑαυτὸν ἐξυβρίζων; Εἶτα καὶ τῷ διαβόλῳ· Ἀπελθε, λέγων, λοιπὸν ἀπ' ἐμοῦ, διάβουλε, συγγεγήρακός μοι ἐν ἀδιαφορίαις Ἀσθενειάν μοι τοῦ σώματος ἐπιγράψας, οἴνου ἐποίησας μεταλαβεῖν καὶ ἐλαίου, φιλήδονόν με ἀπεργασάμενος. Μὴ ἀκμὴν σοί τι χρεῶστώ; οὐδὲν εὐρίσκεις ἐν ἐμοὶ ὃ θέλεις συλῆσαι. Ἀπελθε λοιπὸν ἀπ' ἐμοῦ, μισάνθρωπε. Καὶ ὡς τερετίζων ἑαυτῷ ἔλεγεν διαλεγόμενος· Δεῦρο λοιπὸν, λῆρε, πολιοφάγε, φαγώγηρε, ἕως πότε ἔσομαι μετὰ σοῦ;

ΚΕΦΑΛ. ΚΒ'.

Περὶ Μωυσέως τοῦ Αἰθίοπος.

Μωυσῆς οὖν καλούμενός τις, Αἰθίοψ τῷ γένει, μέλας, οἰκέτης ὑπῆρχεν πολιτευομένου τινός· ὃν διὰ πολλὴν δυστροπίαν καὶ ληστρικὴν αἰτίαν ἐβρίψεν ὁ ἴδιος δεσπότης. Ἐλέγετο γὰρ καὶ μέχρι φόνων φθάνειν αὐτόν. Ἀναγκάζομαι γὰρ λέγειν αὐτοῦ τὰ ἔργα τῆς πονηρίας, ἵνα δεῖξω αὐτοῦ τὴν μετὰ ταῦτα ἀρετὴν ἐκ μετανοίας. Διηγούντο γοῦν τινες ὅτι καὶ ἀφηγούμενος ἦν ληστῆριου μεγίστου· οὐ καὶ τοῦτο φέρεται ἐν τοῖς ἔργοις ληστρικοῖς, ὅτι ποιμένι τινὶ ἐμνησικακήσεν παρεμποδίσαντι αὐτὸν εἰς πρᾶγμα τι

ἀπιόντα, μετὰ τῶν τῆς ποιμνῆς κυνῶν ἐν νυκτί· ὃν ἀποκτεῖναι θελήσας περιενόστει τὸν τόπον ἐνθα τὴν στάσιν εἶχεν τῶν προβάτων. Ἐμηνύθη οὖν αὐτῷ ὅτι πέραν τοῦ Νεῖλου ἐστὶν· καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνος πλημμυροῦντος τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρητοῦντος ἐπὶ ἐν σημεῖον τῷ πλάτει, δακῶν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐν τῷ στόματι καὶ τὸν χιτωνίσκον, ὃν ἐνεδέδυτο, ἐπιθεῖς, τῇ ἐκυτοῦ κεφαλῇ, διεπέρασεν οὕτως κολυμβήσας τὸν ποταμόν. Ἐν τῷ τοῦτον οὖν διακλυμβῶν ἠδυνήθη λαθεῖν ὁ ποιμὴν, εἰς κρύφιον ἑαυτὸν καταχώσας. Ἀποτυχὼν οὕτως Μωυσῆς τοῦ ἐγχειρήματος, τοὺς ἐξ ἐπιλογῆς τέσσαρας κριούς σφάζας, καὶ ὀθῆσας σειράδην, ἐκολύμβησεν αὐθίς τὸν Νεῖλον. Καὶ ἔλθων εἰς μικρὸν ἐναύλιον, ἀπέδειρε τοὺς κριούς. Καὶ φαγὼν τὰ κέλλιστα τῶν κρεῶν, καὶ εἰς οἶνον διαπωλήσας τὰ κώδια, σαίτην πιὼν ὡς Ἰταλικῶν δεκαοκτώ, πενήκοντα σημεῖα ἀπῆλθεν, ὅπου τὸ κολλήγιον εἶχεν.

Οὗτος ὁψέ ποτε τοῦ καιροῦ ὁ τοιοῦτος λήσταρχος κατανοχθεῖς ἐκ περιστάσεώς τινος ἐπιδέδωκεν ἑαυτὸν μοναστηρίῳ· καὶ οὕτω προσήλθεν τῷ πράγματι τῆς μετανοίας, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν συμπράκτην αὐτοῦ καὶ ὑποβολέα τῶν κακῶν ἐκ νεότητος δαίμονα, τὸν εἰς πάντα αὐτῷ συναμαρτόντα, ἀντικρὺς εἰς ἐπίγνωσιν ἀγαγεῖν τοῦ Χριστοῦ. Ἐν οἷς λέγεται, ὅτι ποτὲ τούτῳ ἐπέβριψαν λησταὶ τέσσαρες καθεζομένῳ ἐν τῷ κελίῳ, ἀγνοήσαντες ὅτι Μωυσῆς ἦν οὗτος. Οὗς δεῖσας ὁ μακάριος ἀπαντας, καθάπερ σάκκον πλήρη ἀχῶρων, τοῖς ὤμοις ἑαυτοῦ ἐπιθεῖς, ἤνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀδελφῶν, εἰπὼν, ὅτι Ἐπειδὴ οὐκέτι ἔξεστί μοι ἀδικεῖν οὐδένα, εὔρον δὲ αὐτοὺς ἐπελθόντας μοι, τί κελεύετε περὶ τούτων; Συλληφθέντες οὖν οὗτοι τούτῳ τῷ τρόπῳ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Μωυσέως ἐξομολογήσαντο τῷ Θεῷ. Καὶ γνωρίσαντες τοῦτον ὅτι Μωυσῆς ἐστὶν ὁ ποτὲ ὀνομαστός καὶ περιβόητος λήσταρχος, δοξάσαντες ἐπ' αὐτῷ τὸν Χριστὸν, κάκεινοι ἀπειχάντο διὰ τὴν τούτου μεταβολήν, καὶ γεγονάσι μοναχοὶ δοκιμώτατοι· λογισάμενοι τοῦτο, ὅτι εἰ οὗτος ἱκανὸς ἐνδυνάμει, καὶ κατ' ἄκραν πεποιημένος τῷ ἔργῳ τῷ ληστρικῷ, οὕτως κομψῶς πεφόβηται τὸν Θεόν, τί ἡμεῖς ἀναβαλλόμεθα τὴν σωτηρίαν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

Τούτῳ τῷ μακαρίῳ Μωυσεῖ (δαῖ γὰρ αὐτὸν λοιπὸν οὕτω προσαγορεύεσθαι) ἐπέθεντο οἱ τῆς ἀσωτείας δαίμονες, εἰς τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν τῆς ἀκολασίας τῆς πορνικῆς αὐτὸν κατελύοντες. Ὅς ἐπὶ τοσοῦτον ὑπ' αὐτῶν ἐπειράθη, ὡς αὐτὸς διηγήσατο, ὡς μικροῦ δεῖν τῆς προθέσεως αὐτὸν ἐξοκαῖλαι. Παραγεγόμενος οὖν οὗτος πρὸς τὸν μέγαν Ἰσιδώρον τὸν ἐν τῇ Σχῆτει καθήμενον, ἀνήνεγκεν τούτῳ τὰ περὶ τοῦ τῆς πορνείας πολέμου. Πρὸς ὃν ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος· Μηδὲν θροηθῆς, ἀδελφέ· ἀρχαὶ γὰρ εἰσιν. Διὰ τοῦτο σφοδρότερον σοι ἐπέθεντο, τὴν προτέραν ἐπιζητούντες συνήθειαν· Ὅσπερ γὰρ ὅταν κύων ἐν μακέλλῳ ἐθίσῃ κωλέας περιτρούχειν, τῆς συνιθείας οὐκ ἀναχωρεῖ· ἐὰν δὲ τις κλείσῃ τὸ μακελλεῖον, καὶ μηδεὶς αὐτῷ μηδὲν ἐπιδῷ, ἢ λιμαγχονηθεῖς, οὐκ ἔτι ἐγγίξει ἐκεῖ μηδεμίαν ἔχων βορᾶν· οὕτω καὶ σὺ, ἐὰν ἐπιμείνης τῇ σου ἀσκήσει τῆς ἐγκρατείας, νεκρώσας σου τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀποκλείσας τὴν εἰσοδὸν τῇ γαστριμαργίᾳ τῇ τικτούσῃ τὴν ἀκολασίαν, ἀκηδιάτας ὁ τῆς πορνείας δαίμων, μὴ ἔχων τὰ βρώματα τοῦτον ἐξάπτοντα, οὕτως σοὶ ἀποστήσεται. Ἀναχωρήσας οὖν ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Μωυσῆς ἀπὸ τῆς ὥσας ἐκείνης, καὶ κατακλείσας ἑαυτὸν ἐν τῇ ἑαυτοῦ κέλλῃ, ὑπομονῇ σφοδροτάτῃ ἤσκειτο ἐν πᾶσι μάλιστα

ἀπὸ βρωμάτων, οὐδενὸς ἄλλον μεταλαμβάνων πλὴν ἄρτου ξηροῦ ἐν οὐγκίαις δέκα δύο· πλεῖστον ἐργαζόμενος ἔργον, καὶ πεντήκοντα ἐκτελῶν προσευχὰς τὴν ἡμέραν.

Κατατήξας οὖν ἑαυτοῦ τὸ σωματίον ἔμενεν ἔτι πυρούμενος, καὶ ἀδιαφόρως ἐνουπνιαζόμενος. Πάλιν οὗτος παρέβαλεν ἄλλῃ τινὶ μονάχῳ τῶν ἁγίων πάνυ δοκίμῳ, καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ποιήσω, ἀδελφῶ, ὅτι σκοτιζοῦσί μου τὸν λογισμόν τὰ ἐνούπνια τῆς ψυχῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν συνηδομένης αὐτοῖς; λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος ὁ ἅγιος, ὅτι· Ἐπειδὴ τὸν νοῦν σου οὐκ ἀπέστησας τῶν περὶ ταῦτα φαντασιῶν, τούτου χάριν τὴν μουσαρὰν ταύτην ὑφίστασαι ἐπιθυμίαν. Ποίησον οὖν ὅ σοι λέγω· δὸς σεαυτὸν εἰς ἀγρουπνίαν κατὰ μικρὸν, καὶ προσεύχου νηφόντως, καὶ ἐλευθερωθήσῃ ἀπὸ τούτων ταχέως. Ἀκούσας δὲ ὁ γενναῖος καὶ ταύτης τῆς ὑποθήκης ὡς παρὰ τεχνίτου τῆς πείρας, ἀπελθὼν ἐν τῇ κέλλῃ, ἔδωκεν λόγον τῷ ἑαυτοῦ συνειδότι μὴ κοιμηθῆναι διὰ πάσης τῆς νυκτός, μὴ κλίνειν γόνυ ὡς ἐπὶ προφάσει προσευχῆς, ἐπὶ τῷ φυγεῖν τὴν τυραννίδα τοῦ ὕπνου.

Μεῖνας οὖν ἐπὶ τῷ κελλήῳ ἔτη ἕξ, τὰς νύκτας πάσας μέσον τῆς κέλλης ἰστάμενος, καὶ ἀδιαλείπτως τῷ θεῷ προσευχόμενος, καὶ μὴ ἐπικαμύων τοὺς ὀφθαλμούς· λαὶ ταῦτα ποιῶν τοῦ πράγματος τῆς ἀκολάστου ἐπιθυμίας περιγενέσθαι οὐκ ἠδυνήθη. Τῷ ὄντι γὰρ ἀληθῶς ἀκόλαστος ἐπιθυμία. Ἐαυτὸν γὰρ ἐκτῆξας τοῖς πόνοις ἐκεῖνο τὸ αἰσχροὺν πάθος ὑποτάξαι· οὐκ ἴσχυσεν.

Μετὰ ταῦτα πάντα ἑαυτῷ πάλιν ἄλλην πολιτείαν σκληραγωγίας ὑπέθετο. Ἐξερχόμενος οὗτος ὁ πύκτης τοῦ Σατανᾶ (διαφόρως γὰρ τούτῳ ἐπύκτευσεν) τὰς νύκτας ἀπῆει εἰς τὰς κέλλας τῶν τοῖς πόνοις συγγεγηρακότων τῆ ἀσκήσει μοναχῶν, καὶ λοιπὸν μὴ δυναμένων τὴν τοῦ ὕδατος χρεῖαν δι' ἑαυτῶν κομίζειν, καὶ λαμβάνων τὰς ὑδρίας αὐτῶν, ἀγνοούντων ἐκεῖνων ἐπλήρου τοῦ ὕδατος. Ἀπὸ μήκους γὰρ ἔχουσιν ἐν ἐκεῖνοις τοῖς τόποις τὸ ὕδωρ, οἱ μὲν ἀπὸ δύο, οἱ δὲ ἀπὸ πέντε σημείων, οἱ δὲ ἀπὸ ἡμίσεως. Μιᾶς οὖν τῶν νυκτῶν ἐν ᾧ τοῦτο ἐποίει, ἐπιτηρήσας ὁ δαίμων, καὶ μηκέτι φέρων τοῦ ἀθλητοῦ τὴν καρτερίαν, ἐγκύφαντι αὐτῷ εἰς τὸ φρέαρ ἐπὶ τῷ τὴν ὑδρίαν πληρῶσαι τινος μοναχοῦ, δέδωκεν αὐτῷ κατὰ τῶν ψυῶν ῥοπάλῳ τινὶ, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν τῷ τόπῳ κεῖσθαι νεκρὸν, μὴδ' ὄλως αἰσθανόμενον μήτε ὁ πέπονθεν, μήτε παρὰ τίνος τοῦτο ὑπέστη. Τὴν οὖν ἄλλην ἡμέραν ἐλθὼν τις τῶν μοναχῶν ἀντλήσας, εὔρεν αὐτὸν ἐκεῖ κείμενον καὶ ψυχόρραγοντα. Καὶ ἐλθὼν ἀνήγγειλεν τῷ μεγάλῳ Ἰσιδώρῳ τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς Σκήτεως. Ἀπελθὼν δὲ μετὰ τινῶν λαθῶν αὐτὸν ἠνεγκεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐπὶ ἐνιαυτὸν πλήρη οὗτος ἐνόσησεν, ὡς μόλις γενέσθαι τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὴν ψυχὴν ἐν ἰσχύϊ. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ μέγας ἱερεὺς τοῦ Χριστοῦ Ἰσιδώρος· Παῦσαι λοιπὸν τοῖς δαίμοσι φιλονεικῶν, ἀδελφὲ, καὶ μὴ αὐτοῖς ἐπέμβαινε. Μέτρα γὰρ εἰσι καὶ τῆς ἀσκήσεως τῆς πρὸς τοὺς δαίμονας ἐν τῇ ἀσκήσει. Ὁ δὲ ἀδάμαστος τοῦ Χριστοῦ Μωϋσῆς λέγει τῷ μεγάλῳ· Οὐ μὴ παύσωμαι τοῦ μάχεσθαι μετ' αὐτῶν, ἕως ἄν παύσηταί μου ἡ φαντασία τῶν ἐνουπνίων. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Ἰσιδώρος ὁ πρεσβύτερος· Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν πέπαυταί σου τὰ ἀπρεπῆ ἐνούπνια. Λοιπὸν μετὰ παύσεως τοῖς μυστηρίοις κοινωνήσων. Ἴνα γὰρ μὴ καυχῆσῃ, ὡς τῆ σῆ ἀσκήσει περιγενόμενος τούτου τοῦ πάθους, διὰ τοῦτο σφοδρῶς ὑπ' αὐτοῦ

κατεδυναστεύθη πρὸς τὸ σοι συμφέρον, ἵνα μὴ ὑπὸ ἐπάρσεως καταπέσης. Ταῦτα ἀκούσας ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν κέλλαν, λοιπὸν προσέχων μεθ' ἡσυχίας τῆ τῆς ἀσκήσεως πολιτεία ἐν μέτρῳ. Μετὰ δὲ μῆνας δύο ἢ τρεῖς ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ μακαρίου Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου ὁ ἀσκητὴς Μωϋσῆς, μὴ ἔτι αὐτῷ ὠχλήσεν ἐκείνο τὸ πνεῦμα, εἶπεν, ὅτι Ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας, ἧς ἐπηύξω μοι, ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος, οὐκ ἔτι οὐδὲν μοι τοιοῦτον συμβέβηκεν. Κατηξιώθη δὲ οὗτος ὁ ἅγιος χάρισματος κατὰ δαιμόνων· οὕτως, ὡς ἡμεῖς τῶν μυιῶν ἐν τῷ χειμῶνι καταφρονοῦμεν, τοσοῦτον καὶ μᾶλλον οὗτος ὁ μέγας Μωϋσῆς παλαιστῆς τῶν δαιμόνων. Αὕτη ἡ ἐνθεὸς τῆς ἀσκήσεως πολιτεία τοῦ ἀκαταγωνίστου ἀθλητοῦ Μωϋσέως τοῦ τῷ γένει Αἰθίοπος, τὴν δὲ ψυχὴν ἐθίσαντος θείᾳ χάριτι. Ὅς καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τοῖς μεγάλοις τῶν Πατέρων κατορθώμασι ἀριθμούμενος. Τελευταῖον δὲ οὗτος ἐτῶν ἑβδομήκοντα πέντε ἐν τῇ Σκήτει, γενόμενος πρεσβύτερος, καταλιπὼν μαθητὰς ἑβδομήκοντα.

ΚΕΦΑΛ. ΚΓ'.

Περὶ Παύλου τοῦ ἐν τῇ Φέρμῃ.

Ὅρος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐστὶν ἄκαγον ἐπὶ τὴν Σκήτιν τὴν ἔρημον, ὃ καλεῖται Φέρμη. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει καθέζονται ὡς πεντακόσιοι ἄνδρες ἀσκούμενοι. Ἐν οἷς καὶ Παῦλός τις μοναχὸς οὕτω καλούμενος ἄριστος, ὅς ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ αὐτοῦ ταύτην εἶχεν τὴν πολιτείαν. Οὐκ ἔργου ἠψατό ποτε, οὐ πραγματείας τινός, οὐκ ἔλαθεν τι παρὰ τινος παρεκτός οὐ ἔμελλεν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐσθίειν. Ἔργον δὲ αὐτῷ τῆς ἀσκήσεως γέγονεν, τὸ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι. Οὗτος τετυπωμένος εἶχεν τὰς εὐχὰς τριακοσίας, τοσαύτας ψήφους συνάγων, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ κατέχων, καὶ ῥίπτων καθ' ἑκάστην εὐχὴν ἐκ τοῦ κόλπου ψήφον μίαν. Οὗτος ὁ ἐνθεὸς ἄνθρωπος παραβαλὼν συντυχίας ἕνεκεν καὶ ὠφελείας πνευματικῆς τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ τῷ λεγομένῳ πολιτικῷ, λέγει αὐτῷ· Ἀδελφῶ Μακάριε, θλίβομαι σφόδρα. Ἐνάγκασεν οὖν αὐτὸν ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος εἰπεῖν τὴν αἰτίαν δι' ἣν λυπεῖται· ὁ δὲ λέγει αὐτῷ·

ΚΕΦΑΛ. ΚΔ'.

Περὶ παρθένου ἐπτακοσίας εὐχὰς ποιησάσης.

Ἐν κώμῃ τινὶ παρθένος τις κατοικεῖ τριακοστὸν ἔτος ἤδη ἔχουσα ἀσκουμένη· περὶ ἧς πολλοὶ μοι διηγήσαντο, ὅτι παρεκτός Σαββάτου ἢ Κυριακῆς οὐδέποτε γεύεται ἄλλην ἡμέραν, ἀλλὰ τὸν σύμπαντα χρόνον ἔλκουσα τὰς ἑβδομάδας, καὶ δι' ἡμερῶν πέντε ἐσθίουσα, ποιεῖ εὐχὰς ἐπτακοσίας. Καὶ ἀπευδόκησα ἐγὼ ἑμαυτοῦ, τοῦτο μαθὼν, καὶ λογισάμενος, ὅτι ἀνὴρ κατ' ἐκείνην τῇ ῥώμῃ τοῦ σώματος δημιουργηθεὶς ὑπὲρ τὰς τριακοσίας εὐχὰς ποιῆσαι οὐκ ἠδυνήθη. Ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ ἅγιος Μακάριος, λέγων· Ἐγὼ ἐξηκοστὸν ἔτος ἔχω ἀφ' οὗ ἑκατὸν τεταγμένας εὐχὰς ποιῶ καὶ τὰ πρὸς τροφὴν ἐργαζόμενος ταῖς χερσίν, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τὴν ἀφειλὴν τῆς συντυχίας ἀποδιδούς· καὶ οὐ κρίνει με ὁ λογισμὸς ὡς ἀμελήσαντα. Εἰ δὲ σὺ τριακοσίας εὐχὰς ποιῶν κρίνη ὑπὸ τοῦ συνειδότος, δῆλος εἶ καθαρῶς αὐτὰς μὴ εὐχόμενος, ἢ δυνάμενος πλείονας εὐχεσθαι καὶ μὴ εὐχόμενος.

ΚΕΦΑΛ. ΚΕ'.

Περὶ Εὐλογίου καὶ τοῦ λελωδημένου.

Κρόνιός μοι διηγήσατο πρεσβύτερος τῆς Νιτρίας, ὅτι νεώτερος ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς, καὶ ἀκηδίας χάριν φυγὼν ἐκ τῆς μονῆς τοῦ ἀρχιμανδρίτου μου ἀλώμενος ἔφθασα ἕως τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, Ἐκαθ-

ut qui nihil aliud sumeret præter panis sicci uncias duodecim, plurimum operans, et quinquaginta orationes quotidie peragens.

Porro autem quamvis suum macerasset corpusculum, permansit tamen inflammatus, et præcipue in somnis. Cum autem surrexisset, convenit quemdam alium monachum sanctum probatissimum, et eidicit: Quid faciam, abba? Rationi meæ tenebras offundunt somnia animi, ut qui eis ex veteri consuetudine delecter. Dicit ei ille sanctus: Non cohibuisti mentem tuam a visis quæ in eis versantur, ea de causa hæc sustines. Fac ergo quod dico. Dede te paulatim vigiliæ, et ora sobrius; et ab his cito liberaberis. Cum hoc autem monitum audiisset vir præclarus, tanquam ab eo qui erat artifex experientia, in cellam reversus, dixit ei, quod quidem sua sciat conscientia, tota nocte non dormiisse; non orationis prætextu genuflexisse, ut somni fugeret tyrannidem.

Cum annis ergo sex mansisset in cella, totas noctes stans in medio cellæ, et Deum orans assidue, et non claudens oculos, non potuit intemperantem vincere cupiditatem. Revera enim non potest vere castigari cupiditas. Cum enim seipsum tabefecisset laboribus, turpem illam affectionem non potuit subigere.

Post hæc aliam sibi suggestit rationem asperæ vitæ agendæ. Egrediens hic pugil Satanæ (varie enim cum eo decertavit) noctibus abibat ad cellas monachorum, qui se exercendo consenuerant in laboribus, et per se aquam non poterant amplius importare: et accipiens hydrias eis nescientibus, illas aqua implebat. Habent enim in illis locis aquam certa distantem longinquitate, alii quidem ad duos lapides, alii vero ad quinque, alii vero ad dimidium. Una ergo nocte qua hoc faciebat, dæmon qui eum observaverat, non amplius ferens athletæ fortitudinem, cum ipse se inclinasset in puteum, ut unius monachi impleret hydriam, clavam quamdam ei impexit in lumbos, et eum in loco reliquit jacentem mortuum, nihil omnino sentientem, neque quib, neque a quo id passus sit. Cum ergo alio die venisset quidam monachus ad aquam hauriendam, eum illic invenit jacentem linqui animo. Is autem id renuntiavit magno Isidoro presbytero Scetis. Qui abiens cum aliquot aliis, eum accepit, et tulit in ecclesiam. Ille vero anno toto ægrotavit, ut vix corpus ejus et anima convaluerit. Tunc dicit illi magnus Christi sacerdos Isidorus: Cessa deinceps, frater Moyses, contendere cum dæmonibus, et ne sic eis insultaveris, est enim modus quoque fortitudinis in exercitatione. Is autem illi dicit: Non cessabo cum eis pugnare, donec mihi cessaverit phantasia somniorum. Tunc ei dicit Christi servus Isidorus presbyter: In nomine Domini nostri Jesu Christi ab hoc temporis articulo cessabunt turpia tua somnia: bono deinceps et fidenti animo communica sacramentis (56). Ne enim gloriareris, ut qui tua exercitatione vicisses affectionem, ideo vehementer in te suam exercuit potestatem, ad tuam utilitatem,

ne incideres in animi elationem. His auditis reversus est in cellam, quiete deinceps attendens moderato instituto exercitationis. Post duos autem vel tres menses rogatus a beato Isidoro presbytero exercitator Moyses nunquid amplius ei molestiam exhibuisset spiritus, respondit: Ab illa hora qua mihi precatus est Christi servus, nihil mihi accidit ejusmodi. Dignatus est autem hic sanctus gratia adversus dæmones, adeo ut sicut nos muscas hieme contemnimus; ita, atque adeo amplius, hic magnus Moyses contemneret dæmones. Hæc est religiosa et sancta vita quam egit invictus athleta Moyses Æthiops, qui ipse quoque numerabatur inter magnos. Obiit ante [F. leg. autem] septuaginta quinque annos natus in Scete, cum factus esset presbyter, relictis septuaginta quinque discipulis.

CAPUT XXIII.

Vita abbatis Pauli (57).

Mons est in Ægypto, abducens in vastam Scetes solitudinem, qui appellatur Pherme. In hoc monte sedent circiter quingenti homines qui exercentur. Inter quos fuit etiam quidam, nomine Paulus, monachus optimus, qui toto suo tempore hanc egit vitam. Nunquam opus attigit, nec ullum suscepit negotium, nil unquam accepit ab aliquo, præterquam quod posset in ipso die comedere. Fuit autem ejus opus et exercitatio, orare perpetuo. Hic habebat trecentas preces expressas et præstitutas, totidem habens in sinu calculos, et in unaquaque oratione jaciens unum calculum (58). Is cum accessisset ad sanctum Macarium qui dicitur Politicus, ejus conveniendi gratia et propter spiritalem utilitatem, ei dicit: Abba Macari, valde affligor. Coegit eum Christi servus dicere causam propter quam molestia afficiebatur. Is vero ei dicit:

CAPUT XXIV.

De Virgine quæ faciebat septingentas orationes.

In quodam vico habitat quædam virgo, quæ trigessimum annum jam exercetur. De qua multi mihi narrarunt, quod præter Sabbatum et Dominicam nullo alio die vescitur; sed toto tempore trahens hebdomadas, et post quinque dies comedens, facit septingentas orationes. Hæc cum didicissem, meipsum reprobavi, quod vir creatus his viribus corporis, non potuerim facere plus quam trecentas orationes. Ei respondet sanctus Macarius, dicens: Sexagesimus annus agitur, ex quo centum constitutas facio orationes, et laborans manibus ea quæ sunt ad alimentum necessaria, et fratribus debitum reddens congressionis, nec mea me judicat ratio quod fuerim negligens. Si tu autem cum trecentas facias orationes, judicaris a conscientia, aperte ostendis te non pure orare, vel posse plures orationes facere quam facias.

CAPUT XXV.

De Cronio (59) presbytero.

Cronius quidam mihi narravit presbyter Nitriæ (Ruffin., l. II, cap, 25, de Cronio Antonii discipulo): Cum essem, inquit, junior ab initio, et propter animi

angorem et tristitiam fugerem ex monasterio mei archimandritæ, errans perveni ad montem sancti Antonii. Sedebat autem beatus Antonius inter Babylonem (60) et Heracleam in vasta solitudine, quæ fert ad mare Rubrum, circiter triginta milliaribus a fluvio. Cum ergo venissem ad ejus monasterium quod est prope fluvium, in quo sedebant ejus discipuli Macarius et Amatas in eo qui Pisper appellatur loco, qui eum etiam cum dormisset sepelierunt, expectavi quinque dies, ut convenirem sanctum Antonium. Dicebatur autem accedere ad hoc monasterium, aliquando quidem post decem dies, aliquando vero post viginti, aliquando vero post quinque, prout expediebat pro beneficio eorum qui veniebant ad monasterium. Conveneramus ergo diversi fratres diversis de causis : inter quos fuit etiam Eulogius Alexandrinus monachus, et cum eo alius membris mancus, qui quidem propter talem causam accesserunt.

CAPUT XXVI.

De Eulogio (61) Alexandrino et eo qui erat membris mancus.

Hic Eulogius fuit disciplinarum liberalium scholasticus (*Pasch. c. 19, n. 3*), qui divino amore sauciatus, propter desiderium immortalitatis renuntiavit tumultibus ; et cum omnes suas dispersisset facultates, sibi reliquit paucos nummos, cum non posset operari. Cum ergo per se angeretur animo et esset tristis, et neque vellet cum aliis congregari, neque ut solus esset satis sibi persuaderet, invenit quemdam mancum ac mutilatum in foro projectum, qui nec manus habebat nec pedes : ei solum lingua remanserat integra ad alloquendum eos qui incidebant. Eulogius autem stans, eum fixis intuetur oculis, et Deum rogat, et cum Deo hoc modo paciscitur, dicens : Domine, propter nomen tuum accipio hunc mutilatum, et eum me recreaturum ac relecturum spondeo usque ad horam mortis ejus, ut ego quoque per eum salvus fiam. Largire ergo mihi, Christe, patientiam, ut ei inserviam. Et ad eum accedens, dicit ei : Vis ego te domo accipiam, et te recreem ac reficiam ? Ille ei dicit : Utinam dignareris, sed ego sum indignus. Vado ergo, inquit, et adducam asinum, et te hinc auferam. Cum magno autem gaudio est assensus is qui erat mutilatus. Eum ergo sustulit et portavit in suum hospitium, ejusque curam gessit in omnibus quibus opus habuit. Perpetuis ergo quindecim annis, is qui erat mutilatus benevole ab eo curabatur tanquam pater, ut qui lavaretur, ungeretur, foveretur, et portaretur manibus Eulogii, et supra suam dignitatem quidem custodiretur, morbo autem convenienter reficeretur. Post quindecim autem annos invasit dæmon eum qui erat mutilatus, volens privare Eulogium mandato et proposito, et mutilatum a refectione, et Dei gratiarum actione, seditionemque excitat in Eulogium ; multisque eum probris cœpit insequi, adeo ut eum etiam appeteret maledictis, dicens deinceps : Abi hinc, scelerate fugitive (62). Suffuratus es alienas pecunias, et dominum spoliasti ; et meo prætextu vis latere, ut qui

prætextu bene faciendi me acceperis in tuum hospitium, et propter me vis esse salvus. Eulogius autem cor ejus leniebat, dicens : Ne, domine, ne hæc dixeris ; sed dicas quam in re tibi fuerim molestus, et eam corrigam. Mancus autem dicebat arroganter : Non fero has assentationes ; aufer me hinc, et projice in foro, recuso tuam curationem. Dicebit autem Eulogius : Rogo te, patere tui curam geri, et dic si quid sit tibi grave, domine mi. Mutilatus autem magis incensus, ei dicebat : Non possum amplius ferre tuam subdolam et ironicam adulationem. Non placet mihi hæc vita parca et sordida, ego volo vesci carnibus. Patiens autem Eulogius carnes ad eum attulit. Cum eas autem vidisset impatiens : Non satis est mihi, inquit, tecum esse solum, turbas volo cernere. Et autem dicit Eulogius : Ego ad te jam adducam monachorum multitudinem. Ille autem rursus ægre ferens, dicit : Væ mihi misero : tuum aspectum ferre non possum ; et tu ad me adducis tui similes, qui cum sint otiosi, comedunt. Et insolenti voce seipsum lanians, vociferabatur, dicens : Nolo, nolo ; in forum deduci volo. O violentia ! abjice me ubi invenisti. Dico quod si habuisset manus, in animum induxisset vel se suffocare, vel sibi ense manus inferre. Cum dæmon sic eum efferasset, postea se confert Eulogius ad propinquos monachos, et dicit eis : Quid faciam ? ad desperationem me deduxit mutilatus. Dicunt ei : Quamobrem ? Ille autem : Me, inquit, graviter afficit ; nec scio quid faciam. Abjiciam ipsum ? sed Deo dedi dexteram, et timeo. Non abjiciam ? sed me dies noctesque male habet. Nescio quid faciam. Ei dicunt illi absolute : Adhuc vivit magnus ille (sic enim vocabant sanctum Antonium), ascende ad ipsum, mutilatum imponens in navigium ; et defer eum in monasterium, et exspecta donec magnus venerit e spelunca, et ad eum refer judicium, et quod tibi dixerit, sta illius sententiæ. Deus enim tibi dicet per ipsum. Verbis eorum morem gessit Eulogius, et mutilato blandiens, cum eum immisisset in cymbam pastoralem, noctu egressus est ex urbe, et tulit eum in monasterium discipulorum magni Antonii. Accidit autem ut alio die veniret magnus sero vespere, ut narravit Cronius, amictus chlamyde pellicea. Ingressus est ergo in suum monasterium, erat autem hæc ejus consuetudo, ut alloqueretur Macarium, et eum interrogaret : Frater Macari, veneruntne huc aliqui ? Respondebat Macarius : Venerunt. Dicebat autem magnus : Suntne Ægyptii, an Jerosolymitani ? Dederat autem magnus ei signum, dicens : Cum videris venisse aliquos quibus est minus negotii, dic : Adsunt Ægyptii. Quando autem videris venisse aliquos religiosiores et paulo consideratiores, dic : Sunt Jerosolymitani. Rogabat ergo magnus pro more, dicens fratri Macario : Sunt Ægyptii fratres, an Jerosolymitani ? Respondet Macarius, dicens : Est mixtura. Quando ergo dicebat Macarius : Sunt Ægyptii, dicebat ei magnus : Para eis lentem, et da eis quod comedant. Et faciebat eis unam orationem, et dimittebat eos. Quando autem dicebat : Sunt Jerosolymitani, sedebat per totam noctem, et eis dicebat ea

έξετο δὲ ὁ μακάριος οὗτος μεταξύ Βαβυλῶνος καὶ Ἡρακλείας εἰς τὴν πανέρημόν τὴν φέρουσαν κατὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς ἀπὸ τριάκοντα σημείων τοῦ ποταμοῦ. Ἐλθόντος οὖν αὐτοῦ εἰς τὸ μοναστήριον τὸ παρὰ τὸν ποταμὸν, ἔνθα οἱ τούτου μαθηταὶ ἕκαθ-έζοντο εἰς τὸ λεγόμενον Πίσπιρ, Μακάριος καὶ Ἀμά-τας, οἱ καὶ ἔθαψαν τὸν μακάριον Ἀντώνιον κοιμη-θέντα, ἐξεδεξάμην ἡμέρας πέντε, ἵνα συντύχω τῷ ἀγίῳ Ἀντωνίῳ. Ἐλέγετο δὲ παραβάλλειν αὐτὸν τῷ μοναστηρίῳ τούτῳ, ποτὲ μὲν διὰ δέκα, ποτὲ δὲ διὰ εἴκοσι, ποτὲ δὲ διὰ πέντε ἡμερῶν, καθὼς αὐτὸν ὁ θεὸς ἤγειν ἐπὶ εὐεργεσίᾳ τῶν παρατυγχανόντων ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Διάφοροι οὖν συνήχθημεν ἀδελφοὶ δια-φόρους ἔχοντες χρείας, ἐν οἷς καὶ Εὐλόγιος τις Ἀλε-ξανδρεὺς μονάζων, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλος λελωθήμε-νος· οἵτινες παρεγένοντο δι' αἰτίαν τοιάνδε.

ΚΕΦΑΛ. ΚΖ'.

Περὶ Εὐλόγιου, καὶ τοῦ λελωθήμενου.

Οὗτος ὁ Εὐλόγιος σχολαστικὸς ὑπῆρχεν ἐκ τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων, ὃς ἔρωτι θεῶν πληγεὶς ἐπι-θυμίᾳ ἀθανασίας ἀπετάξατο τῶν θορύβων. Καὶ πάντα διασκορπίσας τὰ ὑπάρχοντα κατέλιπεν ἑαυτῷ βραχέα νομίσματα, ἐργαζέσθαι μὴ δυνάμενος. Ἀκηδίων οὖν καθ' ἑαυτὸν, καὶ μήτε εἰς συνοδίαν βουλόμενος εἰσελ-θεῖν, μήτε δὲ μόνος πληροφορούμενος, εὐρέν τινα ἀνά τὴν ἀγορὰν ἐβρίμμενον λελωθήμενον, ὃς οὔτε χεῖρας εἶχεν, οὔτε πόδας. Τούτῳ μόνῃ ἡ γλῶττα ὑπῆρχεν ἀκατάτριπτος πρὸς συμφορὰν τῶν παρατυγ-χανόντων. Ὁ δὲ Εὐλόγιος στάς ἐνατενίζει αὐτῷ, καὶ προσεύχεται τῷ Θεῷ, καὶ τίθεται διαθήκην μετὰ τοῦ Θεοῦ, εἰπὼν, ὅτι Κύριε, ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι λαμβάνω τούτον τὸν λελωθήμενον, καὶ διαναπαύω αὐτὸν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ, ἵνα κήγῳ διὰ τούτον σωθῶ. Χάρισαί μοι οὖν, Χριστέ, τὴν ὑπομονὴν τῆς εἰς αὐτὸν ὑπηρεσίας. Καὶ προσελθὼν τῷ λελωθήμενῳ, λέγει αὐτῷ· Θέλεις, ὁ μέγας, λαμβάνω σε εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀναπαύω; Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Εἶθε κατηξίσις, ἀλλ' ἐγὼ ἀνάξιός εἰμι. Λέγει ὁ Εὐλόγιος· Οὐκοῦν ἀπέρχομαι, φέρω ὄνον, καὶ λαμβάνω σε ἔνθεν. Συν-έθετο ὁ λελωθήμενος μετὰ πολλῆς χαρᾶς. Ἐνεγκὼν οὖν ὄνον ἐκεῖνος, ἐπῆρεν αὐτὸν, καὶ ἀπήνεγκεν εἰς τὸ ἴδιον ξενίδιον. Καὶ ἦν αὐτοῦ ἐπιμελούμενος κατὰ πᾶ-σαν αὐτοῦ χρείαν. Διαρκέσας οὖν ὁ λελωθήμενος ἐπὶ ἔτη δεκαπέντε, ἐνοσοκομεῖτο παρ' αὐτοῦ ὡς πατήρ, φιλοφρόνως, λουόμενος, ἀλειφόμενος, ἐν πᾶσι θερα-πευόμενος, καὶ διαβάσταζόμενος ταῖς χερσὶ τοῦ Εὐ-λόγιου, καὶ ὑπὲρ ἀξίαν μὲν ἐκείνου δορυφορούμενος, καταλλήλως δὲ τῆς νόσου ἀναπαυόμενος. Μετὰ δὲ πεντεκαίδεκα ἔτη ὁ δαίμων ἐνέσκηψεν τῷ λελωθήμε-νῳ, θέλων τάχα καὶ τὸν Εὐλόγιον τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς προθέσεως στερεῆσαι, καὶ τὸν λελωθήμενον τῆς ἀνα-παύσεως καὶ τῆς εὐχαριστίας Κυρίου. Καὶ ἀποστα-σιάζει οὗτος πρὸς τὸν Εὐλόγιον, καὶ ἤρξατο λέγειν κατ' αὐτοῦ δῶσφρημα, ὡς καὶ λοιδορίας λοιπὸν πλύ-ναι τὸν ἄνδρα, ἐπιλέγων αὐτῷ· Σχάτα, γλούττων, φυγοκύρι, ἀλλότρια χρήματα ἔκλεψας. Καὶ τάχα δοῦλος ὑπάρχων τὸν ἴδιον δεσπότην ἐσύλησας· καὶ τῇ ἐμῇ προφάσει βούλει λαθεῖν, ὡς ἐπὶ προφάσει δῆθεν εὐποιίας εἰς τὸ ξενίδιόν σου λασὼν με, καὶ δι' ἐμοῦ βούλει σωθῆναι. Ὁ δὲ Εὐλόγιος παρεκάλει αὐτὸν, θεραπεύων αὐτοῦ τὴν καρδίαν, λέγων· Μὴ, κύριε,

μὴ λέγε τοιαῦτα. Ἄλλ' εἰπέ τί σε ἐλύπησα, καὶ διορ-θοῦμαι. Ὁ δὲ ὄλος λελωθήμενος ἔλεγεν ἐμβριθῶς· Οὐ θέλω σου ταύτας τὰς κολακείας· ἀπένεγκε, ρίψον με ἐν τῇ ἀγορᾷ παρὰ τὴν ἐμὴν πρώτην ἀνάπαισιν. Ὁ δὲ Εὐλόγιος· Παρακαλῶ σε, θεραπεύθητι, εἴ τι λυπῆ, κύρι ὁ μέγας. Ὁ δὲ λελωθήμενος ἀγρεαίνων θυμῷ πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν· Οὐκέτι ἀνέχομαι τῆς ὑπόουλου σου καὶ εἰρωνικῆς κολακείας. Οὐκ ἀρέσκομαι τῇ ζωῇ ταυτη τῇ τεταρτιζευμένη καὶ φειδιωλῆ. Ἐγὼ κρέα θέλω ἐσθίειν. Ὁ δὲ μακρόθυμος Εὐλόγιος ἤνεγκεν αὐτῷ κρέα. Ἰδὼν δὲ αὐτὰ πάλιν, ἀνακράζει ὁ δυσπα-θής· Οὐ πληροφοροῦμαι εἶναι μετὰ σοῦ μόνου, ὄχλους θέλω βλέπειν. Λέγει αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος· Ἐγὼ σοὶ φέρω ἄρτι πλῆθος ἀδελφῶν Ὁ δὲ πάλιν ἀπόδυσπε-τῶν λέγει· Οὐαί μοι τῷ ταλαιπώρῳ, τὴν σὴν ὄψιν οὐ θέλω ἰδεῖν, καὶ ἄγεις μοι τοὺς ὁμοίους σου ἀργοφά-γους; Καὶ σπαράξας ἑαυτὸν, ἀτάκτῳ φωνῇ ἀνέκρα-ξεν, λέγων· Οὐ θέλω, οὐ θέλω, εἰς τὴν ἀγορὰν θέλω. Ὡ βία! ρίψον με ὅπου με εὖρες. Λέγω ὅτι εἰ εἶχεν χεῖρας, οὐ παρητεῖτο καὶ ἀγχόνῃ χρῆσασθαι, ἢ ξίφει ἑαυτὸν χειρίσασθαι. Οὕτως αὐτὸν τοῦ δαίμονος ἐξαγριώσαντος, μετὰ ταῦτα ἀπέρχεται ὁ Εὐλόγιος πρὸς τοὺς ἐκ γειτόνων αὐτοῦ ἀσκητάς, καὶ λέγει αὐ-τοῖς· Τί ποιήσω, ὅτι εἰς ἀπελπισμὸν ἤγαγέν με ὁ λελωθήμενος οὗτος; Λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί; Ὁ δὲ· Δεινὰ μοι διατίθεται, καὶ τί ποιήσω οὐκ οἶδα. Ρίψω αὐτὸν, ἀλλὰ τῷ Θεῷ δεξιὰς ἔδωκα, καὶ φοβοῦμαι. Μὴ ρίψω αὐτὸν· ἀλλὰ κακὰς ἡμέρας μοι καὶ νύκτας δι-δωσιν. Οὐκ οἶδα τί αὐτῷ ποιήσω. Λέγουσιν αὐτῷ ἐκεῖνοι, ὡς ἔτι ζῆ ὁ μέγας (οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὸν ἅγιον Ἀντώνιον), ἀνελθε πρὸς αὐτὸν, βαλὼν τὸν λε-λωθήμενον εἰς πλοῖον, καὶ ἀνένεγκε αὐτὸν εἰς τὸ μο-ναστήριον, καὶ ἐκδεξαι ἕως οὐ ἐξέλθῃ ὁ μέγας ἐκ τοῦ σπηλαίου, καὶ ἀνένεγκε αὐτῷ τὸ κριμα· καὶ ὁ ἐάν σοι εἴπῃ αὐτός, στοίχησον αὐτοῦ τῇ ἐπικρίσει. Ὁ γὰρ θεὸς σοὶ λέγει δι' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εὐπειθής Εὐλό-γιος ἠνέσχετο αὐτῶν, καὶ κολακεύσας τὸν λελωθήμε-νον ἐμβαλὼν αὐτὸν εἰς σκάφος βουκολικόν, ἐξῆλθεν τῆς πύλεως ἐννυκτὶ, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ μονα-στήριον τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου. Συνέβη δὲ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐλθεῖν τὸν μέγαν ἐσπέρας βαθείας, ὡς Κρόνιος διηγήσατο, ἐμπεφιδλωμένον χλαμύδα δερμα-τίνην. Ἐρχόμενος οὖν εἰς τὸ μοναστήριον ἑαυτοῦ εἰσῆρχετο. Καὶ ταύτην εἶχε τὴν συνθήθειαν καλεῖν τὸν Μακάριον, καὶ ἐρωτᾶν αὐτόν· Ἀδελφε Μακάριε, ἦλθόν τινες ἀδελφοὶ ἐνθάδε; Ἀπεκρίνατο ὁ Μακά-ριος· Ἦλθον. Καὶ ὁ μέγας· Αἰγύπτιοί εἰσιν ἢ Ἱερο-σολυμίται. Ἐδεδώκει δὲ αὐτῷ σημεῖον ὁ μέγας, λέ-γων· Ὅταν ἀπραγμονεστέρους τινὰς ἴδῃς ἐλθόντας, λέγε ὅτι Αἰγύπτιοί εἰσιν· ὅταν δὲ τινὰς εὐλαβεστέ-ρους καὶ λογιωνέρους, λέγε ὅτι Ἱεροσολυμίται εἰσιν. Ἦρώτα οὖν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὁ μέγας, λέγων τῷ μα-θητῇ Μακαρίῳ· Αἰγύπτιοί εἰσιν οἱ ἀδελφοί, ἢ Ἱερο-σολυμίται εἰσι; Ἀπεκρίνατο ὁ Μακάριος, λέγων αὐτῷ, ὅτι Μίγμα εἰσιν. Ὅταν οὖν εἶπεν ὁ Μακάριος, ὅτι Αἰγύπτιοί εἰσιν, ἔλεγεν αὐτῷ ὁ μέγας· Ποίησον αὐτοῖς φακόν, καὶ δὸς αὐτοῖς φαγεῖν· καὶ ἐποίησε αὐ-τοῖς εὐχὴν μίαν, καὶ ἀπέλυεν αὐτούς. Ὅταν δὲ ἔλε-γεν, ὅτι Ἱεροσολυμίται, ἐκατέζετο διὰ πάσης νυκτός, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὰ προσήκοντα πρὸς σωτηρίαν. Ἐν ἐκείνῃ οὖν τῇ ἐσπέρῃ καθεσθεις, φησὶ, προσκαλεῖται

πάντας ὁ μέγας, καὶ μηδενὸς αὐτῷ εἰρηκότος τὸ πῶς ποῖον ὄνομα ἔχει ὁ σχολαστικὸς, ἐσπέρας οὕτως βαθείας καλεῖ αὐτὸν, λέγων· Εὐλόγιε, Εὐλόγιε, Εὐλόγιε, ἐκ τρίτου τοῦτο εἰρηκῶς. Ὁ δὲ σχολαστικὸς Εὐλόγιος οὐκ ἀπεκρίνατο, οἰόμενος ἄλλον τινὰ καλεῖσθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ. Λέγει αὐτῷ ἐκ δευτέρου πάλιν· Σοὶ λέγω, Εὐλόγιε, τῷ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐλθόντι. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος· Τί κελεύεις, δέομαί σου; Λέγει αὐτῷ ὁ μέγας· Τί ἤλθες ἐνθάδε; Ἀπεκρίνατο ὁ Εὐλόγιος, λέγων αὐτῷ· Ὁ ἀποκαλύψας σοὶ τὸ ὄνομά μου, καὶ τὸ πρᾶγμα σοὶ ἀποκαλύψει δι' ὃ ἤλθον. Λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος Ἀντώνιος· Ἐματὸν δι' ὃ ἤλθες. Ἀλλ' ἐπὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν εἶπε, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀκούσωσιν. Κελευσθεὶς οὖν ὑπὸ τοῦ μεγάλου ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Εὐλόγιος, εἶπεν ἐπὶ πάντων·

Τοῦτον τὸν λελωθὴν ἐγὼ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐρρίμμενον καὶ ἀμελούμενον. Κατελέχσας δὲ αὐτὸν καὶ τῷ Θεῷ προσευξάμενος δοθῆναι μοι χάριν ὑπομονῆς εἰς αὐτὸν, ἀνέλαβον αὐτὸν· ἐδεδώκειν δὲ καὶ γειῶς τῷ Χριστῷ, ἵνα αὐτὸν νοσοκομήσω, ὅπως καὶ γὰρ σωθῶ δι' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἀναπαυθῆ δι' ἐμοῦ. Ἐξ οὗ δὲ ἐσμεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔτη εἰσὶ δεκαπέντε, ὡσπερ καὶ τῇ σῆ ἀγιωσύνη ἀπεκαλύφθη πάντα. Ἀλλ' οὐκ οἶδα τί δεινὸν πεπονθῶς παρ' ἐμοῦ μετὰ τριακῶντα ἔτη εἰς ἄκρον με νῦν χειμάζει. Ἐνεθυμήθην αὐτὸν ρίψαι, αὐτοῦ τούτου εἰς τοῦτό με κταναγκάζοντος. Τούτου χάριν ἤλθον πρὸς τὴν σὴν ἀγιωσύνην, ἵνα μοι συμβουλεύσης τί ὀφείλω ποιῆσαι, καὶ κροσεύξῃ περὶ ἐμοῦ. Δεινῶς γὰρ χειμάζει με.

Λέγει αὐτῷ ὁ μέγας Ἀντώνιος, ἐμβριθεστάτη καὶ αὐστηρᾷ τῇ φωνῇ· Ρίπτεις αὐτὸν, Εὐλόγιε; ἄλλ' ὁ ποιήσας αὐτὸν οὐ ρίπτει αὐτόν. Σὺ αὐτὸν ἀπορρίπτεις, ἐγείρει ὁ Θεὸς τὸν καλλίω σου, καὶ συνάγει αὐτόν. Καὶ ἀφησυχάσας ὁ Εὐλόγιος κατέπτυξεν ταῦτα ἀκούσας. Καταλείψας δὲ τὸν Εὐλόγιον ὁ μέγας Ἀντώνιος, ἀρχεται τῇ γλώσσει μαστίζειν τὸν λελωθὴν, καὶ ἀποδοῶν πρὸς αὐτόν· Λελωθήμενε, πεπηλωμένε, ἀνάξιε καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, οὐ πάυη θεομαχῶν, παροργίζων τὸν ἀδελφόν; οὐκ οἶδας ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστὶν ὁ ὑπηρετῶν σοί; πῶς τολμᾷς κατὰ τοῦ Χριστοῦ τοιαῦτα φθέγγεσθαι; οὐ διὰ τὸν Χριστὸν ἑαυτὸν ἐδούλωσεν εἰς τὴν σὴν ὑπηρεσίαν; Στύψας οὖν καὶ τοῦτον τοῖς ἐπιπλήκτοις λόγοις ἀφίησι τούτους, καὶ διαλεχθεὶς τοῖς ἀδελφοῖς πᾶσι τὰ πρὸς τὴν χρείαν ἐκάστῳ, ἀπολαμβάνεται πάλιν τὸν Εὐλόγιον καὶ τὸν λελωθὴν ὁ ἅγιος οὗτος, καὶ λέγει αὐτοῖς· Μὴ περιστραφῆτε, τέκνα μηδαιμόθεν, ἀλλ' ἀπέλθετε μετ' εἰρήνης, καὶ μὴ χωρισθῆτε ἀλλήλων, ἀποθέμενοι πᾶσαν λύπην ἣν ὁ δαίμων ὑμῖν ἐνέβαλεν, καὶ μετὰ καθαρᾶς ἀγάπης ὑποστρέψατε εἰς τὴν κέλλαν εἰς ἣν καὶ ἐχρανίσατε. Ἡδὴ γὰρ ἀποστέλλει ὁ Θεὸς ἐφ' ὑμᾶς. Ὁ πειρασμὸς γὰρ οὗτος ἐπεσεῖσθη ὑμῖν ἀπὸ τοῦ Σατανᾶ, ἐπειδὴ ἴδεν ὅτι ἀμφότεροι πρὸς τὸ τέλος ἔχετε, καὶ στεφάνων μέλλετε ἀξιοῦσθαι παρὰ τοῦ Χριστοῦ· καὶ αὐτὸς διὰ σοῦ, καὶ σὺ δι' αὐτοῦ. Μὴ οὖν ἄλλο τι φρονήσητε. Καὶ ἐλθὼν ὁ ἄγγελος μὴ εὖρη ὑμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, καὶ μέλλετε τὸν στέφανον στερεῖσθαι. Σπεύσαντες οὖν θάπτον ὠδεύσαν, καὶ ἤλθον εἰς τὴν κέλλαν ἑαυτῶν ἐν τελείᾳ ἀγάπῃ. Καὶ ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν τελευτᾷ ὁ μακάριος Εὐλόγιος ἀναλύσας πρὸς τὸν Κύριον. Καὶ ἐντὸς ἄλλων τριῶν ἡμερῶν τελευτᾷ ὁ τὸ σῶμα λελωθῆ-

μένος, τὴν δὲ ψυχὴν ἐρρίωμένος, καὶ αὐτὸς παραθέμενος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Χρονοτριβήσας τοίνυν ὁ Κρόνιος εἰς τοὺς περὶ Θηβαῖδα τόπους κατῆλθεν εἰς τὰ μοναστήρια Ἀλεξανδρείας. Καὶ συνέβη τοῦ μὲν μακαρίου Εὐλογίου τὰ τεσσαρακυστὰ ἐπιτελεῖσθαι, τοῦ δὲ λελωθὴν τὸ σῶμα τὰ τρίτα παρὰ τῆς ἀδελφότητος. Μεμαθηκῶς οὖν τοῦτο ὁ Κρόνιος ἐξέστη, καὶ λαβὼν Εὐαγγέλιον εἰς πίστιν τῶν ἀκουόντων τέθεικεν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν, καὶ διωμόσατο αὐτοῖς ἀφηγησάμενος τὴν πρόγνωσιν τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου περὶ αὐτῶν, καὶ περὶ πάντων τῶν συμβεβηκυῶν, ὅτι τούτων τῶν ὅλων λόγων ἐρμηνεύς αὐτὸς γέγονα, τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου Ἑλληνιστὶ μὴ εἰδότος. Ἐγὼ γὰρ ἠπιστάμην ἀμφοτέρων τὰς γλώσσας, καὶ ἐρμηνεύσα αὐτοῖς· τοῖς μὲν μακαρίοις λοιπὸν διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ χάριν, Εὐλογίῳ καὶ τῷ λελωθὴν τῷ σώματι, Ἑλληνιστὶ, παρὰ τοῦ μεγάλου εἰρημένα· τῷ δὲ παναγίῳ καὶ μακαρίῳ καὶ μεγάλῳ Ἀντωνίῳ, Αἴγυπτιστὶ, παρὰ τῶν ἀμφοτέρων εἰρημένα.

ΚΕΦΑΛ. ΚΖ'.

Διήγησις τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου.

Καὶ τοῦτο δὲ διηγείτο ὁ Κρόνιος, ὅτι ἐν ἧ νυκτὶ εἰρηνεύσας τοὺς περὶ τὸν μακάριον Εὐλόγιον ἀπέλυσεν, διηγείτο ἡμῖν ὁ μέγας, ὅτι Ἐνισυτὸν ὀλόκληρον ἠξιάμην ἀποκαλυφθῆναι μοι τὸν τρόπον τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν. Καὶ ἐθεασάμην μακρὸν γίγαντα μέλανα ὑψύμενον μέχρι τῶν νεφελῶν, τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας ἔχοντα εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ τὴν ὑποκάτω αὐτοῦ λιμνη θαλάσσης ἔχουσα μέτρον, καὶ ἐώρων ψυχὰς ἀνιπταμένας ὡς ὄρνεα. Καὶ ὅσαι μὲν ὑπερίπταντο αὐτοῦ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς, δισσώζοντο ὑπὸ ἀγγέλων. Ὅσαι δὲ παρὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐκοσσίζοντο, ἐνέπιπτον εἰς τῆς λίμνης. Ἦλθεν οὖν μοι, φησὶ, φωνὴ λέγουσα· Ταύτας ἅς βλέπεις ὑπεριπταμένας τῆς τοῦ γίγαντος κεφαλῆς καὶ τῶν τούτου χειρῶν ψυχὰς, αὐταὶ εἰσὶν αἱ ψυχὰς τῶν δικαίων, αἵτινες σώζονται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν παράδεισον. Αἱ δὲ πλησσόμεναι ὑπὸ τῶν τοῦ μέλανος χειρῶν αὐταὶ εἰς τὸν ἄδην καταποντίζονται, αἱ ὑποσυρεῖται τοῖς θελήμασι τῆς σαρκὸς καὶ τῇ μνησικακίᾳ ἐξακολουθήσασαι.

ΚΕΦΑΛ. ΚΗ'.

Περὶ Παύλου τοῦ ἀπλοῦ.

Διηγείτο δὲ ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Ἰέραξ, καὶ Κρόνιος δὲ οὗτος, καὶ ἕτεροι πλείονες τῶν ἀδελφῶν, περὶ ὧν μέλλω λέγειν, ὅτι Παῦλός τις ἄγροικος γεωργός, καθ' ὑπερβολὴν ἄκακος καὶ ἀπλοῦς τὸν τρόπον, ὠραιότητι συνεζεύχθη γυναικὶ κακοτρόπῳ τὴν γνώμην· ἦτις τοῦτον διελάνθανεν ἀμαρτάνουσα ἐπὶ μήκιστον χρόνον. Ἐξελθὼν οὖν ἐξ ἀγροῦ αἰφνίδιον εἰς τὸν οἶκον εὔρεν αὐτοὺς αἰσχροπραγοῦντας, τῆς προνοίας εἰς τὸ συμφέρον ὀδηγούσης τὸν Παῦλον. Καὶ θεασάμενος ταύτην μετὰ τοῦ συνήθους αὐτῆ, γελάσας σεμνὸν, ἐπιφωνεῖ αὐτοῖς, λέγων, Καλῶς, καλῶς· ἀληθῶς οὐ μέλει μοι. Μὰ τὸν Ἰησοῦν, ἐγὼ αὐτὴν οὐκέτι αἴρω. Ὑπαγε, ἔχεις αὐτὴν καὶ τὰ παιδία αὐτῆς· ἐγὼ γὰρ ὑπάγω, καὶ γίνομαι μοναχός. Καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς ἀνατρέχει τὰς ὀκτώ μονὰς, καὶ ἀπέρχεται πρὸς τὸν μακάριον Ἀντώνιον, καὶ κρούει τὴν θύραν. Ἐξελθὼν οὖν ὁ μακάριος Ἀντώνιος ἐρωτᾷ αὐτόν· Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Μοναχός θέλω γενέσθαι. Ἀποκρίνεται

quæ pertinent ad salutem. Sedens ergo illo vespere omnes accersit magnus. Cumque nullus ei dixisset quod nomen haberet scholasticus, cum serus esset vesper, vocat eum dicens: Eulogi, Eulogi, Eulogi; et cum ter proclamasset, et scholasticus Eulogius non respondisset, putans aliquem alium vocari hoc nomine, dicit ei magnus: Tibi dico, Eulogi, qui venisti ab Alexandria. Tunc ei dicit Eulogius: Quid jubes, quæso? Dicit ei magnus: Quid huc venisti? Respondit ei Eulogius, dicens: Qui tibi revelavit nomen meum, rem quoque propter quam veni revelavit. Dicit ei sanctus Antonius: Didici quare venisti; sed dic coram fratribus, ut ipsi quoque audiant. Jussus autem a magno Eulogius, dixit coram omnibus:

Hunc mutilatum inveni ego in foro projectum et neglectui habitum. Ejus autem misertus, Deum sum precatus ut daret mihi gratiam in ipsum tolerantiam, et illum assumpsi. Dexteram quoque dedi Deo, quod in morbo ejus curam geram, ut et ego per ipsum salvus fiam, et ipse a me recreetur. Sunt autem quindecim anni ex quo simul versamur, sicut etiam tuæ sanctitati revelata sunt omnia. Sed nescio quidnam mali a me passus, post tot annos me summe vexat, et in animo habui ipsum ejicere, ipso me ad hoc cogente. Eade causa veni ad tuam sanctitatem, ut mihi consulas quidnam debeam facere, et ores pro me; me enim vexat graviter.

Dicit ei magnus Antonius gravi et austerâ voce: Abjicias tu eum, Eulogi? at qui eum creavit non abjicit. Si tu eum abjicias, Deus ei excitabit te meliorem qui eum colligat. Conticuit Eulogius, et extimuit cum hæc audiisset. Relicto autem Eulogio, magnus Antonius incipit lingua flagellare mutilatum, et ad eum exclamare: Mutilate, maculate (63), terra et cælo indigne, non cessas cum Deo pugnare, et tuum fratrem irritare? Nescis esse Christum qui tibi ministrat? Quomodo audes hæc loqui adversus Christum? Non propter Christum se tuo mancipavit servitio? Cum ergo eum quoque verbis coercuisset increpantibus, eos dimittit; et cum disseruisset cum fratribus de iis quæ erant unicuique necessaria, rursus accedit ad Eulogium et mutilatum, et dicit eis: Ne usquam immoremur, o fratres, sed abite in pace, et ne invicem separemini, deposita omni molestia quam vobis iniecit dæmon; et cum bona dilectione revertimini in cellam in qua longo tempore versati estis; jam enim Deus mittet ad vos. Hæc enim tentatio in vos excitata est a Satana, quoniam scit vos jam ad finem pervenisse, et futurum esse ut coronas a Christo accipiatis, ipsum per te, et te per eum. Nihil ergo aliud cogitaveritis. Quod si veniens angelus non invenerit vos in eodem loco, futurum est ut coronis privemini. Cito ergo festinantes ingressi sunt, et venerunt in suam cellam charitate (64) perfecta. Et intra quadraginta dies, obit beatus Eulogius migrans ad Dominum, et intra tres alios obit is qui erat corpore mutilatus, sed anima firmus ac robustus, qui ipse

A quoque in manus Dei suum commendavit spiritum.

Cum ergo aliquanto tempore versatus esset Cronius circa loca Thebaidis, descendit in monasterium Alexandriae, et accidit ut beati quidem Eulogii obitus a fraternitate celebraretur quadragesimus dies, manci autem tertius. Cum hoc ergo didicisset Cronius, obstupuit; et acceptum Evangelium, ut fidem haberent audientes, posuit in medio fratrum; et eis juravit, narrans magni Antonii de his præscientiam, et de omnibus quæ acciderunt, et dicens: Horum ergo verborum fui interpres, cum beatus Antonius Græce nesciret; ego vero sciebam utramque linguam, et eis sum interpretatus, beatis quidem deinceps per Christi gratiam: Eulogio et corpore mutilato Græce, quæ a magno dicta sunt; ipsi autem sancto et beato magnoque Antonio Ægyptiæ, quæ dicta sunt ab utroque.

CAPUT XXVII.

De contemplatione quam vidit abbas Antonius.

Hoc quoque narravit Cronius illa nocte magnum eis narrasse Antonium: Ego, aiebat, anno integro oraveram ut revelaretur mihi locus justorum et peccatorum (*Supra l. 1, in Vita S. Antonii, c. 38; Pasch., c. 19, n. 4*). Vidi autem giganteum nigrum altissimum, qui ad nubes usque pertingebat, habebat autem manus ad cælum usque extensas; infra autem erat lacus qui mare æquabat magnitudine. Vidi quoque animas tanquam aves sursum volantes; et quæcumque quidem ejus manus et caput supervolabant, servabantur ab angelis; quæ autem a manibus ejus verberabantur, incidebant in lacum. Ad me itaque vox pervenit, quæ dicebat: Quas vides animas supervolasse caput gigantis et ejus manus, eæ sunt animæ justorum, quæ quidem ab angelis servantur in paradiso: quæ autem a manibus nigri percutiuntur, eæ in inferno demerguntur. Quæ quidem attractæ fuerunt a voluntate carnis, et odium secutæ sunt, et referendæ injuriæ cupiditatem.

CAPUT XXVIII.

Vita abbatis Pauli Simplicis (65).

Narravit autem sanctus Christi servus Hierax, et Cronius, et plures alii ex fratribus ea quæ sum dicturus (*Ruff., l. II, c. 31*), quod quidam Paulus agrestis agricola, insigniter innocens et moribus simplex, uxorem duxerat mulierem formosissimam, sed moribus improbam, quæ longissimo tempore peccans eum latuit. Aliquando autem de improvviso regressus ex agro, et ingressus domum suam, invenit eos turpia perpetrantes, deducente Paulum providentia ad id quod erat sibi conducibile. Eamque cum vidisset, cum eo cum quo habebat stupri consuetudinem, honeste ac decore risit, et eis exclamavit, dicens: Bene est, bene est, revera non est mihi curæ. Per Jesum, ego eam non accipiam amplius, abi, eam tibi habe et ejus filios; ego enim recedo, et efficior monachus. Cum nulli autem dixisset aliquid, pertransit octo mansiones (66), et abit ad sanctum Antonium, et pulsat ostium. Egressus autem sanctus Antonius, eum interrogat: Quid vis? Et dicit

Paulus : Volo fieri monachus. Respondet ei Antonius : **A** Senex sexagenarius non potest hic fieri monachus ; sed potius abi in vicum, et operare, et vitam dege operariam, Deo agens gratias. Non potes enim sustinere afflictiones solitudinis. Respondet senex, et dicit : Si quid me docueris, illud faciam. Dicit ei Antonius : Dixi tibi te esse senem, et non posse esse monachum ; abi. Si enim vis esse monachus, ingredi cœnobium ubi sunt complures fratres qui possunt tuam ferre imbecillitatem. Ego enim solus hic sedeo, quinque dierum spatio interjecto comedens, idque esuriens. His ergo verbis Paulum abigebat. Postquam autem eum non admisit, clauso ostio Antonius tribus diebus foras non est egressus, propter ipsum, ne quidem ad necessitates suas. Senex autem permansit non recedens. Quarto vero die cum eum premeret necessitas, aperto ostio egressus est. Et cum rursus vidisset Paulum, ei dicit : Abi hinc, senex. Quid mihi es molestus ? non potes hic manere. Dicit ei Paulus : Fieri non potest ut ego alibi quam hic moriar. Cum aspexisset autem Antonius, et vidisset eum non ferre ea quæ sunt ad victum necessaria, non panem, non aquam, non aliquid aliud, et jam quartum diem perseverasse jejunum, cogitavit apud se : Ne forte moriatur, ut qui non sit assuetus jejunare, et meam maculet animam. Eum ergo admittit. Tunc ei dicit Antonius : Potes esse salvus si habeas obedientiam, et quod a me audieris hoc feceris. Paulus autem respondens, dixit : Faciam quæcunque jusseris. Talemque vitæ asperæ agendæ rationem et illis diebus suscepit Antonius, qualem quando erat in principio juventutis. Ejus ergo mentem probans Antonius, ei dixit : Sta, et ora in hoc loco donec ingrediar, et afferam tibi quod opereris. Ingressus autem speluncam, per fenestram animadvertit eum in eo loco totam hebdomadam manere immobilem, cum ab æstu torreretur. Egressus autem post hebdomadam, cum ex palmis ramos madefecisset, ei dicit : Accipe, et contexe funem ut me vides. Textit senex ad horam usque nonam quindecim ulnas magno labore. Cum autem vidisset Antonius id quod contextuerat, id minime ei placuit, et ipsi dicit : Male contextuisti, retexe, et denuo contexe ; cum jam septimo die jejunus ageret, idque cum esset grandis ætate. Tantum autem eum hac de causa afflixit, ut ægre ferens senex fugeret Antonium, et vitam monachorum. Is autem eosdem ramos et retexuit, et iterum contextuit cum magno labore, quod ex contextura prima fuissent corrugati. Cum ergo vidisset magnus Antonius eum nec murmurasse, neque animum abjecisse, neque vultum suum omnino avertisse, et neque vel tantillum succensuisse, propter eum est compunctus. Et sole occidente ei dicit : Patercule, vis comedamus fragmentum panis ? Dicit ei Paulus : Ut tibi videtur, abba. Hoc quoque rursus inflexit Antonium, quod non ad cibi nuntium protinus accurrerit, sed ei potestatem permiserit. Para ergo, inquit, mensam ; et obediit. Fert panes Antonius, et imponit mensæ quatuor paxamates, sex unciarum ; et sibi quidem

unum madefecit, erant enim sicci ; illi autem tres. Psalmum psallit Antonius quem noverat ; et cum eum duodecies cecinisset, duodecies oravit ut in hoc quoque Paulum probaret. Senex autem simul precatus est ipso magno Antonio promptius et alacrius. Malebat enim, ut arbitror, pascere scorpiones, quam una vivere cum adultera. Post duodecim autem orationes, Paulo dicit magnus Antonius : Sede, inquit, et ne comedas usque ad vesperam ; sed solum attende esculentis. Cum autem fuisset vespera, et Paulus non comedisset, dixit ei Antonius : Surge, ora, et dormi. Ille autem mensa relicta sic fecit. Media autem nocte excitavit eum ad orationem, et usque ad horam nonam produxit orationes. Mensa autem rursus apposita cum et rursus cecinisset et orasset, sero vespere sederunt ad comedendum. Cum ergo comedisset magnus Antonius unum paxamatem, aliud non tetigit. Senex autem comedens tardius, adhuc tenebat paxamidium quod ceperat. Expectabat ergo Antonius donec perfecisset, et dicit ei : Comede, patercule, etiam unum aliud paxamidium. Dicit ei Paulus : Si tu comedas, ego quoque comedam ; te autem non comedente, nec ego comedam. Dicit ei Antonius : Mihi sufficit, sum enim monachus. Et ille : Et mihi sufficit ; nam ego quoque volo fieri monachus. Surgit rursus, et facit duodecim orationes, et psallit duodecim psalmos. Et post orationes primi somni parum dormiunt ; et rursus expergiscuntur ad psallendum a media nocte ad diem usque.

Deinde misit eum ad obeundam solitudinem, dicens ei : Veni hoc post tres dies. Cum hoc autem factum esset, et quidam fratres ad eum venissent, observabat Paulus Antonium quidnam vellet eum facere. Is autem dixit ei : Tacens ministra fratribus ; neque aliquid gustaveris donec fratres fuerint iter ingressi. Postquam autem tertia jam impleta esset hebdomada ex quo non comederat Paulus, fratres eum rogabant : Qua de causa taces ? Cumque ille non responderet, dicit ei Antonius : Quid taces ? colloquere cum fratribus. Ille vero est collocutus. Cum aliquando ei fuisset allata urna mellis, dixit ei Antonius : Frange vas, et mel effundatur. Sic autem fecit. Et ei rursus dicit : Collige rursus mel concha, ne sordes aliquas inferas. Et rursus jussit eum aquam haurire toto die. Et rursus cum vestem ejus dissolvisset, jussit consuere. Tantam denique hic vir possedit obedientiam, ut ei etiam data sit gratia divinitus, nempe ut ejiceret dæmones. Postquam ergo vidit senem magnus Antonius, prompte eum esse ad omnia secutum in vitæ exercendæ ratione, ei dicit : Vide, frater, si sic in dies potes, mane mecum. Dicit ei Paulus : An quid mihi possis amplius ostendere, nescio. Nam ea quæ vidi a te fieri, ego quoque facio facile et citra laborem, Deo mihi opem ferente. Tunc ei dicit Antonius alio die : In nomine Jesu, ecce factus es monachus. Cum autem satis superque comperit haberet in omnibus magnus et beatus Antonius, esse admodum perfectam animam Christi servum, ut qui esset admodum simplex ; post certos menses,

αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος, καὶ λέγει· Ἐτῶν ἐξήκοντα γέρον ἄνθρωπος ὡς μοναχὸς γενέσθαι οὐ δύνασαι· ἀλλὰ μάλλον ἀπελθε εἰς κώμην, καὶ ἐργάζου, καὶ ζῆθη ἐργατικὸν βίον εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Ὑπομῆναι γὰρ σὺ τὰς θλίψεις τῆς ἐρήμου οὐ δύνασαι. Ἀποκρίνεται πάλιν ὁ γέρον, καὶ λέγει· Εἴ τι ἂν με διδάξης, ἐκεῖνο ποιήσω. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· Εἴρηκά σοι ὅτι γέρον εἶ, καὶ οὐ δύνασαι μονάσαι. Ἀπελθε. Εἰ ἄρα θέλεις μοναχὸς εἶναι, εἰσελθε εἰς κείνῳ βίον πλειόνων ἀδελφῶν, οἵτινες δύνανταί σου τῆς ἀσθενείας ἀνέχεσθαι. Ἐγὼ γὰρ μόνος καθημαι ὡς διὰ πέντε ἡμερῶν ἐσθίων, καὶ τοῦτο λιμῶντων. Τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ῥήμασιν ἀπεσῶσει τὸν Παῦλον. Καὶ ὡς οὐκ ἠνέσχετο αὐτοῦ, κλείσας τὴν θύραν ὁ Ἀντώνιος οὐκ ἐξήλθεν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς δι' αὐτόν, οὐδὲ πρὸς τὴν ἰδίαν χρείαν. Ὁ δὲ γέρον παρίμενεν οὐκ ἀναχωρῶν. Τῇ οὖν τετάρτῃ ἡμέρᾳ χρείας αὐτὸν ἀναγκαζούσης ἀνοίξας ἐξήλθεν. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν πάλιν λέγει τῷ Παύλῳ· Ἀπελθε ἔνθεν, γέρον, τί με ὑποπιάζεις; οὐ δύνασαι ὡς μεῖναι. Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ἀμήχανόν ἐστι ἀλλαγῶ με ἀποθανεῖν ἢ ὡς. Περιβλεψάμενος οὖν ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἰδὼν ὅτι τὰ πρὸς τροφήν οὐ βαστάζει, οὐκ ἄρτον, οὐχ ὕδωρ, οὐχ ἕτερόν τι, καὶ τετάρτην ἔχει καρτερήσας νῆστις, ἐλογίσατο ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὅτι Μὴ ποτε καὶ ἀποθάνῃ ἀπειρος ὢν τοῦ νηστεύειν, καὶ κηλιδώσῃ μου τὴν ψυχὴν. Εἰσδέχεται οὖν αὐτὸν τότε. Ἐφη πρὸς αὐτόν Ἀντώνιος· Δύνη σωθῆναι, ἐὰν ἔχῃς ὑπακοήν, καὶ ὕπερ ἂν παρ' ἐμοῦ ἀκούσης, τοῦτο ποιήσης; Ὁ δὲ Παῦλος ἀποκριθεὶς, εἶπε· Πάντα ποιήσω ὅσαπερ ἂν προστάξης. Καὶ τοιαύτην ἀνέλαθεν ὁ Ἀντώνιος πολιτείαν σκληραγωγίας ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, οἷαν οὔτε ἐν ἀρχαῖς τῆς νεότητος. Δοκιμάζων δὲ αὐτοῦ τὴν γνώμην ὁ Ἀντώνιος, ἔφη πρὸς αὐτόν. Στῆθι καὶ πρόσευξαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἕως ἐξελθῶν ἐξενέγκω σοι ἔργον, ὕπερ ἐργάσῃ. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ σπήλαιον προσεῖχεν αὐτῷ διὰ θυρίδος ἀκινήτῳ μένοντι ἐν τῷ τόπῳ ὅλην τὴν ἐβδομάδα ὑπὸ καύματος φρυγομένῳ. Καὶ βρέξας θαλλοὺς ἐκ φοινίκων, λέγει αὐτῷ· Δέξαι, πλέξον σειρὰν, ὡς βλέπεις ἐμέ. Πλέκει ὁ γέρον μέχρι ἐνάτης ὀργυρίας δεκαπέντε μόχθῳ πολλῷ. Θεασάμενος δὲ ὁ μέγας Ἀντώνιος τὸ πλέγμα δυσηρεστήθη· καὶ ἐπιφερόμενος, λέγει αὐτῷ· Οὐ καλῶς ἐπλέξας, ἀπόπλεξον, καὶ ἄνωθεν πλέξον. Νῆστι αὐτῷ ὄντι τετάρτην ἡμέραν ἄγοντι, καὶ ἡλικιώτῃ, τοσοῦτον αὐτῷ ἐπήνεγκε τὸν κόπον, ἵνα δυσφορήσας ὁ γέρον φύγῃ τὸν Ἀντώνιον, καὶ τὸν βίον τῶν μοναχῶν. Ὁ δὲ καὶ ἀπέπλεξεν, καὶ πάλιν ἐπλέξεν τοὺς αὐτοὺς θαλλοὺς πάνυ δυσχερεστέρους διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐκ τῆς πρώτης πλοκῆς ἐρυσιδωμένους. Θεασάμενος οὖν ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὅτι οὔτε ὁ γέρον ἐγόγγυσε, οὔτε ἐμικροψύχησεν, οὔτε κἄν πρὸς βραχὺ ἠγανάκτησεν, οὐδ' ὄλιως τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διεστρεψεν, κατενόγη ἐπ' αὐτῷ. Καὶ δύνοντας τοῦ ἡλίου, λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· Παππία, θέλεις φάγωμεν ἄρτου κλάσμα; Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ὡς δοκεῖ σοι, ἀδελφῆ. Καὶ τοῦτο πάλιν ἐπὶ πλεῖον ἔκαμψε τὸν Ἀντώνιον, τὸ μὴ προσδραμεῖν προθύμως τῇ τῆς τροφῆς ἀγγελίᾳ, ἀλλ' αὐτῷ ἐπιτρέψαι τὴν ἐξουσίαν. Θὲς οὖν, φησὶν ὁ Ἀντώνιος τῷ γέροντι, τὴν τράπεζαν· καὶ ὑπήκουσεν. Φέρει ἄρτους ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἐπιτίθησι τῇ τραπέζῃ παξαμάτας τέσ-

σaras ἔχοντας ὡς ἀπὸ ἑξ οὐγκιῶν. Καὶ ἑαυτῷ μὲν ἔβρεξεν ἕνα (ξηροὶ γὰρ ἦσαν), ἐκείνῳ δὲ τρεῖς· βάλλει ψαλμὸν ὁ Ἀντώνιος ὃν ἦδει, καὶ δωδέκατον αὐτὸν ψάλλας, δωδέκατον ἠΰξατο, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοκιμάσῃ τὸν Παῦλον. Ὁ δὲ γέρον προθυμότερον συνῆξατο τῷ μεγάλῳ. Ἡρεῖτο γὰρ, ὡς οἶμαι, σκορπίους μάλλον ποιμᾶναι, ἢ μοιχαλίδι συζῆσαι.... Μετὰ δὲ τὰς δωδέκα προσευχὰς· εἶπε πρὸς αὐτόν. Δεῦρο, μετάλαβε τῆς τροφῆς. Ὡς δὲ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ τὰ σιτία, Κάθισον, φησὶ, καὶ μὴ φάγῃς ἕως ἑσπέρας, ἀλλὰ πρόσιχε μόνον τοῖς ἐδωδίμοις. Ἐσπέρας δὲ γενομένης, καὶ τοῦ Παύλου μὴ βεβρωκότος, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Ἀντώνιος· Ἀναστὰς εὔξαι, καὶ κάθειυε. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν τράπεζαν, ἐποίησεν ὡσαύτως. Μεσαζούσης δὲ τῆς νυκτὸς ἐγείρει αὐτόν εἰς προσευχὴν ἄχρις ἐνάτης ὥρας ἡμερινῆς παρατείνας τὰς εὐχὰς. Παραθείς δὲ τράπεζαν πάλιν ἐκέλευσε μεταλαβεῖν, καὶ ἐκαθέστησαν τοῦ φαγεῖν ἑσπέρας οὔσης βραθείας. Φαγὼν οὖν ὁ μέγας Ἀντώνιος τὸν παξαμᾶν τὸν ἕνα, ἄλλου οὐχ ἤξατο. Ὁ δὲ γέρον σχολαιότερον ἐσθίων, ἔτι εἶχεν τοῦ παξαμαδίου οὐ ἤρξατο· ἐξεδέξατο οὖν ὁ Ἀντώνιος, ἕως οὐ τελέσῃ· καὶ λέγει αὐτῷ· Φάγε, παππια, καὶ ἄλλον παξαμᾶν. Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ἐὰν σὺ ἐσθίης, κἀγὼ· σοὺ δὲ μὴ ἐσθίοντος, οὐκ ἐσθίω. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· Ἐμοὶ ἐπαρκεῖ· μοναχὸς γὰρ εἶμι. Ἀποκρίνεται τῷ μεγάλῳ ὁ Παῦλος· Ἀρκεῖ καὶ ἐμοί. Κἀγὼ γὰρ θέλω μοναχὸς γενέσθαι. Ἐγείρονται πάλιν, καὶ ποιεῖ δωδέκα προσευχὰς, καὶ δωδέκα ψάλλει ψαλμὸς. Καὶ μετὰ τὰς προσευχὰς καθεύδουσι μικρὸν τοῦ πρώτου ὑπνίου· καὶ πάλιν ἐγείρονται ψάλλειν ἀπὸ μεσονυκτίου ἕως ἡμέρας.

Εἶτα ἐπεμπεν αὐτόν εἰς τὴν ἐρημον περιάγειν, λέγων αὐτῷ· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἦκε ἐνταῦθα. Τούτου δὲ γενομένου καὶ ἀδελφῶν τινῶν πρὸς αὐτόν ἐληλυθόντων προσεῖχεν ὁ Παῦλος τῷ Ἀντωνίῳ, τί κελεύοι αὐτόν ἐργάσασθαι. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἀντώνιος, σιωπᾶν διακόνησον τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ μηδενὸς γεύσῃ ἄχρις ἂν οἱ ἀδελφοὶ ὀδεύσωσιν. Ὡς δὲ λοιπὸν τρίτῃ ἐβδομάδῃ ἐπληρώθη μὴ βεβρωκότος τοῦ Παύλου, οἱ ἀδελφοὶ ἠρώτων αὐτόν, Τίνος ἕνεκεν σιωπᾶς; Τοῦ δὲ μὴ ἀποκρινομένου λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Ἀντώνιος· Τί σιωπᾶς, ὀμίλησον τοῖς ἀδελφοῖς. Ὁ δὲ ὀμίλησεν· Ἄλλοτε δὲ στάμου μέλιτος αὐτῷ ἐνεχθέντος, εἶπεν Ἀντώνιος πρὸς αὐτόν. Κλάσον τὸ ἀγγεῖον, καὶ ἐκχυθῆτω τὸ μέλι. Ἐποίησε δὲ οὕτω· καὶ λέγει αὐτῷ· Σύναξον πάλιν τὸ μέλι. Ἐποίησε δὲ οὕτω· καὶ λέγει αὐτῷ· Σύναξον πάλιν τὸ μέλι μυακίῳ ἄνωθεν, ἵνα μὴ ῥυπαρίαν τινὰ εἰσενέγκῃς. Καὶ πάλιν ἀντλεῖν ὕδωρ προσέταξε πᾶσαν ἡμέραν. Καὶ παραλύσας αὐτοῦ τὸ ἱμάτιον ἐκέλευσε ῥάπτειν, καὶ πάλιν ἐκαῖνος ἔβραπτε. Καὶ τοσαύτην ὁ ἀνὴρ ἐκτήσατο ὑπακοήν, ὥστε καὶ χάριν αὐτῷ δεδῶσθαι θεοῦ τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων ἐλασίαν. Ὡς οὖν ἶδε τὸν γέροντα ὁ μέγας Ἀντώνιος εἰς πάντα προθύμως αὐτῷ ἐπακολουθήσαντα εἰς τὴν τῆς ἀσκήσεως πολιτείαν· πάλιν λέγει αὐτῷ· Ἴδε, ἀδελφῆ, ἐὰν δύνασαι καθ' ἡμέραν οὕτως, μεῖνον μετ' ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ἐὰν μὲν πλέον τί ποτε ἔχῃς μοι δεῖξαι, οὐκ οἶδα, ἐπεὶ ταῦτα ἃ εἶδον ποιοῦντά σε, ποιῶ καγὼ εὐχερῶς. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος τὴν ἄλλην ἡμέραν· Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου, ἰδοὺ γέγονας μοναχὸς. Πληροφορηθεὶς οὖν καθ' ὑπερβολὴν ἐν πᾶσιν εἰς αὐτόν

ὁ μακάριος καὶ μέγας Ἀντώνιος, ὅτι τέλειός ἐστι πάνυ ψυχῆς ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλος Παῦλος ὁ ἀπλαστος λίαν ἀπλοῦς ὢν, μετὰ μῆνας ῥητοῦς τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος συνεργούσης Ἀντωνίῳ τῷ μακαρίῳ ποιεῖ αὐτῷ κέλλαν λοιπὸν ὡς ἀπὸ σημείων τριῶν ἢ τεσσάρων τῆς ἑαυτοῦ κέλλης. Καὶ λέγει αὐτῷ. Ἰδοῦ, τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ συνεργούσης σοι γέγονας μοναχός. Μένε κατ' ἰδίαν λοιπὸν, ἵνα καὶ πείραν λάβῃς δαιμόνων. Οἰκίσας οὖν καθ' ἑαυτὸν Παῦλος ὁ ἀπλοῦς ἔτος ἓν, χάρισματος ἠξιώθη κατὰ δαιμόνων καὶ νοσημάτων παντοδαπῶν, κατορθώσας εἰς ἄκρον τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετήν.

Μιᾶ τοίνυν τῶν ἡμερῶν καθ' ὑπερβολὴν δεινοτάτως δαιμονιῶν ἠχθη νεανίσκος Ἀντωνίῳ τῷ μακαρίῳ ἀρχικὸν ἔχων χάλειπώτατον δαίμονα, ὃς καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐδυσφίμει. Προσεσχικῶς οὖν ὁ μέγας Ἀντώνιος τῷ νεανίσκῳ, λέγει τοῖς ἄγουσιν αὐτόν· Οὐκ ἐστὶ τοῦτο ἐμὸν τὸ ἔργον. Κατὰ γὰρ τούτου τοῦ τάγματος τῶν δαιμόνων τοῦ ἀρχικοῦ οὐπω ἠξιώθη χάρισματος, ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ χάρισμα Παύλου τοῦ ἀπλοῦ, Ἀπελθὼν οὖν ὁ μακάριος Ἀντώνιος πρὸς τὸν δόκιμον Παῦλον ἀπήγαγεν καὶ αὐτούς, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀδελφὲ Παῦλε, ἔκβαλε τὸν δαίμονα τοῦτον ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα ὑγιαίνων ἀπέλθῃ εἰς τὰ ἴδια, καὶ δοξάζῃ τὸν Κύριον. Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Σὺ γὰρ τί; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· Οὐ σχολάζω ἐγὼ, ἀλλο ἔχω ἔργον. Καὶ καταλείψας ἐκεῖ τὸν παῖδα ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὑπέστρεψεν πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν. Ἀναστὰς οὖν ὁ ἄκακος γέρον, καὶ προσευξάμενος ἐνεργῆ προσευχήν, προσκαλεσάμενος τὸν δαιμονιῶντα, λέγει· Ἐῤῥηκεν ὁ ἀδελφὸς Ἀντώνιος, ὅτι Ἐξέλθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα δοξάζῃ τὸν Κύριον ὑγιῆς. Ὁ δὲ δαίμων μετὰ δυσφημίας ἀνέκραξεν· Οὐκ ἐξέρχομαι, φαγόγηρε, λῆρε. Λαθὼν οὖν τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ νώτου αὐτὸν ἔτυπεν, λέγων· Ἐξέλθε, εῤῥηκεν ὁ ἀδελφὸς Ἀντώνιος. Ὁ δὲ δαίμων ἐλοιδορεῖ καὶ Ἀντωνίον σφοδρότερον μετὰ τοῦ Παύλου, λέγων· Οἱ πολιοσάγοι, οὗτοι, οἱ λεληθαργημένοι, οἱ ἀπληστοὶ, οἱ μηδέποτε τοῖς ἰδίοις ἀρκούμενοι, τί κοινὸν ἔχετε μεθ' ἡμῶν; τί ἡμᾶς τυραννεῖτε; Τέλος λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ἐκβάινεις, ἢ ὑπάγω λέγω τῷ Χριστῷ; μὰ τὸν Ἰησοῦν, εἴν οὐκ ἐκβάινεις, ἐγὼ ἄρτι ὑπάγω, λέγω τῷ Χριστῷ, καὶ οὐαὶ σοι ἔχει ποιῆσαι. Προσεδυσφήμησεν καὶ τὸν Ἰησοῦν ὁ ἀνήμερος δαίμων, κράζων, Οὐκ ἐξέρχομαι. Ἐπὶ τούτῳ γολῶσας ὁ ἅγιος Παῦλος κατὰ τοῦ δαίμονος, ἐξῆλθε τῆς ἑαυτοῦ ξενίσεως κατ' αὐτὴν τὴν σταθερὰν μεσημβρίαν. Τῶν δὲ Αἰγυπτίων τὸ καῦμα μάλιστα τὸ ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις συγγενές ἐστὶ τάχα τῆς Βαβυλωνίας καμίνου. Στὰς οὖν ὡς στύλος ὁ τοῦ οὐρανοῦ στύλος ἐπὶ τῆς πέτρας ἐν τῷ ὄρει προσεύχεται, λέγων οὕτως· Σὺ βλέπεις, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ σταυρωθεὶς ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ὅτι οὐ καταβῶ ἀπὸ τῆς πέτρας, οὐ φάγω, οὐ πίνω, ἕως οὐ ἀποθάνω· εἴν μὴ ἄρτι ἀκούσης καὶ ἐκβάλης τοῦτον τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐλεύθερον αὐτὸν ποιήσης ἀπὸ τούτου τοῦ πνεύματος τοῦ ἀκαθάρτου. Ἐπι λαλοῦντος τοῦ ἀπλοῦ καὶ ταπεινόφρονος Παύλου τῷ Ἰησοῦ, πρὸ τοῦ τελεσθῆναι τοὺς λόγους τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ καθαροῦ, ἀνέκραξεν κάτω πρὸς τὴν κέλλαν ὁ δαίμων Ὑπάγω, ὑπάγω, ἐξέρχομαι, βίβη καὶ τυραννίδι ἐλαύνομαι, ἀναχωρῶ τοῦ ἀνθρώπου, οὐκέτι ἐγγίζω. Τὸ

ταπεινὸν καὶ ἀπλοῦν Παύλου ἐλαύνει με φυγαδεῦον, καὶ πρὸς ἀπέλθω οὐκ οἶδα. Καὶ παραχρῆμα ἐξῆλθεν τὸ πνεῦμα τοῦ δαίμονος, καὶ μετεβλήθη εἰς δράκοντα μέγιστον ὡσεὶ πηχῶν ἑβδομηκοντα. Καὶ ἀπῆει συρόμενος εἰς τὴν θάλασσαν τὴν Ἐρυθρὰν· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· Ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀναγγελεῖ δίκαιος. Καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ· Ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, φησὶν ὁ Κύριος, ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον, καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους. Ἐῤῥηκε γὰρ τὰ ταπεινότερα τῶν δαιμόνων ὑπὸ τῶν ἀρχικῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ πίστει ἐκβάλλεσθαι· τοὺς δὲ ἀρχικοὺς πάλιν δαίμονας ὑπὸ τῶν ταπεινῶν φυγαδεύεσθαι. Ταῦτά ἐστὶ θαύματα τοῦ ἀπλοῦ καὶ ταπεινόφρονος, καὶ ἄλλα πλείονα καὶ μείζονα τούτων. Ὅς ἀπεκλήθη Ἀπλοῦς παρὰ πάσης τῆς ἀδελφότητος.

ΚΕΦΑΛΑ. ΚΘ'.

Περὶ Παχῶν.

Παχῶν τις ὀνόματι περὶ τὰ ἑβδομηκοντα ἐλάσας ἔτη ἐκαθίζετο ἐν τῇ Σκήτει. Συνέβη δ' ἐμὲ ὀχληθέντα ὑπὸ τοῦ δαίμονος συνεχόμενον ἐπιθυμίᾳ γυναικείᾳ δυσφορεῖν καὶ πρὸς τοὺς λογισμοὺς καὶ πρὸς τὰς φαντασίας τὰς νυκτερινὰς. Καὶ ἐγγύς γενόμενος ὑπὸ τούτου τοῦ πειρασμοῦ ἐξελθεῖν τῆς ἐρήμου, ἐλαύνοντός με σφοδρότατως τοῦ πάθους (τοῖς μὲν γὰρ γείτοσι τῶν Πατέρων οὐκ ἀνεθέμην τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' οὔτε τῷ διδασκάλῳ μου Εὐαγρίῳ)· λεληθότως δὲ παραβαλὼν εἰς τὴν πανέρημον, συνετύγχανον ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε τοῖς κατὰ τὴν Σκήτιν Πατράσιν γηράσασιν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐν οἷς, δὴ περιέτυχον καὶ τῷ Παχῶν. Εὐρῶν οὖν αὐτὸν ἀκραϊότερον καὶ ἀσκητικώτερον, ἐθάρσησα αὐτῷ ἀναθέσθαι μου τὰ τῆς διανοίας. Καὶ λέγει μοι ὁ ἅγιος οὗτος· Μὴ ξενίσῃ σε τὸ πρᾶγμα. Οὐ γὰρ αὐτὸ πάσχεις ἀπὸ ῥαθυμίας. Μαρτυρεῖ γὰρ σοὶ καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ σπάνις τῶν χρειῶν, καὶ τὸ μὴ εἶναι συντυχίας θηλειῶν ἐνθάδε. Ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ σπουδῆς τῆς κατ' ἀρετὴν συμβοῖνει σοὶ τοῦτο παρὰ τοῦ ἐναντίου. Τριπλοῦς γὰρ ἐστὶν ὁ πολεμος ὁ πορνικός. Ποτὲ μὲν γὰρ ἡ σὸξ ἡμῖν ἐπιτίθεται εὖ παθοῦσα ποτὲ δὲ τὰ πάθη ἡμῖν ἐπανίστανται διὰ τῶν λογισμῶν· ποτὲ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ δαίμων τυραννεῖ ἡμᾶς διὰ τῆς βασκανίας. Ἐγὼ γὰρ πολλὰ παρατηρήσας εὗρηκα τοῦτο. Ἰδοῦ, ὡς ὄρας με, γέροντα ἀνθρώπων· τεσσαρακοστὸν ἔτος ἔχω ἐν τῇ κέλλῃ ταύτῃ φροντίζων τῆς ἑμαυτοῦ σωτηρίας· καὶ ταύτην ἄγων τὴν ἡλικίαν μέχρις ἄρτι πειράζομαι. Καὶ ὤμνυτο λέγων, ὅτι δώδεκα ἔτη, μετὰ τὸ πεντηκοστὸν με ἔτος ἄγειν, οὐ νύκτα μοι συνεχώρησεν, οὐχ ἡμέραν ἐπιτιθέμενός μοι. Ὑπονοήσας οὖν ὅτι ἀπέστη μοι ὁ Θεός, διὸ καὶ καταδυναστεύομαι οὕτως· ἤρησάμην ἀποθανεῖν μᾶλλον ἀλόγως, ἢ πάθει σώματος ἀσχημονῆσαι αἰσχυρῶς. Καὶ ἐξελθὼν μου τῆς κέλλης, καὶ περιῶν τὴν ἐρημον, σπήλαιον εὗρον βαίνης· εἰς ὃ σπήλαιον ἔθηκα ἑμαυτὸν ἐν ἡμέρᾳ γυμνόν· ἵνα ἐξελθόντα με φάγῃ τὰ θηρία. Ὡς οὖν ἐγένετο ἑσπέρα, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. Ἐθου σκότος, καὶ ἐγένετο νύξ. Ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ. Οἱ σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἀρπάσαι καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ Θεῷ βρωσίν αὐτοῖς. Ἐξελθόντες οὖν οἱ θῆρες ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ὃ τε ἄρσην καὶ ἡ θήλεια ὠσφράνθησάν με, ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς περιλειξάντές με. Καὶ ὡς ἐδόκουν βρωθῆναι, ἀνεχώ-

Dei gratia opem ferente beato Antonio, facit ei deinceps cellam ad tres vel quatuor lapides a sua cella. Et dicit ei : Ecce Christi virtute opem ferente tu factus es monachus, mane deinceps seorsum, ut etiam facias periculum dæmonum. Cum ergo anno uno apud se habitasset Paulus Simplicissimus, et gratia dignatus est adversus dæmones et adversus omne genus morbos, se perfecte gerens in virtute exercitationis.

Quodam ergo die adolescentulus qui supra modum graviter vexabatur a dæmone, allatus est ad beatum Antonium, habens principalem sævissimum dæmonem (67), qui etiam ipsum cælum maledictis et probris insequabatur. Cum igitur adolescentem observasset magnus Antonius, dicit iis qui eum ducebant : Non est hoc meum opus ; nam contra hunc ordinem dæmonum, nempe principalem, nondum sum donatus gratia, sed hæc est Pauli gratia Simplicis. Abiens ergo magnus Antonius ad probatissimum Paulum, ipsos quoque deduxit, et dicit ei : Abba Paule, ejice hunc dæmonem ab hoc homine, ut sanus ad sua redeat, et Dominum glorificet. Dicit ei Paulus : Tu vero quid ? Dicit ei Antonius : Non est mihi otium, est aliud quod agam. Et relicto illic puero, reversus est magnus Antonius in suam cellam. Cum ergo surrexisset innocens senex, et efficacem fudisset orationem, dicit provocans dæmoniacum : Dixit abbas Antonius, Egredere ab homine. Dæmon autem cum probris ac maledictis exclamabat, dicens : Non egrediar, helluo, senex (68) nugator. Accepta itaque pelle sua ovilla, verberabat eum in tergo, dicens : Egredere, dixit abbas Antonius. Dæmon autem maledictis insequabatur Paulum et Antonium. Helluones isti in senectute (69), veterinosi, insatiabiles, qui propriis nunquam sunt contenti, quid est vobis commune nobiscum ? quid in nos exercetis tyrannidem ? Tandem dicit ei Paulus : Aut exhibis, aut abeo ut id dicam Christo, isque faciet ut sit tibi væ. At Jesum quoque probris et maledictis insectabatur immitis ille dæmon, clamans : Non exhibo. Ea de causa indignatus Paulus adversus dæmonem, egressus est e suo hospitio in ipso puncto meridiei ; æstui autem Ægyptiorum intercedit cognatio cum fornace Babylonia. Stans ergo sanctus senex tanquam columna super petram, sic oral Christum, dicens : Tu vides, Jesu Christe, qui fuisti crucifixus sub Pontio Pilato, me non descensurum ex hac petra, neque esurum nec bibiturum donec moriar, nisi me nunc audieris, et hunc dæmonem ab homine ejeceris, et a spiritu immundo ipsum liberaveris. Adhuc cum Jesu loquente simplici et humili Paulo, priusquam ipse preces perfecisset, exclamavit dæmon, dicens : Recedo, recedo, vi egredior, et per tyrannidem expellor ; discedo ab homine, non amplius ad eum accedo. Pauli simplicitas et humilitas me expellit, neque scio quo abeam. Protinusque exiit dæmon, et mutatus est in maximum draconem circiter septuaginta cubito rum, receditque reptans in mare Rubrum ut impleretur quod dictum est per sanctum Spiritum : Fidem quæ demonstratur

A justus annuntiabit (*Prov. xii*). Et rursus alibi : Super quem respiciam, inquit Dominus, nisi super mansuetum et humilem et tementem verba mea (*Isa. lxxvi*) ? Solent enim humiliores dæmones ejici ab hominibus fide principalibus, principales rursus dæmones fugari ab humilibus. Hæc sunt miracula sancti Pauli Simplicis et humilis, aliaque plura et his majora. Hic vocatus est Simplex a tota fraternitate.

CAPUT XXIX.

Vita abbatis Pachon (70).

Quidam Pachon nomine, cum pervenisset ad annum septuagesimum, sedebat in Scete. Accidit autem ut ego vexatus ab affectione femineæ cupiditatis, cogitationibusque et visis nocturnis, ferrem difficiliter. Cumque parum abesset quia propter hanc tentationem exirem e solitudine, quod me hæc animi perturbatio ageret vehementissime, vicinis quidem meis rem non exposui ; sed neque meo magistro Evagrius [*Al., Eulogio*] : sed lateater veniens in solitudinem quindecim diebus versatus sum cum patribus senescentibus in solitudine, qui erant in Scete. Inter quos incidi etiam in sanctum virum Pachonem. Cum ergo invenissem eum sinceriores et magis versatum in exercitatione, ausus sum ei meum animum aperire. Dixit autem mihi ille sanctus : Ne tibi videatur res mira et aliena ; hoc enim non tibi accidit ob delicias, otiumque et negligentiam. Nam et mores tibi ferunt testimonium, et penuria eorum quæ sunt necessaria, et quod nulla sit hic tibi consuetudo cum feminis ; sed potius hoc tibi accidit ab adversario ob studium virtutis. Est enim triplex hostis qui impellit ad fornicationem. Aliquando enim nos caro invadit luxurians, et quæ nimis laute et delicate est curata ; aliquando autem in nos insurgunt motus animi propter cogitationes ; aliquando autem ipse quoque dæmon in nos exercet tyrannidem propter invidiam ; nam ego quoque multa observans, hoc inveni. Ecce me, ut vides, hominem senem ; cum jam quadragesimum annum degam in hac cella, curam gerens meæ salutis, et ad hanc ætatem pervenerim, tentor usque in hodiernum diem. Et juravit dicens : Jam duodecim annis postquam transegi annum quinquagesimum, nullam diem nec noctem intermisit qua me non invasit. Cum itaque suspicatus essem Deum a me recessisse, quandoquidem tanta in me dæmon uteretur potestate, potius delegi mori absque ratione, quam vitio affectioneque corporis, me turpiter gerere. Egressusque a cella mea, et obiens solitudinem, inveni speluncam hyænæ. In quam speluncam me nudum immisi toto die, ut feræ egressæ me devorarent. Postquam autem fuit vespera, prout scriptum est, Sol cognovit occasum. Posuisti tenebras, et facta est nox. In ipsa transibunt omnes bestię silvæ. Catuli leonum rugientes ut rapiant et quærant a Deo escam sibi (*Psal. ciii*). Egressæ ergo feræ in illa hora, et masculus et femina, me a pedibus ad caput usque odorati sunt, circumlingentes. Cumque expectarem

fore ut devorarer, a me recesserunt. Cum ergo illic tota nocte j cuissem, non fui devoratus. Existimans ergo Deum omnino mihi pepercisse, surrexi. Rursus vero in cellam redii. Cum autem se paucis diebus continuisset dæmon, me est adorsus vehementius quam antea, ut parum abfuerit quin blasphemarem. Transformatus enim cum esset in puellam Æthiopsam, quam in mea juventute videram æstate spicas legentem, ea mihi visa est meis insidere genibus; meque usque adeo commovit ut putarem me cum ea coivisse. Furore ergo percitus impegi ei colaphum; eaque sic evanuit. Hoc autem mihi crede dicenti: biennio non poteram ferre manuum mearum fetorem. Cum ergo hac de causa pusilli et abjecti animi evasissem, et de me omnem spem abjecissem, egressus sum pererrans vastam solitudinem, et inveni parvam aspidem. Quam cum accepissem, eam admoveo meis genitalibus, ut vel sic morsus morerer; et cum eis caput virilibus applicassem, ut quæ mihi fuissent causa tentationis, ne sic quidem morsus sum gratiæ providentia. Post hæc autem audivi vocem dicentem mihi in mea cogitatione: Abi, Pachon, decerta; ideo enim permisi in te tantam exerceri potestatem, ne tibi esset elatior et arrogantior spiritus, perinde ac ipse posses hanc superare affectionem: sed tuam agnosceres imbecillitatem, et in tuæ vitæ instituto nunquam haberes fiduciam, sed recurreres ad Dei auxilium. Sic autem admonitus et confirmatus, ad cellam sum reversus, et deinceps sedens cum fiducia, et nullam belli curam gerens, reliquos dies egi in pace. Dæmon autem cum cognovisset meam ejus despicientiam, pudore deinceps affectus, ad me non accessit amplius. His verbis cum ad luctam adversus Satanam me confirmasset, et ad bellum instruxisset, et adversum dæmonem fornicationis me parasset ac docuisset, dimisit, jubens ut forti animo me gererem in omnibus.

CAPUT XXX.

Vita Abbatis Stephani (71).

Stephanus quidam Libs genere, sedit sexaginta annos ex latere (72) Marmaricæ et Marcotæ. Is cum fuisset summe versatus in exercitatione, et esset discernendi potestate præditus, hanc gratiam est consecutus, ut quicumque eum conveniret, quacunque cruciaretur molestia, is molestia vacuus ab eo recederet. Fuit autem is quoque notus beato Antonio. Pervenit autem etiam ad nostra usque tempora; atque ego quidem cum eo non sum versatus propter viæ longitudinem: sanctus autem Ammonius et Evagrius, qui eum convenerunt, narraverunt se eum invenisse in talem prolapsam ægrotudinem in ipsis locis testicularum, et penis summum ulcerasse cancerum, qui *φαιδαινα* dicitur. Eum, aiebant, invenimus dum a quodam medico curaretur. Et manibus quidem operabatur; et palmæ ramos contexebat, et nobiscum etiam loquebatur: reliquo autem corpori manum adhibebat chirurgus. Erat autem Dei gratia, ea præditus patientia, ut perinde affectus videretur, ac si corpus alterius secaretur; et cum ejus membra

A rescinderentur, non secus ac si essent pili insensites, ita mansit immutabilis, tam insigniter et admirabiliter erat a Deo instructus. Cum nos autem, inquit, partim angeremur, partim vero terreremur, quod tanti viri talis vita in tantum morbum incidisset, et tales medicorum exsectiones, nostras autem cogitationes sensisset beatus Stephanus dicebat nobis: Ne ex hac re offendamini, o filii; nihil enim quod Deus facit, ad malum unquam facit, sed ad bonum finem. Fortasse enim membra merebantur supplicium, et melius est ea hic dare pœnas, quam post excessum ex hoc stadio. Cum nos ergo sic est hortatus, et verbis confirmavit ad tolerantiam, ædificavit ad fortiter ferendas afflictiones. Hæc autem narraui, ne videatur nobis alienum, quando viderimus aliquos sanctos incidit se in tales calamitates.

CAPUT XXXI.

De Valente (73) qui excidit.

Fuit quidam Valens, genere quidem Palæstinus, mente autem Corinthius; Corinthiis enim vitium inflationis tribuit sanctus Paulus, dicens: Et vos inflati estis (*I Cor. v*). Qui cum venisset in solitudinem, ipse quoque plures annos habitavit nobiscum. Eo autem processit superbiæ, ut deceptus sit a dæmonibus. Ex eo enim quod ipse paulatim deciperetur, fecit ut ipse de se magnifice ac præclare sentiret, tanquam cum eo versarentur angeli, eique in singulis ministeriis inservirent. Quodam certe die, ut narrabant cum operaretur in tenebris, acum dimisit qua consuebat sportam. Quam cum ipse non invenisset, dæmon ei fecit lampadem, et invenit acum. Hoc nomine rursus inflatus, magnificam de se induit opinionem, et usque adeo elatus est, ut etiam contemneret ipsam Sacramentorum communionem. Cum autem Christus Dominus ejus esset misertus, sic providit ut ejus detrimentum cito fieret manifestum universæ fraternitati. Accidit ut quidam venientes hospites afferrent ad fraternitatem bellaria in ecclesiam. Porro autem cum eas accepisset sanctus Macarius presbyter noster, misit ad unumquemque in cellam circiter pugillum, inter quos etiam ad Valentem. Cum autem accepisset Valens, cum qui attulerat contumelia affectus, et verberavit, et ei dicit: Abi, et dic Macario: Non sum te deterior, ut tu ad me mittas benedictiones. Cum cognovisset ergo sanctus Macarius eum esse seductum, accessit uno die postea ad eum exhortandum. Et ei dicit: Valens, illus es, desine, Deumque deprecare. Postquam autem non audivit ejus admonitiones, recessit admodum afflictus et mœrens ob Valentis ruinam. Cum ergo certo sibi persuasisset dæmon, eum ejus deceptioni maxime fidem habuisse, abit, et figuram Servatoris induit, et noctu accidit in phantasmate, mille angelis lampadas tenentibus, et rotam igneam, in qua visus est figuram exprimere Servatoris. Unusque eum præcedit et dicit: Christus dilexit tuum institutum, tuamque vivendi libertatem et confidentiam, et venit ut te videat; egredere ergo e cella, et nihil aliud feceris, nisi cum procul eum videris, procumbens eum adora, et

ρησαν ἀπ' ἐμοῦ. Πεσὼν οὖν ἐκεῖ διὰ πάσης νυκτὸς οὐκ ἐβρίοθην, λογισάμενος ὅτι πάντως ἐφείσαστό μου ὁ Θεός. Ἀϋθίς οὖν ὑπέστρεψα εἰς τὴν κέλλαν. Καρτερήσας οὖν ὁ δαίμων ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν μοι ἐπέθετο τοῦ προτέρου σφοδρότερον, ὡς παρὰ μικρόν με καὶ βλασφημῆσαι. Μετασχηματισθεὶς γὰρ εἰς Αἰθιοπίσσαν κόρην ἦν ἐωράκειν ποτὲ ἐν νεότητί μου ἐν τῷ θέρει καλαμωμένην, ταύτην ἔδοξα ἐπικαθεσθῆναί μου τοῖς γόνασιν. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν με κεκίνηκεν, ὡς νομίσει με συγγενέσθαι αὐτῇ. Ἀπομανεὶς οὖν ἐγὼ, ἔδωκα κόσσον· καὶ οὕτως γέγονεν ἄφαντος. Καὶ πιστεύε μοι λέγοντι, ὅτι τῆς δυσωδίας τῆς χειρὸς μου ἐπὶ διετίαν ἀνασχέσθαι οὐκ ἔδυνάμην. Μικροψυχήσας οὖν καὶ ἐπὶ τούτῳ μειζόνως, καὶ ἀπευδοκῆσας ἑμαυτοῦ, εἰς τέλος ἐξῆλθον εἰς τὴν πανέρημον ἀλώμενος, εὖρον ἀσπίδα μικράν, καὶ λαβὼν αὐτὴν προσφέρω τοῖς γεννητικοῖς μου μορίοις, ἵνα κὰν οὕτω δηγθῆις ὑπ' αὐτῆς ἀποθάνω. Καὶ προστρίψας τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου τοῖς μορίοις, ὡς αἰτίοις μου τοῦ πειρασμοῦ γενομένοις, οὐδὲ οὕτως ἐδῆχθην, προνοία τῆς χάριτος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤκουσα φωνῆς ἐλθοῦσης ἐν τῇ διανοίᾳ μου, ὅτι Ἐπελθε, Παχῶν, ἀγωνίζου. Διὰ γὰρ τοῦτο ἀφῆκά σε ἐπὶ τοσοῦτον καταδυναστευθῆναι, ἵνα μὴ μεγαρρονήσῃς ὡς αὐτὸς δυνάμενος τοῦ δαίμονος τούτου περιγενέσθαι, ἀλλ' ἐγνωκῶς σου τὴν ἀσθένειαν, μηδέποτε θαρσῆσῃς σου τῇ πολιτείᾳ· ἀλλ' αἰεὶ προσδράμῃς τῇ τοῦ Θεοῦ βοήθειᾳ. Οὕτως πληροφορηθεὶς ἀνεκαμψα εἰς τὴν κέλλαν, καὶ μετὰ θάρστους λοιπὸν καθίσας, καὶ μηκέτι φροντισας τοῦ κατὰ τὴν γυναικομανίαν πολέμου, εἰρήνευσα ἐκ τῆς μάχης ἐκείνης τὰς λοιπὰς ἡμέρας. Ὁ δὲ δαίμων ἔγνωκῶς μου τὴν εἰς αὐτὸν καταφρόνησιν, λοιπὸν αἰσχυνοθεὶς οὐκ ἔτι μοι ἤγγισεν. Τούτοις τοῖς λόγοις τῶν πρὸς τὸν Σατανᾶν παλαισμάτων ὁ ἅγιος Παχῶν στηρίζας με, καὶ γενναϊότερον πρὸς τοὺς πόνους ἀλείψας με, φέρειν ῥαδίως τὸν πόλεμον τοῦ τῆς πορνείας δαίμονος ἐκδιδάξας, ἀπέπεμψεν, ἐν πᾶσιν ἀνδρίζεσθαι με παρακελευσάμενος.

ΚΕΦΑΛ. Λ'.

Περὶ Στεφάνου.

Στέφανός τις Λίβος τῷ γένει, ἐκ πλαγίου τῆς Μαρμαρικής καὶ τοῦ Μαρειώτου, ἐκαθέσθη ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη. Οὗτος εἰς ἄκρον γενόμενος ἀσκητῆς καὶ διακριτικὸς κατηξιώθη χάρισματος, ὡς πάντα τὸν λυπούμενον οἰανδήποτε λύπην, συντυχόντα αὐτῷ ἄλυπον ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτοῦ. Γνώριμος δὲ οὗτος ἦν τῷ μακαρίῳ Ἀντωνίῳ. Ἐφθασεν δὲ καὶ μέχρι τῶν ἡμετέρων καιρῶν. Ὁ ἐγὼ μὲν οὐ συνέτυχον διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ. Οἱ δὲ περὶ τὸν ἅγιον Ἀμμώνιον καὶ Εὐάγριον συντυχόντες αὐτῷ, αὐτοὶ μοι διηγήσαντο, ὅτι Κατελάδομεν αὐτὸν ἀρρώστια τοιαύτη περιπεσόντα γὰρ αὐτοὺς τοὺς τόπους, φησὶ, τῶν διδύμων καὶ τῆς βαλάνου, ἔλκος ποιήσαντα τὴν λεγομένην παρὰ πᾶσι φαγέδαινον. Ὅν εὖρομεν ἐπιμελούμενον παράτινος ἰατροῦ· καὶ ταῖς μὲν χερσὶν ἐργαζόμενον, καὶ πλέκοντα θαλλοὺς τὸν ἅγιον, λαλοῦντα δὲ καὶ ἡμῖν, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα χαρίζομενον. Ὅς οὕτως ἦν διακείμενος τῇ χάριτι τῆς ὑπομονῆς, ὡς ἑτέρου τινὸς σώματος διατεταγμένου. Ἀποκοπέτων δὲ τῶν τούτου μελῶν καθάπερ τριχῶν ἀνεπαίσθητως οὗτος ἔμενον ἀτρεπτος ὑπερβολῇ παρασκευῆς θεϊτῆς. Ἡμῶν δὲ, φησὶ, τοῦτο μὲν ὑπολυπούμενον, τοῦτο δὲ καὶ οἰομένων ὅτι ὁ τοιοῦτος βίος τοῦ τοσοῦτου ἀνδρὸς τηλικούτῳ περιπέπτωκε πάθει, καὶ ἰατρῶν χειρουργίαις τοιαύταις. Αἰσθανόμενος οὖν ὁ μακάριος Στέφανος τοὺς λογισμοὺς ἡμῶν, λέγει ἡμῖν· Μὴ βλαβῆτε τέκνα, ἐκ τοῦ πράγματος τούτου. Οὐδὲν γὰρ ὧν ποιεῖ ὁ Θεὸς κακία ποτὲ, ἀλλὰ τέλει χρηστῷ. Ἴσως

γὰρ ὑπεύθυνα ἦν Κυρίῳ τὰ μέλη κολάσεως, καὶ συμφέρον ἐστὶν αὐτὰ ὡς δοῦναι τὴν δίκην, ἢ μετὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ ἐνθάδε σταδίου. Οὕτως οὖν ἡμᾶς παρακαλέσας, καὶ τοῖς τοιοῦτοις λόγοις τῆς ὑπομονῆς στηρίζας, ἠκολούθησεν ἐγκαρτερεῖν τοῖς θλιβεροῖς. Ταῦτα δὲ διηγησάμεν, ἵνα μὴ ξενίζώμεθα, ὅταν ἁγίους τινὰς ἴδωμεν τοιοῦτοις περιπεσόντας δεινοῖς πάθεσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΛΑ'.

Περὶ Οὐάλεντος.

Οὐάλης τις γέγονεν τῷ γένει Παλαιστίνος, τῇ γνώμῃ Κορίνθιος, πεφυσιωμένος τὸ φρόνημα. Ὁ γὰρ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπόστολος Κορινθίους γράφων, τοῦτοις τὸ πάθος περιῆψεν τῆς φουσιώσεως, εἰπὼν. Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ. Οὗτος αὐτὸς ὁ Οὐάλης τὴν ἐρημον καταλαβὼν, ἠκίσεν μεθ' ἡμῶν ἐπὶ πλείονα ἔτη· ὅστις μεγάλη βίου σκληραγωγία τὸν ἄκρον βίον τῆς ἀσκήσεως κατορθώσας, ὑπὸ τοῦ τῆς οἴσεως καὶ τοῦ τύφου δαίμονος δειλασθεὶς, εἰς ἄκρον κορυφῆς ἐξεπηδῆσεν ὑπερηφανίας, ὡς ὑπὸ δαιμόνων τοῦτον ἀπατηθῆναι. Ἐκ γὰρ τοῦ ἀλεθρίου πάθους τῆς οἴσεως ἐπαρθεὶς κατὰ μικρὸν ἑαυτὸν ἀπατῶν τὴν διάνοιαν ἑαυτοῦ παρεσκεύασεν μέγα φρονῆσαι, ὡς ἀγγέλων αὐτῷ συντυχόντων, καὶ τὰ πρὸς ἐκάστην διακονίαν αὐτῷ εὐτρεπιζόντων. Μιᾶ γοῦν τῶν ἡμερῶν ὡς διηγοῦντο οἱ τούτῳ συνήθεις, ὅτι ἐργαζόμενος τὰς σπυρίδας ἐν ἐσπέρᾳ βαθεῖα οὗτης σκοτίας τὴν βελόνην ἀφῆκεν, ῥίψας ἐν τῷ ἔδαρει ἐν ᾧ κατέβραπτεν τὰς σπυρίδας. Καὶ μὴ εὐρίσκοντος ταύτην αὐτοῦ, λαμπάδα φανῆναι ὁ δαίμων τούτῳ ἐποίησεν, καὶ οὕτως ἦν ἀπώλεσεν εὖρεν βελόνην. Καὶ πάλιν φουστῆθεις ὄγκῳ κενῷ, καὶ ἐπὶ τούτῳ μειζόνως πρισθεὶς τῷ τύφῳ μέγα φρονεῖ. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐφυσιώθη ὁ ἄθλιος, ὡς καὶ αὐτῶν καταφρονῆσαι τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ. Συνέβη δὲ ἐλθόντας τινὰς ξένους τραγίματα ἐνεγκεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἀδελφότητι. Λαβὼν οὖν ὁ κύριος Μακάριος ὁ πρεσβύτερος ἡμῶν ἀπήγγειλεν ἐκάστῳ εἰς τὴν κέλλαν πρὸς δρόακ, ἐν οἷς καὶ τούτῳ τῷ Οὐάλεντι ἀπέστειλεν. Λαβὼν οὖν ὁ Οὐάλης, τὸν ἀπενέγκαντα καὶ ὑβρίσεν καὶ ἐτύπησεν· καὶ λέγει αὐτῷ. Ἐπελθε, καὶ εἶπε Λακαρίῳ· Οὐκ εἶμι σου χείρων, ἵνα σὺ μοι εὐλογίας πέμψῃς. Ἐγνωκῶς οὖν ὁ ἅγιος Μακάριος ὅτι ἐπλανήθη, μετὰ μίαν ἡμέραν ἀπῆλθεν αὐτὸν παρακαλέσαι, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀδελφε Οὐάλη, ἐνεπαίχθης. Παῦσαι, καὶ δεῖθῃτι τοῦ Θεοῦ· Ὁ δὲ Οὐάλης οὐ προσέσχε ταῖς παραινέσει τοῦ Πατρὸς Μακαρίου. Ὡς δὲ οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ τῆς παρακλήσεως, ἀνεχώρησεν τούτου σφόδρα θλιβόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Οὐαλεντος ἤτιτα. Πληροφορηθεὶς οὖν ὁ δαίμων ὅτι ἐπ' ἄκρον αὐτοῦ ἐπέισθη τῇ πλάνῃ, ἀπέρχεται, καὶ σχηματίζει ἑαυτὸν εἰς τὸν Σιωτῆρα ὁ διαδούλος, καὶ παραγίνεται ἐν νυκτὶ πρὸς αὐτὸν μετὰ τῶν ἐαυτοῦ δαιμόνων ἐν φαντασίᾳ ὡς ἀγγέλων χιλιῶν λαμπαδηφόρωντων. Καὶ δείκνυσιν αὐτῷ δῆθεν τροχὸν πύρινον, ἐν ᾧ ἔδοξεν ῥέσον τὸν Σιωτῆρα σχηματίζειν· καὶ ἕνα προλαμβάνοντα τῶν δαιμόνων ὡς ἀγγελὸν λέγοντα αὐτῷ, Ἠρέσθη σου ὁ Χριστὸς τῇ πολιτείᾳ, καὶ τῇ παρῆρσίᾳ τοῦ βίου, καὶ παρεγένετο πρὸς σὲ τοῦ ἰδεῖν σε. Ἐξελθε οὖν τῆς κέλλης σου, καὶ μηδὲν ἄλλο ποιήσῃς, ἀλλὰ πόρρωθεν ἐστῶς, καὶ τοῦτον ἰδὼν, τὸν ἐν μέσῳ πάντων ἐστῶτα κύψας προσκύνησον, καὶ εἰσελθέ σου εἰς τὴν κέλλαν. Ἐξελθὼν οὖν ὁ Οὐάλης, καὶ θεασάμενος τὴν παράταξιν τῶν λαμπαδηφόρων, ὡς ἀπὸ σταδίου δὲ τὸν Ἀντίχριστον πεσὼν προσεκύνησεν. Ἐπὶ τοσοῦτον οὖν ἐφρενοδλάθησεν ὁ ἠπατημένος, ὡς πάλιν τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐλθεῖν εἰς τὴν

ἐκκλησίαν, καὶ συνηγμένης πάσης τῆς ἀδελφότητος, εἶπε· Ἐγὼ κοινωνίας χρεῖαν οὐκ ἔχω. Τὸν Χριστὸν ἐώρακα σήμερον. Τότε δὶσαντες αὐτὸν οἱ ἅγιοι Πατέρες σιδήροις ἐπὶ ἔτος ἓν ἀπεθεράπευσαν, εὐχαῖς καὶ ποικίλῃ ἀδιαφορήσει καὶ ἀπραγνέω βίῳ τὸ σῆμα αὐτοῦ καθελόντες, καθὼς λέγεται, τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις ἰάματα.

Ἄνγκαϊον δ' ἐστὶν καὶ τοὺς τῶν ἡπατημένων βίους ἐνθεῖναι τῷ βιβλιδάρῳ τούτῳ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐντυγχανόντων, καθάπερ καὶ τοῖς ἁγίοις τοῦ παραδείσου φυτοῖς συμφυῆς ἐστὶ τὸ ξύλον τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν· ἴν' εἴ ποτέ τινι συμβαίη κατόρθωμά τι, μὴ μέγα φρονήσῃ ἐπὶ τῇ ἀρετῇ. Πολλάκις γάρ καὶ αἱ ἀρεταὶ ὑποθέσεις γίνονται πτώσεως, ὅταν μὴ μετὰ πνευματικῆς σοφίας ταύτας τις κατορθοῖ τῷ τῆς εὐσεβείας σκοπῷ, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Ἴδον δίκαιον ἀπολλόμενον ἐν δικαίῳ αὐτοῦ· καὶ γε τοῦτο ματαιότης.

ΚΕΦΑΛ. ΑΒ'.

Περὶ Ἡρώου.

Ἡρώου γέγονεν γειννῶν μοι, Ἀλεξάνδρου τῷ γένει, ἀστεῖος, νεώτερος, εὐφυῆς τὴν διάνοιαν, καθαρὸς τὸν βίον, ὅς καὶ αὐτὸς μετὰ πόνους μεγάλους, καὶ ἰδρωτὰς γενναίους, καὶ βίον εἰς ἄκρον ἐνάρετον, τῷ τύφῳ τῆς ἀπονοίας ἀρθεὶς εἰς ὕψος μετέωρον κἀκεῖθεν ἔλεεινὸν πᾶσι πτώμα κατενεχθεὶς, ἐξετραχηλίσθη. Καὶ κατὰ τῶν ἁγίων Πατέρων οἰήσῃ ματαίᾳ κινούμετος ἐφρόνησεν μέγα, τοὺς πάντας ὑβρίσας, καὶ μετ' αὐτῶν τὸν μακάριον Εὐάγγριον, λέγων, ὅτι Οἱ πειθόμενοι σοὶ τῇ διδασκαλίᾳ ἀπατῶνται. Οὐ γὰρ χρῆ, φησὶν, διδασκάλους ἑτέροις χρῆσθαι, παρεκτός τοῦ Χριστοῦ μόνου. Ἀπεχρήσατο δὲ καὶ τὴν μαρτυρίαν πρὸς τὸν κατεστραμμένον σκοπὸν τῆς ἑαυτοῦ μωρίας, καὶ, ἔλεγον, ὅτι Αὐτὸς ὁ Σωτὴρ λέγει· Μὴ καλέσητε διδασκαλὸν ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅς ἐπὶ τοσοῦτον καὶ αὐτὸς ἐσκοτώθη τὸν λογισμὸν τῇ κενῇ δόξῃ τῆς οἰήσεως ἀνωθεν κάτω ἐλθῶν, ὡς καὶ αὐτὸν ὕστερον σιγηθῆναι, μὴ θέλοντα τῇ οἰήσει μηδὲ τοῖς μυστηρίοις αὐτοῖς προσέρχεσθαι. Φίλη δὲ ἡ ἀλήθεια. Κεθ' ὑπερβολὴν λεπτὸς ἦν τῇ πολιτείᾳ, ὡς πολλοὺς διηγεῖσθαι· τοὺς ἐν συνηθείᾳ τούτῳ τὴν ἄκραν αὐτοῦ τῆς ἀσκήσεως πολιτείαν, λεγόντων τινῶν, ὅτι πολλάκις διὰ τριῶν μηνῶν ἤσθιε, ἀκούμενος μόνῃ τῇ κοινωνίᾳ τῶν μυστηρίων, καὶ εἴ ποῦ ἂν παρκοινεῖ ἄγρια λάχανα. Πείραν δὲ τούτου εἴληφα κάγω μετὰ τοῦ μακάριου Ἀλδινίου ἀπῶν ἐπὶ τὴν Σκῆτιν Ἀπεῖχεν δὲ ἡμῶν ἡ Σκῆτις τεσσαράκοντα σημεῖοις. Ἡμεῖς δεύτερον βεβρώκαμεν, καὶ τρίτον ἐπίομεν ὕδωρ, Ἐκεῖνος δὲ μηδ' ὅλως γευσάμενος πεζὸς βαδίζων ἀπεστήθιζεν ψαλμοὺς δεκαπέντε, ἔπειτα τὸν μέγαν, εἶτα τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴν, εἶτα Ἡσαΐαν καὶ μέρος Ἱερεμίου τῶν προφητῶν, εἶτα Λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστὴν, ἔπειτα τὰς Παροιμίας. Καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων, καταλαμβάνειν αὐτὸν οὐκ ἠδυνάμεθα βαδίζοντα. Οὗτος τελευταῖον τῇ τοῦ πονημοῦ δαίμονος ἐνεργείᾳ ληφθεὶς, ὡς ὑπὸ σφοδρότατου πυρὸς ἐλαυνόμενος, ἐν τῇ κέλλῃ μὲν αὐτοῦ καθεσθῆναι οὐκ ἠδυνήθη. Ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τάχα καὶ τοῦτο κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἤλθῃ τὸν ἦλθον ἐξέκρουσαν. Περιεπεσαν γὰρ ἐκουσίως τῇ ἀδιαφορίᾳ, εἰς ὕστερον ἄλουτον εὐράμενος σωτηρίαν. Παρέβαλεν γὰρ καὶ θεάτροις, καὶ ἵπποδρομίαις, καὶ τὰς διατριβὰς εἶχεν ἐν καπηλείοις. Οὕτως δὲ γαστρι-

μαργῶν καὶ οἰνοφλυγῶν ἐνέπεσεν καὶ εἰς τὸν βόρβορον τῆς γυναικείας ἐπιθυμίας. Καὶ ὡς ἐσκέπτετο ἀμαρτησαί, μιμῶδι τινὲ προτομιλῶν συνεχῶς, τὰ πρὸς τὸ ἔλκος ἑαυτοῦ διελέγετο, τούτων οὕτως ὑπ' αὐτοῦ διαπραττομένων γέγονεν αὐτῷ κατὰ τινὰ οἰκονομίαν ἀνθραξ κατὰ τῆς βαλάνου. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐνόσησεν ἑξαμηνιαῖον χρόνον, ὡς κατασαπῆναι αὐτοῦ τὰ μόρια, καὶ αὐτομάτως ἀποπεσεῖν. Ὑστερον δὲ ὑγιάνας καὶ ἐπανελθῶν ἄνευ τούτων τῶν μελῶν, καὶ εἰς φρόνημα θεϊκὸν ἐλθῶν, καὶ εἰς κνήμην τῆς οὐρανίου πολιτείας, καὶ ἐξομολογησάμενος πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ τοῖς ἁγίοις Πατράσιν, ἐνεργῆσαι μὴ ψθίσας ἐκοιμήθη μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

ΚΕΦΑΛ. ΑΓ'.

Περὶ Πτολεμαίου.

Ἄλλος τις πάλιν Πτολεμαῖος ὀνόματι, δυσδιήγητον, μᾶλλον δὲ ἀνεκδιήγητον ἀρετῆς βίον ζήσας, τοκατάρχας οἰκῆσεν ἐπέκεινα τῆς Σκῆτιδος τὴν καλούμενην Κλίμακα. Τόπος δὲ ἐστὶν οὕτω καλούμενος, εἰς ὃν οὐδεὶς ἠδυνήθη οἰκῆσαι ποτε τῶν μοναχῶν, τοῦ ἀπὸ δεκαοκτῶ σημεῖων εἶναι τὸ φρέαρ τοῦ ὕδατος. Βιστάτας οὖν ἐκεῖνος κεράμια Κιλικίσι πλείονα ἐκεῖσε ἀπήνεγκεν. Καὶ τῷ Δεκεμβρίῳ καὶ Ἰανουαρίῳ μηνὶ συναγαγὼν τὴν δρόσον ἐκ τῶν πετρῶν (δρόσιζει γὰρ ἐν ἐκεῖνοις τοῖς μέρεσι τότε πολλά) καὶ τὰ κεράμια πληρώσας τῆς δρόσου διήρκεσεν ἑαυτῷ ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη οἰκῆσας ἐκεῖ, πλείονα χρόνον μηδενὶ συντυγχάνων. Ὅς ἀποξενωθείς διδασκαλίας πνευματικῆς, καὶ συντυχίας ἀνδρῶν ὁσίων, καὶ ὠφελείας ἁγίων Πατέρων, καὶ συνεχοῦς κοινωνίας τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τοσοῦτον ἐμάνη, ἐκτραπέεις τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ὡς τὸ παρά τισι τῶν ἐσεῶν λεγόμενον, αὐτοματισμὸν καὶ τοῦτον τὸν ἄθλιον ὁμολογεῖν, τοῦ τῆς πλάνης δαίμονος αὐτὸν στρατηγούντος λοιπὸν. Οὗτος γὰρ ὁ θυμηνὴς τὸ κινὸν τοῦτο ὑπέθετο λέγειν, μηδεμίαν οὐσίαν ἔχειν τὰ πράγματα, ἀλλ' ἀπλῶς εἶναι τὰ πάντα ἐκ τοῦ τὸν κόσμον αὐτομάτως φέρεσθαι. Ὑπέβαλεν οὖν αὐτῷ πολέμιος τῆς πάντων ζωῆς, ἐνσκήψας ὄλος εἰς τὴν τούτου ψυχὴν, λέγων· Τούτων οὕτως ἐχόντων τί μάτην οὕτως σκυτὸν καταδαμάξεις; Ἰνα εἴς ποῦ σοι ὀνήσῃ, Πτολεμαῖε, μὴ οὕσης ἀντιμισθίας; ποῖος δὲ σοι μισθὸς ἂν ἐξήρκεσεν τούτων τῶν πόνων, εἴ καὶ τις ἦν ὁ ἀποδιδούς σοι; ποῖα δὲ καὶ κρίσις ἐστὶν ἢν ἀπειλοῦσιν αἱ Γραφαὶ ἀπρονοήτων ὑπαρχόντων ἀπάντων; Τούτοις τοῖς σατανικοῖς λόγοις κατακλασθεὶς ὁ πανάθλιος Πτολεμαῖος λέγεται φέρεσθαι μετέωρος ἐξεστηκὼς τῶν κατὰ φύσιν φρενῶν μέχρι τῆς δευροάλωμος ἐν Αἰγύπτῳ, ἐκδοτὸν ἑαυτὸν δεδιωχῶς γαστριμαργίᾳ, καὶ οἰνοφλυγίᾳ, μηδενὶ μηδὲν ἡμιλῶν, ἀλλὰ ἐνεὸς ἀνακῆπτων τὴν ἀγορὰν, ἔλεεινὸν θέαμα καὶ πλήρες δακρύων προκείμενος Χριστιανῶν ὀφθαλμοῖς, παίγιον δὲ καὶ χλεύη τοῖς ἀγνοοῦσι τὸν ἡμέτερον βίον. Καὶ αὕτη δὲ ἀνίατος συμφορὰ κατειλήφει τὸν ἔλεεινὸν Πτολεμαῖον ἐκ τῆς ἀλόγου οἰήσεως, τῷ νομίζειν αὐτὸν ἐμπαιζόμενον ὑπὸ τοῦ πλάνου ὅτι γινῶσιν ἔχει ὑπὲρ πάντας τοὺς ἁγίους Πατέρας· δι' ἧς φυσιωθεὶς ὁ ἑαυτοῦ πολέμιος εἰς τὸν βυθὸν τοῦτον κατεποντίσθη τῆς ἀπωλείας, μηδέποτε μηδενὶ συντυχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων τῶν σωφῶς κυβερνησάντων, καὶ τῇ τούτων πνευματικῇ διδασκαλίᾳ τημεληθεὶς, ἀλλ' ἀκυβέρνητος εὐρεθεὶς, καὶ ὑπὸ τῆς σκοτεινῆς λαίλαπος χαιμασθεὶς, εἰς ἔσχατον θανάτου πυθμένα ἐξώκειλεν. Ἡ ὡσπερ δένδρον γενναῖον καὶ

ingredere in tuam cellam. Egressus ergo cum vidisset apparatus lampadum, circiter a stadio procul Antichristum adoravit. Alio itaque die adeo fuit emotæ mentis, ut ingrederetur ecclesiam, et fraternitate congregata diceret: Ego non habeo opus communione; Christum enim vidi hodie. Tunc Patres eum anno uno vinxerunt, et in ferreos compedes conjecerunt, et curarunt; precibus, ejusque contemptione, vitæ austeriore detrahentes ejus persuasionem; nam, ut dicitur, contraria contrariis medicamentis curantur.

Necesse est autem eorum quoque qui sunt tales vitam in hoc libro inserere, ad securitatem eorum qui legunt: sicut etiam sanctis plantis accessit lignum paradisi, nempe cognitio boni et mali (*Gen. ii*); ut si quando contigerit eos in aliqua re se recte gerere, non se efferant et se jactent de virtute. Nam sæpe quoque virtus efficitur occasio prolapsionis, quando non recto scopo facta fuerit. Scriptum est enim: Vidi justum pereuntem in sua justitia (*Eccle. vii*). Id quoque est vanitas.

CAPUT XXXII.

De Erone (74).

Fuit quidam, Ero nomine, mihi vicinus, Alexandrinus genere, urbanus adolescens, bono ingenio, vita mundus. Qui ipse quoque post magnos labores et præclaros sudores, ab arrogantia arreptus et elatione, præceps ruit, et adversus patres superbus evasit et insolens, et cum illis beatum etiam Evagrium [*Al. Macarium quoque presbyterum*] affectit contumelia, dicens: Qui tuæ doctrinæ parent, decipiuntur; non oportet enim alios magistros attendere præter Christum. Abusus est autem testimonio quoque ad perversum scopum suæ stultitiæ, dicens: Ne vocaveritis magistrum super terram (*Matth. xxv*). Qui ipse quoque mentem adeo habuit obtenebratam vana persuasionem suæ opinionis, ut fuerit etiam ferro vinculus cum nollet convenire ad sacramenta. Amica autem veritas. Fuit is vitæ instituto admodum subtili et accurato, adeo ut multi dicant, quibus cum eo intercessit consuetudo, quod sæpe non nisi post tres menses comedebat, contentus communione sacramentorum, et sicubi ei apparuisset olus agreste. Accepi autem ego quoque ejus experientiam cum beato Albino, cum irem in Scetem: aberat autem Scete a nobis quadraginta miliaribus. In his quadraginta miliaribus nos bis comedimus, et ter aquam bibimus; ille vero cum nihil gustasset pedes ingrediens, pronuntiavit memoriter quindecim psalmus, deinde magnum psalmum, deinde epistolam ad Hebræos, deinde Isaiam, et partem prophetarum Jeremiæ, deinde Lucam Evangelistam, deinde Proverbia. Eum autem ambulanti non poteramus consequi. Is postremo arreptus a mali dæmonis operatione, ut qui ageretur ab igne vehementissimo, in sua quidem cella sedere non poterat: profectus autem Alexandriam, divino quodam consilio clavum clavo extrusit. Sua sponte enim incidit in promiscuum et indifferenter rerum usum, inventa postea salute involuntaria.

A Accessit enim ad theatra et equestria certamina, et versabatur in cauponis; is autem cum gulæ esset deditus et ebrietati, incidit in eorum femineæ cupiditatis; et cum peccare constituisset, cum quadam mima assidue collocutus, ulcus suum aperuit. Cum hæc sic fierent, divino quodam consilio enatus est ei anthrax in glande; et tempore semestri usque adeo ægrotavit, ut ejus virilia membra computruerint, et sua sponte ceciderint. Cum postea autem convalesceret, reversus est ad hoc ut ea sentiret quæ Dei sunt, et venit in solitudinem, hæc omnia confitens patribus; et cum non pervenisset ad operationem, paucis post diebus obdormiit.

CAPUT XXXIII.

De Ptolemæo qui excidit.

B Alius quidam rursus, nomine Ptolemæus, cum narratu difficilem, vel potius quæ narrari non potest vitam transegerit, habitavit initio ultra Scetem in ea quæ dicitur Κλίμαξ, id est scala. Est autem locus qui sic dicitur in quo nemo potest habitare, propterea quod puteus aquarum distet decem et octo miliaribus. Cum is ergo multa vasa fictilia portasset, et Decembri et Jenuario mense rorem collegisset (est enim permultum roris in illis partibus) et spongia ex lapidibus expressisset, perstitit illic habitans annos quindecim. Qui ab alienatus a doctrina et congressione virorum sanctorum et utilitate et continua sacramentorum communione, a recta via usque adeo recessit, ut quod nonnulli dicunt impij, casu omnia fieri, is quoque infelix id fateatur, dæmone erroris deinceps in eum obtinente imperium. Hic enim inimicus vano huic homini suggestit, ut diceret res nullam habere essentiam; sed omnino esse omnia ex eo quod mundus ferretur sua sponte. In hujus ergo animam hæc immisit omnium vitæ hostis, dicendo: Cum res ita se habeant, quid frustra te ipsum foris domas? Quidnam te juvabit, Ptolemæe, si non sit remuneratio? Quænam autem tibi sufficeret merces tot et tantorum laborum, etiamsi esset qui redderet? Quodnam autem est iudicium quod minantur Scripturæ, si nulla sit providentia? His satanicis circumseptus cogitationibus miserrimus Ptolemæus, dicitur esse emotæ mentis, et hucusque errare in Ægypto, et seipsum dedidisse gulæ et ebrietati, cum nemine conversans, sed mutus forum obiens, miserabile et lacrymabile spectaculum Christianorum oculis, ludibrium autem iis qui vitam nostram nesciunt. Hæc autem calamitas immedicabilis miserum invasit Ptolemæum, ex rationis experte quadam arrogantia, quod a seductore dæmone illusum, existimaret se scientia pollere super omnes sanctos Patres: per quam inflatus, sui ipsius hostis, præceps datus est in profundum interitus, cum nullum unquam convenisset ex sanctis Patribus qui sapienter gubernaverant, nec eorum fuerit fundatus spiritali doctrina; sed inventus absque gubernatore, in extremum mortis profundum cecidit, et sicut arbor viridibus foliis comata, et fructibus ornata, quæ uno temporis mo-

mento omnibus simul est nudata, reddita est arida. **A** Nam ut scriptum est: Quibus non est gubernatio, ii cadunt ut folia (*Prov. xi*).

CAPUT XXXV.

De virgine lapsa.

Novi rursus quamdam virginem Jerosolymis, quæ saccum gestavit sexennio, et fuit inclusa; nec aliquid accepit ex iis quæ tendunt ad voluptatem, sed summam continentiam exercuit inter feminas. Postea autem a divino deserta auxilio propter summam superbiam quæ malorum omnium est nutrix, lapsa est, et aperta fenestra admisit eum qui ei inserviebat, et cum eo fuit commixta; eo quod non divino proposito et ex charitate se exercuerat, sed ut humanæ scenæ servire, quod quidem est vanæ gloriæ et pravi instituti. Nam cum ejus piæ cogitationes occupatæ essent in damnandis aliis, incitaretur autem furore a dæmone superbiam, eoque valde delectaretur, ab ea recessit sanctus angelus custos temperantiæ.

Ideo autem scripsimus, o virorum fidelissime, et vitam eorum qui se recte et ex virtute gesserunt, et eorum qui post multos labores per otium et socordiam a summo et perfectissimo vitæ instituto exciderunt, capti a diabolo omne genus laqueis, ut unusquisque ex suæ vitæ instituto intelligens occulta relictia hostis honorum, fugiat ejus laqueos. Cum sint ergo multi, iique magni viri et mulieres, qui ab initio se recte gesserunt in honesto instituto exercitationis, tandem autem fuerunt eversi radicitus ab omnium hominum adversario; ex multis facta mentione paucorum, plurimos præteribo silentio, ut qui neque ipsos erigam, neque mihi prosim, dam in iis multum immoror, et eximios Christi athletas negligo, non narrans virtutes divinæ eorum exercitationis.

CAPUT XXXV.

Vita abbatis Eliæ.

Elias quidam optimus exercitator, fuit virginum amantissimus, curam gerens partis imbecillioris. Sunt enim tales animæ, quibus fert finis testimonium, quod id faciant ex virtute. Is cum misertus esset ordinis feminarum quæ se exercent, haberet autem facultates in Athrabe [*Al.*, *Athlebe*] civitate, ædificavit magnum monasterium, et illic congregavit omnes quæ errabant virgines, consequenter earum in omnibus curam gerens, suppeditans eis omnia quæ ad usum pertinent necessarium: hortos, et ad eorum **D** culturam instrumenta (75), atque ut semel dicam, omnia quæ postulat vita exercitationis. Eæ autem ex diversis vitæ institutis et privata deductæ consuetudine, inter se depugnabant assidue. Cum ergo oporteret hunc sanctum et eas audire, et efficere ut pacem inter se servarent, collegerat enim ad trecentas, et necesse ei fuerat esse earum intercessor biennio, licet ætate juveni; erat enim circiter triginta aut quadraginta annos natus, is tentatus fuit a voluptate. A monasterio autem recedens jejunos, errabat per solitudinem duos dies, hoc rogans, et dicens: Aut occide me, ne ipsas videam afflictus; aut meam au-

fer affectionem, ut earum curam geram ut postulat ratio. Cum fuisset ergo vespera, eum somnus oppresit in solitudine. Venientes autem ad eum tres angeli, ut ipse mihi narravit, eum retinentes, ei dicunt: Cur existi ex monasterio feminarum? Rem itaque eis narravit, dicens: Timui ne et illas læderem et meipsum. Dicunt ei angeli: Si te ergo liberaverimus ab hac affectione, redibis, et earum curam geres? His assensus est. Ab eo autem jusjurandum exigunt: narrabat autem jusjurandum. Jura nobis tale jusjurandum: Per eum qui mei curam gerit, earum curam geram. Hoc eis juravit. Tunc angeli eum tenuerunt: unus manus, et alter pedes, tertius autem accepta novacula excidit ejus testiculos tanquam in extasi, non vere, sed quadam visione. **B** Visus est ergo in illa extasi veluti excisus fuisse et curatus. Post hoc interrogant ipsum angeli, dicentes: Sensisti utilitatem aliquam? Eis dicit ille: Valde magnam accepi utilitatem; valde enim levatus sum, et persuasum habeo me esse liberatum a labore et affectione. Tunc angeli ei dicunt: Abi ergo ad tuum monasterium. Reversus est autem post quinque dies, eum lugente toto monasterio, et intus ingressus est; atque ex eo tempore mansit in cella ad lactus (*sic*) monasterii, quandoquidem cum esset prope, eas corripuit assidue, quantum in illo erat. Cum autem postea vixisset alios quadraginta annos, affirmabat Patribus, quod ab eo tempore non ascenderat in cor ejus affectio cupiditatis feminæ. Hæc est gratia sancti viri Eliæ, et hæc exercitatio, et quemadmodum curam gessit monasterii virginum.

CAPUT XXXVII.

Vita abbatis Dorothei.

Cum successit Dorotheus vir probatissimus, qui in bona vita, et quæ in agendo versatur, consenuit. Qui cum non posset quidem sic curam gerere monasterii ut hic beatus, neque mansisset in illa cella, in ipso monasterio in superiori cœnaculo seipsum inclusit, et fecit fenestram quæ spectabat ad monasterium feminarum, quam claudebat et aperiebat. Perpetuo ergo assidebat fenestræ, procurans ut inter eas pugnæ cessarent. Sicque in superiori cœnaculo consenuit cum nec ullus seorsum ascendere, neque ille posset descendere, non enim stabant scælæ. Hæc est beati Dorothei religiosa et virtutibus ornata vita. Hic ejusdem vitæ finis.

CAPUT XXXVII.

De Amma Piamun.

Fuit quædam virgo Piamun, quæ annos vitæ suæ vixit cum matre propria, sola cum sola vespere comedens, et linum nens. Hæc dignata est gratia prædictionis futurorum inter homines. Accidit aliquando in Ægypto, cum Nilus ascenderet, ut vicus vicum invaderet; pugnant enim pro aquarum divisione, adeo ut sequeretur cædes et sauciationes. Potentior ergo vicus ejus vicum invasit, et venit virorum multitudo cum lauceis et clavis, ut ejus vicum excinderet. **A**stitit autem huic beatæ angelus revelans eorum invasionem; et accersitis vici presbyteris, eis dicit:

εὐθαλές καρμῶν τοῖς φύλλοις καὶ ταῖς καρκοῖς ἐν μιᾷ Ἀ καιροῦ ῥοπή πάντων ἀθρόον γυμνωθέν ἐδείχθη ξη- ρόν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, τούτῳ δὲ ἐφαρμόζον· Οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, οὗτοι πίπτουσιν ὡσπερ φύλλα.

ΚΕΦΑΛ. ΛΔ'.

Περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις παρθένου.

Παρθένον οἶδα ἐγὼ πάλιν ἐν Ἱεροσολύμοις σακ- κοφοροῦσαν ἐπὶ ἐξαετίαν, καὶ κέλλη ἐγκλεισμένην, μηδενός ποτε τῶν εἰς ἠδονὴν συντεινόντων λαβοῦσαν, ἀλλ' ἄκραν πολιτείαν ἐγκρατείας ἀσκοῦσαν ἐν γυναι- ξίν· ἥτις εἰς ὑστερον καταλειφθεῖσα ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ βοήθειας δι' ὑπερβολὴν τῆς ὑπερηφανίας τῆς τιθηνοῦ τῶν πάντων κακῶν ἐξαισίῳ πτωματι περι- ἔπεσαν. Ἀνοίξασα γὰρ τὴν θυρίδα τῆς κέλλης εἰσεδέ- ξατο τὸν ὑπηρετούμενον αὐτῇ, καὶ τούτῳ συνεφύρη. Τοῦτο δὲ ταύτῃ συνέβη, τῷ μὴ κατὰ πνευματικὴν πρόθεσιν καὶ ἀγάπην Θεοῦ ἐσχηκέναι τὴν ἀσκησιν, ἀλλὰ κατὰ σκηνὴν ἀνθρωπίνην, τουτέστι κενοδοξίαν, σαθρᾶς προαιρέσεως εὔρεμα. Τῶν γὰρ εὐσεβῶν λο- γισμῶν αὐτῆς ἀπασχοληθέντων ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς κενοδοξίας, ἐνήσκησεν ταύτῃ εἰς τὸ καταγινώσκειν τῶν ἄλλων. Ἐκθακχευομένης δὲ ταύτης ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ὑπερηφανίας, καὶ τούτῳ μᾶλλον ταύ- της συνηδομένης, ἀπέστη ἀπ' αὐτῆς ὁ ἅγιος ἄγγελος ὁ φύλαξ τῆς σωφροσύνης.

Διὰ δὲ τοῦτο γεγράψαμεν, πιστότατε τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἐξ ἀρετῆς καταρωθωκότων τὸν βίον, καὶ τῶν ἀπὸ ῥαθυμίας ἐξ ἄκρας πολιτείας μετὰ πόνους πολ- λούς χειρωθέντων ὑπὸ τοῦ διαδόλου ταῖς παντοίας τούτου σαγήναις, ἵν' ἕκαστος ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας τοῦ μισοκάλου καταμυθάνων τὰ κεκρυμμένα δίκτυα, φεύγῃ τὰς τούτου παγίδας. Πολλῶν τοίνυν ὄντων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν τῶν κατ' ἀρχὰς τὴν ἐνάρετον τῆς ἀσκήσεως πολιτείαν κατορθωσάν- των, τελευταῖον δὲ ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου πάντων ἀνθρώ- πων ἐκριζωθέντων, ἀπὸ τῶν πολλῶν μνημονεύσας ὀλίγων, ἀποσιωπήσω τοὺς πλείστους, μήτε αὐτοὺς ἀνιστῶν, μήτε ἑμαυτὸν ὠφελῶν ἐπὶ πολὺ τούτοις προσδιατρίβων, καὶ τῶν ἐξόχων τοῦ Χριστοῦ ἀμελῶν ἀθλητῶν, τοῦ μὴ διηγεῖσθαί με μᾶλλον τὰς τούτων ἀρετὰς τῆς ἐνθέου αὐτῶν ἀσκήσεως.

ΚΕΦΑΛ. ΛΕ'.

Περὶ Ἠλίας.

Ἠλίας τις τῷ ὀνόματι ἄριστος ἀσκητής, σφόδρα γέγονεν φιλοπάρθενος, τοῦ ἀσθενεστεροῦ μέλους ποιούμενος πρόνοιαν. Εἰσὶ γὰρ τοιαῦτα ψυχαί, αἷς μαρτυρεῖ τὸ τέλος ὅτι κατ' ἀρετὴν τοῦτο ποιῶσιν. Οὗτος κατοικτειρήσας τὸ πρᾶγμα τῶν ἀσκητιῶν, ἐν Ἀθρίβῃ τῇ πόλει ἔχων ἀναλώματα, ἠκοδόμησεν με- γάλην μονήν, καὶ συνήγαγεν πάσας τὰς ἀλωμένας ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἀκολούθως αὐτῶν φροντίζων εἰς πάντα, ποιήσας αὐταῖς πᾶσαν ἀνάπαυσιν τῶν εἰς τὴν χρείαν, κήπους, καὶ τὰ τούτων χρηστήρια· καὶ ἀπαξοπλῶς ἅπαντα ὅσα ἀπαιτεῖ ὁ τῆς ἀσκήσεως βίος. Αὐταὶ δὲ ἐκ διαφόρων βίων καὶ συνηθείας ἰδίας ἠγμένα· συνεχεῖς μάχας ἐποίουν μετ' ἀλλήλων. Ἐχρῆν δὲ τοῦτον τὸν ἅγιον καὶ διακούειν τούτων καὶ εἰρηνεύειν αὐτάς. Συνήγαγεν γὰρ ὡς τριακασίας, καὶ ἀνάγκην ἔσχεν μεριτεῦειν αὐταῖς ἐπὶ δύο ἔτη νέαν ἄγων τὴν ἡλικίαν. Ἦν γὰρ ὡς τριάκοντα ἐτῶν, ἢ τεσσαράκοντα. Οὗτος ἐπειράσθη καθ' ἠδονὴν. Καὶ ἀχωρήσας τοῦ μοναστηρίου, νῆστις ἐπλανᾶτο ἀνά τὴν ἐρημον ἐπὶ ἡμέρας δύο, τοῦτο δεόμενος, καὶ λέ- γων, ὅτι Κύριε, ἀπόκτεινόν με, ἵνα μὴ ἴδω αὐτάς

ὀλιβομένας, ἢ τὸ πάθος μου λάβει, ἵνα αὐτῶν φρον- τίζω κατὰ λόγον. Ἐσπέρας τοίνυν γενομένης ὑπνω- σεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐλθόντες δὲ πρὸς αὐτὸν ἄγγελοι τρεῖς, ὡς αὐτὸς διηγεῖτο, λοιπὸν κατέσχον αὐτὸν, καὶ λέγουσι τούτῳ· Τί ἐξῆλθες ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τῶν γυναικῶν; Διηγήσασο δὲ τούτοις τὸ πρᾶγμα εἰπὼν· Ὅτι ἐφοβήθην μήποτε κἀκείνας βλάβω καὶ ἐμκυτόν. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἄγγελοι· Ἐάν τοίνυν σε τοῦ πά- θους τούτου ἀπαλλαξώμεν, ἀπέρχῃ καὶ φροντίζεις αὐτῶν; Ἐπὶ τούτοις συνέθετο. Εἰσηράττονται αὐτὸν ὄρκον. Τὸν δὲ ὄρκον διηγεῖτο εἶναι τοιοῦτον· Ὅμοσον ἡμῖν, φησὶν, ὅτι· Μὰ τὸν φροντίζοντά μου, φροντίζω αὐτῶν. Ἐπὶ τούτῳ ὄμοσεν αὐτοῖς. Τότε οἱ ἄγγελοι κατέσχον αὐτὸν ὁ εἰς τοὺς πόδας, καὶ ὁ ἕτερος τὰς χεῖρας, ὁ δὲ τρίτος λυθῶν ξυρὸν ἐξέτεμεν αὐτοῦ τοὺς διδύμους, ὡς ἐν ἐκστάσει, ἀλλ' οὐ κατὰ ἀλήθειαν, κατὰ δὲ φαντασίαν τινά. Ἐδοξεν οὖν ἐν τῇ ἐκστάσει ἐκείνῃ, ὡς ἂν εἶποι τις, καὶ ἀποτμηθῆναι καὶ ἀποθε- ραπεῦσθαι. Μετὰ τοῦτο ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ ἄγγε- λοι λέγοντες· Ἡσθῆθης ὠφελείας τινός; Λέγει αὐτοῖς ἐκεῖνος· Σφόδρα ὠφέλημαι. Ἐκουσίσθην γὰρ πανυ, καὶ πέπεισμαι ἀπηλλάχθαι καὶ τοῦ πόνου καὶ τοῦ πάθους. Τότε οἱ ἄγγελοι λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπελθε οὖν εἰς τὸ ἀσκητήριόν σου. Ἰπέστρεψεν δὲ οὗτος μετὰ πέντε ἡμέρας. Πενθοῦντος οὖν περὶ αὐτοῦ παντός τοῦ μοναστηρίου εἰτέρχεται ἔνδον, καὶ ἔκτοτε ἔμεινεν ἐν κελλίῳ ἐκ πλαγίων τοῦ μοναστηρίου· ἐξ οὗ ἐγγύτερος ὢν συνεχῶς αὐτὰς διωρθεῖτο, ὅσον ἐπ' ἐκείνῳ· ἐπι- ζήσας αὐταῖς ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη, διαθεσαιούμε- νος τοῖς Πατράσιν, ὅτι Οὐκίτι ἀνέστη εἰς τὴν καρδίαν μου πάθος γυναικῶς ἐπιθυμίας. Τοῦτο τὸ χάρισμα τοῦ ἁγίου ἀνδρός Ἠλίας, καὶ αὕτη ἡ ἀσκησις· καὶ οὕτως ἐφρόντισεν τοῦ μοναστηρίου ὁ μακάριος οὗτος.

ΚΕΦΑΛ. ΛΖ'.

Περὶ Δωροθέου.

Ὅν διεδέξατο Δωροθέος τις, ἀνὴρ δοκιμώτατος, γηράσας ἐν βίῳ χρηστῷ καὶ ἐμπράκτῳ· μὴ δυνηθεὶς μὲν οὕτω φροντίσαι ὡς ὁ μακάριος οὗτος τοῦ μον- αστηρίου, μήτε μείναι ἐν τῇ κέλλῃ ἐκείνῃ. Ἐν ἀνα- γαίῳ δὲ κελλίῳ ἀποκλειόμενος θυρίδα ἐποίησεν ἀφ- ορῶσαν ἐπὶ τὸ τῶν γυναικῶν μοναστήριον. Καὶ ταύτην ἔκλειεν καὶ ἤνοιγεν. Ἀδιαλείπτως δὲ παρακαθεζόμε- νος τῇ θυρίδι, τὴν ἀμαχίαν ταύταις ἐπραγματεύσατο. Οὕτως ἀπροσκόπως ἐπιγηράσας ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀνα- γαίῳ, μηδ' ὄλωσ ποτέ τινος ἀνελθόντος ἐκαῖ, οὔτε δὲ ἐκείνου κάτω ποτὲ κατελθεῖν δυναμένου, διὰ τὸ κλί- μακα μὴ ἔστῃναι. Αὕτη ἡ ἀρετὴ τῆς ἀσκήσεως τοῦ μακαρίου Δωροθέου, καὶ ἐν ταύτῃ τὸ τέλος.

ΚΕΦΑΛ. ΛΖ'.

Περὶ Πιαμοῦν παρθένου.

Πιαμοῦν τὸ ὄνομα γέγονεν παρθένος, ἥτις πάντα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῆς ἔζησεν μετὰ τῆς μητρὸς ἑαυ- τῆς μία παρὰ μίαν ἐπιθίουσα ἀεὶ ἐν ἐσπέρῃ, καὶ νῆθουσα λίνον. Αὕτη κατηξιώθη χάρισματος προβρή- σεως. Ἐν οἷς συνέβη ἐν Αἰγύπτῳ ποτὲ τῆς ἀναβά- σεως οὔσης τοῦ Νεῖλου κώμην κώμη ἐπιθέσθαι. Μά- χονται γὰρ εἰς τὰς ὑδρημερίας, ὡς καὶ φόνους παρακολουθεῖν πολλάκις, καὶ κατακοπὰς. Δυνατωτέρα οὖν κώμη ἐπέθετο τῇ αὐτῆς κώμῃ. Καὶ ἤρχοντο ἐπ' αὐτὴν ἄνδρες ἐν πλῆθει μετὰ δοράτων καὶ ῥοπάλων, ὥστε συγκόψαι τὴν κώμην αὐτῆς. Παρέστη δὲ ταύτῃ τῇ μακαρίῳ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτων αὐτῇ τὴν ἐπίθεσιν τούτων. Μεταστειλαμένη δὲ αὕτη τοὺς πρεσβυτέρους τῆς κώμης αὐτῆς, λέγει αὐτοῖς, Ἐξελ-

θετε εἰς συνάντησιν τοῖς ἐρχομένοις ἐφ' ὑμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς κώμης. ἵνα μὴ πάντες ὑφ' ἐν συναπολώμεθαι οἱ ταύτης τῆς κώμης. Καὶ παρακαλέσατε αὐτοὺς λωφῆσαι τῆς καθ' ὑμῶν ἐπιβουλῆς. Φυδιθέντες δὲ οἱ περὶσσότεροι σφόδρα πίπτουσιν αὐτῆς εἰς τοὺς πόδας, δεόμενοι καὶ παραλοῦντες αὐτὴν καὶ λέγοντες ὅτι Ἡμεῖς οὐ τολμῶμεν αὐτοῖς συναντῆσαι. Οὐδ' αὖτε γὰρ αὐτῶν τὴν μέθην, καὶ τὴν ἀπόνοιαν. Ἄλλ' εἰ ποιεῖς ἔλεος καὶ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ πάντων τὴν κώμην, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν σὸν, ἐξελθούσα αὐτῇ αὐτοῖς συνάντησον, καὶ εἰρήνεύσασα τούτους ἀπόστρεψον. Ἡ δὲ ἁγία ἐκείνη τοῦτο μὲν οὐ συνέθετο· ἀνελθούσα δὲ εἰς τὸ δωμάτιον τὸ ἐξυτῆς ἔστη δι' ὅλης νυκτὸς εὐχομένη, καὶ μὴ κλίνας γόνυ, ἀλλὰ δεομένη τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγουσα, ὅτι Κύριε, ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν, ἧ οὐδὲν τῶν ἀδίκων ἀρέσκει· ποτὲ, τῆς προσευχῆς ταύτης ἐλθούσης πρὸς, σὲ, ἡ ἁγία δύναμις στιγλωσάτω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον ὅπου ἂν αὐτοὺς καταλάβῃ. Προσευξαμένης δὲ ταύτης τῆς ἁγίας παρθένου γίνεται τι τοιοῦτον· Περὶ ὥραν πρώτην εὐρέθησαν οἱ πολέμιοι ἀπὸ τριῶν σημείων τῆς κώμης, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐστιγλωθησαν καθὼς ἠτήτατο ἡ ἁγία, μηδ' ὅλως δυνάμενοι σαλευθῆναι. Ἀπεκαλύφθη δὲ κακείνοις τοῖς μαχίμοις, ὅτι προσεβίβη τῆς δούλης Χριστοῦ Πιαμοῦν τοῦτο τούτοις συμβέβηκεν. Ἀποστείλαντες οὖν εἰς τὴν κώμην αὐτῆς ἠσῆσαντος εἰς εἰρήνην, δηλώσαντες τοῖς κατοίκοις, ὅτι Εὐχαριστήσατε τῷ Θεῷ καὶ ταῖς καθαρῆς προσευχαῖς Πιαμοῦν τῆς δικαίας, αἵτινες καὶ ὑμᾶς διεφύλαξαν, καὶ ἡμᾶς συνεπόδισαν εἰς ἀνατροπὴν μεγάλου κακοῦ.

ΚΕΦΑΛ. ΛΗ'.

Περὶ τῶν Ταβεννη[σιω]τῶν.

Ταβεννησίος ἐστὶ τόπος ἐν τῇ Θηβαΐδι οὕτω καλούμενος, ἐν ᾧ Παχώμιος γέγονε τις μοναχός, ἀνὴρ τῶν εἰς ἄκραν πολιτείαν βεβιωκότων, ὡς καταξιωθῆναι τοῦτον καὶ προῤῥήσεων, καὶ ὀπτασιῶν ἀγγελικῶν. Οὗτος εἰς ἄγαν ἐγένετο φιλόπτωχος, καὶ φιλόανθρωπος. Καθεζομένης οὖν αὐτῷ ἐν τῷ σπηλαίῳ ὥφθη αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, καὶ λέγει αὐτῷ· Παχώμιε, τὰ κατὰ σκυτὸν κατώρθωσας· περιττῶς οὖν καθέζη ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ. Δεῦρο τοίνυν, ἐξελθὼν συνάγαγε πάντας τοὺς νεωτέρους μοναζοντας, καὶ οἴκησον μετ' αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸν τύπον ὃν δίδωμι σοι οὕτως αὐτοῖς νομοθέτησον. Καὶ ἐπιδίδωκεν αὐτῷ δέλτον χαλκῆν ἐν ἧ ἔγεγραπτο ταῦτα· Συγχωρήσεις ἐκάστῳ κατὰ τὴν δυνάμιν φαγεῖν καὶ πιεῖν. Καὶ πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν ἐσθιόντων ἀνάλογα καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἐγχείρισον, καὶ μήτε νηστεύσαι κωλύσεις, μήτε φαγεῖν. Οὔτω μέντοι τὰ ἰσχυρὰ τοῖς ἰσχυροτέροις καὶ ἐσθίουσιν ἐγχείριζε ἔργα, τὰ ἄτονα δὲ καὶ ἐλαφρὰ τοῖς ἀνασκητικωτέροις καὶ ἀσθενεστέροις. Πόισον δὲ κέλλας διαφόρους ἐν τῇ αὐτῇ· καὶ τρεῖς κατὰ κέλλαν μενέτωσαν. Ἡ δὲ τροφή πάντων ὑπὸ ἑνὸς οἴκου ἐξεταζέσθω· καθευδέτωσαν δὲ μὴ ἀνακρινόμενοι, ἀλλὰ θρόνους οἰκοδομητοὺς ὑπτιωτέρους πεποιηκότας, καὶ ἐνθίντες ἐκαστὸν τὰ στρώματα ἑαυτῶν καθευδέτωσαν καθήμενοι. Φορεῖτωσαν δὲ ἐν ταῖς νυξὶ λεδοῖτων λινοῦς ἐζωσμένοι. Ἐκαστος αὐτῶν ἐχέτω μελωτὴν ἀγίαν εἰργασμένην λευκὴν. Ἡ δὲ ἀνευ ταύτης μήτε ἐσθιέτωσαν, μήτε καθευδέτωσαν. Εἰσιόντες δὲ εἰς τὴν κοινωσίαν τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ κατὰ Σάββατον καὶ Κυριακὴν τὰς ζώνας λυέτωσαν, καὶ τὴν μελωτὴν ἀποτιθέσθωσαν, καὶ μετὰ κουκουλλίου μόνου εἰσάτωσαν. Κουκούλλια δὲ αὐτοῖς ἐτυπωσεν

ἅμαλλα ὡς παιδίῳ· ἐν οἷς καὶ καυστῆράς τινος σταυροῦ διαπορφυρίου ἐκέλευσε τοῦτοις ἐντίθισθαι. Ἐκέλευσεν δὲ εἰκοσιτέσσαρα τάγματα εἶναι τῶν ἀδελφῶν, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων γραμμάτων. Καὶ προσέταξεν ἐκάστῳ τάγματι τὸ ὄνομα τεθῆναι στοιχείῳ Ἑλληνικῶν, ἀπὸ τοῦ ἄλφα καὶ βῆτα καὶ τῶν καθ' ἑξῆς ἕως τοῦ ω μεγάλου· ἵνα ἐν τῷ ἐρωτᾶν καὶ φιλοπραγμονεῖν τὸν ἀρχιμανδρίτην περὶ τίνος εἰς τοσοῦτον πλῆθος, ἐρωτᾷ τὸν δευτερον ἐξυτοῦ πῶς ἔχει τοῦ ἄλφα τὸ τάγμα ἢ πῶς ἔχει τὸ βῆτα· πάλιν ἄσπασαι τὸ ρῶ· ἰδίῳ τινὶ σημείῳ ὀνόματος γραμμάτων ἀκολουθοῦντος. Καὶ τοῖς μὲν ἀπλουτέροις καὶ ἀκεραιότεροις ἐπιθήσεις τὸ ἰῶτα· τοῖς δὲ δυσχερεστέροις καὶ σχολιωτέροις προτάξεις τὸ ξ. Καὶ οὕτως κατ' ἀναλογίαν τῆς καταστάσεως τῶν πρακίσεων καὶ τῶν τρόπων καὶ τῶν βίων ἐκάστῳ τάγματι τὸ στοιχείον τοῦ γραμματος ἐφαρμόσεις, μόνων τῶν πνευματικῶν εἰδῶτων τὰ σημεινόμενα. Ἐγγεγραπτο δὲ ἐν τῇ δέλτῳ ὅτι ξένος ἄλλου μοναστηρίου ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἄλλον ἔχοντος τύπον, τούτοις μὴ συμφύγη, μὴ συμπῆγη, μὴ συνεισέλθῃ εἰς τὴν μονήν, ἐκτὸς ἂν εἰ μὴ εἰς ὁδὸν εὐρεθῇ. Τὸν μέντοι εἰσελθόντα εἰσάπαξ συμμεῖναι αὐτοῖς. Ἐπὶ τριετίαν εἰς ἀγῶνα ἀδύτων αὐτὸν οὐ δέξῃ· ἀλλ' ἐργατικώτερα ἔργα ποιήσας, οὕτως εἰς τὸ στάδιον ἐμβαινέτω μετὰ τὴν τριετίαν. Ἐσθιόντες τὰς κεφαλὰς καλυπτέσθωσαν τοῖς κουκουλλίοις· ἵνα μὴ ἀδελφὸς ἀδελφὸν μασσώμενον ἴδῃ. Οὐκ ἔστι λαλῆσαι ἐσθιόντα, οὐδὲ ἐκτὸς τοῦ πίνακος ἢ τῆς τραπέζης ἀλλαγῆναι πρὸς τὴν ὀφθαλμῶν. Ἐτύπωσεν δὲ διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ποιεῖν αὐτοὺς εὐχὰς δώδεκα, καὶ ἐν τῷ λυχνικῷ δώδεκα, καὶ ἐν ταῖς παννυχίαις δώδεκα, καὶ ἐννάτην ὥραν τρεῖς. Ὅτε δὲ δοκεῖ τὸ πλῆθος ἐσθιῖν, ἐκάστῳ τάγματι κατ' ἐκάστην εὐχὴν ψαλμὸν προῤῥεσθαι ἐτύπωσεν. Προσαντιλέγοντος δὲ τοῦ μεγάλου Παχωμίου τῷ πρῶτῳ ὅτι ὀλίγοι εἰσὶν αἱ εὐχαὶ, λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ὅτι ταύτας διεσύπωσα, ὡς ὑφείλειν φθάνειν καὶ τοὺς μικροὺς ἐπιτελεῖν τὸν κανόνα, καὶ μὴ λυπεῖσθαι· οἱ δὲ τέλειοι, νομοθεσίας χρεῖαν οὐκ ἔχουσιν. Κατ' ἑαυτοὺς γὰρ ἐν ταῖς κέλλαις ὄντες ὅλον τὸ ζῆν αὐτῶν τῇ τοῦ Θεοῦ θεωρίᾳ παρεχώρησαν. Τούτοις δὲ ἐνομοθέτησα ὅσοι οὐκ ἔχουσι νοῦν ἐπιγνώμονα· ἵνα κἂν ὡς οἰκέται καταφρονηταί, τῷ φόβῳ τοῦ Δεσπότητος τὴν σύντάξιν πληροῦντες τῆς πολιτείας διατεθῶσιν ἐν παρῥησίᾳ. Ταῦτα διαταξάμενος ὁ ἄγγελος, καὶ πληρώσας τὴν διακονίαν, ἀνῆλθεν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Παχωμίου. Ἔστιν οὖν ταῦτα τὰ μοναστήρια πλείονα κρατήσαντα τοῦτον τὸν τύπον, συντείνοντα εἰς ἑπτακισχιλίους ἀνδρας.

Ἔστι δὲ τὸ πρῶτον καὶ μέγα μοναστήριον ἐνθα αὐτὸς ὁ μακάριος Παχώμιος ἦκει, τὸ καὶ τὰ ἄλλα ἀποκυῖσαν ἀσκητήρια, ἔχον ἀνδρῶν ἀριθμὸν χιλίων τριακοσίων.

ΚΕΦΑΛ. ΛΘ'.

Βίος τοῦ ἀδδᾶ Ἀφθονίου.

Ἐν οἷς καὶ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ κελούμενος Ἀφθόνιος, φίλος μου γενόμενος γνήσιος, νῦν δευτερεύων ἐστὶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐκείνῳ. Ὅν ὡς ἀσκανδάλιστον ἀποτελλουσιν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ τὰς χρεῖας, διαπωλῆσαι μὲν αὐτῶν τὰ ἔργα, συνωνησασθαι δὲ τὰς χρεῖας. Ἔστι καὶ ἄλλα μοναστήρια ἀπὸ διακοσίων καὶ τριακοσίων ψυχῶν, ἐν οἷς καὶ εἰς Πανὸς τὴν πόλιν, εἰς ὃ εἰσῆλθεν ἀνδρῶν τριακοσίων σύστημα. Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ ἐώρακα ῥάπτας δεκαπέντε, χαλκεῖς ἑπτὰ, τέκτονας τέσσαρας, καμη-

Exite, et ex hoc vico occurrite eis qui veniunt contra vos, ne vos quoque una cum vico pereatis, et rogate eos ut desistant ab insidiis adversus vos paratis. Territi autem presbyteri ei ad pedes procumbunt, eam rogantes et dicentes : Nos non audeamus eis ire obviam ; scimus enim eorum temulentiam et petulantiam ; sed si facis misericordiam in nos et in totum vicum, et in domum tuam, ipsa eis egredere obviam illosque pacatos averte. Illa autem cum non assensa esset, veniens in suam domunculam, stetit tota nocte orans et genu minime flectens, sed rogans, dicendo : Domine qui iudicas terram, cui nihil placet quod est injustum, cum hæc ad te venerit oratio, virtus tua eos sistat immobiles tanquam columnam, ubicunque eos deprehenderit. Cum hæc sancta virgo sic orasset, tale quid accidit. Hostes circa horam primam, a tribus milliaribus, in loco fixi tanquam columna, labefactari non poterant. Illis quoque revelatum est quod servæ Christi Piamun intercessionibus factum est eis impedimentum ; itaque ad vicum mittentes pacem petierunt, dicentes : Agite Deo gratias et precibus Piamun quæ nos impedierunt, ne magnum vobis malum inferremus.

CAPUT XXXVIII.

Vita abbatis Pachomii (76), et eorum qui cum ipso erant.

Tabennesis (77) est locus sic appellatus in Thebaide, in quo fuit Pachomius monachus, vir ex iis qui vixerunt in summo et perfecto vitæ instituto (*Vita ejus supra, l. i*), adeo ut is fuerit dignatus et futurorum prædictionibus et angelicis visionibus. Is fuit valde amans pauperum, et magna charitate in homines. Eo ergo sedente in hac spelunca, visus est ei angelus Domini, qui ei dicit : Pachomi, ea quidem quæ ad te pertinent, recte et ex virtute gessisti ; supervacaneæ ergo sedes in hoc loco ; age ergo, egredere, et congrega omnes juniores monachos, et habita cum eis, et sequens formam quam dabo tibi, eis leges constitue. Eique dedit tabulam æneam, in qua hæc scripta fuerant : Concede unicuique ut comedat et bibat pro viribus comedentium ; eis quoque manda opera quæ proportionem convenientiam ac respondeant, et neque jejulare prohibe nec comedere. Sic quidem fortibus fortia manda opera, imbecilla autem et levia iis qui se magis exercent, et sunt imbecilliores. Fac autem diversas cellas in eadem aula, et tres in cella maneat. Omnibus autem cibus in una domo paretur. Dormiant autem non recumbentes, sed exstructis sibi sedibus paulo supinioribus, et illic suis impositis stragulis dormiant sedentes. Noctu autem gestent lebitones lineos, succincti. Habeat unusquisque ex his pellem ovillam albam laboratam, absque ea neque comedant, neque dormiant. Ingredientes autem ad Christi communionem Sabbato et Dominica, zonas solvant, et pellem ovillam deponant, et cum sola cuculla ingrediantur. Fecit autem eis cucullas sine villis (78) tanquam pueris, in quibus etiam iussit imponi figuram crucis purpureæ. Iussit autem esse viginti qua-

¹ Hic quædam in Græco, quæ habet Heraclides cap. 19.

tuor ordines fratrum, ex numero viginti quatuor litterarum ; præcepitque unicuique ordini imponere nomen elementum Græcum, ab α , β , et quæ deinceps sequuntur, usque ad ω , ut dum interrogat archimandrita de aliquo in tanta multitudine, sciscitetur eum qui est ab eo secundus, quomodo se habet ordo α , aut quomodo se habet ordo β . Rursus saluta ρ , sequendo quoddam proprium nomen litterarum : et simplicioribus quidem et sincerioribus impones nomen ϵ ; difficilioribus autem ξ : et sic convenienter institutis eorum et vitæ et moribus, unicuique ordini elementum litteræ accommodabis ; solis spiritalibus intelligentibus ea quæ significantur. Scriptum autem erat in tabula : Si venerit hospes alterius monasterii, quod habet aliam formam, cum eis nec comedat nec bibat, et nec ingrediatur in monasterium, nisi fuerit inventus in via. Porro eum qui semel ingreditur, nec potest cum eis ad triennium sustinere certamen, non admittes ; sed cum opera fecerit difficiliora, sic prodeat in stadium post triennium. Comedentes autem velent capita cucullis, ne frater fratrem videat mandentem. Comedenti non licet loqui, nec extra quadram et mensam usquam alio oculos convertere. Constituit autem ut per totum diem facerent duodecim orationes, et cum ad vespertinum lumen (79) venirent, et in nocturnis vigiliis duodecim, et hora nona tres. Quando autem videretur comedendum esse multitudini, constituit ut unusquisque ordo in unaquaque oratione psalmum prius caneret. Cum autem magnus Pachomius contra angelum diceret esse paucas orationes, ei dicit angelus : Hæc constitui, ut parvi quoque possint procedere ad perficiendam regulam, nec eis sit molestum ; qui autem sunt perfecti, non opus habent ut leges eis ferantur ; nam cum per se sunt in cellis, totam suam vitam attribuunt contemplationi. His autem legem tuli, qui mentem minime habent intelligentem, ut sicut servi contumaces, metu domini totum vitæ institutum implentes, secure et libere degant. Cum hæc ordinasset angelus, et impleisset ministerium, recessit a magno Pachomio. Sunt autem hæc monasteria quæ formam hanc obtinuerunt, habentia virorum circiter septem millia. Est autem primum et magnum monasterium, in quo ipse habitat beatus Pachomius, quod alia peperit monasteria, continens numerum circiter mille quadringentorum virorum.

CAPUT XXXIX.

Vita abbatis Aphthonii (80).

Inter quos est etiam servus Dei qui vocatur Aphthonius, qui est mihi germanus ac sincerus amicus, qui hunc obtinet secundum locum in illo monasterio. Quem ut qui sit potens in Christo, firmusque ac stabilis, nec facile offendi possit, mittunt ad suos usus Alexandriam, ut vendat quidem eorum opera, emat autem quæ sunt eis necessaria. Sunt autem alia quoque monasteria quæ constant ex ducentis et trecentis animabus ¹. Atque in Panis quidem ingressus sum civitatem (81), in qua monasterium constat ex viris

trecentis. Exercent autem omnem artem, et ex iis **A** quæ supersunt, ædificant (82) etiam mulierum monasteria, et custodias. Mane ergo surgentes ii quibus sua vice hoc munus obtingit, alii quidem sunt occupati in culina, alii vero versantur in mensis parandis, mensæ imponentes panes et olera agrestia, olivas, caseos, et extremas carniū partes, et comminuta olera. Atque ingrediuntur quidem, qui minus sunt robusti, hora septima, et comedunt, ut qui sint imbecilliores; alii nona, alii decima, alii sero vespere, alii post biduum, alii post triduum, alii post quadriduum, alii post quinque dies, adeo ut unumquodque elementum horam propriam significet. Sic autem erant eorum quoque opera: alius quidem laborat in agro colendo, alius in horto, alius in pistrino, alius in æris officina, alius in fabricando, alius in arte fullonia, **B** alius in parandis coriis (83), alius in consuendis calceis, alius in pulchrescribendo, alius contexebat magnas sportas, alius canistros et sportulas. Memoriter autem omnes expromunt Scripturas.

Horum est mulierum quoque monasterium circiter quadringentarum quod habet eandem vivendi formam et idem institutum, præter pellem ovillam. Et sunt quidem mulieres trans fluvium Nilum; viri autem ex adverso earum. Si virgo autem obierit, reliquæ virgines cum eam ad sepulturam concinnaverint, efferunt, et eam ponunt ad ripam fluvii. Trajicientes autem fratres cum palmis et ramis olivæ et psalmodia, eam transmittunt, et in suis monumentis sepeliunt. Præter presbyterum autem et diaconum nullos transit ad monasterium feminarum, idque die Dominico. **C**

CAPUT XL.

De Virgine (84), de qua fuerat dictum falsum testimonium.

In hoc monasterio feminarum hæc res accidit. Sutor sæcularis cum trajecisset per ignorantiam, quærebat opus: egressa autem una junior quam ejus postularet ratio (est enim locus desertus) invita eum convenit, deditque ei responsum: Nos habemus nostros sutores. Alia autem quæ ejus viderat colloquium, cum processu temporis inter eas exorta esset contentio, ex diaboli suggestione, præ summa malitia et animi excarescentia eam calumniata est apud fraternitatem propter id colloquium. Cum qua concurrerunt paucæ, quæ non adeo magna ferebantur malitia. Illa autem dolore confecta, ut quæ talem subiisset **D** calumniam, quæ ne in ejus quidem mentem venerat, nec rem potuisset tolerare, se clam jecit in fluvium, et sic obiit. Cum autem id sensisset ea quæ ipsam fuerat calumniata, et vidisset se malitiose eam fuisse calumniatam, et hoc scelus (85) a se commissum, et ipsa quoque se clam suffocavit, cum factum ægre ferret. Cum autem venisset presbyter, reliquæ virgines ei rem renuntiaverunt: jussit itaque pro nulla harum fieri oblationem. Reliquas autem tanquam conscias, et quæ calumniantem non compescuerant, et quæ dicta sunt crediderant, septennium segregavit, et eas excommunicans.

CAPUT XLI.

De Virgine (86) quæ simulabat stultitiam.

In hoc monasterio fuit alia virgo quæ propter Christum simulabat stultitiam (*Pelag., libell. xviii, n. 19*), et se a demone occupari, persuadens sibi per hæc virtutem optime exercere, se in ea præclare gerens, seque reddens abjectam et humilem. Hanc usque adeo reliquæ sunt aspernatæ, ut nec cum ea quidem vescerentur, id illa excipiente cum lætitia. Discurrens itaque in culinam, exhibebat aliis omne genus ministerium, adeo ut nec horam quidem unam intermitteret, sed tanquam ancilla serviret: eratque hæc beata, ut dicitur, sponsia monasterii, revera implens id quod scriptum est in Evangelio: Qui vult inter vos esse magnus, sit omnium servus, et omnium minister (*Matth. xx; Marc. x*). Et rursus alibi: Se quis videtur esse inter vos sapiens in hoc sæculo, sit stultus ut fiat sapiens (*I Cor. iii*). Atque aliarum quidem virginum erat ejusmodi habitus, ut essent tonsæ, et haberent cucullos in capite; ipsa vero panno caput obvoluta obibat earum omnium ministerium. Eam nulla ex quadringetis vidit mandentem omnibus annis vitæ suæ. In mensa nunquam sedit, neque unquam fragmentum panis comedit, sed micas mensarum sponsia colligens, et ollas lavans, his erat contenta. Neque verò ea unquam induit calceos, neque aliquem affecit contumelia, non murmuravit, non parvum vel magnum quid est locuta, etsi contumelia afficeretur, et pugnis tunderetur, et maledictis appeteretur, et plurimi eam abominarentur.

CAPUT XLII.

De sancto Pitirum.

De hac sancta, sancto Pitirum anachoretæ, qui sedebat in Porphyrite, viro probatissimo in virtute exercitationis, astitit revelans angelus (*Pelag., libell. xviii, num. 19, ubi dicitur Pyoterius*), qui ei dixit: Cur tibi places, et te magnifice circumspicis ob ea quæ a te recte et ex virtute geruntur, ut qui sis pius et religiosus, et sedeas in hoc loco? Vis videre mulierem te magis piam religiosam? Abi in monasterium feminarum Tabennesiotarum, et invenies illic unam quæ habet redimiculum (87) in capite; ea est te melior: quæ cum tanta turba decertans, et omnibus indiscriminatim serviens, cor nunquam abduxit a Deo, etsi ab omnibus superbe contemnatur. Tu autem etiamsi hic sedeas, per urbes tamen vagaris cogitatione, qui orbem habitabilem nunquam calcasti pedibus. Surgens autem magnus Pitirum, venit usque ad monasterium Tabennesiotarum, et rogat magistros ut liceat ei transire usque ad monasterium feminarum; ut qui esset ergo inter Patres magnæ existimationis, et conuenisset in exercitatione, bono ac fidenti animo transmissio fluvio eum introduxerunt. Cum autem orassent, petiit magnus Pitirum ut virgines omnes coram ex facie videret. Cum omnes ergo in medium accessissent, illa non apparuit. Tandem dicit eis sanctus Pitirum: Cunctas ad me adducite. Cum autem dicerent: Adsumus omnes, dicit eis: Deest una quam ostendit mihi angelus. Eæ vero dicunt: Unam habemus Sa-

λαρίους δώδεκα, κναφεῖς δεκαπέντε. Ἐργάζονται δὲ πᾶσαν τέχνην, ἐκ τῶν περισσευμάτων οἰκονομοῦντες καὶ τὰ τῶν γυναικῶν μοναστήρια, καὶ φυλακὰς. Τρέφουσι δὲ καὶ χοίρους. Ἐμοῦ δὲ ψέγοντος τὸ πρᾶγμα, λέγουσί μοι· Ἐν τῇ παραδόσει παρελήφαμεν, ὅτι Τρεφέσθωσαν μὲν διὰ τὰ σινιάσματα, διὰ τὰ ἀποναθαρίσματα τῶν λαχάνων, διὰ τὰ ῥιπτόμενα ἀφ' ἐκάστου περιττώματα, ἵνα μὴ ζημιούνται. Καὶ θύεσθωσαν οἱ χοῖροι, καὶ τὸ κρέας μὲν πιπρασκέσθω, τὰ δὲ ἄκρα τοῖς νοσοῦσιν καὶ τοῖς γέρουσιν ἀναλισκέσθωσαν, τῷ εἶναι μετρίαν τὴν χώραν καὶ πολυάνθρωπον. Τὸ γὰρ ἔθνος τῶν Βλεμμύων αὐτοῖς παροικεῖ. Ἀναστάντες οὖν οἱ ἐφημερεύοντες ὄρθριοι· οἱ μὲν περὶ τὸ μαγειρεῖον ἀσχολοῦνται· οἱ δὲ περὶ τὰς τραπέζας γίνονται. Ἰστῶσιν οὖν αὐτὰς μέχρι τρίτης ὥρας ἀπαρτήσαντες, ἐπιθέντες κατὰ τράπεζαν ἄρτους, λαψάνας, συνθετὰς ἐλαίας, τυρὸν βοῶν, τὰ ἄκρα τῶν κρεῶν, καὶ λεπτολάχανα. Εἰσὶν οὖν οἱ εἰσερχόμενοι ἄτονοι ἕκτην ὥραν, καὶ ἐσθίοντες. Οἱ ἀσθενέστεροι εἰσέρχονται ὥραν ἐβδόμην, ἄλλοι ὀγδόην, ἄλλοι ἐνάτην, ἕτεροι δεκάτην, ἄλλοι ἐσπέραν βαθεῖαν. Ἄλλοι διὰ δύο· ἕτεροι διὰ τριῶν· ἄλλοι διὰ πέντε· ὡς ἕκαστον στοιχεῖον τὴν ἰδίαν ὥραν γνωρίζει. Οὕτως ἦν αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα. Ὁ μὲν ἐργάζεται γῆν γεωργῶν, ἄλλος κῆπον, ἄλλος χαλκεῖον, ἄλλος ἄρτοκοπεῖον, ἄλλος τεκτονεῖν, ἄλλος γναφεῖον, ἄλλος βυρσεῖον, ἄλλος πλεκτῶν σπυρίδας τὰς μεγάλας, ἄλλος τὰ λεγόμενα μαλάκια, τὰ σπυριδαλῖα νὰ μικρά. Ἀποστηθίζουσι δὲ πάσας τὰς Γραφάς.

Τούτων ἐστὶ καὶ μοναστήριον γυναικῶν ὡς τετρακοσίων, τὴν αὐτὴν ἔχον διατύπωσιν, τὴν αὐτὴν πολιτείαν ἐκτὸς τῆς μηλωτῆς. Καὶ αἱ μὲν γυναῖκες εἰσὶ πέραν τοῦ Νείλου ποταμοῦ· οἱ δὲ ἄνδρες ἀντιπέρα τούτων. Ἐὰν τελευτήσῃ παρθένος, ἐνταφιάσασαι αὐτὴν αἱ λοιπαὶ παρθένοι φέρουσι καὶ τιθέασιν αὐτὴν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Περύταντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ μετὰ πορθμοῦ, μετὰ βατῶν κλάδων ἐλαιῶν, μετὰ ψαλμωδίας, διαφέρουσι ταύτην εἰς τὸ πέραν, καὶ θάπτουσιν εἰς τὰ μνήματα ἑαυτῶν. Παρεκτος μέντοι τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ διακόνου οὐδεὶς περὶ εἰς τὸ μοναστήριον τῶν γυναικῶν· καὶ τοῦτο κατὰ Κυριακὴν.

ΚΕΦΑΛ. Μ'.

Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ τῶν γυναικῶν συνέβη πρᾶγμα τοιοῦτον· Ῥάπτῃς κοσμικὸς περάσας κατ' ἄγνοιαν ἐξήγει ἔργον. Ἐξελθοῦσα δὲ μία νεωτέρα τῶν παρθένων λόγῳ ἑαυτῆς (ἔρημος γὰρ ἐστὶν ὁ τόπος), συνέτυχεν αὐτῷ ἀκουσίως, καὶ δέδωκεν αὐτῷ τὴν ἀπόκρισιν, ὅτι Ἡμεῖς ἔχομεν ῥάπτῃς ἡμετέρους. Ἄλλη ἑωρακυῖα τὴν συντυχίαν ταύτην, χρόνου παρελθόντος γενομένης μάχης, ἐξ ὑποβολῆς τοῦ διαδόλου, ἀπὸ πολλῆς πονηρίας καὶ ζέσεως θυμοῦ ἐσυκοφάντησεν ταύτην ἐπὶ τῆς ἀδελφότητος διὰ τὴν συντυχίαν. Ἡ συνέδραμον ὀλίγαι οὐ πολλῇ κακίᾳ φερόμεναι. Ἀπολυπηθεῖσα δὲ ἐκείνη ὡς τοιαύτην ὑποστᾶσα συκοφαντίαν, τὴν μὴδὲ εἰς ἔννοιαν αὐτῆς ἀνελθοῦσαν, καὶ μὴ ἐνεγκοῦσα τὸ πρᾶγμα, ἔδραλεν ἑαυτὴν εἰς τὸν ποταμὸν λάθρα, καὶ ἐτελεύτησεν οὕτως. Εἰς συναίσθησιν δὲ ἐλθοῦσα ἡ συκοφαντήσασα, καὶ ἑωρακυῖα, ὅτι ἀπὸ πονηρίας ἐσυκοφάντησεν, καὶ τοῦτο εἰργάσατο τὸ ἄγος τῆς ἀδελφότητος, λαβοῦσα ἑαυτὴν ἀπήγγελε καὶ αὐτῇ μὴ ἐνεγκοῦσα τὸ πρᾶγμα. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ πρεσβυτέρου, ἀνήγγειλαν ταῦτα αἱ λοιπαὶ παρθένοι. Ἐκέλευσεν οὖν

τούτων μηδεμιᾶ προσφορὰν ἐπιτελεσθῆναι. Τὰς δὲ λοιπὰς ὡς συνειδυίας καὶ μὴ εἰρηνεύσασας τὴν συκοφαντῶσαν, ἀλλὰ μᾶλλον πιστευσάσας τὰ εἰρημῆνα, ἑπταετίαν ἀφώρισεν ἀκρινωνήτους ποιήσας.

ΚΕΦΑΛ. ΜΑ'.

Περὶ τῆς ὑποκρινομένης μωρίας.

Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ παρθένος τις ἦν μία Ἰσιδώρα καλουμένη, διὰ τὸν Χριστὸν ὑποκρινομένη μωρίαν καὶ δαιμονῶν, προθεμένη δι' αὐτῶν κατορθῶσαι τὴν ἀρετὴν, εἰς ἄκρον ἑαυτὴν ταπεινοῦσα καὶ κατευτελιζοῦσα. Ταύτην ἐπὶ τοσοῦτον ἐβδελύξαντο αἱ λοιπαὶ, ὥστε μὴδὲ συνεσθίειν αὐτῇ, καὶ τοῦτο ἐκείνης μετὰ χαρᾶς καταδεξαμένης. Ἀλωμένη οὖν περὶ τὸ μαγειρεῖον ἐκείνη πᾶσαν ἐποίησεν ὑπηρεσίαν πάσαις αὐταῖς, ὡς δούλη ὑπακούουσα εἰς πᾶσαν ὑπακοήν. Καὶ ἦν αὕτη ἡ μακαρίτις (τὸ δὴ λεγόμενον) σπόγγος τῆς συνοδίας, ἔργῳ πληροῦσα τὸ γεγραμμένον ἐν τῷ ἀγίῳ. Εὐαγγελίῳ, τὸ Ὁ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι μέγας, ἔστω πάντων δούλος καὶ πάντων διάκονος. Καὶ εἴ τις δοκεῖ σοφός εἶναι, ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. Τῶν οὖν ἄλλων παρθένων τὸ σχῆμα ἦν κεκαρμένων, ἔχουσῶν κουκούλλια ἐπὶ τῶν κεφαλῶν. Αὕτη δὲ ῥάκος ἀναδήσασα τὴν κεφαλὴν, οὕτως ἐποίησεν πᾶσαν αὐτῶν τὴν ὑπηρεσίαν. Ταύτην μασσωμένην οὐκ ἴδεν οὐ μίαν τῶν τετρακοσίων τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῆς. Ἐπὶ τραπέζης οὐδέ ποτε ἐκαθέσθη, οὐδέ κλάματος ἄρτου μετέλαθεν ποτε, ἀλλὰ τὰς ψίχας σπογγολογοῦσα τῶν τραπέζων, καὶ τὰς χύτρας περιπλύνουσα, τούτοις ἤρχετο, μὴ ὑποδησαμένη ποτὲ, μὴ ὑβρίσασθαι τινά, μὴ γογγύσασθαι μικρὸν ἢ μέγα ῥῆμα, καίπερ ὑβριζομένη, καὶ καταρωμένη, καὶ ὑπὸ τῶν πλειόνων μυσσατομένη.

ΚΕΦΑΛ. ΜΒ'.

Περὶ τοῦ Πιτηρούμ.

Περὶ ταύτης τῆς ὁσίας τῷ ἀγίῳ Πιτηρούμ παρέστη ὁ ἄγγελος ἐν τῷ Πορφυρίτῃ καθεζομένῳ ἀναχωρητῇ, ἀνδρὶ δοκιμωτάτῳ εἰς τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετὴν. Καὶ λέγει αὐτῷ. Διὰ τί μέγα φρονεῖς ἐπὶ τοῖς στυτοῦ κατορθώμασιν ὡς εὐλαβῆς, καὶ ἐν τοιοῦτῳ κτήθειζόμενος τόπῳ; Θέλεις ἰδεῖν σου εὐλαβεστέραν γυναῖκα; ἀπελθε εἰς τὸ μοναστήριον τῶν γυναικῶν τῶν Ταβεννησιωτῶν, καὶ εὐρήσεις ἐκεῖ μίαν, διάδημα ἔχουσαν ἐπὶ τῆς πεφαλῆς αὐτῆς· ἐκείνη σου ἀμείνων ἐστὶ. Τοσοῦτῳ γὰρ ὄχλῳ πυκτεύουσα, καὶ διαφόρως πάσαις δουλεύουσα, τὴν ἑαυτῆς καρδίαν οὐδέποτε ἀπέστησεν τοῦ Θεοῦ, καίπερ παρὰ πασῶν καταφρονουμένη. Σὺ δὲ κατεζόμενος ὡς ἀνὰ τὰς πόλεις πλανᾶσαι τῇ διανοίᾳ, ὁ μὴδέποτε οἰκουμένην πατήσας. Ἀναστὰς δὲ ἐκ τούτου τοῦ τόπου ὁ μέγας Πιτηρούμ, ἦλθεν ἕως τοῦ μοναστηρίου τῶν Ταβεννησιωτῶν, καὶ παρακαλεῖ τοὺς διδασκάλους διαβῆναι εἰς τὸ μοναστήριον τῶν γυναικῶν. Ὡς οὖν ἐπίδοξον τῶν Πατέρων καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει γεγηρακότα θάρροῦντες εἰσήγαγον αὐτὸν, διαπεράσαντες τὸν ποταμόν. Καὶ μετὰ τὸ εὐξασθαι αὐτοὺς, ἐπεζήτησεν ὁ μέγας πάσας τὰς παρθέτους ἰδεῖν κατὰ πρόσωπον. Πᾶσῶν οὖν ἐλθουσῶν ἐν τῷ μέσῳ ἐκείνη οὐ παρεφάνετο. Τέλος λέγει αὐταῖς ὁ ἅγιος Πιτηρούμ· Φέρετέ μοι πάσας. Τῶν δὲ λεγουσῶν, Πάρεσμεν πᾶσαι· λέγει αὐταῖς, Λείπει μία, ἣν ἔδειξέν μοι ὁ ἄγγελος. Λέγουσιν αὐτῷ· Μίαν ἔχομεν σαλήν· ἐν τῷ μαγειρίῳ ἐστίν. Οὕτω γὰρ ἐκεῖ καλοῦσι τὰς πασχούσας. Λέγει ὁ μέγας· Ἀγάγετε κακείνην, ἄφετε ἴδω αὐ-

τήν . Ἀπῆλθον οὖν φωνῆσαι αὐτήν . Π δὲ οὐχ ὑπ-
ήκουσεν τότε αἰσθημένη τοῦ πράγματος . ἴσως γὰρ καὶ
ἀπεκαλύφθη αὐτῇ . Σύρουσιν οὖν αὐτήν μετὰ βίας
ἀγρῆσαι καὶ λέγουσαι αὐτῇ . Ὁ ἅγιος Πιτηρούμ ἰδεῖν
σε θέλει . Ἦν γὰρ οὗτος ὀνομαστός . Ἀχθείσης οὖν
αὐτῆς, ἐθεάσατο ὁ μέγας τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ
τὸ ῥάκος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς καὶ τοῦ μετώπου .
Καὶ πεσὼν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, λέγει αὐτῇ . Εὐλό-
γησόν με ἄμμᾶ . Πεσοῦσα δὲ καὶ αὐτῇ εἰς τοὺς πό-
δας αὐτοῦ, ἔλεγεν . Σύ με εὐλόγησον , κύριέ μου .
Ἰδοῦσαι δὲ τοῦτο πᾶσαι, ἐξέστησαν λέγουσαι αὐτῷ .
Ἄδβᾶ, μὴ πάσχε ὕβριν . σαλή γάρ ἐστιν . Λέγει
αὐταῖς πᾶσαις ὁ ἅγιος Πιτηρούμ . Ὑμεῖς ἐστε σα-
λαί . Αὕτη γὰρ καὶ ὁμῶν καὶ ἐμοῦ ἀμείνων οὖσα
ἄμμᾶς ἐστιν (οὕτω γὰρ καλοῦσι τὰς πνευματικὰς
μητέρας) . καὶ εὐχομαι ἄξιός αὐτῆς εὐρεθῆναι ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως . Ἀκούσασαι δὲ τούτων ἔπεσαν
αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, κλαίουσαι καὶ ἐξομολογούμεναι
πᾶσαι, πῶς διαφόρως τὴν ἁγίαν ταύτην ἐλύπουν . ἡ
μὲν λέγουσα . Ἐγὼ αὐτήν ἀεὶ ἐχλεύαζον . καὶ ἄλλη .
Ἐγὼ δὲ τὸ σχῆμα αὐτῆς ταπεινὸν κατεγέλων . καὶ
ἑτέρα . Ἐγὼ αὐτὴν ὕβριζον σιωπῶσαν . καὶ πάλιν ἄλλη .
Ἐγὼ τοῦ πίνακος τὸ ἀπόπλυμα πολλακίς αὐτῇ κατ-
έχεα . ἄλλη . Πληγὰς αὐτῇ ἐγὼ ἔδωκα . καὶ ἑτέρα πάλιν .
Ἐγὼ ἔμην κονδύλους αὐτῇ ἐντριψαμένη . ἄλλη πάλιν .
Ἐγὼ πολλακίς τὴν ῥίνα αὐτῆς ἐσινάπισα . καὶ ἀπαξ-
απλῶς, πᾶσαι διαφόρους ὕβρεις ἀπήγγελλον πε-
ποιτηκυῖαι εἰς αὐτήν . Δεξιόμενος οὖν αὐτῶν τὴν
ἐξομολόγησιν ὁ ἅγιος Πιτηρούμ, καὶ εὐξάμενος ὑπὲρ
αὐτῶν ἅμα αὐτῇ, καὶ ἐπὶ πολὺ παρακαλέσας τὴν
τιμίαν τοῦ Χριστοῦ δούλην, οὕτως ἐξῆλθεν . Μετὰ δὲ
ὀλίγας ἡμέρας ὑπὸ πασῶν τιμωμένη μεγάλως, καὶ
παρὰ πασῶν θεραπευομένη, μὴ ἐνεγκοῦσα ἐκείνη ἡ
μακαρίτις τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τὴν παρὰ πάσης
τῆς ἀδελφότητος, καὶ τὰς ἀπολογίας, ἄχθος τοῦτο
ἠγησαμένη, λάθρα ἐξῆλθεν τοῦ μοναστηρίου . καὶ
δοῦσα ἀπῆλθεν, ἢ ποῦ κατέδου, ἢ ποῦ ἐτελεύτησεν,
ἔγνω οὐδεὶς ἄχρι τῆς δεῦρο . Ταῦτά ἐστι τὰ ἐνάρετα
ἔργα τῆς γενναίας παρθένου τῆς ταπεινόφρονος ταύ-
της καὶ μακαρίας .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ΄ .

Περὶ Ἰωάννου τοῦ Λυκοπολίτου .

Γέγονεν τις Ἰωάννης ὀνόματι ἐν Λυκῶ τῇ πόλει,
ὅς ἐκ παιδίου ἔμαθεν τὴν τεκτονικὴν . ᾧ ἀδελφός
ὑπῆρχεν βαφείος . Ὅς ὕστερον γενόμενος ἐτῶν εἰκο-
σιπέντε, ἀπετάχθη . καὶ διατρίψας ἐν διαφόροις
μοναστηρίοις πέντε ἔτη, ἀνεχώρησε μόνος εἰς τὸ
ὄρος τὸ Λυκῶ, εἰς αὐτὴν τὴν ἀκρώρειαν ποιήσας
ἑαυτῷ τρεῖς θόλους . Καὶ εἰσελθὼν εἰς αὐτοὺς ἐν-
ψυχοδόμησεν ἑαυτὸν . Ἦν οὖν ὁ εἰς θόλος, ἐνθα προσή-
χετο . ὁ δὲ ἕτερος, ἐν ᾧ εἰργάζετο, καὶ ἦσθιεν . ὁ
ἄλλος, εἰς τὰς χρείας, τὰς τῆς σαρκός . Οὗτος τριά-
κοντα πληρώσας ἔτη ἐγκεκλεισμένος, καὶ διὰ θυρίδος
λαμβάνων διὰ τοῦ διακονοῦντος τὰ πρὸς τὰς χρείας,
κατηξιώθη χαρίσματος προῤῥήσεως . Ἐν οἷς καὶ τῷ
μακαρίῳ Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ διαφόρους ἀπέστειλεν
προῤῥήσεις . ὅς ἐκ τῶν ἔργων ἐκδηλός γέγονε πᾶσι
προφητικὰς χάρισμα κεκτημένοις . Καὶ γὰρ πάντα τὰ
ἐκ Θεοῦ ἐρχόμενα τῷ κόσμῳ, τῷ εὐσεβεστάτῳ βασι-
λεῖ προεμήνυν Θεοδοσίῳ, καὶ τὰ ἐκδησόμενα πάλιν
προαπήγγελλεν . τὴν τε τῶν τυράννων αὐτῷ ἐκανά-

Α στασιν καὶ τὴν ταχεῖαν αὐτῶν πάλιν ἀνάκρισιν, καὶ
τὸν ἐπιρρέοντων αὐτῷ ἀφανισμόν . Καὶ στρατηλάτου
δὲ τινος πρὸς αὐτὸν ἐλθόντος πυθέσθαι εἰ περιγενή-
σεται τῶν Αἰθιοπῶν τῶν κατὰ τὴν Συήνην, ἧτις ἐστὶν
ἀρχὴ τῆς Θηβαΐδος, τότε συνεισπεσόντων καὶ τὴν
περίχωρον αὐτῆς ἐρημωσάντων , φήσαντος πρὸς
αὐτὸν τοῦ Πατέρος, ὅτι Ἄνελθὼν αὐτὸς καταλήψη καὶ
χειρῶση καὶ ὑποτάξεις, καὶ παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν
εὐδόκιμος ἔσῃ, γέγονέ τε οὕτως, καὶ τὰ συμβάντα
τὴν προῤῥήσιν ἐβεβαίωσεν . Ἐλεγε δὲ ὅτι καὶ οἰκείῳ
θανάτῳ ὁ Χριστιανικώτατος Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς
τελευτήσει . Εἶχε δὲ καὶ τινα ὑπερβολὴν ὁ ἀνὴρ προ-
φητείας, ὡς ἐκ τῶν παραμενόντων αὐτῷ Πατέρων
ἀκηκόαμεν . ὧν ὁ βίος δόκιμος παρὰ τοῖς ἐκεῖ πᾶσι
πεφήμισται . καὶ ὅτι οὐδὲν κεχαρισμένον, ἀλλ' ἔλατ-
τόν τι περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὑφηγήσαντο . Τριβούνου γάρ
τινος εἰσελθόντος εἰς αὐτὸν, καὶ ἱκατεύοντος συγχω-
ρεῖν ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν τὴν αὐτοῦ γαμετὴν πολλὰ
παθοῦσαν, καὶ θέλουσάν αὐτὸν θεάσασθαι, ἐπὶ τὴν
Συήνην μέλλουσαν ἀνιέναι, ἵνα δὴ πρότερον περὶ
αὐτῆς εὐξήται, καὶ εὐλογήσας αὐτὴν ἀπολύσῃ . ὃ τε
μὴ ἑωρακῶς τεσσαρακοστὸν ἤδη ἔτος ἔχων ἐν τῷ
σπηλαίῳ ἐνενηκονταέτης που ὑπάρχων, καὶ μήτε
αὐτὸς ἐξελθὼν ποτε, μήτε γυναῖκα ὀφθῆναι αὐτῷ
συγχωρῶν, παρητεῖτο θεάσασθαι τὴν ἐλευθέραν .
ἀλλ' οὐδὲ ἀνὴρ τις εἰσηλθὲ ποτε πρὸς αὐτόν . Ηὐλόγει
γὰρ μόνον διὰ θυρίδος, καὶ ἠσπάζετο τοὺς προσιόν-
τας, ἐκάστῳ ὑπὲρ τῆς ἰδίας σπουδῆς διαλεγόμενος .
Ὡς οὖν ἐπέμενε δεόμενος ὁ τριβούνος, εἰ κελεύσει
ἔξαι αὐτοῦ τὴν ἐλευθέραν (ἣν γὰρ ὡς ἀπὸ διαστή-
ματος πέντε σημείων τῆς πόλεως ὁ ἀνὴρ εἰς τὴν
ἐρημον ἐν τῷ ὄρει διάγων), οὐκ ἐπένευσεν . ἀλλὰ
ἀδύνατον εἶναι λέγων, κατηφῆ τὸν ἄνδρα ἀπέπεμπεν .
Ἡ δὲ ἐλευθέρη οὐκ ἐπάύετο ἡμέριον διοχλοῦσα καὶ
ἐνομότως λέγουσα μηδαμοῦ ἀπιέναι, εἰ μὴ τὸν προ-
φήτην θεάσοιτο . Ὡς δὲ ἀπηγγέλη τῷ μακαρίῳ Ἰωάννῃ
παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ὁ τῆς γυναικὸς ὄρκος, κατανοήσας
τὴν πίστιν αὐτῆς ἔφη πρὸς τὸν τριβούνον , Ὄφθῆ-
σομαι αὐτῇ τῇ νυκτὶ ταύτῃ κατ' ὄναρ . καὶ μὴ
προσθῆ ἰδεῖν ἔτι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί . Ἀπήγ-
γειλε δὲ τοὺς λόγους τοῦ Πατέρος τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ .
Καὶ δὴ καθ' ὕπνον ὄρᾳ ἡ γυνὴ τὸν προφήτην πρὸς
αὐτὴν ἐρχόμενον, καί φησι . Τί μοι καὶ σοί, γύναι; τί
τῶν ἐμῶν ὄψεων ἐπεθύμησας; μὴ γὰρ προφήτης
εἰμι ἐγὼ, ἢ δικαίου τάξιν ἐπέχω; ἄνθρωπός εἰμι
ἀμαρτωλὸς καὶ ὁμοιοπαθὴς ὑμῖν . Ὅμως τὸ ἐξάμην
ὑπὲρ σοῦ καὶ τοῦ οἴκου τοῦ ἀνδρὸς σου, ἵνα κατὰ τὴν
πίστιν ὑμῶν γενθῆ ὑμῖν . Πορεύεσθε οὖν ἐν εἰρήνῃ .
Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπηλλάγη . Ἐξυπνος δὲ ἡ γυνὴ
γενομένη, ἀπήγγειλε τῷ ἀνδρὶ τὰ τοῦ προφήτου ῥή-
ματα, καὶ τὸ σχῆμα διεγείτο, καὶ εὐχαριστήριους αὐτῷ
φωνὰς διὰ τοῦ ἀνδρὸς προσεπέλυετο . Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ
μακάριος Ἰωάννης προλαβὼν εἶπεν αὐτῷ . Ἰδοῦ, τὴν
ἀξίωσίν σου ἐπλήρωσα . Ἰδὼν γὰρ αὐτὴν ἐπληροφόρησα
τοῦ μηκέτι ἰδεῖν με, ἀλλὰ πορεύεσθαι ἐν εἰρήνῃ .

Ἄλλου δὲ πραιποσίτου γυνὴ ἀπόντος ἐκυοφόρει .
Καὶ δὴ γεννήσασα κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ
ἀνὴρ αὐτῆς τῷ Πατρὶ Ἰωάννῃ συνέτυχεν, ἐμελλε
κινδυνεύειν λειποψυχήσασα . Ὁ δὲ ἅγιος εὐαγγελί-
ζεται αὐτῷ λέγων , Εἰ ἦδεις τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ,
καὶ ὅτι υἱός σοι σήμερον γεγέννηται, ἐδόξαζες ἄν

lem (88), quæ est in culina. Sic enim vocant illic eas quæ non sunt sanæ mentis. Dicit eis magnus : Illam quoque adducite, sinite ut eam videam. Iverunt itaque ad eam vocandam. Illa vero nequaquam obediit, ut quæ rem sentiret, nam forte ipsi quoque fuerat revelatum. Eam ergo vi trahunt, ipsi dicentes : Sanctus Pitirum vult te videre, erat enim is magni nominis. Ea ergo adducta, vidit magnus ejus faciem, et pannum in capite et fronte ejus, et cadens ad pedes ejus, dicit ei ; Benedic Amma. Cadens autem ad pedes ejus ipsa quoque dicebat : Tu mihi benedic, domine mi. Cum hoc autem cunctæ vidissent, obstupuerunt, et ei dixerunt : Ne tibi fiat probrum ac vituperium, est enim Sale. Eis dicit sanctus Pitirum : Vos estis Sale, hæc enim et me et vobis est melior ; est Amma (sic enim vocant Matres spiritales), et quæso ut ea dignus inveniar in hora judicii. Eæ autem cum audissent ceciderunt ad pedes ejus flentes, et confidentes omnes quod beatam diversis modis afficerent contumelia. Alia quidem dicens : Ego hanc semper subsannabam ; alia, Ego ejus humilem habitum irridebam ; et alia, Ego eam tacentem afficiebam contumelia ; et rursus alia, Ego quadræ eluviem sæpe in eam effudi ; alia, Ego ei plagas infixi ; alia rursus, Ego ea sum quæ ei pugnos incussi ; alia rursus, Ego sinapio ejus nares aspersi. Et ut semel dicam, significabant omnes se eam variis affecisse contumeliis. Cum harum ergo confessionem accepisset sanctus Pitirum, et pro eis simul cum ipsa orasset, et diu esset consolatus venerandam Christi servam, sic exiit. Paucis autem post diebus cum ab omnibus valde honoraretur, et ab omnibus observaretur, non ferens beata gloriam et honorem quo afficiebatur ab omni fraternitate, et excusationes onus esse arbitrans, clam exiit ex monasterio ; et quonam iverit, aut quem locum subierit, aut ubi obierit, nemo cognovit in hodiernum diem. Hæc sunt generosæ et humilis virginis hujus ac beatæ recte facta et opera.

CAPUT XLIII.

De abbate Joanne (80) urbis Lyco.

Fuit quidam Joannes in urbe Lyco, qui a puero quidem didicit artem fabrilem, cui fuit frater tinctor (*Ruff., lib. II, cap. 1*). Postea autem cum esset circiter vixenti quinque annos natus, sæculo renuntiavit ; et cum quinque annos versatus esset in monasterio, secessit solus in montem Lyco, et in cacumine montis factis sibi tribus tholis, ingressus, se ipsum inædificavit. Atque erat quidem unus tholus ad corporis necessitates, unus autem ubi operabatur. alius vero ubi orabat. Is cum complisset triginta annos inclusus, et ab eo qui ei ministrabat per fenestram accipiens quæ erant ad usum necessaria, dignus est habitus gratia futurorum prædictionis, quem donum habere prophetiæ planum factum est ex operibus. Etenim cuncta quæ a Deo in mundum veniebant, in primis pio imperatori Theodosio prius significavit, et quæ rursus eventura erant, prius annuntiavit ; nempe et tyrannorum (90) in eum insurrectionem,

¹ Hic quædam Græcus textus interserit, quæ habes apud Heraclidu, cap. 22.

A et rursus velocem eorum interitum, et quæ in eum irruerant gentium deletionem : adeo ut cum quidam dox exercitus ad eam venisset sciscitatum an Æthiopes qui sunt in Syene esset superaturus, quæ quidem est principium Thebaidis ; ii autem tunc irruerant, et eorum finitimam regionem vastaverant ; ei autem dixit Joannes : Si ascenderis, eos comprehendes, vincies, et subjunges, et clarus eris apud imperatores, Id etiam factum est, et quæ acciderunt confirmarunt ejus prædictionem. Dicebat autem Christianissimum imperatorem Theodosium esse morte sua moriturum. Habuit autem hic vir admirabilem quoque, et quæ modum superabat, prophetiam, ut audivimus ex Patribus qui cum eo versabantur, quorum vita fuit probata apud omnes qui illic erant. Quod autem de eo nihil narrarint ad gratiam, sed minus quam mereretur, hinc facile sciri potest. Nam cum ad eum venisset quidam tribunus, et supplex peteret ut permitteret uxorem suam ad eum venire, quæ multa passa fuerat, et volebat eum videre, ventura Syenam ut pro ipsa prius oraret, et eam data benedictione dimitteret ; is autem qui jam quadraginta annis non viderat mulierem in spelunca, cum esset nonagenarius, et nec ipse unquam esset aggressus, nec sibi permitteret videre mulierem, recusabat videre ejus uxorem. Sed nec vir ullus ad eum unquam est ingressus. Solum enim benedicebat per fenestram, et salutabat eos qui accedebant, cum unoquoque disserens de eo quod volebat¹. Cum ergo instaret tribunus, rogans an juberet suam venire conjugem (degebat enim in solitudine quinto ab urbe lapide) is autem non annuisset, dicens id non posse fieri, tristem dimisit hominem. Uxor autem non cessabat die et nocte marito exhibere molestiam, et jurejurando affirmare se nusquam abituram nisi videret prophetam. Postquam autem beato Joannia marito renuntiatum est jusjurandum uxoris, ejus fide intellecta, dicit ad ipsum : Hæc nocte ab ea videbor in somnis ; nec amplius pergat in carne videre meam faciem. Uxori autem renuntiavit maritus ea quæ Pater dixerat. Videbat autem mulier in somnis prophetam ad ipsam venientem. Cui dicit : Quid tibi mecum rei est mulier ? quid meam cupiisti videre faciem ? nunquid enim propheta ego sum, aut justum locum obtineo ? homo sum peccator, et similiter atque vos patibilis : oravi tamen pro te domo mariti tui, ut fiat vobis secundum fidem vestram. Itæ ergo in pace, Et cum hæc dixisset, recessit. Cum autem excitata fuisset mulier, renuntiavit marito verba prophetæ, et narravit figuram et habitum, et per maritum eimisit agendas gratias. Cum eum autem vidisset beatus Joannes, occupans ei dixit : Ecce implevi quod postulaveras ; eam enim videns, monui ne me videret amplius, sed, Itæ in pace.

Alterius autem præpositi uxor, absente marito, ferebat uterum. Cum autem perperisset, eo ipso die quo ejus maritus convenit Patrem Joannem, animi deliquio venit in periculum. Et autem sanctus annuntiavit, dicens : Si scires donum Dei (*Joann. IV*), et

quod tibi natus sit hodie filius, Deum glorificares ; sed mater ejus propemodum venit in periculum. Cum veneris igitur, invenies infantem septem dies natum : ei impone nomen Joannes. Cumque eum recte educaveris, et ad annum septimum venerit, mitte eum ad monachos qui sunt in solitudine. Et hæc quidem ostendebat miracula iis qui veniebant ab exteris ; suis autem civibus propter suum usum assidue ad ipsum venientibus et præsciebat et prædicebat futura ; et quæ ab unoquoque occulte facta fuerant, et de Nilo, et de futura anni fertilitate eis significabat. Similiter autem Dei quoque minas ad eos venientes prius annuntiabat, et ejus auctores arguebat. Atque ipse quidem beatus Joannes non peragebat aperte curationes ; dans autem oleum, curavit multos ex iis qui laborabant,

Senatorii enim cujusdam viri uxor, quæ oculos amiserat, et habebat pupillas obductas albugine, rogavit maritum suum ut ad ipsum deduceretur. Cum is autem diceret, eum nunquam convenisse mulierem, ea autem rogaret ut ipsi solum significatur, et pro ipsa id efficeret, ille sic fecit, et misit oleum. Cum tres autem dies solum inunxisset oculos, respexit, et Deo aperte egit gratias.

Et quid opus est dicere de aliis ejus operibus quæ ipsis oculis accepimus ? Eramus enim septem fratres peregrini omnes in solitudine Nitriæ, ego et beatus Evagrius, et Albinus, et Ammonius. Quærebamus autem scire accurate quænam esset hujus viri virtus. Dixit autem magnus Evagrius : Lubenter scirem ab aliquo qui norit examinare et mentem et orationem, cujusnam modi sit vir ; si enim ego eum non potuero videre, ejus autem vitæ insillutum accurate audire potuero alio narrante, discam ut eum conveniam ; quod si non didicero, non ibo usque ad montem. Cum hoc autem audissem, et nemini quidquam dixissem, quievi unum diem, alio autem oclusi cellam ; et cum me et ipsam Deo commendassem, profectus sum usque ad Thebaidem. Cum eo autem decem et octo dierum spatio pervenissem, partim quidem pedibus, partim vero navigando in flumine : erat autem tempus ascensus (91), in quo multi ægrotant, quod mihi quoque accidit. Cum venissem autem, inveni clausum ejus vestibulum ; fratres enim posterius ædificaverunt maximum vestibulum, quod capiebat viros circiter centum : quod claudentes, aperiebant tantum Sabbato et Dominica. Cum ergo didicissem causam propter quam erat clausum, silentium egi usque ad Sabbatum. Et cum venissem hora secunda, in congressione eum invenissem assidentem in fenestra, per quam videbatur consolari eos qui accedebant. Cum me autem salutasset, dixit per interpretem : Cujusnam es regionis, et cur venisti ? conjicio enim te esse ex conventu Evagrii. Dixi autem me esse hospitem ex Galatia, et confessus sum me esse ex sodalitate Evagrii. Interim autem dum loqueremur, ingressus est præses regionis, Alypius nomine ; quo accurrente, desiit mecum colloqui. Cum ergo parum secessissem, dedi eis locum

eminus. Cum essent autem collocuti diutius, tristitia sum effectus, et murmuravi adversus venerabilem senem (92), quod me quidem contempsisset, illum autem honorasset ; et ob id animo conturbatus, in animo habebam eo contempto recedere. Vocato autem interprete, Theodoro nomine, dicit ei : Vade, dic illi fratri ut ne ægre ferat ; jam dimitto præsidem, et eum alloquar. Visum est ergo mihi toleranter ferre, ut qui animadvertissem, eum esse spiritalem. Cum exiisset autem præses, me accersito, dicit mihi : Cur contra me fuisti indignatus ? Quid invenisti quod te jure offenderet, quod illa animo reputasti quæ neque mihi adsunt, neque te decent ? An nescis scriptum esse : Non opus habent sani medico, sed male habentes (*Matth. ix ; Marc. x ; Lucæ v*). Te, quando volo, invenio, et tu me ; et si te non fuero consolatus, alii te consolantur fratres et alii Patres. Hic autem qui per mundana negotia erat deditus diabolo, et cum brevi temporis spatio respirasset ut servus qui aufugit ab austero domino, accessit ut aliquam caperet utilitatem. Absurdum ergo fuisset ut eo relicto tecum versarer, cum tu assidue vaces salutem. Cum eum ergo rogassem ut pro me oraret, exploratum habui eum esse virum spiritalem. Tunc urbane mecum jocans, cum sinistram maxillam mihi sensim pulsasset, dicit : Multæ te manent afflictiones, et gravia bella passus es ut exires e solitudine, timoreque affectus es, et distulisti : pios autem prætextus et rationi consentaneos afferens dæmon, te exagitat. Tibi enim suggessit et patris tui desiderium, et fratris tui et sororis tuæ in vita monastica institutionem. Ecce ergo bonum tibi affero nuntium : ambo salvi sunt mundo enim renuntiaverunt, et pater tuus est adhuc victurus septem annos. Esto ergo forti et constanti animo in solitudine, nec eorum causa velis abire in patriam. Scriptum est enim : Nemo qui manum admovit aratro, et est conversus, est aptus regno Dei (*Lucæ ix*). Ex his ergo verbis adjutus et satis roboratus, Deo egi gratias, cum intellexi, eos qui me urgebant prætextus esse peractos. Deinde rursus mihi dicit, urbane mecum jocans : Vis fieri episcopus ? Dixi autem : Nequaquam ; sum enim. Is autem mihi dicit : Ubi ? Dixi ego : In coquinis, in penu, in mensis, in dolis : ea diligenter inspicio, et si vinum acuerit, id segrego ; bonum autem bibo ; similiter ollam quoque diligenter inspicio, et si sal defuerit vel condimenti aliquid, eam condio, et sic eam comedo. Hic est meus episcopatus, mea inquam inspectio, me enim ad eum delegit gula. Is vero dixit subridens : Mitte ridicula ; futurum est ut eligaris episcopus, et multum labores, et affligaris ; si ergo fugis afflictiones, ne exeas e solitudine, in solitudine enim nemo te potest ordinare episcopum. Ego autem ejus verborum sum oblitus, tribus enim post annis et splene et stomacho laboravi. Illinc autem a fratribus missus sum Alexandriam, morbus enim (93) ad hydropisiam vergebat. Ab Alexandria autem consuluerunt medici ut aeris gratia irem in Palæstinam ; habet enim quod ad meam attinet temperaturam sub-

τὸν Θεόν· ἀλλ' ἡ μήτηρ αὐτοῦ μικροῦ δεῖν ἐκινδύ-
νευσε. Ἀπελθῶν οὖν εὐρήσεις τὸν παῖδα ἑπτὰ ἡμέ-
ρας ἔχοντα, καὶ ἐπιθήσεις αὐτῷ τὸ τοῦ Ἰωάννου
ὄνομα· καὶ κατ' ἐπιστήμην αὐτὸν ἀναθρίψας εἰς
ἔβδομον ἔτος ἐλθόντα, πρὸς τοὺς μοναχοὺς ἐν τῇ
ἐρήμῳ ἀπόστειλον. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τοὺς ἐξωθεν
ἐρχομένους ἀπαδείκνυε τὰ θαυμάσια· τοῖς δὲ ἐαυτοῦ
πολιταῖς συνεχῶς διὰ τὰς αὐτῶν χρείας πρὸς αὐτὸν
ἀπιούσι προσεδήλου τε καὶ προσεγίνωσκε τὰ ἐτόμενα,
καὶ τὰ κρυφίως ἐκάστῳ πεπραγμένα, καὶ περὶ τοῦ
Νείλου, καὶ περὶ τῆς εὐφορίας αὐτῆς προηγόρευεν.
Ὁμοίως δὲ καὶ ἀπειλήν τινα τοῦ Θεοῦ ἐρχομένην ἐπ'
αὐτοὺς προαπήγγειλεν, καὶ τοὺς αἰτίους διήλεγχεν.
Καὶ αὐτὸς μὲν ὁ μακάριος Ἰωάννης' προφανῶς τὰς
ἰάσεις οὐκ ἐπετέλει, ἔλαιον δὲ διδοὺς, πλείστους τῶν
καμνόντων ἐθεράπευεν.

Συγκλητικῶν γὰρ τινος γυνὴ τὰς δράσεις ἀποθα-
λοῦσα, καὶ λευκώματα κατὰ τῶν κορῶν ποιήσασα,
ἤξιον πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα, πρὸς αὐτὸν ἀπαχθῆναι.
Ὁ δὲ ὡς ἔλεγεν γυναικί αὐτὸν μηδ' ὄλως σύντετυ-
χηκεναι· ἡ δὲ παρεκάλει μόνον αὐτῷ δηλωθῆναι, καὶ
εὐχὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἐκτελέσαι. Ὁ δὲ ὡς ἐποίησε, καὶ
ἔλαιον ἀπέστειλε, χρισσαμένη τοὺς ὀφθαλμοὺς, τρί-
τον μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβλεψεν, καὶ τῷ Θεῷ φα-
νερῶς ἠὲ χαρίστησε.

Ἐπτὰ γὰρ ἡμερῶν ἀδελφοὶ ξένοι πάντες ἐν τῇ ἐρήμῳ
τῆς Νιτρίας, ἐγὼ τε, καὶ οἱ περὶ τὸν μακάριον Εὐά-
γριον, Ἀλβῖνον, καὶ Ἀμμώνιον. Ἐζητοῦμεν μαθεῖν
τὴν ἀκριβῆσαν τίς ἡ ἀρετὴ τοῦ ἀνδρός. Λέγει οὖν
Εὐάγριος· Ἠδέως ἐμάνθανον παρὰ τοῦ εἰδότος δοκι-
μαζειν νοῦν καὶ λόγον, ποταπὸς εἴη ὁ ἀνὴρ. Ἐάν γὰρ
μάθω, ἵνα αὐτῷ συντύχω· ἐάν δὲ μὴ μάθω αὐτοῦ τὴν
πολιτείαν, οὐκ ἀπέρχομαι ἕως τοῦ ὄρους. Ἀκούσας
οὖν ἐγὼ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς ἡσυχάσας μίαν ἡμέ-
ραν, τὴν ἄλλην ἀποκλείω μου τὸ κελλίον, καὶ τῷ Θεῷ
παραθέμενος ἑμαυτὸν, καὶ αὐτὸς ἐσκύλην ἕως Θη-
βαΐδος. Καὶ ἐφθάσα δι' ἡμερῶν δεκαοκτώ, τὰ μὲν πε-
ζεύσας, τὰ δὲ καὶ πλεύσας ἐν τῷ ποταμῷ· ὁ καιρὸς
δὲ ἦν τῆς ἀναβάσεως, ἐν ᾧ νοσοῦσι πολλοὶ· ὃ δὲ καὶ
ὑπέστην. Ἀπελθῶν οὖν εὐρον αὐτοῦ κεκλεισμένον τὸ
προεισοδικόν. Ὑστερον γὰρ προσωκοδόμησαν οἱ ἀδελ-
φοὶ προεισοδικόν μέγιστον, ἐν ᾧ ἐχώρουν ἄνδρες ὡς
ἑκατόν. Καὶ κλειδίῳ ἀποκλείοντες, κατὰ Σάββατον
καὶ Κυριακὴν μόνον ἀνοίγοντες. Μαθῶν οὖν τὴν αἰ-
τίαν δι' ἣν ἐκέκλειστο, ἡσυχάσας ἕως τοῦ Σαββάτου,
καὶ παραγενόμενος ὥραν δευτέραν ἐπὶ συντυχίᾳ τοῦ
δικαίου ἀνδρός, εὐρον αὐτὸν τῇ θυρίδι παρακαθεζό-
μενον. Δι' ἣν ἐδόκει παρακαλεῖν τοὺς παρατυγχάνον-
τας. Ἀσπασάμενος οὖν ἐμὲ, ἔλεγεν δι' ἑρμηνέως·
Πόθεν εἶ, καὶ τί παραγέγονας; στοχάζομαι γὰρ σε
τῆς συνοδείας εἶναι τῆς Εὐαγρίου. Καὶ ἐν τῷ μεταξύ
λαλούντων ἡμῶν εἰσῆλθεν ὁ ἀρχὸν τῆς χώρας Ἀλύ-
πιος ὀνόματι. Οὗ προσδραμόντος ἀφῆκεν τὴν πρὸς
ἐμὲ ὁμιλίαν ὁ μὲγας. Ἀναχωρήσας οὖν ὀλίγον ἐγὼ
δεδώκα αὐτοῖς τόπον εἰς τὸ πόρρωθεν. Ἐπὶ πολὺ
δὲ συνομιλοῦντων αὐτῶν ἡκηδίασα, καὶ ἀκηδιάσας
κατεγόγγυσα τοῦ καλογήρου, εἰς ἐμὲ μὲν καταφρο-
νήσαντος, τιμήσαντος δὲ ἐκαίνον. Καὶ ἐπὶ τούτῳ σιαν-
θεὶς τὴν διάνοισιν ἐσκεπτόμην ἀναχωρῆσαι καταφρο-
νήσας αὐτοῦ. Προσκαλετάμενος δὲ ὁ τοῦ Χριστοῦ
δοῦλος τὸν ἐρμηνεῖα Θεόδωρον ὀνόματι, λέγει αὐτῷ.
Ἀπελθε, εἶπε τῷ ἀδελφῷ ἐκαίνω, μὴ μικροψύχει, ἄρτι
ἀπολύω τὸν ἡγεμόνα, καὶ λαλῶ σοι· Ἐγνων οὖν ἀκρι-
βῶς πνευματικὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ προγιώσκων

πάντα· καὶ τούτῳ προσχῶν μᾶλλον προσεκαρτέρουν.
Ἐξελθόντος οὖν τοῦ ἡγεμόνος, προσκαλεῖται με, καὶ
λέγει μοι. Διὰ τί ἐβλαβῆς κατ' ἐμοῦ; τί ἄξιον βλάβης
εὔρες ἐν ἐμοί; Ὅτι ἐκεῖνα ἐλογίσω ἄπερ οὔτε ἐμοὶ πρόσ-
εστιν, οὔτε σοὶ ἔπρεπεν ἐκεῖνα λογίσασθαι. Ἡ οὖν
οἶδός ἐστι γέγραπται· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες
ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες; Σὲ ὅτε θέλω εὐρίσκω,
καὶ σὺ ἐμέ. Καὶ ἐγὼ σε μὴ παρακαλέσω, ἄλλοι σε
ἀδελφοὶ παρακαλοῦσιν καὶ ἄλλοι Πατέρες. Οὗτος δὲ
ἐκδοτος ἐκδεδομένος τῷ διαβόλῳ διὰ τῶν κοσμικῶν
πραγμάτων, καὶ ἐάν βραχεῖαν ἀναπνεύσας ὥραν
ὥσπερ τις αὐστηρὸν δραπέτευσας δεσπότην οἰκέτης·
οὕτως καὶ ὁτος βραχεῖαν ὥραν εὐρὸν παρεγένετο
πρὸς ἡμᾶς τοῦ ὠφελῆθῆναι. Ἀτοπον οὖν ἡμᾶς ἦν
καταλείψαντας ἐκαίνον σοὶ προσδιατρίψαι, σοὺ ἀδια-
λείπτως τῇ σωτηρίᾳ σχολάζοντος. Παρακαλέσας οὖν
αὐτὸν ἐγὼ εὐξασθαι ὑπὲρ ἐμοῦ ἐπληροφόρηθῆναι τε-
λείως ὅτι ὄντως ἀνὴρ ἐστὶ πνευματικὸς. Τότε χαριεν-
τιζόμενός μοι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ εἰς τὴν ἀριστε-
ρὰν μου σιαγὸνα ἡμέρα ἐκόσπισεν, καὶ λέγει μοι. Πολ-
λαί σε μένουσι θλίψεις, καὶ πολλὰ ἐπολεμήθης ἐξελθεῖν
τῆς ἐρήμου, καὶ ἐδειλάνθης, καὶ ὑπερέθου. Εὐσεβεὶς
δὲ σοὶ προράσεις καὶ εὐλόγους δῆθεν φέρων ὁ δαίμων
ἀναβρίπιζει. Ἰπέθετο γὰρ σοὶ καὶ τὴν τοῦ πατέρος
σου ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν κατήχησιν τοῦ ἀδελφοῦ σου,
καὶ τῆς ἀδελφῆς σου εἰς τὸν μονήρη βίον. Ἴδε οὖν
σοὶ εὐαγγελίζομαι, ἀμφοτέροι ἐσώθησαν. Ἀπετά-
ξαντο γὰρ, καὶ ὁ πατήρ σου ζηταὶ ἔχει ἀκμήν ἄλλα
ἔτη ἑπτὰ. Ἐγκαρτέρει οὖν σὺ τῇ ἐρήμῳ καὶ μὴ τού-
των χάριν θελήσης ἀπελθεῖν ἐν τῇ πατρίδι σου. Γέ-
γραπται γὰρ· Οὐδαὶς ἐπιδαλιὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ'
ἄστρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός ἐστιν ἐν
τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. ὠφελήθεις οὖν ἐγὼ ἐκ τῶν
ρήμάτων τοῦ θεοπνεύστου ἀνδρός, καὶ συφθεὶς ἰκα-
νῶς, ἠὲ χαρίστησα τῷ Θεῷ τὰς ἐλαυνούσας με προφά-
σεις ἡνυσμένας μαθῶν τῇ προγιώσει τοῦ ἁγίου ἀν-
δρός. Εἶτα πάλιν λέγει μοι χαριεντιζόμενος, θέλεις
ἐπίσκοπος γενέσθαι; Ἐγὼ δὲ λέγω αὐτῷ, ὅτι Εἰμί.
Ὁ δὲ λέγει μοι, Ποίας πόλεως; Λέγω αὐτῷ, Εἰς τὰ
μαγειρεῖα, εἰς τὰ καπηλαῖα, εἰς τὰς τραπέζας, εἰς
τὰ κεράμια, ἐπίσκοπῳ αὐτά. Καὶ ἐάν ἡ οἶνος ὀξίνος
ἀφορίζω αὐτόν· τὸν δὲ χρηστὸν πίνω. Ὁμοίως ἐπι-
σκοπῳ καὶ τὴν γύτραν· καὶ ἐάν λείπη ἄλας, ἢ τι τῶν
ἀρτυμάτων, ἐκβάλλω εἰς αὐτήν, καὶ ἀρτύω αὐτήν,
καὶ οὕτως αὐτήν ἐσθίω. Αὕτη μού ἐστιν ἡ ἐπισκοπή.
Ἐχειροτόνησεν γὰρ με ἡ γαστριμαργία. Λέγει μοι ὁ
μακάριος μειδιάσας. Ἄφες τὰ παίγνια. Ἐπίσκοπος
ἔχεις χειροτονηθῆναι, καὶ πολλὰ κημεῖν, καὶ θλιβῆναι.
Εἰ τοίνυν φεύγεις θλίψεις, μὴ ἐξέλθῃς τῆς ἐρήμου.
Ἐν γὰρ τῇ ἐρήμῳ σε ἐπίσκοπον χειροτονῆσαι οὐδαὶς
δύναται. Ἀναχωρήσας οὖν αὐτοῦ, ἦλθον εἰς τὴν ἐρη-
μὸν εἰς τὸν τόπον μου τὸν συνήθη, αὐτὰ ταῦτα δι-
ηγησάμενος τοῖς ἁγίοις Πατράσιν τὰ περὶ τοῦ θεσπε-
σίου καὶ πνευματοφόρου ἀνδρός. Οἵτινες μετὰ δύο
μῆνας διαπλεύσαντες ἦλθον καὶ συνέτυχον τούτῳ τῷ
μακαρίῳ. Ἐγὼ δὲ ὁ ἀθλιὸς τῶν ῥημάτων αὐτοῦ ἐπ-
ελαθόμην, καὶ μετὰ τρία ἔτη ἡρρώωστησα ἀρρώωστίαν
τὴν ἀπὸ σπληνός καὶ στομάχου, κακείθεν ἀπιστάλην
εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν παρὰ τῶν ἀδελφῶν. Εἰς ὕδρω-
πυ γὰρ λοιπὸν ἐμελέετο τὸ πάθος. Ἀπὸ τῆς Ἀλεξαν-
δρέων πάλιν συνεβούλευσάν μοι οἱ ἰατροὶ τῶν ἀέρων
ἐνεκεν καταλαμβάνειν με τὴν Παλαιστίνην. Ἐχει
γὰρ λεπτοτέρους ἀέρας ὡς πρὸς τὴν κρᾶσιν τὴν ἡμε-
τέραν. Ἀπὸ τῆς Παλαιστίνης πάλιν κατέλαβον τὴν

Βιθυνίαν· καὶ ἐν ταύτῃ, οὐκ οἶδα πῶς εἶπω, εἴτε καὶ ἐξ ἀνθρωπίνης σπουδῆς, εἴτε καὶ ἐξ εὐδοκίας τοῦ κρείττονος, μόνος ὁ Θεὸς ἂν εἶδείη, κατηξιώθη τῆς ὑπὲρ ἐμὲ χειροτονίας, κοινωθήσας τῇ περιστάσει τῇ κατὰ τὸν μακάριον Ἰωάννην. Καὶ ἐπὶ ἑνδεκα μῆνας ἐν ζοφερῷ κελλίῳ κρυπτόμενος ἐμνήσθην τοῦ μακαρίου καὶ θαυμασίου ἀνδρὸς ἐκείνου, ὅτι ταῦτά μοι προείρηκεν ἄπερ νῦν ὑπέστην.

Διηγῆσατό μοι δὲ καὶ τοῦτο ὁ μέγας ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ, ὡς ὀφείλων με διὰ τοῦ διηγῆματος εἰς τὴν ὑπομονὴν ἀγαγεῖν τῆς ἐρήμου πρὸς τὸ μηδέποτε αὐτῆς χωρισθῆναι· λέγων μοι τοῦτο, ὅτι Τεσσαρακονταοκτῶ ἔτη ἔχω ἐν τῇ κέλλῃ ταύτῃ· οὐ γυναικὸς πρόσωπον ἴδον, οὐ νομίσματος· οὐ μασσώμενόν με τις ἴδεν, οὐκ ἔσθιοντα, οὐ πίνοντά με ἴδεν τις πώποτε.

Ἀναχωρήσας οὖν αὐτοῦ ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον μου τὸν συνήθη, αὐτὰ ταῦτα διηγῆσάμενός τοις ἀγίοις Πατράσι τὰ περὶ τοῦ θεσπεσίου ἀνδρὸς· οἱ τινες μετὰ δύο μῆνας μεταπλευσάντες ἦλθον, καὶ συνέτυχον αὐτῷ, καὶ αὐτοὶ ἡμῖν διηγῆσαντο. Πρὸς αὐτὸν δὲ ἀπελθόντας ἠσπάσατο ἡμᾶς, παιδρῶ τῷ προσώπῳ ἐκάττω προσιλαρευόμενος. Καὶ ἠξιοῦμεν αὐτὸν εὐθὺς εὐχὴν τελέσαι πρῶτον ὑπὲρ ἡμῶν (τοῦτο γὰρ ἔθος τοῖς Πατράσιν ἐστὶ πᾶσι τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ). Ὁ δὲ ἐπέθετο μὴ ἄρα τις κληρικὸς ἐν ἡμῖν εἴη. Ὡς δὲ ἔφημεν πάντες μὴ εἶναι, περιβλεψάμενος ἅπαντας ἐπέγνω τὸν κεκρυμμένον (τῆν δὲ ἄρα εἰς ἐξ ἡμῶν τῆς διακονίας ἠξιώμενος, ἐνὸς ἀδελφοῦ αὐτὸ τοῦτο ξυνειδότης μόνου, ᾧ καὶ παρήγγειλε μηδενὶ φράζειν, ταπεινοφροσύνης ἕνεκα, καὶ ὅτι ἐν συγκρίσει τοιοῦτων ἀγίων καὶ τῆς προστηγορίας τῶν Χριστιανῶν μόλις ἐκυτὸν ἄξιον ἠγείτο, μήτις τοῦ ἀξιώματος). Τῇ χειρὶ οὖν ἐπιδεικνύς αὐτὸν, πᾶσιν ἔλεγεν, Οὗτος διάκονός ἐστι. Τοῦ δὲ συνεχῶς ἀρνούμενου, καὶ λαθεῖν πειρωμένου, λαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρὸς, ἐκ τῆς θυρίδος ἐφίλει, καὶ νοθετῶν παρεκάλει, λέγων, Μὴ ἀθέτει τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τέκνον· μηδὲ ψεύσει ἀρνούμενος τὴν ὄψιν αὐτοῦ Χριστοῦ. Τὸ γὰρ ψεῦδος ἐστὶν ἀλλότριον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν Χριστιανῶν, κἂν ἐπὶ μικρῷ, κἂν ἐπὶ μεγάλῳ γένηται πράγματι· κἂν διὰ τὸδε χρήσιμον γένηται, ὅμως οὐδὲ ἐστὶν ἐπαινετὸν, τοῦ Σωτῆρος εἰπόντος, ὅτι τὸ ψεῦδος αὐτοῦ πονηροῦ ἐστίν· Ὁ δὲ ἐλεγχθεὶς ἠσύχασεν, καταδεξάμενος αὐτοῦ τὴν πρᾶξιν ἐπιτίμησεν. Εὐξαμένων δὲ ἡμῶν καὶ τὴν εὐχὴν πληρωσάντων, εἰς ἐξ ἡμῶν ἀδελφὸς τριταίῳ ἤδη πυρετῷ δεινῶς συνεχόμενος, ἠξίου θεραπευθῆναι. Εἰπόντος δὲ τοῦ Πατρός πρὸς αὐτὸν συμφέρειν αὐτῷ τέως τὴν κάκωσιν δι' ὀλιγοπιστίαν αὐτῷ προσγενομένην, ὅμως ἐπιδοῦς ἔλαιον ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀλείφασθαι. Ἀλειψαμένου δὲ αὐτοῦ πᾶν ὃ τι καὶ εἶχεν ἐνδοθεν διὰ τοῦ στόματος ἤνεγκεν, καθόλου τοῦ πυρετοῦ ἀπαλλαγείς, καὶ οἰκείοις ποσὶν ἐπὶ τὴν ξενίαν ἀνεχώρησεν. Ἦν δὲ ἰδεῖν αὐτὸν ἐνενηκοστὸν ἔτος ἤδη ἄγοντα, τετηγμένον ὅλῳ τῷ σώματι ὡς ὑπὸ ἀσκήσεως μηδὲ τὸν πώγωνα φῦναι εἰς τὸ πρόσωπον. Ἦσθις γὰρ οὐδὲν ἕτερον πλὴν ὀπώρας, καὶ τοῦτο μετὰ τὴν ἡλίου δύσιν, ἐν τοιοῦτῳ γήρῳ πολλὰ προσασκήσας πρότερον, καὶ μήτε ἄρτου μετείληθώς μήτε ὄσα δια πυρὸς ἔχει τὴν χρεῖαν. Κελεύσαντος δὲ αὐτοῦ καθεσθῆναι, τὸ χαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ συντυχίας. Ὁ δὲ ὡς ἄτε γνήσια ἑαυτοῦ ὑποδεξάμενος, μειδιῶντι προσώπῳ πρὸς ἡμᾶς τοιοῦτους ἀπεφθέγγετο λόγους· Πόθεν, ὦ τέκνα, καὶ ἐκ ποίας χώρας πρὸς ἄνθρωπον ταπεινὸν παρεγένεσθε; Ὡς

δὲ εἰπάμεν τὴν πατρίδα, καὶ ὅτι Ὀφελείας ψυχῶν ἔνενα ἀπὸ Ἱεροσολύμων παρεγενόμεθα πρὸς σέ, ἔν', ἄπερ δι' ἀκοῆς παρειλήφαμεν, ταῦτα ὄψεσι πρᾶλάθωμεν (ὥτα γὰρ πέφυκεν ἀπίστοτερα εἶναι ὀφθαλμῶν, καὶ ὅτι τῇ ἀκοῇ πολλάκις λήθη τις ἔπεται, τῆς δὲ ὀράσεως ἡ μνήμη οὐκ ἀπαλείφεται· ἀλλ' ἡ ἔστορία τῇ διανοίᾳ οἰνεῖ ἐντετύπωται)· εἶπε δὲ πρὸς ἡμᾶς ἀποκριθεὶς ὁ μακάριος· Καὶ τί θαυμαστὸν ὀψόμενοι, ὧ προσφιλέστατοι παῖδες, τοσαύτην ὁδὸν καὶ κάματον ὑπήλθατε; ἀνθρώπους ταπεινοὺς καὶ εὐτελεῖς ὄραν ἐπιθυμήσατε, οὐδὲν ἄξιον θεωρίας, οὐδὲ θαύματος ἔχοντας. Πανταχοῦ δὲ εἰσὶν ἄξιοι θαύματος καὶ ἐκαίνου, ὅπου Θεοῦ προφητῆται τε καὶ ἀπόστολοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀναγινώσκονται, οὗς δεῖ μιμεῖσθαι. Θαυμάζω δὲ, φησὶν, λίαν ὑμᾶς, καὶ τὴν ὑμῶν σπουδὴν, πῶς τοιοῦτους ὑπεριδόντες κινδύνους, δι' ὀφέλειαν πρὸς ἡμᾶς ἐληλύθατε, δι' ἡμῶν ὑπὸ ἀκηρίας μηδὲ αὐτοῦ τοῦ σπηλαίου προελθεῖν βουλομένων. Ἀλλά γε νῦν, φησὶν, εἰ καὶ ἐπαινον ὑμῶν ἔχει τὸ πρᾶγμα ὡς καλὸν κατορθώσαντες ἱκανῶς ἔχειν δόξατε, ἀλλὰ μιμεῖσθε τὰς ἀρετὰς ἃς οἱ πικτέρες ὑμῶν μετέρχονται. Εἰ δὲ καὶ πάσας κτήσασθε, ὅπερ σπάνιον, μηδὲ οὕτως ἐκυτοῖς καταπιστεύσθητε. Τινὲς γὰρ οὕτω θαρρόθησαντες, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν γεγονότες, τέλος ἀφ' ὕψους ἐκπεπτώκασι. Ἀλλ' ὄρατε εἰ εὔ ἔχει ὑμῖν ἐν ταῖς προσευχαῖς· εἰ μὴ τὸ καθαρὸν τῆς διανοίας ὑμῶν τεθόλωται· εἰ μὴ ὁ νοῦς ὑμῶν βεμβασμοὺς πάσχει τινὰς εἰς εὐχὴν τῷ Θεῷ καριστάμενος· μὴ ἕτερός τις παρελθὼν λογισμὸς τὸν νοῦν ἐπ' ἄλλο τι στρέφει· μὴ μνήμη τις τῶν ἀτόπων ἐνθυμημάτων πικρενοχλεῖ τῇ διανοίᾳ. Ὅρατε εἰ κατὰ ἀλήθειαν τῷ κόσμῳ ἀπετάξασθε· εἰ μὴ ὡς κατασκοπήσαντες τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν προσεληλύθατε· εἰ μὴ πρὸς κενοδοξίαν τὰς ὑμετέρας ἀρετὰς θηρᾶτε, ἵνα δὴ ὡς ἐπιδεικνύοντες φανήσεσθε τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἡμῶν ἔργα μιμούμενοι. Ὅρατε μὴ πάθος ὑμῖν ἐνοχλήσει, μὴ τιμὴ καὶ δόξα, καὶ ἐπαινος, ἀνθρώπινος, μὴ ἱερατείας ὑπόκρισις, καὶ φιλοχυτίας· μὴ νομίζοντες εἶναι δικαίους, ἐπὶ δικαιοσύνῃ καυχήσεσθε. Μὴ μνήμη συγγενειῶν ἐπὶ τῇ διανοίᾳ προσευχομένων· μὴ μνήμη εὐπαθείας, ἢ ἄλλης τινὸς διαδόχου, μηδὲ αὐτοῦ ὅλου τοῦ κόσμου. Εἰ δὲ μὴ, μχταιότης τὸ πρᾶγμα γίνεται· ὅταν τις ὀμιλῶν τῷ Δεσπότη ὑπὸ τῶν ἀντισπώντων λογισμῶν καταφέρηται. Πάσχει δὲ τὸν ὀλισθόν τοῦτον τῆς διανοίας ἕκαστος μὴ παντελῶς τὸν κόσμον ἀπαρνησάμενος, ἀλλὰ θηρώμενο αὐτοῦ τὴν ἀρέσκειαν. Διὰ γὰρ τὰς πολλὰς ἐγγειρήσεις μερίζονται αὐτοῦ τὴν διάνοιαν καὶ φροντίδες σωματικῆς οὔσαι καὶ γίνονται· καὶ λοιπὸν πρὸς τὰ πάθη διαμαχόμενος, οὐ δύναται ὄραν τὸν Θεόν, ἀλλ' οὐδὲ εἰς αὐτὴν τὴν γνῶσιν ὀφείλει τις ἀκριβῶς καταγίνεσθαι, μήπως ἀνάξιος ὢν τοῦ τοιοῦτου κτήματος καὶ μικροῦ τινος καταξιώθῃ, νομίσῃ τὸ πᾶν κατελήσθαι, καὶ παντελῶς ἐκπέσῃ πρὸς τὴν φθορὰν. Ἀλλὰ χρὴ μετρίως αἰεὶ καὶ εὐλαβῶς τῷ Θεῷ προσιέναι, ὅσον ἕκαστος δύναται, τῷ νοί προσοδεύων, καὶ ἄσπον ἀνθρώπῳ ἐστὶν ἐφικτόν. Δεῖ οὖν τῶν ἄλλων ἀπάντων σχολάσαι τὴν γνώμην τῶν τὸν Θεὸν ἐπιζητούντων. Σχολάσατε γὰρ, φησὶ, καὶ γινώτε, ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός. Ὁ οὖν γνώσεως Θεοῦ ἐκ μέρους καταξιώθῃς (τὴν πᾶσιν γὰρ οὐδενὶ δυνατὸν ἐστὶν ὑποδεξασθαι) τυγχάνει καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἀπάντων γνώσεως, καὶ ὄρα μιστήρια Θεοῦ δεικνύοντος αὐτῷ, καὶ προβλέπει τὰ μέλλοντα, καὶ θεωρεῖ ἀποκαλύψεις ἃς

tiliorem aerem. A Palæstina autem veni in Bithyniam, et in ea nescio quomodo, an humano studio, an divina voluntate (94), Deus scit, dignus habitus sum ordinatione quæ meas vires superat, in eum casum incidens quem Joannes prædixerat. Et undecim mensibus latens in cella tenebrosa, recordatus sum.

Porro autem hoc quoque mihi narrabat, tanquam profuturus ad hoc, ut per narrationem me deduceret ad patienter ferendam solitudinem; Quadraginta annos versor in hac cella; non vidi faciem feminæ, non ullum nummum, non vidi aliquem mandentem, non comedentem nec bibentem me vidit aliquis.

Cum ergo ab eo recessissem, veni in solitudinem in loco consueto, hæc omnia narrans beatis Patribus qui post duos menses venerunt et sunt cum eo colloqui, iique hæc nobis narrarunt. Cum ad eum venissemus, læto vultu nos excepit et salutavit, se hilarem unicuique ostendens. Rogabamus autem eum ut statim pro nobis perageret orationem, est enim hic mos Patribus qui sunt in Ægypto. Is autem nos interrogavit num inter nos esset clericus aliquis. Postquam autem omnes non esse diximus, nos omnes circumspiciens, agnovit eum qui erat occultus: erat autem unus ex nobis qui dignus fuerat habitus diaconatu, cum esset unus frater ejus rei conscius, cui etiam præcepit ut nemini diceret. Qui causa humilitatis, et in talium Patrum comparatione, vix se dignum censebat Christiani appellatione, tantum abest ut alicujus dignitatis. Manu ergo eum ostendens, dicebat omnibus: Hic est diaconus. Cum is autem assidue negaret, et latere conaretur, e fenestra ejus manum apprehensam osculatus est, et admonens eum hortatus est, dicens: Ne irritam facias gratiam Dei, filii, ne mentiaris donum Dei inficians. Mendacium enim alienum est a Christianis, et sive sit in re magna, sive in parva, non est tamen laudabile, cum dicat Servator: Mendacium est a malo (*Joann. viii*). Is vero convictus tacuit, accipiens paternam ejus reprehensionem. Cum preces autem complevissemus, unus frater ex nobis, quem jam tertiana febris vehemens tenebat, rogabat ut curaretur. Cum autem dixisset frater ei conferre afflictionem propter exiguam quæ ei inest fidem, tradens tamen oleum jussi eum inungi. Cum is autem se unxisset, quidquid intus habebat per os emisit, et a febre omnino liberatus, propriis pedibus recessit ad hospitium. Licebat autem videre hominem nonagenarium toto corpore ita afflictum, ut præ exercitatione ne barba quidem nata esset in facie. Nihil enim aliud comedit quam arborum fructus, idque post solis occasum in summa senectute, cum se prius multum exercuisset, et neque panem sumpsisset, neque aliquid ex iis quæ igni admota veniunt in usum. Cum ipse autem nos jussisset sedere, Deo egimus gratias quod ejus fruermur congressione. Is autem cum tanquam dilectos suos filios longo tempore accepisset, ridenti vultu hæc nobis est locutus: Undenam, o filii, et ex

A quam regione ad hominem abjectum et humilem accessistis? Postquam autem diximus patriam, et adjecimus: Pro utilitate animarum nostrarum ad te venimus ab Jerusalem, ut quod auditione acceperamus, id cerneremus oculis; sunt enim aures minus fideles oculis: et auditionem quidem sæpe consequitur oblivio, rei autem visæ non deletur memoria, sed menti quodammodo imprimitur historia. Ad nos ergo dixit beatus Joannes: Et quid mirandum visuri, o filii charissimi, tantum itineris et laboris tolerantes huc venistis, homines abjectos et humiles videre cupientes, qui nihil habent spectatu dignum nec admiratu? Ubique autem sunt admirandi et laude digni Dei prophetæ et apostoli, qui leguntur in ecclesiis, quos oportet imitari. Valde autem miror, inquit, vestrum studium, quemadmodum tot contemptis periculis, ad nos venistis propter utilitatem, cum nos præ socordia ne ex ipsa quidem spelunca velimus progredi. Sed age nunc, inquit, etiamsi res vestra sit laude digna, ne tanquam re aliqua præclare gesta, vobis sufficere putetis, sed imitemini virtutes quas patres vestri persequuntur. Quod si etiam omnes possederitis, quod quidem est rarum, ne sic quidem vobis ipsis credideritis. Quidam enim qui sic confiderunt, et ad ipsum virtutum fastigium pervenerunt, tandem ex alto ceciderunt. Sed videte num preces vestræ se recte habeant; num conturbata sit cordis vestri puritas: num mens vestra inter orandum sit occupata aliis negotiis; num aliqua alia mentem subiens cogitatio avertat ad aliquid aliud; num aliqua cogitatorum memoria animo exhibeat molestiam. Videte num mundo vere renuntiastis; num ingressi estis tanquam nostram speculantes libertatem; num ad vanam gloriam vestras virtutes venamini, ut ad ostentationem videamini hominibus nostra opera imitantes. Videte ne vobis facessat negotium animi perturbatio, ne honor et gloria et laus humana, ne rerum sacrarum curæ simulatio, aut amor proprius; ne putetis vos esse justos; neque de justitia gloriemini, ne propter virtutes efferamini; ne orantibus cognitionis memoria animo insideat; ne memoria commiserationis aut alicujus alterius rei, neque ipsius universi mundi vobis succurrat. Sin minus; resefficitur vanitas, quando quis Dominum alloquens, deorsum impellitur ab iis quæ ex adverso trahunt cogitationibus. Hæc autem mentis prolapsio unicuique accidit qui hunc mundum non omnino abnegavit, sed veneratur ut ei placeat. Ob multa enim quæ aggreditur, ejus mentem dividunt curæ corporeæ et terrestres; et dum deinceps disputat cum animi perturbationibus, non potest Deum videre. Sed neque ipsam cognitionem debet accurate et exacte contemplari, ne si forte fuerit indignus tali possessione, et ejus aliquam partem fuerit consecutus, existimet se totum comprehendisse, et omnino labatur in interitum. Sed oportet semper moderate et pie ad Deum accedere, quantum potest unusquisque mente progredi, et quantum possunt homines consequi. Oportet ergo mentem eorum qui Deum quærunt, otium

agere ab aliis omnibus. Vacate enim et cognoscite, A inquit, quod ego sum Deus (*Psal. xlv*). Qui ergo Dei cognitionem ex parte est consecutus, universam enim nemo potest accipere, consequitur quoque aliorum omnium cognitionem, et videt mysteria Dei illa ei ostendentis, et prævidet futura, et contemplatur revelationes quales sancti, et efficit virtutes, et oblinet a Deo omnem petitionem.

Alia quoque multa dixit de exercitatione : et quod oportet expectare mortem tanquam vitam bonæ translationis, et non imbecillitatem intueri corpoream ; et nec vel quibuslibet obviis implere ventrem : Nam qui, inquit, fuerit satiat, eadem caput consilia quæ ii qui vivunt in deliciis ; sed tentare oportet per exercitationem etiam appetitionum parare impatibilitatem. Nec quærat aliquis ea quæ sunt parata, B et animi relaxationem ; sed nunc sit imbecillus afflictusque et oppressus, ut regni Dei latitudinis possideat hæreditatem. Oportet enim nos per multas afflictiones intrare in regnum Dei (*Act. xiv*). Est enim, inquit, angusta porta, et arcta via quæ ducit ad vitam, et pauci sunt qui eum inveniant. Et : Lata est via quæ ducit ad perditionem, et multi sunt qui ingrediuntur per eam (*Matth. vii*). Et oportet, inquit, nos hic contemnere, cum paulo post eamus ad vitam æternam. Nec oportet aliquem efferri ob ea quæ recte a se gesta sunt, sed semper esse humilem, et longiores persequi solitudines, quando senserit se efferri. Habitatio enim propinqua vicis, eos etiam qui erant perfecti sæpe offendit. Quod etiam psallit David cui tale quid acciderat : Ecce elongavi fugiens, C et habitavi in solitudine. Expectabam eum qui salvum me facit a pusillanimitate et tempestate (*Psal. lvi*). Hoc autem accidit multis quoque ex nostris fratribus, et propter arrogantiam exciderunt a scopo.

CAPUT XLIV.

Narratio abbatis Joannis de eo qui lapsus est.

Erat enim, inquit, quidam monachus qui in propinqua solitudine degebat in spelunca, et omnem ostenderat exercitationem, et propriis manibus panem sibi quærebat (*Ruff., lib. ii, cap. 1*). Postquam autem permansit in orationibus, et profecit virtutibus, in seipso deinceps habuit fiduciam, fretus pulchro suæ vitæ instituto. Qui autem tentat, eum quoque, sicut Job, expetiit ad tentandum, et ei vespere D præbet plantasiam formosæ mulieris errantis per solitudinem. Quæ cum ostium invenisset apertum, ingressa est speluncam ; et procumbens ad viri genua, petiit ut sibi illic liceret quiescere, utpote quod nox eam apprehendisset. Ille autem cum ejus esset miserius, quod quidem non debuit, eam admisit in speluncam, et de errore illam est percontatus. Illa vero et narravit, et blanda ac fallacia verba inspexit, et sermonem diu cum eo protraxit. Eum autem sensim nescio quomodo pelliciebat ad amorem ; pluraque deinceps verba inter se conserunt, ridentque ac subrident, eumque ipsa multo sermone seduxit, et deinde contrectatione manus et barbæ et cervicis ;

et tandem exercitatoriam redegit in servitutem. Cum autem ille internis versaretur cogitationibus, deinde ut qui jam rem haberet in manibus, reputans opportunitatem et voluptatis explendæ securitatem, cogitationi assentitur, et tentat cum ea habere consuetudinem, ut qui jam evasisset insipiens et equus in feminas insaniens. Illa vero cum repente magna voce exclamasset, evasitevanescens ex ejus manibus non secus ac umbra aliqua. Risus autem in aere auditur multorum dæmonum qui ipsum increpabant, et in fraudem induxerant, et magna voce ad ipsum clamabant : Qui se exaltat, humiliabitur (*Lucæ xli*). Tu autem usque ad cælos quidem es exaltatus, humiliatus vero es usque ad abyssos. Exinde surgit mane nocturnum luctum attrahens ; et cum totum diem transegisset in lamentatione, sua desperata salute, quod non debuit, in mundum reversus est. Hoc est enim maligni studium, ut quando quempiam irriserit, eum redigat ad insipientiam, ut non possit deinceps surgere. Unde, o filii, non est nobis conducibilis propinqua vicis habitatio, neque mulierum collocutio, ut ex quibus oriatur memoria, quæ non potest deleri, quam ex visu attrahimus et collocutione. Sed neque debemus animum despondere, et nos ipsos deludere ad desperationem. Jam enim ii quoque qui non spem abjecerunt, non fuerunt privati Dei misericordis clementia.

CAPUT XLV.

De fratre qui ductus fuit pœnitentia, ejusdem abbatis Joannis narratio.

Erat enim, inquit, alius adolescens in civitate, qui multa mala fecerat, et graviter peccaverat (*Ruff., lib. ii, cap. 1*). Qui Dei nutu, propter multa peccata compunctus, veniens ad sepulcra, priorem suam vitam deflevit ; pronus cadens in faciem, et non audentem vocem emittere, nec Deum nominare, neque supplicare, ipsa quoque vita seipsum indignum existimans. Et cum ante mortem se inclusisset in sepulcris mortuorum, et suam vitam diceret, gemebat ex profundo cordis. Cum jam autem ad eo tempore præterisset hebdomada, noctu ei assistunt dæmones, qui ejus vitæ prius damnum attulerant, clamantes et dicentes : Ubi est ille scelestus et profanus, qui libidinibus et lasciviis exsaliatus, nunc nobis intempestivus, temperans et honestus repente apparuit ; et quando non potest amplius, tunc vult esse Christianus, et probis compositisque moribus ? Ecquidnam tibi boni amplius futurum expectas, cum sis nostris malis impletus ? Non hinc cito exsurges ? Non venies ad ea quæ sunt nobiscum consueta ? te manent scorta et caupones. Non venies, et frueris cupidinibus, cum sit cuncta alia tibi spes extincta ? Velox ad te omnino veniet judicium, qui sic teipsum perimis. Et cur miser festinas ad supplicium ? cur autem contendis tibi pœnas citius infligere ? Multaque alia dicentes : Noster es, in nostrum ordinem es relatus, exercuisti omnem iniquitatem. Tu es nobis omnibus obnoxius, et audes fugere ? non assentieris ? non respondebis ? non simul egredieris ? Postquam autem ille constans

οἱ ἅγιοι · καὶ δυνάμεις ἐπιτελεῖ, καὶ φίλος γίνεται Θεοῦ, καὶ πᾶν αἴτημα παρὰ Θεοῦ κομίζεται.

Εἶπέ τε ἄλλα πολλὰ καὶ περὶ ἀσκήσεως, καὶ ὅτι δεῖ τὸν θάνατον ὡσπερ ἀγαθῆς ζωῆς μετὰθεσιν περιμένειν, καὶ μὴ προορᾶν ἀσθένειαν σωματικὴν, καὶ μὴ ἐμπιπλᾶν κἄν τῶν τυχόντων γούν τὴν γαστέρα. Κορεσάμενος γὰρ τις, φησὶν, τὰ αὐτὰ τοῖς τρυφῶσι πάτχει βούλευματα, ἀλλὰ πειρᾶσθαι δεῖ ἀσκήσεως, καὶ τὴν τῶν ὀρέξεων ἀπάθειαν κτήσασθαι. Καὶ μηδεὶς τὰ ἔτοιμα καὶ τὴν ἀνεσιν ἐπιζητήτω, ἀλλὰ στενοθύσθω νῦν καὶ θλίβέσθω, ἵνα τὴν εὐρυχωρίαν τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας κληρονομήσῃ. Δεῖ γὰρ ἡμᾶς, φησὶ, διὰ πολλῶν θλίψεων εἰς τὴν βασιλείαν εἰσελθεῖν. Τί ; στενὴ γὰρ, φησὶν, ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν · καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. Τί ; πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν · καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ πορευόμενοι δι' αὐτῆς. Καὶ τί ; δεῖ, φησὶν, ὀλιγωρεῖν ἐνταῦθα ὀλίγον ὕστερον εἰς αἰωνίαν ἀνάπαυσιν ἀπιόντας. Καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἐπαίρεσθαι τινα ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασιν, ἀλλὰ ταπεινοῦσθαι πάντοτε, καὶ τὰς μακροτέρους ἐρήμους μεταδιώκειν, ἵνῃκα τις αἰσθάνηται ἑαυτὸν ὑπεραιρόμενον. Ἡ γὰρ πλησίον τῶν χωρῶν διαγωγὴ πολλάκις καὶ τοὺς τελείους ἐδόλῃψε. Διόπερ καὶ ὁ Δαβὶδ ψάλλει τοιοῦτόν τι πεπονθώς · Ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ τὴν ὀλίγην ἐν τῇ ἐρήμῳ. Προσεδεχόμεν τὸν Θεὸν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταγιγδός. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν πεπόνθασι τοιοῦτο, καὶ δι' ἀλαζονείαν τοῦ σκοποῦ ἐκπεπτώκασι.

ΚΕΦΑΛ. ΜΔ'.

Περὶ Ἰωάννου τοῦ ἀββά.

Ἦν γὰρ τις τῶν μοναχῶν, φησὶν, ἐν τῇ πλησίον ἐρήμῳ, ἐν τῷ σπηλαίῳ διάγων, πᾶσαν ἀσκησιν ἐνδειξάμενος, καὶ χερσὶν οἰκείαις τὸν ἑαυτοῦ ἄρτον ποριζόμενος. Ὡς δὲ προσέμενε ταῖς δεήσεσι, καὶ προσέκοπτε ταῖς ἀρεταῖς, ἐφ' ἑαυτῷ λοιπὸν ἐπεποιήθη θρασῶν ἐπὶ τῇ καλῇ πολιτείᾳ. Ὁ δὲ πειράζων αὐτὸν, ὡς τὸν Ἰωὴ ἐξήτησατο. Καὶ δὴ φαντασίαν αὐτῷ παρέσχε πρὸς ἐσπέραν γυναικὸς εὐμόρφου πλανωμένης κατὰ τὴν ἐρήμον, ἥτις εὐροῦσα τὴν θύραν ἀνεψυγμένην εἰσεπήδησεν εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ προσεσοῦσα τοῖς γόνασι τοῦ ἀνδρὸς ἦτει παρ' αὐτοῦ τὴν ἀνάπαυσιν, ὡς ἐσπέρας αὐτὴν καταλαβούσης. Ὁ δὲ ὡς ἠλέησεν αὐτήν, ὅπερ οὐκ ὤφειλεν, καὶ ἐδέξατο αὐτήν ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ τοι ἐπυρθάνετο αὐτῆς τὴν πλάνην · ἡ δὲ ὡς ἀπήγειλλε, καὶ λόγους αὐτῷ κολακίας καὶ ἀπάτης ὑπέσπειρε, καὶ παρέτεινεν ἐπὶ πολὺ αὐτῶν τὴν ὁμιλίαν, ἡρέμα δὲ πῶς αὐτὸν καὶ ἐπὶ ἔρωτα προσκαλεῖτο · καὶ λόγοι πλείους λοιπὸν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς γίνονται, καὶ γέλως, καὶ μειδίαμα. Ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλὴ ὁμιλία, καὶ τὸ ἐντεῦθεν λοιπὸν, ἀφῆ χειρὸς καὶ γενείου, καὶ ἀχένος, καὶ ἠχμαλώτευσε τέως τὸν ἀσκητήν. Ὡς δὲ ἐστρέφετο μὲν ἐκεῖνος ἐνδοθεν τοῖς λογισμοῖς, ἅτε δὴ ἐν χερσὶν ἔχων τὸ πρᾶγμα, τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν

PATROL. GR. XXXIV.

ἄδειαν τοῦ ἐκτελεῖν, τὴν ἡδονὴν λογιζόμενος, συνεκατέθετο λοιπὸν τῇ διανοίᾳ, καὶ συνελθεῖν αὐτῇ ἐπειρᾶτο, ἄφρων ἤδη καὶ θηλυμανῆς καὶ ἵππος γενόμενος. Ἡ δὲ ἐξαίφνης μέγα ἀναβοήσασα, ἄφαντος ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γέγονεν, ὡσπερ σκιά τις ἀποδραμοῦσα. [Γέλως δὲ αὐτῷ ἀέρι πολλῶν ἀκούεται δαιμόνων ἐλεγχόντων αὐτὸν, καὶ τῇ ἀπάτῃ παραγόντων καὶ μεγάλη φωνῇ πρὸς αὐτὸν βοώντων · Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται. Σὺ δὲ ὑψώθης ἕως τῶν οὐρανῶν, ἐταπεινώθης δὲ ἕως τῶν ἀδύσσων. Ἐντεῦθεν ἀνίσταται τὸ πρῶτ' τὸ νυκτερινὸν πένθος ἐπισυρόμενος, καὶ διηιρεύσας ἐν τοῖς θρήνοις, ἀπογνοὺς ἑαυτοῦ τῆς σωτηρίας, ὅπερ οὐκ ὤφειλεν, εἰς τὸν κόσμον πάλιν ὑπέστρεψεν. Τοῦτο γὰρ ἐστὶ τοῦ πονηροῦ τὸ ἐπιτήδευμα, ὅταν τινὰ καταπαλαίῃ, εἰς ἀφροσύνην αὐτὸν καθίστησιν, ἵνα τοῦ λοιποῦ μηκύτι δύνηται ἀναστῆναι. Ὅθεν, ὡς τέκνα, οὐ συμβάλλεται ἡμῖν ἡ πλησίον τῶν χωρῶν οἴκησις, οὐδὲ τῶν γυναικῶν συντυχία ἀνεξάλειπτον ὀχλοῦσιν μνήμην, ἢ ἐκ τῆς ὄψεως καὶ ὁμιλίας ἐπισπώμεθα. Οὔτε δὲ ὀφείλομεν ἑαυτῶν ἀπογνώσασθαι, καὶ εἰς ἀνελπιδίαν ἑαυτοὺς καταγαγεῖν. Ἦδη γὰρ πολλοὶ καὶ τῶν μὴ ἀπογνόντων παρὰ τοῦ ἐλεήμονος Θεοῦ φιλανθρωπίας οὐκ ἐστερήθησαν.

ΚΕΦΑΛ. ΜΕ'.

Περὶ τοῦ ἀδελφοῦ κινηθέντος μετανόια τοῦ αὐτοῦ ἀββά Ἰωάννου διήγησις.

Ἦν γὰρ τις ἕτερος, φησὶ, νεανίας ἐν τῇ πόλει πάνυ πάμπολλα ἐργασάμενος, καὶ χαλεπῶς ἡμαρτηκώς, ὅς νεύματι τοῦ Θεοῦ κατανυγείς ἐπὶ ταῖς πολλαῖς ἀμαρτίαις, καὶ τοὺς τάφους καταλαβὼν, τὴν προτέραν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπωδύρετο, ἐπὶ πρόσωπον ἑαυτὸν καταβαλὼν, μὴ καὶ τολμῶν ἀφιέναι φωνὴν, μηδ' ἀνομάζειν Θεὸν, μηδὲ ἱκετεύειν, ἀνάξιον ἑαυτὸν ἡγούμενος καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς, καὶ πρὸ θανάτου ἐν τοῖς νεκροτάφοις ἑαυτὸν κατακλείσας · καὶ ἀπειπὼν ἑαυτοῦ τὴν ζωὴν, ἔστενε μόνον κατωθεν ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας. Ἐβδομάδος δὲ ἐπ' αὐτῷ παρελθούσης, νύκτωρ αὐτῷ ἐφίστανται οἱ δαίμονες οἱ τὸ πρὶν αὐτοῦ τὴν ζωὴν καταδόλῃσαντες · κεκραγότες καὶ λέγοντες · Ποῦ ὁ μιαιρὸς ἐστὶν ἐκεῖνος, ὁ ταῖς λαγνείαις ἱκανῶς κορεσθείς, νῦν ἡμῖν ἄκαιρος σώφρων καὶ καλὸς ἀνεφάνη, καὶ ὅτε οὐκέτι δύναται, τότε Χριστιανὸς καὶ εὐτακτος εἶναι βούλεται ; καὶ τί καλὸν ἐστὶ ἔσεσθαι σεαυτῷ προσδοκᾶς ἐμφορηθεὶς τῶν ἡμετέρων κακῶν ; οὐκ ἀναστήσῃ ταχὺ ἐκεῖθεν, οὐκ ἐπὶ τὰ συνήθη μεθ' ἡμῶν ἤξεις ; μένουσί σε πόρνοι καὶ κάπηλος · οὐκ ἐλεύσῃ καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν ἀπολαύσεις, πάσης σου τῆς ἄλλης ἐλπίδος κατασθεθείσης ἤξει σοι πάντως ταχεῖα ἢ κρίσις οὕτως ἑαυτὸν ἀναιροῦντι. Καὶ τί σπεύδεις πρὸς τὴν τιμωρίαν, ὡς ἄθλιε ; τι δὲ φιλονεικεῖς, θάττον ἐπελθεῖν σοὶ τὴν δίκην ; ἄλλα τε πολλὰ λέγοντες, Ἡμέτερος εἶ, ἡμῖν συνετάξω · ἀνομίαν ἤσκησας πᾶσαν, πάντων ἡμῖν ὑπεύθυνος γέγονας, καὶ δραπετεύειν τολμᾶς ; Οὐκ ἀποκρίνη ; οὐ συντάσῃ ; οὐ συνεξελεύσῃ ; Ὡς δὲ ἐκεῖνος πρὸς ταῖς οἰμωγαῖς καρτερῶν οὐδὲ τὴν ἀκοὴν ὑπέειχεν αὐτοῖς, οὐδὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λόγον,

ἐπὶ πολὺ ἐπιμενόντων αὐτῶ τῶν δαιμόνων · ὡς δὲ οὐδὲν ἤνυσαν πολλάκις ταῦτα λέγοντες, διαλαβόντες αὐτὸν οἱ πονηροὶ καὶ αἰσχροὶ δαίμονες, ἤκιζον χαλεπῶς ἄγαν, ἅπαν τὸ σῶμα αὐτοῦ καταξείνοντες, καὶ βασανίσαντες αὐτὸν χαλεπῶς, ἡμίθανῆ καταλιπόντες ᾤχοντο. Ὁ δὲ οὐδὲν ἤττον ἀκίνητος ἐνθαπερ αὐτὸν κατέλιπον, ἔκειτο στένων αὐθις, ἐπειδὴ τῆ ψυχῆ συνελέξατο. Τῶν δὲ οἰκείων αὐτοῦ κατ' ἔχνος ἀναζητούντων αὐτὸν, καὶ εὐρόντων, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς τοῦ σώματος συμφορᾶς μαθόντων, ἤξιουν αὐτὸν ἀγαγεῖν οὐκ ἄρα. Ὁ δὲ ἐπεὶ πολλάκις βιασαμένων ἀντέσχε · καὶ πάλιν αὐτὸν τὴν ἐπιούσαν νύκτα χεῖρω τῶν ἔμπροσθεν οἱ δαίμονες ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς διατίθενται. Καὶ οὐδὲ οὕτως πάλιν αὐτὸν οἱ προσήκοντες πείθουσι μεταστῆναι τοῦ τόπου, κρεῖττον εἶναι τεθάναι λέγοντα ἢ ἐν ταιαύταις τοῦ βίου κηλῖσι ζῆν. Ἡ τρίτη νύξ τῶν δαιμόνων μικροῦ πάντη τὸν ἄνθρωπον τῆς ζωῆς ἀπήλλαξεν ἀνηλεῶς ἐπιπεσόντων αὐτῷ ταῖς βασάνοις. Ὡς δὲ οὐκ εἶδον ἐνδόντα, ᾤχοντο, ἄπνουν μὲν καταλιπόντες τὸν ἄνθρωπον. Ἀπερχόμενοι γοῦν ἐκεκράγασι λέγοντες · Ἐνίκησας, ἐνίκησας. Καὶ οὐκέτι αὐτῷ συνήνησεν οὐδὲν δεινόν, ἀλλ' ἀφόβως τὸν τάφον ᾤκησεν ἕως ἔξῃ, ἀσκήσας καθαρὰν τὴν ἀρετὴν · οὕτως καὶ Θεῶν τίμιος γενόμενος ἐν δυνάμει καὶ θαυμάτων ἐπιδείξεσιν, ὥστε πολλοῖς καὶ θαῦμα καὶ ζῆλον καλῶν ἐπιτηδευμάτων παρασχεῖν. Ἐν τούτοις πλείστοι καὶ τῶν σφόδρα ἀπεινωκότων ἑαυτῶν μετῆλθον τὰς καλὰς πράξεις καὶ κατορθώσεις. Καὶ γέγονέν αὐτοῖς τὸ τῆς Γραφῆς λεγούσης, Πᾶς ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Προηγουμένως οὖν, τέκνα, ταπεινοφροσύνην ἀσκήσωμεν, κρηπίδα πᾶσων οὔσαν τῶν ἀρετῶν. Πάνυ δὲ συμβάλλεται ἡμῖν καὶ ἡ μακροτέρα ἔρημος πρὸς τὴν ἀσκήσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΜΖ'.

Διήγησις τοῦ ἀδβᾶ Ἰωάννου περὶ ἐκπεσόντος καὶ μετανοήσαντος.

Γέγονε γὰρ τις καὶ ἕτερος μοναχὸς τὴν πόρρω ἔρημον κατειληφώς, καὶ ἐν πολλοῖς ἔτεσι τὰς ἀρετὰς κατορθώσας. Ἐν γῆρει λοιπὸν τυγχάνων τῆς τῶν δαιμόνων ἐπιβουλῆς ἐπειρᾶτο. Ἦν γὰρ πάνυ ἀσκητῆς τὴν ἡσυχίαν ἀσπάζόμενος, καὶ ἐν εὐχαῖς καὶ ἐν ὕμνοις καὶ θεωρίαις πολλαῖς διημερεύων, καὶ ὁράσεις θειοτέρας τινὰς ἐναργῆς ἐθεώρει. Τοῦτο μὲν ἐργηγόρως, τοῦτο δὲ καθ' ὕπνου, καὶ σχεδὸν ἔχνος ἐπέληπτο τῆς ἀσωμάτου ζωῆς, οὐ γῆν φυτεύων, οὐδὲ φροντίζων διαίτης, οὐδὲ ἐν τοῖς φυτοῖς ζητῶν, ὅ τι παρέχοι τῷ σώματι δεομένῳ, ἀλλ' οὐδὲ ἐκ τῆς χλόης οὐδὲ ἄγρην ὀρνίθων οὐδὲ ἄλλου τινὸς μετήρχετο ζώου. Ἀλλὰ πεποιθήσεως γέμων εἰς Θεὸν ἐξότου ἐκ τῆς οἰκουμένης μετῆλθεν ἐκεῖ καὶ λόγον οὐδενὸς εἶχεν ὅπως αὐτῷ τρεφόμενον διαμένοι τὸ σῶμα. Ἀλλ' ἐν λήθῃ πάντων ἐκὼν ἀνεῖχεν ἑαυτὸν, τελείῳ πόθῳ πρὸς Θεὸν παραμένων καὶ περιμένων τὴν κλησιν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ κόσμου μετάθεσιν, καὶ τῷ πλείστῳ γε, τῆ τέρψει τῶν φαινομένων καὶ ἐλπίζομένων ἐτρέφετο, καὶ οὔτε τὸ σῶμα κατετήκατο αὐτῷ τῆ παρατάσει, οὔτε ἄθυμος ἦν ἡ ψυχὴ, ἀλλ' ἐν σεμνῇ τινι καταστάσει τὴν καλὴν ἔξιν ἔσχε · πλὴν ἀλλὰ τιμῶν αὐτὸν ὁ Θεὸς διὰ τινος τεταγμένου χρόνου, δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ἄρτον ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐδίδου, φαίνεσθαι τε καὶ εἶναι, καὶ χρῆσθαι · καὶ εἰσιῶν ἐν τῷ σπηλαίῳ

ἠνίκα ἠσθάνετο δεομένου τοῦ σώματος, εὔρισκέ τε τὴν τροφήν, καὶ προσκυνήσας, καὶ εὐωχηθεὶς πάλιν τῶν ὕμνων ἀπήλαυεν, ἐπιμόνως τῆς εὐχῆς καὶ τῆς θεωρίας ἐχόμενος, θάλλων ὀσημέραι, καὶ ἐπιδιδούς τῷ παρόντι, καὶ τῷ μέλλοντι τῆς ἐλπίδος ἐπὶ τὸ μείζον προβαίνων ἀεὶ, καὶ σχεδὸν ἐθάρσει περὶ τῆς ἀμείνονος αὐτοῦ λέξεως, ὡς ἔχων αὐτὴν ἐν χερσὶν ἤδη, ὅ καὶ γέγονεν αὐτῷ, μικροῦ δεῖν ἀποπεσόντος ἐκ τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτῷ πειρασμοῦ. Τί γὰρ οὐ λέγομεν αὐτοῦ τὴν παρ' ὀλίγα πτώσιν; ὡς γὰρ εἰς τὸ φρόνημα τοῦτο προῆλθεν, ἔλαθεν, ἑκυτὸν οἰόμενος πλεόν εἶναι τι τῶν πολλῶν, καὶ ὡς ἤδει τι παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους μείζον τι κεκτημένος · καὶ τοιοῦτος ὢν λοιπὸν ἑκυτῷ ἐπεποίθει. Γεννᾶται οὖν οὐκ εἰς μακρὰν αὐτῷ πρῶτόν τις μικρὰ ῥαθυμία, ὅσον μηδὲ εἶναι ῥαθυμίαν δοκεῖν · εἶτα φύεται μείζων ἀμέλεια, εἶτα ὅσον καὶ αἰσθησὶν εἶναι. Καὶ γὰρ καὶ ἐκ τῶν ὕπνων ὀκνηρότερον διανίστατο πρὸς τοὺς ὕμνους, καὶ τὸ τῶν εὐχῶν ἤδη ἀργότερον, καὶ ὁ ὕμνος οὐχ οὕτως ἐκτεταμένος · καὶ ἡ ψυχὴ βουλομένη, φησὶν, ἀναπαύεσθαι, καὶ ὁ νοῦς ἔπεσε κάτω, καὶ οἱ λογισμοὶ ῥεμβασμοὺς τινὰς ἔπασχον · καὶ πού τις ἐν τοῖς κρυφίοις καὶ ἀμέλεια ἐμελετάτο, πλὴν ἀλλ' ὁ ἐθισμὸς ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἀπήγεν πως ἐπὶ τὸν ἀσκητὴν, ὥσπερ ῥύμη τις ἐκ τῆς ὀρμῆς ἐκείνης · καὶ διέσωζε τέως. Καὶ ποτε εἰσελθὼν μετὰ τὰς συνήθεις εὐχὰς πρὸς ἐσπέραν, εὔρεν τὸν ἄρτον ἐπὶ τῆς τραπέζης θεοθεν αὐτῷ χορηγούμενον, καὶ ἀνεκτήσατο · ἐν νῆ δὲ τὰς μειώσεις ἐκείνας οὐκ ἀπεδέξατο · οὐδὲ ἐλογίσατο ὅτι τὰ παροράματα τὴν σπουδὴν βλάπτει, οὐδὲ ἐπὶ τὴν ἴασιν ἐτρέπετο τοῦ κακοῦ · ἀλλὰ μικρὸν ᾤχθη τὸ παρ' ὀλίγον, τῶν δεόντων ἀποπεσεῖν. Τοιγαροῦν ἔρωσ ἐπιθυμίας ἀρπάσας εἰς τὸν κόσμον ἀπήγαγεν τοῖς λογισμοῖς · ὅμως ἐπισχὼν ἑαυτὸν τέως τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐπὶ τὴν συνήθη τρεπόμενος ἀσκήσιν, καὶ εὐξάμενος, καὶ ὕμνήσας εἰσελθὼν ἐν τῷ σπηλαίῳ, τὸν μὲν ἄρτον εὔρεν αὐτῷ παρακείμενον · οὐχ οὕτω δὲ ἐπιμελῆ καὶ καθαρὸν, ἀλλὰ ῥερυπωμένον πως ἤδη. Καὶ θαυμάσας καὶ κατηφῆς πως γενόμενος, ὅμως μετέσχε καὶ ἀνεκτήσατο. Τρίτη νύξ γέγονε, καὶ τριπλάσιον τὸ κακὸν προσετίθετο. Καὶ γὰρ θᾶττον ὁ νοῦς αὐτῷ τοῖς λογισμοῖς ἐγκατέσκηψεν. Ἡ μνήμη δὲ αὐτῷ ὡς ἂν παρούσης γυναικὸς καὶ συνανακειμένης συνδιετίθετο. Καὶ τὸ πρᾶγμα ἐν ὀφθαλμοῖς εἶχεν, καὶ ὡς πράττων αὐτὸ διετέλει. Ἐξῆλθε δὲ ὅμως καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐπὶ τὸ ἔργον, καὶ τὴν εὐχὴν καὶ τοὺς ὕμνους, οὐκέτι καθαρὰς ἔχων τὰς ἐπιθυμίας · ἀλλὰ πυκνὰ μεταστρεφόμενος μετεωρίζετο τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἐκεί ἀκοντίζων. Διέτεμον γὰρ αὐτοῦ τὸ καλὸν ἔργον αἱ μνημαὶ τῶν ἐπιθυμημάτων. Ἐσπέρας οὖν ἐπανῆλθεν ἄρτον δεόμενος, τὸν δὲ εὔρε μὲν ἐν τῇ τραπέζῃ οἷον ὑπὸ μυιῶν ἡκυκῶν βεβρωμένον, καὶ λείψανόν τι τῶν ξηρῶν ἔξωθεν. Τότε στένει μὲν καὶ δακρύει, ἀλλ' οὐχ ὅσον ἱκανόν; οὐδὲ ὅσον ἐπιπτεῖλαι τὴν ἀτοπίαν, καὶ στραφεὶς οὐχ ὅσον ἠθελεν, ἔτοιμος ἦν ἀναπαύεσθαι. Ἐπῆλθον δὲ αὐτῷ οἱ λογισμοὶ ἄθρόως πάντοθεν αὐτὸν περιέχοντες, καὶ πολεμοῦσιν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ εὐθύς αἰχμάλωτον αἴρουσιν εἰς τὸν κόσμον. Ἀναστὰς δὲ ᾤχετο ἐπὶ τὴν οἰκουμένην διὰ τῆς ἐρήμου νυκτοπορῶν. Καταλαβούσης δὲ αὐτὸν τῆς ἡμέρας, καὶ τῆς οἰκουμένης ἔτι μακρὰν

in flelibus, ne aures quidem eis præbebat, et nec verbum respondebat eum diu urgentibus dæmonibus; postquam, inquam, nihil effecerunt, eadem sæpe illi dicentes, acceperunt eum mali et turpes dæmones, et totum ejus corpus male multarunt, eum graviter flagris cædentes; et cum eum graviter forsissent, abierunt eo relicto semimortuo. Ille autem nihilo sicius immobilis jacebat ubi eum reliquerunt, rursus gemens postquam animum, collegerat. Cum autem ejus necessarii eum investigassent et invenissent, et causam ejus quod ipsius corpori acciderat didicissent, rogabant eum ut domum rediret: is autem cum vim ei sæpe attulissent, restitit. Rursus autem sequenti nocte eum iisdem de causis pejus quam prius affecerunt dæmones; et ne sic quidem ejus consanguinei ei persuadent ut emigret, dicens satius esse mori quam vivere in talibus vitæ maculis. Tertia nox propemodum fecit ut excederet ab hominibus, cum crudelibus tormentis in eum invasissent dæmones, et eum vexassent usque ad extremum spiritum. Postquam autem viderunt eum non concessisse, recesserunt, homine relicto exanimi. Recedentes itaque exclamarunt, dicentes: Vicisti, vicisti, vicisti. Neque ei amplius aliquid mali occurrit; sed in purissimo sepulcro pure habitavit dum vixit, puram exercens virtutem. Is Deo quoque fuit pretiosus, et virtutibus, miraculorum effectationibus; adeo ut et multos in admirationem induxerit et ad zelum adduxerit et æmulationem honestorum institutorum. Hinc factum est ut multi quoque ex iis qui de se valde desperaverant, bonas actiones aggressi sint, et se recte gesserint, eisque factum est id quod dicit Scriptura: Omnis qui seipsum humiliat exaltabitur (*Lucæ xiv*). Præcipue ergo, o filii, exerceamus humilitatem, quæ et fundamentum primum omnium virtutum. Nobis autem multum quoque confert solitudo longior et remotior.

CAPUT XLVI.

Alia narratio abbatis Joannis, de eo qui lapsus, ductus est pœnitentia.

Fuit enim alius quoque monachus qui ulteriorem occupat solitudinem, et multis annis se recte et ex virtute gesserat (*Ruff., lib. II, cap. 1*). Qui cum esset deinceps senio confectus, tentabatur a dæmonum insidiis. Silentium enim valde amplectebatur exercitator, et in orationibus et hymnis et multis contemplationibus diem transigebat, et visiones quasdam divinas clare videbat, partim quidem vigilans, partim vero etiam in somnis; et somni propemodum expers tenebatur a vita incorporea, non terram plantans, neque victus ullam curam gerens, neque in plantis quærens quod egenti præberet corpori. Sed neque avium aucupium, neque ullum animal persequabatur; sed fiducia plenus, ex quo ex regione habitabili illuc migrarat nullam habebat rationem ut ei permaneret corpus nutritum, sed omnium oblitus, se perfecto sustinebat in Deum desiderio, exspectans vocationem, et ex hoc mundo migrationem; et ut plurimum quidem alebatur delectatione eorum

quæ non cernuntur, et sperantur, et neque diuturnitate ei corpus macerabatur, neque mœrebat tristisque erat anima, sed in quodam honesto ac venerando statu bonum habebat habitum. Verum enimvero Deus eum honorans, post præfinitum temporis intervallum, dabat ei super mensam panem duorum vel trium dierum, ut et videretur et esset, et eo uteretur. Et ingrediens in speluncam, quando sentiebat corpus indigere, inveniebat nutrimentum. Et cum adorasset et cibum sumpsisset, hymnis rursus fruebatur, perseverans in percibus et contemplatione, in dies germinans, et se tradens præsentī virtuti et futuræ spei. semper magis magisque progrediens; et fere jam de meliori sua sorte confidebat, tanquam jam eam haberet in manibus: quod etiam fuit ei causa lapsus, cum propemodum excideret per eam quæ ipsum postea invasit tentationem. Quid enim non dicimus ejus eum qui prope fuit casum? Postquam enim ad hanc processit cogitationem, paulatim imprudens eo devenit, ut existimaret se esse pluris quam alios, et jam majus quid possidere quam alii homines; et cum talis esset, jam deinceps in seipso habuit fiduciam. Ei ergo gignitur haud ita diu post primum parva quædam animi remissio, ut ne videretur quidem esse remissio. Deinde oritur major negligentia, quæ deinde eousque progressa est ut sentiretur; nam et ex somno tardius surgebat ad hymnos, et erant preces paulo otiosiores, nec hymnus adeo prolixus, et dicit ei anima se velle requiescere, et mens ei annuit; et fluctuabant et vagabantur cogitationes, et jam occulte aliquid absurdi meditabatur. Sed prior assuefacto adhuc exercitorem quodammodo abducebat, veluti quidam motus ex priori illa incitatione, et eum interim conservabat. Et aliquando post solitas preces ingressus vespere, invenit panem super mensam, qui ei suppeditabatur divinitus, et se refecit. Quo tempore nec illas execrabiles abjecti cogitationes, neque reputavit animam lædi a contemplatione, neque conversus est ad quærendam mali curationem; sed parum duxit parum abesse quominus excideret ab iis quæ decet facere. Amor itaque cupiditatis eum raptum cogitatione in regionem abduxit habitabilem. Cum se tamen interium cohibuisset in diem sequentem, ad consuetam conversus exercitationem cum orasset et hymnos dixisset, ingressus speluncam, invenit quidem panem sibi appositum; sed non tam diligenter confectum, nec tam purum, sed sordidum et inquinatum. Qui etsi esset id admiratus, et tristitia affectus, sumpsit tamen, et se refecit. Successit tertia nox, et triplex malum addidit. Etenim mens ejus cito irrupit in cogitationes. Ita autem erat ei affecta memoria, ut videretur una cum eo adesse femina et simul accumbere, et eam rem habebat in oculis, et eam veluti facere perseverabat. Egressus tamen est tertio quoque die ad opus, et preces, et hymnos, sed non habens amplius mundas cogitationes, sed frequenter conversus, in altum tollebat oculos, eos huc et illuc torquens; ejus enim pulchrum opus interrompebant memorie cogitationum. Vespere ergo re-

versus pane indigens, illum quidem invenit in mensa, veluti corrosum a muribus aut canibus, et foris siccas quasdam reliquias. Tunc ingemiscit quidem et lacrymatur, sed non quantum satis esset ad coercendam nequitiam. Nutritusque non quantum volebat, se parabat ad quietem. Eum autem acervatim invaserunt cogitationes, eum undique circumdante; et ejus mentem oppugnant, et captivum statim in mundum abducunt. Surgens autem ivit versus regionem quæ habitatur, ingrediens noctu per solitudinem. Cum autem dies eum apprehendisset, et quæ habitatur regio adhuc procul abesset, et eum æstus affligeret, defatigatus est. Undequaque autem in orbem considerans circumspicit, an alicubi appareret monasterium, in quod ingressus requiesceret. Quod etiam accidit, eum excipientibus quibusdam piis et fidelibus fratribus, qui cum eum tanquam patrem germanum aspexissent, vultum ejus et pedes laverunt; et cum orassent, mensam apposuerunt, et rogarunt ut quæ erant apposita sumeret cum charitate. Postquam autem se refecit, postularunt fratres ut verbum salutis ab eo acciperent, et quam ratione possent servari a laqueis diaboli, et quemadmodum superarent turpes cogitationes. Is autem ipsos tanquam pater filios admonens, hortabatur ut essent fortes et constantes in laboribus, ut qui essent paulo post in summa quiete collocandi. Multa quoque alia cum eis disserens de exercitatione, eos valde juvit. Cum autem cessasset ab admonitione, et se parum recollegisset, considerabat quemadmodum alios admonens, se non monebat nec corrigebat; et se esse victum intelligens, cursu rursus redit in solitudinem, seipsum deflens, et dicens: Nisi quia Dominus mihi opem tulisset, propemodum in inferno habitasset anima mea (*Psal. xcix*). Propemodum in omne malum sum redactus, propemodum me in terra confecerunt. Et in eo factum est quod dictum est: Frater qui a fratre adjuvatur, est tanquam urbs munita et excelsa, et tanquam murus qui non potest corruere (*Prov. xviii*). Quanquam abhinc toto vitæ tempore luxit perpetuo, privatus mensa quæ ei dabatur divinitus, et panem suum quærens labore. Nam cum se in spelunca inclusisset, et sibi saccum et cinerem substravisset, non prius ei terra surrexit, nec cessavit flere, quam vocem angeli audiisset ei dicentem in somnis: Accepit Dominus tuam pœnitentiam, et tui est misertus; deinceps autem vide ne decipiaris. Ad te enim venient fratres quos admo-

nuisti, et afferent ad te eulogias, quas cum acceperis, vesceris cum ipsis, et perpetuo Deo ages gratias. Hæc ergo vobis narravi, o filii, ut humilitatem exerceatis, seu in parvis, seu in magnis esse videamini. Hoc est enim primum præceptum Servatoris, qui dicit: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum (*Matth. vi*). Et ne decipiamini a dæmonibus, qui vobis visa et phantasias excitant; sed si quis ad venerit, aut frater, aut amicus, aut mulier, aut pater, aut magister, aut mater, aut soror, primum extendite manus ad orationem; et si sit phantasma, fugiet a vobis. Et si vos decipiant dæmo-

nes aut homines, vobis assentantes et laudantes, ne eis pareatis, nec mente efferamini: nam me quoque sæpe noctu sic deceperunt dæmones; et neque me sinebant orare, nec quiescere, quasdam mihi phantasias præbentes tota nocte, et mane illudentes humi procumbebant, dicentes: Condone nobis, abba, quod tibi labores præbuimus tota nocte. Ego autem dicebam illis: Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem (*Psal. vi*); ne tentetis servum Domini.

Quare vos quoque, o filii, quietem persequamini, vos semper exercentes ad contemplationem, ut puram possideatis mentem, Deum rogantes. Nam ille quoque est bonus exercitator, qui assidue in mundo exercetur, et in honestis occupatur actionibus: qui humanitatem ostendit et clementiam, hospitalitatemque et charitatem, et fecit eleemosynas, et bene facit advenientibus, et opem fert laborantibus, et permanet citra ullam offensionem. Est quidem hic quoque valde bonus; versatur enim in actione et præcepta exsequitur; sed in rebus terrenis occupatur. Illis quidem certe præstantior est et major qui versatur in contemplatione, qui rebus agendis se transfert ad intelligentiam, eas res aliis relinquens providendas, ipse autem et seipso abnegato, et sui oblitus, scrutatur cœlestia, Deo omnium solutus et expeditus assistens, a nulla autem alia cura retro avulsus. Qui est enim hujusmodi, una cum Deo degit, una cum Deo versatur, assiduis hymnis Deum semper celebrans.

Novi enim ego hominem in solitudine, qui decem annos cibi terreni nihil gustavit, sed ei angelus tertio quoque die cœlestem cibum ad eum afferebat, et ei in os injiciebat, isque erat ei instar cibi et potus. Scio quoque ad hunc hominem in phantasia venisse dæmones, ostendentes angelicos exercitus, et currus ignis, et multos satellites, tanquam alicujus regis venientis, et ei dicentes: In omnibus te recte et ex virtute gessisti, o homo; de cætero me adora, et tanquam Eliam te assumam. Dicebat autem apud se monachus: Adoro quotidie Regem meum et Servatorem; et si hic esset ille, non hoc a me peteret. Postquam autem ei dixit quod habebat in animo; Dominum meum et Regem habeo Deum, quem semper adoro, tu autem non es rex meus, ille protinus evanuit. Hæc autem tanquam de alio disserens, instituta vitæ suæ, et res gestas volebat celare. Qui autem una cum eo erant patres, eum dicebant hæc vidisse.

Hæc et alias multa nobis narrans beatus Joannes, et tres dies ad nonam usque disserens, nostras curavit animas. Cum autem dedisset nobis benedictiones, jussit ire in pace, nobis quoque dicta quadam prophetia: Hodie, aiebat, nuntiata est (95) Alexandriæ victoria maxime pii Theodosii, propter de medio sublato tyrannum Eugeemum, et oportet imperatorem mori morte propria, quod quidem revera ita fieri contigit. Licebat autem cernere multitudinem eorum qui cum ipso erant monachorum in ecclesiis veluti quosdam justorum choros, lucidis vestibibus indutos, et hymnis assiduis Deum glorificantes.

ἀπεχούσης, καὶ τοῦ καύματος αὐτὸν θλίβοντος ἐκοπίασε. κατενόει δὲ πάντοθεν ἐαυτοῦ κύκλῳ περισκοπῶν εἶπου μοναστήριον ἀναφανείη, καὶ εἰσελθὼν ἀναπαύσεται· ὅπερ καὶ γέγονεν· ὑποδεξαμένων αὐτὸν τινῶν εὐλαβῶν καὶ πιστῶν ἀδελφῶν· οἳ ὡς Πατέρα γνήσιον θεασάμενοι ἐνίψαν τὴν ὄψιν αὐτοῦ καὶ τοὺς πόδας, καὶ εὐξάμενος τράπεζαν παραθέντες, τῶν εὐρεθέντων ἠξίου μετὰ ἀγάπης μεταλαβεῖν. Ὡς δὲ ἀνεκτίσαστο, ἤτουν σωτηρίας λόγον παρ' αὐτοῦ οἱ ἀδελφοὶ λέγεσθαι, καὶ οἷαις μεθοδῶν δύναιντο σωθῆναι ἔκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, καὶ πῶς τῶν αἰσχυρῶν λογισμῶν περιγέγωνται. Ὁ δὲ αὐτοῖς ὡς πατήρ τέκνα νοουθετῶν παρήνει προσκαρτερεῖν ἐν τοῖς πόνοις ὀλίγον ὕστερον εἰς ἀνάπαυσιν πολλὴν μεθισταμένοις· καὶ πολλὰ ἕτερα περὶ ἀσκήσεως αὐτοῖς διαλεγόμενος λίαν ὠφέλησε. Πausάμενος δὲ τῆς νοουθεσίας, καὶ μικρὸν ἐν ἑαυτῷ γινόμενος, διελογίζετο πῶς ἄλλους νοουθετῶν αὐτὸς ἀνοουθέτητος ἔμεινεν. Καὶ συνιδῶν ἑαυτοῦ τὴν ἤτταν, δρομαῖος πάλιν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐχώρει, ἀποδυρόμενος ἑαυτὸν, καὶ λέγων· Εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἐβοήθησέ μοι, παρὰ βραχὺ παρῴκησε τῷ ἄδῃ ἢ ψυχῇ μου· καὶ, παρ' ὀλίγον ἐγενόμην ἐν παντὶ κακῷ· παρὰ μικρὸν συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῆ, καὶ γέγονεν ἐπ' αὐτῷ τὸ εἶρημένον, Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ἰσχυρὰ, καὶ ὡς τεῖχος ἀπρωτον. Καὶ τότε ἐκεῖθε λοιπὸν πενθῶν διετέλει πάντα τὸν βίον, τὴν θεόθεν τράπεζαν ζημιωθεὶς, καὶ μετὰ καμάτου τὸν ἄρτον αὐτοῦ ποριζόμενος. Καθεῖρξας γὰρ ἑαυτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσας, οὐ πρότερον ἀνέστη χαμόθεν, οὐδὲ ἐπαύσατο ἀποδυρόμενος, ἕως φωνῆς ἀκοῦσαι ἀγγέλου λέγοντος πρὸς αὐτὸν κατ' ὄναρ. Ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν σου, καὶ ἠλέησέ σου, καὶ τοῦ λοιποῦ, ὅρα μὴ ἀπατηθῆς. Ἐλεύσονται δὲ οἱ ἀδελφοὶ πρὸς σέ, παρακαλοῦντές σε, οὓς σὺ ἐνουθέτησας, καὶ κομιούσι σοι εὐλογίας, ὡς ὑποδεξάμενος μεταλήψῃ σὺν αὐτοῖς, καὶ τῷ Θεῷ διαπαντὸς εὐχαριστήσεις. Ταῦτα οὖν, ὦ τέκνα, ὑμῖν ὑφηγησάμην, ἵνα τὴν ταπεινοφροσύνην πρώτην ἀσκήσητε, κἂν ἐν μεγάλοις δόξητε εἶναι. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ πρώτη τοῦ Σωτῆρος ἐντολή, λέγοντος. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· καὶ ἵνα μὴ ἀπατηθῆτε ὑπὸ τῶν δαιμόνων, τὰς φαντασίας ὑμῖν ἐγειρόντων· ἀλλ' ἐάν τις ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς ἀδελφός, ἢ φίλος, ἢ γυνή, ἢ πατήρ, ἢ μήτηρ, ἢ ἀδελφός, ἢ διδάσκαλος, ἢ παῖς, ἢ οἰκέτης, πρῶτον εἰς προσευχὴν τὰς χεῖρας ἐκτείνετε καὶ ἐὰν ᾗ φάντασμα, φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· κἂν ἀπατώσιν ὑμᾶς οἱ δαίμονες ἢ ἄνθρωποι κολακεύοντες ὑμᾶς καὶ ἐπαινοῦντες, μὴ πείσθε αὐτοῖς μηδὲ ἐπαίρεσθε τῇ διανοίᾳ. Κάμῃ γὰρ οὕτως πολλάκις ἠπάτησαν οἱ δαίμονες ἐν νυκτὶ, καὶ οὔτε εὐξασθαί με, οὔτε ἀναπαύσασθαι συνεχώρουν, φαντασίας μοί τινος παρέχοντες ὅλην τὴν νύκτα· καὶ πρῶτ' ἐμπαίζοντες προσέπεσάν μοι λέγοντες· Συγχώρησον ἡμῖν, ἀββᾶ, ὅτι κόπους σοι παρέσχομεν ὅλην τὴν νύκτα. Ἐγὼ δὲ εἶπον πρὸς αὐτούς· Ἀπόστησε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Οὐ γὰρ μὴ ἐκπειράσητε δοῦλον Κυρίου.

Ἄστε οὖν καὶ ὑμεῖς τὴν ἡσυχίαν μεταδιώξατε πρὸς τὴν θεωρίαν αἰεὶ γυμναζόμενοι, ἵνα καθαρὸν νοῦν κτήσησθε τῷ Θεῷ προσευχόμενοι. Καλὸς μὲν γὰρ κάκεινος ὁ ἀσκητῆς ὁ συνεχῶς ἐν τῷ κόσμῳ γυμναζόμενος, καὶ περὶ τὰς καλὰς πράξεις ἐπασχολούμενος, ὁ τὴν φιλαδελφίαν ἐπιδείκνυμενος, καὶ τὴν φιλοξενίαν, καὶ ἀγάπην, καὶ ἐλεημοσύνας διαπραττόμενος, καὶ εὐεργετῶν τοὺς πρὸντας καὶ τοῖς κάμνουσι βοηθῶν, καὶ ἀσκασδάλιστος διαμένων. Καλὸς μὲν οὗτος καὶ πάνυ καλός· πρακτικὸς γὰρ οὗτος καὶ ἐργάτης ἐστὶ τῶν ἐντολῶν, ἀλλὰ περὶ τὰ γήινα ἀσχολεῖται. Κρείττων γε μὴν τούτου καὶ μείζων ὁ θεωρητικὸς ἐκεῖνος ὁ ἀπὸ τῶν πρακτικῶν ἐπὶ τὴν νόησιν ἀναδραμῶν, παρὲς ἑτέροις ταῦτα φροντίζειν, αὐτὸς δὲ καὶ ἑαυτὸν ἀπαρνησάμενος, καὶ ἑαυτοῦ λήθην ἔχων πολυπραγμονεῖ τὰ οὐράνια, εὐλύτος πάντων τῷ Θεῷ παριστάμενος, ὑπ' οὐδεμιᾶς φροντίδος ἑτέρας ὀπισθεν κατασπώμενος· Ὁ τοιοῦτος γὰρ Θεῷ συνάγει, Θεῷ συμπολιτεύεται, ἀπαύστοις ὕμνοις αἰεὶ ὕμνων Θεόν.

Οἶδα γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπον ἐν τῇ ἐρήμῳ, μηδὲν γήινον βρῶμα ἐπὶ δέκα ἔτη γευσάμενον· ἀλλ' ἄγγελος αὐτῷ κατὰ τρεῖς ἡμέρας οὐράνιον βρῶμα ἐκόμιζεν, καὶ ἔβαλλεν αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα, καὶ τοῦτο αὐτῷ ἀντὶ τροφῆς καὶ πότου ἐγένετο. Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, ὅτι ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐν φαντασίαις οἱ δαίμονες, ἀγγελικὰς στρατίας ἐπιδείκνυντες, καὶ ἄρματα πυρὸς, καὶ δορυφορία πολλή [αἰ. δορυφορίαν πολλήν], οἷά τε βασιλέως τινὸς ἐπιδημοῦντος, καὶ λέγοντες [αἰ. λέγουτος] αὐτῷ· Κατώρθωσας πάντα, ἄνθρωπε, λοιπὸν προκύνησόν με, καὶ ὡς Ἡλίαν σε ἀναλήψομαι. Ἐλεγε δὲ ὁ μοναχὸς ἐν τῇ αὐτοῦ διανοίᾳ· Καθημέραν προσκυνῶ τῷ ἐμῷ βασιλεῖ τῷ Σωτῆρι, καὶ εἰ ἦν οὗτος ἐκεῖνος, οὐκ ἂν παρ' ἐμοῦ τοῦτο ἦται. Ὡς δὲ μόνον εἶπεν ἐν ἑαυτῷ τὰ τῆς διανοίας, ὅτι Ἐγὼ ἐγὼ τὸν ἐμὸν βασιλέα [καὶ] τὸν Θεόν, ὃν αἰεὶ προσκυνῶ, σὺ δὲ οὐκ εἰ ἐμὸς βασιλεὺς, εὐθὺς ἄφαντος γέγονεν. Ταῦτα δὲ ὡς περὶ ἄλλου διαλεγόμενος, τὰς ἑαυτοῦ πολιτείας κρύπτειν ἠβούλετο. Οἱ δὲ συνόντες αὐτῷ Πατέρες, αὐτὸν ἔλεγον ταῦτα ἔωρακένας.

Ταῦτα καὶ ἄλλα πάμπολλα ἡμῖν διηγούμενος ὁ μακάριος Ἰωάννης ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἕως ἑνάτης ὥρας διαλεγόμενος, τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐθεράπευε. Δοὺς δὲ ἡμῖν εὐλογίας, ἐν εἰρήνῃ πορευθῆναι προσέταξεν. εἰπὼν ἡμῖν καὶ προφητείαν τινά· ὅτι σήμερον τὰ ἐπινίκια τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Θεοδοσίου εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐσεληλύθασιν, κατὰ τῆς τοῦ τυράννου Εὐγενίου ἀναιρέσεως· καὶ ὅτι δεῖ τὸν βασιλέα οἰκείῳ θανάτῳ τελευτῆσαι· ἅπερ συνέβη κατὰ ἀλήθειαν οὕτως γενέσθαι.

Ἦν δὲ ἰδεῖν τὸ πλῆθος τῶν συνόντων αὐτῷ μοναχῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἶονεὶ χοροὺς τινὰς δικαίων λαμπροφροῦντας, καὶ ἀπαύστοις ὕμνοις τὸν Θεὸν δοξάζοντας.

Ὡς δὲ πολλοὺς καὶ ἄλλους Πατέρας ἐθεασάμεθα, ἤκασιν ἀδελφοὶ ἀπαγγέλλοντες ἡμῖν τετελειώσθαι τὸν μακάριον Ἰωάννην θαυμαστὸν τινα τρόπον· ἐν-
τειλάμενος γὰρ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας μηδένα συγχωρεῖν
πρὸς αὐτὸν ἀνιέναι, κλίνας τὰ γόνατα εἰς προσευχὴν
ἐτελειώθη, ἀπελθὼν πρὸς Θεόν. Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛ. ΜΖ'.

Περὶ Ποιμενίης.

Οὗτος καὶ τῆ δούλη τοῦ Χριστοῦ Ποιμενίη παρα-
βλοῦσα αὐτῷ ἱστορίας χάριν, οὐ συντετύχηκε μὲν
αὐτῇ κατὰ πρόσωπον, ἐδήλωσεν δὲ αὐτῇ τινὰ, καὶ
τῶν ἀπορρήτων, παρήγγειλεν δὲ αὐτῇ κατερχομένη,
ἀπὸ Θηβαίδος μὴ ἐκνεῦσαι ἐπὶ Ἀλεξάνδρειαν, ἐπεὶ
πειρασμοῖς ἔχει περιπεσεῖν. Ἡ δὲ, ἡ παραλογιστα-
μένη τοῦ μεγαλοῦ τὴν πρόρρησιν, ἢ ἐπιλαθομένη, ἐξ-
ένευσεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἱστορίας χάριν,
τάχα θέλουσα ἰδεῖν τὴν πόλιν. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν
πλησίον Νικιοῦς τῆς πόλεως παρέλαθεν αὐτῆς τὰ
πλοῖα ἀναπαύσεως χάριν. Ἐξελθόντες οὖν οἱ παῖδες
ἐξ ὀταξίας τινὸς συνέβαλον μάχην μετὰ τῶν ἐπιχω-
ρίων ἀνδρῶν ἀπονενοημένων· οἳ τινες ἐνὸς μὲν εὐ-
νούχου δάκτυλον ἀπέκοψαν, ἄλλον δὲ ἐφόνευσαν·
Διονύσιον δὲ τὸν ἅγιον ἐπίσκοπον καὶ εἰς τὸν ποταμὸν
ἔβαψαν ὁμῶς ἄγνοήσαντες· κάκεινῃν αὐτὴν ἔπλυναν
λοιδορίαις καὶ ἐφόδησαν ἀπειλαῖς, τοὺς λοιποὺς
παῖδας πάντας τραυματίσαντες.

ΚΕΦΑΛ. ΜΗ'.

Περὶ ἀββά Ἀμμωνᾶ.

Ἐθεασάμεθα ἐν Θηβαίδι καὶ ἕτερον ἄνδρα ὀνό-
ματι Ἀμμωνᾶν, Πατέρα μοναχῶν ὡσεὶ τρεῖς χιλιά-
δας· οὗς καὶ Ταβεννησίωτας ὀνόμαλον, μεγάλην
ἔχοντας πολιτείαν, καὶ μηδωτὰς φοροῦντας, καὶ κε-
καλυμμένῳ προσώπῳ ἐσθίοντας, κάτω νεύοντας,
μήτις τὸν πλησίον θεάσθηται ἐσθίοντα, καὶ σιωπὴν
ἀσχοῦντας πολλήν, ὡς δοκεῖ ἐν ἐρημίαις εἶναι, ἐκά-
στου τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν κρύφα ἐκτελοῦντος, μόνον
δὲ σχήματι καθημένους ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ δο-
κεῖν ἐσθίειν, πειρωμένους δὲ λανθάνειν ἀλλήλους. Οἱ
μὲν γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἢ δεῦτερον τῷ στόματι τὴν
χεῖρα προσήγαγον, ἄρτου ἢ ἐλαίων, ἢ τινος τῶν πα-
ρακειμένων ἀψάμενοι, καὶ ἐκάστου προσφαγίου ἅπαξ
γεύομενοι, ἤρχοῦντο τῆ τροφῆ ταύτῃ. Ἄλλοι δὲ τὸν
ἄρτον ἡρέμα μαστῶμενοι ἀπροσπορήτως τε τῶν ἄλλων
ἔχοντες, οὕτως ἐνεκαρτέρουν. Ἄλλοι δὲ τοῦ ζωμοῦ
μόνου κρίτον ἐγεύοντο, ἐνεκρατεύοντο δὲ τῶν ἄλλων. **D**
Ἄπερ πάντα κατὰ λόγον θαυμάσας οὐ παρήκα τὴν ἐκ
τούτων ὠφέλειαν.

ΚΕΦΑΛ. ΜΘ'.

Περὶ τοῦ ἀββά Βῆ.

Ἴδομεν δὲ καὶ ἄλλον πρεσβύτερον πραότητι πάντας
ἀνθρώπους ὑπερβαλλόμενον, ἀββά Βῆ ὀνόματι. Ὁν
διεβεβαιοῦντο οἱ περὶ αὐτὸν ἀδελφοὶ, μηδέ ποτε ὁμώ-
σαι, μηδὲ ψεύσασθαι, μηδὲ ὀργισθῆναι κατὰ τινος,
μηδὲ ἐπιπλῆσαι λόγῳ τινὶ πώποτε. Ἦν γὰρ ὁ βίος
αὐτοῦ λίαν ἡσύχιος, καὶ ὁ τρόπος ἐπιεικῆς, ἀγγε-
λικὴν κατάστασιν ἔχοντος. Ἦν καὶ ταπεινῶφρων
ἄγαν, καὶ ἑαυτὸν εὐτελίζων. Πολλὰ γὰρ αὐτὸν ἡμῶν

A παρακαλούντων εἰπεῖν πρὸς ἡμᾶς προτρεπτικὸν τινα
λόγον, μόλις ἠνέσχετο περὶ πραότητος ἡμῖν μόνον
ὀλίγα διαδεχθῆναι. Οὗτος ἱποποτάμου ποτὲ λυμνη-
μένου τὴν γείτονα χώραν, ἐπιστὰς τῷ τόπῳ ὑπὸ τῶν
γεωργῶν παρακληθεὶς, καὶ ἰδὼν τὸ θηρίον ἐξαίσιον
μέγεθος ἔχον, πραεῖα φωνῇ ἐνετέλλετο αὐτῷ λέγων·
Παραγγέλλω σοι ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ μηκέτι λυμη-
νασθαι τὴν χώραν. Ὁ δὲ, ὡς ὑπὸ ἀγγέλου ἀπελασθεὶς
τοῦ τόπου, παντάπασιν ἀφανῆς γέγονεν. Οὕτω καὶ
κροκόδειλον ἀπεδίωξεν ἄλλοτε.

ΚΕΦΑΛ. Ν'.

Περὶ τοῦ ἀββά Θεώνος.

Ἴδομεν δὲ καὶ ἄλλον οὐ μακρὰν τῆς πόλεως ἐπὶ
τὴν ἔρημον, ὀνόματι Θεωνᾶν, ἄνδρα ἅγιον, ἐν οἰκίσκῳ
κατὰ μόνας ἐγκεκλεισμένον, ἐπὶ τριακονταετῆ χρό-
νον σιωπὴν ἀσκήσαντα· ὅς πλείστας δυνάμεις ἐπι-
τελῶν, ὡς προφήτης παρ' αὐτοῖς ἐνομιζέτο. Ἐξήρ-
χετο γὰρ πρὸς αὐτὸν ἡμέριον τὸ πλῆθος τῶν
ἀσθενούντων. Καὶ διὰ θυρίδος ἐπιτεθείς αὐτοῖς τὰς
χεῖρας ὑγιεῖς ἀπέπεμπεν. Ἦν δὲ ἰδεῖν αὐτὸν πρόσ-
ωπον ἀγγέλου ἔχοντα, χαροποιὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς,
καὶ πολλῆς χάριτος ὄλον μεστόν. Ὅς οὐ πρὸ πολ-
λοῦ τινος χρόνου ληστῶν αὐτῷ ἐπελθόντων νυκτὸς
μακρόθεν, οἰθηθέντων χρυσίον παρ' αὐτῷ εὐρήσειν,
καὶ βουλομένων αὐτὸν ἀναρεῖν, ῥύξατο, καὶ ἀκίνη-
τοι παρὰ τὰς θύρας ἄχρι πρωῆ ἔμειναν. Παραγενο-
μένων δὲ πρὸς αὐτὸν τῶν ὄχλων, καὶ πυρὶ παρα-
δοῦναι νοουμένων, ἀναγκασθεὶς ἕνα πρὸς αὐτοὺς
ἀπεφθέγγετο λόγον. Ἄφετε τούτους ὑγιεῖς ἀπελθεῖν·
εἰ δὲ μὴ, ἡ χάρις τῶν ἱαμάτων ἀπ' ἐμοῦ φεύξεταί.
C Οἱ δὲ ἤκουσαν αὐτοῦ. Οὐδὲ γὰρ ἀντειπεῖν ἐτόλμων.
Καὶ ἦσαν εὐθὺς οἱ λησταὶ ἐν τοῖς πέριξ μοναστη-
ρίοις σὺν τοῖς μοναχοῖς μεταβαλόντες τὸν τρόπον,
καὶ ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις μετανοοῦντες. Πεπαίδευτο
δὲ ὁ ἄνθρωπος τρίπλη τῶν λέξεων χάριτι ἐν τε Ἑλληνι-
κοῖς, καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ Αἰγυπτιακοῖς ἀναγνώσμασι,
καθὼς παρὰ πολλῶν καὶ παρ' αὐτοῦ ἐκείνου ἐμά-
θομεν. Ἐπιγνοὺς γὰρ ἡμᾶς ξένους ὄντας, γράψας
ἐν πινακιδίῳ τῷ Θεῷ ἐφ' ἡμῖν εὐχαρίστησεν.
Ἦσθιεν δὲ τῶν σπερμάτων τὰ ἀνεφθα. Ἐξῆρει δὲ ὡς
φασί, νύκτωρ τοῦ κελλίου, καὶ ἀγρίοις θηρίοις συν-
ηγελάζετο, καὶ ἐξ οὗ εἶχεν ὕδατος αὐτὰ ἐπότιζεν. Ἦν
γὰρ ἰδεῖν ἔχνη βουβάλων καὶ ἀνάγρων καὶ δορκάδων
τινῶν περὶ τὴν μονὴν αὐτοῦ οἷς ἀεὶ προσετέρπετο.

ΚΕΦΑΛ. ΝΑ'.

Περὶ τοῦ ἀββά Ἡλίου.

Ἴδομεν δὲ καὶ ἕτερον πρεσβύτερον τῆς Ἀντινόου
μητροπόλεως τῆς Θηβαίδος ἑκατὸν δέκα ἐτῶν λοιπὸν
ὄντα· ἐφ' ὃν ἐλέγετο τοῦ προφήτου Ἡλίου πνεῦμα
ἀναπεπαῦσθαι. Διαδόχτος γὰρ ἦν οὗτος, ἐν τῇ φο-
βερᾷ ἐκείνῃ ἐρήμῳ ἐβδομήκοντα ἔτη ποιήσας. Οὐ
δύναται δὲ λόγος ἐπάξιος τὴν τραχεῖαν ἐκείνην
ἔρημον διηγήσασθαι τῆς ἐν τῷ ὄρει, ἐν ᾧ ἐκεῖνος
ἐκαθέζετο, μηδέποτε κατελθὼν εἰς τὴν οἰκουμέ-
νην. Ἄτραπος δὲ στενὴ τις ἦν τῶν πρὸς αὐτὸν
ἀπιδόντων, ὡς μόλις ἐπιβαίνειν τοῖς ἔχνεσι τοὺς
ἀφικνουμένους, ἐνθεν κάκειθεν λίθων ἀγρίων παρα-
κειμένων. Ἦν δὲ καθήμενος ὑπὸ πέτραν τινὰ εἰς

Postquam autem multos quoque alios Patres vidimus, venerunt fratres nobis annuntiantes consummatum esse beatum Joannem modo quodam admirabili: hanc cum jussisset ut tres dies neminem sine-
rent ad se venire, genibus flexis ad orationem, consummatus est, ad Deum veniens, cui gloria in sæcula.

CAPUT XLVII.

De Pœmenia.

Is quoque cum Christi ancilla Pœmenia, quæ ad eum videndum accesserat, non est quidem colluctus, significavit autem ei quoque quædam arcana. Ei autem præcepit, dicens: Descendens a Thebaide, ne deflectas Alexandriam, quandoquidem futurum est ut cadas in tentationes. Ea autem magni Joannis prædicationem vel nihili ducens, vel ejus oblita, deflexit Alexandriam, ut videret civitatem. In itinere autem prope urbem Nicæ, ad eam accesserunt naves ejus quiescendi gratia. Egressi autem famuli ex quadam insolentia cum illius loci habitatoribus, amantibus et profligatis hominibus, manus conseruerunt: qui quidem unius quidem eunuchi digitum secuerunt, alium autem occiderunt, Dionysium autem sanctissimum episcopum in fluvium ignorantes projecerunt, et illam ipsam conviciis et maledictis impertierunt, et reliquos omnes servos sauciarunt.

CAPUT XLVIII.

Vita abbatis Ammonæ (96), et eorum qui cum ipso erant.

Vidimus autem alium quoque virum Thebaide, nomine Ammonam (*Ruff., l. II, cap. 3*), Patrem ter mille monachorum: quos etiam nominabat Tabennesiotas, qui habebant magnum vitæ agendæ institutum, ut qui et ovillas pelles ferrent, et vultu tecto comederent, et se deorsum inclinantes, ne quis proximum comedentem aspiceret; et tantum exercerent silentium, ut viderentur esse solitudine, unoquoque occulte peragente suum vitæ institutum; solum autem specie quadam in mensa sederent, conantes se invicem latere. Aliqui enim ex his semel vel bis manum ori admovebat, tangentes panem vel oleum, vel aliquid ex iis quæ erant apposita, et cum de unoquoque obsonio semel gustassent, contenti erant hoc alimento; alii autem panem sensim mandentes, alia autem accipientes citra simulationem, sic perseverabant; alii autem jusculum ter tantum degustabant, a reliquis autem abstinebant. Quæ cum, ut erat consentaneum, essem admiratus, non prætermisi eam quæ ex eis capitur utilitatem.

CAPUT XLIX.

De abbate Be (97).

Vidimus autem alium quoque senem, qui lenitate superabat omnes homines, nomine abbatem Be (*Ruffin., l. II, cap. 4*): de quo affirmabant fratres qui apud ipsum versabantur, sum nunquam jurasse, nunquam de aliquo mentitum esse, neque aliquo verbo increpasse, neque iratum fuisse; erat enim ejus vita valde quieta, et mores mansueti, ut qui statum haberet angelicum; erat autem valde quoque humilis,

et seipsum vilipendens. Cum nos autem multum rogarem, ut adhortatorium nobis sermonem diceret, vix in animum induxit ut nobis pauca dissereret de mansuetudine. Is, cum hippopotamus aliquando vastaret vicinam regionem, stans prope fluvium, rogatus ab agricolis, visa bellua ingentis magnitudinis, ei præcepit, dicens: Denuntio tibi in nomine Jesu Christi, ne amplius vastes hanc regionem. Illa autem tanquam ab angelo loco pulsa, omnino evanuit. Sic etiam aliquando abegit crocodilum.

CAPUT L.

De abbate Theona (98).

Vidimus etiam alium non procul a civitate, in solitudine, nomine Theonæ, virum sanctum, in domuncula seorsum inclusum, qui tempore triginta annorum silentium exercuerat (*Ruff., lib. II, cap. 6*). Is cum plurimas virtutes perageret, habebatur ab eis pro propheta. Exhibat enim ad ipsum per dies singulos multitudo ægrotantium, quibus manus imponens per fenestram, dimittebat eos abire salvos. Licebat enim videre ipsum habentem vultum angeli, lætis oculis, et totum plenum maxima gratia. Is, cum non multo ante tempore latrones eum noctu invasisent, existimantes se multum auri apud eum inventuros, et vellent eum occidere, peccatus est, et manserunt immobiles ad portam ejus usque ad matutinum. Cum turbæ autem mane ad eum accessissent, et eos igni mandare in animo haberent, unum tantum verbum ad eos est locutus: Sinite eos abire sanos; sin minus, a me fugiet gratia curationum. Il vero ipsum audierunt; non audebant enim contra eum dicere, et protinus abire latrones ad ea quæ erant circumcirca monasteria, mutati moribus, et de iis quæ fecerant ducti pœnitentia. Erat autem vir eruditus in triplici gratia sermonum, in scriptis Romanis, Græcis, et Ægyptiacis, sicut a multis et ab illo ipso audimus. Cum enim nos agnovisset esse hospites, scribens in tabella, Deo propter nos egit gratias. Comedebat autem semina non cocta. Noctu autem, ut aiunt, egrediebatur e cella, et congregabatur cum feris, et eas potabat ex ea quam habebat aqua. Erat enim videre vestigia bubalorum, et onagrorum, et quarundam caprearum, circa ejus monasterium, quibus semper delectabatur.

CAPUT LI.

De abbate Elia (99).

Vidimus autem alium quoque senem in solitudine Antinoi, quæ est metropolis Thebaidis, Eliam nomine, qui natus erat centum et decem annos (*Ruff., lib. II, cap. 12*). Super eum dicebant spiritum Eliæ prophetæ requievisse; erat enim valde celebratus, ut qui in terribili illa solitudine egisset septuaginta annos. Non potest autem oratio pro dignitate narrare asperam illam solitudinem, quæ est in monte in quo ille sedebat, nunquam descendens in eam quæ habitat regionem. Est enim quædam semita eorum qui ad ipsum accedunt ejusmodi, ut vix possint insistere vestigiis illi qui accedunt, hinc et inde lapidibus asperis obvallata. Erat autem sedens sub quadam petra

in spelunca, adeo ut ipsum quoque videre esset formidabile. Tremebat autem jam totus, ut quem senectus opprimeret. Multa autem signa quotidie peragebat, nec cessabat mederi ægrotantibus. Dicebant autem qui apud ipsum erant Patres, nominem meminisse ejus ascensus in montem. Comedebat autem in senectute tres uncias panis, et tres oleas vespere. In juventute autem semper semel comedebat in hebdomada.

CAPUT LII.

Vita abbatis Apollo (100).

Vidimus autem alium quoque virum sanctum in Thebaide, in finibus Hermopolis (*Ruff., l. II, cap. 7*): in quam Servator venit cum sancta Maria et Joseph, implens prophetiam Isaïæ, quæ dicit: Ecce Dominus sedet super nubem levem, et veniet in Ægyptum; et quotientur manufacta Ægyptia facie ejus, et cadent in terram (*Isaïæ XIX*). Vidimus enim illic quoque templum, in quo, ingresso urbem Servatore, ceciderunt omnia simulacra in faciem super terram. Vidimus autem illic in solitudine virum, Apollo nomine, qui monasteria habebat super montem. Erat enim pater monachorum circiter quingentorum, qui erat valde clarus et celebratus in Thebaide; erantque ejus magna opera, et magna virtutes per eum faciebat Dominus, et plurima signa et admirabilia per eum efficiebantur. Hic enim cum a pueritia multam ostendisset exercitationem, in perfecta ætate talem est consecutus gratiam. Cum enim esset octogenarius, sibi magnum congregavit monasterium virorum perfectorum, qui poterant omnes fere signa efficere. Is eum quindecim annos natus a mundo secessisset, et quadraginta annos in solitudine transegisset, et in ea omnem virtutem exercuisset: visus est postea audire Dei vocem, dicentis ei: Apollo, Apollo, per te sapientium in Ægypto, et prudentiam gentium prudentium abolebo. Perdes autem mihi cum eis etiam sapientes Babylonis, et de medio tolles omnem cultum dæmoniacum; et nunc vade in eam quæ habitatur regionem; generabis enim mihi populum peculiarem, æmulatorem bonorum operum. Is autem respondens, dixit: Aufer a me, Domine, arrogantiam, ne forte elatus supra fraternitatem, priver omni bono opere (*Tit. II*). Ei autem rursus dixit vox divina: Mitte manum tuam super collum tuum, et deinde comprehendes, et infodies arena. Is autem cum statum manum mississet super collum, apprehendit parvum Æthiopem, et eum infodit in arena clamantem et dicentem: Ego sum dæmon superbiæ. Et rursus facta est vox ad eum, dicens: Vade, quoniam quod a Deo petieris, accipies. Is autem cum primum hoc audisset, profectus est in eam quæ habitatur regionem, tempore Juliani tyranni, et tunc venit in propinquam solitudinem.

Cum quamdam autem parvam occupasset speluncam, manebat subter montem. Ejus autem opus erat, toto diurno spatio preces edere; noctu quidem centies, interdiu autem toties, flexis genibus. Ejus autem alimentum tunc quoque sicut prius, admirabili et

A præter opinionem ratione a Deo suppeditatur. Ei enim in solitudine per angelum afferebatur nutrimentum. Ejus autem indumentum erat lebiton, quod nonnulli colobium appellant, et parvum linteum in ejus capite. Hæc enim ei manebant in solitudine, nec veterascebant. Erat autem in solitudine propinqua terræ quæ habitatur, faciens signa et virtutes admirabiles in virtute Spiritus: quas propter miraculi insignem magnitudinem nemo potest omnes dicere, sicut audivimus a senibus qui cum eo versabantur, qui ipsi quoque erant viri perfecti, et præerant multis fratribus. Fuit itaque protinus clarus ac celebratus, tanquam novus aliquis propheta vel apostolus, qui venisset nostro sæculo; et cum magna fama de eo sparsa esset, omnes qui circumcirca dispersi habitabant monachi, semper ad eum veniebant, et tanquam patri germano, dona suas offerebant animas. Is autem alios quidem hortabatur ad contemplationem; alios vero instituebat, ut persequerentur virtutem, quæ versatur in actione, primum ostendens opere ea quæ ipsos facere admonebat sermone. Sæpe enim eis ostendens exercitationem, Dominica solum cum eis versabatur: ipse quidem non amplius sumens, quam olera quæ sua sponte nascuntur in terra; non panem interim vel legumen, non ex fructibus arborum aliquid comedens, nec quæcunque igni admota veniunt in usus hominum.

Cum autem tempore Juliani aliquando audiisset fratrem in exercitu captum vinctum teneri in custodia, accessit ad eum cum fraternitate, rogans eum et admonens, ut esset fortis et constans in laboribus, et despiceret pericula sibi imminencia. Dicit enim esse sibi tempus certaminum, ut tunc quoque mens ejus probetur insultu tentationum. Postquam autem his verbis ejus animum confirmavit, adveniens tribunus, qui quodam sceleris ferebatur impetu, cum quidam ei de ipsis significasset, clausis portis custodiæ, et ipsum et omnes qui cum eo erant monachos inclusit, tanquam futuros aptos ad militiam; et cum eis quot satis essent custodes constituisset, domum rediit, nec auditione quidem ab eis rogari sustinens. Media autem nocte, lampadem ferens angelus apparet custodibus, lumine illustrans omnes qui erant in carcere, adeo ut præ stupore hiantes starent custodes. Qui cum surrexissent, eos rogarunt ut omnes abirent, eis apertis januis; fatebantur enim esse satius pro iis mori, quam quæ ad eos divinitus venisset libertatem qui citra rationem detinebantur despiciere. Tribunus itaque cum magistratibus mane veniens in custodiam, contendebat ut viri egrederentur e civitate; dicebat enim domum suam cecidisse terræ motu, et e suis servis optimos oppressos fuisse. Ii autem hæc audientes, Deo gratias agentes, abierunt in solitudinem, erantque omnes simul, ut dicit Apostolus, habentes cor unum et unam animam (*Act. IV*).

Docebat autem quotidie ornari virtutibus, et machinas diaboli in cogitationibus in principio protinus

σπήλαιον, ὥστε καὶ τὸ ἰδεῖν αὐτὸν λίαν ἦν φοβερόν. Ἐτρεμε δὲ λοιπὸν ὅλος ὑπὸ τοῦ γήρωσ συνεχόμενος. Πολλὰ δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν σημεῖα ἐπιτελούν, καὶ ἰώμενος τοὺς κάμνοντας οὐκ ἐπαύετο. Ἐλεγον δὲ περὶ αὐτοῦ οἱ Πατέρες, ὅτι οὐδεὶς μέμνηται τὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει γεγεννημένην ἀνοδὸν. Ἦσθιεν δὲ ἐν τῷ γήρει τρεῖς οὐγγίαις ἄρτου εἰς ἑσπέραν, καὶ τρεῖς ἐλαίας. Ἐν νεότητι δὲ ἀεὶ δι' ἑβδομάδος ἐσθίων ἀπαξ διετέλει.

ΚΕΦΑΛ. ΝΒ'.

Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀπολλῶ.

Ἐθεασάμεθα δὲ καὶ ἕτερον ἄνδρα ἅγιον ὀνόματι Ἀπολλῶ, ἐν Θηβαίῳ, ἐν ὁρίοις Ἑρμουπόλεως· ἐν ᾧ ὁ Σωτὴρ μετὰ τῆς παρθένου Μαρίας καὶ τοῦ δικαίου Ἰωσήφ παρεγένετο, Ἡσαίου τὴν προφητείαν ἀναπληρῶν, λέγοντος· Ἴδου Κύριος κἀθήται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἦξει εἰς Αἴγυπτον, καὶ σεισθήσονται χειροποίητα Αἰγύπτου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ πεσοῦνται ἐπὶ τὴν γῆν. Ἴδομεν ἐκεῖ καὶ τὸν ναὸν ἔνθα, εἰσελθόντος τοῦ Σωτῆρος ἐν τῇ πόλει, τὰ εἰδῶλα πάντα κατέπεσεν ἐπὶ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν. Ἴδομεν οὖν τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐν τῇ ἐρήμῳ ὑπὸ τὸ ὄρος ἔχοντα μοναστήριον, Πατέρα ὡς πεντακοσίων μοναχῶν· ὃς διαδόητος ἐν Θηβαίῳ· καὶ ἔργα μέγала ἦν αὐτῷ, καὶ δυνάμεις μεγάλας ἐποίει δι' αὐτοῦ ὁ Κύριος. Σημεῖα δὲ πάνυ πολλὰ δι' αὐτοῦ ἐπετελοῦντο. Οὗτος γὰρ ἐκ παιδῶθεν πολλὴν ἄσκησιν ἐνδειξάμενος, ἐν τῷ τέλει τῆς ἡλικίας τοσαύτης ἔτυχε χάριτος. Ὀγδοηκοστοῦ γὰρ ὢν ἔτους μέγα μοναστήριον ἑαυτῷ συνεκρότησεν τελείων ἀνδρῶν πεντακοσίων δυναμένων σχεδὸν πάντων σημεῖα ἐπιτελεῖν. Οὗτος δεκαπέντε ἐτῶν ἀναχωρήσας τοῦ κόσμου καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ διατελέσας, πᾶσαν ἀρετὴν ἀκριθῶς ἐξασήσας, ὕστερον φωνῆς ἀκούειν ἔδοξε τοῦ Θεοῦ, πρὸς αὐτὸν λέγοντος· Ἀπολλῶ, Ἀπολλῶ, διὰ σοῦ τὴν σοφίαν τῶν Αἰγυπτίων καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἔθνῶν ἀθετήσω. Ἀπολεῖς δὲ μοι σὺν αὐτοῖς καὶ τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνίους, καὶ πᾶσαν τὴν δαιμονικὴν λατρείαν ἐξαφανίσεις. Καὶ νῦν πορεύου εἰς τὴν οἰκουμένην. Γεννήσεις γὰρ μοι λαὸν περιούσιον ζηλωτῶν καλῶν ἔργων. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀφελε ἀπ' ἐμοῦ, Δέσποτα, τὴν ἀλαζονίαν, μή πως ὑπεραρθεῖς ὑπὲρ τὴν ἀδελφότητα, τὸ πᾶν ἀγαθὸν ζημιωθῶ. Εἶπε δὲ πάλιν ἡ θεία φωνὴ πρὸς αὐτὸν· Ἐπίβαλον τῇ χαῖρᾷ σου ἐπὶ τὸν ἀχένα σου· καὶ καθέξεις, καὶ κατορύξεις αὐτὴν ἐν τῇ ἄμμῳ. Ὁ δὲ ταχέως τὴν γεῖρα ἐπὶ τὸν ἀχένα ἐπιβαλὼν, ἐδράξατο Αἰθίοπος μικροῦ· καὶ κατέχωσεν αὐτὸν ἐν τῇ ἄμμῳ, βοῶντα καὶ λέγοντα· Ἐγὼ εἰμι ὁ τῆς ὑπερηφανίας δαίμων. Καὶ πάλιν φωνὴ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα· Πορεύου, ὅτι πᾶν ὃ ἐὰν αἰτήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ λήψῃ. Ὁ δὲ εὐθὺς ἀκούσας εἰς τὴν οἰκουμένην ἐξώρμησε, κατὰ τὸν καιρὸν Ἰουλιανοῦ τοῦ τυράννου, καὶ παραβάλλει τέως ἐν τῇ πλησίον ἐρήμῳ.

Σπήλαιον δὲ τι μικρὸν καταλαβὼν, ἐκεῖ κατέμενε ὑπὸ τὸ ὄρος. Τὸ δὲ ἔργον αὐτοῦ ἦν τὸ πᾶν, ἡμερίους εὐχὰς ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ, ἑκατοντάκις μὲν ἐν νυκτὶ,

ἄποσαυτάκις δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, κάμπτοντος τὰ γόνατα. Ἡ τροφή δὲ αὐτοῦ τέως καθάπερ πρῶτον παρὰ Θεοῦ ἐξ ἀμυγδαλῶν ἐχορηγεῖτο. Ἐν τῇ ἐρήμῳ γὰρ αὐτῷ ἡ τροφή παρ' ἀγγέλου ἐκομίζετο. Τὸ δὲ ἔνδυμα ἦν αὐτῷ ἁ λειβιδῶν, ὅνπερ τινὲς κολόδιον προσαρρεύουσι, καὶ λέντιον μικρὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ταῦτα γὰρ αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔμειναν μὴ παλαιούμενα. Ἦν γοῦν ἐν τῇ πλησίον τῆς οἰκουμένης ἐρήμῳ, ἐν τῇ δυνάμει διάγων τοῦ Πνεύματος, σημεῖα δὲ καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶν θαυμαστάς, ἃς οὐκ ἂν τις δι' ὑπερβολὴν θαύματος πάσας ἐξειπεῖν δύναται, καθὼς παρὰ τῶν συνόντων αὐτῷ πρεσβυτέρων ἠκούσαμεν, καὶ αὐτῶν τελείων ὄντων καὶ ἡγουμένων πολλῆς ἀδελφότητος. Γέγονεν οὖν εὐθὺς διαδόητος ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἂν νέος τις προφήτης καὶ ἀπόστολος τῇ ἡμετέρᾳ γενεᾷ ἐπιφοιτήσας. Φήμης δὲ πολλῆς περὶ αὐτοῦ διαδραμούσης, πάντες οἱ πέριξ σποράδην μένοντες μοναχοὶ πρὸς αὐτὸν ἀεὶ ἔφθονον, ὡς πατρὶ γνησίῳ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς δῶρα προσφέροντες. Ὁ δὲ οὐκ μὲν πρὸς θεωρίαν προσεκαλεῖτο οὐκ δὲ τὴν πρακτικὴν συνεβίβαζε μετελθεῖν ἀρετῆν· πρῶτον δείκνυς ἔργῳ, ἄπερ λόγῳ ποιεῖν ἄλλους ἐνουθετεῖ. Πολλάκις γὰρ ἐπιδεικνύων αὐτοῖς τὴν ἄσκησιν, κατὰ Κυριακὴν μόνον μετ' αὐτῶν μετελάμβανεν· αὐτὸς μὲν, ἢ ὅσον περ τῶν λαχάνων αὐτομάτως ἐκ τῆς γῆς ἀνεφύετο, οὐκ ἄρτον, οὐκ ὄσπριον, οὐ τῶν ἐν τοῖς φυτοῖς ὑπῶρων τι διαιτώμενος, οὐδ' ὅσα διὰ τοῦ πυρὸς ἔχει τὴν χρῆσιν.

Ἀκούσας δὲ ποτε ἐν τοῖς Ἰουλιανοῦ καιροῖς, ὅτι ἀδελφὸς εἰς στρατείαν κρατηθεὶς ἐν φυλακῇ δεσμώτης κἀθήται, παρεγένετο πρὸς αὐτὸν μετὰ τῆς ἀδελφότητος, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ νουθετῶν καρτερεῖν ἐν τοῖς πόνοις, καὶ τοὺς ἐπερχομένους αὐτῷ κινδύνους ὑπερορᾶν. Καιρὸν γὰρ φησὶν εἶναι ἀγώνων αὐτῷ τότε καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ τῇ τῶν πειρασμῶν προσβολῇ δοκιμάζεσθαι. Ὡς δὲ ἐπιστήριξεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, τοῖς λόγοις τούτοις ἐπιστάς ὁ χιλιάρχος ὄρμη τῆς κακίας φερόμενος, ἐπαγγείλαντος αὐτῷ τινος περὶ αὐτῶν, ἐπιθεὶς κλειθρα ταῖς θύραις τῆς φυλακῆς, αὐτὸν τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ μοναχοὺς πάντας κατέκλεισεν, ὡς ἐπιτηδεῖους ἐσομένους πρὸς τὴν στρατείαν, καὶ φύλακας ἱκανοὺς αὐτοῖς καταστήσας, ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἀνεχώρησε, μηδὲ ἄχρι ἀκοῆς παρακληθῆναι ὑπ' αὐτῶν ἀνασχόμενος. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον λαμπαδηφόρος ἄγγελος φαίνεται τοῖς φυλάττουσι, φωτὶ καταστράπτων πάντας ἐν τῷ οἴκηματι· ὡς ὑπ' ἐκπλήξεως ἀχανεῖς γενέσθαι τοὺς φύλακας, οἱ καὶ ἀναστάντες ἤξιουν αὐτοὺς ἀπελθεῖν ἅπαντας, τῶν θυρῶν αὐτοῖς ἀνοιχθεῖσιν. Ἄμεινον γὰρ εἶναι αὐτοῖς τεθνάναι ὑπὲρ αὐτῶν ὡμολόγουν, ἢ τὴν θεόθεν ἐλθοῦσαν τοῖς ἀλόγως κατεχομένοις ἐλευθερίαν παριδεῖν. Ὁ τοίνυν χιλιάρχος, σὺν τοῖς ἄρχουσιν ἔωθεν τῇ φυλακῇ ἐπιστάς, ἐσπούδαζεν τῆς πόλεως τοὺς ἄνδρας ἐξελθεῖν· σεισμῷ γὰρ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἔφασκε πεπτωκέναι, καὶ τοὺς βελτίστους τῶν θεραπόντων αὐτοῦ κτειληφέναι. Οἱ δὲ ὡς ἔκουσαν, φωνὰς εὐχαριστηρίους ἄδοντες τῷ Θεῷ, ἀπήεσαν ἐπὶ τὴν ἔρημον, καὶ ἦσαν λοιπὸν ὁμοῦ πάντες κατὰ τὸν ἀποστολικὸν λόγον ἔχοντες καρδίαν καὶ ψυχὴν μίαν.

Ἐδίδασκε τε αὐτοὺς καθ' ἡμέραν διακρίπειν ταῖς

ἀρεταῖς, καὶ τὰς μηχανὰς τοῦ διαβόλου τὰς ἐν τοῖς λογισμοῖς παρὰ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ἀποκρούεσθαι, θρασυθείας γὰρ, φησὶ, τῆς κεφαλῆς τοῦ ὄφρα, ἅπαν τὸ σῶμα νεκρὸν ἔστι. Τηρεῖν γὰρ ἡμῖν, φησὶν, ὁ Κύριος ἐντέλλεται τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφρα. Τοῦτο δὲ ἔστιν ἵνα μὴδὲ παρὰ τὴν ἀρχὴν τοὺς φαύλους καὶ ἀπρεπεῖς λογισμοὺς διανοεῖσθαι καταδεξώμεθα, μήτε δὲ καὶ τὴν αἰσχροὺς φαντασίαν τοῦ νοῦς ἡμῶν ἀπαλεῖψαι, πειρᾶσθαι δὲ ἀλλήλους ὑπερβάλλειν ταῖς ἀρεταῖς, μή τις ἐλάττων ἐν ταῖς εὐδοκιμήσεσι ταύταις φανεῖται τοῦ ἐτέρου. Τεκμήριον δὲ, φησὶν, ὁμῶν ἔστω ἢ τῶν ἀρετῶν προκοπὴ, ὅταν τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν ἀνορεξίαν κτήσῃσθε. Ἀρχὴ γὰρ τῶν τοῦ Θεοῦ χαρισμάτων ἔστι ταῦτα. Ὅταν δὲ καὶ τῶν θαυμάτων ἐπίδειξιν παρὰ Θεοῦ κτήσῃσθε, μὴδὲ ὡς ἱκανῶς ἔχων φυσιοῦσθαι, μὴδὲ ὑπεραρθῆτω τῷ λογισμῷ, ὡς ἤδη τι πλεον παρὰ τοὺς ἄλλους τιμημένος, μὴδὲ ὡς ἐπιδεικνύμενος πᾶσιν ὅτι τοιαύτης ἔλαχεν χάριτος. Εἰ δὲ μὴ, φρεναπατᾶ ἑαυτὸν, συληθεὶς τὰς φρένας, καὶ τῆς χάριτος ζημιωθείς. Εἶχεν οὖν μεγάλα ταῦτα ἐν τοῖς λογισμοῖς διδάγματα · ὧν καὶ ἡμεῖς πολλάκις παρ' αὐτοῦ ὕστερον ἀκηκόαμεν. Ἐν δὲ τοῖς ἔργοις μείζονα ἐπετέλει. Πᾶν γὰρ αἴτημα αὐτῷ εὐθὺς ἐδίδοτο παρὰ τοῦ Θεοῦ αἰτουμένῳ.

Καὶ ἀποκαλύψεις δὲ ἑώρα τινάς. Εἶδε γὰρ τὸν ἑαυτοῦ πρεσβύτατον ἀδελφὸν καὶ αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τελειωθέντα, καὶ μείζονα πολιτείαν ἢ αὐτὸς ἐνδείξάμενον, ᾧ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ πολὺν χρόνον συνέζησε. Καθ' ὕπνον οὖν ἐφαντάζετο σύνθρονον αὐτὸν τῶν ἀηροστόλων γινόμενον, καὶ τὴν κληρονομίαν τῶν ἀρετῶν αὐτῷ καταλείψαντα, καὶ ὡς ἐπρέσβευεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν Θεὸν ἱκετεύων ταχεῖαν αὐτοῦ τὴν μετάθεσιν ποιῆσθαι, καὶ σὺν αὐτῷ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀναπέεσθαι, εἰπόντος δὲ πρὸς αὐτὸν τοῦ Σωτῆρος, ἔτι μικρὸν αὐτὸν χρεωστεῖν αὐτῷ χρόνον ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς τὴν τελείωσιν, ἄχρις ἂν τῆς πολιτείας αὐτοῦ πολλοὶ ζηλωταὶ ἔσονται. Λαὸς γὰρ αὐτῷ μέγας τῶν μοναχῶν αὐτῷ ἐμπιστευθήσεσθαι μέλλει, καὶ στρατεία τις εὐσεβῆς, ἵνα ἀξίαν τῶν καμάτων τὴν εὐδοκίμησιν οὕτω σχοίη παρὰ τῷ κρείττονι. Ταῦτα ἑώρα, ἄπερ καὶ γέγονε. Συνελθόντων γὰρ πολλῶν πάντοθεν ἐξ ἀκοῆς μοναχῶν, καὶ διὰ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ καὶ ἀναστροφῆς πλείστων παντελῶς ἀποταξαμένων τῷ κόσμῳ, ἐγένετο συνοικία τῶν ἀδελφῶν ὁμοῦ πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ὄρει ἄχρι πεντακοσίων, κοινὸν τῶν βίον ἔχόντων καὶ τράπεζαν μίαν διαιτωμένων. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτοὺς ἀγγελικὴν τινα στρατείαν κεκοσμημένων, κόσμῳ παντὶ λευκοφορούντων, καὶ τὸ τῆς Γραφῆς ἐπὶ τούτοις πεπληρῶσθαι, λεγοῦσης, Εὐφράνθητι, ἔρημος διψῶσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἢ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Πεπλήρωτο μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλησίας τὸ προφητικὸν τοῦτο λόγιον · τετελείωτο δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐρήμου, πλείονα τέκνα τῷ Θεῷ παριστώσης ὑπὲρ τὴν οἰκουμένην γῆν. Ποῦ γὰρ τοσαύται ἐν ταῖς πόλεσι τῶν σωζομένων ἀγέλαι μοναχῶν, ὡσπερ ὅσαι αἰ κατ' Αἰγυπτιακὴν ἔρημον τῷ Θεῷ παριστώσιν; ὅσοι γὰρ ἐνταῦθα λαοὶ, τοσοῦτοι ἐν ταῖς ἐρήμοις ἐκεῖ μοναχοί. Κάμοι δοκεῖ τὸ τοῦ Ἀποστόλου ῥητὸν καὶ ἐπ' αὐτοῖς πληροῦσθαι, λέγοντος · Ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ἐκεῖ ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις. Ἐπλεόνασε γὰρ ποτε ἐν τῇ Αἰγύπτῳ πολλή τις καὶ ἄσεμνος εἰδωλολατρεία, ὡς ἐν οὐδενὶ ἔθνει. Κύνες γὰρ καὶ πιθήκους, καὶ ἄλλα

τινὰ ἑθεράπευον · καὶ σκόροδα, καὶ κρόμμυα καὶ πολλὰ τῶν εὐτελεῶν λαχάνων, θεοὺς ἐνόμιζον · ὡς αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Ἀπολλῶς ἤκουσα διηγουμένου περὶ αὐτῶν, καὶ τῆς προτέρας πολυθείας τὴν αἰτίαν ἀπαγγέλλοντος. Τὸν μὲν γὰρ βοῦν, φασὶν, ἑθεοποιούντο οἱ τὸ πρὶν παροικούντες ἡμῖν Ἕλληνας, ἐπειδὴ δὲ αὐτοῦ τὴν γεωργίαν ἐπιτελοῦντες τὴν τροφήν ἐκομίζοντο, τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ Νείλου, ὃς τὰς χώρας πάσας ἠρδευεν. Ἐσέβοντο δὲ καὶ τὴν γῆν ὡς εὐφορωτάτην οὖσαν παρὰ τὰς ἄλλας χώρας · τὰ τε λοιπὰ βδελύγματα, κύνες τε καὶ πιθήκους καὶ πᾶσαν τὴν λοιπὴν ἀπρέπειαν τῶν ζώων τε καὶ λαχάνων ἑθεράπευον καθ' ὅτι πρόφασις αὐτοῖς καὶ περὶ ταῦτα γέγονε σωτηρίας ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Φαραῶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπασχολῆσαι, ἡνίκα ἐκεῖνος Ἰσραὴλ διώκων κατεποντίσθη. Ἐκαστος γὰρ περὶ οὗ ἡσχολήθη μὴ ἐξακολουθήσας τῷ Φαραῶ, τοῦτο ἑθεοποίησε, λέγων, Τοῦτο μοι Θεὸς γέγονε σήμερον, διὸ οὐ συναπωλόμην τῷ Φαραῶ. Ταῦτα μὲν ἐν λόγοις εἶχεν ὁ ἅγιος Ἀπολλῶς.

Πρὸ δὲ τῶν λόγων, ὑπὲρ ἐν τοῖς ἔργοις ἐκέκτητό χρῆ γράψαι. Ἦσαν γὰρ αὐτῷ ποτε Ἕλληνας παροικούντες κατὰ πάντας τοὺς τόπους, καὶ κῶμαι δὲ μᾶλλον αἱ πλησίον αὐτοῦ τὴν δαιμονικὴν πλάνην ἐσέβοντο. Ναὸς δὲ ἦν μέγιστος ἐν μιᾷ τῶν κωμῶν, καὶ εἰδωλον ἐν αὐτῷ ἐπιφανέστατον. Ξύλινον δὲ ἄρα τὸ ξόανον τοῦτο ἦν. Ἐπόμπειον δὲ περιφέροντες αὐτὸ κατὰ τὰς κώμας οἱ μισροὶ ἱερεῖς, βακχεύοντες μετὰ τοῦ πλῆθους · ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ ποταμιαίου ὕδατος τὴν τελετὴν ἀποδόντες. Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐκεῖθεν παριέναι τὸν ἅγιον Ἀπολλῶν, ἅμα τισὶν ὀλίγοις ἀδελφοῖς. Ὡς δὲ ἶδε τὸ πλῆθος ἐξαίφνης δαιμονιωδῶς κατὰ τὴν χώραν μαινόμενον, κάμψας τὰ γόνατα τῷ Σωτῆρι πάντας ἐξαίφνης τοὺς Ἕλληνας ἀκινήτους ἐποίησεν. Ὡς δὲ προσελθεῖν ἐκείνου τοῦ τόπου οὐκ ἠδύναντο, ἄλλος τὸν ἄλλον ὠθοῦντες, ἐφφύγοντο τῷ κάμψατι πανημέριοι, τὸ συμβᾶν αὐτοῖς ἀποροῦντες πόθεν γεγένηται. Τότε οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἔφασκον, Χριστιανὸν τινα εἶναι ἐν τοῖς ὄρτοις αὐτῶν καταμένοντα εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἐνεργοῦντα. Τὸν Ἀπολλῶν ἔφασκον, καὶ δεῖν αὐτὸν ἐκετεῦειν, ἵνα μὴ κινδυνεύσωσιν · ὡς δὲ οἱ πρόβρωθεν προσοικούντες τὰς φωνὰς καὶ τὸν θρύλλον ἀκούσαντες παρεγένοντο, καὶ, Τί, φασὶ, τὸ συμβᾶν ὑμῖν ἐξαπίνης, ἢ πόθεν γέγονεν; Οἱ δὲ οὐκ εἰδέναι ἔφασκον, πλὴν ἐν ὑποψίαις εἶναι περὶ τοῦ ἀνδρὸς λέγοντος ὡς δεῖ ἐξιλεοῦσθαι ἐκεῖνον. Οἱ δὲ καὶ ἐμαρτύρουν, ὡς θεασάμενοι αὐτὸν παριόντα · καὶ ὡς ἠξίουσαν αὐτοῖς ταχεῖαν γενέσθαι τὴν βοήθειαν, βόας ἀγαγόντες μετακινεῖν τὸ εἰδωλον ἐπεριῶντο · τὸ δὲ ἀκίνητον σὺν αὐτοῖς τοῖς ἱερεῦσι διέμενον. Καὶ μηδεμίαν ἑτέραν μηχανῆς ἐφευρόντες πρεσβεῖαν διὰ τῶν παροικούντων, πρὸς τὸν Ἀπολλῶν ἔπεμπον, ὥστε ἀπαλλαγέντας ἐκεῖθεν ἀποστῆναι τῆς πλάνης. Τούτων δὲ τῷ ἀνδρὶ δηλωθέντων, κατήλθεν ὡς τάχιστα ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος πρὸς αὐτοὺς, καὶ προσευξάμενος πάντας ἔλυσε τοῦ δεσμοῦ. Οἱ δὲ ὁμοθυμαδὸν πάντες πρὸς αὐτὸν ὠρμησαν, τῷ Σωτῆρι τῶν ὄλων καὶ παραδοξοποιῷ Θεῷ πιστεύσαντες, τὸ εἰδωλον εὐθὺς τῷ πυρὶ παρέδωκαν, οὓς ἅπαντας κατηχῆσας, ταῖς ἐκκλησίαις προσέθηκε. Πολλοὶ δὲ αὐτῶν μέχρι νῦν ἐν τοῖς μοναστηρίοις διέχουσιν. Διέδραμε δὲ πανταχῆ ἡ φήμη περὶ αὐτοῦ. Καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον, ὡς μηκέτι ἐν τοῖς ὄρτοις αὐτοῦ Ἕλληνας ὀνομάζεσθαι.

propulsare. Contrito enim capite serpentis, totum corpus est mortuum. Jubet enim Dominus ut observemus caput serpentis : id autem est, ne in principio admittamus malas et turpes cogitationes, non solum ut obscenas animi nostri phantasias deleamus : conari autem nos invicem superare virtutibus, et ne quis in his laudibus altero videatur inferior. Hoc autem, inquit, sit vobis argumentum profectus virtutum, quando fueritis vacui affectionibus et appetitionibus, hæc enim sunt Christi donorum principium. Quando autem a Deo habuerit aliquis ostensionem miraculorum, ne nimium intumescat, quasi sufficienter profecerit nec efferatur cogitatione, tanquam sit jam magis honoratus quam alii, neque ut ostentans quod talem gratiam acceperit ; sin minus, seipsum decipit mente captus, et gratia multabitur. Habuit ergo hanc magnam doctrinam in sermonibus, quam nos quoque sæpe postea ab ipso audivimus : in operibus autem efficiebat majora, omnis enim petitio ei statim dabatur a Deo.

Quin etiam videbat quasdam revelationes : vidit enim suum fratrem natu maximum, qui ipse queque fuerat consummatus in solitudine, et ipso pulchro vilæ instituto eum superaverat, cum quo ipse quoque longo tempore vixit in solitudine. Videbatur ergo eum videre sedentem in eodem throno cum apostolis, cum ei reliquisset suarum virtutum hæreditatem ; et sic pro se ipso intercedebat, Deum rogans, ut esset velox ejus translutio, et cum ipso sibi requiem præstaret in cælis. Visus est autem ei dixisse Servator, oportere eum adhuc parvo tempore esse in terra ad multorum perfectionem, donec multi fiant ejus virtutis æmulatores. Magnus enim monachorum populus credetur ejus fidei, et pius exercitus, ut gloriam dignam laboribus consequatur apud Deum. Hæc vidit, quæ etiam evenerunt. Nam cum multi undique ex auditione ad eum convenissent monachi, et per ejus doctrinam et conversationem plurimi omnino mundo renuntiassent, facta est fratrum cohabitatio, cum ad quingentos fratres simul apud ipsum communem vitam haberent, et unam mensam, tota veste candidati ; et in eis impleta est Scriptura, quæ dicit : Lætare desertum sitiens, erumpe et clama quæ non parturis ; quoniam multi sunt filii desertæ, magis quam virum habentis (*Isaiæ* LIV). Nam impletum quidem est hoc eloquium propheticum ex Ecclesia quæ congregata est ex gentibus : perfectum est autem in hac etiam Ægyptiaca solitudine, quæ plures filios Deo exhibet, quam terra quæ est habitata. Ubi enim sunt in urbibus tot greges eorum qui salvi fiunt, quot Deo exhibent quæ sunt in Ægypto solitudines ? Quot sunt enim hic populi, tot sunt illic in desertis monachi. Ac mihi videtur dictum Apostoli, etiam in ipsis esse impletum : Ubi enim abundavit peccatum, superabundavit et gratia (*Rom. v*). Abundavit enim quondam in Ægypto multus et impius idolorum cultus, adeo ut in nulla gente magis ; canes enim et simias quidam colebant ; alii allia et cæpe ; et ex vilibus oleribus multa deos existimabant, ut ipsum sanctum Patrem

A hæc narrantem audivimus, et reddentem causam prioris ignorantis. Nam bovem quidem, aiebat, in deos referebant gentiles qui prius apud nos habitabant, quoniam per ipsum exercentes agriculturam, victum sibi parabant ; aquam autem Nili, quoniam irrigat omnes agros : terram quoque colebant, ut quæ esset aliis omnibus regionibus fertilior. Reliquas autem abominationes, canes et simias, et reliquam omnem animantium et olerum colebant turpitudinem, quatenus eorum usus fuit eis occasio salutis, qui tempore Pharaonis homines occupatos tenuit, quando ille Israellem persequens, submersus est. Unusquisque enim id in quo fuit occupatus, cum Pharaonem non esset secutus, hoc in deos retulit, dicens : Hoc fuit mihi deus hodie per quod effectum est ut non perirem una cum Pharaone. Hæc quidem in sermonibus habuit sanctus Apollo.

B
C
D
Ante sermones autem scribendum est quæ possedit in operibus. Fuerunt enim aliquando gentiles prope accolentes in colis omnibus, et decem pagi qui erant ei propinquiores magis colebant dæmones. Erat autem templum maximum in uno vico, et simulacrum maxime insigne, lignea autem erat hæc statua. Pompam autem ducebant, eam per vicos circumferentes nefarii sacerdotes, qui bacchabantur cum multitudine, veluti pro aqua flaviatili celebrantes mysteria. Accidit autem ut illo tempore illic adesset Apollo cum paucis quibusdam fratribus : postquam autem vidit multitudinem repente dæmoniacæ furentem per regionem, flexis Servatori genibus, fecit omnes gentiles repente immobiles. Cum autem non possent ex illo loco progredi, alius alium trudentes, et æstu toto die torrerentur, ignorantes unde hoc eis evenisset, sacerdotes eorum dixerunt esse quemdam Christianum habitantem in eorum finibus sub solitudine, qui hæc faceret, dicentes de Apollo ; et oportere ei supplicare, sin minus fore ut veniant in periculum. Postquam autem qui procul habitabant, auditis clamoribus et lamentationibus, accesserunt, et eos rogarunt : Quidnam est, dicentes, quod vobis repente accidit ? quo pacto hoc factum est ? Illi autem dixerunt se nescire, nisi quod virum habebant suspectum, dicentes oportere illum placare. Alii vero testabantur se eum vidisse prætereuntem ; et sic rogarunt eos ut eis cito daretur auxilium : adductis bobus conati sunt movere simulacrum ; id autem manebat tanquam immobile cum ipsis sacerdotibus. Cum nullam ergo evadendi rationem invenissent, miserunt per accolas legationem ad Apollo, ut illinc liberati ab errore recederent. His autem Apollo significatis, celerrime descendit homo Dei ; et cum orasset, omnes solvit a vinculo. Hi autem omnes uno animo ad ipsum processerunt, universorum Servatori credentes, et Deo qui facit admirabilia, idolo protinus igni mandato. Quos omnes catechesi institutos adjecit ecclesiis. Multi autem ex his in hodieum usque diem degunt in monasteriis. Hujus autem rei fama pervasit in omnes partes, et multi crediderunt

in Dominum; adeo ut nullus amplius gentilis nominetur in ejus finibus.

Non multo post autem tempore, duo pagi inter se bellum incipiunt committere, pro agris decertantes. Postquam autem est Apollo renuntiatum, statim ad eos descendit, inter eos pacem conciliaturus. Qui erant autem ex parte adversa non parebant, sed contradicebant, freti uno latronum principe, ut viro ad bellum præstantissimo. Cum eum ergo Apollo vidisset contradicentem, dixit ei: Si parueris, o amice, rogabo Dominum meum, ut tua peccata remittantur. Is autem ubi hoc audivit, non cunctatus, abjectis armis, ejus genibus advolutus supplicavit; et pace facta ejus intercessione, suos remisit ad propria. Cum ii autem pacem egissent, et abiissent, insignis eorum propugnator, Apollo de cætero sequebatur, promissum aperte exigens. Quem cum assumpsisset beatus Apollo in propinqua solitudine, admonuit et hortatus est ut patienti et constanti esset animo, posse enim Deum ei condonare. Ubi autem nox advenit, ambo viderunt in somnis se astare ante tribunal Christi: utrique autem contemplantur angelos Deum una cum justis adorantes. Cumque ipsi una cum eis procubuissent, Patrem adoraverunt; et vox ad eos facta est Dei dicentis: Quæ est societas luci cum tenebris? aut quæ pars est fidelis cum infideli (II Cor. 11)? Quid vero stat cum justo homicida, cum sit indignus tali contemplatione? Tu autem abi, o homo, tibi enim est concessus hic tarde natus perfuga. Qui cum alia multa vidissent et audiissent admirabilia, quæ neque audet oratio dicere, neque auris audire, excitati annuntiarunt iis qui cum eis conversabantur. Omnes autem maxima invasit admiratio, utrisque unam narrantibus visionem. Permansit autem cum exercitatoribus, is qui non erat amplius homicida, usque ad mortem vitam suam corrigens, ex lupo in simplicem et innocentem agnum mutatus. In eo quoque impleta est Isaïæ prophetia, dicentis: Lupi et agni simul pascentur, et leo et bos simul comedent paleas (Isaïæ LXV). Licebat enim illic quoque videre Æthiopes cum monachis se exercentes, et multos virtutibus superantes, et Scripturam in eis impletam, quæ dicit: Æthiopia præveniet manum ejus Deo (Psal. LXVII).

Aliquando autem decertabant gentiles adversus Christianos rusticos pro suis finibus: erat autem multitudo utrorumque armatorum, quibus astitit Apollo pacem inter eos concilians. Ei autem restitit gentilium in pugna antesignanus, qui erat vir gravis et sævus; affirmabat autem et dicebat se non esse daturum pacem usque ad mortem. Is autem ei dicit: Atque adeo tibi fiat quod elegisti, nullus enim præter te occidetur. Tibi autem mortuo non erit terra sepulcrum, sed ventres ferarum et vulturum te implebuntur. Atque adeo oratio effectum protinus est sortita, cum ex utraque parte nullus sit interfectus præter antesignanum. Quem etiam cum in arena tumulassent, mane invenerunt membra laniata ab hyænis et vulturibus. Illi autem cum vidissent

A miraculum, et eventum ejus quod dixerat, omnes Servatori credentes eum prædicabant prophetam.

Erat autem adhuc antea in montis spelunca sanctus Apollo, cum quinque aliis fratribus, qui prius fuerunt ejus discipuli, cum recenter venisset e solitudine. Cum autem adventasset dies festus Paschæ, et Dei cultum implesset, erant esuri ea quæ inveniebantur: erant autem aliquot sicci panes, et quædam olera reposita. Eis autem dixit Apollo: Si sumus fideles, o filii, et germani Christi filii, petat unusquisque vestrum a Deo id quod ejus animo gratum est ad vescendum. Illi vero ei universum permiserunt, existimantes se esse indignos tali gratia. Cum læto autem vultu orasset, et omnes dixissent Amen, protinus noctu venerunt in speluncam quidam viri penitus incogniti, qui dicebant se venire a longinqua regione; et omnia ferebant, ea etiam de quibus ne auditione quidem acceperant, et quæ non nascuntur in Ægypto, horti fructus omnis generis, uvæ et mala punica, et ficus et nuces, omnia intempestive: quin etiam quosdam inventos mellis favos, et urnam recentis lactis, et nicolaos maximos, et panes mundos et calidos (101) e regione externa. Illi autem qui ea attulerant, cum solummodo tradidissent, tanquam missi a viro magno et divite, protinus propere recesserunt. Cum autem quæ erant esculenta perciperent, ea illis suffecerunt usque ad Pentecosten; adeo ut ipsi quoque mirarentur, et dicerent fuisse ea vere a Deo missa.

Quidam autem ex monachis rogabat Patrem ut statim Deum pro ipso oraret, ut gratiam aliquam consequeretur. Cum ipse autem orasset, ei dabatur gratia humilitatis et mansuetudinis, adeo ut mirarentur omnes eum esse tam mansuetum. Has autem ejus virtutes narrarunt nobis qui cum ipso erant fratres, hæc multis quoque attestantibus fratribus.

Etenim cum non multo ante tempore fuisset aliquando famas in Thebaide, qui autem ea loca accolebant populi audissent quod qui erant apud eum monachi præter spem omnem et opinionem quotidie alerentur, uno animo apud ipsum accesserant cum uxoribus et liberis, simul benedictionem petentes et alimentum. Is autem nihil veritus, ne cibus ei aliquando deesset, dabat omnibus venientibus, unicuique quod in diem sufficeret. Relictis autem tribus solis magnis sportis cum panibus, et fame invalescente, jubet sportas afferri in medium, quas ipso die erant esuri monachi; et audientibus omnibus fratribus et populi multitudine, dixit magna voce: Non potens est manus Domini hæc implere? Hæc autem dicit Spiritus sanctus: Non deficiet panis ex his sportis, donec novo frumento fuerimus satiati. Et affirmarunt omnes qui tunc aderant eis panes suffecisse quator menses. Similiter autem et in oleo et frumento; adeo ut veniret satanas, et ei diceret: Num tu es Elias, aut alius ex prophetis et apostolis, quod hæc facias? Is autem dixit ipsi: Quid enim? non homines sancti fuerant apostoli et prophetæ, qui hæc nobis tradiderunt? An tunc qui-

Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ χρόνου, δύο κῶμαι πρὸς ἀλήλας ἐμβάλλουσιν εἰς πόλεμον ὑπὲρ ἀρουρῶν διαμαχόμεναι. Ὡς δὲ ἀπηγγέλη τῷ ἀνδρὶ, εὐθὺς κατῆι πρὸς αὐτοὺς, διαλλάσσειν αὐτοὺς πρὸς εἰρήνην. Οἱ δὲ ἐξ ἐναντίας οὐκ ἐπέθοντο, ἀλλ' ἦσαν αὐτῷ ἀντιλέγοντες, ἐφ' ἐνὶ τινὶ ἀρχιληστῇ πεποιθότες, ὡς γενναιοτάτῃ πρὸς πόλεμον. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἀπολλῶς ἀντιλέγοντα, εἶπε πρὸς αὐτόν· Εἰ πεισθῆς μοι, ὦν φίλος, ἐρωτήσω μου τὸν Δεσπότην ἀφεθῆναί σοι τὰς ἀμαρτίας. Ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν, οὐκ ἐμέλλησεν· ἀλλὰ ῥίψας τὰ ὄπλα, τοῖς γόνασιν αὐτοῦ προσικέτευεν, καὶ μεσίτης εἰρήνης γενόμενος τοὺς ἰδίους εἰς τὰ ἴδια ἀπέστρεψε. Τούτων εἰρηνευσάντων καὶ ἀπελθόντων, τότε ὁ διαβόητος αὐτῶν πρόμαχος εἶπετο λοιπὸν τῷ ἀνδρὶ, τὴν ὑπόσχεσιν φανερώς ἀπαιτῶν. Ὅν προσλαβόμενος ὁ μακάριος Ἀπολλῶς ἐν τῇ πλησίον ἐρήμῃ ἐνουθέτει καὶ παρεκάλει μακροθυμεῖν, δυνατὸν γὰρ εἶναι τοῦτο λέγων τὸν Θεὸν παρασχεῖν. Ὡς δὲ ἡ νύξ ἐπέστη καὶ δὴ ἄμφω κατ' ὄναρ ἦσαν, ἐν οὐρανῷ τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ παρεστῶτες, ἐθεώρουν ἀμφοτέρω τοὺς ἀγγέλους σὺν τοῖς δικαίοις τῷ Θεῷ προσκυνούοντας, Ὡς δι καὶ οὗτοε πεσόντες ὁμοῦ προσεκύνησαν τῷ Σωτῆρι, φωνῇ πρὸν αὐτοὺς γέγονε, τοῦ Θεοῦ λέγοντος· Τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς μερίς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τί δὲ καὶ ὁ ἀνδροφόνος σὺν τῷ δικαίῳ παρέστηκεν, ἀνάξιος ὢν τῆς τοιαύτης θεωρίας; Ἀλλὰ ἀπελθε σὺ, ὦ ἄνθρωπε, κεχάρισται σοι γὰρ ὁ ὑψίγονος οὗτος πρόσφυξ. Ἀλλὰ τε πάμπολλα θαύματα ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες, ἃ οὔτε λόγος τολμᾷ φράσαι, οὔτε οὖς ἀκούσαι, ἔξυπνοι γίνονται καὶ τοῖς συνοῦσι ἀπήγγελλον. Θαυμά δὲ πάντα εἶχεν ἐξάισιον τὸ ὄραμα ἀμφοτέρων διηγουμένων. Διέμενε γοῦν σὺν τοῖς ἀσκηταῖς ὁ οὐκ ἔτι ἀνδροφόνος, ἄχρι τῆς τελευτῆς τὸν ἑαυτοῦ τρόπον διορθωσάμενος, οἷον ἀρνίον τι ἄκακον ἐκ λύκου μεταβληθείς. Ἐπληροῦτο δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ ἡ προφητεία Ἡσαίου λέγοντος· Λύκοι καὶ ἄρνες ἅμα βοσκηθῶσονται, καὶ λέων καὶ βουὸς ἅμα φάγονται ἄχυρα. Ἦν γὰρ ἰδεῖν ἐκεῖ καὶ Αἰθίοπας σὺν τοῖς μοναχοῖς ἀσκοῦντας, καὶ πολλοὺς ὑπερβάλλοντας ἐν ταῖς ἀρεταῖς· καὶ πεπληρωμένην ἐπ' αὐτοῖς τὴν Γραφὴν, λέγουσαν· Αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ Θεῷ.

Ἄλλοτε δὲ ἦσαν Ἕλληνες πρὸς Χριστιανοὺς κωμῆτας διαμαχόμενοι ὑπὲρ ὀρίων αὐτῶν. Πλήθος δὲ ἦν ἑκατέρων ἐνόπλων, οἷς ἐπέστη ὁ Ἀπολλῶς εἰρηνεύων. Ἀνθίστατο δὲ αὐτῷ ὁ τῶν Ἑλλήνων προμαχος, δεινὸς τις καὶ ἄγριος ὢν, διαβεβαιούμενος καὶ λέγων, Μὴ δώσω εἰρήνην ἄχρι θανάτου. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτόν· Καὶ δὴ γενέσθω ὄπερ εἶλω. Οὐδεὶς γὰρ ἕτερος ἀναιρεθῆσεται πλὴν σὺ. Ἔσται δὲ σοὶ θανόντι οὐχ ἡ γῆ τέφος, ἀλλὰ γαστέρες θηρίων καὶ γυπῶν πλησθήσονται ἀπὸ σοῦ. Καὶ δὴ ὁ λόγος εὐθὺς εἰς ἔργον γέγονεν, οὐδενὸς ἐξ ἑκατέρου μέρους ἀναιρεθέντος πλὴν τοῦ προμάχου· ὃν καὶ χύσαντες ἐν τῇ ἄμμῳ, πρῶτ' εὖρον εἰς μέλῃ ἐσπαραγμένον ὑπὸ γυπῶν καὶ δαίνων. Οἱ δὲ ὡς ἶδον τὸ θαῦμα καὶ τὴν τοῦ λόγου ἐκδασιν, πάντες τῷ Σωτῆρι πιστεύσαντες, προφήτην αὐτὸν ἀνεκήρυττον.

Ἦν δὲ ἔτι πρὸ τούτου ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ὄρους ὁ ἅγιος Ἀπολλῶς σὺν πέντε τισὶν ἀδελφοῖς, οἱ πρῶτοι

πρὸς αὐτὸν ἐμαθητεύοντο, νεωστὶ τῆς ἐρήμου ἐηλυθότες. Ἐπῆλθε δὲ ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, καὶ τὴν λατρείαν τῷ Θεῷ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἀποπληρώσαντες, ἔμελλον τὰ εὐρισκόμενα διαιτᾶσθαι. Ἦσαν δὲ καὶ ἄρτοι ὀλίγοι ξηροὶ, καὶ συνθετά τινα λάχανα. Καὶ δὴ πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἀπολλῶς ἔφη· Εἰ πιστοὶ ἐσμεν, ὦ τέκνα, καὶ γνήσιοι τοῦ Χριστοῦ παῖδες, αἰτήσασθε ἕκαστος ὑμῶν παρὰ Θεοῦ ὁ καταθύμιον ἔχει πρὸς τὴν μετάληψιν. Οἱ δὲ αὐτῷ τὸ πᾶν ἐπέτρεψαν, ἀναξιόους ἑαυτοὺς ἰγούμενοι ταύτης τῆς χάριτος. Φαιδρῷ δὲ τῷ προσώπῳ προσευξαμένου αὐτοῦ καὶ πάντων τὸ ἀμῆν εἰρηκότων, εὐθὺς ἐπέστησαν τῷ σπηλαίῳ τινὲς ἄνδρες ἄγνωστοι, παντελῶς καὶ πόρρωθεν καὶ αὐτοὺς ἤκειν φάσκοντες, πάντα φέροντες ὅσα οὐδὲ εἰς ἀκοὴν αὐτῶν ἐληλύθει, καὶ ὅσα ἐν Αἰγύπτῳ οὐ γίνονται, καρποὺς παντοδαποὺς παραδείσου, σταφυλᾶς, καὶ ῥόας, καὶ σῦκα, καὶ κάρυα παρὰ καιρὸν ἅπαντα εὐρήμενα, καὶ μέλι, καὶ κηρία τινὰ, καὶ γάλακτος νεαροῦ στάμονον, καὶ νικολάους παμμεγέθεις ἄρτους δέκα καθαρούς καὶ θερμούς ξένης τε χώρας αὐτοῖς κομιζομένης. Οἱ δὲ κομίσαντες αὐτὰ ἄνδρες ἐπιδόντες μόνον ὡς παρὰ τινος μεγάλου ἀνδρὸς καὶ πλουσίου ἀποσταλέντα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς ἀνεχώρησαν. Μεταλαβόντες δὲ τῶν ἐδωδῆμων ἄχρι πεντηκοστῆς ἐξ αὐτῶν ἐπηρέεσθησαν, ὥστε θαυμάζειν αὐτοὺς καὶ λέγειν, ὅτι Ἀληθῶς ταῦτα παρὰ Θεοῦ ἀπεστάλησαν.

Εἷς δὲ τις τῶν μοναχῶν ἡξίου παραχρῆμα τὸν Πατέρα δεηθῆναι ὑπὲρ αὐτοῦ, χάριτός τινος ἀξιοῦσθαι. Προσευξαμένου δὲ αὐτοῦ, ἡ τῆς ταπεινοφροσύνης αὐτῷ δίδοται χάρις, καὶ τῆς πραότητος· ὡς θαυμάζειν πάντας ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπερβολὴν πραότητος κτησαμένου. Ἐξηγοῦντο δὲ ἡμῖν οἱ περὶ αὐτὸν Πατέρες ταύτας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, μαρτυρούντων αὐτῷ ταῦτα καὶ πολλῶν ἀδελφῶν.

Καὶ γὰρ λιμοῦ ποτε οὐ πρὸ πολλοῦ τινος χρόνου κατὰ τὴν Θηβαΐδα γενομένου, ἀκούσαντες οἱ προσκοῦντες τὰς πόλεις λαοὶ ὅτι περ οἱ περὶ αὐτὸν μοναχοὶ πολλάκις ἐξ ἀμηγάνων ἐτρέφοντο, παρῆσαν ὁμοθυμαδὸν πρὸς αὐτὸν σὺν γυναῖξί καὶ τέκνοις, εὐλογίας ἅμα καὶ τροφῆν αἰτοῦντες. Ὁ δὲ μηδὲν δεδιώς μὴ ποτε λήψῃ τῶν βρωμάτων, ἐδίδου πᾶσιν τοῖς ἐρχομένοις ἐκάστῃ τὸ αὐτάρκες ἡμέριον. Ὑπολειφθέντων δὲ τριῶν σφυρίδων μεγάλων μόνον μετὰ τῶν ἄρτων, καὶ τοῦ λιμοῦ ἐπικρατοῦντος, προστάσει εἰς μέσον φέρεσθαι τὰς σφυρίδας, ἃς οἱ μοναχοὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐσθίειν ἔμελλον, καὶ εἰς ὑπήκουον πάντων τῶν ἀδελφῶν, καὶ τῶν ὄχλων, εἶπε μεγάλη τῇ φωνῇ· Μὴ οὐχ ἰσχύει ἡ χεὶρ Κυρίου πληθύναι ταῦτα; καὶ τότε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· Οὐ μὴ ἐκλείψει ἄρτος ἐκ τῶν σφυρίδων τούτων, ἄχρις ἂν κορεσθῶσιν ἅπαντες τοῦ νέου σίτου. Καὶ διαβεβαιώσαντο πάντες οἱ παραγενόμενοι τότε τετράμηνον πᾶσιν ἐπαρῆσαι τοὺς ἄρτους. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ἐλαίου καὶ σίτου πεποίηκεν· ὡς παρεῖναι τὸν Σατανᾶν, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ, Μὴ Ἠλίε εἰ σὺ, ἡ ἕτερός τις τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων, ὅτι ταῦτα τολμᾶς; Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔφη· Τί γάρ; οὐκ ἄνθρωποι ἦσαν οἱ ἅγιοι προφήται καὶ ἀπόστολοι οἱ ταῦτα ἡμῖν ποιεῖν παραδώσαντες; ἢ τότε παρῆν μὲν ὁ Θεός, νῦν δὲ ἀπεδήμησεν; δύναται ὁ Θεὸς ἀεὶ ποιεῖν ταῦτα, καὶ

οὐδὲν ἀδυνατήσῃ αὐτῷ. Εἰ οὖν ὁ Θεὸς ἀγαθός, σὺ διὰ τί πονηρός; τί γάρ; Οὐ δεῖ λέγειν, καὶ ἡμεῖς ἐωράκαμεν, ὅτι μεστὰς σπυρίδας εἰσήγον εἰς τὰς τραπέζας τῶν ἀδελφῶν οἱ τοὺς ἄρτους εἰσφέροντες, καὶ ἐσθιόντων πεντακοσίων ἀδελφῶν ἄχρι καιροῦ μεστὰς πάλιν αὐτὰς ἀπελάμβανον;

Ὡς δὲ καὶ ἕτερον θαῦμα ἰδόντες ἐξεπλάγημεν, δίκαιόν ἐστιν εἰπεῖν. Ἐλθόντες γὰρ πρὸς αὐτὸν τρεῖς ἡμεῖς ἀδελφοὶ ἐγνωρίσθημεν πόρρωθεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ὁραθέντες, τῶν προακουσάντων παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἡμῶν πρὸς αὐτὸν ἀφίξεως· οἱ μετὰ σπουδῆς προσδραμόντες ὑπήντησαν ἡμῖν ψάλλοντες (τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἔθος ἐστὶν πρὸς πάντας τοὺς μοναχοὺς), καὶ προσκυνήσαντες ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, ἐφίλουν ἡμᾶς, ἀλλήλοις ἐπιδεικνύοντες· Ἰδοὺ ἤκασιν οἱ ἀδελφοὶ περὶ ὧν ὁ Πατὴρ πρὸ τριῶν ἡμερῶν προεῖρηκεν ἡμῖν, ὅτι Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἤξουσιν πρὸς ἡμᾶς τρεῖς ἀδελφοὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων ἐρχόμενοι. Καὶ οἱ μὲν προῆγον ἡμᾶς, οἱ δὲ ἠκολούθουν ὀπίσθην ἡμῶν ψάλλοντες, ἄχρις οὗ πλησίον αὐτῶν ἐφθάσαμεν. Ἀκούσας δὲ ὁ πατὴρ Ἀπολλῶς τῆς φωνῆς τῶν ψαλλόντων, ὑπήντησεν ἡμῖν κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ τὸ πρὸς πάντας τοὺς ἀδελφούς. Καὶ ἰδὼν ἡμᾶς προσεκύνησε πρῶτος, ἐπὶ τὴν γῆν ἑαυτὸν ἐναπλώσας· καὶ ἀναστὰς ἐφίλησε. Καὶ εἰσαγαγὼν ὑπερηύξατο. Καὶ τοὺς πόδας ἡμῶν νίψας χερσὶν οἰκταῖς, πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν προετρέψατο. Τοῦτο δὲ πᾶσιν ἐποίει τοῖς ἐρχομένοις πρὸς αὐτὸν ἀδελφοῖς. Οἱ γὰρ σὺν αὐτῷ ἀδελφοὶ οὐ πρότερον τῆς τροφῆς μετελάμβανον, πρὶν τῆς εὐχαριστίας τοῦ Χριστοῦ κοινωνήσωσι. Τοῦτο δὲ ἐποίουν κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν ἡμέριον· εἴθ' οὕτως διαίτηθέντες ἐκάθηντο, ἀκούοντες αὐτοῦ διδάσκοντος πάσας τὰς ἐντολάς ἄχρι τοῦ πρωθυπνίου. Ἐκεῖθεν δὴ οἱ μὲν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐξ αὐτῶν ἀνεχώρουν ἀποστηθίζοντες τὰς Γραφὰς ὅλην τὴν νύκτα· οἱ δὲ ἐκεῖ προσεκαρτέρουν ἀπαύστοις ὕμνοις τὸν Θεὸν εὐφημοῦντες ἄχρις ἡμέρας, οὐδ' ἐγὼ αὐτὸς αὐτοψὶ ἐθεασάμην, ἐσπέρας ἀρχαμένους τῶν ὕμνων, καὶ μέχρι πρῶτ' οὐ παυσαμένους τῆς ὥδης. Πολλοὶ γοῦν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν μόνον κατήρχοντο ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ τῆς εὐχαριστίας μετελάμβανον, καὶ πάλιν ἀνήεσαν ἀρχοῦμενοι τῇ πνευματικῇ μόνῃ τροφῇ ἄχρις ἄλλης ἐνάτης. Τοῦτο δὲ ἐποίουν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ἦν δὲ ἰδεῖν αὐτοὺς ἀγαλλιωμένους κατὰ τὴν ἔρημον. Οὐκ ἂν τις εἴποι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην τοιαύτην ἀγαλλίασιν, οὐδὲ εὐφροσύνην σωματικῇν. Οὐδὲ στυγνὸς ἢ κατηφής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ἀλλ' εἴ τις που καὶ στυγνάζων ἐφάνη, εὐθὺς ἐπέθετο παρ' αὐτοῦ ὁ πατὴρ Ἀπολλῶ τὴν αἰτίαν, καὶ τὰ ἐν τῷ κρυπτῷ τῆς καρδίας ἐκάστου ἀπήγγελεν. Ἔλεγε δέ· Οὐ χρὴ στυγνάζειν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ μέλλοντα βασιλείαν οὐρανῶν κληρονομεῖν. Στυγνάζουσι μὲν, φησὶν, Ἕλληνες, κλαύσουσι δὲ Ἰουδαῖοι, πενήσουσι ὃς ἀμαρτωλοὶ, οἱ δὲ δίκαιοι εὐφρανθήσονται, καὶ οἱ τὰ γήϊνα μὲν φρονούντες ἐπὶ τοῖς γήϊνοις εὐραίνονται, ἡμεῖς δὲ οἱ τηλικαύτης ἐλπίδος καταξιοθέντες, πῶς οὐχὶ διαπαντὸς εὐφρανώμεθα, τοῦ Ἀποστόλου ἡμᾶς παρορμῶντος πάντοτε χαίρειν, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι, ἐν παντὶ εὐχαριστεῖν; Τί δ' ἂν τις εἴποι τὴν ἐν λόγοις αὐτοῦ χάριν, καὶ τὰς λοιπὰς αὐτοῦ ἀρετὰς, ἃς δι' ὑπερβολὴν θαύ-

ματος ἐσιωπήσαμεν ἐκάστοτε, παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀκούοντες;

Πολλὰ δὲ περὶ ἀσκήσεως καὶ πολιτείας ἡμῖν διαλεχθεὶς κατὰ μόνας πολλάκις, καὶ περὶ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἀδελφῶν, ἔλεγεν, ὅτι δεῖ ἐρχομένους τοὺς ἀδελφοὺς προσκυνεῖν. Οὐ γὰρ αὐτοὺς, ἀλλὰ τὸν Θεὸν προσεκύνησας· ἴδες γὰρ, φησὶ, τὸν ἀδελφόν σου, ἴδες Κύριον τὸν Θεόν σου· παρὰ τοῦ Ἀβραάμ παρεληφάμεν, εἰ καὶ ὅτι δεῖ ἐσθ' ὅτε τοὺς ἀδελφοὺς πρὸς ἀνάπαυσιν παραβιάζεσθαι, παρὰ τοῦ Λῶτ μεμαθήκαμεν, παραβίασαμένου τοὺς ἀγγέλους, καὶ ὅτι δεῖ εἰ δυνατόν τοὺς μοναχοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν τῶν μυστηρίων κοινωνεῖν. Ὁ γὰρ μακρύνων ἑαυτοῦ ἀπὸ τούτων, μακρύνεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ συνεχῶς τοῦτο ποιῶν τὸν Σωτῆρα συνεχῶς ὑποδέχεται. Ἡ γὰρ σωτήριος φωνὴ φησιν, Ὁ ἐσθίων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, μένει ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. Τοῦτο οὖν συμφέρει τοῖς μοναχοῖς, ὑπόμνησιν τοῦ σωτηρίου πάθους συνεχῶς ποιουμένοις, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐτοιμοὺς εἶναι παρασκευάζειν ἑαυτοὺς τοιούτους, ὡς ἀξίους εἶναι πάντοτε πρὸς τὴν τῶν ἀγίων καὶ οὐρανίων μυστηρίων ὑποδοχὴν, ἐπεὶ καὶ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν οὕτω καταξιούμεθα. Τὰς δὲ καθολικὰς νηστείας, φησὶ, μὴ ἐξὸν λύειν ἄνευ πάσης ἀνάγκης. Ἐν γὰρ τετραδί ὁ Σωτὴρ παραδίδοται, ἐν δὲ τῇ παρασκευῇ σταυροῦται. Ὁ οὖν ταύτας λύων, συμπαραδίδωσι τὸν Σωτῆρα καὶ συσταυροῖ. Ἐὰν δὲ ἤκει πρὸς ἡμᾶς ἀδελφός, ἀναπαύσεως δεόμενος, νηστείας οὔσης, παραθήσει αὐτῷ μονῶ τὴν τράπεζαν, εἰ δὲ μὴ βούλεται, μὴ ἀναγκάσει. Κοινὴν γὰρ ἔχομεν πάντες τὴν παράδοσιν. Ἐμέμφοτο δὲ πολλὰ τοὺς τὰ σιδηρὰ φέροντας, καὶ τοὺς κομῶντας. Οὗτοι γὰρ ἐνδεικνύουσι, φησὶ, καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν θηρῶσι· δέον αὐτοὺς μᾶλλον νηστείας ἐκλύειν τὸ σῶμα, καὶ ἐν κρυπτῷ τὸ καλὸν πράττειν. Οἱ δὲ οὐ τοῦτο, ἀλλὰ πᾶσιν ἑαυτοὺς φανεροὺς καθιστῶσι. Καὶ τί ἂν τις εἴποι τὰς διδασκὰς αὐτοῦ πάσας παραπλησίως οὕτως αὐτοῦ τῇ πολιτείᾳ, ἃς οὐδὲ φράσαι τις οὐδὲ γράψαι κατ' ἀξίαν δυνήσεται; Πλεῖστα οὖν πολλάκις ἡμῖν καταμόνας ὅλην τὴν ἑβδομάδα διαλεγόμενος, καὶ προπέμπων ἡμᾶς, ἔλεγεν· Εἰρήνην ἔχετε μετ' ἀλλήλων, καὶ μὴ ἀπ' ἀλλήλων εἰς ὁδὸν χωρίζεσθε. Εἰπόντος δὲ τοῖς σὺν αὐτῷ ἀδελφοῖς, τίς ἂν ἐκὼν βούλοιο ἐξ αὐτῶν συμπροπέμψαι ἡμᾶς ἄχρι τῶν ἄλλων Πατέρων, σχεδὸν ἅπαντες παρεκάλουν προθύμως συμπροπέμψαι ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἅγιος Ἀπολλῶς τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἐπιλεξάμενος, ἄνδρας ἱκανοὺς ἐν λόγῳ καὶ πολιτείᾳ, καὶ ἐμπείρους τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς καὶ Αἰγυπτιακῆς διαλέκτου, συμπροπέμπων ἡμᾶς αὐτοῖς ἐνετέλλετο μὴ πρότερον ἀφίεναί ἡμᾶς πρὶν ἂν ἱκανῶς ἔχοιμεν τοὺς Πατέρας ὅλους θεωρήσαντες. Οὐς ἐὰν βούληται τις ἰδεῖν ἅπαντας, οὐκ ἂν φθάνοι διὰ παντὸς τοῦ βίου θεάσασθαι. Εὐλογήσας οὖν ἡμᾶς ἐξαπέστειλε, λέγων, Εὐλογήσαι ὑμᾶς Κύριος ἐκ Σιών, καὶ ἴδοιτε τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν.

Πορευομένων δὲ ἡμῶν κατὰ τὴν ἔρημον ἐν μεσημβρίᾳ, ἐξαίφνης ὄρωμεν σύρμα μεγάλου δράκοντος οἷάτε δοκοῦ διὰ τῆς ψάμμου ἐλκυσθείσης, καὶ ἰδόντες φόβῳ πολλῷ συνεσχέθημεν. Οἱ δὲ ὀδηγοῦντες ἡμᾶς ἀδελφοὶ παρεκάλουν ἡμᾶς μὴ δεδιέναι, ἀλλὰ

dem aderat Deus, nunc autem peregre est profectus? Potest autem Deus hæc semper facere, et nihil erit quod ipse non possit. Si ergo Deus est bonus, cur in malus? Quid vero non oportet nos quoque dicere ea quæ vidimus, nempe quod fratres ingrediebantur cum sportis, ad mensas panes afferentes et cum comederent quingenti fratres ad satietatem, eas rursus plenas accipiebant?

Aliud quoque miraculum, quod videntes obstupimus, par est dicere. Cum enim ad eos venissemus spatio trium dierum, cogniti sumus, procul visi a fratribus, qui ex eo audierunt de nostro ad eum adventu: qui quidem propere accurrantes nobis venerunt obviam psallentes, est enim hic mos apud omnes monachos. Et cum proni in terram adorassent nos deosculati sunt, nos sibi invicem ostendentes et dicentes: Ecce venerunt fratres, de quibus pater noster dixit tribus ante diebus, dicendo: Post tres dies venient ad nos tres fratres, venientes Jerosolymis. Et alii quidem nos deducebant, alii vero nos retro sequebantur, psallentes, donec prope ipsum venimus. Cum autem audisset pater Apollo vocem psallentium, venit nobis obviam, ut mos ei erat erga omnes fratres: et cum nos vidisset, adoravit primus se in terra extendens; et cum surrexisset, est osculatus; et postquam introduxisset, oravit, et pedes nostros manibus lavit propriis, et hortatus est ad refectionem. Hoc autem faciebat omnibus fratribus qui ad ipsum veniebant. Qui enim cum ipso erant fratres alimentum non prius accipiebant, quam Eucharistiæ Christi communicassent: hoc autem faciebant hora nona diei. Deinde cum sic comedissent, sedebant audientes eum docentem omnia præcepta, usque ad primum somnum. Illinc alii quidem ex ipsis secedebant in solitudinem, Scripturas tota nocte memoriter expromentes; alii vero illic perseverabant, assiduis hymnis Deum laudantes, ad diem usque: quos ego vidi his oculis, cum vespere hymnos cœpissent, usque ad matutinum non cessasse a cantu. Multi certe ex iis hora nona solum descendebant de monte, et Eucharistiam sumentes, rursus ascendebant, contenti spiritali nutrimento usque ad aliam nonam. Hoc autem multi ex iis faciebant multos dies. Licebat autem eos videre exultantes in solitudine, adeo ut nullam ejusmodi aliam exultationem in terra videre liceat, nec lætitiæ corporalem. Neque enim erat inter eos aliquis mœstus aut tristis; sed si quis videbatur præ se ferre tristitiam, statim pater Apollo ex eo rogabat causam, et quæ erant in occulte uniuscujusque cordis, renuntiabat. Dicebat autem: Non oportet esse tristes propter salutem, cum futuri simus hæredes regni cœlorum. Tristes autem, inquit, erunt gentiles, flebunt Judæi, lugebunt peccatores; justi autem lætabuntur; et qui terrena quidem animo agitant, lætantur in rebus terrenis; nos autem qui tanta spe digni sumus habiti, quomodo nos lætamur perpetuo? cum nobis Apostolus suadeat, ut semper lætemur, et in omnibus gratias agamus (*I Thess. v*). Quis autem dixerit ejus

A in sermone gratiam, et reliquas ejus virtutes, quas propter summum miraculum siluimus, auditas utique ex ipso et ex aliis?

Cum autem de exercitatione et vitæ instituto nobiscum sæpe scorsum disseruisset, sæpe etiam dixit de suscipiendis monachis, quod oportet adorare fratres advenientes: Non enim ipsos, aiebat, sed Deum adorasti. Vidisti enim, inquit, fratrem tuum? vidisti Dominum Deum tuum; et hoc, inquit, ab Abraham accepimus (*Gen. xviii*); et quod oporteat, inquit, nonnunquam cogere fratres ad refectionem a Lot accepimus, qui coegit angelos (*Gen. xix*); et quod oportet, si fieri potest, monachos quotidie communicare sacramentis. Qui enim se ab eis procul amovet, Deus quoque procul ab eo recedit. Qui autem hoc facit assidue, assidue suscipit Servatorem. Est enim, inquit, vox salutaris: Qui comedit carnem meam, et bibit meum sanguinem, manet in me, et ego in eo (*Joan. vi*). Hoc confert monachis salutaris passionis commemorationem continenter facientibus quotidie etiam se præparare, ut omni tempore digni sint qui suscipiant cœlestia sacramenta, quandoquidem sic quoque consequitur remissionem peccatorum. Catholica autem et generalia jejunia non licet solvere sine ingenti necessitate; in quarta enim feria traditur Servator, et in parasceve crucifigitur; qui ea ergo solvit, Servatorem una tradit, et una crucifigit. Sed si ad vos veniat frater qui opus habet ut reficiatur cum sit jejunium, ipsi soli mensam apponite; sin autem nolit, ne cogatis, habemus enim communem traditi onem. C Multum autem reprehendebat eos qui ferrum gestabant, et comam nutriebant. Hi enim, inquit, se ostendant et quærunt placere hominibus, cum oporteat ipsos potius corpus solvere jejuniis, et quod bonum est facere in occulto; ii vero non sic, sed se propalant omnibus. Et quid opus pluribus? Omnis enim ejus doctrina est ejus vitæ instituto similis quam nec quis scribere potuerit nec dicere. Plurima ergo nobiscum seorsum, tota, sæpe hebdomada disserendo, tandem dimittens dixit: Habete pacem inter vos, neque separemini in via.

Cum autem dixisset iis qui cum ipso erant fratribus, quisnam ex ipsis vellet nos deducere ad visitandos alios Patres, sanctus Apollo, tribus viris delectis qui valerent et sermone et vitæ instituto, erantque periti linguæ Græcæ et Romanæ et Ægyptiacæ, cum eis nos dimittens, jussit eis ne nos prius relinquerent quam satisfactum esset nostro videndorum Patrum desiderio: quos si quis vellet omnes videre, ad eos aspiciendos tota vita non sufficeret. Cum nobis ergo benedixisset, amandavit, dicens: Benedicat vos Dominus ex Sion et videatis bona Jerusalem omnibus diebus vitæ vestræ (*Psal. cxxvii*).

Non autem ambulantes meridie per solitudinem, videmus tractum magni draconis, qui tanquam trabes erat protractus per arenam: quem cum vidissemus, nos magnus timor invasit. Qui autem nos ducebant fratres, hortati sunt ne timeremus,

sed essemus bono animo, et sequeremur draconis A vestigium : Videbitis enim fidem nostram, cum ipsi simus eum manu nostra superaturi. Multos, enim, inquit, et dracones et cerastas manu interfecimus, sicut scriptum, est. In eis enim implebatur illud : Dedi vobis potestatem ambulandi super serpentes et scorpiones, et super omnem potestatem inimici (*Lucæ x*). Nos autem qui ferebamur incredulitate, et qui majori eramus effecti formidine, rogabamus eos ne iremus per vestigia draconis, sed recta via. Unus autem frater ex ipsis, magna animi alacritate, cum nos eo in loco dimisisset, profectus est in solitudinem quærens belluam. Quam cum invenisset, non procul ab antro, magna voce exclamabat draconem esse in spelunca ; et vocabat ipsos, ut ad se venirent visuri quid esset eventurum ; et hortantibus nos aliis fratribus ne timeremus, cum magno metu abiimus visuri belluam. Nobis autem repente occurrens frater unus, manu nos traxit in suum monasterium, dicens nos non posse ferre impetum belluæ, et maxime quod nondum vidissemus talem, se vero sæpe vidisse ipsam belluam tam vasta magnitudine, ut quæ sit plus quam quindecim cubitorum. Cum nos ergo jussisset manere in loco, abiit ad fratrem, dicens ei ut recederet a caverna ; conabatur enim ille a loco non recedere, priusquam interfecisset draconem. Cui cum persuasisset, eum ducit ad nos increpantem modicam nostram fidem. Quiescentes autem apud illum fratrem, qui circiter milliare remotum habebat monasterium, satis refecti sumus.

CAPUT LIII.

Vita abbatis Amun.

Ille autem nobis narrabat, in illo loco in quo ipse sedebat, fuisse virum sanctam, cujus ipse fuit discipulus, nomine Amun (*Ruff., l. II, cap. 8 vocat Ammonem*), qui illo loco plurimas fecit virtutes ; ad quem sæpe latrones venientes, accipiebant ejus panem et alimenta. Hæc ergo ægre ferens, cum uno die egressus esset in solitudinem, adduxit secum duos magnos dracones, et jussit eis ut in eo loco manerent, et portam custodirent. Homicidæ autem cum pro more venissent, et vidissent miraculum, præ stupores hiantes ceciderunt in faciem. Egressus autem invenit eos mutes, et fere semimortuos ; et cum eos excitasset, probris eos affecit, dicens : Videte quantum estis bestiis agrestiores ; nam istæ quidem propter Deum nostræ parent voluntati, vos autem neque Deum timuistis, neque Christianorum estis reveriti religionem. Introductis autem eis in cellam, mensam apposuit, et monuit ut mores mutarent. Illi autem surgentes, protinus multis visi sunt meliores, non multo post autem ipsi quoque visi sunt eadem signa facere.

Aliquando autem, inquit, cum unus magnus draco propinquam vastaret regionem, et multa occideret animalia, quicumque habitabant juxta solitudinem, omnes simul venerunt ad Patrem, rogantes ut deleteretur bellua ex eorum regione. Is autem eos ita

dimisit, ut qui eis tristitia affectis nihil prodesse posset. Mane autem surgens, venit in eum locum quo transitura erat bellua : postquam autem ter flexit genua ad orationem, in ipsum veniebat bellua, magno cum stridore gravem emittens anhelitum, et intumescens ac sibilans, tetrumque edens spiritum. Is autem nihil territus, ad draconem conversus, dixit : Vincet te Jesus Christus, Filius Dei vivi, qui est magnum cetum victurus. Idque cum dixisset, protinus disruptus est draco, per os omne virus evomens cum sanguine. Cum autem venissent rustici postridie, et illud magnum vidissent miraculum, et non ferrent spiritum, in animal multam arenam conges erunt. Patre illic eis astante, ad draconem enim licet mortuum non audebant accedere.

B Puer autem, inquit, pascens cum repente vidisset adhuc vivum draconem, statim emota mente fuit exanimatus ; jacuit itaque puer nihil spirans in laco tota die in solitudine. Cum eum autem sui vespere invenissent parum spirantem, totum inflatum ex ecstasi deducunt ad patrem, ignorantes causam ejus quod acciderat. Cum is autem orasset, et cum unxisset oleo, surrexit puer narrans id quod fuerat deprehensum. Qua re vir maxime motus, ad interimendum draconem est conversus.

CAPUT LIV.

Vita abbatis Copre (102) presbyteri.

Erat autem illic quidam presbyter, qui monasterium prope habebat in solitudine, Copres nomine (*Ruff., lib. II, cap. 9*) : vir sanctus, prope nonagenarius, præpositus fratrum quinquaginta, qui ipse quoque plures faciebat virtutes, morbis medens, et multas faciens curationes, et dæmones expellens, et res multas efficiens, atque adeo quandam in nostris oculis. Is ergo postquam nos vidit salutavit, et pro nobis oravit, et postquam pedes nostros lavisset, sciscitatus est a nobis, quænam in mundo fierent ; nos autem rogavimus, ut ipse nobis potius exponeret sui vitæ instituti virtutes, et quo modo esset Deus ei dona largitus, et quænam ratione fuisset particeps ejus gratiæ. Is autem nulla eo nomine elatus superbia nobis suam vitam narravit, et majorum suorum qui ipsum superarunt, quorum ipse vitæ institutum est imitatus : Non est, inquit, o filii, quod a me fit admirabile, si conferatur cum iis quæ in vita gesta sunt a Patribus nostris. Et cum narret nobis Copres presbyter quæ recte et ex virtute gesta fuerant a Patribus, unus ex fratribus nostris dormitans, ut qui iis quæ dicebantur fidem nequam haberet, videt in ejus manibus librum admirabilem, scriptum litteris aureis, et canum virum astantem et minaciter ei dicentem : Non audis attente lecturam, sed dormitas ? Is autem conturbatus, nobis eum audientibus, statim quod audierat et viderat Romane exposuit. Eo autem hæc nobis adhuc dicente, venit quidam rusticus habens calathum arenæ, qui expectabat donec implesset narrationem : rogavimus autem nos presbyterum : Quid sibi vult rusticus cum arena ? nobis respondit Pater, dicens :

μᾶλλον θαρρῆναι καὶ ἐπέχεσθαι τῷ ἔχρει τοῦ δράκοντος. Ἄ
 ὄψεσθε γὰρ, φησί, τὴν πίστιν ἡγῶν, μελλόντων αὐ-
 τῶν χειροῦσθαι. Πολλοὺς γὰρ, φησί, καὶ δράκοντας,
 καὶ ἀσπίδας, καὶ κεραστὰς ἐκ χειρὸς ἀνηρήκαμεν.
 Καὶ τὸ γεγραμμένον ἐπ' αὐτοῖς ἐπληροῦτο· Δέδωκα
 ὑμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων, καὶ σκορ-
 πίων, καὶ ἐπὶ πᾶσιν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. Ἡμεῖς
 οὖν ἀπιστίᾳ φερόμενοι, καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἔμφοβοι
 γένόμενοι, μὴ κατ' ἔχρος τοῦ δράκοντος, ἀλλὰ τὴν
 εὐθεΐαν βαδίζειν ἠξιούμεν αὐτούς. Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν
 ἀδελφός, ἀπὸ πολλῆς προθυμίας καταλιπὼν ἡμᾶς ἐπὶ
 τοῦ τόπου, ἐπὶ τὴν ἔρημον ὠρμησεν ἀνιχνεύων τὸ
 θηρίον, καὶ εὐρῶν οὐκ εἰς μακρὰν τὸν φωλεὸν, φωνῇ
 ἐδόξα ἡμῖν, ἐν τῷ σπηλαίῳ εἶναι τὸν δράκοντα, καὶ
 ἐκάλει πρὸς αὐτὸν ὄψεσθαι τὸ ἐκθησόμενον, προτρε-
 πομένων ἡμᾶς ἄλλων καὶ μὴ δεδιέναι. Ὡς δὲ ἡμεῖς
 μετὰ πολλοῦ φόβου ἀπήϊμεν ὀφόμενοι τὸ θηρίον,
 συνήντησεν ἡμῖν ἐξαίφνης εἰς ἀδελφὸς ἐκ χειρὸς αὐ-
 τοῦ ἔλκων εἰς τὸ ἑαυτοῦ μοναστήριον, φάσκων μὴ
 δυνατούς ἡμᾶς εἶναι ὑπενεγκεῖν τὴν ὄρμην τοῦ θη-
 ρίου, καὶ μάλιστα ὅτι οὐδέποτε ἤμεν τοιοῦτόν τι ἐω-
 ρακότες· πολλάκις γὰρ αὐτὸν ἔλεγεν ἐωρακέναι τὸ
 ζῶον, ὑπερμέγεθες ὑπάρχον καὶ ὑπερδεκαπέντε πή-
 χεις ἔχον. Μένειν οὖν ἡμᾶς κελεύσας ἀπήει ἐπὶ τοῦ
 τόπου πρὸς τὸν ἀδελφόν, πείθων μεταστῆναι τοῦ φω-
 λεοῦ. Ἐπειρᾶτο γὰρ ἐκεῖνος μὴ μεταστῆναι τοῦ τό-
 που πρὶν ἀνελεῖν τὸν δράκοντα. Καὶ δὴ πείσας
 αὐτὸν ἄγει πρὸς ἡμᾶς, τὴν ὀλιγοπιστίαν ἡμῶν μεμ-
 ψάμενον. Ἀναπαυσάμενοι δὲ παρ' ἐκείνῳ τῷ ἀδελφῷ
 ὡς ἀπὸ ἐνὸς μιλίου τὸ μοναστήριον ἔχοντι ἱκανῶς
 ἀνεκτησάμεθα.

ΚΕΦΑΛ. ΝΓ'.

Περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀμμοῦν.

Διηγεῖτο δὲ ἡμῖν ἐκεῖνος γεγενῆσθαι κατ' ἐκεῖνον
 τὸν τόπον, ἐνθαπερ αὐτὸς ἐκαθέζετο, ἄνδρα ἅγιον ᾧ
 αὐτὸς ἐμαθητεύθη, Ἀμμοῦν ὀνόματι, πλείστας
 δυνάμεις ἐκ ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ποιήσαντα. Πρὸς ὃν
 πολλάκις ἐλθόντες οἱ λωποδύται τοὺς ἄρτους καὶ τὰς
 τροπὰς αὐτοῦ ἐλάμβανον. Ἐξελθὼν δὲ μιᾶς τῶν ἡμε-
 ρῶν δύο δράκοντας μεγάλους ἐκ τῆς ἐρήμου πρὸς
 αὐτὸν συνηγάγετο, κελεύσας αὐτοῖς παραμένειν καὶ
 φυλάσσειν τὴν θύραν. Οἱ δὲ ἀνδροφόνοι ἐπελθόντες
 κατὰ τὸ ἔθος, καὶ θεασάμενοι τὸ θαῦμα, ἀχανεῖς
 γινόμενοι ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον.
 Ἐξελθὼν δὲ ἴδεν αὐτοὺς ἐννεοὺς γενομένους, καὶ σχε-
 δὸν ἡμιθανεῖς· καὶ ἀναστήσας αὐτοὺς ὠνεῖδιζε λέγων·
 Ὁρᾶτε πόσον ὑμεῖς ἀγριώτεροι τῶν θηρίων· οἱ μὲν
 γὰρ ἡμῶν διὰ Θεὸν τοῖς βουλήμασι πείθονται, ὑμεῖς
 δὲ οὐδὲ τὸν Θεὸν ἐφοβήθητε, οὐδὲ τὴν τῶν Χριστιανῶν
 εὐλάβειαν ἐδωσωπήθητε. Εἰσαγαγὼν δὲ αὐτοὺς αὐτῷ
 κελλίῳ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἐνουθέτει μεταβα-
 λεῖν τοῦ τρόπου. Οἱ δὲ παρ' αὐτῶν μεταναστάντες
 κρείττους πολλῶν ἀνεφάνησαν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ
 αὐτοὶ τὰ αὐτὰ σημεῖα ἐπιτελοῦντες ὤφθησαν.

Ἄλλοτε δὲ, φησί, μεγάλου δράκοντος τὴν πλησίον
 νῶραν λυμαινομένου, καὶ τὰ πολλὰ τῶν ζώων ἀναι-
 ροῦντος, ἦλθον οἱ προσοικαῦντες τὴν ἔρημον πάντες
 ὁμοῦ πρὸς τὸν Πατέρα, δεόμενοι ἀφανισθῆναι ἐκ τῆς
 χώρας αὐτῶν τὸ θηρίον. Ὁ δὲ ὡς μηδὲν δυνάμενος

αὐτοὺς ὠφελεῖν, λυπομένους τοὺς ἄνδρας ἀπέλυσεν.
 Ἔωθεν δὲ ἀναστὰς ἐπὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θηρίου ἀπήρ-
 χετο. Ὡς δὲ ἔκλινε τὰ γόνατα εἰς προσευχὴν ἐπὶ
 τρίτον, ἤρχετο πρὸς αὐτὸν τὸ θηρίον, ροιζήματι με-
 γάλῳ ἄσθμα δεινὸν προπέμπον, καὶ φυσοῦν, καὶ συ-
 ρίζον, καὶ πνοὴν πονηρὰν ἀποπέμπον. Ὁ δὲ οὐδὲν
 φοβηθεὶς, ἐπιστραφεὶς τὸν δράκοντα, εἶπεν, Χειρώσε-
 ταί σε ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ μέλ-
 λων τὸ μέγα κῆτος διαχειρώσασθαι. Καὶ τοῦτο εἰ-
 πόντος εὐθὺς ὁ δράκων ἐρβᾶγη, πάντα τὸν ἴον μετὰ
 τοῦ αἵματος διὰ τοῦ στόματος ἐξεμέσας. Ἐλθόντες δὲ
 οἱ ἄγριοι μεθ' ἡμέρας, καὶ τὸ μέγα θαῦμα ἐκεῖνο
 θεασάμενοι, καὶ τὴν πνοὴν μὴ φέροντες, ἄμμον πο-
 λὸν ἐπὶ τὸ ζῶον ἐσώρευσαν, παρυστώτος αὐτοῖς ἐκεῖ
 τοῦ Πατέρος. Οὐ γὰρ ἐτόλμων προσιέναι καίτοι νε-
 κροῦ ὄντος τοῦ δράκοντος. Παῖς, φησὶν, ἄλλοτε ποι-
 μαίνων, ἀθρόως ἔτι ζῶντα τὸν δράκοντα θεασάμενος,
 ἐν ἐκστάσει γένόμενος ἐλειποψύχησεν. Ἐκείτο οὖν
 ἄπνους ὁ παῖς ἐν τῷ χωρίῳ παρὰ τὴν ἔρημον πᾶσαν
 ἡμέραν. Εὐρόντες δὲ αὐτὸν πρὸς ἐσπέραν οἱ ἴδιοι
 μικρὸν ἐμπνέοντα, πεφουσημένον ὕλον ἐκ τῆς ἐκστά-
 σεως, ἄγουσι πρὸς τὸν Πατέρα, ἀγνοοῦτες τὴν αἰτίαν
 τοῦ συμβάντος αὐτῷ. Εὐξαμένου δὲ αὐτοῦ καὶ ἐλαίῳ
 αὐτὸν χρίσαντος, ἀνέστη ὁ παῖς διηγούμενος τὸ ὄρα-
 θέν· ὅθεν μάλιστα κινηθεὶς ὁ ἀνὴρ, πρὸς τὴν ἀναί-
 ρεσιν ἐτράπη τοῦ δράκοντος.

ΚΕΦΑΛ. ΝΔ'.

Περὶ ἀβδᾶ Κόπρη πρεσβυτέρου.

Ἦν δὲ τις πρεσβύτερος ἔχων πλησίον ἐκεῖ μονα-
 στήριον ἐν τῇ ἐρήμῳ, Κόπρης λεγόμενος, ἀνὴρ ἅγιος,
 ἔτων σχεδὸν ἐνετήκοντα, ἡγούμενος ἀδελφῶν πεν-
 τήκοντα· ὅς καὶ αὐτὸς πλείστας δυνάμεις ἐποίει.
 Θεραπεύων τὰς νόσους, καὶ ἰάσεις πολλὰς ἐπιτελῶν,
 καὶ δαίμονας ἀπελαύνων, καὶ πολλὰ θαύματα ἀπο-
 πραττόμενος, τινὰ μὲν καὶ ἐν ὄψεσιν ἡμετέραις. Ὡς
 γοῦν ἡμᾶς ἐθεάσατο, καὶ ὑπερεύεξατο, καὶ τοὺς πόδας
 ἡμῶν νύψας, ἠρώτα ἡμᾶς τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πραττό-
 μενα· ἡμεῖς δὲ ἠξιούμεν αὐτὸν μᾶλλον ἡμῖν τῆς
 οἰκειᾶς αὐτοῦ πολιτείας τὰς ἀρετὰς ὑφηγήσασθαι·
 καὶ πῶς αὐτῷ τὰ χαρίσματα ὁ Θεὸς ἐδώρησατο, καὶ
 ἐκ ποίας μεθόδου ταύτης εἰλήφει τῆς χάριτος. Ὁ δὲ
 μηδὲν ὑπερήφανον λογισάμενός, ὑφηγεῖτο ἡμῖν τὸν
 ἑαυτοῦ βίον, καὶ τῶν αὐτοῦ προγενεστέρων καὶ με-
 γάλων καὶ πολλῶν μειζόνων αὐτοῦ γεγονότων, ὧν
 τὴν πολιτείαν αὐτὸς ἐμιμεῖτο. Οὐδὲν γὰρ, φησὶν,
 θαυμαστὸν τὸ ἐμὸν ἔργον, ᾧ τέχνα, πρὸς τὸ τῶν
 Πατέρων ἡμῶν πολιτεύμα. Καὶ ὡς ἦν ἔτι ταῦτα
 διηγούμενος Κόπρης ὁ πρεσβύτερος, ἀπουστάξας,
 εἰς ἐξ ὑμῶν ἀδελφὸς ἀπιστίᾳ περὶ τῶν λεγομένων
 φερόμενος, ὄρᾳ βίβλον θαυμαστήν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ
 ἀνδρὸς ἐπικειμένην χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένην,
 καὶ ἐφεστῶτα ἄνδρα τινὰ πολιὸν μετὰ ἀπειλῆς αὐτῷ
 λέγοντα· Οὐκ ἀκούεις προσεχῶς τοῦ ἀναγνώσματος,
 ἀλλὰ νυστάζεις; Ὁ δὲ παραχρῆς εὐθὺς ἡμῖν τὸ
 ἀκροώμενον καὶ ἀφθὲν Ῥωμαῖστὶ ἐξέφηνη. Ἐτι δὲ
 τούτου λαλοῦντος πρὸς ἡμᾶς ταῦτα, ἐπῆλθέ τις
 ἀγροῖκος κάλαθον ἔχων μεστήν ψάμμου· καὶ παρει-
 στήκει ἐκδεχόμενος πληρῶσαι αὐτὸν τὴν διήγησιν.
 Ἐπυθανόμεθα δὲ ἡμεῖς αὐτοῦ τοῦ πρεσβυτέρου, Τί

ἄρα θέλει ὁ ἀγροῖκος μετὰ τῆς ψάμμου ; Ἀπεκρίνατο δὲ πρὸς ἡμᾶς ὁ Πατὴρ λέγων Ἐάννα, οὐκ ἔχρησεν μὲν ἡμᾶς καυχᾶσθαι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲ ἐξαιρεῖν τὰ τῶν Πατέρων κατορθώματα, ἵνα μὴ ἐπαρθέντες κατὰ διάνοιαν, τὸν μέσθον ἀπολέσωμεν. Διὰ δὲ τὴν ὑμῶν σπουδὴν καὶ ὠφέλειαν, ὅτι ἐκ τοσούτου μήκους, πρὸς ὑμᾶς ἐληλύθατε, οὐ ζημειώσω ὑμᾶς τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ἄπερ δι' ἡμῶν ὁ Θεὸς ἠκονόμησε, παρόντων τῶν ἀδελφῶν διηγήσομαι.

Ἄκαρπος ἦν ἡ πλησίον ἡμῶν χώρα, καὶ οἱ κεκτημένοι αὐτὴν ἀγροῖκοι σπείραντες σίτον μόλις ἐν διπλῷ τὸ σπέρμα ἐθήριζον. Σκώληξ γὰρ γεννώμενος ἐν τῷ στάχυϊ ὄλον τὸν ἀμητὸν διέφθειρεν. Οἱ δὲ κατηχηθέντες γεωργοὶ παρ' ἡμῶν καὶ Χριστιανοὶ γεγονότες, ἠξίουσαν ἡμᾶς εὐχεσθαι ὑπὲρ τοῦ θερισμοῦ. Εἶρον οὖν πρὸς αὐτούς ἔειπεν ὁ Θεὸς καὶ ἡ ἐρημικὴ αὐτῆ ψάμμος ὑμῖν καρποφορήσει ὡς οὐδὲν ἀναβαλλόμενοι, τῆς ψάμμου ταύτης τῆς παρ' ἡμῶν πατουμένης τοὺς ἑαυτῶν κόλπους πληρώσαντες, εὐλογεῖν προσέφερον ἀξιοῦντες. Ἐγὼ δὲ ὡς ἠξίασθαι αὐτοῖς κατὰ τὴν πίστιν αὐτῶν γενέσθαι, ἔσπειραν αὐτὴν σὺν τῷ σίτῳ ἐν ταῖς χώραις καὶ ἐξαίφνης πολὺκαρπος αὐτῶν ἡ χώρα γεγένηται παρὰ πᾶσαν γῆν Αἰγύπτου. Τοῦτο οὖν ποιεῖν ἔθος ἔχοντες, κατ' ἐνιαυτὸν ἡμῖν ἐνοχλοῦσιν. Ἐν δὲ μοι μέγα, φησὶν, ὁ Θεὸς πολλῶν παρόντων θαῦμα παρέσχεν. Κατελθὼν γὰρ ἐγὼ ποτε ἐν τῇ πόλει, εὔρον ἄνδρα τινὰ Μανιχαῖον, τοὺς δῆμους ἀποπλανήσαντα ὡς δὲ πείθειν αὐτὸν δημοσίᾳ οὐκ ἠδυνάμην, στραφεὶς πρὸς τὸ πλῆθος, εἶπον, Πυρὰν μεγάλην εἰς τὴν πλατεῖαν ἀνάψατε, καὶ εἰσερχώμεθα ἄμφω ἐν τῇ φλογί. Καὶ εἴ τις ἡμῶν ἀφλόγιστος διαμείνη, οὗτος ἔχει τὴν καλὴν πίστιν. Ὡς δὲ γέγονε τοῦτο, καὶ οἱ ὄχλοι ἐν σπουδῇ τὴν πυρὰν ἀνῆκαν, εἶλκον αὐτὸν μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ πῦρ. Ὁ δὲ φησιν, Ἐκαστος ἡμῶν κατὰ μόναν εἰσελθέτω, καὶ πρῶτος εἰσελθεῖν ὀφείλεις αὐτὸς ὁ προστάξας. Ὡς δὲ ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ κατασφραγισάμενος εἰσελήλυθα, ἡ φλόξ ὡς κἀκεῖ διαμερισθεῖσα οὐ παρηνόχλησέ μοι, ἡμιώριον ἐν αὐτῇ διατρίψαντι. Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι τὸ θαῦμα ἀνεβόησαν, καὶ ἠνάγκαζον πάλιν κἀκεῖνον εἰς τὴν πυρὰν εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ ὡς οὐκ ἠθέλεε δεδιώς, λαβόντες αὐτὸν οἱ δῆμοι εἰς μέσον ὤθησαν, καὶ περιφλογοισθεὶς ὄλωσεν, ἀτίμως τῆς πόλεως ἐξερέριψεν, τῶν δῆμων κραζόντων, Τὸν πλάνον ζῶντα κτύσατε ὡς ἐμὲ δὲ ἀναλαβόντες ὁ ἄχλος καὶ εὐφημοῦντες, εἰς τὴν ἐκκλησίαν προέπεμψαν.

Ἄλλοτε δὲ μου παριόντος διὰ ναοῦ τινος, τινὲς τῶν ἔθνῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐθυσίαζον ὡς εἶπον δὲ αὐτοῖς Ἐἰ λογικοὶ ὄντες, ἀλόγοις τί θύετε ; καὶ ὑμεῖς αὐτῶν ἔστε λοιπὸν ἀλογώτεροι. Οἱ δὲ ὡς καλῶς εἰπόντι εὐθέως μοι ἠκολούθησαν, τῷ Σωτῆρι πιστεύσαντες.

Κήπου δὲ μοί ποτε ἐν τῇ πλησίον χώρᾳ ὑπάρχοντος διὰ τὴν ἐρχομένην πρὸς ἡμᾶς ἀδελότητα, καὶ ἐνός τινος αὐτὸν πένητος ἐργαζομένου, εἰσηλθέ τις τῶν Ἑλλήνων συλῆσαι τὰ λάχανα. Ὡς δὲ συλῆσας ἀπῆλθεν, ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας ἐψεῖν αὐτὰ οὐκ ἔδυνάτο, ἀλλ' ἐμειναν ἐν τῇ λέβητι οἷά περ καὶ ἐληφθησαν, μὴ θερμαινομένου ὄλωσεν τοῦ ὕδατος. Ἐκ αὐτῶν δὲ γενόμενος ὁ ἀνὴρ, ἀναλαβὼν τὰ λάχανα,

πρὸς ἡμᾶς διεκόμισεν, παρακαλῶν συγχωρηθῆναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, καὶ γενέσθαι Χριστιανός. Ὅπερ καὶ γέγονεν. Ἦσαν γὰρ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ξένοι πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντες ἀδελφοί, δι' οὓς μαλιστα ἐπιτηδείως ἡμῖν τὰ λάχανα προσηνέχθη. Μεταλαβόντες οὖν ἐξ αὐτῶν, εὐχαριστήσαμεν τῷ Θεῷ, διπλῆν εὐφροσύνην ποιησάμενοι, τὴν τε τοῦ ἀνθρώπου σωτηρίαν καὶ τὴν τῶν ἀδελφῶν ἀνάπαυσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΝΕ'.

Περὶ ἀββᾶ Σούρου.

Ἄββᾶ Σούρου δὲ ποτε καὶ ἀββᾶ Ἡσαΐας, καὶ ἀββᾶ Παῦλος συνέτυχον ἀλλήλοις, ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἀσκηταί, τὸν μέγαν ὁμολογητὴν ἀββᾶ Ἀνουῦ ἐπισκεψόμενοι. Ἀπεῖχεν δὲ αὐτῶν τρεῖς μόναν τὸ διάστημα. Καὶ φησὶ πρὸς ἀλλήλους Ἐπιδειξάτω ἕκαστος ἡμῶν τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν, καὶ ὅπως παρὰ Θεοῦ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ τετίμηται. Ἄββᾶ Σούρου δὲ πρὸς αὐτούς ἔφη Ἀίτοῦμαι παρὰ τοῦ Θεοῦ δῶρον, ἀκαμάτους ἡμᾶς φθάσαι ἐπὶ τοῦ τόπου ἐν δυνάμει τοῦ Πνεύματος καὶ μόνον εὐξαμένου αὐτοῦ, πλοῖον ἔτοιμον εὐρέθη παραχρῆμα, καὶ ἄνεμος ἐπιτήδειος, καὶ ἐν ῥοπῇ εὐρέθησαν ἐπὶ τοῦ τόπου ἀνεληθόντες κατὰ τοῦ ρεύματος.

ΚΕΦΑΛ. ΝΖ'.

Περὶ καὶ Ἄββᾶ Ψαΐου.

Ἡσαΐας δὲ φησὶ πρὸς αὐτούς, Καὶ τί θαυμαστόν, ὦ φίλοι, ἐὰν συναντήσῃ ἡμῖν ὁ ἀνὴρ ἐκάστου τὰς πολιτείας διαγορευῶν ;

ΚΕΦΑΛ. ΝΖ'.

Περὶ καὶ ἀββᾶ Παύλου.

Παῦλος δὲ φησὶ πρὸς αὐτούς Ἐἰ ἀπεκάλυψε καὶ ἡμῖν ὁ Θεός, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ; Ὡς δὲ προῆλθον ἔμπροσθεν τοῦ τόπου, ὁ ἀνὴρ αὐτοῖς ἀπαντήσας ἠσπάζετο Ὁ δὲ Παῦλος φησὶ πρὸς αὐτόν Ἐφάσον ἡμῖν τὰ σεαυτοῦ κατορθώματα ὡς μεθαύριον γὰρ πρὸς Θεὸν ἀπελεύσῃ.

ΚΕΦΑΛ. ΝΗ'.

Περὶ καὶ ἀββᾶ Ἀνουῦ.

Εἶπε δὲ ἀββᾶ Ἀνουῦ πρὸς αὐτούς Ἐὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ κἀμοὶ ταῦτα γνωρίσας, καὶ τὴν ὑμῶν παρουσίαν καὶ πολιτείαν. Εἰπὼν δὲ ἐκάστου τὰ κατορθώματα, καὶ τὰ ἑαυτοῦ λοιπὸν ἐξηγεῖτο, λέγων Ἐξ οὗ τὸ Σωτῆρος ὄνομα ἐπὶ τῆς γῆς ὠμολόγησα, οὐ προῆλθε ψεῦδος ἐκ τοῦ στόματός μου, γῆϊνον οὐδὲν διητήθη, τοῦ ἀγγέλου με ἡμέριον τρέφοντος τὴν οὐράνιον τροφήν ὡς ἐτέρου τινὸς ἐπιθυμία ἀνῆλθεν εἰς τὴν καρδίαν μου, πλὴν ἡ τοῦ Θεοῦ. Οὐδὲ ἀπέκρυψεν ὁ Θεός τι τῶν ἐπιγείων, ὃ οὐκ ἐγνώρισέ μοι. Οὐκ ἔληξε φῶς τοῖς ὀφθαλμοῖς μου ὡς ἐν ἡμέρᾳ ὑπνωσα, οὐκ ἐν νυκτὶ ἀνεπαυσάμην, τὸν Θεὸν ἐκζητῶν, ἀλλὰ ἄγγελός μοι παρῆν αἰεὶ, τὰς τοῦ κόσμου δυνάμεις ἐπιδεικνύων ὡς τὸ φῶς τῆς διανοίας μου οὐκ ἐσβέσθη ὡς πᾶν ἄτημα παρὰ Θεοῦ μου εὐθύς ἐλάμβανον. Ἰδὼν πολλάκις μυριάδας ἀγγέλων τῷ Θεῷ παρεστῶσας ἰδὼν χοροὺς δικαίων ἰδὼν μαρτύρων ἀθροίσματα ἰδὼν πάντων τὸ ἔργον τῶν τὸν Θεὸν εὐφημούντων ἰδὼν τὸν Σατανᾶν πυρὶ παραδιδόμενον ἰδὼν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ κολαζομένους ἰδὼν τοὺς δικαίους αἰωνίως εὐφραينوμένους. Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πολ-

Filloli mei, non oportebat me gloriari apud vos, neque ea enuntiare quæ gesta sunt a Patribus; ne mente elati amittamus mercedem: propter studium autem vestrum et utilitatem, quod tam procul ad nos venistis, non fraudabo vos utilitate; sed quæ per nos Servator gessit, narrabo presentibus fratribus.

Sterilis erat ager qui est prope nos, et rustici qui ipsum possidebant, seminantes, vix semen duplicatum metebant; vermis enim nascens in spica, totam messem corrumpibat. Agricolaë autem catechismo a nobis instituti, et effecti Christiani, rogarunt nos ut oraremus pro messe. Dixi autem eis: Si habetis fidem in Deum, vel arena deserti fructum vobis afferet. Ii autem nihil cunctati, cum hac arena, quæ a nobis calcatur, sinus implescent. attulerunt, rogantes ut benediceremus. Posquam autem sum precatus ut illis fieret secundum ipsorum fidem, ipsi eam cum frumento seminarunt in arvis suis; et repente eorum ager ita multiplicavit fructum, ut omnem superaret Ægyptum. Hoc ergo facere soliti, nobis quotannis exhibent molestiam. Unum autem, inquit, magnum miraculum præbuit mihi Deus multis presentibus. Cum enim in civitatem aliquando descendissem, inveni quemdam virum Manichæum qui populos seduxerat; cum autem non possem ei publice persuadere, dixi conversus ad multitudinem: Magnum rogam in platea accendite, et ingrediamur in flammam: et qui ex nobis illæsus a flamma manserit, is habet bonam fidem. Postquam autem hoc factum est, et turbæ regnum cito accenderunt, ipsum mecum trahebant in ignem. Is autem dicit: Unusquisque seorsum ingrediatur, debe quæ primus ingredi qui jussisti. Cum autem in nomine Christi signatus essem ingressus, flamma in hanc et illam partem divisa, me nulla affecit molestia, cum semihoram in ea essem moratus. Turbæ autem viso miraculo exclamarunt, et cogebant illum pyram pervadere, is autem nolebat, timore affectus. Cum eum autem accipissent populi, in medium protruserunt; et totus flamma ambustus, ejectus est e civitate, clamantibus populis: Plantam viventem exurite. Me autem turbæ accipientes, et laudibus prosequentes, deduxerunt in ecclesiam.

Cum autem ego aliquando per quoddam templum transirem, quidam ex gentibus suis idolis sacrificabant. Dixi autem eis: Cur cum sitis participes rationis, sacrificatis iis quæ carent ratione: vosque estis de cætero iis magis expertes rationis? Illi autem, ut qui recte dixissem, me statim sunt secuti, credentes Servatori.

Cum autem esset mihi aliquando hortus in agro propinquo, propter eam quæ ad nos veniebat fraternitatem, et quidam pauper eum operaretur, ingressus est quidam gentilis, ut furaretur olera: ubi vero ea suffuratus recessisset. eaque tribus horis non potuisset coquere, sed mansissent in lebetes qualia acceperat, utpote quod aqua minime calefieret, vir se colligens, accepta olera ad nos detulit, rogans ut sibi

A condonaretur erratum, et ut fieret Christianus, quod etiam factum est. Erant autem hac ipsa hora hospites fratres qui ad nos venerant: propter quos tempestive admodum ad nos allata sunt olera. Quæ cum comedissemus, egimus Domino gratias, duplici accepta lætitia, et ex salute hominis, et ex refectione fratrum.

CAPUT LV.

Vita abbatis Suri.

Abbas autem Surus, inquit, et Isaias (*Ruff.*, l. II, cap. 10), et Paulus sibi invicem repente occurrerunt ad fluvium, viri pii et egregii exercitatores, invisuri magnum abbatem Anuph. Distabat autem eorum intervallum tribus mansionibus; et dicunt ad se invicem: Ostendat unusquisque nostrum suum vitæ institutum, et quemadmodum fuit in hac vita a Deo honoratus. Abbas autem Surus dixi eis: Peto a Deo donum, ut nos virtute spiritus indefessi ad locum perveniamus; et cum ipse solum orasset, inventum est protinus paratum navigium, et ventus secundus, et momento temporis inventi sunt in loco, cum adverso flumine navigassent.

CAPUT LVI.

Vita abbatis Isaiæ.

Isaias autem dicit eis: Et quid mirum, o amici, si vir nobis occurrerit, qui vitam narret uniuscujusque (*Ruff.*, lib. II, cap. 10)?

CAPUT LVII.

Vita abbatis Pauli.

C Paulus autem dicit eis: Si Deus nobis revelaverit quod post tres dies assumit hominem? Cum autem paulo ulterius processissent, vir eis obviam factus eos salutavit; Paulus autem ei dicit: Dic nobis quæ recte gessisti; nam post crastinum diem abibis ad Deum (*Ruffin.*, l. II, cap. 10).

CAPUT LVIII.

Vita abbatis Anuph (103).

Dixit autem eis Anuph: Benedictus Deus, qui mihi hæc quoque signavit, et vestrum vitæ institutum et adventum (*Ruffin.*, l. II, cap. 10). Cum autem dixisset quæ unusquisque eorum recte gesserat, exposuit deinceps, quæ ipse facerat, dicens: Ex quo Servatoris nomen professus sum in terra, ex ore meo non est egressum mendacium: humani cibi nihil sumpsi, me cœlesti alimento alente quotidie angelo: nullius alterius rei cupiditas in cor meum ascendit, præterquam Dei; nihil ex rebus terrenis occultavit mihi Deus, quod non significaverit et ostenderit mihi. Non interdus somnum cepi, non noctu requievi, Deum quærens: Una mihi semper adfuit angelus, mundi ostendens potestates; lumen cogitationis meæ nunquam fuit extinctum; omnem petitionem accepi a Deo protinus. Vidi sæpenumero Deo assistentes myriades angelorum, vidi choros justorum, vidi martyrum congeriem, vidi monachorum vitæ institutionem; vidi opus autem omnium Deum laudantium. Vidi Satanam igni traditum, vidi angelusejus punitos, vidi justos lætantes in æternum. Hæc et multa alia narrans, tertio die tradit animam; eamque sta-

tim suscipientes angeli et chori martyrum, in cœlos sustulerunt, ipsis videntibus et hymnos audientibus.

CAPUT LIX.

Vita abbatis Hellenis (104).

Quidam autem alius pater, qui vocabatur abbas Hellen (*Huffin., lib. II, cap. 11*), cum ab ineunte ætate se fortiter exercuisset, sæpenumero ignem gestabat in sinu, incitans eos qui prope erant fratres ad ostendenda signa, dicens eis: Si vos vere exercetis, virtutis signa de cætero ostendite. Aliquando autem cum per se esset in solitudine, incessit eum mellis desiderium; cum vero illico favos invenisset sub petra, dixit: Recede a me intemperans cupiditas; scriptum est enim: Spiritu ambulate, et desiderium carnis non perficietis (*Gal. v*), eisque relictis abiit. Cum autem jam tres hebdomadas jejunasset in solitudine, inventis qui disjecti erant fructibus, dixit: Non comedam, neque attingam aliquid ex iis, ne fratrem meum scandalizem, nempe meam animam; scriptum est enim: Non in alimento solum vivit homo (*Matth IV; Lucæ IV*). Cum autem adhuc aliam jejunasset hebdomadam, postea dormitavit; et veniens angelus in somnis, ei dixit: Surge et tolle ea quæ inveniuntur, et comede. Is autem surrexit, et circumquaque aspiciens, videt fontem in orbem herbas del catas germinasse. Cum autem et potum sumpsisset, et comedisset olera, affirmabat nihil unquam sibi fuisse jucundius. Cum parvam autem speluncam in loco invenisset, mansit illic paucos dies jejunos. Ubi autem egebat alimento, orabat flexis genibus: ei autem protinus apponebantur esculenta omnia, et panis calidus, et olivæ, et varii fructus.

Aliquando autem invisit fratres suos; et cum eos multum monuisset, contendebat in desertum, afferens quædam ad usum necessaria. Cum autem vidisset quosdam onagros pascentes, ait ipsis: in nomine Jesu Christi, veniat unus ex vobis, et suscipiat onus meum. Is autem statim ad ipsum accessit. Cum autem suppellectilem et imposuisset, et ei insedisset, uno die pervenit ad speluncam. In sole vero ab eo positus panibus et fructibus, cum ad ea venissent feræ, ut solent ad fontem, et panes solum tetigissent, mortuæ sunt.

Accessit autem aliquando ad quosdam monachos, cum esset dies Dominicus, et dixit eis: Cur hodie non egistis synaxim? Cum ii autem aperte dicerent: Eo quod non venerit presbyter, dixit eis: Ego ibo et eum vocabo. Ii autem dixerunt, non posse aliquem transmittere alveum propter altitudinem. Quinetiam dicebant eo in loco esse belluam maximam, nempe crocodilum, qui multos homines consumpserat. Is autem non cunctatus, statim surgens prefectus est ad valum: quem cum bellua statim tergo excepisset, ad partem ripæ ulterioris transvexit. Cum autem in agro invenisset presbyterum, rogavit ne despiceret fraternitatem. Ille autem eum videns multis consutis pannis obsitum, rogavit unde nam pannum habuisset, dicens: Habes vestem animæ pulcherrimam, o frater ejusque humilitatem et fru-

galitatem admiratus, eum secutus est abeuntem ad fluvium. Cum autem qua transveherentur cymbam non invenissent, vocem emisit abbas Hellen, advocans crocodilum. Is autem ei statim obediens aderat, tergum substernens; rogavit autem presbyterum ut cum eo ascenderet; is vero timore affectus, cum vidisset belluam, retrocessit. Cum autem eum teneret admiratio, et eos qui trans fluvium habitabant fratres, videntes eum cum bellua transmittentem alveum, ille ascendens in terram, una secum attraxit belluam, dicens, melius esse ei ut moraretur, quam interemptarum animarum acquireret supplicium. Ea autem cadens, protinus est mortua.

Tres autem dies permanens apud fratres, sedebat, docens eos præcepta, et quæ erant occulta uniuscujusque consilia aperte enuntians: hunc quidem dicens vexari a fornicatione, illum vero a vana gloria, alium a deliciis, alium ab ira, et alium quidem pronuntiabat lasse mitem, alium vero pacificum: illorum quidem vitia, horum vero virtutes arguens. Hæc tem audientes, mirabantur dicendo revera ita esse. Eis autem dixit: Parate nobis olera, hodie enim ad nos venient plures fratres. Cum illi autem adhuc pararent, supervenientes fratres se invicem salutarunt.

Rogavit autem eum quidam ex fratribus, volens una cum eo degere in deserto. Eo autem dicente non posse illum sustinere tentationes dæmonum, is contentiosus se omnia toleraturum asseveravit. Cum eum autem excepisset, jussit habitare in alia spelunca. Ad eum autem noctu adventantes dæmones, eum suffocare aggediebantur, cum eum primum turpibus perturbassent cogitationibus. Ille autem excurrens renuntiavit abbati Helleni quæ everant. Ipse autem cum loco figuram impressisset, jussit eum deinde manere secure. Cum autem aliquando panes ei deficiissent in spelunca, adventans angelus in figura fratris ei attulit nutrimentum.

Rursus autem ipsum aliquando quærentes fratres decem numero, errabant per solitudinem, septimo jam die jejuni permanentes; cum vero eos invenisset jussit in spelunca quiescere, illi vero eum victus admonuerunt. Ille qui nihil habebat quod eis apponeret dixit eis: Potens est Deus mensam parare in deserto. Statim autem quidam adolescens de pontone ipsis orantibus pulsavit fores. Cum autem aperuisset, viderunt adolescentem habentem magnam sportam panis et olivarum. Iis autem susceptis, comederunt, Deo agentes gratias, cum adolescens statim evanisset. Hæc et alia multa miracula cum nobis narasset Pater Copres, nosque benigne et humaniter tractasset, induxit in suum hortum, ostendens nobis palmas, et alias arbores frugiferas quas ipse plantavit in solitudine, admonitus a fide rusticorum, quibus dixit: Postest desertum fructus producere iis qui fidem habent in Deum. Postquam enim vidi, aiebat eos qui arenam seminaverant, et eorum agrum fructum tulisse, ipse quoque idem aggressus, idem sum consecutus.

λάκις ἡγούμενος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας παραδίδωσι τὴν ψυχὴν. Τὴν δὲ εὐθὺς ἄγγελοι ὑποδεξάμενοι καὶ χοροὶ μαρτύρων, εἰς οὐρανοὺς ἀνῆγον αὐτῶν ὀρώντων καὶ ἔκουόντων τοὺς ὕμνους.

ΚΕΦΑΛ. ΝΘ'.

Περὶ Ἀββᾶ Ἑλλῆν.

Ἄλλος δὲ τις Πατὴρ Ἀββᾶ, Ἑλλῆν καλούμενος, παιδόθεν τὴν ἀρετὴν ἐξασκήσας, τοῖς πλησίον αὐτοῦ ἀδελφοῖς πολλάκις πῦρ ἐν κόλπῳ ἐβάσταζεν, ἐρεθίζων αὐτοὺς προβαίνειν εἰς ἐπίδειξιν τῶν σημείων, λέγων αὐτοῖς, Εἰ κατὰ ἀλήθειαν ἀσκαίτε, τὰ σημεία λοιπὸν τῆς ἀρετῆς ἐπιδείξασθε. Ἄλλοτε δὲ αὐτῷ καθ' ἑαυτὸν γενομένῳ, ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν ἐπιθυμίᾳ μέλιτος, εὐθὺς δὲ ὑπὸ πέτρῳ κηρία εὐράμενος, φησὶν, Ἄπελθε ἀπ' ἐμοῦ, ἡ ἀκόλαστος ἐπιθυμία· γέγραπται γάρ, Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε, καὶ καταλιπὼν αὐτὰ ἀπηλλάγη. Ἦδη δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τρεῖς ἐβδομάδας νηστεύοντος, ὁπώρας εὐρών ἐρρίμιμένας, εἶπεν· Οὐ μὴ φάγω, οὐδὲ ἄψωμαί τινος ἐξ αὐτῶν, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω, τουτέστι τὴν ψυχὴν. Γέγραπται γάρ, Οὐκ ἐπὶ τροφῇ μόνῃ ζήσεται ἄνθρωπος. Νηστεύσας δὲ καὶ ἄλλην ἐβδομάδα, ὕστερον ἀπενύσταξε· καὶ εὐρών ὁ ἄγγελος κατ' ὄναρ, φησὶ πρὸς αὐτὸν, Ἀναστὰς τὰ εὐρισκόμενα φάγε. Ὁ δὲ ἐξάνεστη, καὶ κύκλῳ περιδλεπόμενος ὄρῳ πηγὴν βοτάνας τρυφερὰς κύκλῳ βλαστήσασαν. Μετεληφὼς δὲ τοῦ πότου καὶ τῆς τροφῆς τῶν λαχάνων, διεθεβαῖοῦτο μηδὲν ἡδύτερον αὐτῶν πώποτε γεύσασθαι. Σπήλαιον δὲ εὐρών μικρὸν ἐν τῷ τόπῳ, ἔμεινεν ἐκεῖ ὀλίγας ἡμέρας ἄσιτος. Ὡς δὲ λοιπὸν τροφῆς ἐδέετο, κλίνας τὰ γόνατα ἠύχετο. Εὐθὺς δὲ αὐτῷ πάντα τὰ τῶν βρωσίμων παρέκειντο, καὶ ἄρτοι θερμοὶ, καὶ ἐλαῖαι, καὶ ὁπώρα τις διάφορος.

Ἐπεσκέψατο δὲ ποτε τοὺς ἑαυτοῦ ἀδελφοὺς, οὓς καὶ πολλὰ νουθετήσας ἐπὶ τὴν ἔρημον ἔσπευδεν, ἐπικομιζόμενός τινα τῶν εἰς τὰς χρεῖας ἐπιτηδείων. Ἰδὼν δὲ ὀνάγρους τινὰς βοσκομένους, φησὶ πρὸς αὐτάς· Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ ἡκέτω μία ἐξ ὑμῶν ὑποδεξαμένη μου τὸ βάρος. Ἡ δὲ εὐθὺς ἐπ' αὐτὸν ὤρμησεν, Ἐπιθεῖς δὲ αὐτῇ τὰ σκεύη, καὶ ἐπικαθίσας, ἐν μονημέρῳ ἐπὶ τὸ σπήλαιον ἔφθασε. Διαθέντος δὲ αὐτοῦ τοὺς ἄρτους καὶ τὰς ὁπώρας ἐν τῷ ἡλίῳ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὰ, ὡς ἔθος ἦν, τὰ θηρία ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ ἀψάμενα μόνον τῶν ἄρτων ἀπέψυξαν.

Παραβαλὼν δὲ πρὸς τινὰς μοναχοὺς Κυριακῆς οὔσης, ἔλεγε πρὸς αὐτούς· Τί δὴ σήμερον τὴν συναξίν οὐκ ἐπιτελέσατε; Τῶν δὲ φασκόντων μὴ ἐληλυθέναι πέρηθεν τὸν πρεσβύτερον· ἔλεγε πρὸς αὐτούς· Ἄπελθὼν καλέσω αὐτόν. Οἱ δὲ ἔφασκον μὴ δύνασθαι τινα διαβαίνειν τὸν πόρον διὰ τὸ βάθος. Ἀλλὰ γὰρ καὶ θηρίον μέγιστον ἔλεγον εἶναι ἐν τῷ τόπῳ κροκόδειλόν τινα, πολλοὺς ἀνθρώπους καταναλώσαντα. Ὁ δὲ μὴ μελλήσας, εὐθὺς ἀναστὰς ὤρμησεν ἐπὶ τὸν πόρον, καὶ εὐθὺς αὐτὸν τὸ θηρίον ἐπὶ τοῦ νώτου ὑποδεξάμενον εἰς τὸ πέραν ἀποκατέστησεν. Εὐρών δὲ τὸν πρεσβύτερον ἐν τῷ χωρίῳ, παρεκάλει μὴ περιιδεῖν τὴν ἀδελφότητα. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἐκεῖνος ῥάκος ἐνδεδυμένον πολυῤῥαφον, πᾶρ' αὐτοῦ ἐπυνθάνετο, πόθεν ἄρα τὸ ῥάκος ἐκέκτητο· ἐπειπὼν, Κάλλιστον ἔχεις ἱμάτιον τῆς ψυχῆς, ἀδελφέ. Τὴν δὲ

ταπεινοφροσύνην αὐτοῦ θαυμάσας καὶ εὐτέλειαν, εἶπετο αὐτῷ ἀπιόντι εἰς τὸν ποταμόν. Ὡς δὲ πόρθμιον οὐχ εὐρον, φωνὴν ἀφίησιν ὁ ἀββᾶς Ἑλλῆν προσκαλούμενος τὸν κροκόδειλον. Ὁ δὲ εὐθὺς ὑπακούσας αὐτοῦ, παρῆν τὸν νῶτον ὑποστρωσάμενος. Ἠξίου δὲ τὸν πρεσβύτερον συνέπιθῆναι αὐτῷ. Ἐμφοβος δὲ γενόμενος ἐκεῖνος συνεωρακῶς τὸ θηρίον, ἐπὶ τὰ ὀπισθεν ὑπεχώρει. Ὡς δὲ θάμβος ἔσχεν αὐτόν, καὶ τοὺς ἀντιπέραν οἰκοῦντας ἀδελφοὺς, θεασαμένους αὐτοὺς σὺν τῷ θηρίῳ τὸν πόρον διαπορθμεύσαντα, ἀνελθὼν εἰς τὴν ξηρὰν συνεπεσπάσατο τὸ θηρίον· τεθνάναι λέγων αὐτῷ ἔμεινον, καὶ κερδάναι τῶν ἀναιρεθεισῶν ψυχῶν τὴν δίκην. Τὸ δὲ παραχρῆμα πεσὼν ἐξέψυξε.

Προσκαρτερήσας δὲ ἡμέρας τρεῖς τοῖς ἀδελφοῖς ἐκάθητο διδάσκων αὐτοὺς τὰς ἐντολάς, καὶ τὰ ἐκάστου ἐν κρυπτῷ βουλευμάτα φανερώς ἐξαγγέλλων. Τὸν μὲν ὑπὸ πορνείας ἐνοχλεῖσθαι λέγων, τὸν δὲ ὑπὸ κενοδοξίας, ἄλλον ὑπὸ τρυφῆς, ἕτερον δὲ ὑπὸ ὀργῆς, καὶ ὄν μὲν πρᾶον, ὄν δὲ εἰρηνικὸν ἀπεφῆνατο, καὶ τοῦ μὲν τὴν κακίαν, τοῦ δὲ τὰς ἀρετὰς ἐξελέγχων. Ἀκούοντες δὲ ταῦτα ἐθαύμαζον λέγοντες ἀληθῶς οὕτως εἶναι. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Ἐτοιμάσατε ἡμῖν λάχανα· ἐλεύσονται γὰρ σήμερον πλείονες ἀδελφοὶ πρὸς ἡμᾶς. Οἱ δὲ ὡς ἔτι ἠυτρέπιζον ἐπιστάντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλήλους ἠσπάζοντο.

Ἠξίου δὲ τις αὐτῶν τῶν ἀδελφῶν, συνδιάγειν αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ βουλόμενος. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ μὴ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν τοὺς πειρασμοὺς τῶν δαιμόνων, φιλονεικότερον ἐκεῖνος διατεθείς, πάντα ὑπενεγκεῖν ἐπηγγέλλετο. Καὶ δὴ ὑποδεξάμενος αὐτὸν εἰς ἕτερον σπήλαιον οἰκεῖν παρεκελεύετο. Ἐπιστάντες δὲ νύκτωρ οἱ δαίμονες πνίγειν αὐτόν ἐπεχείρουν, τὸ πρῶτον αἰσχροῖς λογισμοῖς ἱκανῶς διαταράξαντες. Ἐκδραμῶν δὲ ἐκεῖνος τὰ συμβάντα ἐπήγγελε τῷ ἀββᾶ Ἑλλῆνι. Περιχαράξας δὲ ἐκεῖνος τὸν τόπον, ἐκέλευσε τὸ λοιπὸν μετὰ ἀδείας μένειν αὐτόν.

Ἄρτων δὲ αὐτούς ποτε ἐπιλιπόντων ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἐπιστὰς ἄγγελος ἐν ἀδελφοῦ σχήματι ἐκόμιζεν αὐτοῖς τὴν τροφήν. Ἄλλοτε δὲ ἐπιζητοῦντες αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐπλάζοντο κατὰ τὴν ἔρημον ἐβδόμην ἡμέραν ἄσιτοι διατελοῦντες. Εὐρών δὲ αὐτοὺς ἐκέλευεν ἀναπαύεσθαι ἐν τῷ σπηλαίῳ. Οἱ δὲ ὡς ὑπέμνησαν περὶ διαίτης, ἐκεῖνος μηδὲν ἔχων παραθεῖναι, ἔλεγε πρὸς αὐτούς, Δυνατός ἐστιν ὁ θεὸς ἐτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ. Εὐθὺς δὲ πρὸ θυρῶν παῖς τις καλὸς νεανίας ἐπέμενε, κρούων εὐχομένων αὐτῶν. Ἀνοίξαντες δὲ εἶδον τὸν νεανίαν, σπυρίδα μεγάλην μεστήν ἄρτων τε καὶ ἐλαίων ἔχοντα· ὑποδεξάμενοι δὲ αὐτὰ μετελάμβανον, εὐχαριστοῦντες τῷ Κυρίῳ, τοῦ παιδὸς εὐθὺς ἀφανοῦς γενομένου. Ταῦτά τε καὶ ἄλλα πλείονα θαυμαστὰ ὁ πατὴρ Κοπρῆς ἡμῖν ὑφηγησάμενος καὶ φιλοφρονησάμενος ἡμᾶς κατὰ τρόπον, εἰς τὸν ἑαυτοῦ κῆπον εἰσήγαγε, δεικνύων ἡμῖν φοίνικας, καὶ ἄλλα ὀπωρικά, ἅπερ αὐτὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐφύτευσεν ὑπὸ τῆς τῶν ἀγροίκων πίστεως ὑπομνησθείς. Πρὸς οὓς εἶπεν, ὅτι Δύναται καὶ ἡ ἔρημος κερποφορῆσαι τοῖς ἔχουσι πίστιν εἰς τὸν θεόν. Ὡς γὰρ εἶδον, φησὶν, αὐτοὺς τὴν ψάμμον σπείραντας, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν καρποφοροῦσαν, κάγω τὸ αὐτὸ ἐπιχειρήσας ἐπέτυχον.

ΚΕΦΑΛ. Ε΄.

Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀπέλλη τοῦ πρεσβυτέρου.

Ἴδομεν δὲ καὶ ἕτερον πρεσβύτερον ἐν τοῖς μέρεσι τοῖς ἀνωτέροις, ὀνόματι Ἀπέλλην, ἄνδρα δίκαιον, τὴν χαλκευτικὴν τέχνην πρῶτον μετελθόντα, καὶ ἐκεῖθεν εἰς ἀσκησιν τραπέντα· ὃς ἐλθόντος ποτὲ τοῦ διαβόλου πρὸς αὐτὸν ἐν γυναικείῳ σχήματι, ὡς τὰς χρεῖας τῶν μοναχῶν χαλκεύων ἐτύγγανεν, ἀρπάσας ἐκ τοῦ πυρὸς πεπυρωμένον τὸ σιδήριον τῇ χειρὶ, διὰ σπουδῆς τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὄλον καὶ τὸ σῶμα κατέκαυσέν. Καὶ ἤκουον ταύτης οἱ ἀδελφοὶ ὀλολυζούσης ἐν τῷ κελλίῳ· ἐξ ἐκείνου λοιπὸν ὁ ἀνὴρ πάντοτε τὸ σιδήριον τῇ χειρὶ κρατεῖ πεपुरακτῶμένον, καὶ μὴ βλαπτόμενος· ὃς ἡμᾶς φιλοφρόνως ὑποδεξάμενος, περὶ τῶν σὺν αὐτῷ γενομένων ἀξιολέων ἀνδρῶν ὑφηγεῖτο, ἔτι νῦν περιόντων.

ΚΕΦΑΛ. ΕΑ΄.

Περὶ ἀββᾶ Ἰωάννου.

Ἔστι, φησὶν, ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἀδελφὸς ἡμέτερος Ἰωάννης, ἄλλης μὲν λοιπὸν ἡλικίας πάντας μὲν τοὺς νῦν μοναχοὺς ταῖς ἀρεταῖς ὑπερβάλλων, ὃν οὐδεὶς ταχέως εὐρεῖν δύναται, διὰ τὸ ἀεὶ μεταβαίνειν αὐτὸν τόπον ἐκ τόπου ἐν τῇ ἐρήμῳ. Οὗτος τὸ πρῶτον ἐστὼς ἐπὶ τρισὶν ἔτεσιν ὑπὸ πέτραν τινὰ πάντοτε, προσευχόμενος, διετέλεσε μὴ καθίσας ὄλος, μὴ κοιμηθεὶς, ἀλλ' ὅσον ἐστὼς τοῦ ὕπνου μόνον ἀφήρπαζε, τῇ Κυριακῇ μόνον τῆς εὐχαριστίας μεταλαμβάνων, τοῦ πρεσβυτέρου αὐτῷ ἀποφέροντος, ἄλλο οὐδὲν διητᾶτο. Καὶ δὴ μιᾶς τῶν ἡμερῶν μετασχηματισάμενος ἑαυτὸν ὁ Σατανᾶς εἰς τὸν πρεσβύτερον ταχυτέρω πρὸς αὐτὸν ἄπεισι, προσποιούμενος αὐτῷ τὴν κοινωνίαν ἐπιδιδόναι. Ἐπιγνοὺς δὲ αὐτὸν ὁ μακάριος Ἰωάννης εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ὡ παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας πάτερ, ἐχθρὸς πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύει ἀπατῶν τὰς τῶν Χριστιανῶν ψυχὰς, ἀλλὰ τολμᾷ καὶ αὐτοῖς ἐπιβῆναι τοῖς ἀχράντοις μυστηρίοις; Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· Παρὰ μικρὸν ἐκέρδησα ἂν σε καταλαβών. Οὕτω γὰρ καὶ τινὰ τῶν σῶν ἀδελφῶν ἀπεπλάνησα, καὶ ἐκφρονα γενόμενον εἰς μανίαν ἐπήγαγον. Ὑπὲρ οὗ πολλοὶ δίκαιοι πολλὰ προσευξάμενοι μόλις ἴσχυσαν αὐτὸν εἰς φρόνησιν ἀγαγεῖν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ δαίμων ἀπ' αὐτοῦ ἀπηλλάγη.

Διαρράγέντων δὲ αὐτοῦ τῶν ποδῶν ἐκ τῆς ἀκινήσεως τοῦ πολλοῦ χρόνου, καὶ τῶν ἰχώρων προερχομένων, ἐπιστὰς ἄγγελος ἤψατο τοῦ στόματος, αὐτῷ λέγων, Ὁ Κύριος ἔσται σοι ἀληθὲς βρῶσις, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀληθὲς πόμα. Καὶ ἀρκεῖ σοι τέως ἡ πνευματικὴ πόσις καὶ τροφή, ἵνα μὴ πλησθεὶς ἐξεμέσης· καὶ θεραπεύσας αὐτὸν μετέστησεν ἐκ τοῦ τόπου. Διῆγε δὲ κατὰ τὴν ἔρημον λοιπὸν περιάγων, καὶ ἐσθίων βοτάνας. Τῇ Κυριακῇ δὲ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἠύρισκετο τῆς κοινωνίας, μεταλαμβάνων. Βαίᾳ δὲ ὀλίγα παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου αἰτησάμενος, ζώνας τοῖς ζώοις εἰργάζετο. Βουλευθέντος δὲ ἀπελθεῖν πρὸς αὐτὸν χωλοῦ τινος θεραπείας ἕνεκα, καὶ ἐπιβάντος μόνον τῷ ὄνῳ, ὡς οἱ πόδες αὐτοῦ μόνον τῆς ζώνης ἤψαντο τῆς παρὰ τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς γενομένης, παραχρῆμα ἐσεραπεύθη· ἄλλοτε εὐλογίας τοῖς ἀρρώστοις ἀπετελεσε, καὶ ἀπηλλάγησαν εὐρέως τῆς νόσου. Ἀποκαλύπτεται δὲ αὐτῷ περὶ τῶν αὐτοῦ

Ἀ μοναστηρίων, ὅτι τινὲς αὐτῶν οὐκ ὀρθῶν ἔχουσι πολιτείαν· καὶ γράφει πᾶσιν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ πρεσβυτέρου, ὅτι οἱ μὲν τινες ῥαθυμοῦσιν, οἱ δὲ σπεύδουσι πρὸς ἀρετὴν. Καὶ εὐρέθη ἀλήθεια οὕτως ἔχουσα. Γράφει δὲ καὶ τοῖς Πατράσιν, ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν ὀλιγωροῦσι περὶ τῆς τῶν ἀδελφῶν σωτηρίας· ἄλλοι δὲ ἱκανῶς παρακαλοῦσι· καὶ ἐκατέρων τὰς τιμὰς καὶ τὰς κολάσεις ἀπήγγειλεν. Καὶ πάλιν ἄλλους πρὸς τὴν τελειότεραν κατάστασιν προσκαλούμενος, ὑπεμίμησκεν, ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν εἰς τὴν νόησιν ἀναχωρεῖν. Καιρὸς γὰρ λοιπὸν τὴν τοιαύτην ἐνδείξασθαι πολιτείαν. Οὐ γὰρ παῖδες, φησὶ, καὶ νήπιοι τὸν πάντα χρόνον ὀφείλομεν διαμένειν, ἀλλ' ἤδη τοῖς τελειότεροις ἐπιβαίνειν νοήμασι, καὶ τῆς ἀνδρείας ἐφάψασθαι καὶ ταῖς μεγίσταις ἀρεταῖς ἐπιβῆναι. Ταῦτα καὶ τούτων πλείονα ὁ Πατὴρ περὶ τοῦ ἀνδρὸς διηγείτο· ἅπερ δι' ὑπερβολὴν θαύματος ἅπαντα οὐκ ἐγράψαμεν· οὐχ ὅτι οὐκ ἦν ἀληθῆ, ἀλλὰ διὰ τὴν τινῶν ἀπιστίαν. Ἡμεῖς δὲ ἱκανῶς πεπληροφορήμεθα πολλῶν καὶ μεγάλων τὰ αὐτὰ ἡμῖν διηγουμένων, καὶ αὐταῖς ὄψεσιν ἐωρακότων.

ΚΕΦΑΛ. ΕΒ΄.

Περὶ ἀββᾶ Παφνουτίου.

Ἐθεασάμεθα δὲ καὶ ἕτερον τόπον Παφνουτίου τοῦ ἀναχωρητοῦ, ἀνδρὸς μεγάλου καὶ ἐναρέτου· ὃς οὐ πρὸ πολλοῦ τινος χρόνου ἐτελειώθη ἐν τῇ περιχώρῳ Ἡρακλέως τῆς Θηβόαιδος· περὶ οὗ πολλοὶ πολλὰ διηγήσαντο.

ΚΕΦΑΛ. ΕΓ΄.

Περὶ σαλπικτοῦ.

Οὗτος μετὰ πολλὴν ἀσκησιν δέεται τοῦ Θεοῦ τίνι τῶν κατορθωσάντων ἀγίων ἄρα εἴη ὁμοιος. Ἄγγελος δὲ ὄφθεις εἶπεν αὐτῷ· Ὁμοιος εἶ τῷδὲ τῷ αὐλητῇ τῷ ἐν τῇδε τῇ πόλει διάγοντι. Ὁ δὲ μετὰ σπουδῆς ὀρμήσας πρὸς αὐτὸν, ἐπύθετο παρ' αὐτοῦ τὴν αὐτοῦ πολιτείαν, καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ διερευνᾶτο. Ὁ δὲ φησὶ πρὸς αὐτὸν, Ὅπερ καὶ ἦν ἀληθὲς, ἀμαρτωλὸν ἑαυτὸν εἶναι καὶ μέθυσον, καὶ πόρνον, οὐ πρὸ πολλοῦ τινος χρόνου ἐκ τῆς ληστρικῆς εἰς τοῦτο μεταβληθεὶς. Ὡς δὲ ἠκροβευέτο παρ' αὐτοῦ, τί τῶν καλῶν αὐτῷ κατώρθωτο πώποτε, ἔφησε πρὸς αὐτὸν μηδὲν ἕτερον ἑαυτῷ καλὸν συνειδέσθαι, πλὴν ὅτι ποτὲ ἐν τῷ ληστρικῷ τόπῳ ὑπάρχων παρθένον Χριστοῦ μέλλουσαν ὑπὸ ληστῶν διασφαρῆναι, ἐξείλατο νυκτὸς, καὶ ἄχρι τῆς κώμης ἀποκατέστησεν. Ἄλλοτε δὲ πάλιν γυναῖκα εὐμορφον εὐρῶν πλανωμένην κατὰ τὴν ἔρημον, φυγαδευθεῖσαν ὑπὸ τῶν ταξιωτῶν τοῦ ἄρχοντος καὶ τῶν βουλευτῶν διὰ χρεὸς δὴμόσιον ἀνδρικόν, καὶ ἀποδυρομένην τὴν πλάνην, ἐπυθόμην παρ' αὐτῆς τοῦ ὀδυρμοῦ τὴν αἰτίαν. Ἡ δὲ εἶπε· Μηδὲν με ἐρώτα, δέσποτα, μηδὲ ἐξέταζε τὴν ἀθλίαν, ἀλλ' ὡς θεραπευθῆς σὴν, ὅπου βούλει, ἀπάγαγε. Τοῦ γὰρ ἀνδρὸς μου πολλάκις μαστιχθέντος ἐπὶ διημέριον χρόνον ὑπὲρ χρεὸς δημοσίου χρυσίνων τριακοσίων, καὶ ἐν φυλακῇ κατειργμένου, καὶ τῶν φιλτάτων μου παίδων τριῶν διαπραθέντων, ἐγὼ φυγὰς οἴχομαι, τόπον ἐκ τόπου περιερχομένη. Νῦν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἔρημον πλανῶμαι, πολλάκις εὐρεθεῖσα, καὶ συνεχῶς μαστιγθεῖσα· καὶ τρίτην ἔχω ἐν τῇ ἐρήμῳ ἄσιτος διαμείνασα. Ἐγὼ δὲ ἐλεήσας αὐτήν, καὶ ἀπαγαγὼν εἰς τὸ σπήλαιον, δούς τε αὐτῇ τοὺς τριακοσίου χρυσίνους

CAPUT LX.

Vita abbatis Appelle (105).

Vidimus autem alium quoque presbyterum in partibus superioris regionis, Appellem nomine (*Ruff., l. II, cap. 15*), virum justum, qui fabricæ ærariæ artem primum tractavit, et exinde conversus est ad exercitationem. Is cum ad eum venisset diabolus in figura muliebri, quo tempore ad usum monachorum quædam tractabat fabrilia; ferrea lamina ex igne raptâ, idque manu propter festinationem, totum ejus vultum et corpus combussit, eamque audierunt fratres ululantem in cella. Ab eo tempore vir ille semper manu tenebat ferrum ignitum, nec lædebatur. Is cum nos benigne et humaniter accepisset, narravit nobis de viris præclaris et Deo dignis qui cum eo fuerant, et erant adhuc superstites.

CAPUT LXI.

Vita alterius Joannis (106).

Est, inquit, in hac solitudine frater noster, nomine Joannes (*Ruff., l. II, c. 15*), alterius quidem jam ætatis, omnes autem monachos superans virtutibus: quem nemo potest cito invenire, quod semper in solitudinibus locum loco commutat. Is primum stans tres annos sub quadam rupe, orans perpetuo, non sedens omnino, non dormiens, nisi quantum somni stans suffurabatur, et Dominica solum sumens Eucharistiam, afferente ei presbytero, nihil aliud comedit. Atque adeo cum quodam die se Satanas transfigurasset in presbyterum, ad eum abibat celerius, præ se ferens se ei velle dare Eucharistiam. Cum eum autem agnovisset beatus Joannes, dixit ei: O omnis fraudis et malitiæ pater, inimice omni justitiæ, non cessabis decipere animas Christianorum, sed audes sanctis insultare Sacramentis? Is autem ipsi respondit: Parum abfuit quin te dejectum lucrifecerim; nam sic quoque seduxi quemdam ex tuis fratribus, et mente motum deduxi ad insaniam. Pro quo cum multi justis multum rogassent, vix potuerunt efficere ut esset sanæ mentis. Hæcque cum dixisset, dæmon, ab eo recessit.

Cum autem essent disrupti ejus pedes ex eo quod tanto tempore stetisset immobilis, et exiret sanies, adveniens angelus, tetigit ejus corpus, dicens: Christus erit tibi verus cibus, et sanctus Spiritus verus potus, interim autem tibi sufficit spiritale nutrimentum, ne repletus evomas. Et cum eum curasset, dimovit a loco. Deinceps autem vitam egit in solitudine, circumiens, et herbis vescens: Dominica autem inveniebatur in eodem loco sumens Communionem. Cum paucos autem palmæ ramos petisset a presbytero, efficiebat cingula animalibus. Cum vero vellet quidam claudus ad eum venire ut curaretur, et asinum solummodo inscendisset, ubi primum ejus pedes tetigere cingulum quod fuerat a sancto viro factum, fuit illico curatus. Alias autem ægrotis mittebat eulogias (107), et a morbis liberabantur protinus. Porro autem revelabatur de ejus monasteriis, quod quidam ex iis qui sunt in ipsis, vitam non recte instituunt, et per presbyterum ad cunctos scribit epistolas, quod illi

A quidem sunt otio dediti, hi vero contendunt ad virtutem, et inventa est sic se habere veritas. Scribit autem ad eorum quoque Patres, quod quidam ex his sunt de fratrum salute minus solliciti, alii vero eos quantum satis est hortantur, annuntiavitque utrorumque honores et supplicia. Et rursus alios quoque provocans ad statum perfectiorem, admonebat ut a sensibus se transferrerent ad ea quæ percipiuntur intelligentia. Tempus est enim, inquit, deinceps tale vitæ ostendere institutum. Non debemus enim, inquit, omni tempore permanere pueri et infantes, sed jam nos perfectioribus applicare cogitationibus, et magni et excelsi animi virtutem attingere, et cæteras maximas virtutes aggredi. Hæc et complura alia nobis Pater de Patre narrabat, quæ quidem, propterea quod excedant miraculi modum, omnia non scripsimus; non quod non sint vera, sed propter incredulitatem aliquorum. Nos autem satis de his certiores facti sumus, cum multi et magni viri ea nobis narraverint, qui suis viderunt oculis.

CAPUT LXII.

De abbate Paphnutio (108).

Vidimus autem locum quoque Paphnutii anachoretæ, viri magni et virtute præditi, qui haud ita multo abhinc tempore consummatus est in regione quæ est circa Heracleotas Thebaidis; de quo multi multa nararunt (*Ruff., lib. II, cap. 16*).

CAPUT LXIII.

De Tibicine.

Is enim post multam exercitationem Deum rogavit ut ei significaretur cuinam ex iis sanctis qui se recte gesserunt esset similis (*Ruff., l. II, cap. 16*). Angelus autem apparens ei dixit: Es similis tibicini qui degit in hac civitate. Is autem studiose ad eum profectus, ejus vitæ institutum ab eo est sciscitatus, et omnia ejus vitæ facta est perscrutatus. Is autem ei dixit id quod etiam erat verum, se esse peccatorem, et ebriosum, et scortatorem; haud ita longo autem abhinc tempore, se ex arte latrocinandi eo contulisse. Cum autem accurate examinaretur quidnam unquam recte ab eo gestum esset, dixit se nullius rei honestæ sibi esse conscium, nisi quod cum aliquando latronis vitam ageret, Christi virginem, cui erat a latronibus vitium afferendum, liberaverit, et noctu ad vicum usque reduxerit. Rursus autem, inquit, inveni aliquando formosam mulierem errantem in solitudine, fugatam ab apparitoribus et curialibus præsidis et senatorum, propter publicum mariti debitum, et errorem suum deflentem. Sciscitatus sum autem ex ea causam fletus. Illa autem dixit: Ne me roges, domine, nec miseram examines; sed tanquam ancillam tuam abducas quo velis. Nam cum maritus tempore bienii ob debitum publicum trecentorum aureorum sæpe fuerit flagellatus, et in carcere inclusus, et tres mihi charissimi filii venditi fuerint, ego recedo fugitiva, locum loco commutans: nunc autem etiam errans per solitudinem, sæpe inventa, et assidue flagellata, jam tres dies permansi jejuna in solitudine. Ego autem ejus sum misertus, inquit latro; et cum

eam deduxissem in speluncam, dedi ei trecentos aureos, et deduxi eam usque ad civitatem, et ejus maritum liberavi cum liberis, citra ullum probrum et contumeliam. Cui respondit Paphnutius: Ego quidem nullius rei talis mihi sum conscius, in exercitatione autem omnino audiisti me esse celebrem; non enim vitam traduxi in otio. Mihi ergo Deus de te revelavit, te rebus gestis nibilo me esse inferiorem; si ergo, o frater, non parva a Deitate tui habetur ratio, ne tuam animam temere neglexeris. Is autem statim projectis quos habuit in manibus tibiis, et Iyræ musicæ harmonia in spiritalem traducta melodiam, virum seculus est in desertum. Cum autem tribus annis se pro viribus exercuisset, et in hymnis et orationibus vitæ suæ tempus peregisset, in cælum iter direxit, et cum choris angelorum et justorum ordinibus connumeratus, requievit.

CAPUT LXIV.

De Protocomite.

Ubi ergo illum qui se exercuerat virtutibus, prius ad Deum misit, majori et accuratiori vitæ instituto, quam prius esset, sibi imposito, rogavit Deum ut sibi significaretur cuinam ex sanctis esset similis, et rursus vox divina ad eum facta est, dicens: Es similis vicini pagi protocomiti (*Ruff.*, l. II, cap. 16). Is autem ad eum abiit celerrime; et cum ipse pulsasset ostium, processit ille, ut ei mos erat, ad accipiendum hospitem. Et cum pedes ejus lavisset, et mensam apposuisset, hortatus est ut vesceretur. Cum autem facta ejus sciscitaretur, et ei diceret: Narra mihi, o homo, institutum vitæ tuæ; multis enim monachis, ut mihi Deus ostendit, evasisti superior, ille dixit se esse peccatorem et indignum nomine monachorum, Cum autem instaret percontari, homo respondit, dicens: Non habeo quidem necesse narrare ea quæ a me facta sunt; sed quoniam dicis te a Deo venisse, quæ mihi adsunt referam. Jam agitur trigesimus annus, ex quo me a mea uxore separavi, cum tribus annis solum cum ea habuissem consuetudinem, et tres ex ea filios suscepissem, qui etiam mihi ad meos usus inserviunt; hospitalitatem autem nunquam intermisi usque in hodiernum diem: non gloriatur aliquis ex comitibus se hospitem ante me excepisse. Non egressus est pauper nec hospes ex mea aula vacuis manibus, qui non prius rationi conveniente esset viatico sustentatus. Non adspexi præteriens pauperem infortunio affectum, cui non suppeditarim quod satis fuit solatii. Non accepi personam filii mei in iudicio, non ingressi sunt in domum meam fructus alieni, non fuit lis aliqua quam non composuerim et pacificaverim, non increpavit aliquis meos filios quod se inhoneste gererent, non tetigerunt fructus alienos mei greges, non seminavi primus agros meos, sed cum eos omnibus proposuissem communes, colligebam ea quæ erant reliqua. Non concessi ut pauper opprimeretur a potentia divitis, non affecti aliquem molestia in vita mea, nunquam malum iudicium protuli in aliquem. Hæc a me esse facta Deo volente mihi sum conscius. Cum autem

A viri virtutes audiisset Paphnutius, ejus caput osculatus est, dicens: benedicat te Dominus ex Sion; et videas bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ (*Psal.* cxxvii). In iis enim te recte gessisti: unum autem tibi restat quod est caput virtutum, nempe Dei omni ex parte sapiens cognitio, quam non poteris sine labore consequi, nisi cum teipsum a mundo abnegaris, crucem accipias, et sequaris Servatorem. Is autem ubi hæc audiit, statim nec suis quidem valere jussis, virum secutus est in montem. Et cum venissent ad fluvium, scapha non inventa jussit Paphnutius eum flumen trajicere pedibus, quod propter altitudinem nemo illo tempore pedibus trajecerat. Cum autem transiissent, et eis pervenisset aqua usque ad cingulum, constituit eum in quodam loco. Cum se autem separasset, Deum rogavit ut ejusmodi hominibus videretur præstantior. Non multo autem interjecto tempore, viddit viri animam assumi ab angelis Deum laudantibus et dicentibus: Beatus quem elegisti et assumpsisti: habitabit in atriis tuis (*Psal.* LXIV). Et rursus justis respondentibus et dicentibus: Pax multa diligentibus legem tuam, et non est eis scandalum (*Psal.* cxviii). Et tunc cognovit virum esse mortuum.

CAPUT LXV.

De Mercatore (109)

Cum autem perseveraret abbas Paphnutius Deum venerari precibus, et multiplicare jejunia, rursus oravit ut sibi ostenderetur cuinam esset similis (*Ruff.*, l. II, cap. 6). Dicit ei rursus vox divina: Similis es mercatori quærenti bonas margaritas; sed surge deinceps, et ne cunctare; tibi enim occurret vir cui es assimilatus. Cum ille autem descendisset, vidit virum quemdam mercatorem Alexandrinum, pium et Christi amantem, vicies mille aureis negotiantem, cum centum navibus descendentem ex superiore Thebaide, qui omnes suas facultates et merces distribuerat pauperibus. Is cum suis filiis decem saccos leguminum ad eum afferebat. Et quid hæc, o amice? ei dixit Paphnutius. Is autem dixit ipsi: Sunt fructus meæ mercaturæ, qui Deo offeruntur ad justam refectionem. Quid autem hæc, inquit ipsi Paphnutius, et tu nostro nomine non frueris? Is autem confessus est se ad id studiose contendere. Ei respondit Paphnutius: Quousque ergo tu terrenam exerces negotiationem, nec cœlestia attingis mercimonia? Sed hæc quidem es aliis dimissurus; tu vero iis te adjungens quæ sunt maxime opportuna, sequere Servatorem; ad eum venturus paulo post. Is vero nihil differens, jussit filios suos reliqua dividere pauperibus; ipse autem cum in montem ascendisset, et seipsum in eo loco inclusisset, ubi duo priores consummati fuerant, perseverabat in orationibus. Parvo autem elapso tempore, relicto corpore, factus est civis cœlestis. Postquam autem eum quoque præmisit in cælum, ipse etiam despondit animum, ut qui se non posset amplius exercere. Assistens autem angelus ei dixit: Huc deinceps accede, veni tu quoque, o beate, in æterna Dei tabernacula, venerunt enim prophetæ te in suos choros

ἄχρι τῆς πόλεως ᾠδήγησα · ἐλευθερώσας αὐτὴν μετὰ τῶν τέκνων, καὶ τὸν ἄνδρα. Πρὸς ἐν ἀπεκρίνατο ὁ Παφνούτιος · Ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἑμαυτῷ σύνοιδα τῶν τοιούτων κατορθωκότι · ἐν δὲ τῇ ἀσκήσει πάντως ἀκήκοάς με εἶναι διαβόητον. Οὐ γὰρ ῥαθύμως τὴν ἑμαυτοῦ ζωὴν διελέλυθα. Ἐμοὶ οὖν ὁ Θεὸς περὶ σοῦ ἀπεκάλυψεν, ὅτι οὐδὲν ἔλαττον ἑμοὶ ἔχεις ἐν τοῖς κατορθώμασιν. Εἰ οὖν οὐκ ὀλίγος λόγος, ἀδελφε, περὶ σοῦ τῇ θεότητι γίνεται, μὴ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ὡς ἔτυχεν, καταφρονήσης. Ὁ δὲ ῥίψας εὐθὺς ὡς εἶχεν ἐν ταῖς χερσὶ τοὺς αὐλοὺς, καὶ τὴν ἐναρμόνιον τῆς μουσικῆς ᾠδῆς εἰς πνευματικὴν μεταβαλὼν μελωδίαν, τῷ ἀνδρὶ εἰς τὴν ἔρημον ἠκολούθησεν. Ἐν τρισὶ δὲ ἔτεσιν ὅλοις κατὰ κράτος ἀσκήσας, καὶ ἐν ὕμνοις καὶ ἐν προσευχαῖς τὸν ἑαυτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς διατελέσας, πρὸς τὴν οὐράνιον πορείαν ἐστέλλετο, σὺν χοροῖς ἁγίων καὶ τάγμασι δικαίων ἀριθμηθεὶς ἀνεπαύσατο.

ΚΕΦΑΛ. ΞΔ'.

Περὶ πρωτοκόμητος.

Ὡς γοῦν ἐκεῖνον ἐνασκήσαντα καλῶς ταῖς ἀρεταῖς πρὸς Θεὸν ἀπέστειλεν, ἐπιθεὶς ἑαυτῷ μέζονα πολιτείαν τῆς ἔμπροσθεν, ἤρώτα τὸν Θεὸν πάλιν δηλωθῆναι αὐτῷ τίνι τῶν ἁγίων ἄρα εἶη ὅμοιος · καὶ πάλιν φωνή τις γέγονε θεία, πρὸς αὐτὸν λέγουσα · Ἐοικας τῷ τῆς πλησίον κώμης πρωτοκωμήτῃ. Ὁ δὲ ὡς τάχιστα πρὸς αὐτὸν ἦκε. Καὶ δὴ κρούσαντος αὐτοῦ τὸν πυλῶνα, προσῆλθεν ἐκεῖνος, κατὰ τὸ ἔθος τὸν ξένον ὑποδεξάμενος. Νίψας δὲ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ παραθεὶς τράπεζαν, προετρέπετο μεταλαβεῖν τῶν ἐδωδίμων. Πυθομένου δὲ τὰς πράξεις αὐτοῦ, καὶ λέγοντος · ὦ ἄνθρωπε, τὰς σαυτοῦ πολιτείας φρίσσον · πολλοὺς γὰρ μοναχοὺς, ὡς μαι ὁ Θεὸς ἐδήλωσεν, ὑπερδέβηκας. Ὁ δὲ ἔλεγεν ἑαυτὸν ἁμαρτωλὸν εἶναι, καὶ ἀνάξιον τοῦ ὀνόματος τῶν μοναχῶν. Ὡς δὲ ἐπέμενεν ἐρωτῶν, ἀπεκρίνατο ὁ ἄνθρωπος, λέγων · Ἐγὼ μὲν οὐκ εἶχον ἀνάγκην τὰ ἑμαυτοῦ δράματα ἐξαγορεύσαι. Ἐπειδὴ δὲ παρὰ Θεοῦ λέγεις ἐληλυθέναι, τὰ προσόντα μοι ἀπαγγελῶ σοι. Ἐμοὶ τριακαστὸν ἤδη τοῦτ' ἔστιν ἔτος, ἐξ οὗ ἑμαυτὸν τῆς γαμετῆς μου ἐχώρισα, τρία αὐτῇ μόνον προσομιλήσας ἔτη, καὶ τρεῖς υἱοὺς ἐξ αὐτῆς ποιήσας, οἳ δὲ καὶ ταῖς χρεῖαις μου ὑπηρετοῦσιν · οὐκ ἔπαυσάμην τῆς φιλοξενίας μέχρι τῆς σήμερον. Οὐ καυχᾶται τις τῶν κομήτων πρὸ ἑμοῦ τὸν ξένον ὑποδεξάμενος. Οὐκ ἐξῆλθε πένης ἢ ξένος κεναῖς χερσὶ τὴν ἐμὴν αὐλήν, μὴ πρότερον ἐφοδισθεὶς κατὰ λόγον · οὐ παρίδον πένητα δυστυχήσαντα, μὴ ἱκανὴν παραμυθίαν αὐτῷ χορηγήσας · οὐκ ἔλαβον πρόσωπον τέκνου ἐν κρίσει · οὐκ εἰσῆλθον εἰς οὐκ οἶκόν μου καρποὶ ἀλλότριοι · οὐκ ἐγένετο μάχη, ἢ μὴ εἰρήνευσα · οὐκ ἐμέμψατό τις ἐπ' ἀτοπίᾳ τοὺς ἐμοὺς παῖδας · οὐχ ἤψαντο τῶν ἀλλοτρίων καρπῶν αἱ ἀγέλαι μου · οὐκ ἔσπειρα πρῶτος τὰς ἐμὰς χώρας, ἀλλὰ πᾶσιν αὐτάς κοινὰς προθέμενος, τὰς ὑπολειφθεῖσας ἐκαρπώσαλην · οὐ συνεχώρησα καταδυναστευθῆναι πένητα ὑπὸ πλουσίου · οὐ παρελύπησά τινα ἐν τῷ βίῳ μου · κρίσιν πονηρὰν κατ' οὐδενός ποτε οὐκ ἐξενήνοχα · ταῦτα Θεοῦ θέλοντος σύνοιδα ἑμαυτῷ πεπραγμένα. Ἀκούσας δὲ ὁ

Παφνούτιος τὰ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὰς, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐφίλει, λέγων · Εὐλογῆσαι σε Κύριος ἐκ Σιών, καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ. Λαίπεται δὲ σοι τῶν ἀρετῶν τὸ κεφάλαιον, ἢ πάνσοφος περὶ Θεοῦ γνῶσις, ἢ οὐκ ἂν δόνη ἀπόνως κτήσασθαι, εἰ μὴ σαυτὸν τῷ κόσμῳ ἀπαρνησάμενος, καὶ λαβὼν τὸν σταυρὸν τῷ Σωτῆρι ἀκολουθήσης. Ὁ δὲ ὡς ἤκουσε ταῦτα, μὴδὲ τοῖς ἑαυτοῦ ἀποταξάμενος, εὐθὺς εἶπετο τῷ ἀνδρὶ ἐπὶ τὸ ὄρος. Καὶ δὴ ἐλθόντων ἐπὶ τὸν ποταμὸν, μηδαμοῦ σκάρους παραφανέντος, προσέειπεν ὁ Παφνούτιος πεζεῦειν τὸν ποταμὸν, ὃν οὐδεὶς πώποτε κατ' ἐκείνον τὸν τόπον ἐπέζευσεν διὰ τὸ βάθος. Παρελθόντων δὲ αὐτῶν καὶ τοῦ ὕδατος αὐτοῖς ἕως τῆς ζώνης γενομένου, κατέστησεν αὐτὸν ἐν τινὶ τόπῳ. Αὐτὸς δὲ αὐτὸν διαχωρίσας, ἐδεῖτο τοῦ Θεοῦ κρείττων φανῆναι τῶν τοιούτων. Μετ' οὗ πολὺν δὲ χρόνον ἴδε τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνδρὸς ὑπὸ ἀγγέλιον ἀναλαμβανομένην, ὕμνουσιν τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων · Μακάριος ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου, κατασκηνώσαι ἐν ταῖς αὐλαῖς σου · καὶ πάλιν τῶν δικαίων ἀποκρινομένων καὶ λεγόντων, Εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸ ὄνομά σου. Καὶ ἔγνω ὅτι ὁ ἀνὴρ τετελειώται.

ΚΕΦΑΛ. ΞΕ'.

Περὶ ἐμπορίου.

Ὡς δὲ ἐπέμενεν ὁ Παφνούτιος δυσωπῶν ταῖς εὐχαῖς τὸν Θεὸν, καὶ τὴν νηστείαν παρατείνων, πάλιν ἠξίου δηλωθῆναι αὐτῷ, τίνι ἂν εἶη ὅμοιος. Ἐφη δὲ πάλιν ἡ θεία φωνή · Ἐμπορίῳ ἔοικας ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. Ἀλλὰ ἀνάστηθι λοιπὸν, καὶ μὴ μέλλε. Προαπαντήσῃ γὰρ σοι ὁ ἀνὴρ ἢ ἀπεικάσθης. Κατελθὼν δὲ ἐκεῖνος ἴδεν ἄνδρα τινὰ ἔμπορον, Ἀλεξανδρέα, ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ φιλόχριστον δύο μυριάδας χρυσίνων πραγματευόμενον μετὰ ἑκατὸν πλοῖω, ἐκ τῆς ἀνωτέρας Θηβαΐδος κατιόντα, πᾶσαν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ ἐμπορίαν τοῖς πτωχοῖς καὶ μοναχοῖς διανείμαντα. Ὡς μετὰ τῶν αὐτοῦ παίδων δέκα σάκκους ὄσπριων ἀνέφερεν πρὸς αὐτόν. Καὶ τί ταῦτα, ὦ φίλε; ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ Παφνούτιος. Ὁ δὲ ἔφη πρὸς αὐτόν · Οἶδε οἱ καρποὶ τῆς ἐμπορίας εἰσὶν εἰς δικαίων ἀνάπαυσιν τῷ Θεῷ προσφερόμενοι. Τί δέ; φησὶν πρὸς αὐτόν ὁ Παφνούτιος, καὶ σὺ τοῦ ὀνόματος οὐκ ἀπολαύεις τοῦ ἡμετέρου; Ὁ δὲ ὡς ἐπὶ τοῦτο σπεύδειν πρὸς αὐτόν ὠμολόγει, ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτόν. Μέχρι τίνος οὖν τὰ γήινα πραγματεύεις, τῶν οὐρανίων ἐμπορευμάτων μὴ ἀπτόμενος; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἑτέροις μέλλων ἀφείναι, σὺ δὲ τῶν καιριωτάτων ἐχόμενος, ἀκολουθήσον τῷ Σωτῆρι, ὀλίγον ὑστερον πρὸς αὐτόν ἀφιξόμενος. Ὁ δὲ μὴδὲν ὑπερθέμενος, τοῖς ἑαυτοῦ παῖσιν ἀνετέλλετο τὰ λοιπὰ τοῖς πτωχοῖς διανεῖμαι, αὐτὸς δὲ ἀνελθὼν εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἑαυτὸν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἱκαθεῖρξας ἔνθα οἱ πρὸ αὐτοῦ δύο ἐτελειώθησαν, προσεκαρτέρει τῷ Θεῷ προσευχόμενος. Ὀλίγου δὲ διαππεύσαντος χρόνου, καταλιπὼν τὸ σῶμα οὐρανοπολίτης ἐγένετο. Ὡς δὲ καὶ τοῦτον προπέμψας εἰς οὐρανοὺς, λοιπὸν καὶ αὐτὸς τὴν ψυχὴν ἀπελείπετο, μηκέτι πλέον ἀσκήσαι δυνάμενος. Ἀγγελος δὲ παραστάς εἶπεν αὐτῷ · Δεῦρο δὴ λοιπὸν, ὦ μακάριε, καὶ σὺ εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. Ἦκκοι γὰρ οἱ προφήται εἰς τοὺς ἑαυτῶν χοροὺς σε ὑπο

δεξάμενοι. Τοῦτο δὲ ἐν σοὶ τὸ πρὶν οὐκ ἐξεφάνη, ἵνα μὴ ἐπαρθεῖς ζημιωθῆς τῆς ἀξίας. Ἐπιζήσας δὲ μίαν ἡμέραν μόνον, πρεσβυτέρων τινῶν κατὰ ἀποκάλυψιν πρὸς αὐτὸν ἐληλυθότων, πάντα αὐτοῖς ὑφηγησάμενος, παρέδωκε τὴν ψυχὴν. Ἐμφανῶς δὲ αὐτὸν οἱ πρεσβύτεροι ἐθεάσαντο σὺν χοροῖς δικαίων καὶ ἀγγέλων ἀναλαμβανόμενον, καὶ ὑμνούντων τὸν Θεόν.

ΚΕΦΑΛ. ΞΖ΄.

Περὶ Ἀπολλωνίου μάρτυρος.

Γέγονε δὲ τις κατὰ τὴν Θηβαΐδα μοναχός, ὀνόματι Ἀπολλώνιος. Οὗτος πλείστας δυνάμεις τῆς πολιτείας αὐτοῦ ἐπεδείξατο· ἦν δὲ καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς διακονίας ἡξιωμένος. Ὑπερβάλλον δὲ πάσαις ἀρεταῖς τοὺς πώποτε εὐδοκιμήσαντας ἐν τῷ καιρῷ τοῦ διωγμοῦ, παραθαρσύνων τοὺς Χριστοῦ ὁμολογητάς, πολλοὺς μάρτυρας ἀπέτέλεσε. Καὶ αὐτὸς δὲ συλληφθεὶς ἐν τῇ εἰρκτῇ ἐφυλάττετο· πρὸς ὃν ἤρχοντο τῶν Ἑλλήνων οἱ φαυλότεροι, καὶ λόγους αὐτῷ παρωξυσμοῦ καὶ βλασφημίας προσεπῆγον.

ΚΕΦΑΛ. ΞΖ΄.

Περὶ Φιλήμονος μάρτυρος καὶ περὶ τῶν μετ' αὐτῷ μαρτύρων.

Ἦν δὲ τις ἐξ αὐτῶν χοραύλης ἀνὴρ, διαβόητος ἐν τοῖς ἀτοπήμασιν, ὃς προσελθὼν αὐτὸν ὕβριζεν, ἀνόσιον λέγων, καὶ ἐπιθέτην, καὶ πλάνον, καὶ παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους μισούμενον, καὶ ὀφείλοντα θάττον ἀποθανεῖν. Πρὸς ὃν φησὶν ὁ Ἀπολλώνιος· Ἐλεῆσαι σε Κύριος, ἄνθρωπε, καὶ μηδὲν σοι τῶν παρὰ σοῦ εἰρημένων εἰς ἁμαρτίαν λογισθήσεται. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ χοραύλης ἐκεῖνος, Φιλήμων ὀνόματι, ἐδάκνετο ταῖς φρεσὶν ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ ἀνδρός κατακυγείς. Ὁρμήσας δὲ εὐθύς ἐπὶ τὸ βῆμα, τῷ δικαστῇ παρέστηκει· καὶ φησὶν αὐτῷ ἐπὶ τοῦ δήμου, Ἄδικοα πράττεις, ὦ δικαστὰ, θεοφιλεῖς καὶ ἀναιτίους ἀνδρας κολάζων. Οὐδὲν γὰρ φῶλον οἱ Χριστιανοὶ ποιοῦσιν, οὐδὲ λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν εὐλογοῦσιν. Ὁ δὲ, ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, τὰ πρῶτα μὲν ᾔφειτο αὐτὸν εἰρωνεύεσθαι καὶ γελοιάζειν, ὡς δὲ ἐπιμένοντα εἶδεν· Μέμηνας, φησὶν, ὦ ἄνθρωπε, πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐκ φρενῶν γέγονας ἐξάπινα. Ὁ δὲ, Οὐ μαίνομαι, φησὶν, ἀδικιώτατε δικαστὰ, Χριστιανὸς γὰρ εἰμι. Ὁ δὲ πολλαῖς κολακείαις ἅμα τῷ ὄχλῳ πείθειν αὐτὸν ἐπειράτο. Ὡς δὲ ἀμετάθετον εἶδε, παντοίας βασάνους αὐτῷ προσῆγεν. Τὸν δὲ Ἀπολλώνιον ἀνάρπαστον ποιησάμενος, καὶ πολλαῖς αἰκίαις περιβαλὼν, ὡς πλάνον αὐτὸν ἐβάσσανιζεν. Ὁ δὲ Ἀπολλώνιος πρὸς αὐτὸν ἔφη· Εὐξαίμην ἂν καὶ σὲ, δικαστὰ, καὶ πάντα τοὺς συμπρόντας μοι ταύτῃ τῇ πλάνῃ μου ἐξακόλουθῆσαι. Ὁ δὲ τοῦ ταῦτα λέγοντος ἀμφοτέρους πυρὶ παραδοθῆναι προστάττει ἐν ὧσιν παντὸς τοῦ πλήθους. Ὡς δὲ ἐν τῇ φλογὶ ἦσαν, παρόντος τοῦ δικαστοῦ, φωνὴν ἀφίησι πρὸς τὸν Θεὸν ὁ μακάριος Ἀπολλώνιος εἰς ὑπήκουον παντὸς τοῦ δήμου καὶ τοῦ δικαστοῦ· Μὴ παραδῶς, Δέσποτα, τοῖς θηρίοις ψυχὰς ἐξομολογουμένας σοι, ἀλλὰ σαυτὸν ἐμφανῶς ἡμῖν ἐπίδειξον. Καὶ δὴ νεφέλη δροσοειδῆς καὶ φωτεινὴ ἐπελθοῦσα ἐκάλυψε τοὺς ἀνδρας, τὸ πῦρ ἀποσβέσασα. Θαυμάσαντες δὲ οἱ δῆμοι καὶ ὁ δικαστής, ἐβόων, Εἰς ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν. Ἀναγγέλει δὲ τις ταῦτα τῶν κακούργων τῷ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπάρχῳ· ὃς ὠμούς τινος καὶ ἀγρίου προτέκτορας καὶ ταξιώτας ἐπιλεξάμενος, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸ δεσμίους πάντας ἀχθῆναι τοὺς περὶ τὸν δικαστὴν καὶ

Α Φιλήμονα. Ἦγετο οὖν σὺν αὐτοῖς ὁ Ἀπολλώνιος καὶ ἄλλοι τινὲς ὁμολογησάμενοι. Πορευομένων δὲ πάντων, κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπῆλθε χάρις ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἤρξατο διδάσκειν τοὺς στρατιώτας. Ὡς δὲ καὶ αὐτοὶ κατακυγέντες ἐπίστευσαν τῷ Σωτῆρι, πάντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ βῆμα δέσμιοι ἦσαν. Οὗς ἅπαντας ὁ ἐπαρχος θεασάμενος, ὡς ἴδεν ἀμεταθέτους τῆς πίστεως, τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης κελεύει παραδοθῆναι. Τοῦτο δὲ σύμβολον αὐτοῖς ἐγένετο τοῦ βαπτίσματος· εὐρόντες δὲ αὐτοὺς οἱ οἰκείοι πρὸς τὰς ὄχθας ἐβρίμμενους, πᾶσιν ὁμοῦ τέμενος κατεσκευάσαν· ἔνθα δυνάμεις πολλαὶ τε ἐπιτελοῦνται. Τοσαύτη γὰρ τις χάρις γέγονε τοῦ ἀνδρός, ὥστε καὶ ὑπὲρ ὧν ἤρξατο εὐθύς εἰσακουσθῆναι, τοῦ Σωτῆρος αὐτὸν οὕτω τιμήσαντος· ὃν καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ μαρτυρίῳ εὐξάμενοι ἐθεασάμεθα ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ μαρτυρήσασιν. Καὶ προσκυνήσαντες τῷ Θεῷ ἠσπασάμεθα αὐτῶν τὰ σκηνώματα ἐν τῇ Θηβαΐδι.

ΚΕΦΑΛ. ΞΗ΄.

Περὶ Ἀββά Διοσκόρου πρεσβυτέρου.

Ἄλλον δὲ πρεσβύτερον ἴδομεν ἐν Θηβαΐδι Διοσκόρον ὀνόματι, Πατέρα μοναχῶν ἑκατὸν, ὃς μέλλοντας αὐτοὺς προσελθεῖν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, ἔλεγε πρὸς αὐτούς· Ὁρᾶτε μὴ τις ἐν φαντασίᾳ γυναικὸς γενόμενος, ἐν νυκτὶ τολμήσειε προσελθεῖν τοῖς ἁγίοις μυστηρίοις, μὴ τις ἐξ ὑμῶν φανταζόμενος ἐνυπνιασθῆ. Αἱ γὰρ ἄνευ τῶν φαντασιῶν γονόρβροια αὐτομάτως γινόμεναι, οὐκ ἐκ προαιράσεως ἐκάστου, ἀλλ' ἀβούλητως γινόμεναί εἰσιν. Ἐκ φύσεως γὰρ προέρχονται, καὶ ἐκ περιουσίας ὕλης ἐκκρίνονται. Διὸ οὐδὲ ὑπεύθυνοί εἰσι τῇ ἁμαρτίᾳ. Αἱ δὲ φαντασίαι ἐκ προαιρέσεως ἔρχονται, καὶ τῆς κακῆς γνώμης ἐστὶ τεκμήριον. Δεῖ οὖν τὸν μοναχὸν καὶ τῆς φύσεως ὑπερβαίνειν τὸν νόμον, καὶ μηδὲ εἰς τινα μικρὸν μολυσμὸν σαρκὸς εὐρεθῆναι· ἀλλὰ τήκειν τὴν σάρκα, καὶ μὴ συγχρεῖν ἐν αὐτῇ περισσεύειν τὴν ὕλην. Πειρᾶσθε οὐ κενῶσαι τὴν ὕλην τῇ τῆς νηστείας ἱκανῇ παρατάσει· εἰ δὲ μὴ, καὶ πρὸς τὰς ὀρέξεις ἡμᾶς ἐρεθίζει. Οὐ δεῖ δὲ τὸν μοναχὸν τῶν ὀρέξεων ὅλως ἐφάπτεσθαι· ἐπεὶ ἐν τίνι διοίσει τῶν κοσμικῶν; οὗς πολλάκις ὀρῶμεν καὶ τῶν τέρψεων ἀπεχομένους δι' ὑγίαν σώματος, ἢ δι' ἄλλας τινὰς οὐκ ἀλόγους αἰτίας; πόσῃ δὴ οὖν μᾶλλον ἐπιμελητέον τῷ μοναχῷ τῆς ψυχῆς τὴν αἰτίαν καὶ ὑγίαν, καὶ τοῦ νοῦ, καὶ τοῦ πνεύματος;

ΚΕΦΑΛ. ΞΘ΄.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Νιτρίᾳ μοναχῶν.

Κατήχθημεν δὲ καὶ εἰς Νιτρίαν, ἔνθα πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀναχωρητάς ἐωράκαμεν· τοῦτο μὲν ἐγγωρίους, τοῦτο δὲ καὶ ξένους, ἀλλήλους ταῖς ἀρεταῖς ὑπερβάλλοντας, καὶ φιλονεικώτερον πρὸς τὴν ἄσκησιν διακειμένους, πᾶσάν τε ἀρετὴν ἐνδεικνυμένους, καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀλλήλους ὑπερβάλλειν· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν περὶ τὴν θεωρίαν, οἱ δὲ περὶ τὴν πρακτικὴν ἡσχολοῦντο. Ἰδόντες γὰρ ἡμᾶς τινες ἐξ αὐτῶν πορρωθεν ἐρχομένους διὰ τῆς ἐρήμου· οἱ μὲν μετὰ ὕδατος ἡμῖν προὑπήντησαν, οἱ δὲ τοὺς πόδας ἡμῶν ἐνιπτον, οἱ δὲ τὰ ἱμάτια ἐπλυνον, οἱ δὲ ἐπὶ τροφὴν παρεκάλουν· ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὴν ἀρετῶν μάθησιν, ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὴν θεωρίαν καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ γινῶσιν· καὶ ὅπερ ἕκαστος αὐτῶν ἠδύνατο, τοῦτο ἐσπευδεν ἡμᾶς ὠφελεῖν. Καὶ τί ἂν εἴποι πάσας αὐτῶν τὰς ἀρετάς, μηδὲν ἐπαξίως λέγειν δυνάμενος; Ἐρημον οὖν οἰκοῦσι τὸν τόπον·

accepturi. Hoc autem non tibi prius declaravi, ne si fuisses elatus, de tuis detraheretur meritis. Cum ergo uno solo die supervixisset, et per revelationem ad eum venissent quidam presbyteri, omnibus illis narratis, tradidit animam. Aperte autem videntes presbyteri eum assumi in choris justorum et angelorum, Deum laudabant.

CAPUT LXVI.

Vita abbatis Apollonii (110).

Fuit in Thebaide quidam monachus, nomine Apollonius (*Ruff., l. II, cap. 19*). Is plurimas ostendit virtutes et facta egregia, dignus quoque fuit habitus dono doctrinae supra multos qui tunc fuere insignes virtutibus. Is in tempore persecutionis addens animum Christi confessoribus, multos effecit martyres. Porro autem ipse quoque comprehensus custodiebatur in carcere: ad quem veniebant, qui ex gentibus erant nequiores, et cum eo disputabant, incessebantque maledictis, et irridebant.

CAPUT LXVI.

De Philemone (111) martyre et iis qui cum ipso fuere martyribus.

Erat autem quidam ex ipsis choraules, vir nequitiiis famosus, qui accedens eum appetebat contumeliis, dicens eum impium et impostorem, et planum, et qui ab omnibus habebatur odio, et qui debebat mori citius (*Ruff., l. II, cap. 19*). Cum dicit Apollonius: Miserebitur tui Dominus, o homo, et eorum quae dicta sunt nihil tibi reputetur ad peccatum. Haec autem eum audiisset ille choraules, Philemon nomine, mordebatur animo, a verbis ejus compunctus. Statim autem ad tribunal profectus, coram iudice se sistit, et ei dicit, populo praesente: Injuste facis, o iudex, qui viros pios et nulli culpae affines punis; nihil enim mali faciunt nec dicunt Christiani. Ille autem cum ipse haec diceret, in principio quidem existimabat eum loqui ironice et ludificari; postquam autem eum vidit persistere: Insanis, inquit, o homo, et mens tibi repente est emota, Ille autem: Non insanio, inquit, o iudex injustissime, sum enim Christianus. Is autem multis blanditiis una cum turba ei conabatur persuadere; postquam autem vidit immobilem, et omne genus tormenta adhibuit. Cum autem rapuisset Apollonium, et nullis eum affecisset contumeliis, ipsum torquebat tanquam planum. Apollonius autem ei dixit: Optarem, o iudex, ut tu et omnes, praesentes hunc meum errorem sequeremini. Is autem eo haec dicente, iussit ambos igni tradi, toto inspiciente populo. Cum autem in flamma essent praesente iudice, vocem ad Deum emittit beatus Apollonius, toto populo audiente et iudice: Ne tradas. Domine, bestiis animam confitentem tibi, sed te ipsum nobis aperte ostende (*Psal. LXXIII*). Nubes autem rosca et lucida adveniens, viros texit, igne extincto. Admiratae autem turbae et ipse iudex, clamabant: Unus est Deus Christianorum; malelicus vero quispiam haec renuntiat praefecto Alexandriae. Qui cum crudeles quosdam et immanes elegisset protectores et apparitores, eos misit ut vinctos adducerent judi-

cem et Philemonem. Ducebatur ergo una cum eis Apollonius, et quidam alii confessores. Cum omnes autem iter ingrederentur, eum invasit gratia, et coepit docere mihites. Ubi autem ipsi quoque compuncti crediderunt Servatori, erant omnes uno animo vincti. Quos omnes cum vidisset praefectus a fide non posse dimoveri, iussit projici in profundum maris: hoc autem fuit eis signum baptismatis. Cum eos autem sui invenissent disiectos in littore fecerunt, omnibus aedem unam, ubi nunc multae virtutes peraguntur. Tanta autem fuit viri gratia, ut de iis quae esset precatus, statim exaudiretur, eum sic honorante Servatore. Quem etiam nos in martyrio (112) precati, vidimus cum iis qui cum ipso fuerunt martyrio effecti, et Deum adorantes, eorum tebernacula (113) salutavimus in Thebaide.

CAPUT LXVIII.

Vita abbatis Dioscuri (114). presbyteri.

Vidimus autem alium quoque presbyterum in Thebaide, nomine Dioscurum, Patrem centum monachorum (*Ruff., l. II, cap. 20*). Qui cum ad Dei gratiam essent accessuri, dicebat eis: Videte ne qui noctu phantasiam habuit mulieris audeat accedere ad sancta Sacramenta. Ne quis ex vobis visis et phantasiis pulsus somniaverit. Nam qui absque phantasiis fiunt fluxus seminis, casu fiunt; nec ex uniuscujusque libero animi arbitrio insunt, sed absque voluntate; procedunt enim ex natura, et ex redundanti materia excernuntur, quocirca nec sunt peccato obnoxii; visa autem ac phantasiae procedunt ex libera et gendi-voluntate, et sunt argumentum mali animi. Oportet autem, inquit, monachum transilire etiam legem naturae; corpus autem liquare, nec inveniri in ullo inquinamento carnis, sed carnem macerare, et non concedere ut in ipsa redundet materia. Conamini ergo illam exhaurire frequentibus et prolixis jejuniis; sin minus autem, nos ad appetitiones et desideria incitant. Non oportet autem monachum attingere appetitiones animi. In quo enim differet a mundanis, quos saepe videmus abstinere a voluptatibus propter sanitatem corporis, aut propter aliquas alias causas a ratione minime alienas? quanto autem magis, inquit, monacho curanda est animae sanitas et spiritus?

CAPUT LXIX.

Nitrienses (115) Anachoretæ.

Devenimus quoque ad Nitrienses, ubi multos et magnos vidimus anachoretas; partim quidem indigenas, partim vero etiam hospites, qui se invicem superabant virtutibus, et magno studio se exercebant, et in vita se invicem contendebant superare (*Ruff., l. II, cap. 21*). Et alii quidem ex ipsis versabantur in contemplatione, alii vero in actione. Cum vidissent autem aliqui ex ipsis nos procul venientes, aliqui quidem nobis cum aqua occurrerunt; et alii quidem pedes nostros lavabant, alii vero vestes mundabant, alii vero ad cibum invitabant, alii autem ad contemplationem et Dei cognitionem, et quod unusquisque ex iis poterat, in eo studebat nos juvare. Et quid dixerit quispiam omnes eorum virtutes, cum nihil pos-

sit dicere pro dignitate? Habitant itaque locum desertum, et habent cellas magno inter se intervallo disjunctas, ut nullus possit procul agnosci ab altero, neque cito videri, nec vox audiri; sed degunt in multa quiete, unusquisque per se inclusus. Solum autem Sabbato et Dominico congregantur in ecclesiis, et se invicem excipiunt. Multi autem ex iis sæpe etiam quatuor dies inveniuntur in cellis, eo quod se invicem non videant, præterquam in collecta. Et alii quidem ex his veniebant ad collectam a tertio et quarto lapide, tam longe sunt remoti a se invicem. Tantam autem habent inter se charitatem, etiam supra reliquam fraternitatem, ut multis qui cum ipsis salvi esse voluerint, unusquisque studeat suam cellam eis dare ad se reficiendum.

CAPUT LXX.

De Abbate Ammonio (116) et iis qui erant cum ipso.

Vidimus autem Patrem quoque eorum qui illic erant, nomine Ammonium, habentem eximias cellas, et atrium, et puteum, et reliqua necessaria. Cum autem ad eum venisset quidam frater qui volebat salvus fieri, et ei diceret ut ipsi inveniret cellam ad habitandum illico egressus, præcepit ei ne egrederetur et cellis, donec ipsi invenisset aptum habitaculum; et cum ipsi reliquisset omnia quæ habebat, cum ipsis cellis, seipsum inclusit in pravam cellam. Quod si plures erant qui conveniebant volentes salvi fieri, congregabat universam fraternitatem, et illo quidem tradente lateres, hoc vero aquam, perficiebantur cellæ in uno die. Eos autem qui erant habitaturi in cellis, in ecclesiam vocabant ad convivia; dumque illi se recreant et exhilarant, unusquisque cum e sua cella ovillam suam pellem aut sportam pane vel cæteris implesset necessariis, deferebant ad novas cellas, ut nulli nota esset uniuscujusque oblatio. Noctu autem venientes habitaturi suas cellas, repente inveniebant omnia necessaria. Multi autem ex ipsis neque panem comedebant nec fructus, sed solum intyba agrestia. Quidam autem ex ipsis tota nocte non dormiebant; sed sedentes vel stantes usque ad mane, perseverabant in oratione.

CAPUT LXXI.

Vita abbatis Isidori (117) et eorum qui erant cum ipso.

Vidimus autem in Thebaide monasterium cujusdam magni Isidori, quod intus habebat mille monachos (*Ruff., l. II, cap. 17*). Habebat autem intus puteos et hortos, et quæcunque sunt ad usum necessaria, nemine egrediente extra monasterium: sed erat presbyter janitor, qui nullum permittebat egredi, neque alium ingredi, præterquam si quis vellet usque ad mortem illic permanere nusquam progrediens. Porro autem eos qui portam ingrediebantur in parvo labitaculo excipiebat hospitio; et cum mane dedisset eulogias, in pace deducebat. Duo autem ex ipsis presbyteri solum exhibant opera fratrum administrantes, et referebant ea quæ erant ipsis ad usum necessaria. Dixit autem mihi is qui portam custodiebat presbyter, eos qui intus sunt sanctus esse tales, ut possint omnes signa efficere; et neminem ante decessum in morbum incidere; sed

A quando uniuscujusque venisset translatio, id omnibus prius significantem et se reclinantem, dormire.

CAPUT LXXII.

Vita abbatis Ammonia (118) presbyteri.

B Est autem alia quoque solitudo in Ægypto, maritima quidem, sed difficilima, in qua multi et magni habitant anachoretæ quæ est prope urbem Diolcon (*Ruff., l. II, cap. 32, cui dicitur Piammon*). Vidimus autem illic presbyterum virum sanctum et valde humilem, et assidue videntem visiones, nomine Ammonam. Is aliquando offerens Deo sacrificium (119), videt angelum stantem a dextris altaris, et notantem fratres accedentes ad gratiam, et scribentem in libro eorum nomina. Cum autem non adfuissent aliqui in synaxi, vidit deleri eorum nomina, qui post tres dies sunt mortui. Eum sæpe torquentes dæmones in tantam adduxerunt imbecillitatem, ut non posset ipse stare ad aram, nec offerre: angelus autem veniens, ejus manu apprehensa, protinus eum confirmavit et sanum ad aram statuit. Cujus tormenta cum vidissent fratres, obstupuerunt.

CAPUT LXXIII.

De abbate Joanne (120).

Vidimus autem alium quoque in Diolco, Joannem nomine (*Ruff., l. II, cap. 33*), patrem monasteriorum, qui ipse quoque multam habebat gratiam, et Abraham habitum, et barbam Aaron. Efficiebat autem virtutes atque curationes, ut qui multos curavit paralyticos et podagra laborantes.

CAPUT LXXIV.

C *Vita abbatis Pityrionis et (121) eorum qui cum ipso erant.*

Vidimus autem in Thebaide altum montem fluvio imminentem, valde terribilem et præcipitem, et monachos illic viventes in speluncis (*Ruff., l. II, cap. 31*). Eorum autem pater erat nomine Pityrion, qui fuit unus ex discipulis. Antonii, et tertius qui illum locum excepit, qui quidem multas virtutes efficiebat, et efficaciter spiritus expellebat. Cum enim successisset Antonio et ejus discipulo Ammonæ, merito etiam successit hæreditati donorum: qui multos quidem alios quoque apud nos habuit sermones, quin etiam de discretionem spirituum accurate disseruit, dicens esse aliquos dæmones qui sequuntur animi motus, et nostras affectiones ad malum sæpe convertunt. Quisquis ergo, o filii dicebat is nobis, vult exigere dæmones, prius in servitutem redigat affectiones animi; qualem enim quis superarit affectionem, ejus quoque expellit dæmonem. Oportet autem vos paulatim vincere affectiones, ut earum expellatis dæmones. Sequitur gulam dæmonem. Si quis ergo gulam superaverit, expellit ejus dæmonem. Is autem comedebat bis in hebdomada, Dominica et quinta feria, parvam pulcem, ex farina (122); nec poterat aliquid aliud sumere, propterea quod suum habitum ita formasset.

CAPUT LXXV.

Vita Eulogii (123) presbyteri.

Vidimus autem alium quoque presbyterum, nomine Eulogium, qui in offerendis Deo donis tantam accepit

καὶ τὰ κελλία ἐκ διαστήματος ἔχουσιν · ὡς καὶ μὴ ἀλλ' ὅταν ἐκάστου ἢ μετάθεσις ἤρχετο, προμηνύων ἅπασι κατακλιθεὶς ἐκοιμᾶτο.

καὶ τὰ κελλία ἐκ διαστήματος ἔχουσιν · ὡς καὶ μὴ ἀλλ' ὅταν ἐκάστου ἢ μετάθεσις ἤρχετο, προμηνύων ἅπασι κατακλιθεὶς ἐκοιμᾶτο.

διαγνωρίζεσθαι πόρρωθεν ὑφ' ἑτέρου, μηδὲ ὄρασθαι ταχέως, μηδὲ φωνῆς ἐπακούειν, ἐκάστου καθ' ἑαυτὸν καθειργμένου. Μόνον δὲ ἐν Σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συνάγονται, καὶ ἀλλήλους ἀπολαμβάνουσιν. Πολλοὶ δὲ αὐτῶν πολλάκις καὶ τεταρταῖοι ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν εὐρίσκονται, ἐκ τοῦ μὴ ὄραν ἀλλήλους πλὴν ἐν ταῖς συνάξεσι. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τριῶν σημείων καὶ τεσσάρων εἰς τὴν σύναξιν ἔρχονται, τοσοῦτον μακρὰν ἀλλ' ἀλλήλων διεστήκασιν. Ἀγάπην δὲ τοσαύτην ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους, καὶ περὶ τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα, ὡς πολλοῖς συμβουλεύειν αὐτοῖς συσσωθῆναι, ἕκαστον τὸ ἑαυτοῦ κελλίον σπεύδειν αὐτοῖς εἰς ἀνάπαυσιν δοῦναι.

ΚΕΦΑΛ. Ο΄.

Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμωνίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Ἰδομεν δὲ καὶ Πατέρα τινὰ τῶν ἐκεῖ, Ἀμμωνίου ὀνόματι, ἐξαιρετὰ κέλλια ἔχοντα καὶ ἀύλην καὶ φρέαρ καὶ τὰς λοιπὰς χρείας. Ἐλθόντος δὲ πρὸς αὐτὸν τινος ἀδελφοῦ, σωθῆναι σπεύδοντος, καὶ λέγοντος αὐτῷ ἐπινοεῖν αὐτῷ κελλίον πρὸς οἴκησιν, ὅς ἐπὶ τούτῳ ἐξελθὼν, παρήγγειλεν αὐτῷ μὴ ἀναχωρεῖν αὐτὸν ἐκ τῶν κελλίων, ἄχρις ἂν εὖρη αὐτῷ ἐπιτήδειον καταγῶγιον · καὶ καταλιπὼν αὐτῷ πάντα ὅσα εἶχε σὺν αὐτοῖς τοῖς κελλίοις, ἑαυτὸν εἰς μικρὸν τι κελλίον μακρὰν ἐκεῖθεν ἀπέκλεισεν. Εἰ δὲ καὶ πλείονες ἦσαν οἱ συνεργόμενοι σωθῆναι θέλοντες, συνῆγε πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα · καὶ τοῦ μὲν πλίνθους ἐπιθιδόντος, τοῦ δὲ ὕδωρ, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τὰ κελλία ἀπεπληροῦντο. Τοὺς δὲ μέλλοντας οἰκεῖν τὰ κελλία ἐκάλουν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν εἰς εὐωχίαν · καὶ ὡς ἔτι ἐκεῖνοι ἠὺφραίνοντο, ἕκαστος ἐκ τοῦ οἴκειου κελλίου γέμισας ἑαυτοῦ τὴν μηλωτὴν ἢ τὴν σφυρίδα ἄρτων, ἢ τῶν λοιπῶν ἐπιτηδείων, εἰς τὰ νέα κελλία ἐπέφερεν, ἵνα μεθ' ἐνὶ φανερόν γένηται ἢ ἐκάστου καρποφορία. Ἐρχόμενοι δὲ εἰς ἑσπέραν οἱ μέλλοντες οἰκεῖν τὰ κελλία, ἠὺρισκὸν ἐξαίφης πάντα τὰ ἐπιτήδεια.

Πολλοὶ τε αὐτῶν οὔτε [αἰ. δὲ τῶν ἐκεῖσε Πατέρων οὐκ] ἄρτον ἤσθιον, οὔτε ὀπώρας, ἀλλὰ πικρίδας μόνον. Τινὲς δὲ αὐτῶν οὐδὲ ἐκάθευδον ὄλην τὴν νύκτα, ἀλλὰ καθήμενοι ἢ ἐστῶτες ἄχρι πρῶτῃ ἐκαρτέρου προσευχόμενοι.

ΚΕΦΑΛ. ΟΑ΄.

Περὶ ἀββᾶ Ἰσιδώρου.

Ἰδομεν καὶ κατὰ τὴν Θηβαίδα μονὴν τινὰ Ἰσιδώρου τινὸς μεγάλῃ τείχει πλινθίνων ὠχυρωμένην, χιλίους μοναχοὺς ἔνδον ἔχουσαν. Εἶχε δὲ ἔνδον καὶ φρέατα, καὶ παραδείστους, καὶ ὅσα ἐστὶν ἀναγκαῖα, μηδενὸς ἔξω ποτὲ τῶν μοναχῶν ἐξιόντων. Ἀλλὰ πρεσβύτερος ἦν ὁ θυρωρὸς, μηδένα συγχωρῶν ἐξεῖναι, μηδὲ εἰσιέναι ἄλλον, πλὴν εἴ ποῦ τις ἐβούλετο ἄχρι τελευτῆς ἐκεῖ παραμένειν μηδαμοῦ προσερχόμενος · ὅς δὲ καὶ πρὸς τὸν πυλῶνα εἰς μικρὸν καταγῶγιον τοὺς ἐρχομένους ἐξένιζε, καὶ διδοὺς εὐλογίας πρῶτ' ἐν εἰρήνῃ προέπεμπε. Δύο δὲ ἐξ αὐτῶν πρεσβύτεροι μόνον τὰ ἔργα τῶν ἀδελφῶν διοικούντες ἐξείσαν, καὶ τὰς ἀναγκαίας αὐτοῖς χρείας ἀπεκόμιζον. Ἐλεγεν δὲ ἡμῖν ὁ τῷ πυλῶνι προσκχρτερῶν πρεσβύτερος, τοιοῦτους εἶναι τοὺς ἔνδον ἀγίους, ὡς δύνασθαι πάντας σημεῖα ἐπιτελεῖν, καὶ μηδένα ἐξ αὐτῶν προεμπεσεῖν εἰς νόσον πρὸ τῆς τελευτῆς ·

ἀλλ' ὅταν ἐκάστου ἢ μετάθεσις ἤρχετο, προμηνύων ἅπασι κατακλιθεὶς ἐκοιμᾶτο.

ΚΕΦΑΛ. ΟΒ΄.

Περὶ Ἀμμωνῶν.

Ἔστι καὶ ἄλλη ἔρημος ἐν Αἴγυπτῳ, παράλιος μὲν οὔσα, ἀλλὰ χαλεπωτάτη · ἐν ἣ πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἀναχωρηταὶ κατοικοῦσι · πλησίον ὑπάρχουσα τῆς Διόλκῃ πόλεως. Ἰδομεν δὲ ἐκεῖ πρεσβύτερον Πατέρα ἄγιον, καὶ λίαν μέγαν ταπεινόφρονα, καὶ ὀπτασίας συνεχεῖς ὄρωντα, ὀνόματι Ἀμμωνῶν. Οὗτος προσφέρει τῷ Θεῷ ἅπαξ τὰς λατρείας, ὄρα ἄγγελον ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τοὺς προσερχομένους τῇ χάριτι ἀδελφοὺς σημειούμενον, καὶ γράφοντα αὐτῶν τὰ ὀνόματα ἐν βιβλίῳ. Μὴ παραγενομένων δὲ τινῶν ἐν συνάξει, ἴδε τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀπαλειφόμενα. Οἱ δὲ μετὰ δεκατρεῖς ἡμέρας ἐτελεύτησαν. Τοῦτον πολλάκις οἱ δαίμονες βασανίσαντες τοσαύτη ἀσθενείᾳ περιέβαλλον, ὡς μὴ δύνασθαι αὐτὸν στήναι ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, μηδὲ προσφέρειν. Ἄγγελος δὲ ἐλθὼν καὶ λαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρὸς, ἐνεδυνάμωσεν αὐτὸν παραχρῆμα, καὶ ὑγιῆ τῷ θυσιαστηρίῳ παρέστησεν, οὐ τὰς βασάνους θεασάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἐξεπλάγησαν.

ΚΕΦΑΛ. ΟΓ΄.

Περὶ ἀββᾶ Ἰωάννου.

Ἰδομεν δὲ καὶ ἄλλον Ἰωάννην ἐν Διόλκῃ Πατέρα μοναστηρίων, καὶ αὐτὸν πολλὴν χάριν ἔχοντα, τό τε Ἀβραμιαῖον σχῆμα, καὶ τὸν πύγωνα Ἀρῶν, δυνάμεις τε καὶ ἰάσεις ἐπιτελέσαντα, καὶ πολλοὺς παραλυτικούς καὶ ποδαγροὺς θεραπεύσαντα.

ΚΕΦΑΛ. ΟΔ΄.

Περὶ ἀββᾶ Πιτυρίωνος.

Ἰδομεν δὲ κατὰ τὴν Θηβαίδα, ὄρος ὑψηλὸν τῷ ποταμῷ ἐπικείμενον, φοβερὸν ἄγαν καὶ κρημνώδες, καὶ μοναχοὺς ἐκεῖ βιοῦντας ἐν τοῖς σπηλαίοις. Πατὴρ δὲ ἦν τις αὐτῶν ὀνόματι Πιτυρίων, εἰς τῶν μαθητῶν Ἀντωνίου γένομενος · καὶ τρίτος τὸν τόπον ἐκεῖνον διαδεξάμενος, ὅς πολλάκις καὶ ἄλλας δυνάμεις ἐπιτελῶν, τὴν τῶν πνευμάτων ἐλασίαν ἐνεργῶς ἐποιεῖτο. Διαδεξάμενος γὰρ Ἀντωνίου καὶ τὸν τούτου μαθητὴν Ἀμμωνῶν, εἰκότως καὶ τὴν κληρονομίαν τῶν χαρισμάτων ὑπεδέξατο, ὅς πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους πρὸς ἡμᾶς ἐποίησατο λόγους. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τῶν πνευμάτων διακρίσεως ἰσχυρῶς διεδέξατο δαίμονας εἶναι τινὰς τοὺς τοῖς πάθεσιν ἀκολουθούοντας, καὶ τὰ πάθη ἡμῶν πολλάκις ἐπὶ τὸ κακὸν διατρέποντας. Ὅς τις οὖν, ὦ τέκνα, φησὶ πρὸς ἡμᾶς, βούλεται τοὺς δαίμονας ἀπελαύνειν, πρότερον τὰ πάθη δουλώσῃ. Οὐ γὰρ ἂν πάθους τις περιγένηται, τούτου καὶ τὸν δαίμονα ἀπελαύνει · καὶ δεῖ κατὰ μικρὸν ὑμᾶς δουλώσαι τὰ πάθη, ἵνα τούτων τοὺς δαίμονας ἀπελάσῃτε. Ἐπεταὶ δαίμων τῇ γαστριμαργίᾳ. Ἐὰν οὖν τῆς γαστριμαργίας κρατήσῃτε, ἀπελαύνετε ταύτης τὸν δαίμονα. Ἦσθιεν δὲ ὁ ἀνὴρ τῆς ἐβδομάδος δεῦτερον, ἐν τε τῇ Κυριακῇ, καὶ τῇ πέμπτῃ, ζωμὸν ἀλεύρου, μηδενὸς ἑτέρου μεταλαμβάνειν δυνάμενος, διὰ τὸ τὴν ἔξιν αὐτοῦ οὕτω τετυπωκέσθαι.

ΚΕΦΑΛ. ΟΕ΄.

Περὶ ἀββᾶ Εὐλογίου πρεσβυτέρου.

Ἰδομεν δὲ καὶ ἄλλον πρεσβύτερον Εὐλόγιον ὀνόματι, ὅς ἐν τῷ προσφέρειν τῷ Θεῷ τὰ δῶρα, τοσαύτην

χάριν ἐλάμβανεν γνώσεως, ὡς ἐκάστου τῶν προσερ-
χομένων μοναχῶν τὰς γνώμας εἰδέναι. Οὗτος ἰδὼν
πολλάκις μέλλοντας μοναχοὺς τινὰς προσιέναι τῷ
θουσιαστηρίῳ, ἐπισχῶν αὐτοὺς, ἔλεγε· Πῶς κκατατόλ-
ματε τοῖς ἀγίοις προσελθεῖν μυστηρίοις, πονηρὰς
τὰς διανοίας ἔχοντες; καὶ σὺ μὲν ἐλογίσω ταύτη
τὴν ἀπρεπῆ τῆς πορνείας ἐνθύμησιν. Ὁ δὲ ἕτερος,
φησὶν, ἐλογίσατο ἐν τῇ ἑαυτοῦ διανοίᾳ οὐδὲν διαφέ-
ρειν κἄν ἀμαρτωλὸν κἄν δίκαιον προσελθεῖν τῇ τοῦ
Θεοῦ χάριτι. Ὁ δὲ ἄλλος διεκρίθη πρὸς τὸ δῶρον·
Ἄρα ἀγιάσει με προσελθόντα; Ὑποχωρήσατε οὖν
μικρὸν τῶν ἀγίων μυστηρίων, καὶ μετανοήσατε ἐκ
φυγῆς, ἵνα ἄφεσις ὑμῖν γένηται τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ
ἄξιοι γένησθε τῆς τοῦ Χριστοῦ κοινωνίας. Ἐὰν δὲ
μὴ πρῶτον τὰς ἐνθυμήσεις καθάρητε, οὐ μὴ δυνή-
σεσθε προσελθεῖν τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ.

ΚΕΦΑΛ. ΟΣ΄.

Περὶ ἀββῶ Σεραπίωνος τοῦ πρεσβυτέρου.

Ἴδομεν δὲ ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ἀρτενοίτου πρεσβύ-
τερόν τινα, ὀνόματι Σεραπίωνα, πατέρα πολλῶν
μοναστηρίων, καὶ ἡγούμενον πολλῆς ἀδελφότητος,
ὡς μιᾶς μυριάδος ὄντων τὸν ἀριθμὸν· πολλὴν τε διὰ
τῆς ἀδελφότητος ἐκτελοῦντα οἰκονομίαν, πάντων
ὁμοῦ ἐν καιρῷ θερισμοῦ συγκομιζόντων τοὺς ἑαυτῶν
καρποὺς πρὸς αὐτὸν, οὓς ἐπὶ μισθῷ θέρους ἐκομι-
ζοντο ἕκαστος ἐνιαυσιαίας σίτου ἀρτάβας δεκαδύο,
ὡς τεσσαράκοντα τοὺς παρ' ἡμῖν μοδίους λεγομέ-
νους· καὶ ταῦτα εἰς διακονίαν πτωχῶν δι' ἑαυτοῦ
χορηγοῦντα, ὡς μηδένα πένεσθαι λοιπὸν ἐν τῇ περι-
χώρῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς εἰς Ἀλεξάνδρειαν πτωχοῖς
διαπέμπεσθαι. Οὐ μὴν οὐδὲ οἱ προῤῥηθέντες Πατέ-
ρες, κατὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ἡμέλησάν ποτε ταύ-
της τῆς διοικήσεως, ἀλλ' ἐκ τῶν καμάτων τῆς ἀδελ-
φότητος μεστὰ πλοῖα σίτου καὶ ἀμφιάσεως εἰς
Ἀλεξάνδρειαν τοῖς πτωχοῖς ἀποστέλλουσι, διὰ τὸ
σπανίους εἶναι παρ' αὐτοῖς τοὺς χρεῖαν ἔχοντας.

ΚΕΦΑΛ. ΟΖ΄.

Περὶ Ποσειδωνίου.

Τὰ κατὰ Ποσειδωνίον τὸν Θηβαῖον ἄνδρα δοκιμώ-
τατον καὶ καρτερικώτατον, πολλὰ μὲν καὶ ἀδιήγητα,
πῶς τε ἦν πρᾶος, καὶ ὅπως ἀσκητικώτατος, καὶ
πόσῃν τινὰ ἐν ἑαυτῷ εἶχεν τὴν ἀκακίαν, οὐκ οἶδα εἰ
συντετύχηκά τινι πώποτε. Συνέζησα γὰρ ἐγὼ τούτῳ
ἐπὶ ἔτος ἐν ἐν Βηθλεὲμ, ὀπηνίκα ἐκαθέζετο ἐπέκεινα
τοῦ Ποιμενίου. Καὶ πολλὰς τούτου κατίδον ἀρετάς,
ἐν οἷς μοι ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν αὐτὸς διηγεῖται, ὅτι-
περ εἰς τὸν Πορφυρίτην τόπον οἰκήσας ἔτος ἐν,
ἀνθρώπων οὐ συντετύχηκα ἐν ὄλῳ τῷ ἔτει, οὐχ ὀμιλίας
ἀκήκοα, οὐκ ἄρτου ἠψάμην, ἀλλ' ἢ βραχέσι φοι-
κίοις διεγινόμεν, καὶ εἴπου βοτάνας ἡῦρον ἀγρίας·
ἐν οἷς ποτε ἐκλιπόντων μου τῶν βρωμάτων, ἐξῆλθον
τοῦ σπηλαίου ἐλθεῖν εἰς τὴν οἰκουμένην. Καὶ περι-
πατήσας διὰ πάσης τῆς ἡμέρας, μόλις ἀπέσχον
τοῦ σπηλαίου μίλια δύο. Περιβλεψάμενος δὲ ὄρῳ
ἰππέα στρατιώτου ἔχοντα σχῆμα, τιαροφόρον κράνος
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα. Καὶ προσδοκήσας αὐτὸν
εἶναι στρατιώτην, ὤρμησα πάλιν ἕως τοῦ σπηλαίου.
Καὶ εἰσελθὼν, εὔρον κάρταλλον σταφυλῶν καὶ συκῶν
νεοτμήτων· ἃ λαβὼν, καὶ περιχαρῆς γενόμενος
εἰσελθὼν ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐνοίκησα ἐπὶ μῆνας δύο,
ἔχων τὰ βρώματα ἐκεῖνα παραμύθημα. Τοῦτο δὲ
πεποίηκεν θαῦμα ἐν Βηθλεὲμ. ὁ θαυμασίος Ποσει-
δωνίος· Γυνή τις ἐγκύμων εἶχεν πνεῦμα ἀκάθαρτον,
καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μέλλειν τίκτειν αὐτὴν ἐδυστόκει,

Α τοῦ πνεύματος αὐτὴν συντρίβοντος. Δαιμονιζομένης
οὖν τῆς γυναικὸς, ὁ ἀνὴρ ταύτης ἐπέστη, καὶ παρ-
εκάλει τὸν ἅγιον Ποσειδωνίον τοῦ παραγενέσθαι.
Εἰσελθόντων οὖν ἡμῶν ἅμα εὔξασθαι, στὰς καὶ προσ-
ευξάμενος μετὰ δευτέραν γονυκλισίαν ἐξέβαλεν τὸ
πνεῦμα. Τότε ἀναστὰς λέγει ἡμῖν· Εὔξασθε, παρα-
καλῶ, ἄρτι. Ὡς γὰρ ἐλαύνεται τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα,
σημεῖον ἡμῖν ἔχει τι ὑπάρχει, ἵνα πληροφορηθῶμεν
ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει. Καὶ εὐθὺς ἐξερχόμενος ὁ
δαίμων ἀπὸ θεμελίων ὄλον τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς
ἔβαλεν κάτω. Ἦν δὲ τοῦτο τὸ γύναιον ἐξάετιαν μὴ
λαλήσαν. Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τὸν δαίμονα, ἔτεκεν τὸ
γύναιον, καὶ ἐλάλησε.

ΚΕΦΑΛ. ΟΗ΄.

Περὶ Ἱερωνύμου.

Β Τούτου τοῦ ἀνδρὸς, λέγω δὴ, Ποσειδωνίου τοῦ ἁγι-
οῦ, καὶ προφητεῖαν ἔγνων ἐγώ. Ἱερώνυμος γάρ
τις πρεσβύτερος ὄκει εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ἀρε-
τῇ λόγων Ῥωμαϊκῶν πολλῇ κεκόσμημένος, καὶ ἱκανῆ
εὐφυΐα. Τοσαύτην δὲ ἔσχεν βασκανίαν, ὡς ὑπὸ ταύ-
της καλύπτεσθαι τῶν λόγων τὴν ἀρετὴν. Συγχρονί-
σας οὖν τούτῳ ὁ ἅγιος Ποσειδωνίος ἡμέρας πλείους,
λέγει μοι πρὸς τὸ οὖς.

ΚΕΦΑΛ. ΟΘ΄.

Περὶ Παύλης.

Ὅτι ἡ μὲν ἐλευθέρα Παυλα, ἡ φροντίζουσα αὐτοῦ,
προτελευτήσῃ, ἀπαλλαγείσα αὐτοῦ τῆς βασκανίας,
ὡς οἶμαι. Κάριν δὲ τούτου τοῦ ἀνδρὸς οὐ μὴ ἅγιος
ἀνὴρ εἰς τοὺς τόπους οἰκήσῃ, ἀλλὰ φθάσει αὐτοῦ ὁ
φθόνος καὶ μέχρι τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ. Ἐν εἰς καὶ συν-
έβη τὸ πρᾶγμα.

ΚΕΦΑΛ. Π΄.

Περὶ Ὄξυπερεντίου.

Καὶ γὰρ καὶ Ὄξυπερεντίον τὸν μακάριον ἤλασεν
οὗτος ἐνθεν τὸν Ἰταλόν.

ΚΕΦΑΛ. ΠΑ΄.

Περὶ Πέτρου.

Καὶ Πέτρον ἄλλον τινὰ Αἰγύπτιον.

ΚΕΦΑΛ. ΠΒ΄.

Περὶ Συμεῶνος.

Καὶ Συμεῶνα, θαυμασίους ἄνδρας, οὓς τέως ἐγὼ
ἐπεσημνάμην. Οὗτός μοι διηγεῖτο ἐγκρατικώτατος
τῆς ἀρετῆς ἀσκητῆς Ποσειδωνίος, ὡς ἄρτου πείραν
μὴ ἔχων ἀπὸ τεσσαρακοστοῦ ἔτους· μήτε μὴν μνησι-
κακήσας τινὰ ἕως ἡμέρας ἡμισείας ταῦτα.

Τὰ ἄθλα καὶ τὰ σημεῖα τοῦ γενναίου τοῦ Χριστοῦ
ἀθλητοῦ Ποσειδωνίου, ἃ προμηθεῖα τῆς πασῶν τῶν
δυνάμεων μείζονος εἰργάσατο ταῦτα. Καὶ ἐν τούτοις
τὸ ἀοίδιμον τοῦ μακαρίου πέρας τοῦ βίου.

ΚΕΦΑΛ. ΠΓ΄.

Περὶ Σεραπίωνος.

Σεραπίων τις ὀνόματι γέγονεν, τῷ γένει Αἰγύ-
πτιος, ἐπικλητὸς Σινδόνιος (παρεκτὸς γὰρ σινδονίου
οὐδέ ποτε οὐδὲν ἄλλο περιεβάλετο)· ὃς πολλὴν ἐξήσκη-
σεν ἀκτημοσύνην διὰ καὶ Ἀπαθῆς ἐπελέγετο. Εὐγράμ-
ματος δὲ ὢν ἀπεστήθιζεν πάσας τὰς θείας Γραφάς·
ὃς ἀπὸ πολλῆς ἀκτημοσύνης καὶ μελέτης θείων Λο-
γίων τοῦ Πνεύματος οὐδὲ ἠρεμῆσαι ἴσχυσεν ἐν κελλίῳ,
ἵν' ἐν ὕλῃ μὴ περισπᾶται. Ἄλλ' ἀποστολικὸν ἠδέως
μετῆει βίον. Περιερχόμενος τὴν οἰκουμένην, τὴν τῆς
ἄκρας ἀκτημοσύνης κατώρθωσεν ἀρετὴν· ὡς παντελῆ
ἀπάθειαν τοῦτον κεκτῆσθαι. Ταύτης γὰρ ἐγεγόνει καὶ
τῆς ἕξεως. Διαφοραὶ γὰρ εἰσιν ἕξεων, οὐκ οὐσιῶν.
Διηγοῦντο δὲ οἱ Πατέρες, ὅτι λαβὼν τινὰ συμπαίκτην

gratiam cognitionis, ut unusquisque ex iis qui accedebant monachis mentem cognosceret (*Ruff.*, l. II, cap. 14). Is cum sæpe vidisset aliquos monachos ad aram accessuros, eos relinuit, dicens: Quomodo audetis ad sancta accedere sacramenta, cum habeatis malas cogitationes? Et tu quidem hac nocte animo versasti turpem fornicationis cogitationem; alius autem in animo suo reputavit, dicens nihil referre an peccator an justus accedat ad Dei gratiam; alius autem de dono dubitavit, dicens: Nunquid me accedentem sanctificabit? Parum ergo secedite a sanctis sacramentis, et ex animo agite pœnitentiam, ut sit vobis remissio peccatorum, et sitis digni Christi communionem. Nisi enim primum mundaveritis cogitationes, non poteritis ad Christi gratiam accedere.

CAPUT LXXVI.

Vita Serapionis (124) presbyteri.

Vidimus vero etiam in partibus Arsenoitæ presbyterum quemdam, nomine Serapionem (*Ruff.*, l. II, cap. 18), Patrem multorum monasteriorum, et qui præest multæ fraternitati, ut qui sint decies mille numero, magnamque per fratres exsequitur dispensationem, cum omnes simul, tempore messis, omnes suos fructus ad ipsum afferant, quos pro messis mercede acceperunt, unusquisque frumenti annuas duodecim artabas (125), qui sunt veluti quadraginta qui apud nos dicuntur modii; et ea ad ministerium pauperum per se dispensat, adeo ut deinceps in ea quæ est circumcirca regione nullus sit pauper, sed etiam mittat ad eos qui sunt Alexandriæ pauperes. Sed neque prædicti Patres per totam Ægyptum unquam neglexerunt hanc administrationem; sed ex laboribus fraternitatis, navigia plena frumento et vestimentis pauperibus miserunt Alexandriam, propterea quod rari essent apud ipsos qui egerent.

CAPUT LXXVII.

Vita abbatis Posidonii.

Posidonii Thebani multa quidem sunt, eaque narratu difficilia, quemadmodum erat mitis, et in se exercendo accerrimus, et quanta fuerit in eo innocentia. Nescio an ullum talem convenerim. Vixi enim cum eo anno uno in Bethleem, quando sedit ultra Pœmenium (126), et multas vidi ejus virtutes; atque inter cætera ipse mihi quodam die narravit: Cum habitarem, inquit, in loco Porphyrite anno uno, toto anno nullum hominem conveni, non audivi sermocinationem, non panem gustavi, nisi si quando paucis uterer dactylis, et sicubi herbas invenirem agrestes. Quo quidem tempore cum mei panes aliquando defecissent, aggressus sum e spelunca, ut venirem in orbem terræ habitabilem, et cum toto die ambularem, vix aberam a spelunca duo milliaria. Cum ergo circum pexissem, video equitem militis habitum præ se ferentem, habentem in capite galeam tiariferam; et cum conjectassem eum esse militem, profectus sum usque ad speluncam, et inveni canistrum uvarum et ficuum nuper decerptarum: quem cum accepissem, lætus veni ad speluncam, habens duobus mensibus cibos illos ad meam refectioem.

A Hoc autem miraculum fecit beatus Posidonius in Bethleem. Quædam mulier gravida habebat spiritum immundum, et in ipso tempore quo erat paritura laborebat in partu, ipsam conterente spiritu. Cum ergo a demone vexaretur mulier, advenit ejus maritus, et rogavit sanctum illum ut adesset: et nobis ingressis ad orandum, cum stetisset et precatus esset, post secundam genuflexionem ejecit spiritum. Surgens autem dixit nobis: Orate, modo enim expellitur immundus spiritus. Oportet autem esse aliquod signum ut de eo fiamus certiores. Egrediens autem dæmon, diruit a fundamento totum aulæ parietem. Mulier autem sexennio non fuerat locuta: postquam autem egressus est dæmon, et peperit, et locuta est.

CAPUT LXXVIII.

De Hieronymo (127).

B

Hujus sancti novi hanc quoque prophetiam; Hieronymus enim quidam presbyter habitabat in illis locis, qui in sermone Romano magna erat virtute ornatus, et præclaro ingenio; sed tanta fuit ejus invidia, ut ab ea obrueretur virtus doctrinæ. Cum ergo multis diebus cum eo versatus esset sanctus Posidonius, dicit mihi in aurem:

CAPUT LXXIX.

De Paula (128).

C

Ingenua quidem Paula, quæ ejus curam gerit, præmoriatur liberata ab ejus invidia. Ut autem arbitror, propter hunc virum non habitabit vir sanctus in his locis, sed ejus pervadet invidia vel usque ad proprium fratrem. Resque ita accidit.

CAPUT LXXX.

De Oxyperentio.

Etenim beatum Oxyperentium Italum is hinc expulit.

CAPUT LXXXI.

De Petro.

Et Petrum alium quemdam Ægyptium.

CAPUT LXXXII.

De Simeone.

Et Simeonem, viros admirabiles, quos ego adnotavi. Narravit mihi hic Posidonius continentissimus et virtutis observantissimus, quod quadraginta abhinc annis panem non gustasset, neque acceptæ injuriæ sit recordatus usque ad diei dimidium.

D

Hæc sunt certamina et signa præclari Christi athlete Posidonii, quæ fecit providentia ejus quæ est omnium virtutum maxima; et in his est insignis finis vitæ hujus beati.

CAPUT LXXXIII.

Vita Serapionis (129) Sindonitæ.

Fuit alius quidam Serapion Sindonites (nam præter sindonem nihil unquam induebat, qui exercuit magnam possessionum et facultatum vacuitatem: quam ob causam et impassibilis vocabatur. Cum esset autem imperitus litterarum, memoriter dicebat omnes Scripturas. Et neque ob possessionum egestatem et Scripturarum meditationem potuit in cella

quiescere, non quod traheretur a terrena materia, sed quod apostolicam vitam sectabatur, orbem terræ obiens exactissimam paupertatis virtutem præseferbat, sic ut perfectam impassibilitatem hic sit assecutus. Natus enim erat hac natura; sunt enim naturarum, non substantiarum differentiæ (*Caute lege*). Narrabant itaque Patres, quod cum quemdam accepisset exercitorem qui cum eo luderet, se in quadam urbe gentilibus vendidit histrionibus viginti solidis (130), et cum recondidisset solidos sub sigillo, eos apud se servabat. Tandiu autem permansit et serviit mimis qui eum emerant, donec eos fecit Christianos, et eos avulsit a theatro; præter panem et aquam nihil sumens, neque præ meditatione Scripturarum ore silens: longo autem tempore primus compunctus est minus, deinde mima, deinde universa eorum familia. Dictum est autem quod quo tempore eum ignorabant, lavabat pedes amborum. Ambo ergo baptizati, a theatro recesserunt; et cum ad vitam honestam et piam processissent, virum valde reverebantur. Ei itaque dicunt: Ades dum, frater, nos te liberabimus, quando quidem ipse nos liberasti a turpi servitute. Dicit ergo eis: Quandoquidem Deus meus est operatus, et vos cooperati estis, et salva facta est vestra anima, vobis dicam mysterium actus.

Ego vestræ animæ misertus quæ in multo errore versabatur, cum essem liber exercitator, genere Ægyptius, ea de causa meipsum vendidi, ut vos servarem. Quoniam autem hoc fecit Deus, et per meam humilitatem salva evasit anima vestra, accipite aurum vestrum, ut etiam aliis opem feram. Illi autem cum multum rogassent et affirmassent, dicendo. Te tanquam patrem et dominum habebimus, solum mane nobiscum; non potuerunt ei persuadere. Tunc dicunt ei: Da tu aurum pauperibus, nam id nobis fuit causa salutis. Ait illis: Date vos illud, quia vestrum est; ego enim alienis pecunias non do pauperibus. Tum illi cohortantur eum, dicentes: Sed saltem post annum nos invisas. Et sic ab iis abiit.

Is frequentibus peregrinationibus pervenit in Græciam; et cum tribus diebus moratus esset Athenis, non fuit qui ei panem præberet; nam neque æs ferebat, neque peram, non pellem ovillam non virgam, nihil horum, sed sola sindone amictus erat. Cum autem venisset quartus dies, valde esuriit; nihil enim illo tempore gustaverat. Res est enim gravis fames involuntaria, quæ adjutricem habet incredulitatem. Et stans super tumulum civitatis, in quo congregabantur qui erant in dignitate (131) constituti in civitate, cœpit vehementer et cum planctu lamentari et clamare: Viri Athenienses, ferte opem. Ad quem accurrentes omnes qui pallium gestabant et byrrum (132), dicunt ei: Quid habes, undenam es, et quid pateris? Is vero dicit ipsis: Genere quidem sum Ægyptius, monachus profetionis; ex quo autem absum a vera mea patria, incidi in tres feneratores: et duo quidem a me recesserunt exsoluto eis debito, cum non haberent de quo me accerserent; unus autem a me non discedit. Illi ergo studiose quærentes

A de feneratoribus ut eis satisfacerent, ipsum rogabant: Ubi sunt? quis est qui tibi exhibet molestiam? ostende nobis eum, ut tibi feramus auxilium. Tunc eis dicit: Molestiam mihi exhibuit avaritia, et gula, et fornicatio; et a duobus quidem sum liberatus, avaritia scilicet et fornicatione; neque enim aurum habeo, neque aliquid aliud possideo; non fruor deliciis quæ sunt nutrices hujus morbi: quocirca nihil mihi exhibent amplius molestiæ. A gula autem non possum recedere; jam enim quatuor diebus nihil comedi, et mihi pergit venter molestiam exhibere, quærens consuetum debitum, sine quo non possum vivere. Tunc quidam philosophi suspicati eum composita quædam et ficta narrare, dant ei solidum: quem acceptum posuit in officina panaria, et accepto pane recessit; statim profectus a civitate, et in eam non reversus amplius. Tunc cognoverunt philosophi eum vere fuisse virtute præditum; et cum pistori dedissent pretium panis, acceperunt solidum.

Cum autem venisset in loca Lacedæmonis proxima, audivit quemdam ex primis civitatis esse Manichæum simul cum tota domo, alioqui virum bonum, Hic optimus monachus huic rursus seipsum vendidit sicut in primo actu. Et cum intra duos annos ipsum abduxisset ab hæresi et ejus uxorem cum tota familia, adduxit in Ecclesiam. Tunc eum amantes, non amplius habebant tanquam servum, sed plusquam germanum fratrem et patrem, et magno honore afficiebant, et cum eo Deum laudabant.

Paulo post ubi eos pluribus cohortatus esset illis relictis spiritualis hic adamas Serapion, cum heris istis pretium suum persolvisset, seipsum coniecit in navem tanquam Romam navigaturum. Nautæ autem conjicientes eum vel intulisse sumptus, vel in auro habere quod expende et, nihil aliud percontati eum exceperunt, alius alium existimans accepisse ejus utensilia. Cum autem ipsi enavigassent, et abessent quingentis stadiis ab Alexandria, cœperunt vectores vesci circa occasum solis, cum nautæ prius comedissent. Vinerunt autem eum primo die non comedere; et putaverunt causam esse navigationem, similiter et secundo, et tertio, et quarto die; quinto autem die vident ipsum sedentem quietum, dum omnes comederent, et dicunt ei: Homo, cur non comedis? Is vero dicit eis: Quoniam non habeo quod edam. Cum ergo inter se quæsivissent quis ejus accepisset utensilia vel impensas, vidissent autem neminem accepisse (neque enim habebat aliquid) cœperunt cum eo contendere: Quomodo sic ingressus es absque impensis? quomodo dabis nobis naulum? quonam autem aleris? Is vero eis dicit: Ego nihil habeo; auferre me, et abjicite ubi invenistis. Illi vero: Cur irasceris? ne si centum quidem aureos nobis dares, lubenter hoc faceremus, cum sit nobis ventus adeo secundus: scopum ergo urgeamus, peragentes quæ sunt nobis proposita. Sic fuit in navi, et eum aluerunt Romam usque. Cum autem Romam venisset, curiose indagavit quis esset in civitate magnus exercitator aut exercitatrix.

ἀσκητῆν, πέπρακεν ἑαυτὸν ἐν τινὶ πόλει μίμοις, Ἐλλησιν οὖσιν, εἴκοσι νομισμάτων. Καὶ σφραγισάμενος τὰ νομίσματα, ἐφύλαττεν παρ' ἑαυτῷ. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ παρέμεινεν, μέχρις οὐ καὶ Χριστιανοὺς αὐτοὺς ποιήσῃ, καὶ τοῦ θεάτρου αὐτοὺς ἀποστήσῃ, παρεκτός ἄρτου καὶ ὕδατος μηδενὸς ἄλλου λαμβάνων, μηδὲ ἡσυχάζων τῷ στόματι ἀπὸ μελέτης θείων Γραφῶν. Οὕτως δὲ τούτοις ὁ μακάριος παραμείνας τῷ μακρῷ χρόνῳ, πρῶτον κατένυξεν τὸν μίμον, εἶτα τὴν μιμάδα, εἶτα τὸν σύμπαντα οἶκον αὐτῶν. Ἐλέγετο δὲ ἐν ὅσῳ ἠγνόουν αὐτὸν ἀμφοτέρων νίπτειν τοὺς πόδας. Ἐκότεροι οὖν βαπτισθέντες ἀπίστησαν καὶ τοῦ θεατρίζειν λοιπὸν, καὶ ἐπὶ τὸν σεμνὸν καὶ θεοφιλῆ ἐλάσαντες βίον σφόδρα ἠδουῖντο τὸν ἄνδρα, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Δεῦρο, ἀδελφε, ἐλευθερώσομέν σε λοιπὸν, ἐπειδὴ ἀπὸ αἰσχροῦς ἡμᾶς δουλείας αὐτὸς ἠλευθέρωσας. Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ μέγας Σεραπίων· Ἐπειδὴ ἐνήργησεν ὁ θεὸς μου, καὶ ὑμεῖς συνηργήσατε, καὶ ἐσώθη δι' ἐμοῦ ἡ ψυχὴ ὑμῶν, λοιπὸν εἶπω ὑμῖν ἅπαν τὸ μυστήριον τοῦ δράματος·

Ἐγὼ κατοικτειρήσας τὴν ψυχὴν ὑμῶν ἐν πολλῇ πλάνῃ διάγουσαν, ἐλεύθερος ὢν ἀσκητῆς, τῷ γένει Αἰγύπτιος, χάριν τοῦ σωθῆναι ὑμᾶς, πέπρακα ἑμαυτὸν, ἵνα ὑμεῖς ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ μεγάλων ἁμαρτιῶν. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πεποίηκεν ὁ θεὸς διὰ τῆς ἐμῆς ταπεινώσεως, χαίρω. Λάβετε οὖν ὑμῶν τὸ χρυσίον, ἵνα καὶ ἄλλοις ἀπελθὼν βοηθήσω. Οἱ δὲ παρεκάλουν αὐτὸν, δεόμενοι, καὶ διαβεβαιούμενοι, ὅτι ὡς πατέρα σε ἔξομεν τοῦ λοιποῦ, καὶ δεσπότην τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, μόνον μεῖνον μεθ' ἡμῶν. Οὐκ ἰσχύσαντες δὲ αὐτὸν πείσαι, λέγουσιν αὐτῷ· Δὸς σὺ τὸ χρυσίον πτωχοῖς, ἐπεὶ ἀβραβῶν ἡμῖν ἐγένετο σωτηρίας· λέγει αὐτοῖς· Δότε τοῦτο ὑμεῖς· ὑμέτερον γάρ ἐστιν· ἐγὼ γὰρ ἀλλότρια χρήματα οὐ χαρίζομαι πένησιν. Ἐπὶ τούτοις παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες· Κάν διὰ ἐνιαυτοῦ ἡμᾶς ὄρα.

Οὗτος ὁ ὄσιος δοῦλος Χριστοῦ ταῖς συνεχέσιν ἀποδημίαις κατήντησέν ποτε καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ διατρίψας τρεῖς ἡμέρας ἐν Ἀθήναις, οὐκ ἠξιώθη παρά τινος ἄρτου, οὐδὲ κέρμα ἐβάσταζεν. Οὐδὲ γὰρ εἶχεν ὁ ἄγιος οὗτος οὐ πῆραν, οὐ μηλωτὴν, οὐ ῥάβδον, οὐδ' ὅλως τι τῶν τοιούτων, ἢ μόνον τὸ σινδόνιον, ὃ περιεβέβλητο. Τετάρτης οὖν ἐπιλαμβανόμενης τούτῳ ἡμέρας, σφόδρα ἐπεινάσεν, μηδενὸς ἐν ταύταις γευσάμενος. Δεινὴ γὰρ ἐστὶν ἀκούσιος νηστεία, σύμμαχον ἔχουσα τὴν ἀπιστίαν. Καὶ στάς ἐπὶ τινος γεωλόφου τῆς πόλεως, ἐνθα οἱ ἐν τέλει τῶν ἐκεῖ ἦσαν συναθροισζόμενοι, ἤρξατο κράζειν καὶ ἀποδύρεσθαι λίαν μετὰ κρότου χειρῶν, λέγων· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθεῖτε. Συνδραμόντες δὲ πάντες ὑφ' ἐν τριβωνοφόροι τε καὶ βυρρόφοροι, λέγουσιν αὐτῷ· Τί ἔχεις, ἄνθρωπε; ἢ πόθεν εἶ; ἢ τί πάσχεις; Λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ μὲν εἶμι τῷ γένει Αἰγύπτιος, μοναχὸς δὲ τῆ πολιτεία. Ἀφ' οὗ δὲ τῆς σαρκικῆς μου πατρίδος ἀπέστην, τρισὶ δανεισταῖς περιέπεσα· καὶ οἱ μὲν δύο ὁμοῦ ἀπηλλάγησαν, πληρωθέντος τοῦ χρέους, οὐκ ἔχοντες ὃ ἐγκάλεσώ με. Ὁ δὲ τρίτος μου οὐκ ἀπαλλάττεται, καὶ οὐκ ἔχω ὅθεν τοῦτον πληροφωρήσαιμι. Φιλοπραγμονοῦντες δὲ ἐκεῖνοι τοὺς δανειστάς, ἵνα αὐτοὺς πληροφωρήσωσιν, ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Ποῦ εἶσι καὶ τίνες οἱ διοχλοῦντές σε; δεῖξον ἡμῖν αὐτοὺς, ἵνα σοι βοηθήσωμεν. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ὀχλησέν μοι ἐκ νεότητος φιλαργυρία, καὶ πορνεία, καὶ γαστριμαργία· τῶν οὖν δύο ἀπηλλάγην, φιλαρ-

γυρίας καὶ πορνείας. Οὔτε γὰρ χρυσὸν ἔχω, οὔτε ἄλλο τι κέκτημαι· οὐ τρυφῆς ἀπολαύω, τῆς τροφίμου ταύτης τῆς νόστου· διὸ οὐκέτι με ὀχλοῦσιν. Γαστριμαργίας δὲ ἀπαλλαγῆναι οὐ δύναμαι. Τετάρτην γὰρ ἡμέραν ἔχω σήμερον μὴ φαγῶν, καὶ παραμένει μοι ὡς αὐστηρὸς δανειστῆς ἡ γαστήρ, ἄγχουσα, καὶ ἀπαιτοῦσα τὸ σύνθηες χρέος, ὅπερ ἐὰν μὴ ἀποδῶ, ζῆσαι οὐ συγχωρεῖ μοι. Τότε τινὲς τῶν φιλοσόφων ἐνόμισαν σκηνὴν εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὅμως διδόασιν αὐτῷ νόμισμα ἓν. Ὁ δὲ τοῦτο δεξάμενος ἔθηκεν ἐν ἄρτο-πωλείῳ, καὶ λαθὼν ἓνα ἄρτον ἀνεχώρησεν παραχρημα ὀδεύσας τῆς πόλεως, καὶ μηκέτι εἰς αὐτὴν ὑποστρέψας. Τότε ἔγνωσαν οἱ φιλόσοφοι ὅτι ἀληθῶς ἐν ἀρετῶν βίον κέκτηται ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Καὶ δεδωκότες ἐκεῖνοι τοῦ ἄρτου τὸ τίμημα, ἔλαβον τὸ νόμισμα.

Ἐλθὼν οὖν ὁ μακάριος ἐκεῖθεν εἰς τοὺς περὶ Λακεδαιμόνα τόπους, ἤκουσέν τινα τῶν πρώτων τῆς πόλεως Μανιχαῖον εἶναι τῷ δόγματι, ἅμα παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐνάρετον ἄνδρα τὰ ἄλλα. Οὗτος ὁ ἄριστος τῶν μοναχῶν τούτῳ πάλιν πέπρακεν ἑαυτὸν κατὰ τὸ πρῶτον δρᾶμα, καὶ ἐντὸς δύο ἐτῶν ἀποστήσας αὐτὸν τῆς αἰρέσεως, καὶ τὴν τούτου ἐλευθέραν ἅμα πάσῃ τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, προσήγαγεν τούτους τῇ Ἐκκλησίᾳ. Οἱ τινες τοῦτον ἠγάπησαν οὐκέτι ὡς οἰκέτην, ἀλλ' ὑπὲρ γνήσιον ἀδελφὸν καὶ πατέρα, ἔχοντες αὐτὸν ἐν μεγάλῃ τιμῇ, καὶ δοξάζοντες μετ' αὐτοῦ τὸν θεόν.

Μετ' ὀλίγον πάλιν χρόνον παρακαλέσας πολλὰ τούτους, καὶ ἀναχωρήσας ὁ πνευματικὸς ἀδάμας Σεραπίων, ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς πλοῖον, ἀπεμπολήσας καὶ τούτοις ὁμοίως τοῖς δεσπόταις τὸ τίμημα, μηδ' ὅλως τι ἐπικομιζόμενος, ὡς ὀφείλων ἐπὶ τὴν Ῥώμην πλεῦσαι. Οἱ οὖν ναυτικοὶ τοῦτον ἰδόντες ὑπενδούν αὐτὸν ἔχειν δαπάνας, καὶ ἐν τῷ πλοίῳ εἰσενηνοχέειν, ἢ καὶ ἐν χρυσῷ κεκοσῆσθαι πολλὰ ἀναλώματα τοῦτον. Διὸ καὶ ἀπεριέργως αὐτὸν ὑπεδέξαντο, ἄλλος ἄλλον νομίσας εἰληφέναι αὐτοῦ τὰ σκεύη. Ἐν τῷ οὖν ἀποπλεῦσαι αὐτοὺς, καὶ γενέσθαι ὡς ἀπὸ σταδίων πεντακοσίων τῆς Ἀλεξανδρείας, λοιπὸν ἤρξαντο οἱ ἐπιβάται περὶ δυσμᾶς ἡλίου ἐσθίειν ἕκαστος, τῶν ναυτικῶν προσαγόντων. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν ὅτι οὐκ ἤσθιεν τὴν πρώτην ἡμέραν, προσεδόκησαν ἀγῆδιαν τινὰ ἐκ τοῦ πλοῦς αὐτῷ προσγεγενῆσθαι· ὁμοίως καὶ τὴν δευτέραν· καὶ πάλιν τὴν τρίτην, εἶτα καὶ τὴν τετάρτην. Τῇ οὖν πέμπτῃ ἡμέρᾳ πάντων ἐσθιόντων βλέπουσι πάλιν τοῦτον καθεζόμενον ἡσυχῇ· καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οὐκ ἐσθίεις, ἄνθρωπε; λέγει αὐτοῖς· Ὅτι οὐκ ἔχω. Ἀκούσαντες δὲ τοῦτο οἱ ναυτικοὶ, περιεργάζοντο ἀλλήλους, τίς αὐτοῦ ἄρα ἔλαθεν ἐν τῷ πλοίῳ τὰ ἀναλώματα. Ὡς δὲ εὔρον ὅτι οὐδεὶς (οὐδὲ γὰρ εἶχεν τι) ἤρξαντο αὐτοῦ διαμάχεσθαι λέγοντες, Σὺ πῶς εἰσῆλθες ἐνθάδε ἄνευ ἀναλωμάτων; τοσοῦτον δὲ πλοῦν πόθεν ἔχεις οἰκονομηθῆναι, καὶ ἄλλως ἡμῖν τὸ ναῦλον πόθεν ἔχεις πληρῶσαι; Ὁ δὲ μακρόθυμος λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω. Ἀπενέγκατέ με, καὶ ῥίψατε ὅπου με εὔρετε. Οἱ δὲ ναυτικοὶ τούτῳ λέγουσι· Χολᾶς τί ποτε; οὔτε εἰ ἑκατὸν ἐδίδως χρύσινα, τοῦτο ἐπαιοῦμεν ἡδέως, τοσαύτης ἡμῖν διὰ τοῦ θεοῦ οὔσης εὐπλοίας. Ἐχώμεθα οὖν τοῦ σκοποῦ, τὰ προκείμενα ἡμῖν ἐξανύοντες. Οὕτως οὖν ἦν ἐν τῷ πλοίῳ ἀμέριμος, καὶ οἱ ναυτικοὶ εὐρέθησαν ἕως Ῥώμης τρέφοντες. Εἰσελθὼν οὖν ὁ ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ ἐν Ῥώμῃ περιεργάζετο ἐν αὐτῇ, τίς ἄρα ἐστὶν ἄριστος τῶν ἀσκητῶν μέγας ἢ καὶ ἀσκήτρια ἐν τῇ πόλει.

ΚΕΦΑΛ. ΠΔ΄.

Περὶ Δομνίνου.

Ἐν οἷς Δομνίνῳ τινὶ γενναίῳ ἐν τῇ ἀσκήσει ἀνδρὶ, μαθητῇ Ὁριγένους περιέτυχε, μεγάλη ἀσκήσει πεπονημένῳ· περὶ οὗ φήμη διέτρεχε πολλὰ θαύματα πεπονημένα. Οὗ ἡ κλίνη καὶ μετὰ τὸν θάνατον τούτου ἐλέγετο νόσους ἰᾶσθαι.

ΚΕΦΑΛ. ΠΕ΄,

Περὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ παρθένου.

Περιτυχὼν οὖν αὐτῷ, καὶ οἰκοδομηθεὶς παρ' αὐτοῦ (ἀνὴρ γὰρ ἦν τετρονευμένος ἐν τε ἤθει καὶ γνώσει, καὶ λόγῳ καὶ βίῳ) ἐρωτῶν τε μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τίς ἄρα εἴη ἐκεῖ ἄλλος ἀσκητῆς ἢ ἀσκήτρια, ἔγνω παρ' αὐτοῦ περὶ ἡσυχαστοῦς τινὸς παρθένου, ὡς εἴη αὐτῇ εἰκοστὸν πέμπτον ἄγουσα ἔτος ἐγκατακλεισμένη ἐν κέλλῃ μηδέποτε μηδενὶ συντυγχάνουσα. Μαθὼν οὖν αὐτῆς ὁ ἀοιδίμος οὗτος τὸν οἶκον, ἀπῆλθεν ἐκεῖ, καὶ λέγει τῇ ὑπηρετούμενῃ αὐτῇ γραίδι· Εἰπὸν τῇ παρθένῳ, ὅτι Μονάζων τις ἀναγκαίως σοι θέλει συντυχεῖν. Δεδώκει δὲ αὐτῷ ἀπόκρισιν ἢ γραῦς, ὅτι ἐκ πολλῶν ἐτῶν οὐδενὶ συντετύχηκεν. Λέγει αὐτῇ· Εἶπον αὐτῇ, ὅτι Ἴνα σοι συντύχω· ὁ Θεὸς γὰρ με ἀπέστειλεν πρὸς σέ. Ἡ δὲ οὐδὲ οὕτως ἠνέσχετο. Παραμείνας δὲ τρεῖς ἡμέρας τῇ εὐτονίᾳ ὑστερον αὐτῇ συνέτυχεν, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, λέγει· Τί καθέζη ἐνταῦθα; Ἀποκρίνεται αὐτῷ ἐκείνη λέγουσα· Οὐ καθέζομαι, ἀλλὰ ὀδεύω. Λέγει αὐτῇ ἐκεῖνος, Ποῦ ὀδεύεις; Λέγει αὐτῷ ἡ παρθένος· Πρὸς τὸν Θεόν μου. Λέγει αὐτῇ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ· Ζῆς, ἢ ἀπέθανες; Λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Πιστεύω εἰς τὸν Θεόν μου ὅτι ἀπέθανον τῷ κόσμῳ· Ζῶν γὰρ τῇ σαρκὶ οὐ μὴ ὀδεύσῃ πρὸς τὸν Θεόν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ μακάριος Σεραπίων, λέγει αὐτῇ· Οὐκοῦν, ἴνα με πληροφορήσῃς ὅτι ἀπέθανες τῷ κόσμῳ, ποίησον ὃ ἐγὼ ποιῶ. Λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Δυνατὰ μοι μόνον ἐπίταξον, καὶ ποιῶ. Ἀπεκρίνατο αὐτῇ ἐκεῖνος· Νεκρῶ δυνατὰ ἐστὶ πάντα τῷ κατὰ σέ, παρεκτός τοῦ ἀσεβεῖσαι. Εἶτα λέγει αὐτῇ· Κάτελθε καὶ πρόελθε. Ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἐκείνη· Εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος ἔχω μηδέποτε προελθούσα, καὶ ἴνα τί σήμερον προέλθω; Λέγει αὐτῇ ἐκεῖνος· Οὐαί, οὐκ εἶπες, ὅτι Ἐγὼ τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀπέθανον; δῆλον πάντως ὅτι καὶ σοὶ ὁ κόσμος οὐκ ἐστίν. Εἰ οὖν τοῦτό ἐστιν, νεκρὸς οὐδενὸς ἐπαισθάνεται. Ταυτόν σοι οὖν ἐστὶν καὶ προελθεῖν καὶ μὴ προελθεῖν. Ἀκούσασα δὲ ταῦτα ἡ παρθένος, προῆλθεν· μετὰ δὲ τὸ προελθεῖν αὐτὴν ἔξω, καὶ ἐλθεῖν ἕως ἐκκλησίας τινὸς, ἐλθὼν ὁ μακάριος εὗρεν αὐτὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ λέγει αὐτῇ· Εἴ ὄντως θέλεις τελείως πληροφορησά με ὅτι ἀπέθανες, καὶ οὐκέτι ζῆς ἀνθρώποις ἀρέσκουσα, ποίησον ὃ ἐγὼ δύναμαι ποιῆσαι, καὶ τότε πληροφορήσεις με ὅτι ἀληθῶς τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀπέθανες. Καὶ ἡ παρθένος λοιπὸν, Τί θέλεις ποιήσω; Λέγει αὐτῇ ἐκεῖνος· Ἐκδουσαμένη πάντα τὰ ἱμάτιά σου, ὡς ἐγὼ, ἐπὶ τῶν ὤμων σου θές, καὶ περιέλθε μέσην τὴν πόλιν, ἐμοῦ δυναμένου ἀναισχύντως προλαμβάνειν σε τῷ σχήματι τούτῳ. Λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Ἀλλ' ἐγὼ ἂν τοῦτο ποιήσω, σκανδαλίζω πολλοὺς ἐπὶ τῷ ἀσκήμῳ τοῦ πράγματος· καὶ ἔχουσι λέγειν τινὲς, ὅτι Ἐξέστη καὶ δαιμονιῶσά ἐστιν. Ἀποκρίνεται ὁ μακάριος Σεραπίων, καὶ λέγει αὐτῇ· Καὶ σοὶ τί μέλει ἂν τοῦτο εἴπωσιν; σὺ γὰρ αὐτοῖς, ὡς λέγεις, ἀπέθανες. Νεκρῶ δὲ οὐδέποτε μέλει εἴ τις τοῦτον λοιδορεῖ ἢ καταγελάξῃ· ἀναίσθητος γὰρ τοῖς πᾶσιν ἐστίν. Τότε λέγει αὐτῷ ἡ παρθένος ἐκείνη· Δέομαι σου, εἴ τι ἄλλο θέλεις ἐν τῇ ἀσκήσει, κέλευσον καὶ

Α ποιῶ· τοῦτο γὰρ τὸ μέτρον οὐκ ἤλθον ἀκμήν, εὐχομαι δὲ ἐλθεῖν. Τότε λέγει αὐτῇ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Σεραπίων ὁ ἀπροσπαθῆς· Βλέπε οὖν, ἀδελφῆ, μηκέτι μεγαλοφρόνει ἐπὶ σεαυτῇ ὡς πάντων οὔσα ἀγιωτέρα, καὶ καυχωμένη ὡς τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀποθανούσα· ἔμαθες γὰρ ὅτι ζῆς, καὶ ἀκμήν ἀνθρώποις ἀρέσκεις. Ἐγὼ γὰρ σου δύναμαι νεκρότερος εἶναι, ἔργῳ δυναμένος δεῖξαι ὅτι τῷ κόσμῳ ἀπέθανον, ἀπροσπαθῶς ἔχων τὰ πρὸς αὐτόν. Ἀνεπαίσχύντως γὰρ δύναμαι καὶ ἀσκανδαλίστως τοῦτο ποιῆσαι ὅπερ ἐπέταξα σοι. Ἀπὸ τούτων τῶν λόγων παίδευσας αὐτὴν ἐν ταπεινοφροσύνῃ, τότε κατέλιπεν ταύτην τελείαν, καὶ κλάσας αὐτῆς τὸ φύσημα τοῦ τύφου, οὕτως αὐτῆς ὁ μακάριος ἀνεχώρησεν. Οὗτος ὁ βίος Σεραπίωνος τοῦ ἀπαθοῦς καὶ ἀκροτάτου ἀκτῆμονος.

Β Πολλὰ δὲ καὶ λαμπρὰ ἃ πεποίηκεν θαυμάσια πράγματα ὁ ἐνάρετος τοῦ Χριστοῦ σοφιστῆς τὰ συντείνοντα εἰς ἀπάθειαν, ἅτινα ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα γεγράφαμεν, τὸ καθαρὸν τοῦ βίου τούτου δηλώσαντες. Οὗτος ὁ ἀθάνατος τελευτᾷ ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος ἐξηκοστὸν, ἐν αὐτῇ τῇ ἐρήμῳ ταφεῖς.

ΚΕΦΑΛ. ΟΣ΄.

Περὶ Εὐαγρίου.

Τὰ κατὰ Εὐάγριον τὸν ἀοιδίμον διάκονον τοῦ Χριστοῦ, ἀνδρα βεβιωκότα κατὰ τοὺς ἀποστόλους, οὐ δίκαιον ἡσυχάσαι, ἀλλὰ ταῦτα γραφῇ παραδοῦναι εἰς οἰκοδομὴν τῶν ἐντυγχανόντων, καὶ δόξαν τῆς ἀγαθότητος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, δίκαιον ἡγησάμενος, ἀνωθεν ἐκτίθεμαι, πῶς τε ἦλθεν ἐπὶ τὸν μονήρη σκοπὸν, καὶ ὅπως ἀξίως τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτὸν ἐξασκήσας τελευτᾷ ἐτῶν πενήτηντα τεσσάρων, ἐν τῇ ἐρήμῳ, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακροὺς. Ἄρεστή γὰρ ὄντως γέγονεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τῷ Κυρίῳ. Οὗτος τῷ μὲν γένει γέγονε Ποντικός, πόλειως Ἰδηρών, υἱὸς πρεσβυτέρου, ἀναγνώστης προαχθεὶς παρὰ τοῦ ἀγίου Βασιλείου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας Κιαισαρείας τῆς πρὸς τὸ Ἄργεω. Μετὰ δὲ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀγίου ἐπισκόπου Βασιλείου προσέχων αὐτοῦ τῇ ἐπιτηδεϊότητι ὁ σοφώτατος, καὶ ἀπαθέστατος καὶ πάση παιδείᾳ λάμπων ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νυσσαεὺς ἐπίσκοπος ἀδελφὸς τοῦ ἐν τιμῇ τῶν ἀποστόλων Βασιλείου τοῦ ἐπισκόπου, προχειρίζεται τοῦτον διάκονον. Ἐκεῖθεν ἐλθὼν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος, ἐν τῇ μεγάλῃ συνόδῳ τῇ κατὰ Κωνσταντινούπολιν, καταλιμπάνει αὐτόν, Νεκταρίῳ τῷ μακαρίῳ ἐπισκόπῳ, διαλεκτικώτατον ὄντα κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων. Ἦνθει γοῦν ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει, λόγοις νεανιευόμενος κατὰ πάσης αἱρέσεως. Συνέδη οὖν τοῦτον ὑπερβολῇ τρόπων χρηστότητος τιμώμενον παρὰ πάσης τῆς πόλεως περιπαγῆναι εἰδῶλῳ γυναικικῆς ἐπιθυμίας, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγείτο ὑστερον ἐλευθωρωθεὶς τὸ φρονεῖν. Ἀντεράσθη δὲ τούτου πάλιν τὸ γύναιον· ἦν δὲ ἐν τοῦτο τῶν μεγιστάνων. Ὁ δὲ Εὐάγριος καὶ τὸν Θεὸν φοβούμενος, καὶ τὸ ἑαυτοῦ συνεῖδος αἰδοόμενος, καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ὄνειδος τῆς ἀσχημοσύνης θέμενος καὶ τὸ χαιρέκακον τῶν αἱρέσεων, ἠύξατο τὸν Θεὸν ἱκετεύσας ἐμποδισθῆναι παρ' αὐτοῦ, τοῦ προκειμένου σκώλου τῆς γυναικὸς ἐπικειμένης αὐτῷ συμπράττειν τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ λυττώσης τῷ πάθει, θέλων τε αὐτῆς ὑπαναχωρήσαι οὐκ ἴσχυεν, δεσμοῖς τῆς θεραπείας αὐτῆς κατεχόμενος. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς προσευχῆς αὐτοῦ προκοφάσης πρὸ τῆς τοῦ πράγματος πείρας ἐπέστη αὐτῷ ἀγγελικὴ ὄπτασία ἐν σχήματι στρα-

CAPUT LXXXIV.

Vita abbatis Domnionis.

Inler quos incidit in quemdam Domnionem fortissimum atque abstinentissimum, Origenis discipulum, quem rumor erat multa miracula edidisse, et cujus lectus curavit ægrotos post mortem.

CAPUT LXXXV.

De Virgine silente.

Cum ergo in eum incidisset, et ex eo utilitatem accepisset (erat enim vir et moribus ornatus, et eruditione et sermone et vita), et ab eo didicisset quisnam esset illic alius exercitator aut exercitatrix, cognovit esse quamdam virginem silentium agentem et quiescentem, quæ jam viginti quinque annis in cella erat inclusa, et cum nemine unquam colloquebatur. Cum autem ejus domum didicisset, venit, et dicit vetulæ quæ ei inserviebat: Dic virgini me necesse habere eam convenire. Anus vero responsum reddidit illam ex multis annis neminem convenisse. Tum ait illi: Dic ei ut conveniam illam, Deus enim me misit. At illa ne sic quidem acquievit. Cum autem duos vel tres dies intermisisset, eam convenit postea. Et ei dixit: quid sedes? Ea vero dicit ipsi: Non sedeo, sed ambulo. Is vero dicit: Quo ambulas? Illa vera dicit: Ad Deum. Is autem dicit: Vivisne, an es mortua? Illa vero ei dicit: Credo in Deum me esse mortuam mundo: Qui enim carne vivit, non potest ad Deum ambulare. Is autem dicit ei: Ut me ergo certiozem reddas te esse mortuam mundo, fac quod facio. Ea illi dicit: Impera mihi quæ possunt fieri, et faciam. Is autem dicit ei: Nihil est quod non possit mortuus, absque eo quod non potest esse impius. Tunc dicit ei: Descende, et progredere. Ea vero respondit: Jam agitur vigesimus quintus annus ex quo non sum progressa, et cur progrediar? Ei autem dicit: Vah! nonne tu dixisti, mortua sum huic mundo? unde et manifestum est et mundum tibi mortuum esse. Si hoc quidem verum est, et mortuus nihil sentit, idem est tibi progredi et non progredi; ergo progredere. Illa vero progressa est. Et postquam progressa fuit usque ad quamdam ecclesiam, ei dicit in ecclesia: Si vis ergo me certiozem reddere quod vere sis mortua, et non amplius vivis placens hominibus, fac quod facio, et sciam te esse mortuam. Et ita ut dicit: Exuens sicut ego omnia vestimenta, ea impone humeris, et transi mediam civitatem, me in hoc habitu præeunte¹. Illa vero ei dicit: Hac re minime honesta multes offendam, et poterunt dicere me esse emotæ mentis dæmoniacam. Is autem dicit ei: Et quid tibi est curæ, si dixerint te esse emotæ mentis et dæmoniacam? tu enim es eis mortua; mortuo vero non est cura, si quis ei vel detraxerit vel eum irriserit, nihil enim potest sentire. Tunc illa ei dicit: Dic si quid aliud velis, neque enim ad hunc usque modum me venisse glorior. Tunc ei dicit Serapion impassibilis: Ecce ergo, ne amplius te jactes et tibi placeas, tanquam omnibus magis pia et mundo mortua. Ego enim sum te magis mortuus; et re-

¹ Mirandum hoc, non imitandum.

A ipsa ostendo me esse mortuum mundo, nam citra ullam animi perturbationem et pudorem hoc facio. Tunc cum eam ad humilitatem instituisset, et ejus frengisset arrogantiam, recessit.

Sunt autem multa quoque alia magna et illustria facta istius Christi doctoris, virtute præditi, quæ pertinent ad impatibilitatem, quæ ex multis pauca selecta perscripsimus, ut ex iis puritas ejus vitæ patefieret. Is decessit agens annum ætatis sexagesimum, in locis desertis sepultus est.

CAPUT LXXXVI.

De² Evagrio (133) celebri diacono.

De Evagrio claro Christi diacono, qui vixit instar apostolorum, non est æquum tacere; sed ea litteris mandare ad ædificationem eorum qui sunt lecturi, et ad bonitatis Servatoris nostri gloriam æquum arbitratum, ab alto expono, et quemadmodum venerit ad institutum monasticum, et quomodo cum se digne exercuisset, moritur quinquaginta quatuor annos natus, in solitudine: qui, ut scriptum est, In brevi consummatus, implevit longa tempora (*Sap. iv*). Fuit enim revera ejus anima grata Domino. Is genere quidem fuit Ponticus civitatis Iberorum (134), filius presbyteri, lector promotus a sancto Basilio episcopo ecclesiæ Cæsareæ ad Argeum (135). Post decessum autem sancti Basilio episcopi, attendens ejus aptitudinem, sapientissimus, et a perturbationibus animi alienus, et omni doctrina clarus Gregorius episcopus Nyssenus (135), frater episcopi cui datur honor inter apostolos, eum ordinot diaconum. Illinc cum venisset sanctus Gregorius episcopus in magnam synodum Constantinopolitanam, relinquit eum beato Nectario episcopo, cum esset omnium disserendi artis peritissimus. Floruit ergo in magna civitate, in disputationibus juveniliter exsultans adversus omnem hæresim. Accisit autem ut id qui propter morum insignem bonitatem honorabatur a tota civitate, configeretur a simulacro muliebris concupiscentiæ, ut ipse nobis narravit postea, cum esset mens ejus bibera. Eum autem vicissim amavit muliercula. Erat autem ea una ex primis. Evagrius autem et Deum timens, et suam veritus conscientiam, et habens ante oculos dedecus turpitudinis, et quam hæreses de alienis malis concipiunt lætitiæ, Deum supplex rogavit ut ab ipso impediretur scopus quem sibi proposuerat mulier, quæ eum urgebat cupiditate, et ejus insano tenebatur desiderio. Cumque vellet ab ea recedere, non poterat, ut qui ejus obsequii blandis detineretur vinculis. Haud multo post autem eam quæ præcessit orationem, antequam rem esset expertus, astitit ei visio angelica, præ se ferens speciem militum præfecti, quæ eum rapit, et ducit tanquam in judicium, et conjicit eum in eam quæ dicitur custodiam, collari ferreo ejus collo injecto, et catena ferrea alligatis manibus, iis videlicet qui ad ipsum venerant, ei causam minime dicentibus. Ipse autem qui pungebatur conscientia existimabat se ea subire ejus gratia, arbitrans maritum mulieris de hac re judicem conve-

² Origenista hic fuit.

nisse. Animi itaque admodum anxius constitit Evagrius, dum de alia causa ageretur, et de aliis propter tale crimen haberetur quæstio. Post magnum ergo illum metum et summum animi angorem, angelus qui ab initio præbuerat visionem, ita transformatur, ut videretur adesse germanus et sincerus amicus Evagrii, valde obstupefactus, et tristitia affectus ob tantam vinculorum infamiam, et dicens ei vincto inter catenas quadraginta reorum: Cor cum tanta ignominia detineris cum reis, domine diacone? Ille ei dicit: Revera quidem nescio; suspicor autem N., qui est ex præfectis, me detulisse, motum zelotypia citra ullam rationem; et vereor ne magistratus fuerit ab eo corruptus pecunia, et me maximo afficiat supplicio. Dicit ei is qui amici figuram susceperat: Si audias amicum, tibi consulo; non tibi expedit degere in hac civitate. Dicit ei Evagrius: Si Deus me liberaverit ab hac calamitate, et me videris Constantinopoli, scias me jure subire hoc supplicium, et esse dignum alio majore. Dicit et amicus: Si ita habet, fero ad te sanctum evangelium; jura mihi in eo quod recedes ab hac civitate, et tuæ animæ curam gere; et te liberabo ab hac necessitate. Evagrius autem: Rogo te, inquit, jurabo ut volueris; me solummodo libera ab hac nube tenebrosa. Interim autem ei affert sanctum evangelium, et exigit jusjurandum. Evagrius autem ei jurat per evangelium verbis sic conceptis: Non manebo hic præter unum diem, idque ut meas vestes in navem immittam. Cum autem processisset jusjurandum, ad se rediit ab ecstasi quæ ei noctu evenerat. Cumque surrexisset, cogitavit: Etsi mihi fuit datum jusjurandum in ecstasi, juravi tamen. Omnibus ergo quæ habebat in nave conjectis, venit Jerusalem, et illic excipitur a beata Melania Romana. Rursus cum diabolus ejus cor tanquam Pharaonis indurasset, utpote adolescentis et ætate luxuriantis, eum rursus incessit dubitatio, et animi fait ancipitis, cum tamen nemini quidquam dixisset. Quo factum est ut et vestes rursus mutaret, et in differendo ei veternum efferret vana gloria: sed Deus qui impedit omnium nostrum interitum, ei rursus attulit calamitatem, rursus in febrem conjiciens, et deinde in longum morbum, tempore semestri ejus carnem macerans, quæ ei afferebat impedimentum ad virtutem, medicis dubitantibus, et non inventibus modum curationis. Dicit ergo ei beata Melanium: Non placet mihi, fili, morbus tuus diuturnus; dic ergo mihi quæ habes in animo, non est enim verus hic tuus morbus. Confessus est ergo ei rem quæ sibi evenerat Constantinopoli. Dicit ei beata: Promitte mihi teste Domino, te vitæ monasticæ scopum esse secuturum, et ego licet peccatrix, orabo Deum, ut detur tibi tempus commeatus, et vitæ terminus. Is autem est assensus. Cum ea autem orasset, intra paucos dies convaluit; cumque is surrexisset, ab illa ipsa est amictu monastico indutus, et peregre proficiscitur in montem Nitriæ, qui est in Ægypto: in quo cum habitasset biennio, tertio ingreditur solitudinem.

² Simile supra, in Pelag., libell. 1, num. 5.

A Cum itaque vixisset quatuordecim annis in iis quæ dicuntur Celliis, comedebat quidem panis libram in die; trimestri autem tempore olei sextarium, vir qui in molli delicata et lauta vita fuerat educatus. Faciebat autem centum orationes, scribens annuatim pretium solum eorum quæ comedebat; eleganter enim scribebat celerem characterem. Cum ergo intra quindecim annorum spatium mentem expiasset, dignus est habitus dono cognitionis et sapientiæ, et discretionis spirituum. Is composuit tres sacros libros monachorum, qui dicitur Ἀντιρρητικά, hoc est Contradictoria, suppeditans artes quibus sit utendum adversus dæmones. Ei aliquando gravem exhibuit molestiam dæmon fornicationis, ut ipse nobis narravit; et tota nocte stetit in puteo cum esset hiems, adeo ut ejus carnes gelu constringerentur.

B Aliquando autem rursus ei molestiam exhibuit spiritus blasphemiae; et quadraginta diebus non est tectum ingressus, ut ipse nobis narravit. adeo ut corpus ejus, non secus ac corpus ferarum animantium, ricinis scateret (137). Ei tres apparuerunt dæmones in habitu clericorum, de fide cum eo inquirentes; et unus quidem dicebat eum esse Arianum, alter vero Eunomianum, tertius autem Apollinarianam, et eos paucis superavit spiritu sapientiæ. Rursus cum quodam die periisset clavis ecclesiæ, sera cruce signata, manu trudens eam aperuit, Christo invocato. Is a dæmonibus adeo fuit flagelatus, et variorum dæmonum tantam fecit experientiam, ut ii non possint facile enumerari. Uni ex discipulis suis, quæ post decem et octo annos erant eventura ei, dixit, omnia ei prædicens in specie. Dicebat autem hic beatus: Ex quo veni in solitudinem, non tetigi lactucam, non minutum olus non aliquid viride, non fructum, non uvam, non lavacrum, non carnem, non panem, non vinum, neque omnino aliquid ex iis quæ per ignem transeunt, præter quædam olera cruda, et modicum aquæ. Postea autem sexto decimo anno instituti vitæ suæ actæ obsque decoctione ignis, cum caro, propter imbecillitatem corporis et stomachi, opus haberet ut aliquid sumeret quod per ignem transiisset, panem quidem tetigit, nequaquam autem sumpsit cocta olerat; sed vel ptisanam, vel legamina duos annos. In his corpus consumebat hic beatus, vivificans animam sancto Spiritu, in Epiphaniis in ecclesia communicans. Nobis autem narrabat hic generosus Christi athleta circa tempus mortis: Jam sunt tres anni ex quo non sum amplius vexatus a cupiditate carnis. Si autem post vitam ita ex virtute actam, et immensum laborem exercitationis, eumque vel maxime inflexibilem, et sobriam perpetuo orationem, hunc immortalem, adeo invasit bonis infestus et exitiosus dæmon; quid ab execrabili dæmone pati putamus eos qui sunt socordiores, propter suam negligentiam? Huic sancto significata est aliquando mors patris sui, et dicit ei qui renuntiavit: Desine blasphemare, meus enim Pater est immortalis¹. Deum autem dicebat. Hucusque est exac-

τιώτου τοῦ ἐπάρχου · καὶ ἀρπάζει αὐτὸν, καὶ ἄγει ὡς ἐν δικαστηρίῳ, καὶ βάλλει αὐτὸν εἰς τὴν λεγομένην κουστωδιάν κλοιοῦς σιδηροῦς κατ' αὐχένα βαλῶν, καὶ ἀλύσει σιδηρίᾳ καταδησάντων τὰς χεῖρας, τῶν ἐπ' αὐτὸν δῆθεν ἐλθόντων, τὴν αἰτίαν αὐτῷ οὐ λεγόντων · αὐτὸς δὲ τῇ συνειδήσει κεντούμενος ἐνόμιζε ταῦτα χάριν τῆς προφάσεως ἐκείνης ὑφίστασθαι, προσδοκῆσας τὸν τοῦ γυναιίου ἄνδρα ἐντετυχηκέναι περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης τῷ δικαστῇ. Ἐν δὲ τῷ ἐστάναι αὐτὸν λίαν ἀγωνιῶντα, ἄλλης δίκης δῆθεν πραττομένης, καὶ βασανιζομένων ἐτέρων ἐπὶ τοιοῦτῳ ἐγκλήματι, ἔμενεν ὁ Εὐάγγριος σφόδρα ἀγωνιῶν. Μετὰ δὲ τὸν πολὺν ὁδὸν ἐκείνον καὶ τὴν ἄμετρον ἀγωνίαν μετασχηματίζεται ὁ ἄγγελος ὁ τὸν πολὺν αὐτῷ ὁδὸν ἐν τῇ ὀπτασίᾳ παρασχών, εἰς παρουσίαν γνησίου φίλου πρὸς ἐπίσκεψιν ἤκοντος πρὸς αὐτόν. Ὅς καὶ σφόδρα δῆθεν ἐκπλαγεὶς καὶ γενόμενος κατηφῆς τῇ τοσαύτῃ ἀτιμίᾳ τῶν δεσμῶν τοῦ γνησίου φίλου, λέγει αὐτῷ δεδεμένῳ μεταξὺ σειρᾶς τεσσαράκοντα καταδίκων · Τί οὕτως ἀτίμως μετὰ τῶν καταδίκων κατέχη, κύριε διάκονε ; λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος · Κατὰ μὲν ἀλήθειαν οὐκ ἐπίσταμαι · ὑπόνοια δὲ με ἔχει ὅτι ὁ δεῖνα ὁ ἀπὸ ἐπάρχων ἐνέτυχε κατ' ἐμοῦ ἀλόγῳ ζηλοτυπίᾳ πληγεὶς, καὶ δέδοικα μήποτε ὁ ἄρχων χρήμασιν ὑπ' αὐτοῦ διαφθαρή, καὶ τιμωρίᾳ με περιδάλῃ μεγίστη. λέγει αὐτῷ ὁ φίλος τῷ σχήματι · Εἰ ἀκούεις τοῦ φίλου σου, συμβουλεύσω σοι · οὐ συμφέρει σοι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διάγειν. λέγει αὐτῷ ὁ Εὐάγγριος · Ἐὰν ὁ θεὸς με ταύτης τῆς συμφορᾶς ἀπαλλάξῃ, καὶ ἴδῃς με ἐν Κωνσταντινουπόλει, γινώθι ὅτι εὐλόγως ὑφίσταμαι ταύτην τὴν τιμωρίαν, καὶ ἐτέρας μείζονος ἀξίος ὢν. λέγει αὐτῷ ὁ φίλος · Εἰ οὕτως ἔχει, φέρω τὸ Εὐαγγέλιον · καὶ ὤμοσόν μοι ἐν αὐτῷ ὅτι ἀναχωρεῖς τῆς πόλεως ταύτης, καὶ φροντίζεις σου τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπαλλάσσω σε ἐγὼ ταύτης τῆς ἀνάγκης. Ὁ δὲ Εὐάγγριος · Δέομαί σου, ὄμνυμί σοι ὡς θέλεις, μόνον με ἀπάλλαξον τούτου τοῦ σκοτεινοῦ νέφους. Καὶ ἐν τούτοις κομίζει αὐτῷ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἀπαιτεῖ τὸν ὄρκον. Ὁ δὲ Εὐάγγριος ὄμνυσιν αὐτῷ κατὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι Παρεκτός μίᾳς ἡμέρας οὐ μὴ μείνω ἐνθάδε, καὶ ταύτης, ἵνα φθάσω ἐμβαλεῖν μου τὰ ἱμάτια ἐν τῷ πλοίῳ. Τοῦ ὄρκου οὖν προχωρήσαντος, ἐναγώνιος ὢν ἐπανῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως τῆς γενομένης αὐτῷ ἐν τῇ νυκτί. Καὶ ἀναστὰς ἐλογίσαστο, ὅτι. Εἰ καὶ ἐκστάσει γέγονεν ὁ ὄρκος, ἀλλ' ὁμως ὤμασα. Βαλὼν οὖν πάντα ἃ εἶχεν εἰς πλοῖον, ἔρχεται εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐκεῖ δεξιούται παρὰ τῆς μακαρίας Μελάνης τῆς Ῥωμαίας. Πάλιν τοῦ διαβόλου σκληρόναντος αὐτοῦ τὴν καρδίαν, καθάπερ τοῦ Φαραῶ, ὡς νέφ καὶ σφριγῶντι τὴν ἡλικίαν, γέγονε πάλιν ἐνδυσασμός, καὶ ἐδυσψύχησε μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς · κἀκεῖσε πάλιν ἐξαλλάσσω τοῖς ἱματίοις, καὶ ἐν τῇ διαλέκτῳ καρούμενος ὑπὸ τῆς κενοδοξίας. Ἄλλ' ὁ ἐμποδιστῆς τῆς πάντων ἡμῶν ἀπωλείας θεὸς, ἐνέβαλεν αὐτὸν καὶ ἐνταῦθα εἰς ἐτέραν περιστάσιν, ἐπιβαλὼν αὐτῷ πυρετὸν, κἀκεῖθεν εἰς νόσον μακρὰν ἐν ἐξαμνησιαίῳ χρόνῳ ταριχεύσας αὐτοῦ τὸ σαρκίον, δι' οὗ ἐνεποδίζετο εἰς ἄρετήν. Τῶν οὖν ἰατρῶν ἀποροῦντων, καὶ τρόπον θεραπείας μὴ εὐρισκόντων, λέγει ἡ μακαρία Μελάνη· Οὐκ ἀρέσκει μοι, μίῃ, ἡ σὴ μακρονοσία · εἰπέ οὖν μοι τα ἐν τῇ διανοίᾳ σου, οὐκ ἔστι γὰρ ἀληθεία αὕτη ἡ νόσος. Ὁμολόγησεν οὖν αὐτῇ τὸ κατὰ Κωνσταντινουπόλιν αὐτῷ συμβάν. λέγει αὐτῷ ἡ μακαρίτις · Δός μοι

λόγον ἐπὶ Κυρίου ὅτι ἔχη τοῦ σκοποῦ τούτου εἰς τὸν μονήρη βίον, καὶ, εἰ καὶ ἁμαρτωλὸς εἰμι, προσεύξομαι πρὸς τὸν Κύριον ἵνα σοι δοθῇ καιρὸς κομιάτου, καὶ προθεσμία ζωῆς. Ὁ δὲ συνέθετο. Εὐξαμένης δὲ αὐτῆς, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὑγίανεν. Καὶ ἀναστὰς, παρ' αὐτῆς ἐκείνης μετημφιάσθη, καὶ ἐξέρχεται ἐκδημήσας εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας τὸ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν ᾧ οἰκήσας δεύτερον ἔτος, τῷ τρίτῳ εἰσβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. Ζήσας οὖν δεκατέσσαρα ἔτη ἐν τοῖς λεγομένοις κελλίοις, ἤσθιε μὲν ἄρτου λύτραν τὴν ἡμέραν · ἐν τριμηνιαίῳ δὲ χρόνῳ ξέστην ἐλαίου · ἀνήρ ἀπὸ ἀβροδιαίτου καὶ τρυφηλοῦ βίου καὶ ὑγροτάτου ἡγμένος. Ἐποίησε δὲ εὐχὰς ἑκατὸν, γράφων τοῦ ἔτους τὴν τιμὴν μόνον ᾧν ἤσθιεν · εὐφρῶς γὰρ ἔγραφεν τὸν ὀξύρυγχον χαρακτῆρα. Ἐντὸς οὖν πεντεκαίδεκα ἐτῶν καθαρεύσας τὸν νοῦν, κατηκιώθη χαρίσματος γνώσεως καὶ σοφίας καὶ διαρίσεως πνευμάτων. Συντάττει οὖν οὗτος τρεῖς βιβλία, Ἱερὰ, Μοναχόν, Ἀντιβῆρητικόν, οὕτω καλούμενα · τὰς πρὸς τοὺς δαίμονας ὑποθέμενος τέχνας. Τούτῳ ὠχλήσῃ ποτε εἰς βάρος ὁ τῆς πορνείας δαίμων, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγείτο, καὶ διὰ πάσης νυκτὸς γυμνὸς ἔστη ἐν τῷ φρέατι, χειμῶνος ὄντος, ὡς παγῆναι αὐτοῦ τὰς σάρκας. Ἄλλοτε πάλιν ὠχλήσεν αὐτῷ πνεῦμα βλασφημίας, καὶ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις ὑπὸ στέγην οὐκ εἰσῆλθεν, ὡς καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, καθάπερ τῶν ἀγρίων ζώων, κρότωνας ἐκδρέσαι. Τούτῳ τρεῖς ἐπέστησαν ἐν ἡμέρᾳ δαίμονες, ἐν σχήματι κληρικῶν, περὶ πίστεως συζητοῦντες αὐτῷ · καὶ ὁ μὲν ἔλεγεν ἑαυτὸν Ἀρειανόν, ὁ δὲ Εὐνομιανόν, ὁ δὲ Ἀπρλλιναριστήν. Καὶ τούτων περιεγένετο διὰ βραχέων τῇ πνευματικῇ σοφίᾳ. Πάλιν μίᾳς τῶν ἡμερῶν τῆς κλειδὸς ἀπολομένης τῆς Ἐκκλησίας, σφραγίσας τὸ πρόσωπον τοῦ ἡλωταρίου, καὶ τῇ χειρὶ ὤσας, ἤνοιξεν, ἐπικαλεσάμενος τὸν Χριστόν. Τοσαῦτα ἐμαστιγώθη οὗτος ὑπὸ δαιμόνων, καὶ τοσοῦτον ἔλαβε πείραν δαιμόνων ποικίλων, ὡς μὴ ῥαδίως τούτους ἀριθμηθῆναι. Ἐνὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν τὰ μετὰ δέκα ὀκτῶ ἔτη συμβησόμενα τούτῳ προεῖπε πάντα, κατ' εἶδος προφητεύσας αὐτῷ. Ἐλεγεν δὲ ὁ μακάριος οὗτος, ὅτι Ἀφ' οὗ κατέλαβον τὴν ἔρημον, οὐ θριδακίου ἡψάμην, οὐ λεπτολαχάνου, οὐ χλωροῦ τινος, οὐκ ἀπώρας, οὐ σταφυλῆς, οὐ λουτροῦ, οὐ κρεῶν, οὐκ ἄρτου, οὐκ οἴνου, οὐδ' ὄλως τινὸς τῶν διὰ πυρὸς διερχομένων, πλὴν ῥητῶν λαχάνων ὠμῶν, καὶ ἐμμέτρου ὕδατος. Εἰς ὕστερον δὲ τῷ ἐκκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς πολιτείας, τῆς ἄνευ πυρὸς ἐψήματος, λοιπὸν χρεῖαν ἐχούσης αὐτοῦ τῆς σαρκὸς διὰ τὴν ἀσθένειαν, καὶ τὴν τοῦ στομάχου ἀνωμαλίαν, τοῦ μεταλαμβάνειν διὰ πυρὸς, ἄρτου μὲν ἠψατο, οὐκέτι δὲ λαχάνων μετελάμβανεν ἐψημένων · ἀλλ' ἡ πτισάνης ἡ ὀσπρίων ἐπὶ δύο ἔτη. Ἐν τούτοις τελευτᾷ τὸ σῶμα ὁ μακάριος, τὴν ψυχὴν ζωοποιήσας τῷ ἀγίῳ Πνεύματι · κοιωνήσας τῇ ἑορτῇ τῶν Ἐπιφανίων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀφηγεῖτο οὖν ἡμῖν ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς ἐρὶ τὸν θάνατον, ὅτι Τρίτον ἔτος ἔχω ἀφ' οὗ οὐκέτι ὠχλήθη ὑπὸ ἐπιθυμίας σαρκικῆς. Εἰ μετὰ τοσοῦτον ἀρετῆς βίον καὶ ἀσκήσεως πόνον ἄμετρον, καὶ κόπον ἀκαμπέστατον, καὶ προσευχὴν νήφουσαν ἀδιάλειπτον, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὁ μισόκαλος καὶ διεφθαρμένος δαίμων τούτῳ τῷ ὀσίῳ ἐπέθετο, τί τοίνυν πάσχειν τοὺς ῥαθυμοτέρους οἰόμεθα ὑπὸ τοῦ μυσταροῦ δαίμονος, ἢ ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ ἀμελείας ; ἐμνηύθη τῷ ἀγίῳ τούτῳ ποτὲ ἡ τελευτῇ τοῦ ἑαυτοῦ πατέρος. Καὶ λέγει τῷ ἀναγγεῖλαντι, Πικῶσαι βλασφημῶν · ὁ γὰρ

ἐμὸς πατὴρ ἀθάνατός ἐστιν. Ἔως ἐνταῦθα ὁ ἄκρος **A** βίος τῆς ἐναρέτου πολιτείας τοῦ ἀοιδίου Εὐαγρίου.

ΚΕΦΑΛ. ΠΖ'.

Περὶ Πίωρ.

Πίωρ τις ὀνόματι, τὸ γένος Αἰγύπτιος, νέος τῆς ἡλικίας, ἀποταξάμενος ἐξῆλθεν τοῦ οἴκου τοῦ πατρικοῦ, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἔρωτος πνευματικοῦ λόγον ἔδωκεν τῷ Θεῷ μηκέτι ἰδεῖν τινα τῶν ἰδίων. Μετὰ οὖν πενήκοντα ἔτη τούτῳ ἀδελφῆ γηράσασα, καὶ μαθοῦσα παρά τινος ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ζῆ, εἰς ἐκστάσεις ἤλαυνεν ἐὰν μὴ ἴδῃ αὐτόν. Ἐλθεῖν δὲ μὴ δυναμένη ἐν ἡτῆ ἔρημῳ, ἰκέτευσε τὸν κατὰ τὸν τόπον ἐπίσκοπον γράψαι τοῖς ἐν τῇ ἔρημῳ, ἵνα αὐτὸν ἀποστείλωσι, καὶ ἴδῃ αὐτόν. Βίαις οὖν αὐτῷ πολλῆς περιτεθείσης ὑπακούσται τῶν Πατέρων, ἔδοξεν ἄλλον ἕνα παραλαβόντα ἀπελθεῖν. Καὶ ἐσήμανεν τῷ οἴκῳ τῆς ἀδελφῆς, ὅτι Πίωρ ὁ ἀδελφὸς σου παρεγένετο, καὶ ἔξω ἔστηκεν. Αἰσθόμενος δὲ τοῦ ψόφου τῆς θύρας **B** ὅτι εἰς συνάντησιν αὐτοῦ ἐξέρχεται ἡ ἀδελφῆ, καμύσας ὁ Πίωρ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐδόξασεν πρὸς αὐτήν. Ἄδελφῆ ἡ δεῖνα, ἐγὼ εἰμι Πίωρ ὁ ἀδελφὸς σου, ἐγὼ εἰμι, ἴδε, βλέπε με ὅσον θέλεις. Πληροφορηθεῖσα οὖν ἐκείνη ἐδόξασεν τὸν Θεόν, καὶ πολλὰ ποιήσασα οὐκ ἔπεισεν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον. Ἄλλὰ εὐχὴν ποιήσας ἐπὶ τῆς φλιᾶς ἀπεδήμησεν πάλιν εἰς τὴν ἔρημον, τὴν ἰδίαν πατρίδα, ἐκεῖ κατορθῶν τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετήν. Τούτου δὲ τοῦ ἀγίου τοῦτο φέρεται τῆς ὑπομονῆς τὸ θαῦμα. Εἰς τὸν τόπον ὃν ὤκησεν ὀρύξας φρέαρ, εὗρεν ὕδωρ πικρότατον, καὶ μέχρις οὗτο ἔτελεύτησεν ἐκεῖσε παρέμεινεν, στοιχήσας ἐκείνῳ μόνῳ τῷ πικροτάτῳ ὕδατι, ἵνα δειχθῆ τοῦ γενναίου τούτου ἀθλητοῦ τοῦ Χριστοῦ ἡ ὑπομονή. Πολλοὶ γοῦν τῶν μοναχῶν δοκιμώτατοι ἄνδρες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀθανάτου φιλονεικήσαντες μέναι ἐν τῇ κέλλῃ ἐκείνῃ, ἐνιαυτὸν ὅλον οὐκ ἴσχυσαν ἐκτελέσαι. Ἔστι γὰρ καθ' ὑπερβολὴν καὶ τὸ ὕδωρ πικρὸν, καὶ σφόδρα φοβερὸς ὁ τόπος, καὶ παντάπασιν ἀπαρακλήτος.

ΚΕΦΑΛ. ΠΗ'.

Περὶ Μωϋσέως τοῦ Αἰθίου.

Μωϋσῆς ὁ Αἰθίος, ἀνὴρ πρατότατος λίαν καὶ ἀγαπητικώτατος. οὗτος κατηξιώθη χαρίσματος ἰαμάτων. Αὐτὸς μοι ἀφηγήσατο, ὅτι Ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἤμην νέος ἀκμῆν, καὶ φρέαρ ὀρύξαμεν μέγιστον, εἴκοσι ποδῶν πλάτους. ἐν τούτῳ τρεῖς ἡμέρας ἐκχοίσαντες ἄνδρες ὀγδοήκοντα, καὶ τὴν συνήθη καὶ ὑποπτον φλέβα παρελθόντες ὡς πῆχυν, οὐχ εὗρομεν ὕδωρ. Πάνυ γοῦν ἀπολυπηθέντες ἐσκεπτόμεθα ἀναχωρῆσαι τοῦ ἔργου. Καὶ ἐν τῷ σκέπυσθαι ἡμᾶς τοῦτο, ἐπιστάς ἡμῖν ὁ μακάριος Πίωρ ἐκ τῆς πανερῆμου ἐν αὐτῇ τῇ ἕκτη τοῦ καύματος, γέρων περιβεβλημένος τὴν μηλωτὴν, καὶ ἀσπασάμενος ἡμᾶς, λέγει μετὰ τὸν ἀσπασμὸν πρὸς ἡμᾶς. Τί ἐμικροψυχήσατε, ὀλιγόπιστοι, ἐώρακα γὰρ ὑμᾶς ἀπὸ ἐχθῆς μικροψυχοῦντας. Καὶ τοῦτο εἰπὼν καθίστηεν τὴν κλίμακα εἰς τὸ ὄρυγμα τοῦ φρέατος, καὶ ποιεῖ εὐχὴν σὺν αὐτοῖς. Καὶ λαβὼν τὸν ὄρυγα, καὶ κατενεγκὼν τρίτην πληγὴν, εἶπεν. Ὁ Θεὸς τῶν ἀγίων πατριαρχῶν, μὴ ἀχρειώσης τὸν πόνον τῶν δούλων σου, ἀλλὰ ἀποστείλον αὐτοῖς τὴν τῶν ὑδάτων χρεῖαν. Καὶ παραχρῆμα ἐξεπήδησεν ὕδωρ, ὡς βάνθηται πάντα ἡμᾶς. Πάλιν οὖν προσευξάμενος ὤχετο. Ἀναγκαζόντων οὖν αὐτὸν ἵνα φάγῃ ἐκεῖ, οὐκ ἠνέσχετο, εἰπὼν. Δι' ὁ ἀπεστάλην, ἡνύσθη. δι' ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἀπεστάλην. Ταῦτα τὰ παράδοξα θαύματα Πίωρ τοῦ γενναίου στόλου τῆς ὑπομονῆς, καὶ τοῦτο τὸ τέλος τῆς ἐκείνου ἀρετῆς, ἀντὶ τῆς

πικρᾶς πηγῆς αἰώνιον νᾶμα γλυκύτητος μετὰ μεγάλης πνευματικῆς χαρᾶς ἀπολαύων διὰ παντός.

ΚΕΦΑΛ. ΠΘ'.

Περὶ Χρονίου.

Χρόνιος τις ὀνόματι ὀρμώμενος ἐκ τῆς κώμης τῆς λεγομένης Φοίνικος, ἀπομετρήσας ἀπὸ τῆς ἰδίας κώμης πλησίον οὔσης τῆς ἔρημου μύρια πεντακισχίλια βήματα, τῷ δεξιῷ ποδὶ ἀριθμούμενα, ἐκεῖσε προσευξάμενος ὤρυξεν φρέαρ, καὶ εὗρεν κάλλιστον ὕδωρ ἀπέχον εἰς βάθος ὀργυρίας ἑπτὰ. Καὶ ὠκοδόμησεν ἐκ τῷ ἐκεῖ ξενίαν μικράν. Καὶ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνεθρίνισεν ἑαυτὸν τῇ μονῇ, ἠύξατο τῷ Θεῷ μὴ ἀνακάμψαι οὐκέτι εἰς οἰκούμενον τόπον. Παρελθόντων δὲ ὀλίγων ἔτων, ἤξιώθη πρεσβυτερίου, ἀδελφότητος περὶ αὐτὸν συναχθείσης ὡς ἀνδρῶν διακοφίων. Αὕτη οὖν αὐτοῦ φέρεται τῆς ἀσκήσεως ἀρετῆ, ὅτι ἐξήκοντα ἔτη παρεδρεύσας τῷ θυσιαστηρίῳ ἱερατεύων, οὐ τῆς ἔρημου ἐξῆλθεν, οὐκ ἐκτὸς ἔργου ἰδίων χειρῶν βέβρωκεν ἄρτον.

ΚΕΦΑΛ. Λ'.

Περὶ Ἰακώβ.

Τούτῳ συνήκει Ἰακώβ τις ἐκ γειτόνων, ὁ ἐπὶ κλητὴν Χωλὺς, γνωστικώτατος εἰς ἄκρον. Ἀμφότεροι γνώριμοι τῷ μακαρίῳ Ἀντωνίῳ ὑπῆρχον.

ΚΕΦΑΛ. ΛΑ'.

Περὶ Παφνουτίου.

Μιᾶ τῶν ἡμερῶν συνδραμόντος καὶ Παφνουτίου τοῦ ἐπιλεγομένου Κεφαλαῖ, ἀνδρὸς θαυμαστοῦ (οὗτος χάρισμα γνώσεως εἶχεν τῶν θείων Γραφῶν, Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, πᾶσαν αὐτὴν ἠρμήνευσε, μὴ ἀνεγνωκῶς Γραφάς. Πρῶτος δὲ τὴν τοσοῦτον, ὡς καλύπτεσθαι ἐπ' αὐτοῦ τὴν προφητικὴν ἀρετήν. Οὗ φέρεται ἐγκώμιον ἀρετῆς, ὅτι ὀγδοήκοντα ἔτη οὗτος ὑφ' ἐν δύο χιτῶνας οὐκ ἔσχευ)· τούτοις συντυχόντες ἐγὼ τε καὶ οἱ μακάριοι διάκονοι Εὐάγριος καὶ Ἀλβίκος, ἐζητοῦμεν μαθεῖν παρ' αὐτῶν τὰς αἰτίας τῶν παραπιπτόντων ἢ ἐπιπιπτόντων ἀδελφῶν, ἢ σφαλλομένων ἐν τῷ καθήκοντι βίῳ.

ΚΕΦΑΛ. ΛΒ'.

Περὶ Χαιρήμονος.

Συνέβη γὰρ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ Χαιρήμονα τὸν ἀσκητὴν καθεζόμενον τελευτῆσαι καὶ εὐρεθῆναι νεκρὸν ἐν τῇ καθέδρῃ, κατέχοντα τὸ ἔργον ἐν ταῖς χερσίν.

ΛΕΦΑΛ. ΛΓ'.

Περὶ ἄλλου.

Συνέβη καὶ ἄλλον ἀδελφὸν ὀρύσσοντα φρέαρ καταχλωσθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛ. ΛΔ'.

Περὶ ἄλλου.

D Καὶ ἄλλον ἐκ τῆς Σκήτεως ἐρχόμενον ἀποθανεῖν ἀπὸ δίψης ὕδατος.

ΚΕΦΑΛ. ΛΕ'.

Περὶ Στεφάνου τοῦ ἐκπέσοντος.

Ἐμνήσθημεν δὲ καὶ τὰ κατὰ Στέφανον τὸν ἐκπέσοντα εἰς αἰσχρὰν ἀσωτίαν· καὶ Εὐκάρπιον, καὶ τὰ κατὰ Ἡρώνα τὸν Ἀλεξανδρέα, καὶ τὰ κατὰ Οὐάλην τὸν Παλαιστίνον, καὶ τὰ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον τὸν ἐν τῇ Σκήτει Αἰγύπτου. Συνερωτώντων ἡμῶν τίς ἡ αἰτία, τοῦ οὕτως ζῶντας ἐν ἀρετῇ βίου ἐν ἐρημίᾳ τοσαύτη τοὺς μὲν ἀπατηθῆναι βλαβέντας τὴν φρένα, τοὺς δὲ ἀλῶναι γαστριμαργίᾳ, τοὺς δὲ περιβράγηναι ἀκολασίᾳ· ταύτην οὖν ἡμῖν οἱ ἅγιοι τὴν ἀπόκρισιν παποιήκασιν, Παφνουτίος τε ὁ γνωστικώτατος ὅτι· περ Πάντα τὰ γινόμενα διλιρεῖται εἰς δύο, εἰς τε

tissimum et perfectissimum vitæ institutum insignis A illi vim facerent ut illic comederet, non potuit in Evagrii. animum inducere, dicens : Propter quod missus sum (141) hoc factum est. Hæ sunt res admirabiles Pior præclaræ columnæ tolerantia; et hic est finis illius virtutis, qui pro amaro fonte fruitur perpetuo dulcedinis fluente cum magno spiritali gaudio.

CAPUT LXXXVII.

Vita abbatis Pior (138).

Quidam Pior nomine (*Ruff.*, l. III, n. 31; *Pelag.*, libell. IV, n. 34). Ægyptius genere, ætate juvenis, cum mundo renuntiasset, exiit e domo paterna; et propter insignem amorem spiritalem, Deo est professus se nullum ex suis visurum amplius. Quinquaginta ergo post annis soror ejus quæ consenuerat, et ab aliquo resciverat fratrem suum vivere, veniebat in mentis emotæ periculum, nisi ipsum videret. Cum autem non posset venire in vastum desertum, rogavit illius loci episcopum ut scriberet ad sanctos Patres qui erant in solitudine, ut ipsum mitterent, et eum videret. Cum ergo ei vis magna afferretur, Patribus obediens, statuit uno alio assumpto, abire; et significavit domui sororis fratrem suum Pior advenire, et foris stare. Cum autem sensisset strepitum ostii, et quod ejus soror ei veniret obviam, Pior, clausis oculis, clamavit ad ipsam : O soror N., ego sum Pior frater tuus, ego sum : ecce, vide, aspice quantum velis. Illa ergo facta certior Deum glorificavit, et cum multa fecisset, non potuit ei persuadere ut domum ingrederetur : sed oratione facta in limine, reversus est in solitudinem, propriam patriam illic sibi virtute comparans. Hoc ejus fertur miraculum, quod cum fodisset in loco quem ædificavit, invenit aquam amarissimam, et donec decessit, illic permansit, contentus inventis amaritudinibus aquæ (139), ut generosi hujus tolerantia innotesceret. Multi autem monachi post ejus mortem cum in cella manere contendissent, non potuerunt unum annum id efficere. Est enim locus terribilis, et alienus ab omni consolatione.

CAPUT LXXXVIII.

Vita abbatis Moysis (140) Libyci.

Moyses Libycus fuit vir mitissimus, et maxima charitate præditus : is dignus est habitus donocurationum. Is hoc narravit : In monasterio, inquit, eram valde juvenis, et fodiebam maximum puteum, latum viginti pedes : in eo cum tres dies fodissemus viri octoginta, et venam consuetam, et quæ aspiciabatur transissemus circa cubitum, aquam non invenimus. Magna ergo affecti molestia, deliberabamus de desistendo ab opere ; dumque de eo deliberaremus, ad nos adveniens Pior ex vasta solitudine, in ipsa sexta hora æstus, cum esset senex indutus sua pelle ovilla, et cum nos salutasset, dicit nobis post salutationem : Quid animum abjecistis, homines modicæ fidei ? vidi enim vos jam ab hesterno die abjecisse animum. Quod cum dixisset, in putei fossam statim demisit scalas, et cum eis facit orationem ; et accepto ligone, et tertio ictu incusso, dixit : Deus sanctorum patriarcharum, ne irritum et inutilem feceris laborem servorum tuorum, sed mitte ad eos usum aquæ. Et statim aqua exiit, ut nos omnes ea aspergeremur. Et cum rursus orasset, abiit, dicens : Hac de causa missus sum. Et aperta est. Cum autem

B in monasterio, Deum rogavit ne reverteretur in locum qui habitatur. Cum pauci autem anni præterissent, dignus fuit habitus presbyteratu, circiter ducentorum virorum circa ipsum congregata fraternitate. Hæc ergo fertur ejus virtus exercitationis, quod cum sexaginta annis aræ assedisset fungens sacerdotio, non egressus est e deserto, non extra laborem manuum comedit panem.

CAPUT LXXXIX.

Vita abbatis Chronii (142).

Quidam qui dicebatur Chronius, ex vico qui dicitur Phœnix. cum a suo vico qui est prope solitudinem, mensus esset quindecim millia passuum dextero pede numeratorum, illic precatus fodit puteum ; et cum aquam invenisset optimam, quæ in profundo aberat septem ulnis, illic quoque sibi ædificavit parvum hospitium. Et ex quo die seipsum collocavit in monasterio, Deum rogavit ne reverteretur in locum qui habitatur. Cum pauci autem anni præterissent, dignus fuit habitus presbyteratu, circiter ducentorum virorum circa ipsum congregata fraternitate. Hæc ergo fertur ejus virtus exercitationis, quod cum sexaginta annis aræ assedisset fungens sacerdotio, non egressus est e deserto, non extra laborem manuum comedit panem.

CAPUT XC.

Vita abbatis Jacobi.

Cum eo habitavit quidam Jacob e vicinis, qui cognominatus est Claudus, vir summa cognitione præditus. Erant autem ambo noti beato Antonio.

CAPUT XCI.

Vita abbatis Paphnutii Cephalæ (143).

Cum ergo quodam die convenisset etiam Paphnutius vir mirabilis qui dicebatur Cephalæ, qui quidem habuit donum cognitionis divinarum Scripturarum Veteris et Novi Testamenti, omnes eas interpretans, cum non legisset Scripturas : erat autem adeo modestus, ut celaret virtutem propheticam. De quo dicitur, quod octoginta annis non habuit simul duas tunicas. Cum una hos convenissemus, ego et beati diaconi Evagrius et Albinus, quærebamus scire causas fratrum qui decidebant vel labebantur in honesta vita.

CAPUT XCII.

De Cheremone.

Accidit enim illis diebus ut Cheremon exercitator sedens decederet, et inveniretur mortuus sedens in cathedra, et tenens opus in manibus.

CAPUT XCIII.

De alio.

Accidit etiam ut alius frater fodiens puteum, obrueretur a puteo.

CAPUT XCIV.

De alio.

Accidit etiam ut alius veniens a Scete, siti aquæ moreretur.

CAPUT XCV.

De Stephano lapso (144).

Inter quos commemoravimus etiam Stephanum, qui in turpem lapsus est intemperantiam, et Eucarpium, et Heronem Alexandrinum et Valentem Pa-

læstinum, et Ptolomæum Ægyptium qui erat in Scete¹. Simul ergo rogavimus quænam esset causa, quod qui sic vivunt in solitudine, ex iis alii quidem mente decipiuntur, alii vero erumpunt in intemperantiam. Hoc ergo responsum nobis dederunt et cum illis sanctus Paphnutius, vir maxima cognitione præditus : Quæcunque fiunt, in duo dividuntur, in Dei placitum, et Dei permissionem. Atque quæcunque quidem fiunt ex virtute ad Dei gloriam, ea fiunt Dei placito : quæ vero damnosa, periculosa, et quæ in fortuna et casus important, ea fiunt Dei permissione. Permissio autem ex egestate rationis, vel infidelitate eorum qui deseruntur. Fieri enim non potest ut qui pie vivit et recte cogitat, incidat in ignominie lapsus vel imposturæ dæmonum. Quicumque ergo pravo scopo ac instituto, nempe ut hominibus placeant, et arroganti cogitatione, virtutem videntur aggredi, in casus incidunt, Deo eos deserente ad eorum utilitatem ; ut cum per derelictionem mutationem senserint, aut propositum, aut actionem corrigant. Nam aliquando quidem peccat propositum, quando fit malo scopo ; ut sæpe accidit intemperantem pravo scopo facere eleemosynam in adolescentulas propter turpem finem : et actionem esse rationi consentaneam, ut orphanæ, et quæ exercetur monachæ dare auxilium. Accidit autem recto quoque scopo facere eleemosynam, in ægrotos vel eos qui eversi sunt bonis, vel eos qui consenuerunt : sed parce et cum murmuratione ; et esse scopum quidem rectum, actionem autem scopo indignam. Oportet enim misericordem misereri in hilaritate et largitate. Hoc quoque dicebat : In multis animis sunt dotes quædam præcipuæ, in aliis quidem bonitas ingenii ; in aliis vero aptitudo ad exercitationem ; sed quando non fit propter ipsum bonum et ex divino scopo, neque actio, neque ingenii bonitas, neque illi qui dotes habent præcipuas, non bonorum datori Deo ascribentes, sed suo libero arbitrio, ingenio, et sufficientiæ ; qui tales sunt, relictis a providentia, incidunt in facta turpia, turpes perpeffiones, probraque et dedecora. Derelicti ergo, per advenientem humilitatem et pudorem, sensim nescio quomodo expellunt arrogantiam, quam susceperant ex ea quæ virtus reputabatur ; non in seipsis confisi amplius, sed Deo, qui cuncta largitur, beneficium sua confessione tribuunt. Qui enim est inflatus, qui de bonitate inquam ingenii effertur, et Deo non ascribit bonitatem ingenii, neque eam quæ sibi sup-

A tuum (*Psal.* 49) ? Eorum enim animæ qui vitiis laborant, sunt revera diversis fontibus assimilés. Nam qui sunt gulæ et vino dediti, lutulentis fontibus ; qui vero tenentur avaritia et plura habendi cupiditate, fontibus ranas habentibus ; invidi autem, qui habent aptitudinem cognitionis, fontibus serpentes alentibus, in quibus semper fluctuat ratio ; propterea quod nemo haurit ex ipsis, propter morum acerbitatem, vel propter injustarum actionum odorem. Quocirca tria rogat David a Deo doceri, bonitatem, et disciplinam, et cognitionem (*Psal.* cxviii). Nam absque bonitate cognitio est inutilis ; et si correctus quidem fuerit is qui est hujusmodi, deposita causa derelictionis, nempe arrogantia, et assumpserit humilitatem, et sui modum cognoverit, neque adversus aliquem se effert, et Deo agens gratias, ad eum rursus revertitur, quæ testimonio fulcitur cognitio, Orationes enim spiritales, quæ non habent vitam honestam et temperantem simul equitantem, sunt spicæ quæ a vento intereunt, quæ habent quidem spicarum figuram, sed ab eis ereptum est alimentum. Omnis ergo lapsus, sive fiat per linguam, sive per sensum, sive per actiones, sive per totum corpus, convenienter proportioni arrogantie, fit per Dei derelictionem parentis iis qui derelinquuntur. Si enim cum intemperantia, eorum quoque bonitati ingenii Dominus tulerit testimonium suppeditando eloquentiam, dæmones ipsos facit superbia, se extollentes cum immunditia.

Hæc quoque dicebant nobis hi sancti viri, et optimi Patres : cum videritis aliquem vita quidem perversum, oratione autem aptum ad persuadendum, recordimini dæmonis qui in sacra Scriptura cum Christo loquitur, et testimonii quod dicit : Serpens autem erat prudentissimus omnium bestiarum quæ erant super terram (*Gen.* 11). Cui prudentia potius detrimentum attulit, cum alia virtus non concurreret. Oportet enim eum qui est fidelis et bonus ea quidem animo sentire quæ dat Deus, loqui autem quæ sentit, facere autem quæ loquitur. Si enim cum veritate verborum non concurrat vitæ cognatio, panis est sine sale, ut dicit Job (*Job.* vi) ; qui autem talis, minime comedetur : quod si etiam comedatur, conjicit eum qui comedit in malam habitudinem. Si comedetur enim, inquit, panis sine sale, et si est gustus in verbis inanibus, hoc est non ad utilitatem (145), impletis bonorum operum testimonio. Derelictionum ergo plures sunt causæ : una quidem est ut virtus occultata manifestetur, ut virtus Job, Deo respondente et dicente (*Job.* xl) : Ne rejicias iudicium meum, neque putes me tibi aliter respondisse, sed ut justus appareas ; es enim mihi notus qui novi occulta, et profunda cogitationum intueor humanarum. Sed quoniam ignoraris ab hominibus, suspicantur enim nonnunquam me a te coli propter divitias, ideo feci ut in hujusmodi casum incideres. Demessui divitias, ut ostendam eis tuam gratiarum actionem et philosophiam. Alia autem propter avertendam superbiam, ut in Paulo. Relictus est enim Paulus casibus, et colaphorum in-

¹ De Herone, supra, cap. 32. De Valente, supra, cap. 31. De Ptolomæo, supra, cap. 33.

εὐδοκίαν Θεοῦ, καὶ συγχώρησιν. Ὅσα τοίνυν γίνεται κατ' ἀρετὴν εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ, ταῦτα γίνεται εὐδοκίᾳ Θεοῦ· ὅσα δ' αὖ πάλιν ἐπιζήμια, καὶ ἐπικίνδυνα, καὶ περιστατικὰ, ταῦτα γίνεται κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ· ἢ δὲ συγχώρησις ἐξ ἀλογίας ἢ ἀπιστίας τῶν ἐγκαταλιμπανομένων. Ἀδύνατον γὰρ τὸν ὀρθῶς φρονοῦντα, καὶ εὐσεβῶς βιοῦντα, ἐγκαταλειφθῆναι, καὶ περιπεσεῖν πταίσματι αἰσχύνῃς, ἢ πλάνῃ δαιμόνων. Ὅσοι τοίνυν διεφθαρμένῳ σκοπῷ, ἢ νόσῳ ἀνθρωπαρεσκείας, καὶ ἀβθαδεῖα λογισμῶν μετέρχονται δοκοῦσι τὴν ἀρετὴν, οὗτοι καὶ σφάλματι περιπίπτουσιν, τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἐκείνων κατεστραμμένον σκοπὸν ἐγκαταλιμπάνοντος αὐτοῦς, ἵνα διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως αἰσθόμενοι τὴν ἐκ τῆς μεταβολῆς ἀλλοίωσιν, διορθώσονται ἢ τὴν πρόθεσιν ἢ τὴν πράξιν· ποτὲ μὲν γὰρ ἡ πρόθεσις ἐξαμαρτάνει, ποτὲ δὲ ἡ πράξις· ὅταν διεφθαρμένῳ σκοπῷ, ἢ καθ' ὃν δεῖ τρόπον μὴ γένηται· ὅπερ συμβαίνει πολλακις, καὶ τὸν ἀκόλαστον, διεφθαρμένῳ σκοπῷ ποιεῖν τὴν ἐλεημοσύνην ἐπὶ νεωτέρας διὰ τέλος αἰσχρόν. Πρᾶξιν δὲ εὐλογον, τὸ ὡς ὀφρανῆ καὶ μόνη καὶ ἀσκουμένη διδόναι ἐπικουρίαν. Συμβαίνει δὲ καὶ σκοπῷ ὀρθῷ ποιεῖν μὲν ἐλεημοσύνην εἰς νοσοῦντας, ἢ γεγηρακότας, ἢ ἐκπεπτωκότας ἀπὸ πλοῦτου· φειδωλῶς δὲ, καὶ μετὰ γογγυσμοῦ, καὶ εἶναι τὸν μὲν σκοπὸν ὀρθόν, τὴν δὲ πράξιν τοῦ σκοποῦ ἀναξίαν. Δεῖ γὰρ τὸν ἐλεήμονα ἐν ἰλαρότητι ἐλεεῖν, καὶ ἐν ἀφειδίᾳ. Ἐλεγον δὲ καὶ τοῦτο οἱ ἅγιοι, ὅτι Προτερήματα εἰσιν ἐν πολλαῖς ψυχαῖς· ἐν ταῖς μὲν, εὐφυΐα διανοίας, ἐν ταῖς δὲ ἐπιτηδειότης τῆς ἀσκήσεως. Ἄλλ' ὅταν μὴ γένηται δι' αὐτὸ τὸ καλόν, μηδὲ κατὰ θεῖον σκοπὸν, μήτε ἐκ τοῦ προτερήματος πράξις, μήτε ἡ εὐφυΐα, μήτε οἱ τὴν εὐκλείαν λόγων κεκτημένοι, οὐκ ἐπιγράφουσι τὴν χάριν τῷ δοτῆρι τῶν ἀγαθῶν Θεῷ, ἀλλὰ τῇ οἰκείᾳ προαιρέσει, καὶ εὐπαθείᾳ, καὶ ἰκανότητι· καὶ οὗτοι ἐγκαταλειφθέντες ὑπὸ τῆς Προνοίας ἐπιπίπτουσιν εἰς αἰσχροουργίαν, ἢ αἰσχροπάθειαν καὶ αἰσχύνην. Καταλειφθέντες οὖν διὰ τῆς ἐπιγενομένης αὐτοῖς ταπεινώσεως, καὶ ἀτιμίας, ἡμέρα πῶς καὶ κατὰ μικρὸν τὸν ἐπὶ τῇ νομιζομένη ἀρετῇ ἑαυτῶν ἀποτρίβονται τύφον, μηκέτι ἐφ' ἑαυτοῖς πεποιθότες ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ χαριζομένῳ τὰ πάντα ὁμολογοῦντες τὴν χάριν. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ πεφυσιωμένος ἐπὶ εὐροία λόγων ἐπαιρόμενος, οὐκέτι ἐπιγράφει τῷ Θεῷ τὴν δωρεὰν τῆς εὐφυΐας, οὐδὲ τὴν χορηγίαν τῆς γνώσεως, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ ἀσκήσει, ἢ φύσει, ἀριστᾶ ὁ Θεὸς τὸν ἄγγελον τῆς προνοίας τὸν ἐπὶ ταύτῃ τῇ χάριτι τεταγμένον· οὐ ἀποστάντος καταδυναστευθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀντικειμένου ὁ ἐπαιρόμενος τῇ εὐφυΐᾳ, περιπίπτει ἀκολασίᾳ, ἵνα κτηνώδης, ἢ ἡ κυνώδης ἀκολασία ἐξελάσῃ τὴν δαιμονιώδη φυσίωσιν, ὅπερ ἐστὶν ὑπερηφάνια· ἵνα τοῦ μάρτυρος τῆς σωφροσύνης ἀφαιρεθέντος, οὐκ ἀξιόπιστα γένηται τὰ λεγόμενα παρ' αὐτῶν· φευγόντων τῶν εὐλαδῶν τὴν ἐκ τοῦ τοιοῦτου στόματος διδασκαλίαν, καθάπερ πηγὴν βδέλλας ἔχουσαν· ὡς πληροῦσθαι τὸ γεγραμμένον· Τῷ δὲ ἀμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός· Ἴνα τί σου ἐκδιηγῆται τὰ δικαιωμάτά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματος σου; Ἐοίκασι γὰρ ἀληθῶς αἱ τῶν ἐμπαθῶν ψυχαὶ διαφόροις πηγαῖς· αἱ μὲν γαστρίμαργοι καὶ οἰνόφιλοι πηγαῖς βορβορώδεσιν, αἱ δὲ φιλάργυροι καὶ πλεονεκτικαὶ πηγαῖς βατράχους ἔχουσιν. Αἱ δὲ βάσκανοι καὶ ὑπερήφανοι, ἐπιτηδειότητα δὲ γνώσεως ἔχουσαι, ὁμοίαι εἰσι πη-

γαῖς ὄφεις τρεφούσαις, αἷς αἰεὶ ἐνλιμνάζει ὁ λόγος, καθάπερ ὕδωρ ὄζον ἐν λίμνῃ, τῷ μηδένα ἐκεῖθεν ἠδέως ἀρύεσθαι, διὰ τὴν πικρίαν τοῦ ἕθους, καὶ διὰ τὴν ὁσμὴν τῶν ἀκαθάρτων πράξεων. Ὅθεν ὁ Δαβὶδ παρεκάλει τρία αἰτῶν χαρίσματα παρὰ τοῦ Θεοῦ διδασχθῆναι, χρηστότητα, καὶ παιδείαν, καὶ γνῶσιν. Ἄνευ γὰρ χρηστότητος γνῶσις ἄχρηστος· καὶ ἐὰν μὲν διορθώσεται ὁ τοιοῦτος, τὴν αἰτίαν τῆς ἐγκαταλείψεως ἀποθέμενος, τουτέστι τὸν τύφον, καὶ ἀναλάβῃ ταπεινοφροσύνην, καὶ ἐπιγνῶ ἑαυτοῦ τὰ μέτρα, μήτε κατὰ τινος ἐπαιρόμενος, ἀλλὰ καὶ Θεῷ εὐχαριστῶν, ἐπανέρχεται πάλιν εἰς αὐτὸν ἐμμέρτυρος γνῶσις. Λόγοι γὰρ πνευματικοὶ βίον σεμνὸν καὶ σώφρονα μὴ ἔχοντες συνιπκάζοντα, στάχυές εἰσιν ἀνεμόφθοροι, τὸ μὲν σχῆμα σταχύων ἔχοντες, τὸ δὲ τρόφιμον τῆς Δημήτρας ὑποκλαπέντες. Πᾶσα οὖν πτώσις, εἴτε ἡ διὰ γλώσσης, εἴτε ἡ δι' ὀράσεως, ἢ ἀκοῆς, ἢ ὀσφρήσεως, ἢ πράξεως, εἴτε ἡ δι' ὄλου τοῦ σώματος, πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῆς ὑπερηφανίας, ἢ τῆς οἰήσεως, κατ' ἐγκατάλειψιν γίνεται Θεοῦ φειδομένου τῶν ἐγκαταλιμπανομένων. Εἰ γὰρ μετὰ τῆς ἀκολασίας καὶ τῆ εὐφυΐας αὐτῶν μαρτυρήσῃ τῇ χορηγίᾳ τῶν λόγων ὁ Κύριος, δαίμονας αὐτοῦς ἂν ἀπεργάσαιτο ἐπαιρομένους τῷ τύφῳ μετὰ ἀκαθαρσίας.

Καὶ ταῦτα δὲ ἔλεγον ἡμῖν οἱ ὅσιοι ἄνδρες οὗτοι καὶ ἄριστοι τῶν Πατέρων· Ὅταν ἴδῃτε, φασί, τινὰ βίῳ μὲν χαλεπὸν, λόγοις δὲ πιθανόν, μνημονεύσατε τοῦ δαίμονος τοῦ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τῷ Κυρίῳ προσομιλοῦντος, καὶ τῆς λεγούσης τῶν Γραφῶν μαρτυρίας· Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· ἢ ἡ φρόνησις μᾶλλον εἰς βλάβην τούτῳ γεγένηται, ἄλλης ἀρετῆς τούτῳ μὴ συνδραμούσης. Δεῖ γὰρ τὸν πιστὸν καὶ ἀγαθὸν φρονεῖν μὲν ἅ διδῶσιν ὁ Θεὸς, λαλεῖν δὲ ἅ φρονεῖ, ποιεῖν δὲ ἅ λαλεῖ. Ἐὰν γὰρ μὴ τῇ ἀληθείᾳ τῶν λόγων ἢ ἀρετῇ τοῦ βίου συντρέχῃ, καὶ ἡ λοιπὴ τῶν χρηστῶν τρόπων εὐγένεια, ἄρτος ἐστὶν ἀνευ ἄλως, κατὰ τὸν μακάριον Ἰωβ. Ὁ δὲ τοιοῦτος βρωθήσεται οὐδαμῶς· ὅς κὰν βρωθῇ εἰς πολλὴν καχεξίαν ἐμβάλλει τὸν ἐσθίοντα. Εἰ βρωθήσεται γὰρ, φησὶν, ἄρτος ἀνευ ἄλως; εἰ δὲ καὶ ἔστι γεῦμα ἐν ῥήμασι κενοῖς, τοῦτ' ἐστὶν εἰς ὠφέλειαν μὴ πεπληρωμένοις τῇ μαρτυρίᾳ τῶν καλῶν ἔργων. Τῶν οὖν ἐγκαταλείψεων διάφοροι εἰσιν αἱ αἰτίαι. Ἡ μὲν γὰρ γίνεται διὰ κεκρυμμένην ἀρετὴν, ἵνα φανερωθῇ ὡς ἡ τοῦ μεγάλου τῆς ὑπομονῆς ἀθλητοῦ Ἰωβ, τοῦ Θεοῦ χρηματίζοντος τούτῳ, καὶ λέγοντος· Μὴ ἀποποιῶ μου τὸ κρίμα· μηδὲ οἷός με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι, ἀλλ' ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος. Ἐμοὶ μὲν γὰρ γνωστὸς ἦς ἐξ ἀρχῆς τῷ βλέποντι τὰ κρυπτά, καὶ ὄρωντι εἰς βάθος λογισμῶν ἀνθρωπίνων. Ἐπειδὴ δὲ ἠγγνόητό σου τοσαῦτα κατορθώματα τοῖς ἀνθρώποις, ὑπονοούντων τῶν κατοσχόντων διὰ τὸν πλοῦτόν σε θεραπεύειν ἐμὲ, ἐπαγαγὼν τὴν τοσαύτην περίστασιν, ἀπειθήσῃς τὸν πλοῦτον, ἵνα δείξω αὐτοῖς εὐχάριστον φιλοσοφίαν. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρως ἐγκαταλειφθῆναι δι' ἀποτροπὴν ὑπερηφανίας καὶ ἀποφυγὴν οἰήσεως ἢ ἀλαζονείας· ὡς ἐπὶ τοῦ μακαρίου ἀποστόλου Παύλου ἐστὶν ἰδεῖν. Ἐγκαταλείφθη γὰρ καὶ αὐτὸς περιστάσειν ἐναφθεῖς, καὶ κολαφισμοῖς, καὶ διαφόροις ἐλλείψεσιν βαλλόμενος. Διὸ καὶ ἔλεγεν· Ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ ἄγγελος Σατάν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι· ἵνα μὴ ποτε διὰ τῶν τοσούτων θαυμάτων, καὶ ἡ ἀνεσις, καὶ ἡ εὐθηνία, καὶ ἡ τιμὴ τούτῳ προσγενομένη εἰς τύφον αὐτὸν ἐμβάλλῃ διαβολικὸν ὑπὸ τῆς ἀδείας

χαυνωθέντα. Ἐγκατελείφθη καὶ ὁ παραλυτικός, διὰ ἀμαρτίας· ὧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός· Ἴδε, ὕγιής γέγονας, μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τί σοι γένηται. Ἐγκατελείφθη καὶ ὁ Ἰούδας, προτιμήσας ἀργύριον τοῦ τῆς ζωῆς λόγου, διὸ καὶ ἀπήγγεστο· ἐγκατελείφθη καὶ ὁ Ἡσαῦ, διὸ καὶ ἀκολασία περιέπεσεν, προτιμήσας κόπρον ἐντέρων εὐλογίας πατρικῆς. Ταῦτα οὖν πάντα συναισθόμενος τῷ ἀγίῳ Πνεύματι ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος ἔλεγεν περὶ τῶν τοιούτων τρόπων ἐγκαταλειμμένων· Καθὼς οὖν οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα. Περὶ ἐτέρων τῶν δοκούντων γινώσκειν ἔχειν Θεοῦ μετὰ διεφθαρμένης γνώμης καὶ κενῷ φουσήματος, λέγει· Διότι γνόντες τὸν Θεόν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἔματα· ὠθήσαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμωράνθησαν· οἱ τῷ τῆς οἰήσεως καὶ ἀπονοίας δαίμονι προσραγέντες· διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν. Ὡστε ἐκ τούτου γινώσκειν ἡμᾶς χρῆ, ὅτι ἀμῆχανόν ἐστι πεσεῖν τινὰ εἰς ἀκολασίαν, μὴ ἐγκαταλειφθέντα ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ὑπὸ ἀμελείας καὶ ῥαθυμίας οἰκείας τῶν ἐγκαταλιμπανομένων καὶ διαδιδομένων εἰς τὸ ταῦτα συμβαίνειν αὐτοῖς.

ΚΕΦΑΛ. 45.

Περὶ Σολομώντος.

Ἐν Ἀντινόου τῆς Θηβαίδος διατρίψας ἐγὼ τέσσαρα ἔτη, ἐν τοσούτῳ χρόνῳ γινώσκω εἴληφα πάντων τῶν ἐκεῖσε μοναστηρίων. Καθέζονται μὲν γὰρ ἀμφὶ τὴν πόλιν ἄνδρες ὡς χίλιοι διακόσιοι, ταῖς χερσὶν ἀποζῶντες, εἰς ἄκρον ἀσκούμενοι τῇ ἀρετῇ. Ἐν τούτοις εἰσὶ καὶ ἀναχωρηταὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις τῶν πετρῶν ἑαυτοὺς ἐγκαθεύραντες. Ἐν οἷς ἐστὶ Σολομών τις ἀναχωρητῆς, ἀνὴρ πραύτατος, καὶ σώφρων, χάρισμα ἔχων ὑπομονῆς· ὅς ἔλεγεν ἔχειν πεντηκοστὸν ἔτος ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἐπαρκέσας ἑαυτῷ ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν, καὶ ἐκμαθῶν πᾶσαν ἀγίαν Γραφήν.

ΚΕΦΑΛ. 46.

Περὶ Δωροθέου.

Δωροθέος, ἐν ἄλλῳ σπηλαίῳ οἰκῶν πρεσβύτερος, εἰς ὑπερβολὴν ἀγαθώτατος, καὶ αὐτὸς ζήσας τὸν ἀνεπίληπτον βίον, πρεσβυτέρου ἡξιωμένος, καὶ λειτουργῶν τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἐν τοῖς σπηλαίοις. Τούτῳ ποτὲ τῷ ἀφιλαργύρῳ τὸν τρόπον Μελανίῃ ἢ νεωτέρα τῆς μεγάλης Μελανίας ἐκγόνη, περὶ ἧς ὕστερον λέξω, ἀπέστειλεν νομίσματα πεντακόσια, παρακαλέσασα αὐτὸν ἐκεῖνα διακονῆσαι τοῖς ἐκεῖσε ἀδελφοῖς. Ὁ δὲ τρία, νομίσματα λαθῶν, παρέπεμψεν τὰ λοιπὰ Διοκλεῖ τῷ ἀναχωρητῇ, ἀνδρὶ γνωστικωτάτῳ, λέγων, ὅτι Σοφώτερός μου ἐστὶν ὁ ἀδελφὸς Διοκλῆς, καὶ δύναται αὐτὰ ἀβλαβῶς διοικῆσαι, ἐπιστάμενος μᾶλλον ἐμοῦ τοὺς εὐλόγως ὀφείλοντας ἐπικουρηθῆναι. Ἐγὼ γὰρ τούτοις ἀρκοῦμαι.

ΚΕΦΑΛ. 47.

Περὶ Διοκλῆ.

Οὗτος δὲ ὁ Διοκλῆς ἀπὸ γραμματικῆς μὲν ἀχθεὶς τὰ πρῶτα, εἰς ὕστερον δὲ δοὺς ἑαυτὸν εἰς φιλοσοφούμενα, τῷ χρόνῳ τῆς χάριτος αὐτὸν ἐλκυσάσης εἰς τὴν οὐράνιον φιλοσοφίαν· εἰκοστὸν τοίνυν ὄγδον ἔτος ἄγων τῆς ἡλικίας, ἀπετάξατο μὲν τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων, συνετάξατο δὲ τῶν τοῖς οὐρανόις τοῦ Χριστοῦ μαθήμασι. Καὶ αὐτὸς ἔχων τριακοστὸν πέμπτον ἔτος ἐν τοῖς σπηλαίοις. Οὗτος ἔλεγεν ἡμῖν· Ὁ νοῦς ἀποστασ τῆς τοῦ Θεοῦ θεωρίας κατ' ἐννοίαν, ἢ δαίμων γίνεται, ἢ κτήνος· ἡμῶν δὲ φιλοπευστούντων τὸν τρόπον ὃν εἶπεν, ἔλεγεν οὕτως, ὅτι Νοῦς ἀνθρώπου Θεοῦ θεωρίας ἀναχωρήσας ἐξ ἀνάγκης ἢ

τῷ τῆς ἐπιθυμίας δαίμονι περιπίπτει τῷ ἄγοντι εἰς ἀκολασίαν, ἢ τῷ θυμικῷ πνεύματι περιπίπτει τῷ πονηρῷ, ὅθεν αἱ ἄλογοι τίκονται ὄρμαί. Καὶ τὴν μὲν ἀκόλαστον ἐπιθυμίαν ἔλεγεν εἶναι κτηνώδη, τὸν δὲ θυμὸν κίνησιν δαιμονιώδη. Ἐμοῦ δὲ ἀντιλέγοντος, ὅτι Πῶς δυνατόν ἐστὶν εἶναι νοῦν ἀνθρώπινον ἀδιαλείπτως μετὰ Θεοῦ, ἔλεγεν οὕτως, ὅτι Ἐν ᾧ δ' ἂν νοήματι ἢ πράγματι τυγχάνει ἡ ψυχὴ οὔσα, μόνον ἐν εὐσεβεῖ λογισμῷ καὶ θείῳ, μετὰ Θεοῦ ἐστὶν.

ΚΕΦΑΛ. 48.

Περὶ Καπίτωνος.

Τοῦτου τοῦ γενναιοτάτου ἀθλητοῦ πλησίον κατῴκει Καπίτων τις ἀπὸ ληστῶν γεγονὼς μοναχὸς δοκιμώτατος. Οὗτος πενήτηκοντα ἔτη πληρώσας ἐν τοῖς σπηλαίοις, ἀπὸ τεσσάρων μιλίων τῆς πόλεως Ἀντινόου, οὐ κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ σπηλαίου ἑαυτοῦ, οὐδὲ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Νείλου, λέγων, μήπω δύνασθαι αὐτὸν συντυγχάνειν τοῖς ὄχλοις, τῷ ἀκμῆν ἀντιπράττειν αὐτῷ τὸν ὑπεναντίον.

ΚΕΦΑΛ. 49.

Περὶ τοῦ κενοδόξου ἀναχωρητοῦ.

Ἐγγὺς τούτων ἐωράκαμεν καὶ ἕτερον ἀναχωρητὴν, ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἐνοικοῦντα σπηλαίοις. Οὗτος οἴστρω κενοδοξίας ἐμπαιζόμενος ὑπὸ ὄνειράτων ἀνενέπαιζεν τοῖς πρὸς αὐτὸν παραγινομένοις καὶ ἀπατωμένοις. Ἀφρων γεγονὼς, κατὰ τὸ γεγραμμένον, τοῖς ἐνυπνίοις ἀναπτερούμενος, ἀνέμους ποιμαίνων, καὶ διώκων σκιάς. Καὶ τὴν μὲν κατὰ τὸ σῶμα σωφροσύνην ἐκέκτητο· καὶ διὰ τὸ γῆρας λοιπὸν καὶ διὰ τὸν χρόνον, τάλα δὲ καὶ διὰ τὴν κενοδοξίαν, τὴν δὲ κατ' ἀρετὴν φρένα ἀπώλεσεν, διαφθαρεὶς ὑπὸ τῆς ἀκαθάρτου κενοδοξίας, καὶ ἐξωκείλας δι' αὐτῆς τῆς ἐνθέσμου πολιτείας.

ΚΕΦΑΛ. 50.

Περὶ Ἐφραΐμ.

Τὰ κατὰ Ἐφραΐμ τὸν διάκονον τῆς Ἐδεσσηνῶν Ἐκκλησίας πάντως ἀκήκοας. Γέγονεν γὰρ οὗτος εἰς τὸ μνημονεύεσθαι ἄξιός παρά τῶν ὁσίων δούλων τοῦ Χριστοῦ. Οὗτος ὁ ἄξίως τὴν τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐξανύσας τὴν ὁδὸν, καὶ μηδ' ὄλως ἐκτραπείς τῆς εὐθείας ὁδοῦ, κατηξιώθη χάρισματος γνώσεως φύσικῆς, ἣν διαδέχεται θεολογία καὶ ἐσχάτη μακαριότης. Τὸν ἡσυχον οὖν αἰεὶ ἐξασκήσας βίον εἰς ἄκρον, καὶ τοὺς παρατυγχάνοντας δι' αὐτοῦ αἰεὶ οἰκοδομῶν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη, εἰς ὕστερον προῆλθεν τῆς κέλλης ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Διμοῦ καταλαβόντος μεγάλου τὴν Ἐδεσσηνῶν πόλιν, καὶ κατοικτειρήσας πᾶσαν τὴν ἀγροικίαν διαφθειρομένην ὁ ἔνθεος οὗτος, προσῆλθεν τοῖς ἀδελφοῖς ἐν ὕλῃ, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐλεεῖτε διαφθειρομένην τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ τὸν πλοῦτον ὑμῶν σήπετε εἰς κατάκριμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν; Ἐκεῖνοι σκηψάμενοι δῆθεν εὐλογον σκῆψιν, λέγουσι· τῷ ἀγίῳ, ὅτι Οὐκ ἔχομεν τινι πιστεύσωμεν πρὸς τὸ διακονῆσαι τοῖς λιμώττουσιν ἄρτους. Πάντες γὰρ καπηλεύουσι τὰ πράγματα. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀνάρετος οὗτος· Τὰ περὶ ἐμοῦ πῶς ἔχετε; τί ὑμῖν δοκῶ ἐγὼ; Ἀνθρωπὸν σε οἶδαμεν τοῦ Θεοῦ· φίλη δὲ ἀλήθεια· μεγάλην ὑπόληψιν εἶχεν παρά πᾶσιν οὐ φευδῶς, ἀλλ' ἀληθῶς, λέγει αὐτοῖς ὁ τοῦ Χριστοῦ δούλος· Εἰ οὕτως οἴεσθε τὰ κατ' ἐμὲ, ἐμοὶ ἐμπιστεύσατε τὴν τῶν λιμωττόντων ἐπιμέλειαν. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ σοβαροί. Εἶθε καταξιοῖς. Ἀποκρίνεται αὐτοῖς Ἐφραΐμ ὁ ἐκλεκτός τοῦ Θεοῦ· Ἴδου ἀπὸ σήμερον δι' ὑμᾶς χειροτονῶ ἑμαυτὸν ξενόδοχον τῶν δεομένων· καὶ λαθῶν παρ' αὐτῶν ἀργύρια, καὶ διαφρίξας τοὺς ἐμβόλους, καὶ στήσας κλίνας ὡς τριακοσίας, ἐνοσοκόμει ἀσθενεστέρους, ἐπήρκει δὲ τοῖς λιμώττουσι. Καὶ τοὺς μὲν ἐκ-

cussionibus, et diversis jactatus afflictionibus, et dixit: Datus est mihi stimulus carnis, ut me colaphizet, ne forte extollar (*II Cor. xi*); ne forte cum miraculis quies et rerum successus et honor ei accedens, eum in arrogantiam injiceret diabolicam superbia elatum. Relictus quoque est paralyticus propter peccatum. Cui dixit Dominus: Ecce sanus factus es, moli amplius peccare (*Joan. v*). Derelictus quoque est Judas, qui pluris fecerat pecuniam quam verbum vitæ; quocirca fuit etiam suffocatus (*Act. i*). Derelictus quoque es Esau, et incidit in intemperantiam, ut qui sterco intestinorum præposuerit benedictioni paternæ (*Gen. xxvii*); adeo ut cum hæc omnia sensisset beatus apostolus Paulus, dixerit de aliquibus: Quoniam enim non probaverunt Deum habere in cognitione, tradidit eos in reprobum sensum, ut faciant quæ non conveniunt (*Rom. i*). De aliis autem qui videbantur habere Dei cognitionem cum mente corrupta et inani tumore, dicit: Quoniam enim cum Deum cognovissent, non ut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt, tradidit eos Deus in passiones ignominie; adeo ut nos ex eo cognoscamus fieri non posse ut cadat aliquis in intemperantiam, qui non fuerit derelictus a Dei providentia, propter negligentiam et socordiam eorum qui derelinquuntur et deseruntur ad hoc ut hæc eis eveniant.

CAPUT XCVI.

Vita abbatis Solomonis.

In Antinoi civitate regionis Thebaidis quadraginta annos versatus, eo tempore accepi etiam cognitionem omnium quæ sunt illic monasteriorum. Nam circa civitatem sedent viri circiter bis mille, manibus viventes, et se summe exercentes. In his sunt etiam anachoretæ qui seipsos incluserunt in speluncis rupium: inter quos est Solomon vir mansuetissimus et temperantissimus, et qui donum habet tolerantie. Is quinquaginta annos degit in spelunca, sibi victum suppeditans opere manuum, et didicit totam sacram Scripturam.

CAPUT XCVII.

Vita abbatis Dorothei.

Fuit etiam quidam Dorotheus presbyter in alia spelunca habitans, qui in summa bonitate ipse quoque vitam vixit inculpatam, dignusque est habitus presbyteratu, et ministat fratribus qui sunt in speluncis. Huic aliquando Melanium junior, magnæ Melaniæ neptis, de qua dicam postea, misit quingentos solidos, rogans eum ut ministraret fratribus. Is autem cum tres solos accepisset, misit reliquos ad Dioclem anachoretam, virum summa cognitione præditum dicens: Est me sapientior frater Diocles, et potest eos integre et innocenter dispensare, ut qui me melius sciat eos quibus sit merito ferendum auxilium nam hi mihi sufficiunt.

CAPUT XCVIII.

Vita abbatis Dioclis.

Hic Diocles in grammatica quidem primum edoctus,

¹ Vita ejus exstat supra lib. I.

A cum se postea dedisset philosophiæ, tandem trahente eum gratia ad cœlestem philosophiam, ætatis annum agens vigesimum octavum, renuntiavit quidem disciplinis liberalibus, se Christo vero conjunxit; et jam trigesimum quintum annum agit in spelunca. Is dicebat nobis quod mens quæ cogitatione recessit a Dei contemplatione, fit vel dæmon, vel bestia. Nobis autem rogantibus: Quonam modo? sic dixit: Mens quæ recessit a Dei contemplatione, necessario (146) incidit vel in dæmonem cupiditatis, qui in lasciviam impellit, vel in spiritum iræ malignum, unde irracionales appetitus gignuntur. Et lasciviam quidem cupiditatem esse dicebat belluinam, iram vero dæmoniacam commotionem. Cum ego autem contradicerem: Quomodo fieri potest ut mens humana sit cum Deo sine intermissione? ipse dicebat: Quod in quacunque cogitatione vel re pia et divina fuerit anima, ea est cum Deo.

CAPUT XCIX.

Vita abbatis Capitonis.

Prope eum manebat quidam Capito qui fuerat latro, qui cum quinquaginta annos implesset in speluncis, quatuor millibus longe ab urbe Antinoi, non abiit a spelunca usque ad fluvium Nilum, dicens se non posse turbas convenire, eo quod communis adversarius ei adhuc resisteret.

CAPUT C.

Vita anachoretæ qui illudebatur.

Cum his vidimus etiam alterum anachoretam, qui ipse quoque erat similiter in spelunca. Is in somnis illusus cæstro vanæ gloriæ, vicissim illudebat eos qui dicipiebantur, ventos pascens (147), et umbras persequens (*Eccli. xxxiv*). Et habebat quidem in corpore temperantiam, et propter senectutem, et propter tempus, et forte etiam propter vanam gloriam: vanæ autem gloriæ intemperantia corruptus erat ejus animus, et a religiosa conversatione fuerat alienatus.

CAPUT CI.

Vita sancti Ephræm (148) diaconi.

Audisti omnino de Ephræm diacono ecclesiæ Edessenorum ¹. Fuit enim unus ex iis qui digni sunt de quibus fiat mentio a sanctis Christi servis. Is cum spiritus viam digne peregrisset, et a recta non declinasset, dignus est habitus gratia naturalis cogitationis, quam consequitur theologia, et postremo beatitudo. Cum ergo vitam exercuisset quietam, et multis jam annis ædificaret eos qui ventitabant, postea e cella progressus est hac de causa. Cum magna famas invasisset civitatem Edessenorum, misertus omnium qui peribant agrestium, processit ad eos qui erant divites in civitate, et dicit eis: Cur non miseremini humanæ naturæ quæ interit, sed opes vestras sinitis putrescere ad condemnationem animarum vestrarum? Se autem honeste excusantes, dicunt: Non habemus cui credamus ad hoc ut panem subministret esurientibus: omnes enim res cauponantur (149). Is vero dicit eis: Quid ego vobis videor? erat autem apud omnes in magna existimatione. non falso, sed revera. Ei itaque dicunt: Novimus te homi-

D

nem Dei. Si eam de me opinionem concepistis, ait Christi servus, mihi de cætero credite. Ecce, me propter vos eligo hospitem exceptorem. Cumque pecuniam accepisset, et infixis vallis septum construxisset, et lectos ad trecentos statuisset, curabat eos qui infirmiores erant, suppeditabat iis qui fame conficiebantur: eos quidem qui deficiebant sepeliens; eorum vero qui spem vitæ habebant curam gerens; et ut semel dicam, hospitium et ministerium propter famem quotidie exhibens ex iis quæ suppeditabantur. Impleto ergo anno, cum successisset fertilitas, et omnia recte succederent, cum nihil haberet amplius quod ageret, ingressus est in suam cellam; et post mensem et mortuus, cum Deus ei hanc occasionem præbuisset adipiscendæ coronæ in extremis diebus. Reliquit autem scripta quoque studio digna quæ magnam viri virtutem testantur.

CAPUT CII.

Vita abbatis Juliani.

Audivi a quodam in illis partibus fuisse Julianum virum maximæ exercitationis, qui cum carnem suam supra modum afflixisset, ossa solum et pellem circumferabat. Is in extremis finis sui diebus dignus est habitus gratia curationum.

CAPUT CIII.

Vita beati Innocentii.

De beato Innocentio presbytero Oliveti, a multis quidem et magnis audiisti: nihilo secius autem a nobis quoque audies, qui tres annos cum eo viximus, Nam quæ sæpe illos latuerunt, nobis innoterunt; neque vero unus vel alter, sed neque decem poterunt hujus viri narrare virtutes. Is fuit longe simplicissimus. Cum autem is fuisset illustris in palatio sub imperatore Constantio (450) in principiis ejus imperii, mundo renuntiavit, profectus a matrimonio: in quo etiam habuit filium, Paulum nomine, qui inter domesticos militabat (451). Is cum peccasset in filiam presbyteri, imprecatus est proprio filio Innocentius, Deum rogans, et dicens: Domine, da ei spiritum, ne amplius inveniat ejus caro tempus peccandi, melius arbitratus eum pugnare cum dæmone quam cum intemperantia. Quod etiam factum est: nam nunc quoque adhuc est in monte Olivarum, ferrum gestans, et castigatus a spiritu; et quod mirabile est, qui tanto tempore a dæmone torquetur. Hic Innocentius adeo fuit misericors (fortasse autem videbor etiam nugari dum vera narro), ut sæpe suffuraretur a fratribus, et daret egentibus. Fuit autem summe simplex et innocens. Is dignus est habitus dono adversus dæmones: et ad eum aliquando adductus est nobis videntibus adolescens quem invaserat spiritus et paralysis, ut ego cum vidissem, voluerim aperte matrem expellere cum iis a quibus fuerat adductus, desperans cum posse curari. Accidit autem ut interim veniens senex hanc videret astantem, deflentemque, et ejulantem propter inenarrabilem calamitatem filii. Lacrymatus ergo præclarus senex et commotus visceribus, accepto adolescente ingressus est

A in suum martyrium, quod ipse ædificarat, in quo sitæ sunt reliquæ Joannis Baptistæ; et cum pro eo orasset usque ad horam nonam ab hora tertia, sanum reddidit adolescentem matri, et eodem die et paralytim expulit et dæmonem. Erat autem talis ejus paralysis. ut spuens puer tergum suum conspueret; ita erat inversus. Aliud rursum fuit ejus signum. Quædam anus quæ oves pascebat in locis Lazario vicinis et ovem amiserat, accessit ad eum flens; quam secutus dicit ei: Ostende mihi locum ubi amiseris. Ea vero ducit eum ad loca quæ sunt circa Lazarium. Stans ergo oravit. Qui suffurati autem erant adolescentem, ipsam prius occiderant. Dum ergo ipse oraret, nemine confitente, carne occultata in vinea, aliunde veniens corvus stetit supra furtum, et frustum ex illo rapuit, ac rursus evolavit. Cum beatus autem animadvertisset, vidit mactatam victimam. Et sic juvenes ad pedes ejus accidentes confessi sunt se occidisse, et justum pretium fuit ab eis exactum; atque ita castigati sunt, ut ne quid tale amplius auderent.

CAPUT CIV.

Vita abbatis Adolii.

Rursus novi Jerosolymis quemdam, nomine Adolium, genere Tarsensem: qui cum venisset Jerosolyma, ingressus est viam minime tritam (152), non quam multi ingressi sunt, sed selecto sibi quodam novo vitæ instituto. Se enim super hominem exercuit; ut etiam ipsi pravi dæmones horrentes ejus austeritatem, ne ad eum quidem auderent accedere. Propter summam autem exercitationem et vigiliam, existimatus est esse spectrum. In quadragesima enim comedebat post quinque dies, toto autem alio tempore, uno die interjecto. Hoc autem fuit ejus virtutis magnum facinus. A vespera usque ad illud tempus quo congregabatur fraternitas in oratoriis, in Oliveto, in colle Assumptionis unde ascendit Jesus, perpetuo stabat psallens, et orans, et jejunabat; et sive pluebat, sive grandinabat, manebat immobilis. Impleto autem tempore consueto, excitatorio malleo pulsabat cellas omnium, eos congregans ad oratoria, et in unoquoque oratorio una cum eis psallens unam aut duas antiphonas, et una cum eis orans; et sic die appropinquante ibat in cellulam, et revera fratribus eum exuentibus, et vestes exprimentibus perinde quasi lotæ fuissent ita distillantes, eum aliis induebant. Et cum quievisset usque ad horam tertiam, psalmodia excitatus, erat ei intentus usque ad vesperam. Hæc est ergo virtus Adolii Tarsensis, qui consummatus Jerosolymis, et ibi æternum somnum dormiit, et sepultus est.

CAPUT CV.

De Abramio (153).

Fuit quidam Abramius, genere Ægyptius, qui vitam asperrimam et maxime agrestem egit in solitudine. Is animo sauciatus ab intempestiva persuasione, veniens in ecclesiam, contendit cum presbyteris, dicens: Noctu a Christo ordinatus sum presbyter, suscipite me ut sacerdotem. Patres cum abduxissent eum a solitudine, et ad vitam deduxissent crassiorem

λιμπάνοντας θάπτων, τοὺς δὲ ἐλπίδα ζωῆς ἔχον-
τας διατρέφων καὶ νοσοκομῶν, καὶ ἀπαξᾶπλῶς πᾶσι
τοῖς ἐπιχωριάζουσιν αὐτῷ τοῦ λιμοῦ ἕνεκεν ξενοδο-
χείαν καὶ ὑπηρεσίαν παρεῖχεν καθ' ἡμέραν ἐκ τῶν
παρεχομένων αὐτῷ. Πληρωθέντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ,
καὶ διαδεξαμένης τῆς εὐθηνίας καὶ πάντων οἴκοι
πορευομένων, ὁ ἀοίδιμος οὗτος μηκέτι ἔχων ὁ
πράξι αὐθις ὑποστρέψας εἰς τὴν ἑαυτοῦ κέλλαν
πάλιν εἰσῆλθεν, καὶ κοιμᾶται μετὰ μῆνα, κληρο-
νομήσας τὴν μακαρίαν γῆν τῶν πραέων, πρὸς
τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ κατορθώμασι. Καὶ ταύτην τὴν
διακονίαν παρασχόντος αὐτῷ τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ ἔσχατα
πρὸς ὑπόθεσιν λαμπροτέρων στεφάνων διὰ τρόπων
πρώτητα. Καταλέλοιπεν δὲ καὶ συντάγματα οὗτος
ὁ δοκιμώτατος, ὧν τὰ πλεῖστα σπουδῆς ἐστὶν ἄξια,
πολλὴ ἀρετὴν τῷ ἀνδρὶ μαρτυροῦντα.

ΚΕΦΑΛ. ΡΒ'.

Περὶ Ἰουλιανοῦ.

Ἀκήκοά περὶ Ἰουλιανοῦ τινος ἐν τοῖς μέρεσι
τῶν Ἑδουσηνῶν, ἀνδρὸς ἀσκητικωτάτου ὅς καθ'
ὑπερβολὴν ἑαυτοῦ κατατήξας τὸ σαρκίεν ὀστέα καὶ
δέρμα περιέφερεν μόνον. Οὗτος εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ
τέλους κατηξιώθη τιμῆς ἕνεκεν χαρίσματος ἰαμάτων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΓ'.

Περὶ Ἰννοκεντίου.

Τὰ κατὰ τὸν μακάριον Ἰννοκέντιον τὸν πρεσβύ-
τερον τοῦ Ἐλαιῶνος παρὰ πολλῶν μὲν καὶ μεγάλων
ἀκήκοας ὁ οὐδὲν δὲ ἤττον, εἰ καὶ παρ' ἡμῶν τῶν
ταπεινῶν μάθοις τὰ περὶ αὐτοῦ τῶν συζησάντων
αὐτῷ τριετῆ χρόνον. Ἄ γὰρ ἐκείνους πολλάκις ἔλα-
θεν τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀνδρός, ἡμῖν πεφανέρωται.
Οὐ γὰρ βῆθιον τιούτου ἀνδρὸς ἀρετὰς ἐξεργάσασθαι.
ἓνα καὶ δεύτερον, ἀλλ' οὔτε δέκατον. Οὗτος τοίνυν
ὁ ἄριστος τῶν ἀσκητῶν ἀπλούστατος ἦν καθ' ὑπερβο-
λήν. Γενόμενος τῶν ἐπιδόξων τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἐν
ταῖς ἀρχαῖς Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως, ἀπατάξατο
ὀρμώμενος ἀπὸ γάμου ἕν οἷς καὶ εἶχεν καὶ υἱόν, Παῦ-
λον ὀνόματι, δομέστικον στρατευόμενον. Τοῦτον ἀμαρ-
τήσαντα πρὸς θυγατέρα πρεσβυτέρου ἐπαράσατο ὁ
ἅγιος Ἰννοκέντιος τῷ ἰδίῳ υἱῷ παρακαλέσας τὸν
Θεόν, καὶ εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι Κύριε, δὸς αὐτῷ τοιοῦτον
Πνεῦμα, ἵνα μηκέτι εὖροι καιρὸν τοῦ ἐξαμαρτῆσαι
τῷ σαρκίῳ. Ἄμεινόν ἐστιν, εἰπὼν, δαίμονι τοῦτον
πυκτεύειν, ἢ ἀκολασίᾳ δουλεύειν. Ὁ δὲ καὶ γεγένη-
ται. Ὅς ἔτι καὶ νῦν ἐστὶν εἰς ὄρος τῶν Ἐλαιῶν σιδη-
ροφορῶν, καὶ παιδευόμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος. Καὶ
τὸ θυμαστὸν ὁ τούτου Πατὴρ ἑτέρους ἰώμενος,
τοῦτον οὐκ ἠλέησε τοσοῦντο χρόνον τιμωρούμενον
ὑπὸ τοῦ δαίμονος. Οὗτος ὁ ἀοίδιμος Ἰννοκέντιος οἷος
μὲν γέγονεν ἐλεῆμων, οἷος δὲ πάλιν ἀπλοῦς, λῆρος
ὀφθήσομαι τ' ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ διηγούμενος ὁ οὗτος
πολλάκις κλέπτων παρὰ τῶν ἀδελφῶν, εἴ τι αὐτῷ
ἐνέπεσεν, ἐδίδου τοῖς δεομένοις. Καθ' ὑπερβολὴν δὲ
γεφρονῶς ἄκακος, καὶ τὸν τρόπον ἀπλοῦς, κατηξιώθη
χαρίσματος κατὰ δαιμόνων. Ἐν οἷς ποτε ἠνέχθη
αὐτῷ νεανίσκος ὀρώντων ἡμετέρων ὑπὸ τοῦ πνεύμα-
τος ληφθεὶς καὶ παρέσειος ὡς ἐμὲ θεασάμενον
ἀντικρὺς ἀψευδοκῆσαι τῆς αὐτοῦ θεραπείας, καὶ
θελῆσαι διῶξαι ἐκείθεν τὴν μητέρα τοῦ δαιμο-
νιῶντος σὺν τοῖς αὐτὸν ἐνεγκοῦσιν. Συνέβη οὖν ἐν
τῷ μεταξὺ θεωρούντων ἡμῶν τὸ ἀφόρητον ἄλγος,
ἐλθεῖν τὸν τῷ πνεύματι νεανιστόμενον γέρντα ὁ
καὶ θεασάμενον τὸν δαιμονιῶντα, καὶ περιεστῶ-
σαν τὴν τούτου μητέρα κλαίουσαν, καὶ ὀδυρομέ-
νην ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ συμφορᾷ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς.
Δακρύσας οὖν ὁ καλόγηρος, καὶ σπλαγγνισθεὶς ἐπ'
αὐτούς, λαβὼν τὸν νεανίσκον εἰσῆλθεν εἰς τὸ μαρ-
τύριον ἑαυτοῦ, ὃ ὀφκοδομήκει αὐτός, ἐν ᾧ κατέκειτο

Α λείψανα τοῦ Θεοῦ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ
ἐπιυξάμενος αὐτῷ ἀπὸ τρίτης ὥρας μέχρις ἐννά-
της, ὑγιῆ ἀπέδωκεν τὸν νεανίσκον τῇ αὐτοῦ μητρὶ.
καὶ τὸν δαίμονα ἐξελάσας ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν πάρε-
σιν ἰατάμενος. Τοιαύτη δὲ ἦν ἡ πάρεσις, ὡς
πτύοντα τὸν πᾶσα ἐπὶ τὸν νεῶτον ἑαυτὸν πτύειν.
Οὕτως ἦν ἐκστραφεὶς καὶ ὁ οὕτως ἐλεεινὸς τῇ
εὐχῇ τοῦ δικαίου παραχρημα ἰάθη. Εἰς τοὺς περὶ τὸ
Λαζάριον τόπους νέμουςα πρόβατα γραῦς ἀπώλεσεν
ἓν, νεωτέρων τῶν κατὰ τὸν τόπον τοῦτο κλέψαντων.
Κλαίουσα οὖν ἡ γραῦς προσῆλθεν τούτῳ τῷ ἐνθῆφ
ἀνδρὶ. Ὁ δὲ λέγει αὐτῇ. Δεῖξόν μοι τὸν τόπον ἐνθα
τοῦτο ἀπώλεσας. Ἀπιούσης οὖν αὐτῆς ἐπὶ τὸ Λα-
ζάριον, ἠκολούθει ὁ μέγας. Καὶ γενόμενος κατὰ
τὸν τόπον, στάς προσήξατο. Οἱ οὖν κλέψαντες
τοῦτο πρόβατον, ἔσφαξαν, καὶ τὰ κρέα ἐν τῇ ἀμ-
πέλῳ κτέκρουσαν. Ἐν τῷ οὖν τὸν ὄσιον ἄνδρα προσ-
εὔχεσθαι μηδενοῦς τῶν αἰτίων ὀμολογούντων, τῆς
χάριτος ἐνεργούσης, κόραξ ποθεν ἐλθὼν, καὶ ἐπιστάς
τῇ κλοπῇ, λαβὼν κοπάδιον ἀπ' αὐτοῦ πάλιν ἀπέπτῃ.
Προσεσχηκῶς οὖν τοῦτο ὁ μακάριος οὗτος, μικρὸν
προελθὼν εὔρεν τὸ θυμα, καὶ τοὺς κλέψαντας τοῦτο.
Εἶθ' οὕτως προσπεσόντες αὐτῷ οἱ κλέψαντες τοῦτο
νεώτεροι, καὶ τὴν αἰτίαν ὀμολογήσαντες, ἀπητήθη-
σαν τὸ ἄξιον τίμημα, καὶ οὕτως ἐσωφρονίσθησαν,
τοῦ μηκέτι τὰ τοιαῦτα τολμᾶν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΔ'.

Περὶ Ἀδολίου.

Ἐγνωσὼν πάλιν τινὰ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὀνόματι
Ἀδολίον, Ταρσέα τὸ γένος. Οὗνος παραγενόμενος ἐν
τοῖς Ἱεροσολύμοις λίαν τὴν ἀτριπτον τῆς ἀρετῆς
ᾤδευσεν ὁδὸν οὐχ ἦν ἡμεῖς οἱ πολλοὶ ὠδεύσαμεν,
ἀλλὰ ξένην τινὰ καὶ καινὴν ἑαυτῷ ἀνατεμῶν ὑπὲρ
ἄνθρωπον πολιτείαν ἤσκησεν ἐν αὐτῇ ὡς καὶ αὐ-
τοὺς τοὺς δαίμονας πονηροὺς φρίζαντας αὐτοῦ τὸ
αὐστηρὸν τῆς ἀρίστης πολιτείας μὴ τολμᾶν αὐτῷ
προσεγγίσει. Δι' ὑπερβολὴν γὰρ ἐγκρατείας καὶ
ἀγρυπνίας σάντασμα εἶναι ὑπενοήθη. Ἐν μὲν γὰρ
πάσῃ τῇ τεσσαρακοστῇ ἡσθιεν διὰ πάντες, καὶ τοῦτο
ἐν μέτρῳ ὁ δὲ ἄλλον χρόνον ἡσθιεν τρίτον. Τὸ δὲ
μέγα καὶ παράδοξον τοῦτο ἦν αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς ὁ
οὗτος τρεφόμενος ἀφ' ἐσπέρας μέχρις ὅτε τῇ ἐωθινῇ
ᾠρὰ πάλιν ἡ ἀδελφότης ἐν ταῖς εὐκτηρίοις συνήγετο.
Οὗτος ὁ ἀθλητῆς ἐστὼς ἐν τῷ ἐλαιῶνι εἰς τὸν τῆς
ἀναλήψεως βουνόν, ὅθεν ἀνεγήφθη ὁ Ἰησοῦς, ἐστὼς,
καὶ ψάλλων, καὶ προσευχόμενος διετέλει. Καὶ τοῦτο
ἐποίει ἐν παντὶ καιρῷ, εἴτε ἐνίφαν, εἴτε ἔδρεχεν, εἴτε
ἐπάχνιζεν, ἀσάλευτος ἕμενον. Καὶ πληρώσας τὸν συν-
ῆθη τῶν εὐχῶν κανόνα, τὸ τηνικαῦτα τῷ ἐξυπνια-
στικῷ σφυρίῳ τὰς πάντων ἔκρουεν κέλλας, συνάγων
αὐτούς εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἴκους πρὸς ὀρθρινὴν
δοξολογίαν, καθ' ἑκάστην κέλλαν συμφάλλων αὐτοῖς
ἐν ἡ δεῦτερον ἀντίφωνον, καὶ συνευχόμενος οὕτως
ἀπῆει πρὸ ἡμέρας εἰς τὸ κελλίον ὡς δὲ ἐπὶ τῆς ἀλη-
θείας ἐπίσταμαι αὐτὸς πολλάκις τῶν ἀδελφῶν αὐτὸν
ἀποδυόντων ἐν καιρῷ θέρους καὶ ἀποπιεζόντων τῶν
ἱματίων αὐτοῦ τὸν ἰδρωτὰ, ὡς ἀπὸ λουτροῦ οὕτως
ἀπέσταζον, ἀλλὰ δὲ περιβαλλόμενοι ἕως οὗ ταῦτα
ἐψύχοντο. Καὶ μέχρι τρίτης ὥρας διαναπαυσάμενος,
οὕτω πάλιν τὰς λοιπὰς ὥρας ἕως ἐσπέρας τῇ ψαλμ-
ψοῖᾳ καὶ τῆς προσευχαῖς προσεῖχεν. Αὐτῇ τοίνυν ἡ
ἀρετὴ τῆς ἄκρας ὑπομονῆς Ἀδολίου τῆς πέτρας τῆς
στερεᾶς, ὅς ἐγένετο τὸ γένος Ταρσεύς. Ἐντελειωθείς
δὲ μέχρι τέλους τοῖς ἀθλοῖς καρτερίας τὸν αἰώνιον
ὑπνον κοιμᾶται ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ θάπτεται.

ΚΕΦΑΛ. ΡΕ'.

Περὶ Ἀβρααμίου.

Ἀβραάμιός τις γέγονεν μοναχὸς ἀκριβοῦς τῷ γέ-

ναι Αιγύπτιος, τραχύτατον καὶ ἀγιώτατον βίον ζήσας ἐν τῇ ἐρήμῳ. Οὗτος ἐπλήγη τὴν φρένα ὑπὸ ἄκρας οἰήσεως· καὶ ἐλθὼν τῇ ἐκκλησίᾳ, διεμάχετο τοῖς πρεσβυτέροις, λέγων, ὅτι καὶ ἐγὼ πρεσβύτερος χειροτονήθη ταύτῃ τῇ νυκτὶ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑφέλιτε δέξασθαι με ὡς πρεσβύτερον ἱερατεῖν μέλλοντα. Τοῦτον οἱ ἅγιοι Πατέρες διαχωρίσαντες τῆς ἐρήμου, καὶ ἐπὶ τὸν παχύτερον καὶ διαφορώτερον ἀγαγόντες βίον, ἀπεθεράπευσαν τῆς ὑπερηφανίας, καὶ εἰς γνῶσιν αὐτὸν ἀγαγόντες τῆς οἰκείας ἀσθενείας, ἔδειξαν τοῦτον παιχθέντα ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ὑπερηφανίας, καὶ ταῖς ἀγίαις αὐτῶν εὐχαῖς εἰς τὴν ἀρχαίαν βίου ἀρετὴν ἀποκατέστησαν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΖ΄.

Περὶ Ἐλπίδιου.

Ἴδον δὲ καὶ ἕτερον ἄνδρα ἀξιωματικώτατον ἐν τοῖς κατὰ Ἱερικὴν σπηλαίοις, τῶν κατ' ἀρχὰς τῶν Ἀμορραίων γεγονότων, ἀπερ λελαξεύκεισαν φυγόντες ἡνίκα ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἐξεπορθοῦντο, πρὸς τὸ ἐγκρυβθῆναι ἐν αὐτοῖς εἰς τὸ ὄρος τοῦ Λουκά, Ἐλπίδιον τοῦνομα, Καππαδόκην τῷ γένει, εἰς ὕστερον πρεσβυτερίου ἡξιωμένον τοῦ μοναστήριου ἐκεῖσε γινόμενον ὑπὸ τοῦ χωρεπισκόπου Τιμοθέου τῆς Καππαδοκίας, ἀνδρὸς ἰκανωτάτου. Οὗτος ἐλθὼν παρῴκησεν ἐν ἐνὶ τῶν σπηλαίων, ὅς τσαύτην ἐγκρατεῖαν ἀσκήσεως ἐνεδείξατο, ὡς καλύψαι τοὺς πάντας. Ζήσας γὰρ εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη, τὰ σάββατα καὶ τὰς Κυριακὰς μετελάμβανε μόνον. Τὰς δὲ νύκτας πάσας ἐστῶς ἔψαλλε· καθάπερ βασιλεὺς τῶν μελισσῶν, ἐν μέσῳ τῆς ἀδελφότητος οἰκήσας, τὸ ὄρος ἐκεῖνο ἐπόλισε, καὶ ἦν ἰδεῖν ἐκεῖ λοιπὸν παρ' ἐκάστῳ διαφόρους τῆς ἀσκήσεως πολιτείας. Τοῦτόν ποτε τὸν Ἐλπίδιον τὸν ὄντως τῇ ἐλπίδι χαίροντα, καὶ διὰ τὸν Χριστὸν τῇ θλίψει ὑπομένοντα, ψάλλοντα ἐν νυκτὶ, συμπυκνόντων ἡμῶν αὐτῷ, σκορπίος ἐπλήξεν· ὅς πατήσας αὐτόν, οὐδὲ μετέστη τῆς τοῦ σχήματος στάσεως, τοσοῦτον τῇ ὑπομονῇ ἀλογήσας τῆς κατὰ τὸν σκορπίον ὀδύνης. Μιᾶς δὲ πάλιν τῶν ἡμερῶν ἀδελφοῦ τινος κόμμα κατέχοντος κλήματος, τοῦτο λαβῶν ὁ μακάριος ἐν τῷ καθῆσθαι παρὰ τὴν ὄχθαν τοῦ ὄρους, ἔχωσεν ὡς φυτεύων, καίπερ ἐν οὐ καιρῷ θείῳ. Τοσοῦτον δὲ πύξθη καὶ γέγονεν ἄμπελος, ὥστε σκεπάζειν πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΖ΄.

Βίος Αἰνεσίου τοῦ ἁβδᾶ.

Τούτῳ τῷ ἀγίῳ ἀθλητῇ τοῦ Χριστοῦ συνετελειώθη καὶ ὁ αἰδιδιμος δοῦλος τοῦ Θεοῦ Αἰνέσιος, ἀνὴρ τις ἀξιόλογος, καὶ τῇ ἀσκήσει διαπρέψας.

ΛΕΦΑΛ. ΡΙ΄.

Αἰος Εὐσταθίου τοῦ ἁβδᾶ.

Καὶ Εὐστάθιος ἀδελφὸς τούτου ὁμότιμος, καὶ τοὺς ἀθλοὺς τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας ἐξανύσας προθύμως.

Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ὁ μακάριος Ἐλπίδιος ἤλασεν ἀπαθείας, ταριχεύσας τὸ σῶμα, ὡς ὄλον διαφάνεσθαι αὐτοῦ τῶν ὀστέων τὸ πῆγμα. Φέρεται δὲ καὶ τοῦτο ἐν τοῖς τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ διηγήμασιν παρὰ τῶν σπουδαίων αὐτοῦ μαθητῶν, ὅτι ἐν ὄλοις εἴκοσι πέντε ἔτεσιν οὐδέποτε ἐπὶ δύσιν ἐστράφη, καίτοι γε τοῦ σπηλαίου τῆς θύρας εἰς τὸ ὕψος τοῦ ὄρους ἐπικειμένης, οὐδὲ μετ' ἐξωρίαν τὸν ἥλιον ὑπὲρ κεφαλῆς τούτου γινόμενον ἴδεν ποτὲ κατὰ δύσιν κλίναντα, οὐδὲ τοὺς κατὰ δυσμὰς ἀνατέλλοντας ἀστέρους ποτὲ εἰθεάσατο ἐν τοῖς εἴκοσιπέντε ἔτεσιν. Οὗτος ὁ μέγας

ἀθλητῆς τῆς ὑπομονῆς ἀφ' οὗ εἰσῆλθον εἰς τὸ σπηλαίον, οὐ κατῆλθεν ἐκ τοῦ ὄρους μέχρις οὗτου ἐτάφη. Ταῦτα τὰ οὐράνια ἐγγχειρήματα τοῦ στεφανίτου καὶ ἀηττήτου παλαιστοῦ Ἐλπίδιου τοῦ νῦν ἐν παραδείσῳ διαιτωμένου μετὰ τῶν αὐτοῦ ὁμοίων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΘ΄.

Περὶ Σισινίου.

Τούτου τοῦ ἀθανάτου Ἐλπίδιου μαθητῆς γέγονεν Σισίνιος ὀνόματι, ἐξ οἰκετικῆς μὲν ὀρμώμενος τύχης, ἐλεύθερος δὲ κατὰ τὴν πίστιν, τῷ γένει Καππαδόκης. Δεῖ γὰρ καὶ τὰ γένη σημαίνειν πρὸς δόξαν τοῦ ἐξευγενίζοντος ἡμᾶς Χριστοῦ, καὶ εἰς τὴν μακαρίαν καὶ ἀληθινὴν ἀπάγοντος ἡμᾶς εὐγένειαν εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν. Χρονίσας τοίνυν παρὰ τῷ μακαρίῳ Ἐλπίδιῳ ὁ διάπυρος ἐραστής τῶν τῆς ἀσκήσεως ἀρετῶν Σισίνιος ἔκτον ἢ καὶ ἕβδομον ἔτος, καὶ ἐκμεμαθηκῶς τοῦ ἀνδρὸς τὰς ἀρετάς, καὶ τὸ καρτερόν τῶν τῆς ἀσκήσεως πόνων, εἰς ὕστερον οὗτος μνήματι ἑαυτὸν ἐγκαθεῖρξεν. Ἐπὶ τρία ἔτη σταθεῖς ἐν τῷ μνήματι, ἐν προσευχαῖς διετέλει, μὴ νύκτωρ, μὴ μεθ' ἡμέραν, μὴ καθίτας, μὴ ἀναπεσῶν, μὴ βαδίτας ἔξω. Οὗτος κατηξιώθη χάρισματος κατὰ δαιμόνων. Νυνὶ δὲ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὴν πατρίδα ἡξιώθη πρεσβυτερίου, συναγαγὼν ἀδελφότητα ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, τῇ μαρτυρίᾳ τῆς ἀπαθείας, διὰ τῆς σεμνῆς πολιτείας, καὶ τὸ ἑαυτοῦ ἄρβεν τῆς ἐπιθυμίας ἐλάσας, καὶ τὸ τῶν γυναικῶν θῆλυ τῇ ἐγκρατεῖᾳ φιμώσας, ὡς πληροῦσθαι τὸ γεγραμμένον· ἐν Φριστῷ Ἰησοῦ οὐκ ἔστιν ἄρσεν καὶ θῆλυ. Ἔστιν δὲ καὶ φιλόξενος καθ' ὑπερβολὴν, καίπερ ὢν ἀκτήμων, εἰς ἔλεγχον τῶν ἀμεταδότων πλουσίων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙ΄.

Περὶ Γαδδανᾶ.

Ἐγνων ἐγὼ γέροντά τινα Παλαιστίνιον Γαδδανᾶ ὀνόματι· ὅς τὸν ἄστεγον ἔζησε βίον τὸν πάντα τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον, εἰς τοὺς περὶ τὸν Ἰορδάνην τόπους. Τούτῳ ποτὲ τῷ μακαρίῳ ἐρημίτῃ Ἰουδαῖοι κατὰ ζῆλον ἐπιθέμενοι ἐν τοῖς περὶ τὴν Νεκρὰν θάλασσαν τόποις. ξίφος γυμνώσαντες κατ' αὐτοῦ ἐπῆλθον αὐτῷ. Συνέδη δὲ θαῦμα τοιοῦτον γενέσθαι. Ἐν τῷ τὸ ξίφος ἐπάραι, καὶ βουληθῆναι σπᾶσαι κατὰ τοῦ Γαδδανᾶ τὸν ὄλεθρον, ἀπεξηράνθη ἡ χεὶρ τοῦ τὸ ξίφος κατέχοντος· καὶ τοῦτο ἀπ' αὐτοῦ ἀναισθητῶς κατέπεσεν. Αὕτη ἢ παρὰ Θεοῦ βοήθεια σύμμαχος γέγονεν τοῦ ἀγίου Γαδδανᾶ, καὶ αὕτη ἢ ἀρετὴ τοῦ μακαρίου ἀνδρὸς ἕως ἔξω τοῦ βίου.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΑ΄.

Περὶ Ἡλίας.

Ἡλίας πάλιν ὀνόματι μονάζων εὐδοκιμώτατος ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις ἐν σπηλαίῳ κατέκει, σεμνοτάτου καὶ ἐνθέσμου βίου ὑπάρχων, τῇ ἐγκρατεῖᾳ καὶ τῇ εὐχῇ προσανεῖχεν, φιλοφρόνως πάντας ξενοδοχῶν τοὺς παραγινομένους. Μιᾶς οὖν τῶν ἡμερῶν ἀδελφῶν αὐτῷ ἐπεληλυθότων πλειόνων (τὴν γὰρ πάροδος δι' αὐτοῦ) ἐλείφθη ἄρτων· καὶ διομνύμενος ἔπεισεν ἡμᾶς, ὅτι Παρ' ὀλίγον ἐλιποθύμησα ἐπὶ τῇ σπάνει τῶν τροφῶν. Εἰσελθὼν οὖν ἐν τῷ κελλίῳ πάνυ περίλυπος τὸ πῶς εἰς τοὺς παραγενομένους πρὸς με τὸ τῆς ἀγάπης μέτρον ἀποπληρώσω, εὔρον τρεῖς ἄρτους μεγάλους νεαροὺς κειμένους, οὓς λαβὼν χαίρων παρέθηκα. Καὶ φαγόντων εἰς κόρον εἴκοσι ἀνδρῶν ἐπερίσσευσεν ὁ εἰς ἄρτος. Ἄρα οὖν τοῦτον ἐγὼ ἐχρησάμην ἐπὶ ἡμέρας εἴκοσι πέντε. Αὕτη ἢ χάρις μετὰ τοῦ φιλοξένου γέγονεν Ἡλίας, οὐ αἰ ἀμοιβᾶ τῶν πόνων παρὰ τῷ φιλανθρώπῳ Δεσπότη εὐτρεπιζόμεναι ὑπαρχουσιν.

et magis indifferentem, curarunt eum a superbia, A deducentes eum ad cognitionem suæ imbecillitatis, illum a dæmone superbiæ, et sanctis precibus suis in pristinam vitæ sanctitatem restituerunt.

CAPUT CVI.

Vita abbatis Elpidii.

In Amorrhæorum speluncis quæ sunt in Jericho, quas olim construxerant fugientes Jesum Nave, qui tunc populabatur alienigenas, in monte Luca fuit quidam Elpidius, Cappadox genere, postea autem dignatus presbyteratu monasterii quod illic est, factus a Timotheo chorepiscopo Cappadociæ, viro sufficientissimo. Is habitavit in quadam spelunca, et tantam in exercitatione ostendit continentiam, ut omnes obscuraret. Vixit enim viginti quinque annos, vespens solum Sabbatis et Dominicis; stans autem B totas noctes cantabat. Quem sicut apes regem suum, ita innumera multitudo fratrum secuta, illum montem ædificavit: licebatque illic videre apud unumquemque diversos modus vitæ exercitationis. Hunc aliquando Elpidium, et vere Elpidium, qui revera spegaudebat, et propter Christum sustinebat afflictionem, noctu psallentem nobis unacum eo psallentibus, pupugit scorpius: quem cum calcasset stans, non mutavit habitum corporis; tanta tolerantia nullum duxit rationem doloris quem inussit scorpius, Porro autem cum quodam die quidam frater teneret frustum sarmenti (154). id accepit sanctus dum sederet in margine montis, et infodit tanquam plantans, etsi non esset tempus; usque adeo autem crevit, et tam ampla vitis evasit, ut tegeret totam eccliam. C

CAPUT CVII.

Vita abbatis Ænesii.

Cum hoc sancto Dei athleta una etiam fuit consummatus inelytus Dei servus Ænesius, vir magnæ existimationis, et qui fuit insignis in exercitatione.

CAPUT CVIII.

Vita abbatis Eustathii (155).

Et ejus frater Eustathius et honore æqualis, promptoque et alacri animo exercens vitæ certamina.

Eo autem processit beatus Elpidius impatibilitate corpus macerans, ut tota ejus (159) ossium structura D perspicue pateret. Fertur autem hoc quoque in ejus virtutis narrationibus a studiosis ejus discipulis, quod totis viginti quinque annis non fuit conversus ad Occidentem; etsi speluncæ ostium esset positum in montis cacumine. Neque post horam sextam solem qui imminebat capiti, vidit unquam inclinantem ad Occidentem; neque stellas quæ in occasu oriuntur vidit viginti annis. Hic magnus athleta patientiæ, ex quo ingressus est speluncam, non descendit de monte donec fuit sepultus. Hæc sunt cœlestia facinora coronati et invicti athletæ Elpidii, qui nunc cum suis similibus degit in paradiso.

CAPUT CIX.

Vita abbatis Sisinnii.

Hujus discipulus Sisinnius nomine, qui prodiit quidem ex servili fortuna; fide autem liber, genere Cappadox. Oportet enim genera quoque significare ad gloriam Christi qui nos reddit claros genere, nempe deducit ad beatam et veram nobilitatem, nempe regnum cœlorum. Hic cum fuisset longo tempore apud beatum Elpidium acris athleta virtutum exercitationis, ut qui sex vel septem annis didicisset viri virtutes, et fortitudinem laborum in exercitatione, is postea seipsum inclusit monimento. In eo autem constitutus tres annos, perseveravit in orationibus, non noctu, non interdium sedens, non accumbens, non foras egrediens. Is assecutus est gratiam adversus dæmones. Nunc autem reversus in patriam, dignus est habitus presbyteratu; ab eo collecta fraternitate virorum et mulierum, dato testimonio impatibilitatis per honestam vitæ institutionem, et mascula expulsa sua cupiditate, et feminarum mollitiæ constricta continentia, adeo ut impleatur quod scriptum est: In Christo Jesu non est masculus et femina; non est servus, nec liber (*Galat. II*). Est autem etiam insigniter hospitalis, etsi careat possessionibus, in vituperium divitum qui minime imperliuntur.

CAPUT CX.

Vita abbatis Gaddana (157).

Novi ego senem quemdam Palæstinum genere, Gaddanam nomine, qui toto vitæ suæ tempore vixit absque tecto, vixit autem circa Jordanem. Hunc beatum cremitam, cum Judæi moti æmulatione, in locis quæ sunt circa mare Mortuum adorti, stricto gladio invasissent, accidit ut tale fieret miraculum. Dum ensem extolleret, et vellet Gaddanæ afferre interitum, exsiccata est manus ejus qui ensem tenebat, isque illi ita cecidit ut non sentiret. Hoc auxilium a Deo datum est beato Gaddana, et hæc victus beati viri usque ad finem vitæ.

CAPUT CXI.

Vita abbatis Eliæ.

Rursus quidam Elias monachus probatissimus, in iisdem locis habitabat in spelunca; et cum esset vitæ honestissimæ et in primis religiosæ, vocabat continentiam et orationi, omnes advenientes benigne excipiens. Quodam ergo die cum complures fratres ad eum accessissent, erat enim illac eis transeundum, ei panes defecerunt; juransque nobis affirmabat dicens: Propemodum sum exanimatus ob cibi penuriam. Ingressus ergo cellam mœrore animi confectus, quod nescirem quemadmodum in eos qui adventarant, implerem pro viribus mensuram charitatis, inveni tres recentes panes illic positos, quos lætus accepi et apposui. Cum autem viginti viri comedissent ad satietatem, superfuit unus panis. Eum autem cum sustulissem, usus sum eo viginti quinque diebus. Hæc domini gratia facta est cum hospitali Eliæ, cujus laborum remunerationes paratæ sunt apud benignum Dominum.

CAPUT CXII.

De Sabbatio.

Quidam sæcularis Sabbatius nomine, Jerichuntinus genere, cum haberet uxorem, propter Dei timorem adeo amavit monachos, ut ipse obiret cellas et omnem solitudinem noctibus, et in unoquoque monasterios foris poneret unum modium dactylorum, et oleum quod satis esset, propterea quod pane non vescantur qui in Jordane sunt exercitatores. Huic Monachorum exceptori (158), et commodæ mensæ pro continentibus structori, cum is quodam die tulisset sanctis quæ exercitationi erant necessaria, maligni æmulatione leo occurrit, inimico monachorum excitante immanem feram adversus ministrum monachorum, studente et illas privare refectione, et hunc suo proposito. Et cum fera eum comprehendisset a lapide unius ex monachis, suis unguibus eum protrusit et evertit. Sed qui docuit in Daniele leones jejuna, prohibuit ne eum qui servabat præcepta devoraret leo, esti valde esuriret. Quo factum est ut accepto senis asino recederet; qui enim huic vitam donaverat, feræ quoque famen sedavit.

CAPUT CXIII.

De Philoromo (159) presbytero.

Religiosissimum presbyterum Deique amantissimum Philoromum in Galatia convenimus, et cum eo longo tempore versati sumus, qui fuit vir exercitissimus. Is ortus quidem est ex matre serva, patre vero libero. Tantam autem virtutum nobilitatem ostendit in vilæ Christianæ institutione, ut etiam ipsi qui sunt in genere insuperabiles, ejus vitam angelis æqualem revererentur, et efficacem virtutem exerci-

A qui adhuc in hodiernum diem a calamo et charta non recessit, cum sit natus annum octogesimum. Dixit hic beatus: Ex quo sum initiatus et regeneratus ex Spiritu et aqua, usque in hodiernum diem, alienum panem gratis non comedi, sed eum qui ex propriis laboribus paratur: et coram Deo loquens (162) nobis persuadebat se ducentos quinquaginta solidos ex opere manuum suarum dedisse iis qui erant manci ac mutili, neque ulli unquam fecisse injuriam. Is pedestri itinere venit Romam usque ad orandum in martyrio sanctorum Petri et Pauli: pervenit autem etiam usque ad Alexandriam, cum vovisset, in martyrium venerandi athletæ Marci. Dignus autem, inquit, sum habitus, qui voti gratia bis propriis pedibus venirem Jerosolyma ad honoranda loca sancta, et ipse mihi suppeditavi impensas. Dicebat autem nobis, ut utilitatem ex eo caperemus: Non memini me unquam animo a Deo meo recessisse. Hujus beati Philoromi talia sunt certamina, et in his est invicta victoria, et beatorum laborum ei redditur finis, corona gloriæ immarcescibilis.

CAPUT CXIV.

Vita beati Severiani (163) et ejus uxoris.

In Ancyra Galatiæ, in ipso loco contigit mihi alloqui quemdam Severianum ex comitibus una cum ejus conjuge Bosphoria, nec eorum magnam habui experientiam. Ii quidem multa spe bona repleti sunt, et suos frustrantur filios, revera in futura intuentes. Suorum enim prædiorum reditus consumunt in egenos, habentes quatuor filios, et duas filias, quibus nullam possessionem (164) dederunt, præterquam iis quæ nupserant. Dicebant autem reliquis suis filiis: Post nostrum decessum omnia sunt vestra; quandiu autem sumus superstites, nos possessionum nostrarum fructus colligemus, eos distribuentes ecclesiis et monasteriis, et xenodochiis, et omnibus egentibus, quorum preces et vobis et nobis et filiis pro hac temporaria et laboriosa vitam æternam comparabunt (*Eccli. xxi, 6*). In quibus hoc quoque est eorum virtutis egregiæ. Cum esset magna fames, et quæ omnium hominum pervadebat viscera, illi tunc eas quæ tunc erant hæreses traduxerunt ad rectam opinionem. Nam cum in multis prædiis horrea sua aperuissent, ea præbebant in alimentum pauperum; adeo ut ex hac inexplicabili eorum benignitate in unam rectæ fidei consonantiam convenerint qui erant hæreticæ opinionis, Deo gratias agentes ob simplicem eorum fidei, et immensam beneficentiam. Alia autem exercitatio eorum erat admirabilis vestis eorum habitus erat maxime venerandus et parcus; eratque in eis magna et quæ dici nequit victus tenuitas; erant valde modici sumptus, alimentorum frugalitate contenti quantam vita requirebat; pietatem in Deum mirandum in modum exercentes; in agris degentes plurimo tempore, semper fugientes civitates, et vitia quæ ex eis oriuntur, ne ex jucunda cum turba conversatione tumultus civiles attraherent, et exciderent a Dei proposito. Propter hæc omnia horum beatorum rectæ vitæ facinora, hinc jam

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΒ'.

Περὶ Σαββάτιου.

Σαββάτιος ἀνόματι κοσμικός, τῷ γένει Ἰερικούντιος, γυναῖκα ἔχων, διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον τοσοῦτον ἐγένετο φιλομονάζων, ὡς κυκλεύειν τοῦτον ἀνά τὰς κέλλας, καὶ τὴν ἔρημόν πάσαν ἐν ταῖς νυξίν. Καὶ καθ' ἑκάστην μονὴν λάθρα ἔξω τιθέναι φοινίκων μύδιον ἓνα, καὶ λαχάνων τὸ αὐταρκές, διὰ τὸ μὴ ἐσθλίνειν ἄρτον τοὺς ἀσκητὰς κατὰ τὸν Ἰορδάνην. Τούτῳ δὲ τῷ δεξιωτῇ τῶν μοναχῶν, καὶ εὐτραπέζῳ τῶν ἐγκρατῶν, μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἀποκομίσαντι τοῖς ἀγίοις τὰ τῆς ἀσκήσεως ἐπιτήδεια, ζήλην τοῦ πονηροῦ τούτῳ λέων ὑπήντησεν, τοῦ ἐχθροῦ τῶν μοναχῶν τὸν ἀνήμερον θῆρα κατὰ τοῦ διακόνου αὐτῶν ἐξεγείραντος, στέρησαι σπουδάζοντος κάκεινοις τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ τοῦτον τῆς προθέσεως. Καὶ καταλαβὼν αὐτὸν ὁ θῆρ ἀπὸ σημείου ἐνὸς τῶν μοναχῶν, τῇ ἰδίᾳ δρακί ὤσεν αὐτὸν, καὶ κατέστρεψεν. Ἄλλ' ὁ ἐπὶ τοῦ Δανιὴλ διδάξας νηστεύειν τοὺς λέοντας, καὶ τοῦτον τῆς τοῦ φιλεντόλου θοίνης ἐκώλυσεν σφοδρῶς πεινῶντα τὸν λέοντα. Ἐξ ὧν τὸν ὄνον τοῦ γέροντος λαβὼν ἀνεχώρησεν, ὁ γὰρ τούτῳ τὴν ζωὴν χαρισάμενος, καὶ τοῦ θηρὸς τὴν πείναν παρεουθήσατο.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΓ'.

Περὶ Φιλορώμου.

Περιετύχομεν ἐν Γαλατίᾳ καὶ συνεχρονίσασμεν μακρῷ χρόνῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ πρεσβυτέρῳ Φιλορώμῳ, ἀνδρὶ ἀσκητικωτάτῳ καὶ καρτερικωτάτῳ. Ὃς ὄρμητο μὲν ἐξ οἰκέτιδος μητρὸς ἐλευθέρου δὲ πατρός. Τοσαύτην δὲ εὐγένειαν ἐνάρετον εἰς τὴν κατὰ τὸν Χριστὸν ἐνεδείξατο πολιτείαν, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀνικήτους ἐν γένει αἰδεῖσθαι αὐτοῦ τὴν ἰσάγγελον ζωὴν, καὶ τὴν τῆς ἀσκήσεως ἐνεργὸν ἀρετὴν. Οὗτος ἀπετάξατο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουλιανοῦ τοῦ δυσωνόμου βασιλέως, καὶ μεταπαρῶρησίας διελέχθη τούτῳ δυσσεβεῖ ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς ὁ Φιλώρωμος· ὃν ξυρισθῆναι ἐκέλευσεν, καὶ ὑπὸ παιδαρίων ἐντονώτατα κοσσισθῆναι. Ὃς ἐγκατερήσας τῷ πράγματι, καὶ χάριτας αὐτῷ ὡμολόγησεν, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο. Τούτῳ ἐπέθετο τῷ γεννάτῳ ἐν προσιμίῳ ὁ τῆς πορνείας πόλεμος καὶ τῆς γαστριμαργίας, ὡς ἔλεγεν· ὃς τυραννήσαν τὸ πάθος ἐξήλασεν· καθάπερ πυρκαϊὰν ἄμετρον ὕδατι λάθρῳ κατασβέσας ἄκρας ἐγκρατείας ὄρω, σιδηροφορίᾳ τε, καὶ ἐγκλεισμῷ, καὶ ἀποχῇ βρωμάτων καὶ σιτίνου ἄρτου, καὶ ἀπαξαπλῶς πάντων τῶν ἐφομένων διὰ πυρὸς, διακατερήσας ἐν τούτοις ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτεσιν. Ὅστις ταῦτα ὑπερνικήσας τὰ ἄτακτα πάθη, ἦσεν τὸν ἐπινίκιον ὕμνον τῷ Χριστῷ· Ὑψώσω σε, Κύριε, ὅτι ὑπέλαθές με, καὶ οὐκ εὐφρανάς τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. Οὗτος ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας διαφόρως πολεμηθεὶς ἐνεκατέρησεν ἐν ἐνὶ μοναστηρίῳ τεσσαράκοντα ἔτη. Ἀφηγεῖτο δὲ οὗτος, ὅτι Ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο ἔτη οὐδεμιᾶς ὀπίρας ἠψάμην. Δειλίας δὲ ποτὲ με, φησὶ, πολεμησάσης εἰς ἄκρον, ὡς καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐκφοβὸν γίνεσθαι, πρὸς τὸ ταύτης περιγενέσθαι, μνήματι ἑαυτὸν καθείρξεν ἐπὶ ἔτη ἕξ. Καὶ ταύτης περιεγένετο τὸν ἐξ ἐπαφῆς πόλεμον πολεμήσας μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ τὴν δειλίαν τούτῳ ἐπάγοντος. Τούτου τοῦ ἀοιδίμου πάνυ ἐκχέδεται ὁ μακάριος Βα-

Α σίλειος ἐπίσκοπος, ἠδόμενος αὐτοῦ τῇ αὐστηρίᾳ, καὶ τῇ στυφότητι, καὶ προσεχείῃ τοῦ ἔργου· ὃς εἰσέτι καὶ νῦν τοῦ καλάμου καὶ τῆς τετράδος τοῦ γράφειν οὐκ ἐνεχώρησεν, ὀγδοηκοστὸν που ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας. Οὗτος ἔφησεν ὁ μακάριος, ὅτι ἀφ' οὗ ἐμυσταγωγῆθη καὶ ἀνεγεννήθη ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας, ἄρτον ἀλλότριον δωρεᾶν οὐ βέβρωκεν παρά τινι, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων πόνων, καὶ ἐπὶ Θεοῦ ἡμᾶς ἔπεισεν, ὅτι διακόσια πενήκοντα νομίσματα ἐκ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ λελωθμένοις δέδωκεν, ἀδικήσας οὐδένα οὐδέποτε. Ὃς πεζῇ τῇ πορείᾳ καὶ μέχρις αὐτῆς Ῥώμης ἀπῆλθεν, εὐξόμενος εἰς τὸ ἀγιώτατον μαρτύριον τῶν μακάρων καὶ ἱερῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ Πέτρου καὶ Παύλου. Ἐφθασε δὲ καὶ μέχρις Ἀλεξανδρείας, εὐξόμενος εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ τιμίου ἀθλητοῦ Μάρκου. Κατηξιώθη δὲ, ἔφη, χάριν εὐχῆς, καὶ δεύτερον ἐν Ἱεροσολύμοις εἰς τιμὴν τῶν ἁγίων τόπων ἰδίῳις ἀπελθὼν ποσίν, καὶ ἀναλώμασιν ἑαυτῷ ἐπαρκέσας. Ἐλεγεν δὲ ἡμῖν οὗτος αὐτὸς χάριν τοῦ ἡμᾶς ὠφελθῆναι, ὅτι Οὐ μέμνημαί ποτε ἀποστάς κατὰ νοῦν τοῦ Θεοῦ μου. Ταῦτα τὰ ἄθλα τοῦ μακαρίου Φιλορώμου, καὶ ἐν τούτοις ἡ ἀήττητος νίκη· καὶ αὐτῷ ἀποδέδοται τῶν μακαρίων πόνων τὸ πέρας, ὁ ἀμαράντινος τῆς δόξης στέφανος.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΔ'.

Περὶ Σευηριανοῦ.

Ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, περιετύχον Σευηριανῷ τινι λαμπροτάτῳ ἀπὸ κομήτων ἅμα τῇ τούτου ἐλευθέρᾳ Βοσπορίᾳ· ὧν καὶ μικρὰν πείραν ἔσχον· οἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον ἐλπίδων χρηστῶν ἐπληρώθησαν, ὡς καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν παρλογίσασθαι, ἔργῳ τὰ μέλλοντα βλέποντες. Τὰς γὰρ προσόδους τῶν χωρίων ἀναλίσκουσιν εἰς τοὺς δεομένους, ἔχοντες τέσσαρας υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας, οἷς οὐδὲ κτῆμα ἐδίδοσαν, παρεκτὸς τῶν γαμηθειῶν· λέγοντες τοῖς λοιποῖς τῶν τέκνων, ὅτι Μετὰ μὲν ἡμετέραν ἀποβίωσιν πάντα ἐστὶν ὑμέτερα, ἐν ᾧ δὲ περιεσμην, τοὺς καρποὺς τῶν κτημάτων ἡμεῖς κοιμισόμεθα διανέμοντες ἐκκλησίαις, καὶ μοναστηρίοις, καὶ ξενοδοχείωις, καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις· ὧν αἱ εὐχαὶ καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν, ὦ τέκνα, τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀντὶ τῆς προσκαίρου ταύτης καὶ ἐπιπόνου παρέξουσιν. Καὶ τοῦτο δὲ αὐτοῖς ἐνάρετον ὑπῆρξεν· λιμοῦ γενομένου μεγάλου, καὶ κατὰ σπλάγγων χωροῦντος πάντων ἀνθρώπων, τότε ἐκεῖνοι τὰς αἰρέσεις τὰς ἐκεῖσε εἰς ὀρθοδοξίαν μετήνεγκαν. Ἐν πολλοῖς γὰρ χωρίοις τοὺς σιτοβολῶνας ἑαυτῶν ἀνοίξαντες παρέθηκαν εἰς διατροφὴν τοῖς πεινῶσιν. Ὡς ἐκ τῆς τούτων ἀφάτου φιλοανθρωπίας εἰς μίαν συμφωνίαν τῆς ὀρθῆς πίστεως συνελθεῖν τὰς αἰρέσεις, δοξάζοντας τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ τούτων ἀπλῇ πίστει καὶ ἀμέτρῳ εὐποιίᾳ. Ἡ δὲ ἄλλη ἀσκησις τούτων θαυμασία, σχῆμα σεμνότατον καθ' ὑπερβολὴν, λιτότης ἐσθῆτος καὶ εὐτέλεια παρ' αὐτοῖς πολλὴ καὶ ἀνεκφραστός. Ὀλιγοδάπανοι σφόδρα λιτότητι τροφῆς ἀποχρῶμενοι ὅσον τὸ ζῆν ἀπαιτεῖ· ἐξασκοῦντες τὴν εἰς Θεὸν σωφροσύνην ὑπερφυῶς· τὸ πλεῖστον τῶν χρόνων ἐν ἀγροῖς διαιτώμενοι, ἡδιστα μᾶλλον τῇ ἡσυχίᾳ προσομιλοῦντες· φεύγοντες αἰεὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς ἐκ τούτων τικτομένας κακίας· μήποτε τῷ συνασμενισμῷ τῶν ὄχλων σπάσσωσι τὶ τῶν

θορύβων τῶν πολιτικῶν, ἐκπίπτοντες τῆς ἐνθέου A
προθέσεως. Διὰ τοι ταῦτα πάντα τὰ κατορθώματα τῆς
ἐναρέτου πολιτείας τούτων τῶν μακαρίων ἐντεῦθεν
ἤδη βλέπουσι τοῖς νοητοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ ἡτοιμασμένα
αὐτοῖς παρὰ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΕ'.

Περὶ τοῦ ἐλεήμονος μοναχοῦ.

Ὅμοίως ἐν ταύτῃ τῇ πόλει εὗρήκαμεν μονάζοντα,
χειροτονίαν μὲν πρεσβυτέρου μὴ καταδεξαμένῳ
δέξασθαι, ἀπὸ στρατείας ἡγμένον ὀλίγου χρόνου. Ὅς
εἰκοστὸν ἔτος ἄγων ἐν ἀσκήσει ταύτην εἶχε τὴν πο-
λιτείαν· παραμένει μὲν τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως
ἀνδρὶ ἀγιωτάτῳ. Τοσοῦτον δὲ ἐστὶ φιλόανθρωπος καὶ
ἐλεήμων, ὡς καὶ τὰς πόλεις περιέναι, καὶ ἐλεεῖν
τοὺς δεομένους. Οὗτος οὐκ ἀμελεῖ οὐ φυλακῆς, οὐ
νοσοκομείου, οὐ πτωχείου, οὐ πλουσίου, οὐ πένητος, B
ἀλλὰ πᾶσιν ἐπικουρεῖ· τοῖς μὲν πλουσίοις λόγους
εὐσπλαγχνίας παρέχων καὶ ἐλέους, ὡς ἀσπλάγχνοις
καὶ ἀνελεήμοσιν· τῶν δὲ ἐνδεῶν φροντίζων ἐκάστου
τὰ πρὸς τὰς χρείας· τοὺς μαχομένους εἰρηνεύων,
τοῖς γυμνοῖς χορηγῶν ἐνδύματα, τοῖς ἀσθενούσι τὰ
ἀλεξιτήρια πρὸς θεραπείαν. Οἷα δὲ φιλεῖ γίνεσθαι ἐν
πάσαις ταῖς πόλεσι ταῖς μεγάλας, ἐστὶ καὶ ἐν αὐτῇ.
Ἐν γὰρ τῇ στοᾷ τῆς ἐκκλησίας πλῆθος τῶν λωδῶν
ἐστὶ κατακείμενον, ἐραμιζόμενον τὴν τροφήν τὴν
ἐφήμερον, τῶν μὲν ἀγάμων, τῶν δὲ γεγαμηκότων.
Συνέβη οὖν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐν νυκτὶ τίκτειν ἐνὸς
τούτων τὴν γυναῖκα ἐν τῇ στοᾷ, καὶ τοῦτο ἐν χει-
μῶνι. Βοώσης οὖν αὐτῆς, καὶ κεντουμένης ὑπὸ τῆς
ἀφορήτου ἐκείνης ὀδύνης, ἐπήκουσεν τῆς ὀλολυγῆς
ὁ μακάριος οὗτος προσευχόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, C
καὶ καταλείψας τὰς συνήθεις οὗτοῦ προσευχὰς, ἐξελ-
θὼν ἐπίδωκε, καὶ μηδένα εὐρῶν τὸν ταύτῃ παραστησό-
μενον ἐν τῇ ἀνάγκῃ ἐκείνῃ, αὐτὸς ἰατρίνης τόπον
ἐπέσχεν, οὐ βδελυζόμενος τὸ μῦθος τὸ παρακολου-
θοῦν ταῖς τιχτούσαις τῶν γυναικῶν, ἀναισθησίαν
αὐτῷ χαρισμένης τῆς βαθυτάτης ταύτης ἐλεημοσύ-
νης τῆς παρ' αὐτοῦ γεγεννημένης. Τούτου μὲν τοῦ
φιλοχρίστου τὸ εἶδος τῶν ἱματίων, ὧν περιδέδληται,
οὐκ ἐστὶν ἄξιον ὀβολοῦ. Τὸ δὲ βρώμα τῶν ἱματίων
ἀμφήσιτον· πυκτίῳ ἐγκύψαι οὐ καρτερεῖ, τῆς φι-
λάνθρωπίας αὐτὸν ἀπελευνούσης τῶν ἀναγνωσμά-
των. Βιβλίον ἐάν τις αὐτῷ χαρίσῃται τῶν ἀδελφῶν,
παραχρῆμα τοῦτο πιπράσκει, τοῖς ἐνδεομένοις δὲ τὸ
τίμημα διανεμῶν, ἐπιλέγων τοῦτο τοῖς ἐπισκῆπτουσι,
διὰ τί ταῦτα πωλεῖ, ὅτι Ἦόθεν ἔχω μου πείσαι τὸν
διδασκαλον, ὅτι τὴν τέχνην αὐτοῦ μεμάθηκα ἀκρι- D
βῶς, ἐάν μὴ αὐτῷ ἐκείνῳ καταχρήσωμαι εἰς τὸ τῆς
τέχνης κατόρθωμα; Ὁ ἀθάνατος οὗτος ἐν ταύτῃ πα-
ραμείνας τῇ πράξει ἄχρι τῆς δεῦρο ἀειθαλῆς μνήμης
ὄνομα πάσῃ τῇ περιόχῃ ἐκείνῃ κατέλιπεν, αὐτὸς
τὴν αἰώνιον χαρὰν ἐν τῇ τῶν οὐρανῶν βασιλείᾳ καρ-
πούμενος· ἀπολαμβάνων τῶν μακαρίων πόνων τὰ
ἄξια ἔπαθλα· πεινῶντας θρέψας ἐνθάδε, καὶ γυ-
μνοῖς περιόλαια χαρισάμενος, νυνὶ παρὰ τῷ μισθ-
αποδότῃ τῶν καλῶν ἔργων παντοδαπῆς τρυφῆς ἀπο-
λαύων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΖ'.

Βίος τοῦ ἀββᾶ Βησαρίωνος.

Ἐγένετό τις γέρον ἀκτῆμων καὶ ἐλεήμων, ἀββᾶ

Βησαρίων ὀνόματι. Οὗτος κατελθὼν εἰς κώμην τινὰ,
ἔδεν γυμνὸν πτωχὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ τεθνηκότα. Αὐτὸς
δὲ ἕνα χιτῶνα φορῶν, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν παρά-
δοσιν, καὶ μικρὸν μαφόριον· οὐδὲν γὰρ ἐκέκτητο
πλὴν τούτου τοῦ ἀναγκαίου σκεπάσματος. Εἶχεν δὲ
καὶ μικρὸν εὐαγγέλιον ὑπὸ τὴν μάλην ἀεὶ, πρὸς ἔλεγ-
χον ἑαυτοῦ τοῦ διαπαντός ὑπακούειν τῇ Δεσποτικῇ
φωνῇ, ἢ μᾶλλον ἔργῳ κατορθωθέντα τὸν λόγον ἐπιφε-
ρόμενος. Τοιαύτη γὰρ ὁ ἀνὴρ ὑπερβολῇ βίου χρησά-
μενος, ἀνεπαισχύντως ὡς ἐπίγειος ἄγγελος τὴν ἐπου-
ράνιον ἐν νόμῳ διήνυσεν πορείαν. Οὗτος οὖν ἑωρακῶς
τὸ λείψανον, εὐφυῶς τὸ μαφόριον ἀποφορτωσάμενος,
ἐναπέθετο τῷ τεθνηκότι. Καὶ πάλιν ὀλίγον βαδίσας,
δεομένῳ γυμνῷ συνήντησεν· καὶ διακρινόμενος ἔστη
καθ' ἑαυτὸν λογιζόμενος οὕτως· Πῶς ἐγὼ μὲν, ὁ δὴ-
θεν ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ, ἱμάτιον περικείμεαι, ὁ
δὲ ἐμὸς ἀδελφὸς ψύχει καταπήγνυται; Εἰ τοίνυν ἐάσω
τούτον λιποψυχῆσαι, θανάτου πάντως αἴτιος τῷ
πλησίον γενήσομαι. Τί οὖν; ἀποδυσάμενος μερίσω,
τὸν χιτῶνα κόψας, ἢ τὸ πᾶν τῷ κατ' εἰκόνα Θεοῦ
δώσω; Ἀλλὰ τί χρήσιμον ἐμοί τε κἀκείνῳ τὸ σχιζό-
μενον μέρος; Καὶ διακριθεὶς ἔφη· Μὴ βλάβη τις
ἡμῖν, εἰ πλέον ποιήσωμεν τῆς ἐντολῆς; Τοιγαροῦν ὁ
γεναιὸς οὗτος ἀθλήσας, προθύμως καλεῖ τὸν πτωχὸν
εἰς τὸν πυλῶνα, καὶ τοῦτον ἐνδεδυμένον ἀπολύσας,
ἔστη γυμνός, ἑαυτὸν ταῖς χερσὶ περισκέπων, ὀκλάσας
καὶ ὑποκαθήμενος, μόνον ἔχων τὸν πλουσιοποιὸν
λόγον ὑπὸ τὴν μάλην. Κατ' οἰκονομίαν δὲ τούτου παρ-
ιόντός ὁ ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἐπέγνω τὸν γέροντα, καὶ
πρὸς τὸν ἐχόμενον σύμμαχον εἶπε· Βλέπε ἐκεῖ οὐκ
ἐστὶν ὁ γέρον ἀββᾶ Βησαρίων; τοῦ δὲ φήσαντος,
Ναί· καταβάς ἐκ τοῦ ζώου ταχέως, ἠρώτησεν τὸν
ἄγιον, ὅτι Τίς σε ἐξέδυσεν; Ὁ δὲ τῇ δεξιᾷ προσενεγ-
κὼν τὸ εὐαγγέλιον, τοῦτο, φησὶν, ἐξέδυσέν με. Πα-
ραχρῆμα δὲ τὸ ἑαυτοῦ ἱμάτιον ὁ ἐπὶ τῆς εἰρήνης
ἀποδυσάμενος, τὸν τέλειον στρατιώτην ἐνέδυσεν. Καὶ
ἀπαθῶς φορέσας τὴν ὡς μικρὰν ἐσθήτα τῶν μοναχῶν
τοῦ κόσμου ἀνεχώρησεν ἀφανῆς, τούτου τὴν πολιτείαν
ἑωρακῶς, ἐκκλίνων τὸν ἔπαινον, τὴν παρὰ τοῦ
κρυπτοῦ τιμὴν ὁ κρυπτόμενος ἀναμένων. Ὁ αὐτὸς
οὗτος μετὰ τὸ κατωρθωκέναι πᾶσαν εὐαγγελικὴν
ἐντολήν, μηδὲ ἔχων τοῦ κόσμου τούτου ἔτι κατὰ διά-
νοιαν, πρὸς ἐντελεστέραν τῆς θείας ἀποφάσεως ἐργα-
σίαν, ἐν παρόδῳ πτωχὸν ἑωρακῶς, ὁρομαίως εἰς τὴν
ἀγορὰν ἀπῆλθεν, ἐνθα στάς ὀλίγον, τόμον εὐαγγελίου
διαπέπρακεν. Μεθ' ἡμέρας οὖν ὁ σὺν αὐτῷ μαθητῆς,
ἀββᾶ Δουλᾶς λεγόμενος, ἠρώτησεν τὸν γέροντα,
λέγων, ὅτι Τί γέγονεν τὸ μικρὸν βιβλίον, ἀββᾶ;
πρὸς ὃν ἡσύχως ὁ γέρον σεμνὸν καὶ χαριέστατον
ῥῆμα λίαν ἐφθέγγετο, φάσκων οὕτως· Μὴ λυποῦ,
ἀδελφέ· ἵνα γὰρ ἐκεῖ παρόρησίαν ἔχωμεν, αὐτὸν τὸν
λόγον ἐπίωλησα διὰ τὴν ὑπακοὴν τὸν ἀεὶ λέγοντά μοι·
Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δός πτωχοῖς. Εἰσὶν
δὲ καὶ ἄλλα· πράξεις πάμπολλαι ἐνάρεται τοῦ μεγάλου
τούτου Πατρός· μεθ' οὗ καὶ ἡμεῖς μέρος ἔχειν
καταξιοθῶμεν, χάριτι τοῦ Χριστοῦ. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΖ'.

Περὶ Μελάνης.

Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην καὶ γυναικῶν ἀνδρείων

intelligentibus oculis aspiciunt æterna bona quæ parata sunt a Dei gloria.

CAPUT CXV.

Vita Eleemonis monachi.

Vidimus in hac civitate monachum, qui ordinem presbyteratus suscipere recusavit. Venerat autem ad tale propositum post militiam exigui temporis. Is vigesimum annum agens in exercitatione, hoc habuit vitæ institutum ut permaneret apud civitatis episcopum virum sanctissimum. Est autem adeo benignus et misericors, ut etiam urbes circumeat, et misereatur eorum qui indigent. Is non negligit custodiam, non nosocomium, non ptochium, non divitem, non pauperem; sed fert opem omnibus: apud divites quidem, ut immites et immisericordes, verba faciens de misericordia, unicuique autem ex indigentibus providens quæ sunt necessaria, eos qui pugnant pacificans, nudis suppeditans indumenta, ægrotis medicamenta afferens ad curationem. Quod autem solet fieri in omnibus magnis civitatibus, in ea quoque fiunt; in porticu enim ecclesiæ jacet multitudo mancorum ac mutilorum, quotidianum victum emendicantium; qui partim quidem uxores non duxerunt, partim vero etiam duxerunt. Quodam ergo die accidit ut unius horum uxor pareret in porticu, et in ipsa hieme; ea ergo clamante cum ab illo intolerabili dolore pungeretur, audivit hic beatus ululatum, orans in ecclesia; et relictis sibi consuetis precibus, egressus respexit; et cum neminem invenisset qui illi adesset in hac necessitate, ipse functus est vice obstetricis, non abhorrens fastidium quod consequitur mulieres parientes, mulierum insensibilitatem ei fargiente hac profundissima eleemosyna. Atque vestium quidem quibus est indutus pretium non est unius oboli; cibus autem contendit cum vestibus: libello autem non sustinet incumbere, a lectionibus eum abducente clementia. Si quis sex fratribus ei librum donaverit, eum statim vendit, et distribuit pauperibus. Iis autem qui sciscitabantur: Cur hæc vendis? dicebat: Qui possum meo persuadere magistro me ejus artem accuarte didicisse, nisi illo ipso usus fuero ad artem recte exercendam? Hic immortalis cum in hac actione hucusque permansisset, perpetuo germinans memoriæ nomen reliquit illi quæ est circumcirca regioni. Ipse fruens æterno gaudio in regno cœlorum, recipiens digna præmia beatis laboribus: et qui esurientes hic nutriit, et nudis dedit vestimenta, nunc apud bonorum operum remuneratorem fruitur omne genus deliciis.

CAPUT CXVI.

Vita abbatis Bisarionis (165).

Fuit quidam senex, possessionibus carens, et misericors, nomine Bisarion. Is cum venisset in quemdam vicum, vidit mendicem nudum in foro mortuum, unam quidem ferens tunicam convenienter evangelicæ traditioni, et parvum superhumerali; nihil enim possidebat præter hoc necessarium tegu-

¹ Simile dictum cap. seq.; et sup., apud Pelag., *Serapionis*.

mentum. Habebat autem semper quoque parvum Evangelium sub axilla, aut ad sui faciendum periculum num perpetuo voci Domini obediret, aut potius gestans sermonem quem erat opere executus. Tam admirabili enim vita usus est hic vir, et citra ullum dedecus, ut perinde ac terrestris angelus cœleste iter legitime peregerit. Hic ergo cum vidisset reliquias, se protinus exuens superhumerali, eo induit mortuum. Et rursus cum parum processisset, nudo egenti occurrit, et stetit apud se disceptans, et sic ratiocinans: Quomodo ego quidem, qui mundo renuntiavi, veste induor, frater autem meus algore concrevit? si ergo ego eum si vero exanimari, ero omnino causa mortis proximo. Quid ergo, exuens seindam, et partem distribuam, an totum dabo ei qui est factus ad Dei imaginem? Sed quid mihi et illi erit utilis pars quæ scinditus? Et cum apud se disceptasset, dixit: Damnine aliquid patiemur, si plus quam sit præceptum faciamus? Generosus itaque hic athleta prompto et alacri animo vocat pauperem in vestibulum; et cum eum dimisisset indutum, stetit nudus, se operiens manibus, genua flectens et subsidens; solum habens sub axilla verbum quod facit divites. Ejus autem consilio et providentia transiens quidam irenarcha (166), agnovit semen; et dixit proximo suo socio: Respice illuc; non est hic senex abbas Bisarion? Cum is autem dixisset: Maxime; de equo descendens rogavit sanctum, dicens: Quis te exuit? Ille vero dextera protendens Evangelium, Hoc, inquit, me exuit. Statim autem se sua veste exuens irenarchæ, perfectum militem induit, et protinus gestans veluti quamdam parvam vestem monachorum, a mundo latens recessit; declinans laudem ejus qui suum vidisset vitæ institutum, eum qui est ab occulto honorem celando expectans. Hic ipse postquam omne præceptum evangelicum recte esset executus, cum nihil hujus mundi amplius haberet in animo, ad divinorum dictorum perfectiorem executionem, cum ni transitu vidisset pauperem, cursu in forum contendit: ubi cum paulisper constitisset, vendidit Evangelium. Paucis igitur post diebus, qui cum eo erat abbatis discipulus, Dulas nomine, rogavit senem, dicens: Quid parvo libello factum est, o abba? Cui senex placide verbum pulchrum admodum et valde scitum est locutus, sic dicens: Ne tristitia afficiaris, o frater; nam ut illic habeamus fiduciam, propter ebedientiam vendidi ipsum sermonem, qui mihi semper dicebat: Vende quæ habes, et da pauperibus (*Marc. x; Lucæ xviii*). Sunt autem aliæ quoque res plurimæ ex virtute gestæ hujus magni Patris, cum quo nos quoque digni habeamur habere partem, gratia Christi. Amen.

CAPUT CXVII.

Vita beatæ Melianæ (167).

Necessarium autem existimavi, virilium quoque et honestarum mulierum meminisse in hoc libro, quibus Deus æqualia donavit præmia viris qui ex vir-

libel. vi, num. 5; Ruff., l. iii, num. 70, nomine

tute vitam egere, et ipsis reddidit coronam eorum qui ipsi placerunt, ne molles teneræque reddantur quæ sunt socordiores, et prætextum quærant et excusationem, tanquam quæ sint imbecilliores ad certamina virtutis, et ad honestam vitam ogendam. Atque multas quidem vidi pias ac religiosas, et plurimas virtutis ergo conveni et virgines et viduas; inter quas erat etiam beatissima Melania Romana (168), quæ fuit quidem filia Marcelli consularis (169), uxor cujusdam viri qui erat in magna auctoritate, cujus nominis non recte memini. Hæc cum esset vidua, agens annum vigesimum secundum (170), divino amore digna fuit habita; et nemini quidquam dicens (prohibebatur enim iis temporibus, Valente tenente imperium) cum curasset ut filii sui nominaretur tutor ipsa acceptis suis mobilibus, et in navem injectis cum aliquot famulis et ancillis, cursu navigavit Alexandriam; et cum illic res suas vendidisset, et in aurum minutum convertisset, ingressa est in montem Nitriæ, sanctos Patres conveniens, Pambo, et Arsisium (171), et Serapionem magnum, et Paphnutium Scetiotem, et Isidorum confessorem episcopum Hermipolis, et Dioscurum; et versata est apud eos circiter annum dimidium, obiens solitudinem, et videns omnes sanctos. Post hæc autem cum Augustalis Alexandriæ relegasset Isidorum, et Pissimum, et Adelphium (172), et Paphnutium, et Pambo, et inter eos etiam Ammonium Parotium seu unam habentem auriculam, et duodecim episcopos, et presbyteros et clericos, et anachoretas, ut essent omnes numero centum viginti sex, in Palæstinam circa Diocæsaream, ipsa eos est secuta, eis ex suis propriis pecuniis subministrans, in necessitatibus sumptuum atque omnibus suppeditans. Cum autem prohiberentur ministri, ut narrabant (conveneram enim sacrum Pissimum, Isidorum, et Paphnutium, et Ammonium), hæc fortis mulier induta servili carcella (173), vespere eis furebat quæ erant ad usum necessaria. Cum autem id cognovisset consularis Palæstinæ, et vellet sinum suum implere, speravit fore ut eam terreret (174); eamque retentam coniecit in carcerem, ignorans ejus libertatem. Hæc autem significat ei, dicens: Ego illius quidem fui filia, hujus vero uxor qui in terra fuit genere clarus, nunc autem sum Christi ancilla. Neque meum vilem habitum despexeris, possum enim me, si velim, extollere; nec potes me terrere, neque ex rebus meis aliquid accipere; ne ergo forte ignorans in aliquod crimen incidas, quænam sim tibi declaravi. Oportet enim adversus stolidos, tanquam cane et accipitre uti animi elatione, et in tempore eorum superbiæ in ipsos immittere. Tunc certe judex cum hæc accepisset, se excusavit, est eam adoravit, et jussit eam absque ullo impedimento cum sanctis viris versari.

CAPUT CXVIII.

Vita Ruffini (175) presbyteri.

Hæc, postquam hi fuerunt revocati, monasterio ædificato Jerosolymis, viginti septem annos versata

A est in Jerusalem, habens conventum virginum quinquaginta.

Cum qua vixit etiam nobilissimus et moribus simillimus et fortissimus Ruffinus ex Aquileia civitate Italiæ, qui postea dignus est habitus presbyteratu, quo non est inventus inter homines nec docti renece mitior. Viginti autem et septem annis excipiebant eos qui veniebant Jerosolyma voti causa, et episcopos, et monachos, et virgines et matrimonio junctos, et illustres et privatæ conditionis, ei omnes qui adventabant suis fovebant expensis. Juverunt quoque schisma (176) quod Paulinum sectabatur, circiter quadringentorum virorum vitam monasticam agentium; et omnem hæreticum ex Pneumatomachis, hoc est ex iis qui bellum gerunt adversus sanctum Spiritum persuasum introduxerunt in Ecclesiam; et clerum qui erat in eo loco, et donis et alimentis honorantes, sic vitam transegerunt, neminem offendentes, sed omnem propemodum orbem terræ juvantes.

Atque de admirabili quidem et sancta muliere Melania superius quidem narraui attingendo leviter; nihilo secius autem reliqua, vel potius ea quæ tenco memoria de ejus virtutibus, adtexam oratione, nempe inenarrabilem religiosissimæ mulieris beneficentiam, per quam cum beatum incorruptionis indumentum suis texuisset laboribus, et quæ non potest marcescere gloriæ coronam, suis pecuniis, proprio suo capiti fabricata esset et induisset, cum multa fiducia hinc excessit ad Dominum. Me ergo incipientem narra præclara hujus beatæ facinora, si volo dicere quæ scio, tempus deficiente. Quantam quidem opum materiam ea consumpsit in egentes, cœlesti correpta desiderio, non arbitror flammam ignis, si incopiosam inciderit materiam, tantam posse exurere. Hoc autem non est meum solum narrare, sed etiam eorum qui Persidem et Britanniam, et omnes habitant insulas. Beneficiorum enim et largitionum hujus immortalis femine non Occidens, non Oriens, non Septentrio fuit expers, nec Meridies. Triginta enim et septem annos hospites excipiens, illis ea quæ erant usui suis præbuit sumptibus, ecclesiisque et monasteriis et hospitibus et carceribus; et ut semel dicam, nullus ex iis qui eam convenit non est aliquam partem ejus opum consecutus, suppeditantibus ei consanguineis, et ipso filio, et procuratoribus quotannis pecunias et tanquam luculentæ lucernæ oleum ministrantibus, ut fulgido lumine flammam accendens eleemosynæ largitione cunctos illuminaret. Ea autem cum in hospitalitate adeo perseveraverit, ne palmum quidem terræ possedit, non abstracta est a cupiditate filii ab amore solitudinis, non eam divisit a charitate in Christum unigeniti (177) filii desiderium. Sed ejus precibus adolescens et ad summam pervenit doctrinam, moribusque fuit ornatissimus, claroque et illustri fuit matrimonio conjunctus, et mundanos est honores consecutus; qui duos quoque habuit filios (178), qui testarentur justum matrimonium.

καὶ εὐσχημόνων μνημονεύσαι ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, **A**
αἷς ὁ θεὸς τὰ ἴσα τῶν ἐν ἀρετῇ βεβιωκότων αὐτῷ
στέφανον ἀποδέδωκεν, ὑπὲρ τοῦ μὴ καταμαλακίζε-
σθαι τὰς ῥαθυμοτέρας, καὶ ἀναχαιτίζειν ὡς ἀσθενε-
στέρας πρὸς τοὺς ἀθλοὺς τῆς ἀρετῆς καὶ σεμνοῦ
βίου κατόρθωσιν. Πολλὰς μὲν ἐώρακα τῶν εὐσεβῶν,
πλείσταις δὲ ἀστεῖαις εἰς ἀρετὴν συντετύχηκα παρ-
θένοις τε καὶ χήραις. Ἡ τρισμακαρία Μελάνη Σπανή,
τὴν τὸ γένος, εἶπουν Ῥωμαῖα. Θυγάτηρ μὲν γέγονεν
Μαροκελλίνου τοῦ ἀπὸ ὑπάτων, ἀνδρὸς δὲ τινος ἀπὸ
ἀξιομάτων γυνή· οὐ καλῶς τὸ ὄνομα οὐ μέμνημαι.
Ταύτης χηρευσάσης εἰκοστὸν δεῦτερον ἀγουσῆς ἔτος·
ἦτις μετὰ τὴν ἐκείνου ἀποβίωσιν ἔρωτος θεοῦ
καταξιώθεισα τῷ αἰωνίῳ Νυμφίῳ συνήφθη εἰς τέλος
ἀγαπήσασα τοῦτον· καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκυῖα·
ἐκωλύετο γὰρ ἐν τοῖς καιροῖς. Οὐάλεντος τοῦ βασι-
λέως ἀρχὴν ἔχοντος ἐν τῇ βασιλείᾳ, ποιήσασα ἐπι-
τροπὸν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ὀνομασθῆναι, τὰ κινητὰ **B**
πάντα ἑαυτῆς λαβοῦσα, καὶ εἰς πλοῖον ἐμβαλομένη
μετὰ φανερῶν παιδίων καὶ ῥητῶν παιδισκῶν ὁρομαῖα
κατέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξανδρείαν. Καὶ ταύτην
καταλαβοῦσα, ἑκαὶ διαπωλήσασα τὰς ὕλας, καὶ εἰς
χρυσὸν κατακερματίσασα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄρος τῆς
Νιτρίας, τοῖς ἀγίοις Πατράσιν περιτυγχάνουσα τοῖς
περὶ τὸν μακάριον Παμβῶ, καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ
δοῦλον Ἀρσίσιον, καὶ τὸν μέγαν Σεραπίωνα, καὶ
τὸν ἅγιον Παφνούτιον, καὶ τὸν ἀσίδιμον Ἰσιδωρον
τὸν ὁμολογητὴν, ἐπίσκοπον δὲ Ἐρμουπόλεως, καὶ
τὸν δοκιμώτατον Διόσκορον· καὶ χρόνισα παρ'
αὐτοῖς ὡς ἥμισυ ἔτους, κυκλεύουσα ἀνά τὴν ἔρημον,
καὶ πᾶσι συντυγχάνουσα τοῖς ἀγίοις. Μετὰ δὲ ταῦτα
τοῦ Δύγουσταλίου ἐξορίσαντος τοὺς ἀγίους Πιτέρας,
Ἰσιδωρον, καὶ Πισσίμιον, καὶ Ἀδέλφιον, καὶ Παφνου-
τιον, καὶ Παμβῶ, καὶ Ἀμμώνιον τὸν παρώτιον, καὶ
ἐτέρους τινὰς, τοὺς πάντας δώδεκα ἐπισκόπους καὶ **C**
πρεσβυτέρους, καὶ λοιποὺς κληρικούς τε καὶ ἀνα-
χωρητάς, ὡς γίνεσθαι τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν εἴκοσι
ἐξ τούτων πάντας δεκαδύο ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέ-
ρους εἰς τὴν Παλαιστίνην, περὶ τὴν Διοκαισάρειαν·
ἐν οἷς καὶ αὐτὴ συνελθοῦσα ἡ μακαρίτις ἐκ τῶν ἰδίων
ὑπαρχόντων διακονοῦσα αὐτοῖς. Κωλυομένων δὲ τῶν
ὑπηρετουμένων αὐτοῖς, ὡς διηγοῦντο (συνέτυχον
γὰρ ἐγὼ τῷ ἀγίῳ Πισσιμίῳ, καὶ Παφνουτίῳ, καὶ
Ἰσιδώρῳ, καὶ Ἀμμωνίῳ), αὐτὴ ἡ ἀνδρεία παιδα-
ρίου κρακάλιον λαμβάνουσα καθ' ἐσπέραν εἰσέφερεν
αὐτοῖς τὰ πρὸς τὰς χρεῖας. Ἐγνωκῶς οὖν ὁ ὑπατικός
τῆς Παλαιστίνης, θελήσας ἀπ' αὐτῆς τὸν κόλπον
πληρῶσαι, καὶ προσεδόκησεν ταύτην καπνίσαι. Καὶ
κατασχὼν ἔβαλεν ταύτην εἰς φυλακὴν, ἀγνοῶν τὴν
ἐλευθερίαν αὐτῆς. Συγκλεισθεῖσα δὲ ἡ θεοφιλής,
δηλοῖ τῷ ὑπατικῷ, λέγουσα· Ἐγὼ τοῦδε μὲν γεγέν-
νημαι θυγάτηρ, τοῦ δὲ γυνὴ τοῦ ἐπιδόξου γένους· **D**
τὰ δὲ νῦν εἰμὶ δούλη Χριστοῦ. Καὶ μὴ τῇ εὐτελείᾳ
τοῦ σχήματός μου προσέχων καταπτύσης. Δύναμαι
γὰρ, ἐὰν θέλω, ἑμαυτὴν καὶ ὑψῶσαι καὶ ἐκδικῆσαι,
καὶ οὐκ ἔχεις με ἕο τούτῳ καπνίσαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν
τι λαβεῖν. Ὡστε οὖν ἵνα ἀγνοήσας μὴ μέλλης ἐγκλή-
ματι περιπίπτειν, ἐδήλωσά σοι. Δεῖ γὰρ, φησί,
κατὰ τῶν ἀναισθήτων καθάπερ κυνὶ ἢ ἰέρακι τῷ
τύφῳ κεχρησθαι, καὶ ἐν καιρῷ ὑπερηφανίας αὐτῶν
τούτους ἐπαφίεναί. Τότε ἀκούσας ταῦτα ὁ δικαστῆς
εἰς συναίσθησιν ἔλθων, καὶ ἀπελογήσατο, καὶ ἐδεήθη
αὐτῆς, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὴν ἀκωλύτως συντυγχάνειν
τοῖς ἀγίοις ἀνδράσιν.

ΚΕΦΑΛΑ. ΡΙΗ'.

Περὶ Ῥουφίνου.

Αὕτη μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τῶν ἐνθέων ἀνδρῶν
μοναστήριον κτίσασα ἐν Ἱεροσολύμοις εἴκοσι ἑπτὰ
ἔτεσιν ἐχρόνισεν ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ, ἔχουσα συνοδίαν
παρθένων πενήκοντα.

Ἡ συνέζη καὶ ὁ εὐγενέστατος καὶ μονότροφος καὶ
στιβαρώτατος Ῥουφίνος, ὁ ἀπὸ Ἰταλίας ἐξ Ἀκυ-
λητίας τῆς πόλεως πρεσβυτερίου εἰς ὕστερον καταξιώ-
θεις· οὐ γνωστικώτερον καὶ ἐπιεικέστερον ἐν ἀνδρά-
σιν οὐχ ἠύρισκετο· δεξιούμενοι ἀμφοτέρω ἐν τοῖς
εἴκοσι ἑπτὰ ἔτεσιν τοὺς ἐπιχωριάζοντας τοῖς Ἱερο-
σολύμοις εὐχῆς χάριν, ἐπισκόπους τε καὶ μονάζον-
τας, παρθένους καὶ τοὺς ἐν συζυγίαις, ἀξιολόγους τε
καὶ ἰδιώτας, καὶ ἀπαξιαπλῶς ἐπιδεομένους τῆς συν-
τυχίας αὐτῶν καταλλήλως ἀναπαύοντες, οἰκείους ἀνα-
λώμασιν οἰκοδομοῦντες πάντας τοὺς παρατυγχάνον-
τας. Ἦνωσαν δὲ καὶ τὸ σχίσμα τὸ κατὰ Παυλῖνον
ὡς ἀνδρῶν τετρακοσίων μοναζόντων, καὶ πάντα αἰρε-
τικὸν Πνευματομάχον συμπεΐσαντες εἰσῆγαγον εἰς
τὴν Ἐκκλησίαν, τιμῶντες τὸν κατὰ τύπον κληρὸν,
δώροις τε καὶ τροφαῖς. Καὶ ταῦτα ποιοῦντες οὕτω
τὸν βίον ἐν εὐσεβείᾳ διετέλεσαν, μηδένα μὲν σκαν-
δαλίσαντες, σχεδὸν δὲ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὠφελή-
σαντες.

Περὶ τῆς Θαυμασίας καὶ ἀγίας Μελανίας ἀκροθιγῶς
μὲν ἀνω διηγησάμην περὶ αὐτῆς, οὐδὲν δὲ ἤττον τὰ
λοιπὰ. μᾶλλον δὲ ἂ καταλαμβάνω τῇ μνήμῃ τῶν
ταύτης ἀρετῶν καὶ νῦν ἐνυφανῶ τῷ ποικίλῳ τοῦ
λόγου χιτῶνι, διηγούμενος τὰς ἀφάτους τῆς θεοφιλε-
στάτης ταύτης εὐποιίας. Δι' ὧν τὸ μακάριον τῆς
ἀφθαρσίας ἔνδυμα οἰκείοις πόνοις ἐκυτῆ ἐξυφάνασα·
καὶ τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον τοῖς ἰδίαις
χρήμασι τῇ τιμῇ αὐτῆς κεφαλῇ καλῶς ἐκχαλκεύσασα,
καὶ μεταμφιασαμένη μετὰ πολλῆς παρρησίας, πρὸς
τὸν θεὸν ἀπεδήμησεν. Ἀρξάμενόν με τοίνυν διηγῆ-
σασθαι τὰ ταύτης τῆς μακαρίας κατορθώματα, ἐὰν
θέλω ἀπερ ἐπίσταμαι, λέγειν, ἐπιλείψει καὶ ὁ χρόνος.
Ὅσῃ μὲν ὕλην αὐτὴ εἰς θεομένους ἠνάκωσεν ληφθεῖσα
τῷ οὐρανίῳ ζήλῳ, οὐκ οἶμαι πυρὸς φλόγα ἐμπεσοῦ-
σαν εἰς ἀφθονίαν ὕλης τσαύτης δυνηθῆναι ἐμπρῆ-
σαι. Τοῦτο δὲ οὐκ ἐμὸν ἐστὶ διηγῆσασθαι, ἀλλὰ καὶ
τῶν τὴν Ἡερίδα, καὶ Βρεττανίας, καὶ τὰς πάσας νή-
σους οἰκούντων. Τῶν γὰρ εὐποιῶν καὶ ἐπιδόσεων τῆς
ἀθανάτου ταύτης, οὐ Δύσις, οὐκ Ἀνατολή, οὐκ Ἄρ-
κτος, οὔτε Μεσημβρία ἠστόχησε. Τριακοστὸν γὰρ καὶ
ἑβδομον ξενιτεύσασα ἔτος, ἰδίαις ἀναλώμασιν ἐπήρ-
κεσε, καὶ ἐκκλησίαις, καὶ μοναστηρίοις, καὶ ξένοις,
καὶ φυλακαῖς· καὶ ἀπαξιαπλῶς, οὐδεὶς τῶν παρα-
τυγχάνοντων ἀμοῖρος αὐτῆς ἀνεχώρησεν· χορηγούν-
των αὐτῇ, τῶν πρὸς γένος, καὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ, καὶ
τῶν αὐτῆς ἐπιτρόπων κατ' ἔτος τὰ χρήματα, ὡσπερ
λύχνῳ παιδρῷ χορηγοῦντες τὸ ἔλαιον· ἦτις λαμπρῶ
τῷ φωτὶ τῆς ἐλεημοσύνης τὴν φλόγα ἀνάπτουσα
ἱλαρᾶ τῇ δόσει πάντας ἐφώτισεν. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ
τῇ ξενιτείᾳ ἐγκαρτερήσασα, οὐδὲ σπιθαμὴν ἐκτῆσατο
γῆς· οὐκ ἐξελκύσθη τοῦ πόθου τῆς ἐρημίας ὑπὸ τῆς
τοῦ υἱοῦ ἐπιθυμίας· οὐκ ἐμέρισεν αὐτὴν τῆς πρὸς
Χριστὸν ἀγάπης ὁ τοῦ μονογενοῦς Ἰησοῦ αὐτῆς πόθος.
Ἀλλὰ ταῖς προσευχαῖς ταῖς ὁσίαις ταύτης καὶ ὁ
νεώτερος εἰς ἄκρον παιδείας ἤλασεν, καὶ εἰς τρόπων
χρηστότητα. Ἐφθασεν δὲ καὶ εἰς γάμον κατὰ τὸν
κόσμον τοῦτον ἐπίδοξον, καὶ ἐντὸς τῶν κοσμικῶν
ἀξιομάτων ἐγένετο. Ἔσχεν δὲ καὶ τέκνων δυάδα.

Μετὰ πολλοὺς οὖν τοὺς χρόνους ἀκούσασα αὕτη ἡ σεμνοτάτη περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐκγόνης, ὅτι ἔγνημεν, καὶ προήρηται ἀποτάξασθαι, φοβηθεῖσα μὴ ποτε περιφράγῳσι κκοδιδοσκαλίᾳ, ἢ αἰρέσει, ἢ κακοζωίᾳ, ἐξήκοντα ἐτῶν πρεσβύτις οὕσα ἐνέβαλεν ἑαυτὴν εἰς πλοῖον· καὶ ἀπὸ τῆς Καισαρέων ἀποπλεύσασα δι' εἴκοσι ἡμερῶν παρεγένετο εἰς Ῥώμην, καὶ τοῖς ἐκεῖ συντυχοῦσα, τὸν μὲν μακαριώτατον ἄνδρα καὶ ἀξιολογώτατον, λαμπρότατον Ἀπρονιανὸν Ἑλληνα ὄντα κατηχήσασα, Χριστιανὸν ἐποίησεν· πείσασα αὐτὸν καὶ ἐγκρατεῦσθαι μετὰ τῆς γυναικὸς ἑαυτοῦ, ἀδελφιδῆς δὲ ταύτης τῆς μακαρίας καλουμένης Ἀβίττας· στηρίξάσα δὲ καὶ τὴν ἰδίαν ἐκγόνην Μελανίαν τὴν νεωτέραν σὺν τῷ αὐτῆς ἀνδρὶ Πινιανῷ. Κατήχησεν δὲ καὶ Ἀλβίαν τὴν ἑαυτῆς νόμφην, γυναῖκα δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς· καὶ παρασκευάσασα πάντας τούτους διαπῶλῆσαι τὰ ὑπάρχοντα, τῆς Ῥώμης ἐξήγαγεν, καὶ ἐπὶ τὸν σεμνὸν καὶ γαληνιῶντα λιμένα τοῦ βίου ἤγαγεν. Καὶ οὕτως πρὸς πάντας τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ συγκλητικὸς ἐθηριομάχησεν, καὶ πρὸς τὰς τούτων ἐλευθέρους, κωλύοντων αὐτῇ ἐπὶ τῇ ἀποταγῇ τῶν λοιπῶν οἰκειῶν. Ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ δούλη ἔλεγεν αὐτοῖς· Παιδία, πρὸ τετρακοσίων ἐτῶν ἐγράφη ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν· τί οὖν ἐμφιλοχωρεῖτε τῇ ματαιότητι τοῦ βίου, μὴ ποτε φθάσωσιν αἱ ἡμέραι τοῦ Ἀντιχρίστου, καὶ μὴ δυνηθῆτε ἀπολαῦσαι ὑμῶν τοῦ πλούτου καὶ τῶν προγονικῶν ὑμῶν πραγμάτων. Καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων πάντας ἐλευθερώσασα ἤγαγεν ἐπὶ τὸν μονήρη βίον. Καὶ τὸν Ποπλικόλα δὲ υἱὸν κατηχήσασα τὸν νεώτερον, ἤγαγεν ἐπὶ τὴν Σικελίαν, τὰ ἑαυτῆς ὑπολειφθέντα πάντα διαπώλησασα· καὶ τὰς τιμὰς ὑποδεξαμένη ἤλθεν πάλιν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ διανείμασα τὰς ὕλας ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἐκοιμήθη ἐν γῆρει καλῷ καὶ τιμῇ μνήμη καὶ βαθυτάτῃ πραύτητι κομῶσα ταῖς ἐλεημοσύναις, καὶ τῷ καρπῷ τῶν ἀγαθῶν ἔργων βριθομένη· καταλείψασα καὶ μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ τὰ τῆς μονῆς ἀναλώματα.

Ὡς δὲ πάντες οὗτοι οἱ ὑπὸ τῆς μακαρίας Μελάνης κατηχηθέντες τῆς Ῥώμης ἀνεχώρησαν, θύελλά τις βαρβαρική, ἢ καὶ ἐν προφητεῖαις πάλαι κειμένη, ἐπέστη τῇ Ῥώμῃ, καὶ οὐκ εἴασεν οὐδὲ τοὺς ἐπ' ἀγορᾷ ἀνδριάντας χαλκοῦς, ἀλλὰ, πάντα πορθήσασα βαρβαρικῇ ἀπονοίᾳ, παρέδωκεν ἀπωλείᾳ, ὡς γενέσθαι τὴν Ῥώμην, τὴν ἐν χιλίοις διακοσίαις ἔτεσιν φιλοκαληθεῖσαν, κατὰ τὴν τῆς Σιδύλλης ῥῆσιν, Ῥώμην. Τότε οἱ κατηχηθέντες ἔχαιρον μὴ συμπαρᾶσόντες τοῖς ἀνηκεστάτοις κακοῖς τῆς πορθήσεως, δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ἀρίστῃ μεταβολῇ τῶν πραγμάτων, καὶ τῇ παραδόξῳ αὐτῶν σωτηρίᾳ, τὸν αὐτοῖς ἔργοις πείσαντα τοὺς ἀπίστους, ὅτι τῶν ἄλλων πάντων αἰχμαλωτισθέντων οὗτοι μόνον διεσώθησαν οἱ οἶκοι ὀλοκαύτωμα γενόμενοι τῷ Κυρίῳ σπουδῇ Μελάνης τῆς αἰοιδίμου καὶ ἀθανάτου, τῶν ἐναντιουμένων σωτηρίᾳ ἄπρακτα μετανοούντων ὀψὲ τοῦ καιροῦ.

ΚΕΦΑΛ. ΡΙΘ'.

Περὶ Μελάνης τῆς νεωτέρας.

Ἐπειδὴ δὲ προῦπεσχόμην ἀνωτέρω διηγήσασθαι περὶ τοῦ παιδίου Μελάνης, ἀναγκαῖον τὸ χρεῖος ἀποδοῦναί με νῦν. Οὐ γὰρ δίκαιον ὑπεριδόντας ἡμᾶς τὸ ταύτης νεώτερον ἐν σαρκί, τοσάυτην ἀρετὴν ἀστηλί-

αυτον καταλείψει, γραίδων τάχα πολλῶν συνετῶν καὶ σπουδαίων ταύτην πολὺ μᾶλλον διαφέρουσαν. Τὴν νέαν τοίνυν τῇ ἡλικίᾳ, πρεσβύτιν δὲ τῇ γνώμῃ τῆς εὐσεβείας· ταύτην μὲν βία οἱ γεννήσαντες ἤγαγον πρὸς γάμον, ζεύξαντες αὐτὴν τῷ πρώτῳ τῆς Ῥώμης. Ἦτις αἰεὶ τοῖς διηγήμασι τῆς ἑαυτῆς μάμμης νυττομένη ἐπὶ τοιοῦτον ἐκεντρώθη, ὡς μηδὲ δυνηθῆναι ἐξυπηρετήσασθαι τῷ γάμῳ. Γενομένων γὰρ αὐτῇ δύο παιδίων ἀρρένων, καὶ τῶν δύο τελευταίων, εἰς τοσοῦτον μῖσος τοῦ γάμου ἤλασεν, ὡς εἰπεῖν τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ Πινιανῷ, τῷ υἱῷ Σευήρου τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων, ὅτι Εἰ μὲν αἰρήσαις συνοικῆσαί μοι κατὰ τὸν τῆς σωφροσύνης λόγον, καὶ δεσπότην σε οἶδα, καὶ κύριον τῆς ἐμῆς ζωῆς ὁμολογήσω σε· εἰ δὲ βάρος σοι τοῦτο ὡς νεωτέρῳ φαίνεται, πάντα μου λάβε τὰ πράγματα, καὶ μόνον τὸ σῶμά μου ἐλευθέρωσον, ἵνα πληροφορήσῳ μου κατὰ Θεὸν ἐπιθυμίζν, κληρονόμος γενομένη τῆς κατὰ Θεὸν ἀρετῆς τῆς ἐμῆς μάμμης, ἧς καὶ τὸ ὄνομα ἔχω. Εἰ γὰρ ἐβούλετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ διάγειν, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἀπολαύειν, οὐκ ἂν μου ἔλαβεν ἄωρα τὰ τεχθέντα παιδιά. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ζυγομαχησάντων αὐτῶν εἰς ὕστερον ὁ Θεὸς κατοικτειρήσας τὸν νέον, ἐνέθηκεν καὶ τούτῳ ζῆλον θεοσεβείας, ὡς ἀποτάξασθαι πάσῃ τῇ ὕλῃ τοῦ κόσμου, ὡς πληρωθῆναι τὸ γεγραμμένον τοῦ Ἀποστόλου ῤητόν· Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; Γημαμένη οὖν δεκατριῶν ἐτῶν, καὶ συζήσασα τῷ ἀνδρὶ ἑπτὰ ἔτη, τῷ εἰκοστῷ ἔτει ἀπετάξατο. Καὶ πρῶτον μὲν πάντα αὐτῆς τὰ σερικὰ ἡμιφόρια, καλύμματα τοῖς θυσιαστηρίοις ἐδωρήσατο. Τοῦτο δὲ πεποίηκεν καὶ ἡ σεβασμιωτάτη Ὀλυμπιάς. Τὰ δὲ λοιπὰ σερικὰ ἐνδύματα συγκόψασα, διάφορα ἐποίησεν ἐκκλησιαστικὰ ἐπιπλα. Τὸν δὲ ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν ἐμπιστεύσασα Πάυλῳ τινὶ πρεσβυτέρῳ, μοναχῷ Δαλματησίῳ, διὰ θαλάσσης ἀπέστειλεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, Αἰγύπτῳ, καὶ Θηβαΐδι νομίσματα μυρία· Ἀντιοχείᾳ καὶ τοῖς μέρεσιν αὐτῆς νομίσματα μύρια· Παλαιστίνῃ νομίσματα μύρια πεντακισχίλια· ταῖς ἐν ταῖς νήσοις ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐξορίαις, νομίσματα μύρια· ταῖς κατὰ τὴν Δύσιν ἐκκλησίαις, καὶ μοναστηρίοις, καὶ ξενοδοχείοις, καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις, δι' ἑαυτῆς χορηγήσασα καὶ χορηγοῦσα τούτων τετραπλασίονα· ὡς ἐπὶ Θεοῦ ἐξαρπάσασα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ λέοντος Ἀλαρίχου τῇ ἑαυτῆς πίστει. Ἠλευθέρωσεν δὲ τὰ βουληθέντα ἀνδράποδα, ἀλλ' ἤρῃσαντο μᾶλλον δουλεῦσαι τῷ ἀδελθῷ αὐτῆς, ᾧ παρεχώρησεν. Ἄλλ' ἢ ἀπὸ τριῶν νομισμάτων, πάντα τὰ κτήματα τὰ ἐν ταῖς Σπανίαις, καὶ Ἀκυτανίᾳ, καὶ Ταρρακωνησίᾳ, καὶ Γαλλίαις διαπώλησασα, τὰ ἐν Σικελίᾳ, καὶ Καμπανίᾳ, καὶ Ἀφρικῇ, ἑαυτῇ καταλέλυιπεν εἰς χορηγίαν μοναστηρίων, καὶ πάντων τῶν δεομένων. Αὕτη ἡ σοφία τῆς θεοφιλεστάτης, καὶ πρεσβυτικῶν νοῦν ἐνθεον ἀνειληφείας, περὶ τῆς ὕλης τοῦ φορτίου τῶν χρημάτων, Μελάνης τῆς νέας.

Ἡ δὲ ἄσκησις αὐτῆς ἐστὶ τοιαύτη· ἐσθίειν μίαν παρὰ μίαν· ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ ὑπὲρ πέντε εἰς ἑφθμερίαν ἑαυτὴν τάξασα τῶν ἑαυτῆς δουλίδων, ἃς συνασκητρίας εἰργάσατο.

Καὶ αὕτη δὲ πολλοὺς τῶν ἑαυτῆς συγγενῶν, εἰς ζῆλον θεῖον ὀδηγοῦσα, θεοσεβεῖν ἴσως αὐτοὺς ἐποίησεν. Οὗτος ὁ βίος τῆς νέας Μελάνης διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Multis itaque post annis cum de neptis statu audisset, eam et nupsisse, et velle sæculo renuntiare; verita ne forte in aliquam malam abriperentur doctrinam, vel hæresim, vel malam vitam, anus sexaginta annos nata navem ascendit, et Cæsarea navigans viginti dierum spatio Romam venit. Atque illic quidem cum esset, beatissimum virum maximæ existimationis clarissimum Apronianum (179), qui erat gentilis, catechesi instituit, et Christianum fecit, persuasitque ut contineret etiam cum sua uxore, ejus autem sororis filia. Avita nomine. Cum autem suam quoque neptem confirmasset Melanium una cum ejus marito Piniano (180), et catechesi instituisset Albinam nurum suam, uxorem autem sui filii (181), et persuasisset his omnibus vendere quæ habebant, Roma eos eduxit, et ad honestum ac tranquillum vitæ portum deduxit. Et sic depugnavit adversus bestias, nempe eos qui erant ordinis senatorii, et eorum uxores; prohibentes eam renuntiare reliquis suis ædibus. Christi autem ancilla eis dicebat: Filii, plusquam quadringentis abhinc annis scriptum est: Ultima hora est (*I Joan. ii*). Quid ergo lubentes ac volentes immoramini in vanitate vitæ? ne forte veniant dies Antichristi, et non possitis frui vestris opibus, et rebus majorum vestrorum? Cumque omnes his verbis liberasset (182), ad monasticam vitam traduxit, et filium juniorem Publicolam cum instruxisset, duxit in Siciliam; cumque reliqua omnia sua vendidisset, et pretium accepisset, duxit Jerosolyma; et cum facultates divisisset, intra quadraginta dies dormiit in bona senectute et summa mansuetudine, et veneranda memoria eleemosynis redundans, relicto etiam monasterio Jerosolymis et sumptibus monasterii.

Postquam autem hi omnes Roma abscessissent qui catechesi instituti fuerant a beata Melani, barbarica quædam procella, quæ etiam in prophetis jam olim posita fuerat, in Romam irruit, et nec æneas quidem statuas reliquit in foro, sed omnia barbarica diripiens insolentia, corruptit; adeo ut Roma quæ mille et ducentis annis pulcherrima fuerat et frequentissima, dirueretur, fieretque deserta, et ut ait Sibylla, *ῥόνη* hoc est vicus, non Roma. Tunc qui catechesi fuerant instituti, et ei minime adversati. Deum laudaverunt qui rerum mutatione persuasisset incredulis, quod aliis omnibus redactis in servitutem, eæ solæ salvæ fuerint familiæ, quæ Domino fuerunt holocausta, studio beatæ Melaniæ; cum cæteri qui eorum saluti adversabantur, eorum inutili pœnitentia delinerentur.

CAPUT CXIX.

Vita parvæ Melaniæ (183).

Quoniam autem relaturum me de filia Melaniæ spondi, necessarium est ut nunc debitum reddam. Non enim justum ut junioris quoque in carne Melaniæ vitam despiciamus, et neptis magnæ Melaniæ tantam virtutem tacitam prætereamus quæ longe forte præstat prudentibus et studiosis vetulis. Hanc ergo ætate juvenem, pietatis autem sententia vetulam, parentes

invitam nuptum dedere, eam jungentes matrimonio viro urbis Romæ primario. Hæc semper stimulata aviæ suæ narrationibus, tantum fuit sauciata, ut matrimonio non posset inservire. Cum autem ei nati essent duo filii masculi, iique decessissent, tantum eam cœpit odium matrimonii, ut dixerit marito suo Piniano (184) filio Severi (185), qui erat ex præfectis: Si volueris quidem mecum cohabitare ut ratio dicat temperantiæ, et te dominum agnosco, et profiteor meam vitam esse in tua potestate; sin autem hos tibi grave videtur utpote juveni, res omnes meas tibi habe, et solum sine me corpore esse liberam, ut satisfaciam meo quod est ex Deo desiderio, facta hæres ejus quæ est ex Deo virtutis meæ aviæ, cujus etiam nomen gero. Si enim vellet nos Deus degere in hoc mundo, et frui rebus mundanis, non filios mihi natos accepisset immaturos. Cum autem longo tempore inter se contenderent, Deus postea miserlus adolescentis, ei quoque zelum immisit religionis, ut ipse quoque mundi universæ renuntiaret terranæ materiæ, adeo ut impletum fuerit quod scriptum est ab Apostolo: Quid enim scis, mulier, an virum servabis (*I Cor. vii*)? Cum ergo nupsisset viro tredecim annos nata, septem vero cum eo vixisset, vigesimo suæ ætatis anno mundo renuntiat; et primum quidem omnia sua serica superhumeralia (186) tegumenta dedit altaribus (quod et veneranda fecit Olympias), reliqua autem serica indumenta cum conscidisset, diversam supellectilem fecit ecclesiasticam. Argentum autem et aurum cum credisset cuidam Paulo presbytero (187) monacho Dalmatæ, id per mare misit ad Orientem; atque Ægypto quidem et Thebaidi decies mille solidos, Antiochiæ autem et ejus quæ circa ipsam sunt regionibus solidos decies mille; Palæstinæ solidos quindecies mille distribuit. Ecclesiis autem quæ sunt in Occidente, et monasteriis, et xenodochiis, et omnibus egentibus per seipsam suppeditavit, et suppeditat his quadruplo plura, ut Deus novit ex ore leonis (188) Alarici eripiens fide sua (*II Timoth. iv, 17*). Liberavit autem servorum qui voluerun, octo millia; reliqui enim moluerunt, sed maluerunt manere cum fratre (189) ejus. Omnes autem possessiones quas habuit in Hispaniis, in Aquitania, in Tarraconensi et Gallis, et in aliis civitatibus cum vendidisset, eas ad tres usque solidos distribuit; quæ autem habebat in Sicilia, Campania, et Africa, sibi reliquit, ut suppeditare posset monasteriis et egenis. Hæc est sapientia in primis religiosæ, et quæ mentem senilem susceperat de pecuniæ materia, Melaniæ junioris.

Hæc autem erat ejus exercitatio: Post diem unum comedebat; in principio autem post quinque, varie ancillis suis serviens; quas etiam secum una reddidit exercitatrices. Jam vero ipsa quoque multos ex suis cognatis ducens ad zelum divinum, fecit ut similiter atque ipsa religiose Deum colerent. Hæc est vita juvenis Melaniæ per Dominum nostrum Jesum Christum.

CAPUT CXX.

De Albina (190).

Habebat autem secum quoque matrem Albinam, quæ similiter exercetur, et similiter rursus seorsim dispergit suas pecunias. Habitant itaque in agris, aliquando quidem Siciliæ, aliquando vero Campaniæ cum enuchis quindecim, et virginibus et ancillis.

CAPUT CXXI.

De Piniano (191).

Similiter autem Pinianus quoque ejus quondam maritus, nunc autem in opere virtutis adjutor unanimis, qui exercetur cum triginta monachis, et legit divinas Scripturas, hortoque colendo est intentus et congressionibus. Non parvo autem nos honore affecerunt cum Romam venissemus propter beatum Joannem episcopum nos reficientes, et abundantissimis viaticis excipientes, accersentes æternam vitam Domini nostri Jesu Christi, et optimæ vitæ institutionis.

CAPUT CXXII.

De Pammachio (192).

Horum cognatus fuit vir ex proconsulibus, nomine Pammachius; qui cum mundo renuntiasset, vitam egit optimam; et suas opes partim vivus dispersit, partim autem moriens reliquit pauperibus.

CAPUT CXXIII.

De Macario (193).

Similiter etiam quidam nomine Macarius ex vicaria (194).

CAPUT CXXIV.

De Constantio (195).

Constantius quoque assessor præfectorum Italiæ insignes viri et eruditissimi, qui pervenerunt ad summum pietatis et religionis; quos existimo adhuc nunc quoque esse in carne, optimam instituendæ vitæ rationem exercentes, beatamque vitam et nulli exitio obnoxiam expectantes.

CAPUT CXXV.

De Paula (196) *Romana*.

Inter quos fuit etiam Paula Romana mater Toxotii, uxor N., ad spiritalem vitæ institutionem accommodatissima. Cui impedimento fuit Hieronymus quidam Dalmata¹; nam cum posset superare multas, ne dicam cunctas, ut quæ ad vitam ex virtute gerendam esset optimo ingenio prædita, eam sua invidia impedit, ipsam trahens ad scopum proprium.

CAPUT CXXVI.

De Eustochio.

Cujus filia nunc quoque exercetur in Bethleem, nomine Eustochium, quam ego non conveni. Dicitur autem esse castissima, habens conventum quinquaginta virginum.

CAPUT CXXVII.

De Venerea.

Inveni autem Veneream Ballomeci comitis filiam, quæ onus cameli recte dispersit, liberata est a vulneribus quæ oriuntur ex materia.

¹ Palladius calumniatur sanctissimum Hieronymum.

A

CAPUT CXXVIII.

De Theodora (197).

Et beatam Theodoram tribuni filiam, quæ ad tantam processit egestatem possessionum, ut ipsa elemosynam accipiens sit mortua.

CAPUT CXXIX.

De Usia (198).

In monasterio Hesycha propter mare, novi mulierem nomine Usiam, longe in omnibus honestissimam.

CAPUT CXXX.

De Adolia.

Et ejus sororem Adoliam, quæ ipsa quoque vixit in virtute, et non pro ejus quidem dignitate, sed pro suarum virium facultate vixit in zelo Dei.

CAPUT XXXI.

De Basianilla.

Novi autem etiam Basianillam Candiani magistri militum filiam, quæ ipsa pio et alacri animo virtutem exercuit, et in hodiernum usque diem certamina acriter exsequitur.

CAPUT CXXXII.

De Photina.

Et Photinam virginem summe honestam, filiam Theoctisti presbyteri in Laodicea.

CAPUT CXXXIII.

De Asella.

Vidi autem Romæ quoque Asellam honestam Dei virginem, quæ honeste consenuit in monasterio, mulier longe mitissima, et quæ retinebat conventus, in quibus vidi et viros et mulieres catechesi recenter institutos.

CAPUT CXXXIV.

De Avita (199).

Vidi etiam beatam Avitam Deo dignam cum ejus marito Aproniano, et eorum filia Eunomia, in omnibus Deo bene placentes; ut aperte facile traducti fuerint a dissoluta et voluptaria vita ad honestam et continentem vitæ institutionem, in his quoque digni habiti ut in Christo dormirent, ab omni quidem peccato liberi, perfecte in honesto certamine decertantes, in bona memoria vitam suam relinquentes.

CAPUT CXXXV.

De Magna (200).

In civitate Ancyra sunt multæ quidem aliæ virgines, nempe ad decem millia, duo autem vel plura, quæ exercentur, et in omni virtutis institutione militant; omnesque temperantiæ legibus claræ et insignes feminae, et divinum certamen studio exsequentes. Inter quas principatum obtinet in pietate Magna honestissima femina et probissima; quam nescio quid sim nominaturus, virginemne an viduam. A matre enim vi viro conjuncta, eum tamen variis inescans dilationibus, et corporis morbos prætexens, a corruptionis vitio integra et intacta permansit, ut dicunt ejus necessarii. Cumque paulo post decessisset ejus maritus, omnium simul facta est hæres unica, et temporalibus deinceps commutans æterna, totam seipsam Deo obtulit, summe curam gerens vitæ quæ

D

ΚΕΦΑΛ. ΡΚ'.

Περὶ Ἀλβίνας.

Ἐχει δὲ μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν μητέρα Ἀλβίναν ἀσκούμενην ὁμοίως καὶ διασκορπίζουσαν κατ' ἰδίαν πάλιν τὰ ἴδια χρήματα. Εἰσὶν οὖν οἰκοῦσαι ἐν ἀγροῖς· ποτὲ ἐν τοῖς Σικελίας, ποτὲ ἐν τοῖς Καμπανίας, μετὰ εὐνούχων δεκαπέντε, καὶ παρθένων, καὶ δουλίδων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΑ'.

Περὶ Πινιανού.

Ὅμοίως καὶ ὁ Πινιανὸς ὁ τότε ἀνὴρ αὐτῆς, νῦν δὲ, ἀδελφοί, διὰ τὸν Χριστὸν τῆς ἀρετῆς συνεργὸς ὁμόφρων, κυνασκούμενος μετὰ μοναζόντων τριάκοντα, καὶ ἀναγινώσκων τὰς θείας Γραφάς. Καὶ περὶ κῆπον μετεωριζόμενος καὶ συντυχίας. Οὐ μικρῶς δὲ καὶ ἡμᾶς πλείονας ὄντας ἐτίμησαν ἀπελθόντας ἐν Ῥώμῃ, διὰ τὸν μακάριον Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον, καὶ ἀνέπαυσαν ἡμᾶς καὶ ξενοδοχείῳ, καὶ ἐφοδίοις δαψιλεστάτοις, μετὰ πολλῆς χαρᾶς καρπούμενοι τὴν αἰώνιον ζωὴν τοῖς θεοδωρήτοις ἔργοις τῆς ἀρίστης πολιτείας.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΒ'.

Περὶ Παμμαχίου.

Τούτων συγγενῆς ὀνόματι Παμμαχίος ἀπὸ ἀνθυπάτων ὁμοίως ἀποταξάμενος ἐξῆσε τὸν ἀριστον βίον, πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, τὸν μὲν ζῶν διασκορπίσας, τὸν δὲ τελευτῶν τοῖς πτωχοῖς καταλείψας, πρὸς τὸν Κύριον ἀπεδήμησεν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΓ'.

Περὶ Μακαρίου.

Ὅμοίως καὶ Μακάριός τις ὀνόματι ἀπὸ Βικαρίας.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΔ'.

Περὶ Κωνσταντίνου.

Καὶ Κωνσταντῖνος, συγκάθεδρος γενόμενος τῶν κατὰ Ἰταλίαν ἐπάρχων, ἀνδρες ἐπίσημοι καὶ ἐλλογιμώτατοι, καὶ εἰς ἄκρον φιλοθείας ἐλάσαντες· οὓς ἔτι νομίζω καὶ νῦν ἐν σαρκὶ ὑπάρχειν, τὸν ἀριστον τῆς πολιτείας θεσμὸν ἐξασκοῦντας, τὴν μακαρίαν καὶ ἀκήρατον ζωὴν ἀναμένοντας.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΕ'.

Περὶ Παύλης.

Ἐν αἷς καὶ Παύλῃ τῇ Ῥωμαίᾳ τῇ μητρὶ Τοξοτίου γυναικί, εἰς τὴν πνευματικὴν πολιτείαν ἀστειοτάτη. Ἦς ἐμπόδιον γέγονεν Ἰερώνυμός τις ἀπὸ Δαλματίας. Δυναμένην γὰρ αὐτὴν ὑπερπετῆναι πολλῶν, ἵνα μὴ εἴπω πασῶν, εὐφροεστάτη οὖσα, εἰς τὴν ἐνάρετον πολιτείαν, προσενεπόδισεν τῇ ἑαυτοῦ βασκανίᾳ ἐκλύσας αὐτὴν πρὸς τὸν ἴδιον αὐτοῦ σκοπόν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΖ'.

Περὶ Εὐστοχίας.

Ἦς θυγάτηρ ἐστίν, καὶ νῦν ἀσκεῖται, Εὐστόχιον ὀνόματι ἐν Βηθλεέμ. Ἦς ἐγὼ ἐν συντυχίᾳ οὐκ ἐγεγόνειν. Λέγεται δὲ σφόδρα εἶναι σωφρονεστάτη, συνοδίαν ἔχουσα πενήκοντα παρθένων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΖ'.

Περὶ Βενερίας.

Ἐγνων δὲ καὶ Βενερίαν τὴν Καλλοδίκου τοῦ κόμητος καλῶς διασκορπίσασαν τὸ τῆς καμῆλου φορτίον, καὶ ἀπαλλαγείσασαν τῶν ἐκ τῆς ὕλης τραυμάτων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΗ'.

Περὶ Θεοδώρας.

Καὶ τὴν μακαρίαν Θεοδώραν τὴν τοῦ τριβούνου, τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ἀκτημοσύνης ἐλάσασαν, ὡς ἐλεημοσύνην ταύτην λαβοῦσαν οὕτω τελευτήσασαι.

Α

ΚΕΦΑΛ. ΡΚΘ'.

Περὶ Οὐσίας.

Ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ἑσυχᾶ παρὰ θάλασσαν ἔγνων Οὐσίαν ὀνόματι, τὰ ὅλα καὶ σεμνοτάτην γυναῖκα.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑ'.

Περὶ Ἀδολίας.

Καὶ τὴν ταύτης ἀδελφὴν Ἀδολίαν, καὶ ταύτην βεδιωκυῖαν ἐν ἀρετῇ, οὐκ ἀξίως μὲν ταύτης, ἐπαξίως δὲ τῆς δυνάμεως ἐκυτῆς ζήσασαν ζήλῳ Θεοῦ.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑΑ'.

Περὶ Βασιανίλλας.

Ἐγνων ἐγὼ καὶ Βασιανίλλαν, τὴν Κανδιανοῦ τοῦ στρατηλάτου, προθύμως καὶ εὐλαβῶς τὴν ἀρετὴν ἐξασκήσασαν, καὶ ἐχομένην εἰσέτι καὶ νῦν τῶν ἀγῶνων σφοδρῶς.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑΒ'.

Περὶ Φωτεινῆς.

Καὶ Φωτεινὴν παρθένον σεμνοτάτην εἰς ἄκρον, θυγατέρα δὲ Θεοκτίστου τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ κατὰ Λαοδίκειαν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑΓ'.

Περὶ Ἀσέλλας.

Ἰδὼν δὲ καὶ ἐν Ῥώμῃ τὴν καλὴν Ἀσέλλαν τὴν παρθένον Χριστοῦ καλῶς γεγηρακυῖαν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, σφόδρα πραυτάτην γυναῖκα καὶ ἀνεχομένην συνοδίας. Ἐν οἷς ἐθεασάμην ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας νεοκατηχίτους.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑΔ'.

Περὶ Ἀβίττας.

Ἐθεασάμην καὶ τὴν μακαρίαν Ἀβίτταν τὴν τοῦ Θεοῦ ἀξίαν, σὺν τῷ ταύτης ἀνδρὶ Ἀπρινιανῷ, καὶ τῇ τούτων θυγατρὶ Εὐνομίῃ, ἐν πᾶσιν εὐχρεστοῦντας τῷ Θεῷ· ὡς ἀντικρυς μετατεθῆναι ῥᾷδίως ἀπὸ τοῦ ἀνειμένου καὶ τρυφηλοῦ βίου ἐπὶ τὴν ἐνάρετον καὶ ἐγκρατῆ πολιτείαν· καταξιωθέντες ἐν τούτοις καὶ τῆς ἐν Χριστῷ κοιμήσεως· ἐλευθερωθέντες μὲν πάσης ἀμαρτίας τελείως· ἐντὸς δὲ καὶ γνώσεως γενόμενοι ἐν μνήμῃ ἀγαθῇ τὸν βίον ἑαυτῶν καταλείψαντες.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑΕ'.

Περὶ Μάγνα.

Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ἀγκύρα πολλαὶ μὲν εἰσι καὶ ἄλλαι παρθένοι ὡς χιλιάδες δύο ἢ πλείω, ἀσκούμενοι τὴν ἐνθεον πολιτείαν τῆς ἀρετῆς, ἐγκρατευόμεναι καὶ πολλῇ ταπεινοφροσύνῃ τρόπῳ ἡπίων συζῶσαι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίσημοι γυναῖκες διαπρέπουσαι, καὶ τὸν θεῖον ἀγῶνα μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἐξανύουσαι.

Ἐν αἷς ἐπικρατεῖ κατ' εὐσέβειαν Μάγνα, σεμνοτάτη γυνὴ καὶ δοκιμωτάτη. Ἦν οὐκ οἶδα τι ὀνομάσω, ἄρα παρθένον, ἢ χήραν. Βίᾳ γὰρ συναφθεῖσα ἀνδρὶ παρὰ τῆς μητρὸς, ὅμως δελεάσασα τοῦτον διαφόροις ὑπερθέσσειν, σκηπτομένη νόσους σωματικὰς, τοῦ μύσους ἄψαυστος καὶ ἀμύητος ἔμεινεν, ὡς φασιν οἱ ταύτης οἰκεῖοι· ἐν οἷς μετ' ὀλιγώτατον χρόνον τεμευτήσαντος τοῦ ἀνδρός, πάντων ὁμοῦ μονοκληρονόμος γενομένη καὶ διὰ τῶν προσκαίρων τὰ αἰώνια ἀλλαξαμένη, λοιπὸν ὄλην ἑαυτὴν προσενήνοχε τῷ Θεῷ, εἰς ἄκρον φροντίσασα τῆς αἰετῆς μενούσης ζωῆς, προῖσταμένη σεμνῶς τῶν ἰδίων οἰκετῶν· ζήσασα, ἀσκητικώτατον βίον καὶ σωφροσύνης γέμοντα· τοιαύτην ἔχουσα ἀκριβῆ συντυχίαν, ὡς αἰδεῖσθαι αὐτῆς τὴν ἀντοψίαν καὶ τοὺς ἐν ἐξοχῇ ἐπισκόπους, ὑπερβολῇ εὐλαβείας. Αὕτη τὴν μὲν πολλὴν καὶ περισσὴν ὕλην

D

τῷ τῆς ἀκτῆμοσύνης πυρὶ κατηνάλωσεν · τὰς δὲ περισσευσάσας χρείας κατέταξεν εἰς διακονίαν μοναστηρίοις, πτωχοῖς, ξενοδοχείοις, καὶ Ἐκκλησίαις, πένησι, διαδεύουσιν, ἐπισκόποις, ὀρφανοῖς, χήραις · καὶ πᾶσι τοῖς χρήζουσιν ἐπικουρίας χορηγοῦσα οὐκ ἐπαύετο ἰλαρῶς ἐργαζομένη τὴν εὐσέθειαν κατὰ τὸ λεληθὸς, καὶ οἱ ἑαυτῆς καὶ διὰ οἰκετῶν πιστοτάτων · μὴ ἀπολιμπανομένη τῆς Ἐκκλησίας μάλιστα ἐν ταῖς νυξίν · ἐν πᾶσιν ἐξεργαζομένη τῆς ἀσκήσεως ἀρετὴν, ἐπ' ἐλπίδι τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑΖ'.

Περὶ παρθένου τῆς ὑποδεξαμένης τὸν μακάριον Ἀθανάσιον.

Παρθένον οἶδα τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἣν κατέλιθα ὡς ἐτῶν ἐβδομήκοντα · ταύτῃ ὁ κλῆρος ἅπας προσεμαρτύρει, ὅτι νέα οὔσα τῇ ἡλικίᾳ, ὡς ἐτῶν εἰκοσι σφόδρα ὠραιότατη ὑπάρχουσα, φευκτὴ ἦν τοῖς ἐναρέτοις, διὰ τὸ κάλλος, ἵνα μὴ τινα μῶμον δῶ ἐξ ὑπονοίας. Ὅτι οὖν συνέβη τοὺς Ἀρειανούς συσκευάσασθαι τὸν μακάριον Ἀθανάσιον, τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας, δι' Εὐσεβίου τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν πραιποσίτου ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως, ἀέμιτα τούτου κατηγοροῦντες ἐσυκοφάντουν. Φεύγων οὖν ὁ μακάριος τὸ παρὰ διεφθαρμένου κριτηρίου κριθῆναι, οὐκ ἐθάρόρησεν οὐδενί, οὐ συγγενεῖ, οὐ φίλῳ, οὐ κληρικήῳ, οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν συνήθων · ἀλλ' εἰσελθόντων τῶν ἐπαρχικῶν αἰφνίδιον εἰς τὸ ἐπισκοπεῖον, καὶ ζητούντων αὐτόν, λαβὼν ἑαυτοῦ τὸ στιχάριον, καὶ τὸ βιβρίον, ἐν μεσοτάτῃ νυκτὶ, πρὸς ταύτην κατέφυγεν τὴν παρθένον. Ἡ δὲ ξενισθεῖσα ἐπὶ τῷ πράγματι διεπτοήθη. Δέγει οὖν αὐτῇ ὁ ἐπίσκοπος, ὅτι Ἐπειδὴ ζητοῦμαι παρὰ τῶν Ἀρειανῶν ἀθέμιτα συκοφαντούμενος παρ' αὐτῶν · ἵνα μὴ οὖν ἀγκῶ ἄλλον ἀπενέγκωμαι δόξαν, καὶ εἰς ἀμαρτίαν ἐμβάλω τοὺς τιμωρήσασθαι με βουλομένους, τούτου χάριν ἐνεθυμήθην φυγεῖν. Ἀπεκάλυψεν οὖν μοι ὁ Θεὸς ταύτῃ τῇ νυκτὶ, ὅτι Παρ' οὐδενὶ ἐτέρῳ δύνασαι σωθῆναι, εἰ μὴ παρ' ἐκείνῃ. Ἀπὸ πολλῆς οὖν χαρᾶς ἐκείνη, ρίψασα πάντα λογισμὸν, ὅλη γεγένηται τοῦ Κυρίου · καὶ προθύμως κατέκροφεν τὸν ἀγιώτατον ἐπίσκοπον ἐπὶ ἔτη ἕξ, μέχρι τῆς ζωῆς Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως · αὐτὴ καὶ περινίπτουσα τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ τὰ περιττώματα διακονοῦσα, καὶ τὰς ἄλλας αὐτῷ χρείας πάσας οἰκονομοῦσα, καὶ βιβλία κιχρωμένη καὶ παρέχουσα αὐτῷ · καὶ οὐδεὶς ἀνθρώπων ὅλης Ἀλεξανδρείας ἔγνω ποῦ διαχεῖ ὁ μακάριος Ἀθανάσιος ὁ ἐπίσκοπος. Ὡς οὖν ἠγγέλθη ὁ θάνατος Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως, καὶ ἦλθεν αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς, σεμνῶς καὶ κοσμίως ἐνδυσάμενος πάλιν ἐν τῇ νυκτὶ ἠύρεθη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν πάντες ἐξέστησαν ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντα τοῦτον ἀπειληφότες, ἅμα καὶ ἐγκαλοῦντες οἱ φίλοι τὴν ἀνεύρετον τούτου κατάδυσιν τῇ ἐκείνων ἀγνοίᾳ. Ἀπελογεῖτο οὖν ὁ μακάριος τοῖς γνησίαις αὐτοῦ φίλοις καὶ οὐκ ἐπίθεσιν, ὅτι Τούτου χάριν πρὸς ὑμᾶς οὐ κατέφυγον, ἵνα εὐορκον ὑμῖν ὑπάρχει, ἄλλως δὲ καὶ διὰ τὴν ἔρευναν. Κατέφυγον δὲ πρὸς ἐκείνην, πρὸς ἣν ὑποψίαν οὐδεὶς ἐδύνατο ἔχειν, ὡς πρὸς ὠραίαν καὶ νεωτέραν · δύο σνηστευόμενος τὰ καλά, καὶ τὴν σωτηρίαν ἐκείνης. Ὁφείλησα γὰρ αὐτὴν, καὶ τὴν ἐμὴν δόξαν καὶ ἀσφάλειαν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑΖ'.

Περὶ Ἀματαλίδος.

Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ἀντινόου μοναστήριά ἐστι γυναικῶν δώδεκα κατορθουσῶν πολιτείαν ἀρίστην. Ἐν

ἡ συντετούχηκα τῇ δούλῃ τοῦ Θεοῦ ὀνόματι Ἀματαλίδι, γραιδί ὀγδοήκοντα ἔτη ἐχούσῃ ἐν τῇ ἀσκήσει, ὡς καὶ αὐτὴ καὶ αἱ γεινιῶσαι αὐτῇ διηγοῦντο, ἡ σὺνφκουν ἐξήκοντα νεάνιδες παρθένοι τὸν τῆς ἀσκήσεως καθαρῶς ἐξανύουσαι δρόμον τῇ ταύτης τῆς καλογήρου διδασκαλίᾳ. Αἴτινες τοσοῦτον αὐτὴν ἠγάπων πᾶσαι, ὡς μηδὲ κλειῖδα ἐφεισῆναι ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐκείνῳ ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις · ἀλλὰ κρατεῖσθαι πάσας ὑπὸ τῆς ἀμέτρου ταύτης ἀγάπης, καὶ τῆς ἐνθέου διδασκαλίας, εἰς ἀσφαλείαν μετασχηματιζόμεναι. Εἰς τοσοῦτον δὲ ἤλασεν ἀπαθείας ἡ γραῦς, ὡς εἰσελθόντι μοι καὶ καθεσθέντι ἐλθοῦσα συγκαθεφθῆναί μοι, καὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐπιθεῖναι τοῖς ὤμοις μου, ὑπερβολῇ παρρησίας τῆς εἰς Χριστόν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑΗ'.

Περὶ Ταῶρ παρθένου.

Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ παρθένος μαθήτρια ταύτης, Ταῶρ ὀνόματι, ἔχουσα τριάκοντα ἔτη ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Ἰμάτιον καινὸν, ἡ ὠμοφόριον, ἡ ὑπόδημα οὐδέποτε λαβεῖν ἠθέλησεν, λέγουσα, ὅτι Οὐ χρεῖαν ἔχω, ἵνα μὴ καὶ προελθεῖν ἀναγκασθῶ. Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πᾶσαι κατὰ Κυριακὴν προέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ χάριν τῆς κοινωνίας · ἐκείνη δὲ ῥακοδυτοῦσα ἀδιαλείπτως ἐν τῇ μονῇ ἐν τῷ ἔργῳ καθεζομένη. Οὕτω δὲ εὐφροσύνην εἶχεν τὴν ὄψιν, ὡς ἐγγὺς γίνεσθαι καὶ τὸν πᾶνυ στερρόν ἀπατάσθαι τῷ ταύτης κάλλει, εἰ μὴ φρουρὸν εἶχεν ὑπερβάλλοντα τὴν σωφροσύνην, εἰς αἰδῶ καὶ φόβον ἄγουσα τῇ κοσμιότητι τοῦ ἕθους καὶ τὸν εἰς ἄγαν ἀκόλαστον ὀφθαλμόν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΑΘ'.

Περὶ παρθένου τινός, καὶ Κολλούθου.

Ἄλλη τις αὐτῇ ἀληθείᾳ παρθένος τῷ τῆς ἀσκήσεως ἔργῳ νηφόντως προσέχουσα, ἐμοὶ γεινιῶσα · τῆς τὴν ὄψιν μὲν οὐχ ἐώρακα. Προῆλθε γὰρ αὐτῇ, ὡς ἔλεγον οἱ εἰδότες, οὐδέποτε ἀφ' οὗ ἀπετάξατο, πληρώσασα ἐξήκοντα ἔτη ἐν τῇ ἀσκήσει μετὰ τῆς ἰδίας μητρὸς. Εἰς ὕστερον δὲ μελλούσης αὐτῆς μεταβαίνειν τὸν Βίον πρὸς τὴν ζωὴν τὴν ἀκήρατον, παραστάς τῇ ἀνδρείᾳ ὁ κατὰ τὸν τόπον ἐκείνον ἅγιος μάρτυς Κόλλουθος, λέγει αὐτῇ · Σήμερον μέλλεις ἀδεύειν πρὸς τὸν Δεσπότην σου, καὶ ὄραν ἅπαντας τοὺς ἁγίους. Ἐλθοῦσα οὖν ἀρίστησον μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, Ἀναστᾶσθ οὖν ὀρθρου ἡ μακαρία, καὶ ἐνδυσάμενη, καὶ λαβοῦσα ἄρτον, καὶ ἐλαίας, καὶ λεπτολάχανα ἐν τῇ ἑαυτοῦ σπυρίδι, ἐξελθοῦσα ἀπῆλθεν εἰς τὸ μαρτύριον ἡ τῆσαῦτα ἔτη μὴ προελθοῦσα. Καὶ προσευξαμένη, καὶ καθεσθεῖσα, καιρὸν ἐπιτήδειον πρὸς τὸ γεύσασθαι ἐπετήρει διὰ πάσης ἡμέρας. Παραγενομένης δὲ τῆς ἐννάτης, καὶ τῆς τοῦ φαγεῖν ὥρας ἐνστάσης, μηδενὸς ἐνδον ὑπάρχοντος, τεθεικυῖα τὰ βρώματα προσκαλεῖται τὸν μάρτυρα, λέγουσα · Εὐλόγησόν μου τὰ βρώματα, ἅγιε Κόλλουθε, καὶ συνοδευσάτωσάν μοι αἱ πρεσβεῖαί σου. Καὶ καθεσθεῖσα ἔφαγεν. Καὶ πάλιν προσευξαμένη ἦλθεν περὶ ἡλίου δυσμᾶς εἰς τὸν οἶκον · καὶ δίδωσι τῇ ἑαυτῆς μητρὶ σύγγραμμα Κλήμεντος τοῦ Στρωματέως εἰς τὸν προφήτην Ἀμῶς, καὶ λέγει αὐτῇ · Δὸς τοῦτο τῷ ἐπισκόπῳ τῷ ἐξωρισμένῳ, καὶ εἶπε αὐτῷ · Εὐξαί περὶ ἐμοῦ · ὁδεύω γὰρ πρὸς τὸν Κύριόν μου. Καὶ ἐτελεύτησεν ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ, μὴ πυρέξασα, μὴ κεφαλαλγήσασα, ἀλλ' ἑαυτὴν ἐνταφιάσασα, εἰς χεῖρας Θεοῦ τὸ πνεῦμα παρέθετο.

semper manet, suis famulis honeste imperans, agens vitam laboriosissimam et plenam temperantia: in congressu tam severa, ut ipsum ejus aspectum revererentur etiam excellentissimi episcopi propter insignem pietatem et religionem. Atque ipsa quidem supervacaneam et nimiam opum materiam paupertatis igne consumpsit: quæ autem supererant, ea constituit ad subministrationem monasteriis, ptochotrophiis, xenodochiis, ecclesiis, pauperibus, transeuntibus, episcopis, orphanis, viduis, et omnibus egentibus suppeditans auxilium, non cessabat hilariter operari pietatem latenter, et per se, et per servos fidelissimos, ab ecclesia non recedens noctu maxime: in omnibus in virtute se exercens propter spem ejus quæ vere est vita.

CAPUT CXXXVI.

De Virgine (201) quæ excepit Athanasium episcopum.

Novi ego Alexandriæ virginem, quam effendi natam circiter septuaginta annos. Ei clerus universus dabat estimonium, quod cum esset juvenis, nata annos circiter viginti, longe formosissima, fugiebatur ab iis qui erant studiosi virtutis propter pulchritudinem, ne inureret eis aliquam labem ex suspitione. Quando ergo accidit ut Ariani struerent insidias beato Athanasio Alexandrino episcopo per Eusebium, qui erat eo tempore præpositus sub Constantio imperatore, nefariorum criminum eum accusantes et calumniantes, vitans judicari a corrupto judicio, apud neminem ansus est delitescere, non apud cognatum, non amicum, non clericum, non apud aliquem alium familiarem; sed repente episcopatum ingressis præfecti ministris, et cum quærentibus, accepto suo stichario seu tunica, et birro (202), media nocte confugit ad hanc virginem. Illa autem fuit rei novitate obstupefacta et timore correpta. Dicit ergo ei episcopus: Quandoquidem quæror ab Arianis, nefariorum criminum ab eis accusatus, ne ergo et ego veniam in malam existimationem, et in peccatum conjiciam eos qui me volunt afficere supplicio, ea de causa fugere constitui; mihi ergo Deus revelavit hac nocte me apud nullum alium posse esse salvum nisi apud te. Illa ergo præ magno gaudio omni ejecta dubitatione, cum tota esset Domini, prompto et alacri animo occultavit sanctissimum episcopum sex annos quandiu vixit imperator Constantius: ipsa et ejus pedes lavans, et excrementa expurgans, et in aliis quæ erant ei usui inserviens, librosque ei commodans et præbens. Neque ullus sex annis novit Alexandriæ ubi nam ageret beatus Athanasius episcopus. Postquam ergo fuit annuntiata mors imperatoris Constantii, et pervenit ad ejus aures, honesto et venerabili habitu indutus, rursus noctu fuit inventus in ecclesia. Quem videntes omnes magna sunt affecti admiratione, ut qui ipsum vivum accepissent ex mortuis, simul etiam post lantes ejus amici de latebris quæ ab eorum ignoratione inveniri non potuerant. Respondit itaque beatus Athanasius germanis suis amicis: Ea de causa ad vos non confugi, ut vere jurare possitis; et alioqui etiam propter investigationem, ad illam confugi de qua nemo suspicari poterat, utpote formosam et

junioem: duo bona procurans, et illius salutem; illi enim profui, et meæ existimationi et securitati.

CAPUT CXXXVII.

Vita Ammæ Talida.

In civitate Antinoi sunt feminarum monasteria duodecim; in quibus conveni etiam Ammam Talida, quæ octoginta annos fuerat in exercitatione, ut narrabat ipsa et ejus vicinæ. Una cum ea habitabant sexaginta adolescentulæ. Eam autem adeo diligebant, ut ne esset quidem clavis aulæ monasterii, ut in aliis, sed ipsæ ab ejus amore omnes detinerentur. Eo autem impatibilitatis processit anus, ut cum ego essem ingressus et consedissem, ipsa quoque ingressa sit, et una mecum sederit, et magna libertate ac fiducia in Christo meis humeris manum imposuerit.

CAPUT CXXXVIII.

Vita Ammæ Taor.

In hoc monasterio erat virgo hujus discipula, nomine Taor, quæ triginta annos versata erat in monasterio, ut narrabant qui noverant. Ea vestem novam aut mavortem aut calceum noluit accipere, dicens: Non est mihi opus, ne etiam cogar progredi. Aliæ enim omnes die Dominico progrediuntur in ecclesiam gratia communionis: illa autem in monasterio manebat pannis obsita, operi assidue assidens. Ea autem fuit tam eleganti aspectu, ut parum abesset quin etiam valde constantes deciperentur ejus pulchritudine, nisi insigne præsidium habuisset temperantiam, quæ ad metum et verecundiam deducebat honestate impudicos oculos.

CAPUT CXXXIX.

De virgine quæ renuntiaverat.

Erat quædam alia virgo religiosæ vitæ operibus viriliter insistens, mihi vicina, cujus vultum quidem non vidi: nunquam enim, ut aiunt, est progressa ex quo renuntiavit. Cum autem implesset sexaginta annos in exercitatione cum matre sua propria, erat postea vita excessura. Ei autem in visione adstitit Colluthus (203) vocabulo martyr, qui in illis colebatur locis, hoc ei dicens: Hodie es itura ad Dominum, et visura sanctos omnes; veni ergo et prande nobis cum in martyrio. Cum ergo mane surrexisset et se induisset, et in sporta panem accepisset et olivas, et minuta olera, post tot annos est egressa; et cum venisset in martyrium, oravit; et cum toto die observasset tempus in quo nullus erat intus, et non jam advenerat hora, et sedisset, rogavit martyrem, dicens: Benedic cibos meos, Colluthe sancte, et me in via comitare tuis precibus. Cum ergo comedisset et rursus orasset, domum venit circa occasum solis. Et cum dedisset matri suæ opus Clementis Siromatei in prophetam Amos, dixit ei; Da id episcopo relegato. Et dixit ei: Ora pro me; vado enim ad Dominum meum. Decessit ipsa nocte. Cumque nec febris laborasset, nec ei caput doluisset, sed seipsam ad sepulturam composuisset, in manus Dei spiritum suum commendavit.

CAPUT CXL.

De virgine quæ lapsa est, et egit pœnitentiam.

Quædam virgo exercitatrix manens cum duabus aliis virginibus, se exercuit novem vel decem annis. A quodam autem cantore inescata cum eo habuit stupri consuetudinem; et cum utero concepisset, peperit. Cum autem in summum odium prorupit ejus qui ipsam deceperat, in profundo compuncta est animo, et ad eam pervenit mensuram pœnitentiæ, ut in ea perseverans se fame vellet occidere, hoc cum lacrymis orans, Deumque rogans, et dicens: Deus magne, qui omnium nostrum peccata portas, et immensum totius mundi vitium; qui non vis mortem peccatorum, et eorum qui labuntur interitum, sed misereris universæ creaturæ; est enim voluntas tua ut omnes serventur (*Ezech. xxxiii*). Si ergo me quoque, quæ pereo, vis esse salvam, in hoc mihi tuam ostende bonitatem, et nunc tua ad me perveniant mirabilia; et jube hinc abduci et colligi (204) fructum meæ iniquitatis, qui conceptus est in lascivia, et genitus in peccato; nam, nisi hoc fiat, ego hac de causa vel me laqueo suffocabo, vel meipsam in præceps dejiciam. Cum sic oraret, fuit exaudita; nam qui natus fuerat infans, non multo post decessit. Ab illo ergo die non amplius convenit eum qui ipsam redegerat in servitutem; sed se totam insigniter dedens continentiæ, ægrostis mancisque ac mutilatis serviens triginta annos, ita Deum placavit, propitiumque reddidit ut cuidam sancto presbytero revelaretur, illam Deo magis placuisse in pœnitentia quam in virginitate. Hæc autem scribo, ne eos qui multa peccant, et ex animo ac sincere agunt pœnitentiam, contemnamus: sicut hæc beata, quæ cor suum contrivit, et in humilitate vitam suam liquefecit, non despecta fuit a Domino eorum qui ducuntur pœnitentia.

CAPUT CXLI.

De filia presbyteri quæ lectorem calumniata erat, et Eustathio lectore.

Cujusdam presbyteri filia virgo in Cæsarea Palæstinæ lapsa, ab eo qui ei vitium attulerat docta fuerat, ut quemdam civitatis lectorem calumniaretur, et quod corrupta esset, in eum culpam conferret. Cumque ferret ventrem, a patre suo examinata, nominavit lectorem. Hoc cum audiisset presbyter conturbatus retulit ad episcopum. Hoc cum audiisset episcopus, convocavit concilium sacerdotum, fecitque D vocari lectorem, deque eo habuit quæstionem, rem examinans. Rogatus autem ab episcopo, rem non fatebatur lector; nam quod factum ab ipso non fuerat, quomodo dici poterat? Ægre ergo ferens episcopus, gravissima voce ei dicebat: Non fateberis lapsum tum, et ages pœnitentiam, o infelix et plene immunditia? Respondit lector: Rogo te; dixi id quod res est, hanc rem ad me nihil pertinere. Plane enim culpa careo, ut qui de ea ne cogitaverim quidem; sin autem vultis audire id quod non est, dicam: Feci. Hoc cum ipse dixisset, deposuit eum episcopus ab officio lectoris. Post hoc accidens ad pedes epi-

A scopi, rogavit dicens: Si hoc tibi visum est, domine episcope, ut quoniam dixi, Næ, lapsus sum, sim de gradu ecclesiastico dejectus, et non sim dignus esse clericus tuæ sanctitatis, jube ut mihi ab hoc tempore ea detur in uxorem; neque enim ego sum deinceps clericus, neque illa virgo. Cum hæc audiisset episcopus et presbyter, eam tradidit pater ejus lectori, sperans fore ut juvenis bene esset in eam affectus, et alioqui credens non posse eum abstrahi a consuetudine. Cum eam autem adolescens accepisset in manus ab episcopo, et ejus patre, eamque esset consolatus, abduxit et deposuit in monasterio mulierum, rogans eam quæ illic erat primaministra fraternitatis ut eam illic tolerarent usque ad partum ejus. Illa vero relicta in monasterio, lector abiens seipsum inclusit in cella sordida, vitæ summam suscipiens asperitatem, ad Christum accedens in corde contrito cum multis lacrymis et gemitibus, dicens: Tu, Domine, meas actiones nosti, qui scis omnia, quem nihil latet, neque est ullus locus occultus in quo quis se abscondat a tua quæ omnia aspicit potestate, qui vides omnia priusquam fiant Tu solus vides profunda cogitationum, et omnis mentis conceptio a te cernitur, perinde ac si aspicitur oculis. Tu cum cogitatorum sis acer examinador, perfecte judicas. Tu qui eis qui afficiuntur injuria fers auxilium, qui falli non potes, dum eos vindicas, qui appetuntur calumniis; cui nihil placet injustum, omne autem momentum stateræ justitiæ est a te semper; astat enim tibi perpetuo lux ad quam non patet aditus, et omne opus hominis est coram te. Est ergo tui justis et immutabilis judicii, jus quoque meum pronuntiare. Efficaciter autem orante adolescente, et in jejunio diligenter perseverante, intra breve tempus adfuerunt dolores ejus partus. Cumque advenisset hora, adfuit etiam justum Dei judicium, afferens vehementem et intolerabilem dolorem ei quæ fuerat calumniata: gemituum immensa multitudino, labores partus in enarrabiles, inferni suppliciorum visiones terribiles hanc miseram fortiter obsidentes, et infans propter magnitudinem non prodibat ex utero. Præterit dies primus et secundus, et dolores erant intolerabiliores; adventavit tertius et quartus, et secutus est dolor multis partibus gravior; quintus et sextus et septimus tenebrosus, et infelix mulier ex multo dolore versabatur in inferis. In omnibus his diebus mansit neque omnino cibum sumens, nec tantillum somnum videns; sed luctibus et gravissimis dolorum tormentis succedentibus, post hæc omnia, vitiata et falsæ accusatricis cor inflexibile, victa a Dei potestate, quæ non cadit sub aspectum, intolerabilibus doloribus addidit etiam confessionem, lugubri voce exclamans: Hei mihi misera! venio in periculum ne peream, ut quæ in duo mala inciderim, nempe in calumniam et fornicationem, et amissa virginitate sum tradita detractiōni; et cum mihi sit ab alio allatum vitium, accessani lectorem. Cum hæc autem audiissent virgines monasterii, Patri ejus omnia re-

ΚΕΦΑΛ. ΡΜ'.

Περὶ τῆς ἀπατηθείσης παρθένου, καὶ μεταγνοῦσης.

Ἀσκητρία τις παρθένος συνοικοῦσα ἄλλαις δυοὶ παρθένοις ἡσκήθη ἐπὶ ἔτη ἑννέα ἢ δέκα. Αὕτη δελεασθεῖσα παρὰ ψάλτου τινός τούτῳ συνεφθάρη, καὶ λαβοῦσα κατὰ γαστρός ἔτεκεν. Εἰς ἄκρον δὲ μῖσος ἐλθοῦσα τοῦ ταύτην ἀπατήσαντος κατενύγη τὴν ψυχὴν εἰς βάθος, καὶ εἰς τοσοῦτον ἔφθασεν μέτρον μετανοίας ὡς ἂν ἀποκαρτερήσασαν ταύτην τῇ ἐγκρατεῖα, καὶ λιμῶ θέλειν ἑαυτὴν ἀποκτεῖναι· τοῦτο προσευχομένη μετὰ δακρύων, καὶ τοῦ Θεοῦ δεομένη, καὶ λέγουσα, ὅτι Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, ὁ βασιτάζων πάντων ἡμῶν τὰ ἀμαρτήματα, καὶ παντός τοῦ κόσμου τὴν ἄμετρον κακίαν, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν πεσόντων, ἀλλ' ἐλεῶν πᾶσαν τὴν κτίσιν· σὸν γὰρ ἔστι θέλημα τὸ σώζεσθαι πάντας. Εἰ οὖν καὶ ἐμὲ τὴν ἀπολομένην σωθῆναι θέλεις, ἐν τούτῳ μοι· δεῖξον τὴν σὴν ἀγαθωσύνην, καὶ νῦν δὸς φθάσαι ἐπ' ἐμοὶ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ κέλευσον συναχθῆναι τὸν καρπὸν τῆς ἐμῆς ἀνομίας τὸ συλληφθῆν ἐν ἀσελγείᾳ, καὶ γεννηθῆν ἐν ἀμαρτίᾳ τῆς ἐμῆς ἀπωλείας. Ἐάν γὰρ τοῦτο μὴ γένηται, ἢ ἀγχόνη ἔχω χρήσασθαι, ἢ ἑαυτὴν δισκεῦσαι. Ἐνεκεν τούτου δεομένη εἰσηκούσθη. Τὸ γὰρ τεχθῆν οὐ μετὰ πολὺ ἐτελεύτησεν. Ἀπὸ οὖν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῷ μὲν ταύτην αἰχμαλωτίσαντι· οὐκέτι συνετύχεν, ἔκδοτον δὲ ἑαυτὴν εἰς ἄκραν ἐγκράτειαν δέδωκεν· νοσοῦσαις καὶ λελωθημέναις ἐξυπηρετήσατο ἐπὶ τριάκοντα ἔτη. Οὕτως τὸν Θεὸν δυσωπήσασα, καὶ ἴλειον ἑαυτῇ καταστήσασα, ὡς ἀποκαλυφθῆναι τινι τῶν ἁγίων πρεσβυτέρων, ὅτι Ἡ δεῖνά μοι· μᾶλλον εὐηρέστησεν ἐν τῇ μετανοίᾳ, ἢ ἐν τῇ παρθενίᾳ. Ταῦτα δὲ γράφω, ἵνα μὴ καταφρονῶμεν τῶν πολλὰ ἀμαρτανόντων, καὶ ἐκ καρδίας μετανοούντων· καθὼς καὶ ἡ μακαρία αὕτη τὴν ἑαυτῆς καρδίαν συντρίψασα, καὶ ἐν ταπεινοφροσύνῃ τὴν ἑαυτῆς ζωὴν καθυποτάξασα, οὐκ ἐξουδενώθη παρὰ τοῦ Δεσπότου τῶν μετανοούντων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΑ'.

Περὶ τῆς συκοφαντησάσης ἀναγνώστην τινά.

Πρεσβυτέρου τινός θυγάτηρ παρθένος ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, ἐκ πεσοῦσα παρὰ τοῦ ταύτην φθείραντος, ἐδιδάχθη ἀναγνώστην τινά τῆς πόλεως συκοφαντῆσαι, κάκεινῳ περιθεῖναι τὴν διεφθαρμένην αἰτίαν. Καὶ γενομένη πρὸς γαστρός, ἐταζομένη παρὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς, κατεῖπον τοῦ ἀναγνώστου. Ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ πρεσβύτερος, καὶ ταραχθεὶς, ἀνήνεγκεν τῷ ἐπισκόπῳ. Μαθὼν τοῦτο ὁ ἐπίσκοπος, συνεκρότησεν τὸ ἱερατεῖον· καὶ ποιήσαντες κληθῆναι τὸν ἀναγνώστην ἐβασάνιζον τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πράγματος. Ἐρωτώμενος τοίνυν ὁ ἀναγνώστης παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, οὐχ ὡμολόγει· τὸ γὰρ μὴπραχθῆν παρ' αὐτοῦ πῶς ἐνὶ καὶ ῥηθῆναι; Ἀγανακτῶν οὖν ὁ ἐπίσκοπος, μετὰ ἐμβριθεστάτης φωνῆς ἔλεγεν τούτῳ· Οὐχ ὡμολογεῖς σου τὸ πταῖσμα, καὶ μετανοεῖς, ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε, καὶ ἀκαθαρσίας μεμεστωμένη; Ἀπεκρίνατο ὁ ἀναγνώστης· Ἐγὼ δέομαί σου, τὸ ὄν εἶπον, ὅτι ἐν τούτῳ πρᾶγμα οὐκ ἔχω· ἀνάτιος γὰρ εἶμι καὶ τῆς ἐννοίας τῆς πρὸς ἐκείνην. Εἰ δὲ θέλετε ἀκοῦσαι τὸ μὴ ὄν ἵνα εἶπω, πέπραχα. Τοῦτ' αὐτοῦ εἰρηκότος, καθεῖλεν τοῦτον τοῦ ἀναγνώστου. Μετὰ τοῦτο προσπεσὼν παρεκάλει τὸν ἐπίσκοπον, λέγων· Εἰ τοῦτό σοι ἔδοξεν, κύριε ἐπίσκοπε, ἐπειδὴ εἶπον, Ναί, ἔπταισα, εἶναι με

Ἀ χωρὶς τοῦ τιμίου βήματος, καὶ μὴ εἶναι με ἄξιον τοῦ εἶναι κληρικόν τῆς σῆς ἀγιωσύνης, κέλευσόν μοι αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νῦν δοθῆναι εἰς γυναῖκα. Οὔτε γὰρ λοιπὸν ἐγὼ κληρικὸς, οὔτε δὲ ἐκείνη παρθένος. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὁ πρεσβύτερος ὁ πατήρ αὐτῆς, ἔκδοτον αὐτὴν δέδωκαν τῷ ἀναγνώστῳ, προσδοκίσαντες διακεῖσθαι τὸν νεώτερον περὶ αὐτὴν, καὶ ἄλλως μὴ δύνασθαι ἀποκοπῆναι τῆς συνηθείας. Λαθὼν δὲ αὐτὴν ὁ νεώτερος εἰς τὰς χεῖρας, καὶ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, παρακαλέσας δὲ αὐτὴν, ἀπαγαγὼν ταύτην παρέθετο μοναστηρίῳ γυναικῶν, παρακαλέσας τὴν αὐτόθι διάκονον τῆς ἀδελφότητος μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ τοκετοῦ αὐτῆς ἀνασχέσθαι ταύτης. Καὶ καταλιπὼν αὐτὴν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ὁ ἀναγνώστης, ἀπελθὼν ἑαυτὸν ἐγκαθεῖρξεν εἰς κελλίον αὐχμηρὸν, ἀναλαθὼν πολιτείαν σκληραγωγίας ἀκροτάτην, προσελθὼς τῷ Χριστῷ ἐν καρδίᾳ συντετριμμένη, μετὰ πολλῶν δακρύων καὶ στεναγμῶν, λέγων· Σὺ οἶδας, Κύριε, τὰς ἐμὰς πράξεις, ὁ ἐπιστάμενος πάντα ὄν οὐδὲν ἐλέηθεν. Οὐδὲ ἔστι τις τόπος ἀπόκρυφος ἐν ᾧ τις ἀποκρυβῆσεται τῆς σῆς παντεφύρου δυνάμειος. Ὁ εἶδώς τὰ πάνεα πρὶν γενέσθαι, σὺ μόνος βλέπεις βάθη λογισμῶν, καὶ πᾶσα ἐννοια παρὰ σοῦ ὁράται· ὀφθαλμοφανῶς· σὺ ὢν ἑταστής ἐνθυμήσεως ὀξὺς δικάζεις ἀκριβῶς· σὺ ἀδικουμένων βοηθός· αὐτὸς εἰ συκοφαντουμένων ἔκδικος ἀπαραλόγιστος, ᾧ οὐδὲν ἀρέσκει τῶν ἀδίκων. Πᾶσα δὲ ῥοπή ζυγοῦ δικαιοσύνης παρὰ σοί. Πάρεστι γὰρ πάντοτε σοι φῶς ἀπρόσιτον, καὶ πᾶν ἔργον ἀνθρώπων ἐνώπιόν σου ἔστιν. Τῆς οὖν σῆς ἔστι δικαίας καὶ ἀπαραλλάκτου πρίσεως ἀποφῆναι καὶ τὴν δίκην τὴν ἐμὴν.

Προσευχομένου τοῦ νεανίσκου ἐκτενῶς, καὶ τῇ νηστείᾳ προσκαρτεροῦντος ἐμμελῶς, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου παρεγένοντο αἱ ἡμέραι τοῦ τοκετοῦ αὐτῆς. Καὶ ἐνστάσης τῆς ὥρας, παρεγένετο καὶ ἡ δικαία κρίσις τοῦ Θεοῦ φέρουσα ἀπότομον ὀδύνην καὶ ἀφόρητον τῇ συκοφαντησάσῃ· καὶ στεναγμῶν πλήθος ἀμέτρητον, ὠδίνες πόνων ἀνεκδιήγητοι, καταχθονίων κολαστηρίων ὀράσεις φοβεραὶ, ταύτην τὴν ἀθλίαν πολιορκούσαι ἰσχυρῶς· καὶ τὸ βρέφος τῆς γαστρός τῷ ὄγκῳ οὐ προέκυπτεν. Παρῆλθεν ἡμέρα πρώτη, καὶ δευτέρα, καὶ ὠδίνες ἀφορητότεραι· ἐπέστη τρίτη, καὶ τετάρτη, καὶ τὸ ἄλγος πολλαπλασίως χαλεπώτερον· διεδέξατο πέμπτη καὶ ἕκτη σὺν ἐβδόμῃ σκοτεινῇ, καὶ ἡ ταλαίπωρος γυνὴ ἀπὸ πολλῆς ἀνίας τῷ ἄδῃ προσωμίλει· ἐν ταύταις ὄλαις ταῖς ἡμέραις μὴδ' ὄλως τροφῆς προσλαβομένη, μὴδὲ τὸ τυχὸν ὑπνου μετασχοῦσα ἀλλ' οἰμωγαῖς βασάνων πόνους ἀνηκέστους διαδεχομένων, μετὰ ταῦτα πάντα ταῖς προσευχαῖς τοῦ νεανίσκου, ἢ τῆς διεφθαρμένης καὶ ψευδηγόρου ἀμείλικτος καρδία ταῖς ἀνυπόστοις πόνους, καὶ ἡ ἐξομολόγησις συναξήθη γοερᾶς φωναῖς βοῶσα· Οἶμοι τῇ ἀθλίᾳ, κινδυνεύω ἀπολέσθαι· δυοὶ κακοῖς περιπεσοῦσα, συκοφαντία καὶ πορνεία· ἀπώλεσά μου τὴν παρθενίαν, διχοστασίᾳ παρεδόθην· ὑπὸ ἑτέρου καταφθαρεῖσα, τοῦ ἀναγνώστου κατηγορήσα. Ἀκούσασαι δὲ ταῦτα αἱ παρθένοι τοῦ μοναστηρίου τῷ πατρὶ αὐτῆς ἀπήγγειλαν τὰ πάντα. Ὁ δὲ πατήρ αὐτῆς αἰδούμενος τοὺς πάντας ὡς μὴ καταγνωσθῆναι ἐπὶ τῇ συκοφαντίᾳ, τοῖς εἰρημένοις οὐ πιστεύσας, ἠσύχασεν τὰ ὅλα. Ὡς δὲ ἡ δικαία κρίσις ἐφροσῶσα ἢ δικάζουσα τὰ πάντα, πάλιν ἐπαλλήλους τῇ ἀθλίᾳ ταύτῃ ἐτίκτεν ὠδίνας· λοιπὸν μὴ δυναμένης ἢ ζῆσαι ἢ ἀποθανεῖν· καὶ τοῦ τοκετοῦ μὴ ἐκφυγούσης, ἐπιφαίνει ἡ ἡμέρα ἡ

ὄγδοη, καὶ πάλιν ἡ ἑνάτη, βαθυτάτῃ σκότῃ τῶν ἀλήκτων στρόφων ταύτην ἀμαυρῶσαι. Ἰς οὖν οὐκ ἔφερον ἡ συνοδία τὰς μεγάλας ταύτης οἰμωγὰς, δρομαῖα: ἀπελθοῦσαι ἀναγγέλλουσι τῷ ἐπισκόπῳ, ὅτι ἔστιν ἑνάτη σήμερον ἡμέρα ὅτι ἡ δεῖνα ἐξομολογεῖται ὅτι Τοῦδε τοῦ ἀναγνώστου κατεστάθη, καὶ ἀποκυῖσαι οὐκ ἰσχύω· ἐσυκοφάντησα γὰρ τοῦτον. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος ἀκούσας παρὰ τῶν παρθένων πάντα τὰ ῥηθέντα, πέμπει πρὸς τὸν ἀναγνώστην δύο διακόνους, δηλῶν αὐτῷ πάντα, καὶ ἵνα εὐξηται ἐκεῖνος ῥυθῆναι τῆς ἀνάγκης τὴν ταλαίπωρον γυναῖκα. Ὁ δὲ γενναῖος οὗτος νεανίσκος οὐδὲ ἀπόκρισιν αὐτοῖς δέδωκεν, μηδὲ τὴν θύραν ἀνοίξας· ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰς τὴν κέλλαν εἰσῆλθεν, τὸν συνήθη καούνα τῆς νηστείας ἐκπληρῶν, καὶ ταῖς δεήσεσιν ἱκετεύων τὸν Θεόν. Κατακαμφθεὶς δὲ ὁ πατήρ πρὸς οἶκτον τῆς ἰδίας θυγατρὸς, ἐλθὼν πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ἐδεήθη αὐτοῦ σφόδρα εὐχὴν ταύτης γενέσθαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· καὶ γινομένης ὑπὸ πάντων προσευχῆς πρὸς τὸν Δεσπότην, οὐδ' οὕτως ἡ ἀθλία τῆς ἀνάγκης ἐλυτρώθη. Αἰ γὰρ εὐχαὶ τοῦ συκοφαντηθέντος δυσωποῦσαι τὸν Δεσπότην, ἀπειτίχισαν τὰς τούτων μὴ παραδεχθῆναι. Τούτων οὕτω γεγονότων ἀναστὰς ὁ ἐπίσκοπος ἐπορεύθη εἰς τὴν κέλλαν ἐν ᾗ ὁ ἀναγνώστης· καὶ κρούσαντος τὴν θύραν οὐκ ἠθέλην ἀνοίξει. Ἐπὶ πολὺ δὲ τοῦ ἐπισκόπου ἔξω παρεστῶτος, κάκεινου ἔνδον ὄντος, κελεύει ὁ ἐπίσκοπος τὴν θύραν ἐπαρθῆναι. Καὶ εἰσελθόντες εὐρὸν τὸν νεανίσκον τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντα, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐφαπλωμένον· καὶ πολὺ πικραλέσας τοῦτον ἠγειρεν, λέγων· Ἀδελφὲ Εὐστάθιε ἀναγνώστα, φανερωθείσης τῆς συκοφαντίας, Θεοῦ οἰκονομία, τῶν σῶν εὐχῶν εἰσακουσθεισῶν, κατοικτειρήσας τὴν εἰς σὲ ἡμαρτηκυῖαν πολὺ καταικισθεῖσαν ταῖς μάστιξι τῶν βασάνων, λῦσον τὰς ἁμαρτίας· ταῖς γὰρ σαῖς εὐχαῖς τοιαῦτα πάσχει· καὶ εἰπὲ πρὸς τὸν Δεσπότην, ἵνα αὐτὴν ἐλευθερώσῃ τοῦ τοκετοῦ τῆς κοιλίας. Τοῦ δὲ ἀοιδίμου ἀναγνώστου ἅμα τῷ ἐπισκόπῳ ἐκτενῶς προσευξαμένου, παραχρῆμα ἡ ἀθλία ἠλευθερώθη τῆς ἀνάγκης, ἀποκυῖσασα παιδίον, ἱκετεύουσα τοὺς πάντας ἀφεθῆναι αὐτῇ τὴν ἀνομίαν ταῖς πρεσβείαις τοῦ δικαίου· ὃν λοιπὸν οἱ πάντες εἶχον τὸν γενναῖον ἐν τάξει τῶν μαρτύρων. Πάσης γὰρ μερίμνης ἑαυτὸν ἐλευθερώσας εἰς ἄκραν πολιτείαν τῆς ἀρετῆς ἀνῆλθεν, ὡς καὶ χαρίσματος πνευματικοῦ τοῦτον ἀξιοθῆναι. Ταῦτα δὲ ἐγράψαμεν, ἵνα μηδεὶς συκοφαντήσας περιπαγῇ τοῖς δικτύοις τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐμπέσῃ εἰς ὀδύνας ἀφορήτους τέως τῆς σαρκὸς, καθὰ καὶ ἡ προγραφεῖσα ψευδοτόκος· μετὰ δὲ τὴν ἐντεῦθεν τοῦ σώματος ἀπαλλαγὴν παραδοθεὶς κολαστηρίοις αἰωνίοις καὶ ἀτελευτήτοις. Ὁ γὰρ συκοφαντῶν παροργίζει τὸν Θεόν. Ὁ δὲ συκοφαντούμενος καὶ ὑποφέρων εὐλαβῶς, καὶ εὐχαῖς ἐπιτρέπων τὴν φανέρωσιν, ἀναμένωσιν τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ὁ στεφανίτης τοῦ Χριστοῦ ὁ καὶ ἐνταῦθα, κατὰ κράτος δοξασθεὶς, καὶ τῶν αἰωνίων στεφάνων καταξιώθεις. Μάθωμεν οὖν ἀκριβῶς τὴν ἀήττητον δύναμιν τῆς εὐχῆς τῆς καὶ τοὺς ἐν πίστει στηριζούσης, καὶ τοὺς ἐν ἁμαρτίαις ἐλεούσης, καὶ τοῖς τὴν ἀρετὴν κατορθοῦσι βοηθούσης, καὶ τὴν κτίσιν πᾶσαν κρατούσης, καὶ τὸν κτίστην πάντων δυσωπούσης, καὶ τοὺς κατορθοῦντας τὴν ἀρίστην πολιτείαν στεφανούσης

καὶ τοὺς συκοφάντας φανερούσης, καὶ τοῖς ταύτη προσκαρτεροῦσιν οὐρανῶν βασιλείαν δωρουμένης.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΒ'.

Περὶ Σαλβίας.

Κατ' ἐκεῖνο καιροῦ συνέβη ἅμα ὀδεῦειν ἡμᾶς ἀπὸ Αἰλίας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, προπέμποντας τὴν μακαρίαν Σαλβίαν, τὴν παρθένον γυναῖκα, ἀδελφὴν δὲ Ῥουφίνου τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΓ'.

Περὶ Ἰουβίνου.

Ἐν οἷς ἦν σὺν ἡμῖν καὶ Ἰουβῖνος τότε μὲν διάκονος, νυνὶ δὲ ἐπίσκοπος γεγονὼς τῆς Ἀσκάλωνος Ἐκκλησίας, ἀνὴρ εὐλάβης καὶ φιλόλογος. Σφοδρότατου οὖν καύματος καταλαβόντος ἡμᾶς, καταντήσαντας εἰς τὸ Πηλούσιον, ἔτυχεν τὸν Ἰουβῖνον νικτῆρα λαβόντα νίψασθαι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας πυγμῇ ψυχροτάτου ὄντος τοῦ ὕδατος, καὶ μετὰ τὸ νίψασθαι δερμοτύλῃ ἐπαναπαύσασθαι ῥιφέντι κατὰ τοῦ ἐδάφους. Ἐπιστάσα δὲ τούτῳ ἡ μακαρίτις Σαλβία, ὡς μήτηρ σοφῆ υἱοῦ κηδομένη γνησίου, ἐπέσκηπτεν αὐτοῦ τῇ ἀπαλότητι τοῦ σώματος, λέγουσα αὐτῷ· Πῶς θαρσεῖς σου τῷ σώματι, τοιαύτην ἄγων τὴν ἡλικίαν, καὶ ἐτι ζέοντός σου τοῦ αἵματος; οὕτως σου φιλοκαλεῖς τὸ σαρκίον, ὡς μὴ αἰσθόμενος τῶν ἐξ αὐτοῦ σοι τικτομένων βλαβερῶν; Θάρσει, λέγουσα, τέκνον, ὅτι ἐξηκοστὸν νῦν ἄγουσα ἔτος τῆς ἡλικίας ἐκτός τῶν ἄκρων χειρῶν, καὶ αὐτὸ διὰ κοινωνίαν, οὐκ ὄψις μου ἦψατο ὕδατος, οὐ ποῦς, οὐδ' ἄλλο τι τῶν μελῶν, καίπερ διαφόροις ληφθείσης ἀβρώστιας, καὶ ὑπὸ τῶν ἱατρῶν ἀναγκαζομένης λουτρῷ χρήσασθαι, οὐκ ἠνεσχόμην ἀποδοῦναι τῇ σαρκὶ τὸ ἔθος· οὐκ ἐπὶ κλίνης ἐκαθεύδησα, οὐ λεκτικίῳ ὤδευσά σου.

Αὕτη λογιωτάτη γέγονεν, ἡ καὶ τὸν θεῖον Λόγον φιλήσασα τὰς νύκτας εἰς ἡμέρας ἀνέστρεψεν θαφιλῶς ἐλαίῳ ταύτας καταλάμπουσα, πᾶν σύγγραμμα τῶν ἀρχαίων ὑπομνηματιστῶν διελθοῦσα· ἐν οἷς Ὀριγένους μυριάδας τριακοσίας, Γρηγορίου καὶ Πιερίου καὶ Στεφάνου, καὶ Βασιλείου, καὶ ἐτέρων τινῶν σπουδαιοτάτων μυριάδας εἴκοσι πέντε· οὐχ ἀπλῶς, οὐδὲ ὡς ἔτυχεν παρελθοῦσα ταῦτα, ἀλλὰ πεπονημένως, ἕκαστον βιβλίον ἑβδομον ἢ ὄγδοον διελθοῦσα· Διὸ καὶ ἠδτηνῆθη ψευδωνύμου γνώσεως ἐλευθερωθεῖσα περωθῆναι πρῶτον τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, εἶτα καὶ τῇ δυσάμει τῶν λογίων τοῦ Πνεύματος, ἐλπίσι χρησταῖς ἑαυτὴν ὄρνιν ἐργασαμένη πνευματικῆν, καὶ διαπεράσασα τὸν τούτου τοῦ βίου ζόφον ἀνέπτη πρὸς τὸν Χριστὸν, τὰς ἀθανάτους ἀμοιβὰς παρ' αὐτοῦ ἀπολυψομένη.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΔ'.

Περὶ Ὀλυμπιάδος.

Ταύτης κατ' ἔχνος βαίνουσα καὶ κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν τῆς ἐνθέου πνευματικῆς πολιτείας ἡ σεμνοπρεπεστατὴ Ὀλυμπιάς, καὶ ζηλωτικωτάτη τῆς εἰς οὐρανὸν φερούσης ὁδοῦ, ἐν πᾶσιν ἀκολουθήσασα τῇ γνώμῃ τῶν θείων Γραφῶν, θυγάτηρ γενοῦσα τὸ κατὰ σάρκα Σελεύκου τοῦ ἀπὸ κομήτων, ἀληθινὸν δὲ τέκνον Θεοῦ κατὰ Πνεῦμα, ἐκγόνη δὲ Ἀβλαβίου τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων, νόμφη δὲ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας Νεβριδίου τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων πόλεως Κωνσταντίνου· αὕτη δὲ τῇ ἀληθείᾳ, γυνὴ οὐδενός· λέγεται γὰρ ἀμίαντος κεκοιμηθῆσαι παρθένος σύμβιος γενοῦσα τοῦ θείου

nuntiarunt. Pater autem veritus ne condemnaretur ut calumniator, cum non adhiberet fidem dictis, silet duos dies. Rursus autem misera, se invicem excipientibus acerbis afflictabatur doloribus, cum non posset deinceps vel vivere vel mori. Cumque id effugit, oritur dies octavus, et rursus nonus, gravissimis perpetuarum vertiginum tenebris eam offuscantes. Cum ergo ejus magnos ejulatus non ferret conventus, hæc cursim festinantes renuntiant episcopo, jam esse nonum diem ex quo illa confitetur se accusasse lectorem, nec posse parere, quod ipsum sit calumniata. Episcopus autem cum hæc audiisset a virginibus, ad lectorem mittit duos diaconos, ei omnia significans, et ut pro ipsa oraret, ut misera mulier liberaretur ab iis necessitatibus. Egregius autem adolescens neque eis dedit responsum, nec aperuit ostium; sed a quo die ingressus est in cellam, non exiit, implens consuetam regulam jejunii, et Deo preces fundens. Flexus autem pater, et filiae suæ misertus, veniens ad episcopum, eum valde rogavit ut pro ea orationes fierent in ecclesia. Et cum pro ea preces fusæ essent ab omnibus ad Dominum, ne sic quidem misera liberata est a necessitate. Ejus enim qui per calumniam fuerat accusatus, orationes Dominum monentes, arcebant, ne eorum preces admitterentur. His sic gestis, surgens episcopus ivit ad cellam in qua erat lector; et cum pulsasset ostium, nolebat is asperire. Cum diu autem foris fuisset episcopus, ille autem intus, jubet episcopus tolli ostium. Et ingressi invenerunt adolescentem in oratione perseverantem, et humi procumbentem. Quem multum rogans episcopus, ei dicit: Frafer Eustathi lector, in apertum prolata calumnia Dei providentia, et exauditis tuis orationibus, miserere ejus quæ in te peccavit, quæ tormentorum flagellis fuit excruciatâ. Miserere deinceps miseræ, et surgens solve quod ligasti, precibus enim tuis hæc patitur, et dic Domino ut eam liberet a partu ventris. Cum autem inclytus lector intense oraret simul cum episcopo, statim misera liberata est a necessitate, enixa infantem; rogans omnes ut ei remitteretur iniquitas ipsius justi intercessione: et illum egregium virum habuerunt omnes deinceps loco martyris. Nam cum se deinceps liberasset ab omni sollicitudine, pervenit ad summum vitæ quæ ex virtute agitur, adeo ut is sit dignius habitus spiritali gratia. Hæc autem scripsimus, ne quis calumniatus illaqueetur his inimici retibus, et incidat in dolores carnis intolerabiles, sicut hæc prius scripta est falsa accusatrix; postquam autem a corpore fuerit liberatus, tradatur æternis intolerabilibus tormentis, et quæ nunquam desinant. Deum enim ad iram provocat is qui calumniatur: qui autem per calumniam accusatur, idque fert pio et æquo animo, et ejus in apertum prolationem permittit precibus, exspectans justum Dei judicium, sicut hic a Christo coronatus; is et, quod ejus sileri potest, laudatur, et in honore habetur, et æternam coronam consequitur. Discamus ergo diligenter quam sint insuperabiles vires oratio-

nis, quæ et fideles confirmat, et peccatorum miseretur, et flectit ac movet omnium creatorem, et eos coronat qui se ex virtute recte gerunt, et eis qui in ea perseverant, largitur regnum cœlorum.

CAPUT CXLII.

Vita sanctæ Silvanix (205).

Illo tempore contigit ut nos simul navigaremus ab Ælia in Ægyptum, deducentes beatam Silvaniam virginem, sororem autem Ruffini, qui fuit ex præfectis.

CAPUT CXLIII.

De Jubino (206).

Inter quos erat etiam nobiscum Jubinus, tunc quidem diaconus, nunc autem episcopus ecclesiæ Ascalonis, vir pius et eruditus. Cum autem vehementissimus nos æstus invasisset, et pervenissemus Pelusium, accidit ut Jubinus, accepta pelvi, pedes et manus palmis lavaret aqua frigidissima, et postquam lavisset, super pelliculam humi stratam requiesceret. Cum autem illa id advertisset, ut mater sapiens germani filii, ejus increpavit mollitiem, dicens: Qui in animum inducis, illam agens ætatem, vivente adhuc tuo sanguine, usque adeo tuam fovere carunculam, non sentiens damna quæ ex eo oriuntur? Confide, confide: ecce ago annum ætatis sexagesimum, præter extrema manuum (207) mearum (et hoc propter communionem) non pes meus aquam tetigit, non vultus, neque ullum ex membris meis, etiamsi me variæ iavaserint ægritudines; et cum a medicis cogerer uti balneo, non induxi in animum carni reddere debitum, non in lecto quiescens, non lectica usquam gestata ingrediens.

Hæc cum esset doctissima, doctrinam amore complexa, noctes uberi oleo a se illuminatas mulabat in dies, omnia antiquorum qui commentarios ediderunt scripta percurrens, Origenis tricies centena millia versuum, Gregorii et Stephani, et Pierii (208), et Basili, et quorundam aliorum præstantis virtutis virorum millia ducenta et quinquaginta non leviter nec temere hæc percurrens, sed elaborate septies vel octies unumquemque librum perlegens, ut horum verborum gratia in altum erigeretur, spe bona se ipsam avem efficiens spiritalem, et ad Christum evolans, immortales ab ipso acceptura remunerationes.

CAPUT CXLIV.

De Olympiade (209).

Ejus vestigia est secuta, et omnem virtutem divinæ vitæ spiritalis, in primis veneranda et honesta Olympias, et quæ viæ quæ fert in cœlum summo zelo tenebatur, divinarum Scripturarum sententiam secuta in omnibus. Fuit autem secundum carnem filia Seleuci (210) ex comitibus, vera autem Dei filia secundum spiritum; neptis autem Ablavii qui erat ex præfectis, aliquot autem dies sponsa (211) Nebridii, qui fuit ex præfectis urbis Constantinopolis; ipsa autem revera fuit uxor nullius. Dicitur autem dormisse virgo incorrupta, effecta divini verbi convictrix, conjux autem totius veræ humilitatis, communicans et ministrans omnibus egentibus. Ipsa cum

omnes illas infinitas et immensas dispersisset divitias, absolute et indiscriminatim opem ferebat omnibus. Non enim urbs, non rus, non solitudo, mansit expers largitionum hujus inclytæ virginis: sed et ecclesiis suppeditavit ad donaria deputata sacrificio, et monasteriis, et cœnobiis, et xenotrophiis, et custodiis, et relegalis; et, ut semel dicam, in omnem orbem terræ dispersit eleemosynas. Hæc beata processit usque ad extremum terminum humilitatis, ultra quem nihil possit inveniri amplius. Vita sine ulla inani gloria, species nequaquam ficta, sinceri mores, facies non fucata, corpus florens, mens non gloriosa, animus ab arrogantia alienus, cor minime turbulentum, somni expers vigilia, spiritus non curiosus, charitas immensa, quæ comprehendi non potest communicatio, vilis et contempta vestis, infinita continentia, recta cogitatio, in Deum spes æterna, cum eleemosyna quæ non potest narrari, ornamentum omnium humilium, cui multæ sunt accensæ tentationes ex operatione ejus qui est sua sponte malus et omnis boni expers, nempe dæmonis: quæ pro veritate non parva adiit certamina, quæ et diu affatim vixit in immensis lacrymis, omni humanæ naturæ subjecta propter Dominum; cum omni pietate sanctis subdita episcopis, venerans presbyteratum, honorans clerum, reverens exercitationem, suscipiens virginitatem, opem ferens viduitati, curam gerens orbitatis, protegens senectutem, ægrotos invisens, peccatorum miserens, errantes in viam deducens, in omnes utens misericordia, profuse autem in pauperes, multisque infidelium in catechesi institutis uxoribus, etiam ad victum eis ferens auxilium, semper memorabile nomen benignitatis reliquit per totam vitam. A servitute in libertatem innumerabilium servorum restituens examina, reddidit eos honore æquales suæ nobilitati, vel potius (si vera dicere oporteat) facti sunt hujus sanctæ habitu nobiliores. Neque enim ejus indumentis inveniri potuit quidquam vilius; nam iis etiam qui sunt pannis valde obsiti indigna erant hujus sanctæ tegumenta. Tanta autem erat ejus mansuetudo, ut etiam longe superaret simplicitatem ipsorum puerorum. Nulla vituperatione a vicino quidem unquam inventa est apud hanc quæ Christum gestabat; sed omnis ejus vita non vitalis, erat in compunctio et frequenti profluvio lacrymarum; et potius videre licebat fonti æstate sua deficere fluenta, quam hujus non sublimibus et Christum semper videntibus oculis lacrymas deficere. Et quid in his immoror? Quo enim magis meus versabitur animus in duræ instar saxi animæ narrandis certaminibus et virtutibus, eo magis invenientur verba a factis remotiora. Nec me existimet aliquis hæc splendide et magnifice colligere de hac vel maxime impatibili, et perquirere reliquias castissimæ Olympiadis, quæ tota fuit pretiosum vas sancti Spiritus; sed qui his oculis viderim hujus beatæ vitam et angelicam institutionem, ut qui fuerim spiritalis hujus germanus amicus, et ejus cognatis familiarissimus, adeo ut multæ ejus pecuniæ sint a me ex ejus

A sententia distributæ. Hæc ergo non amplius de cætero quæ sunt carnis sapiens, subjecta principatibus, obediens potestatibus, venerans presbyteratum, honorans universum clerum, confessione quoque digna est habita pro veritate, importunarum recusationum multis acceptis procellis. Cujus vitam inter confessores referunt, quicumque pii habitant Constantinopolim, ut quæ proxime matrem periclitata sit in iis quæ sunt ex Deo certaminibus; et in his mortua beatam accepit gloriam, et in infinito sæculo coronata pompam agit, nulli interitui obnoxias cum sanctis et sibi similibus in sempiternum mansiones habitans, et bonorum operum a Christo Domino cum fiducia accipiens renumerationes.

CAPUT CXLV.

De Candida.

B Post hanc æquali quoque modo in Domino vivens, beata Candida, Trajani uxor magistri militum, cum et ad summam pervenisset honestatem, et rationi convenienter ornasset ecclesias, et venerata esset episcopos pro dignitate Christi sacramentorum, et omnem Christi clerum aperte honorasset, et suam filiam instituisset in sorte virginitatis, eam præmisit ad Christum, donum suorum viscerum: postea autem ipsa quoque, temperantia et castitate et pecuniæ dispersionibus filiam suam est consecuta. Hanc ego vidi egregiam mulierem tota nocte laborantem et molentem, et propriis manibus facientem panem oblationis, ad vires corporis deprimendas, et dicentem: Cum non sufficiat jejunium, hanc ei do sociam laboriosam vigiliam, ut Esau dissolvam enervemque lasciviam. Ea ab iis quæ sunt sanguine prædita et animata omnino abstinuit; nisi quod sumebat pisces et oleum et olera, idque solum in die festo: omni autem alio tempore contenta erat oxycrato (212) et pane arido. In hac vitæ asperitate, cum beata requie obdormisset hæc mulier inclyta, nunc fruitur bonis æternis, quæ sunt parata iis qui dilexerunt vitam quæ ex virtute agitur.

CAPUT CXLVI.

De Gelasia (213).

Consequenter zelo hujus bonæ feminæ, veritatis viam ingressa est, pie trahens jugum virginitatis, in primis veneranda Gelasia, cujusdam tribuni filia. Hujus optimæ hæc fertur virtus, quod sol nunquam occidit super ejus dolorem, non adversus servum, non adversus ancillam, non adversus aliquem alium. Hæc beata cum effugisset viam eorum qui sunt acceptæ injuriæ memores, quæ fert ad mortem æternam, evasit hunc malum diaboli stimulum, nempe odii et malevolentiae; et cum desideraret æternam peccatorum remissionem, remisit parva delicta, ut ipsa quoque inveniret majorum remissionem.

CAPUT CXLVII.

De Juliana (214).

Quædam nomine Juliana, virgo in Cæsarea Cappadociæ, dicta est esse et doctissima et fidelissima, quæ Origenem scriptorem fugientem gentilium insurrectionem excepit, cum duos annos occultans, suis

λόγου, σύνευνος δὲ πάσης ἀληθοῦς ταπεινοφροσύνης· κοινωνὸς δὲ καὶ διάκονος πάντων τῶν δεομένων. Αὕτη πάντα τὸν ἄπειρον ἐκείνον καὶ ἀμέτρητον πλοῦτον διασκορπίσασα, πᾶσιν ἀπλῶς καὶ ἀδιακρίτως ἐπήρκεσεν. Οὔτε γὰρ πόλις, οὐ χώρα, οὐκ ἔρημος, οὐ νῆσος, οὐκ ἐσχατιὰ ἄμοιρος ἔμεινεν τῶν ταύτης ἐπιδόσεων τῆς αἰοιδίμου· ἀλλ' ἐπήρκεσεν καὶ ἐκκλησίαις εἰς ἀναθέματα ἱερουργικὰ, καὶ μοναστηρίοις, καὶ κοινοβίοις, καὶ πτωχοτροφείοις, καὶ φυλακαῖς, καὶ τοῖς ἐν ἐξορίαις, καὶ πᾶσαν ἀπλῶς τὴν οἰκουμένην κατασπείρασα ταῖς ἐλεημοσύναις. Αὕτη ἡ μακαρία εἰς τὸν ἀκρότατον ὄρον ἐξεπήδησεν τῆς ταπεινοφροσύνης, εἰς ὃν οὐκ ἦν ἐφευρεθῆναί τι πλέον· ἀκενόδοξος βίος, ἀσχημάτιστος εἶδος· ἀπλαστον ἦθος· ἀκαλλώπιστος ὄψις· ἄυλον σῶμα· ἀπέρπερος νοῦς· ἄτυφος γνώμη· ἀτάρακτος καρδία· ἄυπνος ἀγρυπνία· ἀπερίεργον πνεῦμα· ἀμέτρητος ἀγάπη· ἀκατάληπτος κοινωνία· εὐκαταφρόνητος ἐσθής· ἐγκράτεια ἄμετρος· εὐθύτης διανοίας εἰς Θεόν· ἐλπίδες ἀένναοι· ἐλεημοσύναι ἀνεκδιήγητοι· πάντων ταπεινῶν ἐγκαλλώπισμα· πολλοὺς πειρασμοὺς ἐξαντλήσασα ἐξ ἐνεργείας τοῦ ἐθελοκάκου καὶ ἀπειροκάλου. Οὐ μικροὺς ἀγῶνας ἀγωνισαμένη ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ· ἀμέτροις δακρύοις νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀνευδῆως συμβιώσασα· ὑποταττομένη πάση φροσῆ ἀνθρωπίνῃ διὰ τὸν Κύριον· μετὰ πάσης εὐλαβείας ὑποκλινομένη τοῖς ἐπισκόποις τοῖς ἁγίοις· σέβουσα τὸ πρεσβυτέριον· τιμῶσα τὸν κληρὸν. Αἰδομένη τὴν ἄσκησιν ἀποδεχομένη παρθενίαν· χηρεῖα ἐπρχοῦσα· ὄρφανίαν ἀνατρεφομένη· γήρως ὑπερασπίζουσα· ἀσθενοῦντας ἐπισκεπτομένη· ἁμαρτωλοῖς συμπενθοῦσα· πεπλανημένους ὀδηγοῦσα· τοὺς πάντας ἐλευοῦσα· τοὺς πενομένους ἀφειδῶς οἰκτεῖρουσα· πολλὰς τε τῶν ἀπίστων κατηχήσασα γυναῖκας, καὶ τὰ πρὸς τὴν ζωὴν ἐπικουρήσασα, ἀείμνηστον χρηστότητος ὄνομα διὰ παντός τοῦ βίου κατηλέησεν. Ἀπὸ δουλείας εἰς ἐλευθερίαν τῶν οἰκετῶν μυρίων ἐσμὸν ἀνακαλεσαμένη, ἰσοτίμους τῆς ἰδίας εὐγενείας ἀπέφηνεν· μᾶλλον δὲ εἰ χρὴ ταληθῆς εἰπεῖν, καὶ εὐγενέστεροι τῷ σχήματι τῆς ἁγίας ταύτης ἐδείκνυντο. Οὐδὲ γὰρ εὐτελέστερόν τι τῶν ἐνδυμάτων ταύτης εὐρεθῆναι ἐδυνάτο. Τῶν γὰρ πάνυ ῥακοδυτούντων ἀνάξια ἦν τὰ τῆς ὀσίας ταύτης σκεπάσματα. Τοιαύτη δὲ παρ' αὐτῆς ἡπιότης ἐτρέφετο, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν παιδίων ὑπερακοντίσαι τὸ ἀφελές. Ψόγος οὐδεὶς οὐδέποτε οὐδὲ τῶν πέλας παρὰ τῆ χριστοφόρῳ ταύτη ἠόρισκετο· ἀλλὰ πᾶς ὁ ταύτης ἀδίκωτος βίος ἐν κατανύξει καὶ συχνῇ δακρύων ὑπῆρχεν ῥοῆ· καὶ ἦν ἰδεῖν μᾶλλον πηγῆν τὰ ἐαυτῆς ναματα ἐπιλείπουσαν ἐν τοῖς καύμασιν, ἢ τοὺς ἀμετεωρίστους ταύτης, καὶ αἰεὶ τὸν Χριστὸν ὀρῶντας ὀφθαλμοὺς διαλιμπάνειν δακρύων ποτέ. Καὶ τί μέλλω; ὅσον γὰρ ἂν παρέξω τῆ ἐμῇ διανοίᾳ σχολὴν τοὺς ταύτης ἄθλους τῆς πεπετρωμένης ψυχῆς καὶ ἀρετὰς διηγούμενος, πολὺ κατόπιν οἱ λόγοι τῶν ἔργων εὐρεθῆσονται. Καὶ μὴ τις νομίση μὲ κεκομφευμένως λέγειν τὰ περὶ τῆς ἀπαθεστάτης ταύτης, καὶ λοιπὸν ὅλης τοῦ ἁγίου Πνεύματος τιμίου σκεύους Ὀλυμπιάδος τῆς σεμνοτάτης· ἀλλ' αὐτόπτην γεγεννημένον καὶ θεωροῦντα τὸν τῆς μακαρίας

PATROL. GR. XXXIV.

Α ταύτης βίον καὶ ἀγγελικὴν πολιτείαν, ὡς ἄτε πνευματικὸν γνήσιον φίλον καὶ συγγενῶν οἰκειότατον· ὡς καὶ πολλὰ κατὰ γνώμην τῶν ταύτης διανεμῆθῆναι. Χρημάτων αὕτη τοῖνον ἢ μηκέτι λοιπὸν τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσα, ὑποταττομένη ἀρχαῖς, ὑπεῖκουσα ἐξουσίαις, ὑποκατακλινομένη ἐπισκόποις· σεμνολογοῦσα τὸ πρεσβυτέριον, τιμῶσα τὸν κληρὸν ἅπαντα, καὶ ὁμολογίας κατηξιώθη ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, πολλὰς δεξαμένη νιφάδας ἀκαίρων κατηγοριῶν. Ἦς τὸν βίον ἐν ὁμολογητρίαις κρίνουσιν, ὅσοι τῶν εὐσεβῶν τὴν Κωνσταντινούπολιν οἰκοῦσι· ἦτις τὰ θανάτου ἐκινδύνευσεν τοῖς κατὰ Θεὸν ἀγῶσιν· καὶ ἐν τούτοις τελευτήσασα, τὸ μακάριον ἦρατο κλέος ἐν τῷ ἀπεράντῳ αἰῶνι στεφανηφοροῦσα καὶ χορεύουσα, τὰς ἀκηράτους μονὰς μετὰ θείων ψυχῶν καὶ ὁμοίων ἑαυτῇ εἰς αἰεὶ κατοικοῦσα, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων παρὰ τοῦ Δεσπότου Θεοῦ μετὰ παρῶρησίας τὰς ἀμοιβὰς ἀπαιτοῦσα.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΕ'.

Περὶ Κανδίδας.

Ταύτης κατόπιν καὶ ἰσοτρόπως καὶ ἀξίως τοῦ Κυρίου βιώσασα ἡ μακαρία Κανδίδα, ἡ Τραϊανοῦ θυγάτηρ τοῦ στρατηλάτου, καὶ εἰς ἄκρον σεμνότητος ἐλάσασα, ἐκκλησίας τε κατὰ λόγον κοσμήσασα, καὶ ἐπισκόπους ἀξίως τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων σεβασθεῖσα, καὶ πάντα τὸν τοῦ Χριστοῦ κληρὸν καταλλήλως τιμήσασα, καὶ τὴν ἰδίαν θυγατέρα κατηχήσασα, εἰς τὸν τῆς παρθενίας κληρὸν προέπεμψε ταύτην πρὸς τὸν Χριστὸν δῶρον, τῶν αὐτῆς λαγόνων· εἰς ὕστερον δὲ καὶ αὕτη σωφροσύνη τε, καὶ ἀγνεία, καὶ τοῖς τῶν χρημάτων σκορπισμοῖς ἐπακολουθήσασα τῇ ἑαυτῆς θυγατρί. Ταύτην τὴν γενναῖαν οἶδα ἐγὼ διὰ πάσης τῆς νυκτὸς κοπιῶσαν, καὶ ἀλήθουςαν ταῖς ἰδίαις χερσίν, ποιοῦσαν τὸν ἄρτον τῆς προσκομιδῆς ἐπὶ καθαιρέσει τῆς τοῦ σώματος δυναστείας, διηγούμενην ὅτι τῆς νηστείας μὴ ἐπρχοῦσης, σύμμαχον δίδωμι ταύτη καὶ τὴν ἐπίμοχθον ἀγρυπνίαν, ἵνα καταλύσω τὸ φρύαγμα τοῦ Ἡσαῦ. Αὕτη ἐναίμων μὲν καὶ ἐμψύχων εἰς ἄκρον ἀπέσχετο, πλὴν ἰχθύος καὶ ἐλαίου καὶ λαχάνων ἐλάμβανεν· καὶ ταῦτα ἐν ἑορτῇ μόνον. Τὸν δὲ ἄλλον ἅπαντα χρόνον διατελοῦσα, ὄξυκράματι καὶ ἄρτῳ ξηρῷ ἀρκουμένη ἐν ἑαυτῇ, τὴν μακαρίαν ἀνάπαυσιν ἢ αἰοιδίμος κοιμηθεῖσα τῇ σκληραγωγίᾳ, νῦν ἀπολαύει τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τῶν ἡτοιμασμένων τοῖς τὸν ἐνάρετον βίον ἡγαπηκόσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΖ'.

Περὶ Γελασίας.

Ταύτης τῆς ἐναρέτου κατὰ ζῆλον ὠδεύσεν τὴν τῆς ἀθανασίας ὁδὸν εὐσεβῶς ἐλκύσασά τὸν τῆς παρθενίας ζυγὸς ἡ σεμνοτάτη Γελασία, θυγάτηρ τριβούνου τινός. Ταύτης τῆς ἀρίστης ἀρετῆ αὕτη φερεται, ὅτι ἥλιος οὐδέποτε ἐπέδου ἐπὶ λύπη ταύτης, οὐ κατὰ οἰκέτου, οὐ κατὰ θεραπαίνης, οὐ κατὰ τινος ἐτέρου. Ἀποφυγοῦσα γοῦν αὕτη ἡ μακαρία τὴν τῶν μνησικακῶν ὁδὸν, τὴν εἰς θάνατον αἰώνιον φέρουσαν, τῆς εἰς αἰδίου ζωῆν φερούσης ἐπελάβετο.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΖ'.

Περὶ Ἰουλιανῆς.

Ἰουλιανῆ τις πάλιν ὀνόματι παρθένος ἐν Καισαρείᾳ

τῆς Καππαδοκίας λογιωτάτη καὶ πιστοτάτη ἐλέγετο εἶ-
 ναι· ἥτις Ὀριγένην τὸν συγγραφέα φεύγοντα τὴν
 ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων ἐδέξατο, ἐπὶ δύο ἔτη κα-
 τακρύπτουσα οἰκείοις ἀναλώμασιν, καὶ τῇ δι' ἑαυτῆς
 ὑπηρεσίᾳ ἀναπαύουσα τὸν ἄνδρα. Εὐρον δὲ ταῦτα
 ἐγὼ γεγραμμένα ἐν παλαιοτάτῃ βιβλίῳ στιχηρῶ, ὅπερ
 ἐγγράπτο χειρὶ Ὀριγένους. Τοῦτο τὸ βιβλίον εὐρον ἐγὼ
 παρὰ Ἰουλιανῆ παρθένῳ ἐν Καισαρείᾳ, κρυπτόμενος
 κάτῳ παρ' αὐτῆ. Ὅτις ἔλεγεν, παρ' αὐτοῦ Συμμά-
 χου τοῦ ἑρμηνέως τῶν Ἰουδαίων αὐτὸ εἰληφέναι.

Οὐ παρέργως δὲ τέθεικα καὶ ταύτας τὰς ἀρετὰς
 τούτων τῶν ἀοιδίμων γυναικῶν· ἀλλ' ἵνα μάθωμεν
 ὅτι πολυτρόπως ἔστι κερδαίνειν, ἐὰν θέλωμεν, ἐκ δια-
 φόρων προφάσεων.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΗ'.

Διήγησις Ἰππολύτου τοῦ γνωρίμου τῶν ἀπο-
 στόλων.

Ἐν ἄλλῃ βιβλιδαρίῳ ἐπιγεγραμμένῃ Ἰππολύτου
 τοῦ γνωρίμου τῶν ἀποστόλων, εὐρον διήγημα τοιούτου.

Εὐγενεστάτη τις καὶ ὠραιοτάτη παρθένος ὑπῆρ-
 χεν ἐν τῇ Κορίνθῳ πόλει, ἀσκουμένη εἰς τὸν ἐνάρε-
 τον βίον. Ταύτην κατ' ἐκεῖνο καιροῦ διέβαλον τῷ τότε
 δικάζοντι Ἕλλησι ὄντι ἐπὶ τοῦ καιροῦ τῶν διωκτῶν,
 ὡς βλασφημοῦσαν καὶ τοὺς καιροῦς, καὶ τοὺς βασι-
 λεῖς, καὶ τὰ εἰδῶλα. Προέπινον δὲ τὸ ταύτης κάλλος,
 οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα κάπηλοι, γυναιομανοῦντι τῷ
 ἀθέῳ τῶν δικαστῶν. Ὁ δὲ ἡδέως ἐδέξατο τὴν διαβο-
 λὴν τοῖς ἰππικοῖς ὠτίοις, καὶ τοῖς θηλυμανέσι λογι-
 σμοῖς. Προσαχθείσης δὲ ταύτης τῷ μισοφρονῶντι πολὺ
 πλέον τῇ ἄσωτίᾳ ἐκμέμηθεν. Ὡς δὲ πᾶσαν μηχανὴν
 κατ' αὐτῆς κινήσας ὁ βέβηλος τὴν τοῦ Θεοῦ ἄνθρω-
 πον πεῖταν οὐκ ἠδυνήθη, διαφόροις αἰκίαις ταύτην
 τὴν γενναίαν ὑπέβαλεν. Ὡς δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀπέτυ-
 χεν, μὴ ἰσχύσας αὐτὴν ἀποστῆσαι τῆς ὁμολογίας τῆς
 τοῦ Χριστοῦ, ἀπομανεὶς πρὸς αὐτὴν ὁ ἀνήμερος,
 τότε τιμωρίᾳ τοικύτη αὐτὴν παρέδωκεν· στήσας
 τὴν σῶφρονα εἰς πορνεῖον, ἐνετείλατο τῷ ταύτας
 νέμοντι, λέγων· Δέξαι ταύτην, καὶ ἡμερησίᾳ μοι
 ἐξ αὐτῆς τρία νομίσματα ἀποκόμιζε. Ὁ δὲ εἰσ-
 πραττόμενος τὸν ἐκ τῆς αἰσχροπραγίας χρυσὸν, ἐκ-
 δοτον αὐτὴν ἔστησεν τοῖς βουλομένοις ἐν τῷ τοῦ μύ-
 σους ἐργαστηρίῳ. Ὡς οὖν ἔγνωσαν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα
 γυναικοῖερακες, παρήδρευον τῷ παρανόμῳ ἐργαστη-
 ρίῳ, διδόντες τὸν τῆς ἀτίμου ἐργασίας μισθὸν, καὶ
 βουλόμενοι ταύτη πρὸς φθορὰν ὁμιλεῖν. Ἦν δὲ σε-
 μνοτάτη αὕτη, καὶ τοὺς λόγους πρὸς ἀπάτην ἐκκλί-
 νουσα, ἐκλιπαροῦσα αὐτοὺς παρεκάλει, λέγουσα,
 ὅτι Ἐλκος ἔχω τι εἰς κεκρυμμένον τόπον, ὅπερ ἐσχά-
 τως ὄζει· καὶ δέδοικα μὴ εἰς μῖσός μου ἔλθητε τῷ
 ἀποτροπαίῳ τοῦ ἔλκους. Ἐνδοτε οὖν μοι ὀλίγας
 ἡμέρας, καὶ ἐξουσίαν μου ἔχετε καὶ δωρεὰν με
 ἔχειν. Τούτοις δὲ τοῖς λόγοις ἡ μακαρία πείσασα τοὺς
 ἀσώτους τέως ἀπέπεμψεν. Ἐμμελεστάταις δὲ δεή-
 σεσι τὸν Θεὸν δυσωπήσασα, καὶ κατανευγμέναις
 ἰκεσίαις τοῦτον εἰς εὐσπλαγγνίαν κατέκαμψεν. Προ-
 εσχηκῶς τοίνυν ὁ Θεὸς ὁ τὰς ἐννοίας εἰδὼς, πῶς ἐκ
 καρδίας ἡ σῶφρων τῆς ἀγγελίας ἐκῆδετο, ἐν ἐκείναις
 ταῖς ἡμέραις ὑψονόμησεν ὁ φύλαξ τῆς πάντων ἀν-
 θρώπων σωτηρίας τοῖόνδε τι.

ΚΕΦΑΛ. ΡΜΘ'.

Περὶ Μαγιστριανοῦ τινος.

Νεανίσκος τις Μαγιστριανὸς, ὠραῖος τῷ εἶδει,
 εὐσεβὴς τῇ γνώμῃ, ᾧ ἐντέθεικεν ὁ Θεὸς ζῆλον πνευ-
 ματικὸν πυριφλεγῆ, ὡς καὶ θανάτου καταφρονῆσαι.
 Καὶ ἀπελθὼν τῷ σχήματι τῆς ἀκολασίας εἰσέρχε-
 ται· βαθεῖαν ἐσπέραν πρὸς τὸν τρέφοντα ταύτας, καὶ
 δίδωσιν αὐτῷ πέντε νομίσματα, καὶ λέγει αὐτῷ·
 Συγχώρησέ μοι μεῖναι ταύτην τὴν νύκτα μετὰ
 ταύτης τῆς κόρης. Εἰσελθὼν οὖν μετ' αὐτῆς εἰς τὸν
 ἀπόκρυφον οἶκον, λέγει αὐτῇ· Ἀνάστα, σῶσον σεαυ-
 τὴν. Καὶ ἐκδύσας αὐτὴν τὰ ἱμάτια, καὶ τῇ ἑαυτοῦ
 ἐσθῆτι μεταμφιάσας αὐτὴν, τοῖς τε καμισίοις, καὶ
 τῇ χλαμύδι, καὶ τοῖς ἀνδρείοις πᾶσιν, λέγει αὐτῇ,
 τῷ ἄκρῳ τῆς χλαμύδος περικαλυψαμένη ἔξελθε. Καὶ
 οὕτως ποιήσασα, καὶ ὄλην ἑαυτὴν σφραγίσασα τῷ
 μυστηρίῳ τοῦ σταυροῦ ἐξελθοῦσα ἄφθορος τοῦ τό-
 που ἐκείνου, καὶ ἀμίαντος, παντελῶς διασέσωσται
 τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ τοῦ νεανίσκου αἰτία,
 τοῦ τῷ ἰδίῳ αἵματι ταύτην τῆς ἀτίμου φθορᾶς ἀπαλ-
 λάξαντος. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἐγνώσθη τὸ δρᾶμα.
 καὶ προσηνέχθη ὁ Μαγιστριανὸς τῷ θηριωδεστάτῳ
 δικαστῇ. Ἀνακρίνας δὲ τὸν γενναῖον ἀθλητὴν τοῦ
 Χριστοῦ ὁ ἀνήμερος, καὶ πάντα μαθὼν, θηρίοις
 τοῦτον παραβληθῆναι ἐκέλευσεν· ἵνα καὶ ἐν τούτῳ
 ὁ μισόκολος δαίμων καταισχυρῆθῃ. Νομίσας γὰρ τὸν
 ἀνδρείον, τῇ ἀθεμίτῳ τιμωρίᾳ περιβαλεῖν, διπλοῦν
 μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ τοῦτον ἀπέφηνεν, καὶ ὑπὲρ τῆς
 ἑαυτοῦ ἀθανάτου ψυχῆς ἀθλήσαντα γενναίως, καὶ
 ὑπὲρ τῆς ἀοιδίμου ἐκείνης καὶ μακαρίας ἀθλητικῶς
 τοῖς πόνοις ἐγκαρτερήσαντα. Διὸ καὶ διπλῆς τιμῆς
 παρὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἀοιδίμων καὶ μακαρίων
 στεφάνων παρὰ τῆς τούτου φιλανθρωπίας ἤξιώθη.

ΚΕΦΑΛ. ΡΝ'.

Περὶ Μαγνητίνου καὶ τῆς γυναικὸς τοῦ συγ-
 κλητικοῦ.

Ἐμνήσθη δὲ καὶ ἄλλης ἱστορίας, καὶ καλὸν
 τοῦτο μὴ παρελθεῖν. Λέγεται περὶ Μαγνητίνου τοῦ
 ἀντάρτου, ὅτι πολλαῖς γυναιξίν ἐπεμίγνυτο Ἕλλησί-
 σιν, καὶ εἰς Χριστιανὰς ἐπέβρίψεν, θέλων ἐπιμίγνυ-
 σθαι· καὶ ἦρουν αὐταὶ ἀποθανεῖν, ἢ σωφροσύνην
 προδοῦναι. Ἐλθὼν οὖν ἐν μιᾷ πόλει, ἠράσθη τινὸς
 γυναικὸς συγκλητικοῦ ἀπὸ ἐπάρχων· καὶ φοβηθεὶς
 ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, εἶπεν αὐτῷ· Πέμψον, ἄρον αὐτὴν.
 Καὶ ἐλθόντες οἱ στρατιῶται ἐπ' αὐτὴν, εἶπεν αὐτοῖς
 ἡ γυνή· Ἐκδέξασθε μικρὸν ἕως κοσμήσωμαι τὸν
 κόσμον ἐν ᾧ εἰθίσθη. Καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὸν κοι-
 τῶνα ἑαυτῆς, λαβοῦσα ξίφος, κατὰ τῶν σπλάγγνων
 ἑαυτῆς ἐνέπηξεν. Ἀκουσάτωσαν αἱ παρθένοι, καὶ
 αἰσχυνέσθωσαν αἱ Χριστὸν ἐπαγγελλόμεναι ἔχειν τὸν
 Νυμφίον, καὶ ἐκ μικρᾶς φιληδονίας τοῦτον προδόσασαι.
 Ἦμῖν δὲ δῶη ὁ Θεὸς ἐκάστῳ μέλει σῶσαι τὴν παρ-
 θελίαν· καὶ ἀγαλλόμεναι μετὰ τοῦ ἱεροψάλτου βοᾶν·
 Καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου·
 ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοδῆθην. Καὶ· Ζῶ
 δὲ οὐκέτι ἐγὼ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. Γένοιτο δὲ
 ἡμᾶς, καὶ τοῦτο νηφούσας λέγειν· Ἐγὼ τῷ ἀδελ-
 φιδῷ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδοῦς μου ἐμοί. Ὅτε μὲν
 νυμφίος, ὅτε δὲ ἀδελφός, ἵνα μηδὲν σαρκικὸν νοῆται.

sumptibus et suo ministerio virum alens. Inveni autem hæc in antiquissimo libro scripto versibus, qui quidem scriptus erat manu Origenis. Hunc librum inveni ego apud Julianam virginem in Cæsarea, qui et ipse (215) apud eam occultatus eram. Dicebat autem se accepisse a Symmacho interprete Judæorum.

Non fuit autem alienum ab instituto opere, posuisse virtutes harum feminarum; sed ut sciamus, quod ex diversis occasionibus licet lucrari, si velimus.

CAPUT CXLVIII.

De femina (216) nobilissima quæ fuit semper virgo.

In alio libro antiquissimo, scripto ab Hippolyto, qui fuit familiaris apostolorum, inveni talem narrationem:

Fuit quædam nobilissima virgo et formosissima, quæ in vita ex virtute agenda exercebatur Corinthi. Hanc illo tempore detulerunt ad judicem, qui erat gentilis in tempore persecutorum, ut quæ maledictis incesseret et tempora, et imperatores, et simulacra. Proponebant autem ejus pulchritudinem harum rerum cauponatores impio judici, feminas insano amore depereunti; is vero, equinis auribus et feminas insane amantibus cogitationibus, accepit calumniam: ea autem producta ad hominem sceleratum, multo magis insana captus est intemperantia. Postquam autem omnibus adversus eam adhibitis machinis, huic Dei homini (*sic*) persuadere non potuit, variis tormentis subjecit fortem feminam. Postquam autem ne his quidem id quod volebat est assecutus, ut qui non posset eam abducere a Christi confessione, in eam insaniens crudelis, non tradit eam tormentorum cruciatibus, sed castam et temperantem feminam ponens in prostibulo, jussit ei qui eas possidebat, dicens: Hanc mihi cape et tres solidos ex ea ad me defer quotidie. Is autem aurum exigens ex turpi actione, eam tradidit volentibus in officina abominandi flagitii. Cum hæc ergo novissent qui tenebantur insano amore mulierum, assidebant sceleratæ exitii officinæ, mercedem dantes inhonestæ operationis. Illa autem virgo honestissima et in primis veneranda, et verba ad deceptionem deflectens, suppliciter eis dicebat, rogans: Habeo ulcus in loco occulto, quod mirandum in modum male olet, et timeo ne vos mei odium capiat propter ulcus averandum; concedite ergo mihi paucos dies, et tunc licebit vobis vel me habere gratis. His verbis persuasos intemperantes amandabat beata: assiduis autem precibus Deum placans, et compunctis supplicationibus eum inflexit ad misericordiam. Attendens ergo Deus qui novit cogitationes, quomodo casta pudicitie curam gerebat ex animo, in illis diebus pro salute omnium tale quid struxit.

CAPUT CXLIX.

De Magistriano (217).

Quidam adolescens Magistrianus, specie formosus, mente pius, cui Deus zelum immisit spiritalem adeo ardentem, ut etiam mortem contemneret: is cum prætextu intemperantiæ eo accessisset, profundo

vespere ingreditur ad eum qui illas alebat, et dat ei quinque solidos; et dicit ei: Concede mihi manere hac nocte cum hac puella. In locum ergo occultum cum ea ingressus, dicit ei: Surge, serva te ipsam. Et cum eam suis vestibus induisset, tunica, camisia (218), et chlamyde, et omnibus virilibus, dicit ei: Egredere, te summa chlamydis parte contegens, Quæ cum sic fecisset, et se totam signo crucis munisset, egressa ex illo loco omnino incorrupta et impolluta, servata est Christi gratia, et causa adolescentis qui eam suo sanguine liberavit a turpi vitio. Sequenti autem die res fuit cognita, et productus est Magistrianus ad sævissimum judicem. Cum autem strenuum Christi athletam examinasset impius, et omnia didicisset, jussit eum objici bestiis, ut etiam malis infestus dæmon in eo afficeretur ignominia. Nam cum existimasset virum fortem in nefarium injicere supplicium, eum effecit duplici [F. dupliciter] Christi martyrem, ut qui et pro sua anima præclare decertaverit, et pro illa beata in laboribus strenue perseveraverit. Quocirca duplici honore et duabus insignibus coronis dignus est habitus a Christi benignitate.

CAPUT CL.

De uxore (219) viri senatorii.

Memini autem alterius quoque historiæ, et bonum est eam non præterire. Dicitur de Magnentino inspectore, quod habuerat stupri consuetudinem cum multis gentilibus, et animum adjecerat ut rem etiam haberet cum Christianis; eæ autem malebant mori quam prodere pudicitiam. Cum ergo venisset in unam urbem, amavit quamdam uxorem viri senatorii ex præfectis. Timore autem affectus ejus maritus, dixit ei: Mitte, tolle eam. Cum autem venissent ad eam milites, dixit eis mulier: Expectate parumper donec mundum meum componam, cui sum assueta. Ingressa autem suum cubile, accepto ense, eum suis infixit visceribus. Audiant virgines et erubescant, quæ profitentur se Christum habere sponsum, et prava eum produnt libidine. Nobis autem det unicuique Deus servare virginitatem, et exsultantibus clamare cum psalmographo: Confige in timore tuo carnes meas: a judiciis enim tuis timui (*Psal. cxviii*). Et: Vivo autem jam non ego, vivit vero in me Christus (*Galat. ii*). Concedatur autem ut vos quoque dicatis sobriæ: Ego patrueli meo, et patruelis meus est mihi, aliquando quidem sponsum, aliquando vero frater, ut nihil cogitetur carnale (*Cant. vi*). Si enim audieris sponsum et sponsam, significat spiritalem unionem cum patre.

Vidimus autem alios quoque Patres et monachos per totam Ægyptum, multas virtutes et signa facientes, quorum non meminimus propter multitudinem, sed pauca pro multis narravimus (*Ruff., l. ii, in epilo*go). Quid enim dixerit aliquis de superiori Thebaide quæ est per Synem, in qua sunt viri valde admirabiles, et multitudo monachorum infinita, quorum non crediderit aliquis vitæ instituta, ut quæ vitam humanam superant: qui etiam mortuos in hodiernam usque diem suscitant, et super aquas am-

bulant, sicut Petrus; et quidquid Servator per sanctos effecit apostolos, ea nunc quoque efficit. Sed quia magnum imwinebat periculum, si ultra Lyco transiremus, propter latronum irruptionem, non ausi sumus videre illos sanctos. Neque enim prædictos Patres vidimus sine periculo, neque sine labore aspeximus sacras has feminas: sed multa prius passi, et propemodum periclitati, vix assecuti sumus ut ea videremus. Septies enim in mortem indicimus; in octavo autem malum nos non attigit, cum Deus nos omnino servasset. Semel enim quinque dies et noctes ambulantes per solitudinem, fame et siti prope fuimus exanimati. Aliquando autem in acutas et asperas paludes incidentes, et pedes nostros perforantes, ut dolores essent intolerabiles, propemodum frigore enecti sumus. Tertio autem cæno ad lumbum usque inhæsimus, et non erat qui eriperet; et has beati David voces exclamavimus: Salvum me fac, Domine Deus, quoniam ingressæ sunt aquæ usque ad animam meam. Infixus sum in lutum profundi, et non est substantia (*Psal. LXVIII*); et, Serva me a luto, ut ne infigar. Quartum autem fuit aquæ multitudo quæ affluxit ex Nili incremento, cum quatuor dies per aquas ambularem: et in hostiis propemodum obrutis. Tunc clamavimus, dicentes: Ne nos demergat tempestas aquæ, nec me devoret profundum (*Psal. LXVIII*). Quinto autem incidimus in latrones in littore maris, venientes in Diolcoa: qui nos etiam eousque sunt persecuti, volentes comprehendere, donec nobis parvus relinqueretur spiritus, ut qui nos decies mille passus essent persecuti. Sexto autem, Tilum navigantes, propemodum eversi ac submersi sumus. Septimum fuit, quando in palude Mareotide, ubi charta nascitur, abjecti sumus in quamdam parvam insulam desertam; et tres noctes et dies sub dio mansimus, magno frigore et imbribus nobis imminentibus, erat enim tempus Epiphaniarum. Octavum autem supervacaneum quidem est narrare, sed tamen est utile; nam cum nos per quemdam locum venissemus Nitreas, erat in ea regione quoddam magnum concavum, in quo multi remanserant crocodili, cum aqua recessisset ex agris. Tribus ergo crocodilis in margine fossæ extensis, accessimus visuri belluas, putantes eas esse mortuas, illæ autem statim in nos irruerunt. Nobis autem magna voce Dominum nominantibus, Christe, adjuva nos, statim belluæ tanquam ab angelo aversæ, seipsas in aquam sunt jaculatæ. Nos autem Nitreas magno cursu contendimus, illam vocem Job meditantes, ubi dicit: Septies ex necessitatibus liberabit te; in octavo autem te non attinget malum (*Job. v*). Deo ergo agimus gratias qui nos ex tot liberavit periculis et nobis magna ostendit spectacula.

CAPUT CLI.

Vita fratris (220) qui cum eo versebatur.

Cum ergo pauca dixero de fratre, qui mecum versatur a juventute usque in hodiernum diem, hic deinceps finem imponam orationi. Eum ego cognovi longo tempore, cum comederet, omni gulæ affectione

A carnisse, et itidem cum jejunaret, affectum non fuisse, ut qui, ut arbitror, vicisset affectionem, longe remotum ab avaritia, contentum semper præsentibus, non se ornantem vestibus, contemptum gratias argentem, pro germanis amicis pericula adeuntem, dæmones expertum plus quam millies, adeo ut quodam die cum eo dæmon pactus sit, et dixerit: Paciscere mecum te vel semel peccaturum, et quam mihi in hac vita dixeris, vel nobilem, vel divitem eam ad te adducam. Et rursus cum aliquando quatuordecim noctes cum eo depugnasset, ut mihi narravit, et noctu pede traxisset, ipsum est allocutus, dicens: Noli adorare Christum, et ad te non accedam. Is respondens, dixit: Propterea eum adoro, et innumerabilibus amplius partibus glorificabo, et sæpius orabo, quoniam ejus cultus te male habet. In centum et sex venit civitates, et in plurimis est etiam aliquo tempore versatus. Mulieris nullam habuit experientiam, ne in somnis quidem, nisi si se somniaret a dæmone fornicationis oppugnari. Ter eum novi cibus indigentem esculenta accepisse ab angelo. Quodam die cum in extrema solitudine nemicam quidem haberet, invenit in pelle ovina tres panes calidos paxamidios; aliquando rursus vinum et panem; aliquando rursus venit ad eum vox, dicens: Novi tibi deesse cibos; vade et accipe ab N. illo homine frumentum et oleum. Cum ergo venisset ad illum ad quem missus fuerat, is ipsi dixit: Tu es ille monachus? Tum ille: Ita, sum is quem dicis. Subjecit alter: Paterfamilias jussit quidem te accipere triginta modios frumenti, et duodecim sextarios olei. De eo potero gloriari ac prædicare qualis esset; quem novi sæpe esse lacrymatum propter eos qui ex necessitate laborabant inopia; præbebat ergo si quid habebat, suo corpore excepto. Novi etiam eum esse lacrymatum propter eum qui ceciderat in peccata, et eum qui ceciderat adduxisse lacrymis ad pœnitentiam. Is mihi aliquando hoc narravit: Deum rogavi, ut neminem compungeret, maxime ex divitibus et improbis, ut mihi aliquid darent quod esset ad usum necessarium.

Mihi autem hoc sufficit, quod dignus sim habitus, qui horum omnium meminissem quæ scriptis mandavi. Non enim sine Dei numine hoc factum est, ut mens tua moveretur ut juberet me hunc librum scribere, scriptis, inquam, tradere vitam horum sanctorum et beatorum Patrum.

Tu autem, fidelissime Christi serve ac venerande Lause, et caput mihi amicissimum et maxime germanum, hunc librum libenter legens, magnam tuæ immortalis animæ præbebis utilitatem, in justorum resurrectione, inclytorum rectæ vitæ athletarum instituta, labores, et tantam tolerantiam, vitæque duriter actæ patientiam mente complectens. Quamobrem ea prompto et alacri animo sequere, bona et incorrupta spe nutritus, semper retro videns dies qui ante sunt breviores; et ora pro me, teipsum conservans alienum a reprehensione et custodies integrum: qualem te novi et habui, a consulata Tatiani usque in

Ἐὰν γὰρ ἀκούσης νόμφην καὶ νομόιον, τὴν πνευματικὴν ἔνωσιν τὴν πρὸς Πατέρα σημαίνει.

Εἶδομεν δὲ καὶ ἄλλους Πατέρας καὶ μοναχοὺς κατὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, πολλὰς δυνάμεις καὶ σημεῖα ἐπιτελοῦντας· ὧν διὰ τὸ πλῆθος οὐκ ἐμνημονεύσαμεν· ἀλλὰ ὀλίγα ἀντὶ πολλῶν διηγησάμεθα. Τί γὰρ ἂν τις εἴποι περὶ τῆς ἀνωτέρας Θηβαίως τῆς κατὰ Συήνην, ἐν ἣ θυμασιώτατοι ἄνδρες τυγχάνουσιν, καὶ πλῆθος μοναχῶν ἄπειρον; ὧν οὐκ ἂν τις πιστεύσειεν ταῖς πολιτείαις, ὑπὲρ ἀνθρωπίνην ζωὴν ὑπαρχούσαις· οἱ καὶ νεκροὺς μέχρι τῆς σήμερον ἀνιστῶσιν, καὶ τῶν ὑδάτων ἐπιβαίνουσιν ὡσπερ ὁ Πέτρος, καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ὁ Σωτὴρ διὰ τῶν ἀγίων ἀποστόλων ἐπετέλεσεν, ταῦτα καὶ νῦν διατελεῖ. Ἄλλ' ἐπειδὴ κίνδυνός ἦν ἐν ἡμῖν μέγιστος, περαιτέρω τῆς Λυκῶ ἀνελεῖν, διὰ τὴν τῶν ληστῶν ἔφοδον, οὐκ ἐτολμήσαμεν τοὺς ἁγίους ἐκείνους ἰδεῖν. Οὐδὲ γὰρ τοὺς πόρρωθέντας Πατέρας ἀκινδύνως ἴδομεν, οὐδ' ἀπόνως οὐδὲ ἀκμητὶ τὰς ἱεράς ταύτας ἐωράκαμεν· ἀλλὰ πολλὰ προπαθόντες, καὶ μικροῦ δεῖν κινδυνεύσαντες, μόγις κατηξιώθημεν ταῦτα θεάσασθαι. Ἐβδομον γὰρ θανάτῳ περιεπέσαμεν, ἐν δὲ τῷ ὀγδόῳ οὐχ ἤψατο ἡμῶν κακόν, τοῦ Θεοῦ πάντοτε ἡμᾶς διασώσαντος. Ἀπαξ μὲν γὰρ λιμῶ καὶ δίψει πέντε νυκθήμερα διὰ τῆς ἐρήμου περιπατήσαντες, μικροῦ δεῖν ἐλιποψυχήσαμεν. Ἄλλοτε δὲ ὀξέσι καὶ παχέσιν ἔλεσιν ἐμπεσόντες, καὶ τοὺς πόδας ἐαυτῶν διατρήσαντες, ὡς ἀνυποίστους γενέσθαι τὰς ἀλγηδόνας, μικροῦ δεῖν ἀπεψύξαμεν. Τρίτον δὲ, βορβόροις ἐνεπάγημεν ἄχρις ὀσφύος, καὶ οὐκ ἦν ὁ ρυόμενος· καὶ τὰς τοῦ μακαρίου Δαβὶδ ἀνεβοῶμεν φωνάς· Σῶσόν με, ὁ Θεός, ὅτι εἰσήλθοσαν ὑδάτα ἕως ψυχῆς μου· ἐνεπάγην εἰς ἰλὸν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις. Καὶ· Σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ. Τέταρτον ἦν τὸ τῶν ὑδάτων πλῆθος ἐπιρρῦέν ἐν τῆς τοῦ Νεῖλου αὐξήσεως, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας δι' ὑδάτων πορευόμενοι, καὶ ἐν τοῖς στομίαις μικροῦ δεῖν κατακλυθεῖσιν. Τότε ἐβοῶμεν λέγοντες· Μὴ με καταποντισάτω καταγίς ὑδάτος μηδὲ καταπίετω με βυθός. Πέμπτον δὲ, λησταῖς περιεπέσαμεν κατὰ τὴν θαλασσίαν ὄχθαν ἐπὶ τὴν Δίοικον ἀφικόμενοι· οἱ ἄχρι τοσοῦτου ἡμᾶς κατεδίωξαν καταλαβεῖν βουλόμενοι, ἄχρις ἂν τὴν πνοὴν ἡμῶν μικρὰν ὑπολειφθῆναι, ὡς ἐπὶ δέκα μίλια ἡμῶν διωχθέντων. Ἐκτον δὲ, τὸν Νεῖλον πλέοντες, μικρὸν κατεποντίσθημεν καταστραφέντες. Ἐβδομον ἦν, ὅτε κατὰ τὴν Μαρεώτιδα λίμνην ἔνθα ὁ χάρτης γεννᾶται, εἰς νῆσόν τινα μικρὰν ἀπερρίφημεν ἔρημον, καὶ τρία νυκθήμερα ὑπαίθριοι ἐμείναμεν, κρύους μεγάλου καὶ ὄμβρων ἡμῖν ἐπικειμένων· ἦν γὰρ ὁ καιρὸς τῶν Ἐπιφανίων. Ἐν δὲ τῷ ὀγδόῳ, περισσὸν μὲν ἐστὶ τὸ διήγημα, ὅμως ὠφέλιμον. Παριόντων γὰρ ἡμῶν διὰ τινος τύπου εἰς τὰς Νιτρίας, κοιλάς τις ἦν κατὰ τὴν χώραν μεγάλη ὑδάτος γέμουσα ἐν ἣ ἑναπομείναντες κροκοδείλοι ἦσαν πολλοὶ, τοῦ ὑδάτος ἐκ τῶν χωρῶν ὑποχωρήσαντος. Τριῶν οὖν κροκοδείλων ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ βόθρου ἐκτεταμένων, προσήειμεν ἡμεῖς ὀψόμενοι τὰ θηρία νομίσαντες αὐτὰ τεθνηκένα· τὰ δὲ εὐθὺς ἐφ' ἡμᾶς ὤρμησαν. Ἡμῶν δὲ μεγάλη τῇ φωνῇ τὸν Κύριον ὀνο-

μασάντων, Χριστὲ βοήθει εὐθὺς οἱ θῆρες ὡσπερ ὑπὸ ἀγγέλου ἀποστραφέντες, ἑαυτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ ἠκόντισαν· ἡμεῖς δὲ δρόμῳ συχνῶ ἐπὶ τὰς Νιτρίας ἀπεληλύθαμεν, τὴν τοῦ Ἰωβ φωνὴν μελετῶντες, ἔνθα φησὶν· Ἐπτάκις ἐξ ἀναγκῶν ἐξελεῖται σε, ἐν δὲ ὀγδόῳ οὐ μὴ ἄψιταί σου κακόν. Εὐχαριστοῦμεν οὖν τῷ Θεῷ τῷ ἐκ τοσοῦτων ἡμᾶς κινδύνων ρύσασμένῳ, καὶ μεγάλας θεωρίας ἡμῖν ἐπιδείξανσι.

ΚΕΦΑΛ. ΡΝΑ΄.

Περὶ τοῦ συνόντος μοι ἀδελφοῦ.

Ὅλίγα τοίνυν περὶ τοῦ συνόντος μοι ἀδελφοῦ ἀπὸ νεότητος ἕως τῆς σήμερον εἰρηκῶς ἐνταῦθα λοιπὸν καταπαύσω τὸν λόγον. Τοῦτον ἐγὼ ἔγνω ἀκριβῶς ἐκ μακρῶν τῶν χρόνων τὴν ἀρίστην πολιτείαν κατορθώσαντα, καὶ παθῶν κατακρατοῦντ. Καὶ οἶδα ἐγὼ τοῦτον ἀκριβῶς, μὴ φανόντα παθεῖ, μὴ προσκαθῶς νηστεύσαντα, νικησαντα, ὡς νομίζω, πάθος φιλαργυρίας, τὸ πλεῖστον κενοδοξίας ἐκφυγόντα, ἀρκούμενον αἰεὶ τοῖς παροῦσιν, μὴ καλλωπιζόμενον ἱματίοις, καταφρονούμενον ὑπὸ τινῶν ἢ κατευτελιζόμενον εὐχαριστεῖν ὑπερκινδυνεύοντα γνησίων φίλων, πείραν λαβόντα δαιμόνων. ἕως χιλιάκις, καὶ ἐπάνω· ὡς καὶ μιᾶ τῶν ἡμερῶν δαίμονα αὐτῷ συντετυχηκέναί, καὶ εἰπεῖν μόνον· Σύνθου μοι τοῦ κἂν ἀπαξ ἀμαρτῆσαι, καὶ ἦν ἂν δόξη σοι εἰπεῖν εὐγενίβια, καὶ πλουσίαν, ἐγὼ σοι ἄξω εὐχερῶς. Καὶ πάλιν ἄλλοτε πυκτεύσας ὁ τῆς βλαφημίας δαίμων ἐν νυκθήμεροις δεκατέσσαρσιν, ὡς αὐτός μοι διηγεῖτο, καὶ ἐν νυκτὶ σύρας τοῦτον ἐκ ποδὸς φωνῇ ἐπάνδρῳ προσωμίλει λέγων· Μὴ προσκύνει τὸν Χριστὸν, καὶ οὐ μὴ σου προσεγγίσω. Τὸν δὲ ἀποκρινάμενον εἰπεῖν αὐτῷ· Διὰ τοῦτο δὲ αὐτό· ἐπειδὴ σὺ τοῦτον ἀηδίζη, ἐγὼ αὐτὸν προσκυνήσω καὶ δοξάσω. Καὶ πάλιν, κα πολλάκις πολυπλάσιως δεηθῆσομαι, καὶ ἕως ἔνεστί μοι Πνεῦμα, τοῦτον ἱκετεύσω, διὰ τό σε ἐναντιοῦσθαι τῇ τοῦ Θεοῦ λατρείᾳ. Ἐκατὸν ἕξ πόλεις πατήσας, ἐν δὲ ταῖς πλείσταις καὶ χρονίσας, γυναικός, πείραν οὐκ ἔσχεν ἔλεει τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ τό κατ' ὄναρ, πλὴν τοῦ πολέμου τοῦ κατὰ τὴν πορνείαν δαίμονος. Τρίτον τοῦτον ἔγνω ἔχοντα χρεῖαν βρωμάτων, ἐκ χειρὸς ἀγίων ἀγγέλων λαβόντα. Ἐν μιᾶ τῶν ἡμερῶν εὐρεθεῖς ἐν ἀκροτάτῃ ἐρημίᾳ, καὶ μηδ' ὅλως βρωμά τι βαστάζων, τρεῖς ἄρτους εὗρεν θερμούς ἐν τῇ μελωτῇ. Ἄλλοτε πάλιν παξαμίδας· καὶ εἰς τὸ τρίτον, οἶνον μετὰ ἄρτων. Ἐγνω πάλιν τοῦτον λιπόμενον ἀναλωμάτων ἀκοῦσαι παρ' ἀγγέλου, ὅτι

D Ἀπελθὼν λάβε παρὰ τοῦδε ἔλαιον καὶ σίτον Ὅ δὲ μηδὲν διακρίνας ἀπῆλθε πρὸς τὸν μετρηθέντα αὐτῷ. Ὅ δὲ ἰδὼν αὐτὸν, λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ δεῖνα μονάζων; Ἀποκρίνεται, καὶ λέγει· Ναί, ἐγὼ εἶμι ὅν λέγεις, Ὅ δὲ· Ὅ οἰκοδεσπότης ἐκέλευσέν σοι δοθῆναι τριάκοντα μοδίους σίτου, καὶ δώδεκα ξέστας ἐλαίου. Ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσομαι, οἷος ἦν οὗτος ὅν ἐγὼ ἔγνω· τοῦτον οἶδα ἐγὼ δακρύσαντα ἐπὶ ἀνδρῶν ἐν ἀνάγκῃ ὄντων, καὶ ἀπορουμένων ἐν πενίαις, παρεσχικότα εἴ τι εἶχεν, πλὴν τῆς ἑαυτοῦ σαρκός. Οἶδα τοῦτον ἐγὼ κλαύσαντα καὶ ἐπὶ ἐκπεσόντος ἐν ἀμαρτίαις· ὅς τοῖς δάκρυσιν εἰς μετάνοιαν ἤγαγεν τὸν ἐκπεσόντα. Οὗτός μοι ποτε διωμόσατο, ὅτι τοῦ Θεοῦ

ἐδεήθην μηδένα νύξαι, μάλιστα τῶν φαύλων πλουσίων, **A** λάσσων ἀκέραιον, οἶόν σε οἶδα, καὶ εἶχον ἀπὸ τῆς ὑπατείας Γανιανοῦ μέχρι τῆς σήμερον, καὶ οἶόν σε πάλιν εὔρον τοῖς τρόποις χρηστότερον, χειροτοτηθέντα πραιπόσιτον τοῦ εὐσεβεστάτου κοιτῶνος. Ὅν γὰρ ἀξία τοιαύτη μετὰ χρημάτων τοσούτων, καὶ ἐξουσίας τηλικαύτης, τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ οὐκ ἐποίησεν χείρονα. οὗτος ὄλος ἀνάκειται τῷ Χριστῷ, τῷ ἀκούσαντι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. Ἄλλὰ τοῦτον κατήσχυνεν ὁ Κύριος, εἰπὼν· Ὑπαγε ὀπίσω μου.

Ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἀρκεῖ τὸ μνήμην πεποιῆσθαι καταξιωθῆναι παρὰ τῆς θείας χάριτος τούτων ἀπάντων καὶ δυναθῆναι ταῦτα γραφῇ παραδεδωκέναί. Οὐκέτι γὰρ, ὡς οἶμαι, τὸ κινήθῆναί σου τὴν ἀγαθὴν διάνοιαν ἄνευ τῆς τοῦ θεοῦ ἐνεργείας, εἰς τὸ ἐπιτάξαι τῇ ἐμῇ οὐθενεῖα τὴν σύνταξιν τοῦ βιβλίου τούτου ποιῆσαι, καὶ γραφῇ παραδοῦναι τοὺς βίους τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων Πατέρων.

Σὺ δὲ γε πιστότατε δοῦλε τοῦ χριστοῦ, τίμια Λαῦσε, καὶ πασῶν ἐμοὶ φίκη καὶ γνησιωτάτη κεφαλῇ, ἠδέως ἐντογχανῶν ταύτη τῇ βίβλῳ, ἱκανὴν ὠφέλειαν ἐπὶ τῇ τῶν δικαίων ἀναστάσει παρέξεις σου τῇ **B** ἀθανάτῳ ψυχῇ, τῶν ἀοιδίμων ἀθλητῶν τὰς ἐναρέτους πολιτείας, καὶ τοὺς βίους, καὶ τοὺς πόνους, καὶ τὴν τοσαύτην ὑπομονήν, καὶ καρτερίαν σκληραγωγίας λαμβάνων ἐν νῷ. Ἐπου τούτοις προθύμως, χρηστῇ καὶ ἀκηράτῳ τρεφόμενος ἐλπίδι, βραχυτέρας ἀεὶ τὰς ἔμπροσθεν τῶν ὀπίσθεν ὁρῶν ἡμέρας· καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ προσεύχου σεαυτὸν διατηρῶν ἀνεπίληπτον· καὶ φυ-

Ἄλλὰ τοῦτον κατήσχυνεν ὁ Κύριος, εἰπὼν· Ὑπαγε ὀπίσω μου.
 Ὅν δὲ καὶ αὐτὸς μιμούμενος, τὸν ῥέοντα πλοῦτον παρωσάμενος, καὶ τὴν σκιώδη δόξαν τοῦ παρόντος βίου, τὴν οὐράνιον ἐπιποθεῖς ἀκήρατον ζωὴν, καὶ αἰδίων βασιλείαν, καὶ μένουσαν δόξαν καὶ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον, καὶ τὰ ἀπόρρητα ἀγαθὰ· ἃ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη. Ὅν ἡμᾶς ὁ Κύριος κληρονόμους ἀναδείξειε σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις πάτριάρχαις τε καὶ προφήταις, ἀποστόλοις καὶ μάρτυσι, καὶ ὧν τὴν μνήμην ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ πεποιήμεθα· χάριτι αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἡ δόξα σὺν ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

hodiernum diem, et qualem te novi rursus meliorem A moribus, et electum præpositum maxime pii cubicali. Nam cum sis in tanta dignitate, in tot et tantis pecuniis, et tanta potestate, non fecisti pejus quam Dei postularet metus. Is est Christo dedicatus, qui audiit a diabolo: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me (*Matth.* iv). Sed eum Dominus pudore affecit, dicens: Vade post me.

Quem quidem tu quoque imitans, fluentibus expulsis divitiis, et umbratili gloria vitæ præsentis,

ROSWEYDI NOTATIO.

Ad hunc librum recensendum, cum in prima editione pauca Palladii Excerpta, partim ex Augustana Bibliotheca prompte submittente Davide Hoeschelio, partim Venetiis a Gabriele archiepiscopo Philadelphensi Græce impetrassem, aliquam subinde in tenebris lucem ex iis tunc hausimus. Nunc postquam Græcolatina Palladii editio Parisiis ex Ms. Regio (quem etiam cum Palatino a Meursio Lugduni edito contulit), curante Frontone nostro Ducæo, prodiit, majore luce illustrati sumus. Joverit quoque in dubiis recurrere ad veterem Palladii interpretationem, et Heraclidis Paradisum, quæ Palladianæ historiæ magna est pars. Utrumque habes. *Patrol.* lat. t. LXXIII.

(1) *Isidor.*] De hoc Socrates l. iv, c. 18; Sozomenus, lib. vi, cap. xxix; Nicephorus, lib. xi, capite 34.

Baronius, tomo III, anno Christi 340. Quod autem, ait, pertinet ad Athanasii Romam adventum, reperimus duxisse secum inter alios Isidorum illum, de quo plura Palladius, qui eum mirifice commendat (*Pallad.*, in *Lausiaca*, cap. 1).

(2) *Extra villam.*] Ita legendum liquet ex Heraclide, qui de capitis tegumento hic habet. Græce est in Ms. Veneto, ἐκτὸς φακιολλίου, in Ms. Regio et Palatino, φακιολλίου.

(3) *Dorotheus.*] De hoc Sozomenus, lib. vi, cap. 29, et ex eo Cassiodorus, hist. Tripart., lib. viii, cap. 1, et Nicephorus, lib. xi, cap. 35.

(4) *Et minutorum olerum fasciculum*] Τὸ λεπτολαχανῶν δέμα. Hervetus legisse videtur λεπτολαχανῶν δεκά; vertit enim, *et minutorum olerum decem*, at Heraclidis interpres lectionem receptam tuetur; *unumque fasciculum oleris vilissimi*, et alius vetus interpres in appendice Vitarum Patrum, *et de minutis olerum condimentis fasciculum*. Sic apud Pollucem legimus φρυγάνων δεσμός et δέσμη. Nicephorus de hoc ipso Dorotheo, lib. xi, c. 35: Ἐξ δ' οὐγκία: ἄρτου τῆν αὐτῶ τροφή καὶ ἀπόδεσμος λαχανῶν λεπτῶν. « Cibus ei erat panis sex uncia, et tenuium olerum fasciculus. » FRONTO.

(5) *Funem ex ramis.*] Hoc maluimus, quam quod interpres, *catenam ex ramis*. σείρα enim non catenam solum, sed et funem sonat. Eustathio, πλέγματὰ τινα ἀπὸ σχοινίων ἢ σπάρτων ἢ κανιάθως, Heraclidæ, *funem quemdam ex arbore dactylorum*. Synesius in Dione, de Vita Monachorum, pag. 46: Ἡ τί αὐτοῖς οὐ κάλαθοι βούλονται καὶ τὰ πλεγμάτιζ ἅττα μεταχειρίζονται: « Quid sibi calathi volunt, textaque quæ tractare solent? » FRONTO.

(6) *Panis quoque.*] Ψώμος hic *vanem*, non *frustum* significat, ut verterat Hervetus.

(7) *Ubi crux adest.*] Quasi legisset σωτήρ, non σταυρός, vertit Hervetus, *Quo venit Servator*; at felicitus Heraclides: *Ubi crux adest, ibi nihil Satanæ malignitas*. Et alter vetus interpres: *Ubi crux Christi superducitur, non prævalebit malitia diaboli*. Hieronymus, in Vita Hilarionis: *Christi crucem signavit in fronte*. Prudentius in Hymno ante somnum:

Cruce pellit omne crimen,
Fugiunt crucem tenebræ,
Tali dicata signo
Meus fluctuare nescit.

Ita Fronto.

coelestem desiderasti et immortalem vitam, regnumque æternum, et manentem gloriam, et bona arcana, quæ neque oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt (*Isa.* LXIV; *I Cor.* II): quorum Dominus efficiat hæredes cum sanctis ejus patriarchis et prophetis, et apostolis et martyribus, et iis quorum mentionem fecimus in hoc libro, gratia ipsius Servatoris nostri Jesu Christi, cum quo Patri gloria cum sancto Spiritu, in sæcula sæculorum. Amen.

ROSWEYDI NOTATIO.

(8) *Potamiæna.*] Baronius, tomo III, anno Christi 310, Eusebii papæ 2, Constantini imp. 5. Hæc, si nomen, sique ultimi supplicii genus spectes, una eademque videri posset cum ea quæ ponitur ab Eusebio lib. vi, cap. 4. Porro diversam hanc esse ab illa, differentia plures constituunt, nimirum diversus personarum status (nam illa ingenua, hæc serva), diversumque supplicii tempus plane declarat. Passa hæc sub Maximiano, sed sub Severo illa. Quæ non Potamania, sed Potamiæna dicta haberetur; verum non in lebetem immissa, sed tantum pice perfusa. Cæterum et ejusdem quoque nominis fuisse diversis temporibus plures virgines, iisdemque pœnis affectas, in amplissima civitate quis neget facile potuisse contingere? Hactenus Baronius.

Quod autem ait Baronius hanc Palladio dictam *Potameniam*, alteram illam Eusebio dictam *Potamiænam*, potius tribuendum corrupto textui Palladii, quo Baronius usus est. Nam ita habet Paradisus Heraclidis, quem Palladii nomine edidit Lipomanus, sed prima Herveti editio *Potamianam*. In Græco textu est Ποταμιὰνα In Palladii vetere interprete nomen hoc deest. *Potamiæna* facile in *Potameniam* transire potuit.

Potamiæna sub Severo martyrio affectæ celebris memoria agitur in Martyrologio Rom., 28 Junii, de qua Eusebius lib. vi, cap. 4. quam Laurentius *de la Barre* in sua Palladii editione eadem cum hac nostra existimavit.

Palladii editio omnis ex interpretatione Herveti loco *Maximiani* habet *Maximini*; ita quoque Græca Parisiensis editio. Vereor ut erronee. Nam in aliis Græcis est Μαξιμιανού. Et ita quoque legit vetus Heraclidis et Palladii interpres.

(9) *Præfecto Alexandrino.*] Græce est, ἐπάρχῳ Ἀλεξανδρίνῳ. Non recte Hervetus verterat, *præsidi*. Bene vetus Palladii et Heraclidis interpres, *præfecto*.

(10) *Per caput imperatoris.*] Solemne fuit olim jurare per caput imperatoris.

(11) *Didymi.*] De hoc Hieronymus in catalogo illustr. Ecclesiæ Scriptorum, cap. 109; Sozomenus libro vi, cap. 2 et ex eo Cassiodorus. Tripart. hist. lib. viii, cap. 8; Nicephorus, lib. ix, cap. 17, et lib. x, cap. 35.

Frater Joannes Maria Brasichellensis, magister sacri Palatii, in indice librorum expurgandorum, ita loco hoc ascribit: Hic Didymus tametsi et sanctitate et doctrina vir magnus ab initio fuerit, ut plura de eo Patrum elogia testantur: et tandem in Origenis errorem præcipitatus, et præcipuus Origenista habitus, tanquam hæreticus condemnatus est, una cum Origene et Evagrio Pontico, in synodo veneralis, ut auctores sunt sanctus Tarasius episcopus Constantinopolitanus in confessione fidei quæ habetur in synodo VII, actione 3. Nicephorus, lib. xvii histor., capite 27; Cedrenus in Annalibus. Eundem cum iisdem damnavit quoque sanctus Martinus papa et martyr, in concilio Lateranensi, secretario v, can. 18.

(12) *Orbus.*] Carens oculis. Græce est, ὁ ἀπὸ ὀμμάτων γενόμενος. Phrasis ea Græcis usitata.